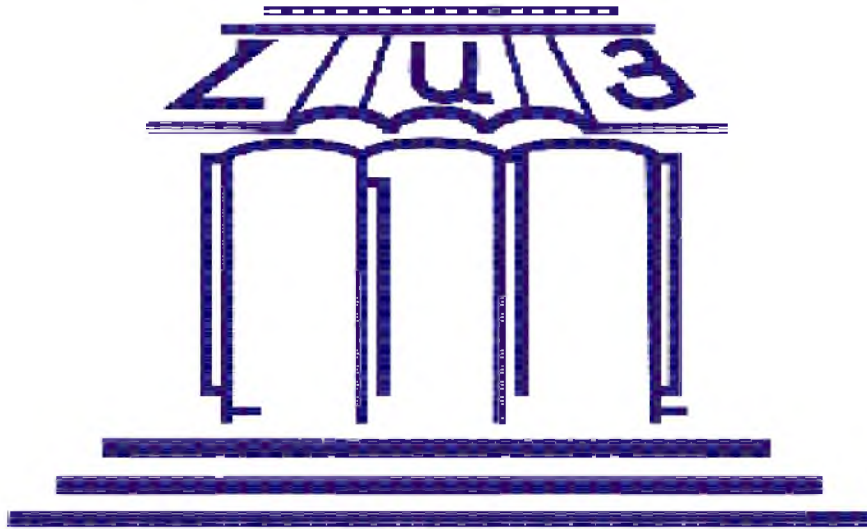

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

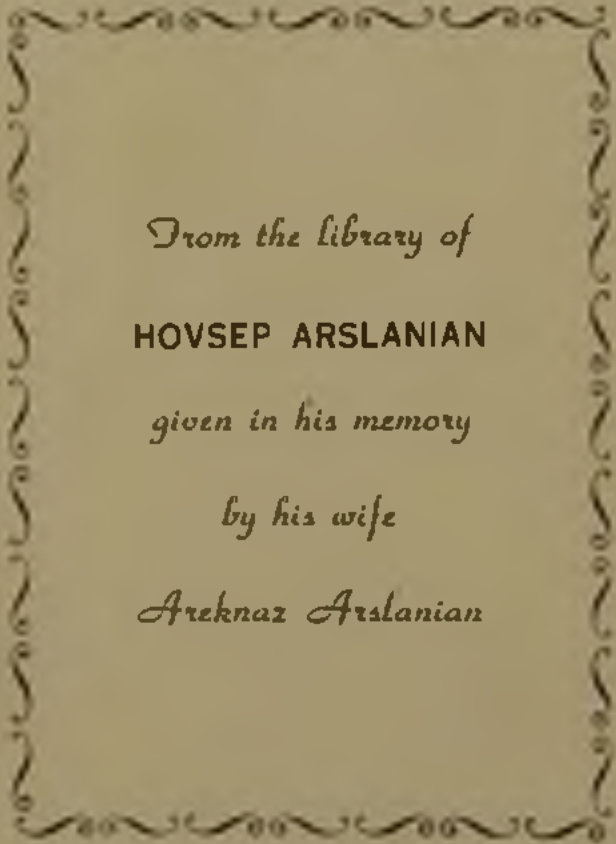
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2004

From the library of
HOVSEP ARSLANIAN
given in his memory
by his wife
Areknaz Arslanian

ԷՕԺԵՆ ԱՒԻ

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

ԱԼԹՐՆՃԸ ՃԻԼՏ

ՄԻԻԹԵՐՃԻՄԻ

ԳԵՈՐԳ ՍԻՄՅԵՆԵԱՆ

ՆԱՇԻՐԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՐԵԱՆ

معارف نظارت جلیله سنک ۲۰۶ نومرو لی رخصتیه طبع اولقشدر

Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
ԵՆՆԻ-ՃԱՄԻ, ԶԻՂԵՐ-ԲԱԳԱՐԵ Ն. 23
ՍԹԱՆՊՕԼ

1890

2-314

ՄԵՐՍԵՐԻ ԵԱՀՈՒՏԻ

30

Պ Ե Ն Զ Է Ռ Ի Շ

Էվվէլճէ տախի սէօյլէնիյտիյի վէճհէ , Ո՛ր Հարտի՛
Վա՛րար աօգաղընտա , Ժէգիւիթ բաբազարընըն սաքին
օլտըզարը խանէնին իթթիսալինտէքի իգամէթկեհաճըն
պիր թարաֆընտա խուսուսի պիր տաիրէտէ իգամէթ ի-
տէր իտի : Պու իգամէթկեհատան տահա սիւքիւնէթի վէ
տահա սէսսիզ պիր եէր օլամազ բտր . օրատա հէր զէ-
ման ալշազ պիր սէտա իլէ լազրտը իտիլիր . վէ խըտ-
մէթքեարլարըն պիլէ սէօյլէրինտէ պիր լէթաֆէթի մախ-
տուսէ վէ հարէքէթլէրինտէ մուրայիճէ պիլ թալլ մէշհուտ
օլուր բտր :

Եազընտան վէ եա ուզագտան Ժէգիւիթլէրին թէէսի-
րաթը թազեիքեարանէսինէ տիւշար օլան հէր չէյտէ կէօ-
րիւլտիլիւ կիպի : պու սիւքիւնֆէրմա խանէտէ տախի հա-
յաթ վէ հարէքէթ էսէրի էքսիք իտի : Օրատա իւճրէթլէ
սաքին օլանլար թէհամիւլիւ կիւճ պիր ըթթըրատ վէ պա-
րիտանէ պիր ինթիզամ՝ ի զրէ եաշարլար , վէ պուշար-
տան պազըլարը արա սըրա իպատէթ իթմէք կիպի ամէ :

լիյաթը տինյեէ իճրասը իչուն պու հալտէն խուրուճ ի-
տէրլէր իտի . պինաէն ալէյհ օրայա տախիլ օլանլարըն
ֆիքրի միւնասէպաթը խարիճիյէտէն վէ թահրիքեթաթաւն
մահրում գալարագ , Ժէզիւիթ բարազլարընըն արզուի
մէնֆաաթ ճուլանէսի մուգթէզասընճա , չօգ կէչմէքսիզին
կէվչէր , եիւրէյինին տարպէլէրի զանն իտէրսին քի աղըր-
լաշըր , բուհը տօնար , հըսսիյաթը գալպի եաւաշ եաւաշ
քէսպի զաաֆ իտէր , իրատէի զաթիյէսի մահվ օլուր վէ
պիշարէ առւմլէր ճէմիյէթէ հէնուզ տախիլ օլան , բահիպ-
լէր կիպի պաւլայիտի ճէմիյէթէ իթաաթ իլէ , Ժէզիւիթլէ-
րին էթնաէ պիքրէր բահիւլ հալինէ կիքէրլէր իտի :

Գու էնթրիգալարըն էսասը մագսատը սատէ վէ պէ-
տիհի տիւ . պու տօլապլար հէր տիւրլիւ հիպէլէր , մի-
րասլար վէ վասլյէթլէր էլտէ իթմէք իւզրէ գուլանտըգ-
լարը թէտպիրլէրին հուսուլը մուվաֆֆաթիյէթինի թէէսթ
իտէրլէր իտի . շուքի Ժէզիւիթլէրին մէսլէք վէ մագսատը
եէկեանէսի պու իտի . պու սուրէթլէ սահիպ օլտըզլարը
մէպալիդի ճէսիմէ իլէ թէսաւվլուրաթ վէ թէրթիպաթլա-
րընը թէրվիճ վէ թաադիպ իտէրլէր իտի . մագսատլարը-
նըն հուսուլի իչուն իյդա'ընա իւզուլմ կէօրտիւ քլէրի գաթլ
եանղըն , բաեան կիպի շէյլէր վէ մուհարէպաթը տախիլի-
յէնին պիճիւմէ ահվալը միւտհիշէսի խաֆիյէն հիւքիւ-
մէթ իթմէք իսթէտիքլէրի մէմլէքէթլէրի պըղըլ զանլարա
պօյասա տա , էհէմմիյէթ վէրմէպլէր իտի :

Գէնտիլէրի նազարընտա ագճէ հէր իչի պաշա չըգար-
մագա վասրթաթի եէկեանէ օլտըղընտան , հէր տիւրլիւ թէ-
տապիրի պիլ իթթիլսազ , հաթթա էն բէզիլանէ վէ էն
ճինայէթքեարանէ վասրթալարա տախի միւրաճաաթլա ,
ագճէ էլտէ իթմէյէ շալըշըրլար , վէ ֆիքր վէ վիճտան
իւզէրինէ թէհաքքիւմ իտէրէք , առլէրտէն Ժէզիւիթ ճէ-
միյէթլէր մէնֆաաթընա օլարագ իսթիֆատէ վէ ինթիֆա
իտէրլէր իտի . պու բարազլարըն վասրթա վէ մագսատլա-

րը պուշլար օլմըշ վէ տաիմա տա պուշլար օլաճագ տըր ,
իչթէ ճէմիյէթին տաիմա աշըգ օլան սանտըզլարը-
նա բարա ճէլպ իթմէյէ պիր վասրթաթի տիկէր օլմագ իւզ-
րէ , Ժէզիւիթ բարազլարըն Վոթիրար սօգաղընտաքի խանէ-
նին եանընտա պու խուսուսի իգամէթ կեահը թէէսիւ իթ-
միշլէր իտի քի . Դ . Հարտի տախի օ սըրատա օրատա պու-
լուըլօր ըտը :

Ֆիքրէն խասթա , գալպէն մէճրուհ վէ ազլէն զայըֆ
օլան առէմլէր սաթթէ պիր իպատէթքեարլըգ արզուսընա
տիւշէրէք վէ բարագ թարաֆտարլարընըն էն նուֆուզ-
քեար ազասընըն թէնպիհաթընա ալտանարագ , պու խա-
նէյէ ճէլպ իտիյիր , թալթիֆ օլուընուր վէ պատէհու հըսս
իտիլմէգ տէրէճէտէ հէր տիւրլիւ միւնասէպաթաթա մահ-
րում իտիլէրէք , պիր եէրէ թըզըլըր վէ էն սօնրա տա
պու միւհթէրէմ ճէմիյէթին մէսլէքի մուգթէզասընճա ,
ճէ-
Հ-
սօյուլուրլար ըտը :

Ժէզիւիթլէրին հիյլէրեարլըզլարընա գուրպան օլան
սատէտիլ առէմլէրէ մախուս իլաննամէլէրտէ կէօրիւ-
տիւյիւ վէճհլէ , մէզհէպ բէրտէսի արգասընտա կիզլէնմիշ
օլան պու խըրսըղ հաթագլարընա , Ժէզիւիթ իսանընճա ,
« ճաղտաղաթի տիւնեատան եօրուլմըշ օլան բուհլարը գա-
պուլէ մախսուս մուգատտէս իլթիճակեահլար » վէ եա-
խատ « Խատագ տթլը պիր առէմլէն տիւնեանըն պազասըզ
ալագալարընտան վէ ֆամիլեա բապրթալարընտան գուր-
թուլարագ , հալընըլ ճէնապը Հագգ իլէ մէշղուլ օլա-
րագ հուսուլը սէյամէթինէ շալըշապիլէճէյի վահտէթխա-
նէլէր » նամը վէրիլիր :

Բահիպլէրին թահթը իտարէսինտէ պուլուընան խա-
նէլէրին էքսէրիսինտէ , իւճրէթլէ իգամէթ իտէն առէմլէ-
րին ֆամիլեալարը զարարընա օլարագ իճրա իտիլէն պու
կիպի հիյլէ տօլապլարը պիւնլէրճէ միսալլար իլէ իսպաթ
վէ իրայէ իտիլտիքտէն սօնրա , էֆքեարը սէլիմէ աահա .

պընտան պիրի՝ պու թէհլիքէլի եէլլէրի լիւզումը գա-
տար նազարէթ ալթընտա պուլընտըրմատըղընտան տօլա-
յը հիւքիւմէթի թայիպէ գալգըշաճագ օլուրսա, բարազ
թարաֆտարլարը հէման լէֆի սէտա իտէրլէր վէ սէրպէս-
թիի վիճտանա թէարրուզ վէ զուլմ իթմէք իսթէնիլիօր
տէլէրէք, հուրիլիլէթի շախսիլէ տավասընա գալգըշըրլար
վէ ֆէրդատ ու ֆիդանէ պաշլարլար:

Պունա ճէվապ օլարագ տէնիլէպլիլի քի, պու զարիպ
իտտիալարը մէշու վէ միւթէպէր թու թուլաճագ օլուր-
սա, գումար օյունլարը իլէ շունը պունը տօլանտըրանլա-
րըն տախի հուրիլիլէթի շախսիլէ տավասընա գալգըշմաղա
վէ գումարխանէլէրին գաբանմասընը հիւքմ իտէն գարար-
լարագ գալլը բրօթէսթօ իթմէյէ հագգլարը օլուր: Ֆիլ
հագըգա հիւքիւմէթ պու գարարը վէրէրէք, սէրպէսթ
սէրպէսթ օլանճա մէվճուտլարըն օ իրրսըք եաթագլա-
րընտա սարֆ իթմէյէ կիտէն օյունճըրլարըն հուրիլիլէթինէ
թէարրուզ իթմիլ օլմազ մը, պիր քեաղըտ իլէ ֆամիլ-
եալարընըն պիթիւն մէտարը թէայեիւշիլի զայի իթմէ-
լէրինէ միւսաիտ օլան վիճտանլարընա զուլմ իտիլմիլ օլ-
մազ մը:

Էվլէթ, սահիհէն վէ ճիտուն սօրարըք քի, Իււււււ
վէ եա Սիյաճ օյնայարագ ֆամիլեասընը պաթըրան պիր
ստէմ իլէ ճիւլլէթ վէ եա ճիւլլէթ օյունընտա մուվաֆֆագ
օլմագ իւմիտիլլէ մէզհէպի քէնտի էնթրիգալարընա ա-
լէթ իթթիլապ իթմիլ օլան պիր սիւրիւ բարազլարըն
մէնֆաթընա օլարագ ֆամիլեասընը պաթըրան պիր
ատէմ արասընտա նէ ֆարպ վար տըր:

Խրիսթիանլըղըն հագիգի ըուհընա պու քիւսթախա-
նէ հէլլէրեարլըղլարտան տահա մուղայիլ պիր շէյ օլա-
մազ, ինսանըն ճէննէթէ նախ օլապիլմէսի կիւնահլարըն-
տան թէօպէ իթմէսինէ, հէր տիւրլիլ ֆէղայիլի ախլագը
իճրա իլլէմէսինէ, ֆէլարէթ զէտէլէրէ ֆէտաքեարլըգ

կէօսթէրմէսինէ վէ լիւֆէգա վէ ահրպպասընը սէվլէթի-
նէ միւթէվագգըֆ տըր, եօգսա ճէննէթի գալգըշմաղ իւմի-
տիլլէ օրթայա զօնուլան ագճէլէր հիշ պիր վագթ պա-
տիի սէլամէթ օլամազ, շունքի պու ագճէլէր պիր թագըմ
մահիրանէ հագգապաղլըղլար իլէ սատէտիլլէրի ալտաթ.
մագտա օլան սախթէ բահիպլէր թարաֆընտան հիւնէր
վէ մէհարէթլէ զասպ օլունուրլար:

Իլթէ II. Ֆրանսուա Հարտինին պուլընտըղը սիւսթի
վէ Լա-Ֆլէյ մահալի պէօլլէ պիր եէր իտի:

II էրգում պաղչէնին պիր գրսմընա նագըր օլան
խուսուսի պիր պինանըն զէմին գաթընտա իգամէթ իտէր
իտի, պու տաիրէ ագիլանէ պիր սուրէթտէ ինթիլապ
իտիլմիլ իտի, դիրա մէղիլիլ բարազլարընըն ճէլպ իթ-
մէք իսթէտիլլէրի էֆրեար իւզէրինտէ շիտտէթիլի պիր
թէէսիր հասըլ իթմէք իշուն թէտապիր վէ վէսայիլիլ մատ-
տիլլէ իսթիմալ իթմէք խուսուսընտա նէ գատար մահիր
օլտըղլարը մալիւմ տիւր:

II էնզարէի եէկեանէ օլարագ, գոյու սիյահ պիր պօ-
յա իլէ պօյանմըլ վէ խարապ մահալլէրտէ սիլթէն սար-
մաշըղլար իլէ էօրթիւլմիլ ճէսիմ պիր տիվար թէսալ-
վուր օլունսուն, էքսէրիլա մէզարլըղլարտա կէօրիւլէն
էսկի բօրսուգ աղաճլարընտան իպարէթ գարանլըգ պիր
կէշիտ պիր թարաֆտան պու ճէսիմ տիվարա վէ տիկէր
թարաֆտան իսէ II. Հարտինին էքսէրիլա սթուրտըղը օ-
տանըն էօնիւնտէքի նիմ տաիրէ շէքլինտէ օլան քիւլիւք
սուֆայա միւնթէհի իտի, հիւսնիւ թէրթիպ իւզրէ քէսիլ-
միլ շիմիլ, աղաճլարըլլա մուհաթ իքի իւլ թօրագ եր-
ղընթըր, հէր ճիհէթլէ մէզարլըղլար էթրաֆընտաքի
պաղչէլէրէ միւշապիհ օլան պու պաղչէնին ճիւլլէի թէզ-
եինաթընը իքմալ իթմէքտէ իտի:

Վագթ էօլլէլի իքի սաաթ գատար կէշմիլ իտի,
նիսան ալընըն կիւզէլ կիւնէշի հէր թարաֆա նէշրի զըյա

իթմէքտէ իտի իսէ տէ , եօգարրտա պահս օյուշան պէօ-
յիւք տիւար անըն զըյալարընա մանի օյտըղընտան , մախ-
զէն կիպի գարանըգ , Նէմնար վէ սօյուզ օյան պաղչէ-
նին պու գըսմընա գատար Նուֆուզ իթմէզ իտի . 17.
Հարտինին էրսէրիյա օթուրտըղը օտա տախի պաղչէնին օ
գըսմընա նագըրը րտը :

Պու օտա պիր սուրէթի միւքէմմէլէտէ տէօչէնմիշ ի-
տի . եէրտէ եումուշագ պիր խալը սէրիլմիշ օյուպ , տի-
վարարըն էօրթիւսիւ իյէ հէմրէնկ օյան դօյու եէշիլ գազ-
միրտէն մամուլ գալըն բէրտէլէր կիւղէլ պիր եաթագ ի-
լէ պաղչէլէ աշրլան գաբու բէնճէրէսինի սէթը իթմէքտէ
իտի . Ոատէ վէ ֆագաթ գայէթ թէմիզ պիր գալ մահոն
էշեալար պու օտայը թէգեին իթմէքտէ իտի . եաթաղըն
գարշըսընտա պուլընան եազը մասասը իւզէրինտէ , սիյահ
գաթիֆէ պիր զէմին իւզէրինէ օթուրտըլմըշ ֆիլ տիշին-
տէն պէօյիւք պիր Հագրէթի իսա թասվիրի կէօրիւլմէքտէ
իտի . շըմինէնին իւզէրինտէ իսէ պիր չալար սաաթ մէվ-
ճուտ օյուպ , պուենըն չէրչիվէսի ապտնօզտան օյտըղը կի-
պի . իւզէրինտէ տէ էօյիւ գաֆասը , օրագ վէ սաիրէ կիպի
պիր թագըմ ֆիլ տիշի գարլամալը ուղուրսըզ ալէամէթ-
լէր մէշհուտ օյուլօր իտի :

Խարը գարանըգ օյան պու տաիրէ միւթէմատիյէն
հիւզնէնկիզ պիր սիւքիւթ իշինէ միւսթաղըրագ օյուպ , եա-
լընըգ իճրաի իպատէթ զէմանլարընտա մէզիւ իթ բաբագ-
լարընըն իպատէթ խանէսինտէքի շանլարըն մաթէմնաք սէ-
տալարը պու սիւքիւթիւ իսլալ իթտիքլէրինտէն , պու խու-
սուս տախի նագարը տըզգաթա ալընաճագ օյուրսա պու
թէհլիքէլի բաբագլարըն ճէլպ իթմէք իսթէտիքլէրի ատէմ-
լէրին ֆիքրի իւզէրինտէ շու եա պու սուրէթլէ թէէսիր
հասըլ իթմէք վէ անլէրին ահվալը խարիճիյէսինտէն իս-
թիֆատէ իյլէմէք խուսուսընտա նէ տէրէճէ մահիր օյ-
տըզլարը անլաշըլապիլիր :

Լաքին հէրաի պունտան իսպարէթ տէյիլ իտի : Կէօզ-
լէրէ թէէսիր իտէճէք ահմալի հազրըլատըղ տան սօնրա ,
ֆիքրէ տալի միւրաճաւթ իթմէք յազրմ կէլիր իտի : Իշ-
թէ ժէզիւիթ բարազլարընըն պու պապսէքի թէտպիրի
տէ շունտան իսպարէթ իտի :

Պիր քիթապ . . . եայրնըղ պիր քիթապ կիւյա թէսա-
սատիւֆէն Կ. Հարտինին եանրնտա պրրադըլմըշ բար :
Պա քիթապ ՊէնՊէնիճ իւնվանը պիր էսէր իտի :

Լաքին Կ. Հարտինին պու մէյուսիյէթպախշ քիթապը
օգուճամասը տա միւհթէմէլ օյտըղընտան , քիթապը մէզ-
քիւրտէն մուղթէպէս պիր թագըմ էֆրեար վէ միւթա-
լաւթ զայէթ իրի հարֆուարու եազըլարաղ վէ սիյահ չէր-
չիվէլէր իչինէ ալընարաղ , Կէրէք Կ. Հարտինին եաթագ-
եէրինին էթրաֆրեա վէ կէրէք նազարը տըղգաթընա էն
զիյատէ շարրաճաղ եէրլէրէ տարմըշ բար : պինտէն ալէյհ
մէրղուճըն պուլընտըղը իշսիղլիք հալինտէ , կէօզլէրի իս-
թէր իսթէմէկ պու եազըլարա տիֆ օյունաճագ իտի :

Ժէզիւիթ բարազլարընըն բէնչէի գուճընա տիւչէն
պու ատէմի իհաթա իթտիքլէրի էֆրեար վէ գափաիտ միյա-
նընտա պազըլարընը զիքր իթմէյի միւնասիպ աոտ իտէ-
րիզ . պիր միւտտէթտէն պէրու միւտհիշ քէտէրլէրլէ պի-
թապ գալմըշ օյան պու պիչարէնին ֆիքրի զաիֆինի նէ
կիպի տէհչէթլի վէ մէյուսիյէթպախշ պիր տալրէ իչին-
տէ պուլունտըրտըղլարը պու սուրէթլէ անլաշըլապիլէճէք
տիր (1) :

(1) Ժէզիւիթլէրին իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիքլէրի տալմ-
լէրի ժէզիւիթ ճէմիյէթինէ իտիալ իթմէք իւզրէ գուլլանըլա-
ճագ թէտապիր հազըրնտա , Տիքէթթ օրիուլմ նիզամնամէսինտէ
պէր վէճի աթի օգուճըշ տըր :

« Պիր քիմսէյի ճէմիյէթ տալիլինէ ճէլպ իթմէք իչուն պիր-
տէն պիրէ տափրանճամալը տըր . պունըն իչուն կիւզէլ պիր ֆըր-

Իշխէ Մ. Հարտինին աղլամագ տան գրգարմը՝ օլան կէօզլէրինտէն ույգու գաչորղը զէմանլար, կէճէնին վէ կիւնտիւզին հէր սլիւ տագրղաւորնտա օգուտըղը սէօզլէր շունլար տըր :

« Իւ միտինի ինսանլարա վէ եախօտ մախլուգաթտան պիրիսինէ հասր իտէն առէմ՝ պօշ պէյինլի տիր (2) :

« Գարիպէն հայաթըրղ խիթամ՝ պուլաճագ տըր... պիր տէֆա նէ հայտէ պուլընտըղընըղա տըղգաթ իտինիզ :

« Գու կիւն եաշայան առէմ՝ եարն արթըղ կէօրիւն մէզ... քէնտիսի կէօզլիւմի գիւն էօնիւնտէն դայպ օլունճա, ֆիլլիթիմիզտէն տախի գախ օլուր :

« Սապահլայըն հայաթտա օլտըղընըղ զէման, ազլա մա գատար եէթիլմէմէնիզ տէ իհթիմայտէն օլտըղընը տիւշիւնիւնիզ :

« Սգլամլայըն հայաթտա օլտըղընըղ զէման, սապա հա չըղաճագընըղը իւմիտ իթմէյինիզ :

« Վէֆաթընըղտան սօնրու, սիդի քիմ տէրիւթըր ի տէճէք տիր :

« Սիդին իչուն քիմ տուա իյլէլէճէք տիր :

« Տիւնեատա քէտէր վէ ըզտըրապտան պաշգա պիր շէյ արարսանըղ, եանրլըրսընըղ :

« Գու ֆանի տիւնեա սէֆալէթլէր, իշքէնճէլէր վէ տիքէնլէր իլէ տօլու տըր. պու իշքէնճէլէրի շէքինիզ, վիւճուտինիզէ էզիլէթ վէրիպ անը թահթըղ զապթա ալընըղ :

սաթա պէքլէմլի, մէսէլա օ առէմին շիտտէթլի պիր քէտէրէ տիւշար օլտըղը վէ եախօտ ումուրը թիւճճարլիյէսի պօզուտըղը զէմանտան իսթիֆատէ իթմլի տիր. ինսանըն պէտ իսուլարընտան տախի կիւզէլէ իսթիֆատէ օլունապիլիր :

(2) Գու ֆըղրալար այնէն Վէնգէլիշ նամ քիթապտան ոխզ օլունմըլ տըր :

քէնտինիզի թահգիր իտինիզ վէ պաշգալարը թարաֆըն տան տախի տիւշարը հագարէթ օլմալը արգու իտինիզ :

« Հայաթընըղըն տախի պիր մէմաթ օլմագ լազլմ կէլտիլինէ գանաաթ հասըլ իտինիզ :

« Ընսան քէնտիսի իչուն նէ գատար էօլիւսէ, ճէնապպը Հագգ ինտինտէ սէ օ գատար եաշամագա պաշլար :

« Գու քէտէրսմիզ գախտէլէր իլէ պիշարէնին րուհընը տախի պիր մէյուսիլէթէ զարգ իթմէք քեաֆի օլմա տըղընտան, վէ քէնտիսի ժիւզի իթ ճէմիլէթլինէ քէտէն :

« Գու կիւն իթաաթա ալըշարթմագ տախի լաղըմէտէն զէման կիւն իթաաթա ալըշարթմագ տախի լաղըմէտէն պուլընտըղընտան, ժէզիւթ ըաբաղլարը քիւն նամ քի թապաան տիկէր պաղը ֆըղրալար տախի ինթիլապ իթ :

« Դիւլէր իտի. զիրա օ միւտհիշ իթապտա զայըֆ ֆիլլիլի լէրի իւրքիւտէճէք պիր տիւրլի թէհտիտլէր վէ գօրգագ լարը տա թահթըղ զապթա ալաճագ պին տիւրլի ֆըղ :

« Դիւլէր տա թահթըղ զապթա ալաճագ պին տիւրլի ֆըղ ըալար վար ըտր :

« Իշթէ պու ֆըղրալարըն տա պիր գաշընը պուրատա զիբը իտէլիմ :

« Իթաաթ իլինտէ եաշամագ, պիր ամիրէ մալիք օլմագ վէ հարէքիւթ վէ իճրաաթընըն սահիպի օլմամագ պէօյիւք պիր մէզիլէթ տիր :

« Իթաաթ իթմէք էմր իյլէմէրտէն տահա էմնիլէթլի տիր :

« Եէր եիւզիւնտէ ճէնապը Հագգըն մագամընը թու թան ամիրէր վասթթասըլլա եալընըղ ճէնապը Հագգա թապի օլմագ պէօյիւք պիր պաթթիլարըղ տըր :

« Գու ֆաթաթ պու սէօզլէր տէ քեաֆի սէյիլ իտի. քէնէլլիլէ տիւշէն առէմի մէյուս իտիպ գօրգու թաղըտան, հէր տիւրլի սէրպէսթլիքտէն մահրում իթտիքտէն, հայվանճա պիր իթաաթա ալըշարթմագ տան, վէլ հասըլ զարվանճա պիր իթաաթա ալըշարթմագ տան, վէլ հասըլ զար :

« Զընընա չըղաճագ պիր րահիպէ քէօր քէօրիւնէ իթաաթ :

Պարմանէ քհտէրլէր թէէսիրիյէ եիւրէյի բարչալան .
մըշ օլան պիր ատէմին պէօյլէ պիր ույուշուգլըգ իշինէ
տիւշմէսի զահիրի հալտէ պէհասըզ պիր նիյմէթ խտի . զի-
րա հիշ օլմագսա մէյուսիյէթպախշ պիր մագիլի տէրխա .
թըր իթմէսինէ մանի օլուր ըտը . 15 . Հարտի տախի պու-
հալէ թէսլիմ' օլարագ , եաժաշ եաժաշ ֆիքրինին ույու-
շուգլըղընը պէօյիւք պիր նիյմէթ օլմագ իւզրէ թէլագ-
գը իթմէյէ պաշլատը . իշթէ տէհշէթլի խասթալըզլա-
րա տիւշար օլմուշ օլան պիշարէլէր քէնտի լէրինի եա-
ժաշ եաժաշ էօտիւրէն վէ ֆագաթ աղըրլարընը մուխագ-
գաթէն օլսուն ույուշտուրան աֆիյօիլու շէրպէթլէրի քէ-
մալը չիւքրան իլէ իշէրլէր :

Պուռնաւան էվվէլ Մ. Հարախնին էվսաֆրնր նազչ ու
թաւվիր իթտիյիմիզ սըրասաւ , պու. շէֆագաթյը գալպին
նէզարէթի ֆէվզ էլատէսինի , ալչագճա վէ քէօթիւ շէյ-
լէր հադգընուարի ուլուվլը ճէնապընր , վասֆա կէլմէշ
տէրէճէտէ օլան լուծֆըքեարյըղընր , իսթիգամէթինի , ճէօ-
մէրալիյինի թարիֆէ շալըմըշ րաւը , էվսաֆը մէղքիւրէյի
հաիզ օլա , պիւթիւն ատէմէրտէ օլտըղր կիպի , Մ. Հար-
սիաէ տախի պուշար սէրթ վէ մէթին պիր թասպիաթ
իլէ իճթիւմա իաէմէզ իտի , Պու միւրէմմէլ ատէմին էյիլիք-
տէ շալանը հայրէթ պիր սէպաթը պուլունուպ , մուամէ-
լաթ վէ իճրաաթը միւէսսիր իտի իսէտէ , միւթէհաքքի-
մանէ տէլիյ իտի :

Մ. Հարտի ֆուպրիզ առը եանրնտարի ամէլէնին իգա-
մէթիսէ մախսուս օլան խանէի ումումիտէ վիւճուտէ կէ-
թիրտիյի միւճիզէ նէվինտէն շէյլէրի՝ սաիր ատէմլէրէ
մախսուս օլան շիտտէթ վէ գապա մուամէլէ իյէ տէյիյ,
պէլքի խալիսանէ պիր գանաաթ սայէսինտէ վիւճուտէ կէ-
թիրմիշ իտի . քէնտիսի ճէպրտէն զիյատէ միւլայէմէթլէ
իշ կէօրմէյի սէվէր իտի . Պիր ալշապլուշա , պիր հապգսըզ-
լըշա թէսատիւֆ իտիւճէ , հիտտէթլէնմէզ , պիլաքս միւ-

Թէէսսիք պուր ըտը : Քէօթիւ իլէ կէօյիւս կէօյիւսէ շար-
բըշմայրպ , մահգունիյէթ վէ քէտէրլէ անտէն եթպ չէվի-
րիւր իտի : Պունտան պաշգա , գատըն գալպի կիպի նազիր
օլան պու գալպ' լուհըն է'ն գըյմէթտար հըսսիյաթընա
միւհթաճ ըտը : եալընըղ հըսսիյաթը մէղքիւրէ քէնտի.
սինի եաշատապիլիւր իտի . չունտի դայըֆ վէ պիչարէ պիր
գուշըրղազ եուվատաքի պիրատէրլէրի արասընտա սօգու-
լուպ տա քէնտիլէրլէնի ըսընտըրան օյաթիֆ հարարէթի
անլէրտէն ալամայրնճա , սօղու գտան տօնուպ էօյիւր :

Իշթէ ֆէվղ էլ ատէ նազիր վէ շարու գ միւթէէսսիր
օլան պու պիչարէ ատէմ' պիրի պիրինի միւթէագըպ էօյ-
լէ քէտէրլէրէ , էօյլէ ըզտըրուպլարա տիւչար օլմուշ ըտը
քի , պունլարտան եալընըղ պիրիսի է'ն գալի ատէմլէրի
պիւս պիւթիւն տէվիրէմէղսէ պիլէ էսասընտան սարսմա-
ղա քիֆայէթ իտէր իտի :

Մ. Հարտինին էն սատըղ տօսթլարընտան պիրի քէն-
տիսինի ալչագճասընա ալտաթմըշ ըտը :

Իհարարճասընա սէվալիյի գատըն քէնտիսինի թէրք
իթմիշ իտի :

Պիրատէրի կիպի սէվտիյի իշնէլէրլէնին սաատէթի հա-
լի իչուն թէէսիս իթմիշ օլտըղը խանէ խարապէզարա
տէօնմիւշ իտի :

Պու վուգուսալթ թէէսիրիլէ գալպինին պիւթիւն հըս-
սիյաթը մահվ օլմուշ ըտը : Պունճա տէհշէթի տարպէլէ-
րէ գարշը թէհամիւլ իտէճէք գատար մէթանէթի պու-
լընմատըղընտան վէ տիւչար օլտըղը խըյանէթտէն սօնրա
պաշգալարընըն տօսթլըղընը արամադտան վէ եէնի պիր
ֆապրիգա տահա թէէսիր իթմէքտէն գաթը իմիտ իթ-
միշ օլտըղընտան , վէ տիկէր թարաֆտան իսէ հէր տիւր-
լիւ միւնասէպաթը խարիճիլէտէն մահրում իտիլմիշ պու-
լընտըղընտան , պէօյլէ պիր ույուշուգլըգ իշինտէ հէր շէ-
յի վէ հաթթա քէնտի նէֆսինի պիլէ ունութմաղա շալըշ-

մագտա իտի : Մա մաֆիհ քէնտիսինտէ պազր քէրրէ հա-
յաթ վէ մուհապպէթ տույդուլարը ույանըստ տա , հայը
հազրրը , մազիյի վէ իսթիգսուլի կէօրմէմէք իչուն գարա-
մըշ օլարըր կէպլէրինի նըաֆէն աչարագ էթրաֆընա պա-
գաճագ օլա , նէ կէօրիւր իտի . աթիտէքի մէյուսիյէթ-
պախշ սէօղլէրտէն պաչգա պիր շէյ կէօրիւր միւ իտի .

« Սէն քիւլտէն վէ թօրրագտան պաչգա պիր շէյ տէ-
յիլ սին :

« Սէն եայընըրդ տէրտ չէքմէք վէ աղլամագ իչուն
տիւնեայա կէրտին :

« Տիւնեատա հիշ պիր շէյէ ինանմա :

« Ինսան իչուն նէ ադրապա վէ նէ տէ աչպապ վար
տըր :

« Մուհապպէթ տէնիլէն շէյլէրին քեաֆֆէսի տէ եա-
լան շէյլէր տիր :

« Պու սապահ էօլ . . . ազչամա գատար սէնի
նուտուլար :

« Քէնտինի թէղլիլ էթ , թահգիր էթ , պաչգալա-
րընտան տա տիւշարը հագարէթ օլ :

« Տիւշիւնմէ , մուհաքէմէ իթմէ , եաչամա , թալիինի
պիր ամիրին եէտի իտարէսինէ թէսլիմ էթ . օ սէնին ի-
չուն տիւշիւնիւր վէ մուհաքէմէ իտէր :

« Սէն եայընըրդ աղլա՛ , իչքէնճէ շէք , էօլիւմիւ տիւ-
շիւն :

« Էվլէթ , պիւթիւն էֆքեար ու միւլահաղաթընըն
հատար միւնթէհասը , մագսատր էօլիւմ . . . տաիմա էօ-
լիւմ օլմայը տըր . . . Տիւշիւնմէմէք տիւշիւնմէքտէն տա-
հա էյի տիր :

« Գաղղիլտէ տաիմա պիր հըսար քէտէր պոչունմա-
լը տըր . հայաթը կպէտիյէ նաիլ օլմագ իչուն եայընըրդ
պու լաղըմ տըր :

« Գահհար վէ հաքիմ օլա՛ն ծէնապը հագղըն լուծֆ

ու քերէմինէ անճազ սէֆալէթ վէ իշքէնճէ սայէսինտէ մազհար օլունապիլիւր :

Իշթէ պու պէտպախթ ատէմէ վերիլէն թէսէլիլէր պունյար բար . . . Պիշարէ պունյարը օղուննճա ատէթա իւրքերէր կէօղլէրինի դաբար վէ եէնիտէն էվիլէրի ուլուն շուգլլիգ հալինէ միւսթաղլազ օլուն բար : Պու հիւզնէն կիզ վահտէթխանէտէն չրգլլի կիտէմէյօր վէ եա տահա տօղլուսը չրգլլի կիթմէք իսթմէմէյօր ըտր : շուրասընր տա պէյան իտէլիմ քի ո վահտէթխանէյէ աղար աղար աւ լըշմըշ վէ նիհայէթ օրատան խօշլանմաղա պաշլամըշ բար զիրա քէնտիսինէ օրատա պէղլիլ պիր իհթիմամ կէօս թէրիտիլի կիպի : պունլունորղը բէտէր իշինտէ եալընըզ պրլազըլըր բար : պու խանէտէ հիւքմֆէրմա օլուն մէյա-րիսթան սիւրիսթիւ տէ գալպինին սիւքիսթիւ իյէ բէք զիյատէ թէվաֆուզ իտէր իտի : զիրա քէնտի գալպի տալիս պիր մէգուր հիւքմիւնտէ օլունպ : սօն մուհապպէ-թի : սօն տօսթլըղը վէ ամէլէսինին իսթիգպալի հազգըն-տաքի սօն իսթիտլէրի օրատա կէօմիւլմիւշ դալմըշ իտի : խիւլասա՝ Մ. Հարտինին պիսթիւն հըսսիյաթ վէ գուվիլէ-թի մահվ օլմըշ կիթմիշ իտի :

Պունըն իւզերինէ : պու ֆէսատ տօլապընըն էն ճիւ-ղի ահվալինի իտարէ իթմէքտէ օլան Բօտէնին էվիլէյճէ քէշֆ իթմիշ օլտըղը վէճհէ : Մ. Հարտի իւզերինտէ եա-վաշ եալաշ պիր թէպէտալիլ զուհուրա կէլմէյէ պաշլա-տը :

Մէրգում էթրաֆընտա պունլունն դաիտէլէրտէն էվ-վիլի էմրտէ իւրքմիւշ իտի իսէ տէ : պիր մահպուսըն իշսիգ-վիլի զէմանընտա հապսիտանէ գարուսընտարի շիվիլէրի վէ եալիտ օտատընըն ճամլարընր սայմուր կիպի : օտա եալաշ եալաշ դալաիտի մէղքիւրէյի օղունմաղա տըրշմըշ բար :

Պունընյա ժէգիւիթ բարապլար պէղլիլ պիր շէթիճէ իսթիհսալ իթմիշլէր իտի :

Չօգ կէշմէքսիլին՝ օ քեազիպ վէ քէտէրամիղ գալա-իտտէն պաղըլարընըն զահիրաէրի տօղլուլըղը անըն զա-յըֆ ֆիքրինէ թէէսիլ իթմէյէ պաշլատը : մէսէլա :

« Տիւնեա իւզերինտէ հիշ պիր մախլուզըն մուհապ-պէթինէ իթիմատ իթմէմէլի տիր :

Ֆիլ հազըզա Մ. Հարտի տօսթ զանն իթտիլի ատէմ թարաֆընտան ալազ ճասընա ալաթթըլմըշ իտի :

« Ինսան քէտէր վէ ըզտըրապ իշինտէ եաշամազ ի-շուն տօղմըշ տըր : »

Ֆիլ հազըզա քէնտիսի տէ քէտէր վէ ըզտըրապ ի-շինտէ եաշամազ տա իտի :

« Ինսան իսթիրահաթ իթմէք իշուն տիւշիւնմէքտէն ֆէրաղէթ իթմէլի տիր : »

Ֆիլ հազըզա ֆիքրինին ուլուն շուգլլըղը քէտէրլէրինէ ազաճըզ սիւքիւնէթ վէրմէքտէ իտի :

Պու խանէնին օտալարընտաքի տիվարլար իւզերինտէ բէրտէլէր ալթընտան մահիրանէ սուրէթտէ տէլիքլէր ա-շըլմըշ օլունպ : պու տէլիքլէրտէն ժէգիլիթ բարազլարը խանէի մէղքիւր տէրունինտէ իգամէթ իտէնլէրի իսթէ-տիքլէրի վազթ կէօրիւպ տինլէրլէր վէ պիլ խասսա ան-լէրի շէհրէսինի : ատէթլէրինի վէ քէնտիլէրինի եալընըզ զանն իտէրէք իճրա իթտիքլէրի հարէյեաթը թէտգիզ ի-տէրլէր իտի :

Մ. Հարտի տալիս մաղմուսիլէթի հալի իշինտէ պազը քէտէրամիղ ֆէրեալար իթմիշ օլտըղլունտան : քէնտիսի-նի խաֆիյէն կէօղլթլէյէն ճասուս հէման աքբայ տիւկրին-եիյէ իխպարը քէյֆիլէթ իյլէտի :

Աքբայ տիւկրինեի Բօտէնտէն ալտըղը թալիմաթա թէվֆիղէն : Մ. Հարտիլի էվիլէլի էմրտէ բէք նաուիր օլա-րազ զիյարէթ իթմիշ իտի : աքբայ տիւկրինեի իսթէտիլի գէման գարշըսընտաքի ատէմ իշուն նազապիլի մուզալէ-լէթ պիր ճազիպէ կէօսթերէպիլիլ իտի : Մ. Հարտի իլէ

Վուգու պուլան միւլազաթլարընտա քէմալը ֆէլմանէթ վէ ինթիլաթլա հարէքէթ իտէրէք, վազթ վազթ անըն ահվալը սըհհիյէսինի անլամուգ իւղրէ օտասընա կիտէր իտի: Չօգ կէշմէքսիզին կէրէք ճասուսընտան տարղը մալիմթ վէ կէրէք քէնտի ֆէրասէթի թապիլիէսի սայէսին, տէ, Մ. Հարտինին ճիսմէն վէ մանէն տիւշար օլտըղը զաաֆտան նէ գատար իսթիֆատէ օլունապիլէնէ յինի անլատը: Մ. Հարտինին քէնտի իլգաաթ վէ իղֆալաթընա ալտանմայաճաղընա էվվէլնէ էմին օլտըղընտան, պուլընտըղը խանէնին հիւշէնկիզ հալիւտէն պիր գաշ տէֆուլար պահա իլէ, էկէր մէղքիւր խանէտէ կէշիրտիլի էօմի քէնտիսինէ աղըր կէլիյօրսա օրալը թէրէ իթմէլի վէ եախօտ հիշ օլմազսա խարիճտէ պաղը էլլէնէն վէ հուզուզաթ արամալը քէնտիսինէ նասիհաթ իլլէտի:

Պէտպախթ ատէմ էօյլէ պիր հալտէ պուլունըյօր ըտը քի, քէնտիսինէ արզ իտիլէն հուզուզաթ վէ էլլէնէնէ թէքլիֆլէրինի պէհէմէ հալ ըէտտ իտէնէյի շիւպհէսիզ իտի: էօյլէ տէ օլտու:

Աբբայ տ'էկրինեի էվվէլի էմրտէ Մ. Հարտինին էմնիյէթինի սուի իսթիմալ իթմէք իսթէմէտի: քէտէլլէրին, տէն տախի պահա իթմէտի: Եալընըզ հէր միւլազաթընտա պիր գաշ սաստէ վէ ֆազաթ միւէսսիր սէօզլէր սէօյլէյէրէք: քէնտիսինէ պիր թէվէնճիւհի մուշֆիդանէ կէօս, թէրիյօր կիպի կէօրիւնտիւ, էվվէլնէ նատիր օլարազ վուգու պուլան շու միւլազաթլար ազար ազար սըզլաշմաղա վէ իսալը տէվամ իթմէյէ պաշլատը: լաթիֆ վէ գանաաթքեարանէ պիր պէլադէթէ մալիք օլան արբայ տ'էկրինեի հէր միւլազաթտա Մ. Հարտինին էթրաֆընտա պուլընան վէ անըն ֆիքրինի տախմա իշղալ իտէն քէտէրամիզ գավախտէն պահա իտէր իտի:

Մէրգում ժէգիւլիթ միւլայիմ թապիաթլը, պասիլէթ վէ մէհարէթ սահիպի պիր ատէմ օլուպ, Մ. Հար-

տինին ճէնապը Հազգա միննէթտարանէ պիր սուրէթտէ իպատէթ իթմէք, ինսանիյէթի սէվմէք, հազգանիյէթ վէ էյիլիյէ հիւրմէթ իթմէք վէ ազախտի տինիյէյէ էհէմմիյէթ վէրմէլիպ պիլիւն պէօյիւք ատէմլէրէ տիւր հիւրմէթի կէօսթէրմէք կիպի պիր մէղհէպի թապիլիյէ սալիք օլտըղըն պիլտիլիւտէն, էվվէլի էմրտէ անըն մէսլէրինի թէպտիլ իթտիրմէյէ շուրշմատը: անճազ, պու պէտպախթըն գալպինտէքի պիլիւն իւմիտլէրի մահվ իթմէք իսթէտլիյինտէն, էվվէլա տիւշար օլտըղը ֆէլաթլէրի միւլթէմատիյէն խաթրրինա տիւշիւրմէյէ պաշլատը: պու ֆէլաթլէրի ինսանըն միւսթէնտ օլարազ թէսատիւֆ իթմէտիլի շէղէր մաղամընտա կէօսթէրէնէք, անըն եարաալանմըշ եիւռէյինէ սիլիւնէթ, ճէսարէթ վէ հալաթ վէրմէյէ շալըշմազ վէ անը ինսանիյէթէ վէ օղատար սէվիպ մապէնէթ իթմիլի պիրատէրլէրինէ գաղըր օլան վաղիֆլէրինի իճրա իթմէք սուրէթիլլէ քէտէրլէրինի ունուտուպ թէսէլլի պուլմաղա թէշվիզ իտէնէք եէրտէ, պիշարէնին գանլը եարալարընը եէնիլէթմէյէ պաշլատը: ինսանլարը քէնտիսինէ տէհէթլի պիր սուրէթտէ թասսֆիլ իտիպ, անլէրի Նիլլէպազ, նանքէօր վէ քէօթիւ կէօս, թէրէրէք, անըն մէյուսիլլէթինի նաղապիլի շիֆա պիր հալէ գոյմաղա մուվաֆֆազ օլտու:

Պու մազսատա վասըլ օլլունա, ժէգիւլիթ պիր ատըմ տահա իլէրիլլէ վարաք, Մ. Հարտինին ֆէվզ էլ ստէէյի եիւրէքլի օլտըղըն պիլտիլիւտէն, ֆիքրինին դաաֆը հալիւտէն իսթիֆատէ իտէրէք, պէօյիւք պէօյիւք քէտէրլէրէ տիւշար օլմուշ օլան պիր ատէմլին տէօրտիլիւ հաշլարըն հէր պիրի սէմէրէսիզ գալմալըպ ճէնապը Հազգալարըն հէր պիրի սէմէրէսիզ գալմալըպ ճէնապը Հազգա մազպուլ օլտըղընա վէ պաշգա ատէմլէրին հուսուլը սէլամէթինէ տէ եարտրմ իտէնէյինէ վէ խիւլասա քէտէր վէ էլէմինի քէնտիսի կիպի պէտպախթլարա ֆախտէլի գըլմազ վէ ճէնապը Հազգ ինտինտէ խօշ կէօսթէրմէք

եալընրդ էհլի իմանա մախոսուս օլտրղընա ինանընճա, պէօ-
յիւք պիր թէսէլլի պուլաճաղընը տա պէյան իյլէտի:

Վէլ հասըլ քէրիմ վէ շէֆագաթլը օլան ճէնապը
Հադդը զալըմ վէ ինսանլարըն եաշլարընա սուսամըլ պիր
Ալլահ սուրէթինտէ կէօսթէրէն մէզքիւր գաիտէլէրտէ
մէսթուր օլան վահշիյանէ հիյլէքեարլըգ հըսսիյաթը նէ-
հիպանէսի էլան պագը օլան Մ. Հարտինին նազարընտա
պէօլէ մահիրանէ պիր սուրէթտէ բաքա չըգարըլը:

Ձօգ կէշմէքսիյին պու խայըն բաբաղլարըն թէլէֆի
նէֆսէ սէվգ իթտիքլէրի օ մուհապպէթլի վէ շէֆագաթ-
լը ատէմ քէնտի քէտէրլէրի հիշ օլմազսա պաշգալարընա
ֆաիտէլի օլապիլմէք կիպի պիր եալանտան աճը պիր զէվգ
տույմազա պաշլատը:

Փիլ հագըգա պու սէօզ սըրֆ պիր եալանտան իպա-
րէթ իսէ տէ, զայըֆ պիր ֆիքր պէօլէ պիր եալանտան
խօշլանընճա, էր եա կէճ անը հագըգաթ սուրէթինտէ
թէլագգը իտէր վէ եավաշ եավաշ անըն պիլճիւմլէ նէթի-
ճէլէրինէ գաթլանըր:

Իշթէ Մ. Հարտի ճէլպ օլունան պիր խըտմէթքեար
վասըթասըլլա քէնտիսինտէն պիր միւլագաթ թալէպ ի-
տէն Ակրիքոլ Պոտուէնին պիր մէքթուպընը ալտըղը զէ-
ման, մանէն վէ ճիսմէն պու հալտէ պուլունըյօր ըտը:

Եէվմի միւլագաթ կէյմիշ չաթմիշ իտի: Ակրիքոլըն քի-
յարէթի իշուն թային օլունան վաղթտան իքի իւշ սաաթ
գատար էվվէլ աբքայ տէկրիննի Մ. Հարտինին օտասընա
կիրտի:

Աբքայ տէկրիննի Մ. Հարտինին օտասընա կիրտիյի
զէման, Մ. Հարտի պէօլլաք պիր գօլթուգ սանտալիէսի
իւզէրինտէ օթուրմիշ ըտը. հալ ու վազիյէթինտէն թա-
րիֆի նագապիլ պիր մէյուսիյէթէ տիւչար օլմըլ օլտըլը
անլաշըլապիլի իտի:

Միւմաիյէհին եանընտա, քիւշիւք պիր մասա իւզէ-
րինտէ, տօգթէօր Պալէնիէ թարաֆընտան թէրթիպ իտիլ-
մի, պիր շէրպէթ պուլունըյօր ըտը. զիրա պունճա զալըմ
տարպէլէր թէէսիրիյլէ Մ. Հարտինին զայըֆ վիւճուտի ֆէ-
նա սուրէթտէ ղէտէլէնմիշ իտի. զանն իտէրսին քի պիշա-
րէնին եալընրդ կէօկէսի գալմըլ ըտը. շէհրէսի ֆէվգ էլ
ատէ սօլմըլ վէ զայըֆլաշմիշ վէ օ սըրատա հիւզնէնկիզ
պիր սիւքիւնէթ էսէրի կէօսթէրմէքտէ պուլընմըլ իտի:
Սաշլարը ազ վաղթ գարֆրնտա պիւս պիւթին գըրլաշ-
մըլ ըտը. սէօնիւք վէ պալղըն կէօզլէրի էօթէյէ պէրիյէ
աէօնիւք ըտը. պաշընը գօլթուգ սանտալիէսինին աբ-
գալըլընա տալաթմըլ վէ սիյահ կիճէլիք էլպիսէսինին կէ-
նիշ գօլլարընտան տըշարը չըգան ինճէ ուզուն էլլէրինի
տէ գօլթուղըն իքի եանընտա սարգմըլ ըտը:

Աբքայ տէկրիննի Մ. Հարտինին եանընա եագլաշտը-
ղը սըրատա, շէհրէսի զայլէթ հալիմանէ վէ մաշֆիգանէ
պիր թալր քէսպ իթտի. կէօզլէրինտէ ասարը լէթաֆէթ
վէ սիւքիւնէթ վէ սէտասընտա տախի ֆէվգ էլ ատէ հա-
լալէթ էսէրի կէօրիւլիյօր ըտը:

Մէրգում լիյաքեարանէ պիր մուհապպէթլէ Մ. Հար-
տիյի գուճաղլայարագ:

— Պու կիւն նա՞սըլ սընըզ, սէվկիլի օղլում. — ալ յու սօրտու :

Մ. Հարտի. — Հէր կիւնքի կիպի, պապանըղում :

Արքայ տ'էկրինեի. — Խըտմէթինիզտէ պուլընան ա. տէմլէրտէն էլան մէմնուն մը սընըզ, սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի. — Էվվէթ, պապանըղում :

Արքայ տ'էկրինեի. — Սիւքիւնէթի հայինիզ տոյախա. լէրէզիւր օղլումը զանն իտէրիմ, սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի. — Խայր, պապանըղում, թէշէքքիւր ի. տէրիմ :

Արքայ տ'էկրինեի. — Պուլընտըղընըզ տաիւրէտէն էվ. վէլքի կիպի խօշնուտ մը սընըզ :

Մ. Հարտի. — Էվվէթ, Էվվէթ կիպի խօշնուտում :

Արքայ տ'էկրինեի. — Էրսիք պիւր շէյինիզ վա՛ր մը տըր :

Մ. Հարտի. — Խայր, պապանըղում :

Արքայ տ'էկրինեի. — Նու ֆազրուանէ խանէմիզաէն պու տէրէնէ խօշնանտըղընըզը կէօրէրէք օ գատար մէս. րուր օլույօրըզ քի. պիւթիւն ալղուլարընըզը իճրա իթ. մէյէ մէճպուր օլույօրըզ, սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի. — (Մէյուսանէ պիւր շէհրէ իլէ.) Պէնիմ ույզ ուտան պաշղա արզու իտէնէք պիւր շէյիմ հօզ տըր, պապանըղում.

Արքայ տ'էկրինեի. — Ույզ ու հէր շէյի ունութմազ տէմէք տիւր. պու տիւնեատու խաթըրլամազ տան ըսա ունութմազ տահա էյի տիւր. զիրա ինսանլար օ գատար նանթէօր, օ գատար քէօթիւ տիւրէր քի, ինսանըն հէ. ման հէր խաթըրէսի քէտէրի տիւր, ալ յիւ մի, սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի. — Ահ, բէք սօղրու տըր, պապանըղում :

Արքայ տ'էկրինեի. — Պու տէրէնէ սապրքետըլըզ կէօթէթմէնիզէ տաիմա հայրան օլուրքմ, սէվկիլի օղլում :

Ահ, բէտէր վէ ըզտըրապ շէքմէթտէ պէօյլէ հիւմ ու սէ. պաթ կէօթէթմէք ճէնապր Հազգա նէ գատար մազպուլ տըր պիւլիւր միտինիզ. Սէպիւմէ իթիմատ իտինիզ, սէվկիլի օղլում. տէօքտիւլիւնիւզ հաշլար վէ կէօթէթտիլինիզ հիւմ ու սիւքիւնէթ՝ ճէնապր Հազգ ինտինաէ կէրէք սիլիւ վէ կէրէք պիւրատէրլէրինիզ իչուն պէօյլէ պիւր միւքեաֆա. թա մազհար օլաճազ պիւր գուրպան տըր. Էվվէթ, ինսան մահզա ըզտըրապ շէքմէք իչուն տօղմըշ օլտըղընտան, քէ. տէ, վէ էլէմի պիլէ կէօնտէրէն ճէնապր Հազգա շիւքր իտէրէք ըզտըրապ շէքմէք տուա իթմէք տէմէք տիւր. վէ քիմ քի տուա իտէրսէ, հալընըզ քէնտիսի իչուն տէ. յիւ, պէլէք պիւթիւն ալէմի ինսանիյէթ իչուն իտէր :

Մ. Հարտի. — Ալլահ վէրէ տէ. շէքտիլիմ էլէմլէր սէմէրէսիզ գալմասա. (Քէնտի քէնտինէ.) Ըզտըրապ շէքմէք պիւթիւն ալէմի ինսանիյէթ իչուն տուա իթմէք տէմէք տիւր. ֆազաթ. վազթըլլա պանա էօյլէ կէ. լիւր իտի ըի. ինսանըն գատէրի.

Արքայ տ'էկրինեի. — (Մ. Հարտինին սէօղիւնիւ քէս. մէքտէ օլտըղընը կէօրէրէք.) Տէվլամ իտինիզ, սէվկիլի օղլում. ֆիքրինիլի թէմամըլլա պէյան իտինիզ :

Մ. Հարտի գօնուշուրըն գօլթուզ սանտալիէսի իւ. զէրինտէ ազաճըզ տօղրուլմըշ օլտըղընտան, պիւր տազը. գաճըզ թէրէտտիւտտէն սօնրա, եէնիտէն մէյուսիյէթլէ արգայա տիւշէրէք տէտի քի :

— Տիւշիւնմէք նէյէ հարար. ինսանըն հօրար. պէն տէ տիւշիւնմէք իչուն քէնտիմտէ գուվվէթ կէօրէմէյօրըմ :

Արքայ տ'էկրինեի. — Տօղրու սէօյլէյօրսընըզ, օղլում. տիւշիւնմէք նէյէ հարար. ինսանմազ տահա էյի տիւր.

Մ. Հարտի. — Էվվէթ, պապանըղում, ինսանմազ վէ քէտէր շէքմէք տահա էյի տիւր. պա խուտուս ունութ. մազ. ունութմազ.

Մ. Հարտի սէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի. պաշընը պայ.

ղըն պիր հալտէ սանտալիէնին արգալըղընա սարգտը վէ էլինի տէ կէօղլէրի իւղէրինէ գօյտու :

Աբբայ տ'էկրինեի մահիւ պիր գօմէտեաճը օյտըղըն տան , Մ. Հարտինին գօլթուգ սանտալիէսի եանրնտա տիգ չէօքտիւ վէ եաշարմը կէօղլէր տէտի քի :

— Ահ , սէվկիլի օղլում , սիդի ալչազ ճասընա ալ տաթմըչ օլան տօսթընըզ նասըլ օլուպ տա սիդին ալիճէ . նապ գալպինիդի թագտիւ իտէմէտի . . . իշթէ ինսան եալընըզ ճէնապը Հազգը տիւչիւնէճէք եէրտէ մախուգա . թըն մուհապպէթ վէ տօսթըղընը արալաճագ օլուրսա , հէր գէման պու հալէ տիւչար օլուր . . . պու ալչազ տօս . թընըզ իսէ . . . :

Մ. Հարտի . - (Նիյազքեարանէ պիր թավր իլէ արբայ տ'էկրինեիին սէօղլինիւ քէսէրէք .) Բէճա իտէրիմ , պապաճըղըմ , պու խըյանէթտէն պահս իթմէյինիգ . . . :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Բէք էյի , օղլում , պահս իթմէմ , եէմինինի նագղ իտէն օ ալչազ ատէմի ունուտընըզ էր եա կէճ ճէնապը Հազգըն քէնչէի ինթիգամընա ուղլալաճագ օլան օ խալընը ունուտընըզ . զիրա էմնիյէթի . նիդի ալչսգ ճասընա սուի իսթիմալ իյլէտի . . . : Օ սէֆիլ գատընը տա ունուտընըզ . . . անըն ճինալէթի վազըասը քէք պէօյիւք տիւր . զիրա սիդին ուղուրընըզտա մուգատ . տէս վաղիֆէյէրինի այաղլար ալթընա ալտը . . . չիւպէ եօգ քի ճէնապը Հազգ անըն տախի ճէզաի սէզասընը վէրէճէք տիր . . . վէ պիր կիւն . . . :

Մ. Հարտի . - (Աբբայ տ'էկրինեիին սէօղլինիւ քէսէրէք , հալիմանէ պիր սէտա վէ եիւրէք բարալալաճագ պիւ հէյէճան իլէ .) Էլ վէրի . . . պապաճըղըմ , էլ վէրի . . . պէնի ճէ գատար միւքէտտէր իթտիյինիգի պիւմէյօրսընըզ . . . խալըն , պիւմէյօրսընըզ . . . :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Աֆիլ իտէրսինիգ , օղլում , ֆագաթ ո կէօրիւյօրսընըզ ա . . . պու տիւնեէվի ալէազալա . ընն եալընըզ խաթըրէսի պիլէ սիզճէ պէօյիւք պիր քէտէրի մուճիպ օլույօր . . . հագիգի թէսէլլիլէրի մահզա պու տիւնեանըն ֆէվգինտէ արամագ լաղըմ կէլէճէյինի պու խուսուս տախի իսպաթ իթմէզ մի :

Մ. Հարտի . - (Մէյուսանէ պիր թավր իլէ .) Օհ , եա Բապպի . . . օ թէսէլլիլէրէ նախ օլաճագ քէյըմ :

Աբբայ տ'էկրինեի . - (Սաթթէ պիր հէյէճան իլէ .) Նիւպհէսիգ , նախ օլաճագսընըզ , չէֆագաթըլը օղլում , պու պապտէ չիւպէ իտէպիլէր միսինիգ . . . : Նէ կիւզէլ կիւն տիւր օ կիւն քի , տէօքտիւյինիւզ եաչարլա աչմագտա օլտըղընըզ թարիդի սէլամէթտէ պիր գաչատըմ աթարագ չու սըրատա սիզէ հէնուզ գարանըզ կէօրիւ .

նէն շէյնը վասֆա կէլմէզ պիր նուրը իյահի իյէ շաշաւա տար օլաճագ տրը . . . օ մուգատտէս վէ սաատէթլի կիւն տէ , սիդի պու մարտար վէ մէքրուհ տիւնեայա բապթի տէն սօն բապթիայար տախի շէօղիւլէրէք , սիզ տէ պի զիմ զիւմրէմիզէ տախիլ օլաճագ վէ պիդիմ կիպի եա լրնըզ լէշափչի էպէտիյէյի արզու իտէճէրսինիզ . . . :

Մ. Հարտի . - Էվվէթ . . . էօյիւմիւ տէմէք իսթէյօր սընըզ . . . :

Արքայ տ'էկրինեի . - Հայաթը էպէտիյէյի , ճէննէթի տէյինիզ , սէվկիլի օղլում . . . օրատա Գատիրի Մութլագ հազրէթլէրինն եանընտա շանընըզա լայըզ պիր մէվզը իհրազ իտէճէրսինիզ . . . դալպիմ պուներ սիզին իչուն ֆէվզ էլ ատէ արզու իտիյօր . . . զիրա սիզին իսմինիզ կէրէք պէնիմ վէ կէրէք ազիզ բէտէրլէրիմիզին տուայարընտա տախիա զիրը իտիլի :

Մ. Հարտի . - Պու իթիգատը իսթիհսայ իթմէք վէ հէր շէյտէն այրըլմագ իչուն էլիմտէն կէտիյի վատար շա լըշըյօրըմ , պապաճըղըմ , զիրա թէէմին իթտիյինիզ վէճհ լէ , պու սայէտէ նիհայէթ իսթիրահաթա նաիլ օլաճաղըմ :

Արքայ տ'էկրինեի . - Էկէր պուրայա կէլաշլիմիզ կիւն լէր պուլընտըղընըզ հայ իյէ շիմտի քէսպ իթտիյինիզ հա յի եէքտիլէրիլէ մուգայէսէ իտէճէք օլուրսանըզ , մահ ճուպ օլուպ գալըրսընըզ . . . : Նէ պէօյիւք ֆարգ , եա բապպի . . . էվվէլի հէյէճանլարընըզ , ֆէրեատ ու ֆի զանլարընըզ եէրինէ շիմտի տինտարանէ պիր սիւքիւնէթ գաիմ օլմըշ տրը , տօղրու տէյիլ մի , սէվկիլի օղլում . . . :

Մ. Հարտի . - Էվվէթ , տօղրու տրը . . . պաղէն բէք զիյատէ միւքէտտէր օլունճա , եիւրէյիմ վուրմագտան տուր օլուր . . . սիւքիւնէթ իչինտէ գալըրըմ . . . (պաշընը կէօյսիւ իւզէրինէ սարգարագ) էօյիւլէր տախի պէօյլէ սիւքիւնէթ իչինտէ տէյիլ մի տիլլէր . . . :

Արքայ տ'էկրինեի . - Ահ , սէվկիլի օղլում . . . պու

եօլտա լիսան գուլանտըղընըզը իշիթտիքճէ , եիւրէյիմ
նէ՛ գատար բարայանտըղընը պիսէնի զ . . . Գօրգուլօրմ
քի եէնիտէն էվվէլքի հալինիզի արզու իտէրսինիզ . . . զա-
թէն պու պապտէ պու կիւն դաթի պիւ թէճրիւպէյէ
ուղրայաճագսրնըզ :

Ս. Հարտի . - Ե՛կ կիպի , պապաճըզըմ :

Արբայ տ'էկրինեի . - Փապրիգանըղըն է՛ն էյի իշճիլէ-
րինտէն օլան օ միւհթէրէմ սէնաաթրեար պու կիւն կէ
լիպ սիզի կէօրէճէք տիր :

Ս. Հարտի . (Դուվվէի հաֆըզասը տախի ֆիքրի կիպի
քէսպի գաաֆ իթմիշ օլտըղընտան , ազաճըզ միւլահաղա
իտէրէք .) Ա՛հ , էվվէթ , Ակրիքու պու կիւն կէլէճէք
տիր . . . քէնտիսինի մէսէրրէթլէ կէօրէճէյիմ :

Արբայ տ'էկրինեի . - Իշիթէ պահ իթտիյիմ թէճրիւ-
պէ սիզին անրնյա վուգու պուլաճագ միւլագաթընըզ
օլաճագ տրր . . . օ միւհթէրէմ տէյիգանլընրի պուրատա
պուլունմասը սիզին մուդատտէմա կէչիրտիյիլիպ մէշագ .
գաթլը էօմրիւ խաթրրընըզա պըրագաճագ տրր . Իհթի-
մալ քի պու խաթըրէլէր շիմտի պուրատանաիլ օլտըղընըզ
իսթիրահաթ վէ սիւքիւնէթի սիզէ ֆէնա կէօսթէրէճէք
տիր . Իհթիմալ քի հէր տիւրլի հէյէճանլար իլէ բիւր օ-
լան պիր մէսլէքէ եէնիտէն աթըլմագ , պաշգա տօսթլար
բէյտա իթմէք , պաշգա մուհապպէթլէր արամագ , վէլ
հասըլ էվվէլքի կիպի տաղտաղայր վէ հէյէճանլը պիւ
էօմր կէչիրմէք իսթէյէճէքսինիզ , էկէր գալպինիգտէ պու
արզուլար ույանաճագ օլուրսա , հէնուզ եալընըզ եաշս
յաճագ գատար հատուր քէմալի պուլմամըշ օլտըղընըզ
թէպէյեիւն իտէր . . . օ հալտէ պու արզուլարընըզա իթա-
թի իտինիզ , սէվկիլի օղլում , եէնիտէն էյլէնճէլէր վէ
շէնլիքլէր արայընըզ . պիլիմ տուսլարըմըզ տաղտաղաի
տիւնիա արասընտա պիլէ սիզտէն այրլմայաճագ տրր .
լաքին շուրասընը ունութմայընըզ քի , էկէր պիր կիւն եէ-

նի ֆելաքեթլէրէ տիւշար օլուսլ տա եիւրէյինիզ թէքրար իւնիսլէնէր օլուսլա , պու վահտէթխանէյի թէքրար աշք զէ պէնի տէ տիւնեանըն պիհուտէյիյի իւղէրինէ սիղինէ պէրապէր սղլամադա տաիւմ հաղըր պուլանագ սընըզ :

Աբբայ տ'էկրիննի պու եօլտա իտարէի լիսան իթտէթ սըրատա , Մ. Հարտի քէնտիտինի քէմայը տէհշէթլէ տին լէմիշ իտի : Սուգատտէմա թէնրիւպէ իթմիշ զաշքը պիհ հայաթըն իշքէնճէլէրի արասընա եէնիտէն աթըլմագ միւլահազասը պիլէ քէնտիտինի թիթրէթտիլինտէն , ատէթա նիյազքեարանէ պիր սէտա իլէ :

— Պէն մի , պապաճըղըմ , օ գատար տէրտ ու էլէմ շէքմիշ օլտըղըմ ալէմէ պէն մի ալտէթ իտէճէյիմ... պէն մի անըն շէնլիքլէրինէ , էյլէնճէլէրինէ գարըլանագըմ... ահ , պու սէօղիւնիւզ ինսաֆսըղճա պիր իսթիհզա տըր :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Իսթիհզա տէյիլ տիր , սղլու... ինթիմալ քի օ միւհթէրէմ իշնինին մէնղարէսի վէ սէօղլէրի զիհնինիլտէ շիմտի քեամիյէն մահլ օլմուշ զանն իթտիլինիզ պիր թագըմ միւլահազալար ուլանտըրաճագ տըր : Էկէր էօյլէ պիր շէյ վուգուա կէլիւսէ , էվլէլէլէ էօմրիւնիւզիւ պիր տահա թէնրիւպէ իտինիզ , եէնի քէտէրլէր , եէնի ըզտրրապլար շէքտիքտէն սօնրա , պու վահտէթխանէնին գաբուլարը սիլին իշուսն աշըգ տէյիլ մի տիր :

Մ. Հարտի . - (Եիւրէք բարաշայանագ պիր թալի իլէ) Կիտիպ եէնիտէն քէտէր տէրեասընա տալմագ նէյէն եարար , պապաճըղըմ... տիւշար օլտըղըմ քէտէրլէրէ անճագ թէհամմիւլ իտէպիլիյօրըմ : Խայր , խայր , հէր շէյի ունութմագ , քէնտիմի ունութմագ , մէզարա կիրմէք... իշթէ պուստան պէօյլէ իսթէտիլիմ շէյլէր պուստան իպարէթ տիր... :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Սիղէ էօյլէ կէօրիւնիւր , սէվկիլի սղլու... շուսքի շիմտիլէ գատար խարիճտէն հիշ

պիր սէտա սիւքիւնէթի հալինիդի իսլալ իթմէմիշ վէ պատէլ վէֆաթ ճէնապը Հագգ իլէ պուլուսմագ կիպի մուգատտէս պիր իւմիտինիլի հիշ պիր շէյ իզալէ իյլէմէմիշ տիր : Լաթին օ իշնի սիլին սէլամէթի ըսհընըզտան զիյատէ քէնտիտինին վէ արգատաշլարընըն մէնֆաթընը տիւշիւնէրէք կէլէճէք տիր վէ... :

Մ. Հարտի . - (Ժէղիւթին սէօղիւնիւ քէսէրէք) Ահ պապաճըղըմ , էյիլիք իթմէյի սէվէն պիր ատէմ իղթիտարը պէշէր տախիլինտէ նէ քի եաբապիլիւսէ , պէն տէ ամէլէմ հագգընտա օիու եաբտըմ : Ֆագաթ պու մէնլէքտէ տահա զիյատէ տէվամ իթմէմէ թալիլմ միւսատէ իթմէտի : Պէն ինսանիլէթէ գարչը օլան սլօրճըմը էտա իյլէտիմ : արթըզ թագաթ վէ գուվլէթիմ գալմատը : շիւստի ունութմագտան վէ ըսհաթ իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ իսթէմէմ : Պու թալէպիմ պէօյիւք պիր շէյ մի տիր :

Աբբայ տ'էկրիննի . - Ֆիլ հագգըգա ուլուվը ճէնապրինըլ էմսալսըզ տրր , սէվկիլի օղլու... Ֆագաթ օ իշնի տախի կինէ պու ուլուվը ճէնապ նամընա կէլէճէք վէ սիղէ եէնի եէնի ֆիտաբեարըղլար թէքլիֆ իտէճէք տիր : Էվլէլէլէ... սիլին գալպինիզ կիպի ալիճէնապ զալպլէր մաղիյի զօլայ գօլայ ունութմագաճագլարը ճիհէթլէ , սիղ տէ իշնիլիլինիլին իպրամաթը վագըասընըրէտտ իտէմէլէճէքսինիզ... խարապ օլան պիր պինայը թէքրար իհեա իթմէք : պուստան եիկիրմի սէնէ էվլէլէ կէնճիլի գուվլէթիլլէ թէէսիս իթմիշ զաբըղըլ շէյի եէնիտէն պաշլամադ , նէզաքէթի թապիաթընըլէ էքսէրիյա ճէրիհաուար իթմիշ օլան միւնասէպաթը թիւճարիլէյի եէնիտէն թէնտիտ իթմէք , վէլ հասըլ պէօյիւք պիր ֆապրիդաճըլը զահմէթի վէ մէշագգաթըլ պիր էօմրէ էսիր իտէն հէր տիւրլիւր բէվապըթը եէնիտէն էլտէ իթմէք իւղրէ , եինէ էվլէլէլի կիպի շալըլմաղա մէնպուր սլանագըլնըլ... պուստան տօլայը իսթիհսալ իտէճէլինիզ միւ-

քեաֆաթ նէ՝ տիր . . . պիր գալ սէնէ մէշագգաթը պիր սուրէթտէ չալըշորգտան սօնրա եինէ օ տէհչէթի ֆէլա. քէթէ տիւչար օլտըղընըզ գէման պուլընտըղընըզ հալէ վառըլ օլաճագսընըզ . . . պունտան պաշգա, սիդի ճէսա. րէթլէնտիրէճէք պիր սէպէպինիզ տահա վար տրր . պու ալ ու ամէլ էսնասընտա րիյարեարյորզր իյէ սիդի ալտա. թան օ ալշագ տօսթա էվվէլլի կիպի տլտանմայաճագսընըզ . . . կիւյա ճիւայէթքեարանէ պիր հարէքէթ հիւսնիւ նէթիճէ հառըլ իտէպիլիրմիշ կիպի էյիլիք իթմէք իշուն եէնի եէնի գուվվէթլէր իթթիսապընա եարտըմիտէր գան. նընտա պուլընտըղընըզ միւնասէպէթի զայրը մէշրուայա տախի կիրիշմէյէճէքսինիզ . . . Խայր, խայր, սիզ մէսլէքինիզտէ պաթմըշ, տօսթընըզըն խըյանէթինէ ուղրամըշ վէ մէյլիյաթը կիւնաճքեարանէնին պիհուտէլիյինի անլա. մըշ օլտըղընըզտան, հէնուզ հայաթ ֆուրթունարընա գարշը ճէսուրանէ կէզլէս վէյէճէքսինիզ. շիւպհէ եօզ րի իսթիրահաթ վէ սիւքիւնէթինիզի իիլալ իտէն պիր սէտա պուլընմայան պու վահտէթիւանէյի թէրք իթտիյինիզ վագրթ, թէսատիւֆ իտէճէյինիզ զրտալիյէթ էվվէլի էմրտէ րէք ֆէվք էլ ատէ օլաճագ տրր . . . ֆագաթ պու զըտ. տիյէթ պիյէ . . .

Մ. Հարտի. - (Զայրֆ պիր սէտա իյէ Ժէղիւիթին սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Էլվէրի . . . Ալլա՛ աշղընա օլսուն... էլվէրի . . . պէզլէ պիր էօմրիւն տաղտաղալարընտան պահա իթմէնիզի իշիտէրէք, պայըմ տէօնիւյօր . . . թէ համմիւլ իտէմէյօրըմ . . . օհ, խայր, խայր, հէր շէյտէն էվվէլ սիւքիւնէթ վէ իսթիրահաթ իսթէրիմ . . . մէղարիս. թան իսթիրահաթը տա օլսա, պէիս եօզ տըր . . .

Աբբայ տ'էկրինեի. - Լաքին օ հալտէ իշճինին իպրա. մաթընա նասըլ գարշը դօյապիյէճէք սինիզ . . . լուծֆ կէօ. րէնլէրին լուծֆքեարլարը հագ գընտա պազը հույուզը վար տըր . . . սիզ քէնտի րէճալարընա տայանամայաճագ սընըզ

Մ. Հարտի. - Ի՞նչու իսկ... լիզու՞մը հալինտէ քէն-տիսինի կէօրմէքտէն կէրի տուրմաքմէ. Գու միւլագաթը պիր նէվ մահգու զիյէթ ատտ իտիյօր ըտրմ. Լաքին շիմտի անտէն կէրի տուրմագ տահա էյի օլաճաղընը հըսս իտի-յօրրմ:

Արքայ տ'էկրինեի. - Լաքին քէնտիսի պուշտան կէրի տուրմայաճագ տրը, սիզի հէր հալտէ կէօրմէք իսթէյէ-ճէք տիր:

Մ. Հարտի. - Խասթա օլտրղըմը վէ քէնտիսինի գա-պուլ իթմէք պէնճէ միւմքինսիզ օլտրղընը քէնտիսինէ լութ-ֆէն սէօյլէրսինիզ:

Արքայ տ'էկրինեի. - Տինլէյինիզ, սէվկիյի օղլում, զէմանէմիզտէ պիզիմ կիպի Հազրէթի Խսանըն ֆագրը խըտ-մէթքեարլարը հազգընտա պիր թագըմ պէօյիւք վէ պա-թըլ իթիզատլար վար տրը: Ատէթա էօլիւմ հալինտէ պու խանէյէ կէթիրիտիբտէն սօնրա, պիզիմ տրամըզտա քէնտի հիւսնիւ ըրզանըզյա գալմըշ օլմագլա պերապէր, էվիլէլճէ մուվաֆագաթ իթմիշ օլտրղընըզ պիր միւլագաթ-տան շիմտի կէրի տուրաճագ օլուրսանըզ, սիզին պաշգա պիր նուֆուգա թապի օլտրղընըզը շիւպհէ իտէպիլիրլէր. պու շիւպհէ հէր նէ գատար միւնասէպէթսիզ իսէ տէ, վիւճուտ պուլապիլիր. պիզ իսէ պէօյլէ պիր շիւպհէնին է-սաս պուլմասընա միւսաատէ իթմէք իսթէյէյիզ... պի-նաէն ալէյհ օ կէնճ իշճիյի գապուլ իթմէնիզ տահա խա-յըրլը տըր:

Մ. Հարտի. - Գէնտէն թալէպ իթտիյինիզ շէյ գուտ-րէթիպն մաֆէվգինտէ տիր, պապաճըղըմ... շու սըրա-տա պիւս պիւթիւն գուվվէթտէն տիւշմիւշ օլտրղըմը հըսս իտիյօրրմ... պու միւլագաթըմըզ պէնի պիթիւրտի:

Արքայ տ'էկրինեի. - Լաքին, օղլում, օ իշճի շիմտի կէլէճէք տիր քէնտիսինի կէօրմէք իսթէմէտիյինիզի սէօյլէ-յէճէյիմ, տէյիլ մի. ֆագաթ պանա ինտնմայաճագ տըր:

Ս. Հարտի. - Ահ, պապաճրղը՛, պէնի աճըյրնըդ ... սիգի թէէմին իտէրիմ քի, հիշ քիմնէյի գապուլ իթմէյէ իգիթիտարըմ եօգ տըր ... բէք ֆէնա հալտէ իմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Էօյլէ իսէ, պաշգա պիր թէտ պիր ալալալըմ ... քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եազընըգ, չար չաբուգ քէնտիսինէ կէօնտէրիրիզ ... պու կիւն վուգու պուլաճագ միւլագ աթըր եարրնա թաալիգ իտէրսինիզ:

Ս. Հարտի. - (Սապուր թիւքէնէրէք.) Խալլը, եարրն տա օլմազ, պաշգա պիր կիւն տէ ... հէր քիմ օլուրսա օլսուն, կէօրմէք իսթէմէմ ... տաիմա եալընըզ գալմագ իսթէրիմ ... պունտան հիշ քիմնէյէ դարար օլմազ գանն իտէրիմ ... պու սէրպէսթիլէ տէ մինաիլ օլալալաճագըմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Մէրագ իթմէյինիզ, օղլում, պէնիմ նասիհաթըմա պագընըզ, մատամ յի պու կիւն վուգու պուլաճագ միւլագ աթտան գօրգըյօրսընըզ, պու կիւն օ միւհթէրէմ տէլիգանլըյը գապուլ իթմէյինիզ. ֆագաթ պունըն իչուն եարրնը, օ պիր կիւնիւ գարըշտըրմայընըզ. օլապիլիր քի եարրն ֆիքթիլինիզի թէպտիլ իտէրսինիզ ... քէնտիսինէ գապուլ իթմէք իսթէմէմէնիզ միւպհէմ գալսըն:

Ս. Հարտի. - Բէք էյի, պապաճրղը՛, սիզ նասըլ միւրաա իտէրսէնիզ, էօյէ օլսուն:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Տէլիգանլը իչնինն կէլէճէյի վագթ հէնուզ ուզագ իսէ տէ, քէնտիսինէ չար չաբուգ պիր մէքթուպ եազմագ լազըմ տըր:

Ս. Հարտի. - Դուլվէթիմ եօգ տըր, պապաճրղը՛:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Տէնէյինիզ:

Ս. Հարտի. - Սիւմքինսիգ տիր. . վիւճուտիմտէ բէք զիյատէ տէրմանսըզըզ հըսս իտիյօրըմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Ջարար եօգ ... ազաճըգ գուլ վէթ ալընըզ:

Պու սէօգիւ միւթէագըպ, ժէզիլիթ՝ եազը մասասընա թէգարրուպէ եազմագ իչուն լազըմ օլան շէյլէրի

ախոր վէ պատէհու. Մ. Հարտինին եանրնա ավտէթ իտէ-
րէր տիղլէրի ի պէրինէ պիր տէֆթէր իյէ պիր թապագա
քեաղրտ վազ իթտի վէ քէնտիսի տէ հօզ գայր թու.թուպ
գալէմի սնա ուղտթտը : Մ. Հարտի իսէ պայղըն պիր սէ-
տա իլէ :

— Սիդի թէէմին իտէրիմ՝ քի եազաճազ գու.վլէթիմ
եօզ տըր . - տէտի :

Արբայ տ'էկրիննէի վահշիյանէ պիր սէպաթլա . « Պիր
իքի սէօզ եաղտճազսրնըզ , սէվկիլի օղլում , զիյատէ տէ-
յիլ » տէյէրէք , գալէմի Մ. Հարտինին ատէթա հարէքէթ-
սիզ օլան բարմազլարր արասընա եէրյէշտիրտի :

Մ. Հարտի . - Ահ , պապաճրղըմ . . . կէօղլէրիմ օ
գատար պօզուլմըշ տըր քի , արթըզ կէօրէմէյօրըմ . -
տէտի :

Պիշարէ ատէմին սէօյլէտիյի սէօզ տօղրու իտի . լիէ-
ղիւթին քէնտի գալպինտէ հասըլ իթտիյի հէյէճանլար
օ գատար շիտտէթլի իտի քի , պիշարէնին կէօղլէրի եաշ-
լարլա տօլմուշ ըտը :

Արբայ տ'էկրիննէի էլան ըսրար իտէրէք .

— Միւսթէրիհ օլունըզ , սէվկիլի օղլում , պէն սիդին
էլինիդի թու.թուպ օյնատըրլըմ , սիզ եւլընըզ եազըլաճազ
սէօղլէրի սէօյլէյինիզ :

Մ. Հարտի . - Րէճա իտէրիմ , պապաճրղըմ , սիզ եա-
զընըզ . . . պէն իմգա իտէրիմ :

Արբայ տ'էկրիննէի . - Օլմազ , օղլում , պէն եազմամազ
իչուն պին տիւրլիւ սէպէպլէրիմ վար տըր . . . սիզ քէնտի
էլինիզլէ եազմալըսընըզ . . . եալընըզ պիր գաշ սաթըր
շէյ քիֆույէթ իտէր :

Մ. Հարտի . - Լաքին , պապաճրղըմ . . .

Արբայ տ'էկրիննէի Մ. Հարտինին ֆիքրի կիթ կիտէ
քէսպի զաաֆ իթտիյինի կէօրէրէք , օ սըրատա ազաճըզ
գաթի պիր թափր քէսպ իթմէք վէ պատէհու եինէ հա-

իմանէ թէ տապիրէ միւրաճաւթ իյլէմէք միւմքին օտը, ղընը պիւ միւրաճաղա, գուրու պիր թավր իյէ .

— Հայտի . . . եաղաճագ սանըզ եաղընըզ, եօզսա իշնինին պուրայա կէյմէսինէ միւսաատէ իտէրիմ. — տէ. տի վէ եըրթընը գուշլարըն կէպլէրի կիպի սիյահ, եու. վարլագ վէ բարլագ օյան պէպէրլէրինի Մ. Հարտինին իւզէրինէ տիքտի .

Պիշարէ ատէմ պու պագըշըն թէէսիւիյլէ թիթիւյէ. րէք, վէ պիր ահլ տէրունի սալըվէրէք .

— Եազարըմ. . . պապաճըղըմ. . . եազարըմ. . . լա. քին րէճա իտէրիմ. . . եաղաճաղըմ սէօղլէրի սիզ սէօղլէ. յինիզ. . . պէնիմ ֆիքրիմ բէք տաղընըզ տըր. — տէտի վէ պատէհու հարարէթի էլլէրիյլէ եաշլարընը սիւտի .

Աբբայ տ'էկրինեի Մ. Հարտիյէ շու սէօղլէրի եազ. տըրտը .

« Ազիզիմ Ակրիքու, սիզին իյէ միւլագաթ իթմէմին հիւ պիր ֆաիտէսի օյամայաճաղընը տիւշիւնտիւմ. . . պու միւլագաթ գայպիմտէ պիր թագրմ ճիկէր եազըճը քէ. տէրլէր ույանտըրմագտան պաշգա պիր չէյէ իւրտմէթ իթմէյէճէք տիր. հայ պու քի պէն պու քէտէրլէրի ճէ. նապը Հագգըն մուավէնէթի վէ մէզհէպին պախշ իյլէտի. յի թէսէլլիլէր սայէսինտէ անճագ ունութմաղա մուվաֆ. ֆագ օյտում. . . »

Աբբայ տ'էկրինեի պիր տագըզաճըզ սէօղլինիւ քէս. տի . Մ. Հարտինին չէհրէսի տահա զիյատէ սօյուպ, թիթ. րէմէքտէ օյան էլի անճագ գայէմի թութապիլիյօր վէ ալնընտա տախի սօղուզ թէր տանէլէրի պիրիքիյօր ըտը .

Ժէղիւիթ ճէպինտէն պիր մէնտիլ չըգարտը վէ պի. շարէ ատէմին ալնընը սիլէրէք, խալիսանէ պիր թավր իյէ տէտի քի .

— Հայտի, չէֆագաթըլը օղլում. . . պիր աղ տահա ճէսարէթ ալընըզ. . . պու միւլագաթը գապուլ իթմէմէ.

յէ պէն սիզի թէշիիզ իթմէտիմ, տէյիլ մի. . . պիւլաքս պու միւլագաթը գապուլ իթմէնիզինասիհաթ իյլէտիմ. . . լաքին մատամ քի սիզ քէնտի իսթիրահաթընըզ իշու. պու միւլագաթը թէէիսիլ իթմէք իսթէյօրսընըզ, պու. մէքթուպը իքմայ իթմէյէ ղայէթ իտինիզ. . . հագըզաթ. տա պէնիմ էն պիրինճի արզում նէ տիր. . . պունճա հէյէճանլարտան, ըզտըրապարտան սօնրա տինտարանէ պիր սիւքիւնէթ վէ իսթիրահաթ իշինտէ էօմր կէշիրմէնի. զի կէօրմէքտէն պաշգա պիր արզում վար մը տըր .

Մ. Հարտի. — (Միւթէշէքքիրանէ պիր սէտա իյէ.) Էվվէթ . . . պապաճըղըմ. . . սիզին բէք լութֆեքար օլ. տըղընըզը պիլիրիմ. . . կէօսթէրտիյիմ գաաֆտան տօլայը պէնի մաազուր կէօրիւնիւզ .

Աբբայ տ'էկրինեի. — Մէքթուպընըզը տէվում իտէ. պիլիր միսինիզ, սէվկիլի օղլում .

Մ. Հարտի. — Էվվէթ . . . պապաճըղըմ .

Աբբայ տ'էկրինեի. — Էօյլէ իտէ եազընըզ .

Ժէղիւիթ եէնիտէն աթիտէքի սէօղլէրի եազտըրտը .

« Պէն պուրատա ֆէվզ էլ ատէ րահաթ վէ հուզուր իշինտէ եաշայօրմ. պէնի բէք զիյատէ իհթիմալա պագը. յօրլար . ինայէթի իլահիյէ սայէսինտէ պիհուտէ օլտըղընը անլատըղըմ տիւնեատան ուզագ օլարագ, պիր խրիսթի. յանա եաղըշաճագ սուրէթտէ հայաթըմա խիթամ վէրմէք իւմիտինտէ իմ .

« Սիյէ Ալլահա ըսմարլատըզ տէմէմ, եինէ կէօրիւ. շէլիմ տէրիմ, ազիզիմ Ակրիքու. . . պիւլա կէրէք սիզին վէ կէրէք արգատաշլարընըզ իշու. եաբտըղըմ վէ տախա տա եաբաճաղըմ տուալարը սիզէ պիլտիրմէք իսթէրիմ. անլէր նէզտինտէ պէնիմ թէրճէմանը էֆեքարըմ օլուըզ . Սիզինլէ կէօրիւշմէյի միւնասիպ կէօրէճէք օլուրսամ, պու. նը սիզէ իշար իտէրիմ, օ վագթա գատար սիզին մուհիպ. պի սատըզընըզ օլտըղըմա իթիմատ իտինիզ. . . »

Ժեզիւի ի թիւ պու սեօգիւնի ետաղըտըտը տան սօնրա , Մ. Հարտիյէ խիթապէն .

— Պու մէքթուպը միւնասիպ պուլոյթ մըսընըզ , օղլում . — տէյու սօրտու :

Մ. Հարտի . — Էվվէթ , պապաճըղըմ

Արքայ տ'էկրինեի . — Էօյլէ իսէ լուծֆէն իմզա իսինիզ :

Մ. Հարտի . — Բէք էյի , պապաճըղըմ :

Պէտպախթ ատէմ քեաղըտը իմզալատըզ տան սօնրա գուվվէթինին պիւս պիւթիւն թիւքէնտիյինի հըսս իտէրէք . տէրմանսըզճա արգաւտընա տօղրու երգըլտը :

Արքայ տ'էկրինեի ճէպինտէն պիր քեաղըտ չգարարագ .

— Պաչգա պիր եարաճաղընըզ տահա վար , սէվկիլի օղլում , մէվզուը պահսըմըզ օլան իշլէրի իճրա իթմէք իւզրէ միւհթէրէմ վէթիլ բէտէրիմիզէ վէրմիշ օլաղընըզ պու եէնի սէլահիյէթ քեաղըտընը տախի իմզա իթմէնիզ լաղըմ տըր . — տէտի :

Մ. Հարտի . — (Խաթթալարա մախսուս պիր սապըլ . սըզլըղլա .) Մհ , եա Բապպի . . . տահա մը վար ըմըշ . . . լաքին , պապաճըղըմ , թապ ու թաղաթըմ թիւքէնմիշ օլտըղընը կէօրիյթսընըզ :

Արքայ տ'էկրինեի . — Ետընըզ օղլուպ իմզա իտէ ճէքթինիզ , սէվկիլի օղլում , պաչգա պիր չէյ եարմայա ճաղսընըզ :

Պու սէօգիւ սէօյլէյէրէք , Ժեզիւի ի թ հէման տա օգուն . մազ եաղըլարը հալի տամղայը պիր քեաղըտը Մ. Հարտիյէ ուզաթտը :

Մ. Հարտի . — Պու քեաղըտը պու կիւն օղլույամայա ճաղըմ , պապաճըղըմ :

Արքայ տ'էկրինեի . — Լաքին օղլումանըզ պէհէմէ հալ լաղըմ տըր , սէվկիլի օղլում , պու միւլահաղասըզլըղըմ մաղուր կէօրիւնիւզ . . . լաքին բէք ֆաղըրըզ . . . վէ . . .

Մ. Հարտի . — Իմզա իտէրիմ . . . պապաճըղըմ :

Արքայ տ'էկրինեի . — Լաքին իմզա իթմէղտէն էվվէլ օղլումանըզ լաղըմ տըր , սէվկիլի օղլում :

Մ. Հարտի . — (Ժեզիւի ի թ ըսրար վէ ինասընտան մէյուս օլարագ .) Օղլումայա նէ լիւզում վար . . . վէրինիզ . . . վէրինիզ :

Արքայ տ'էկրինեի . — Մատամ քի պէօյլէ իսթէյթսընըզ , ալընըզ , օղլում . . .

Պու սէօգիւ սէօյլէյէրէք , Ժեզիւի ի թ քեաղըտը Մ. Հարտիյէ վէրտի : Մ. Հարտի անը իմզալատըզ տան սօնրա , եէնիտէն պահըլ մէյուսիյէթէ տալտը :

Պու էսնատէ պիր իըտմէթքեար գաթույը վուրարագ իշէրի կիրտի վէ արքայ տ'էկրինեիյէ խիթապէն .

— Մ. Ակրիքոյ Պոտուէն կէլմիշ Մ. Հարտի իյէ կէս . իւշմէք իսթէյթ . պու միւլաղաթ էվվէլճէ մուայեէն իմիշ . — տէտի :

Արքայ տ'էկրինեի ասարը նախօշնուտի վէ թէաճճիւպ ըզհար իտէրէք . « Բէք էյի , պիր ազ պէքլէսին » տէյու ճէվապ վէրտի վէ տըշարը չըզմասընը պիր իշարէթլէ խըտ . մէթքեարա անլաթտըզ տան սօնրա , խօշնուտսըզլըղընը քէթմ իթմէյէ չալըշարագ , Մ. Հարտիյէ խիթապէն .

— Պու միւհթէրէմ սէնաաթքեար սիզի կէօրմէք իչուն ֆէվզ էլատէ իսթիճալ կէօսթէրիյթ , սէվկիլի օղլում , զիրա միւլաղաթ իչուն թային օլունան վաղթտան իքի սաաթ էվվէլ կէլմիշ տիր : Սէօյլէյինիզ պաղայըմ , քէնտիսինի գապուլ իթմէք իսթէր միսինիզ , տահա վաղթընըզ վար տըր . — տէտի :

Մ. Հարտի . — (Պիր նէվ հիտտէթլէ .) Լաքին , պապաճըղըմ , նէ հալտէ պուլընտըղըմ կէօրիյթսընըզ . . . պանա մէրհամէթ իտինիզ . . . բէճա իտէրիմ , պէն րահաթ իսթէրիմ . . . մէզարիսթուն րահաթր տա օլսա , պէիս եօգ տըր . . . Ալլահ աչղընա օլսուն , պէնի րահաթ պըրագընըզ . . .

Արքայ տ'կրինների . - (Շէֆգաթքեարանէ պիր չէհրէ իլէ .) Սիւզ պիր կիւն տինսարանըն մազհար օլտըզլարը իսթիրահաթը էպէտիլէյէ նաիլ օլաճագսընըզ, սէվկիլի օղլում, զիրա տէօքտիլիւնիւզ եաշլար վէ չէքտիլիլիզ սէֆալէթլէր ճէնապը Հազգ ինտինտէ մազպուլ տրր :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիլիւնն սօնրա . ժէգիւիթ տըշտըը չըզտը :

II. Հարտի եալընըզ գալընճա մէյուսանէ պիր վաղ իլէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գալուշտըրտը վէ կէօղլէրին տէն սէլ կիպի եաշլար ազարագ գօլթուդ սանտալիէսին տէն աշաղը էտի վէ օրատա տիզ չէօքէրէք :

— Նա Բապպի . . . եա Բապպի . . . պէնի պու տիւն եատան գուրթար . . . զիրա բէք սէֆիլ գալտըմ . - տէյու նիտա իլլէտի :

Պատէհու ալընը սանտալիէնին քէնարընա տալաթա-րագ . եիւզիւնիւ էլլէրի իչինտէ սագլատը վէ աճը աճը աղլամաղա պաշլատը :

Նակէհան խարիճտէ պիր բաթըրտը իշիտիլտի վէ պա-տէհու գալլա կիպի պիր չէյ կիւրիլթիւսիւ բէյուա օլ-տու . չօգ կէշմէքսիլին օտանըն գաթուսը աբբայ տ'կրին եինին շիտտէթի մուսատէմէսիլլէ աշըլտը վէ ժէգիւիթին աշաղը գալարագ պիր գաշ ատըմ կէրի չէրիլտի . Ակրի-քոյ գուլվէթլի պազուսըյլա մէրդումը իթմիշ իտի :

Արքայ տ'կրինների հիտտէթինտէն սաթ սարը բէսիլէ-րէք :

— II օսիէօ . . . ճէպր ու շիտտէթ իսթիմալինէ մի ճէ-սարէթ իտիյօրսընըզ . - տէյու պաղըրտը :

Տէմիրճի & II. Հարտիլի կէօրմէք իշուն հէր չէյէ ճէ-սարէթ իտէրիմ տէտի վէ օտանըն օրթասընտա տիզ չէօքմիշ օլան սապըզ ուսթասընըն եանընա տօղրու է-յիլթտի :

Արքայ տ'կրինների հրա իթտիլի հիտտէթ ու զազապը անճագ գապթ իտէրէք . հիտտէթամիզ վէ թէհտիլթեա-րանէ պիր սուրէթտէ Ակրիքոյըն եիւզիւնէ պազմազլա իթթիֆա իթմէյիպ . տիկէր գօրգուճ պիր ատէմին տա-խի իշէրի կիրէճէյինտէն գօրգույօր թէք կիպի . արա սը-րա տա օտա գաթուսընա տօղրու էնտիշէլի պազըշլար աթթ իթմէքտէ իտի :

Տէմիրճի էսկի ուսթասընըն եիւզիւնէ պաղըպ տա . քէտէր վէ էլլէմլէ օրատա վուզու պուլան թէպէտտիւ-լիւ կէօրիւնճէ . քէմալը հայրէթինտէն կէրի կէրի չէքիլտի :

Պու մէնզարէտէ հաղըր պուլունան իւշ քիշի պիր գաշ սանիլէ գատար սիւքիլթ իթտիլէր :

Ակրիքոյ II. Հարտիլին եիւքսէք ֆիքրի վէ յուլթի-քեար գալպնին ասարը միլթէատտիտէսինի կէօրմէյէ ա-լըշմըշ օլտըղընտան . միւմաիլէյին մանէն տիւշար օլտը-ղը զաաֆուտան հէնուզ խապէրտար տէյիլ իտի :

Սիւքիլթիւ վազըր էվվէլա աբբայ տ'կրինների գաթ իտէրէք . վէ հէր պիր սէօզիւնիւ միզանը միլթալապա վուրարագ . II. Հարտիլէ խիթապէն :

— III օսիէօ օղլում, պու տէլիզանըյը գապուլ իթ-մէմէք իշուն պիր աղ էվվէլ քէնտի քէնտիլիլինիզտէն պէ-յան իթտիլիլիզ ալղուի գաթիտէն սօնրա . անըն պու-րատա պուլունմասը սիզէ աղըր կէլէճէյինի անլարըմ . . . (Տէմիրճիլի կէօսթէրէրէք) Պազաթ իւմիտ իտէրիմ քի . մօսիէօ խաթըրընըզա հիւթէթէն վէ եախօտ թարաֆը-

նրդտան կէօրտիւյիւ լուծֆյարաւ լիտյէթէն պուրատան չէրիւկ կիտերէք զաթէն բէք ազուն սիւրմիւշ օյան պու միւնասէպէթսիգ հալէ պիր նէթիճէ վէրէճէք տիր . - տէտի .

Ակրիտոյ աբբայ տէկրիննիյէ ճէվապ վերմէյէրէք արգասընը անա չէվիւտի , վէ պիր դաչ տազրգատան պէրու պիր հէյէճանը ֆէվգ էյ ատէ վէ եաշարմըշ կէօղէր իյէ Մ . Հարտիյէ պաղմազ տա օյտըղընտան .

— Ահ , էֆէնտիւմ . . . սիգի կէօրմէք նէ գատար լաթիֆ տիր . հէք ճէ գատար հէնուղ բէք խասթա կէօրիւնիւօրսանըգ տա , սիգի կէօրէրէք դալպիւմ ֆէրահլանտը վէ բէք զիյատէ սէվինտիւմ . Արգատաշարմ տախի պէնիւմ եէրիւտէ պու թմըշ օյսայրտրար , նէ գատար մէս . րուր վէ պախիթիյար օլաճաղլար ըտը . . . սիգին իւսն պանա նէլէր սէօյլէտիրլէրինի պիսէնիգ . . . սիգի սէվմէք վէ սիգէ հիւրմէթ իթմէք խուսույարընտա հէքիւմիղ տէ եէքտիլ վէ եէքիւճուտ օյտըղըմըգ պիլիրսինիգ . - տէտի .

Աբբայ տէկրիննի Մ . Հարտի իւղէրինէ էօյլէ պիր պազըշ աթֆ իթտի յի ա Պէն սիգէ նէ սէօյլէմիշ իտիւմ սէօղլէրիյլէ քէրճէմէ օյուհապիլիր իտի . պատէհու սա . պըրսըզըգլա Ակրիտոյա եաղլաշարազ .

— Սիգին պուրատա պուլուճմանըգ միւնասէպէթսիգ օյտըղընը պիր աղ էվվէլ սիգէ իխթար իյլէտիւմ . - տէտի .

Լաքին Ակրիտոյ ճէվապ վերմէյէրէք վէ եիւղիւնիւ անա տօղրու չէվիւմէյէրէք , Մ . Հարտիյէ իսթապէն .

— Մօսի էօ Հարտի , տըշարը չըգըպ իշինէ կիթմէսինի պու ատէմէ սէօյլէյինիգ . . . բէտէրիւմ տէ , պէն տէ քէնտիսինի թանըրըգ . քէնտիսի պուճը բէք ալէա պիլիր . - տէտի վէ պատէհու մէղիւ իթէ տօղրու տէօնէրէք , նէֆ . րէթ ու հիւտէթլէ անը եօզարտան աշաղը սիւզտիւքտէն սօնրա , սէրթ պիր թավը իյէ .

— Սիգին հազընըգտա Մ . Հարտիյէ սէօյլէյէճէյիւմ

սէօղլէրի տինյէմէք արգուսընտա իսէնիգ , պիր աղ սօնրա կէլինիգ . շիմտի էսկի ուսթամա պաղը խուսուսի չէյլէր . տէն պահա իտէճէյիւմ վէ պիղիւմ կիպի սիգի թանրլան մատմուաղէլ տը Գարտօվիլտէն քէնտիսինէ պիր մէրթուպ վէրէճէյիւմ . - տէտի .

Աբբայ տէկրիննի . - (Թիւթուրընը պօզմայարազ .) Միւսաատէ իտինիգ տէ վազիֆէլէրի թէպտիլ իթմէրտէ պաղընըգը իխթար իտէյիւմ . . . պէն պուրատա քէնտի խանէմտէ պուլուճըյօրմ վէ Մ . Հարտիյի միւսաֆէրէթէն գապուլ իթմիյիւմ տիր . պինաէն ալէյհ սիգի պուրատան տըշարը չըգարթմազ հազգ ա . ուլահիյէթի պանա պիտ տիր , վէ . . .

Մ . Հարտի . - (Պիր թավըր իհթիրամընարանէ իյէ .) րէճա իտէրիւմ , պապաճըղըմ . Ակրիտոյը մազուր կէօրիւնիւգ . պէնիւմ հազըլմտաքի մուհապպէթ վէ ստտազաթը քէնտիսինի բէք իլէրիյէ սէվգ իտիյօր . Լաքին մատամ քի պուրայա կէլմիշ վէ պանա թէպլիլ իտէճէք պաղը խուսուսի իֆուտէլէրի վար տըր . միւսաատէ իտինիգ տէ քէնտիսիյլէ պիր դաչ տազըգա գօնուշայըմ .

Աբբայ տէկրիննի . - (Թէաճճիւպ իտիյօր կիպի կէօրիւնէրէք .) Միւսաատէ մի իտէյիւմ , նիշուն պէնտէն պու միւսաատէյի թալէպ իտիյօրսընըգ . . . իսթէտիյինիգի եարմազտա քեամիլէն սէրպէսթ տէյիւմ մի սիւնիգ . Սիգ տէյիւմ մի իտինիգ քի , պիր աղ էվվէլ մօսիէօյիւ գապուլ իթմէյի սիգէ նասիհաթ իթտիյիւմ զէման , պու միւյազաթը գաթիյէն բէտտ իթտինիգ

Մ . Հարտի . - Լվվէթ , պապաճըղըմ , պէն իտիւմ .

Պու սէօղլէրտէն սօնրա , աբբայ տէկրիննի շիւպհէյի տալէթ իթմէքսիգին ըսրար իտէմէյէճէյինի կէօրէրէք , ալաղա գաղտը վէ կիտիպ Մ . Հարտիիննի էլինի սըգտըգտան սօնրա , մանիտար պիր թավը իյէ .

— Աղ վազթտան եինէ կէօրիւշիւրիւզ , սէվկիլի օղ .

լում. . . լաքին պիր աղ էվվել վուգու պուլան միւլագա-
թըմըզը վե սիզե սեօյլէտիյիմ սեօզլէրի տերխաթըյի իտի-
նիզ. - տէտի :

Մ. Հարտի. - (Մահգունիյէթլէ) Ազ վաղթտան եի-
նէ կէօրիւշիւրիւզ, պապաճըղըմ. . . միւսթէրիհ օյունըզ. -
տէյու ճէվապ վէրտի :

Պու սեօզ իւզէրինէ լիւղիւթ տըշարը չըզտը :

Ակրիքուլ կէօրտիւլիւ վէ իշիթտիյի չէյլէրալէն միւթէ-
աճճիպ օյարագ, աբբայ տ'էկրինիյէ պու գաւտար թաա-
գիմ վէ իհթիրամյա և պապաճըղըմ և նամըր վէրէն ֆիյ
հազըզա էսկի ուսթասը օյուպ օյմատըրընը քէնտի քէն-
տիսինէ սօրմագտա բտը : Պիշարէ տէյիգ ալը Մ. Հարտի-
նին չէհրէսինի տըզգաթլա մուալէնէ իթտիքճէ, օրուտա
էօյլէ պիր գաաֆ վէ մէյուսիյէթ էսէրի կէօրմէքաէ իտի
քի, եիւրէյի բարչալանըպ քէնտիսի տէ ատէթա իւրք-
մէքտէ իտի, պիւաէն ալէյի թէաճճիւպի ֆէվգ էլ ատէ-
սինի կիզլէմէյէ շալըշարագ :

— Նիհայէթ եինէ պիգիմ եանըմըզա ավտէթ իտէ-
ճէքսինիզ, էֆէնտիմ. . . գարիպէն սիլի եինէ արամըզտա
կէօրմէք պաթթիյարլըղնա նաիլ օլաճաղըզ. . . սիլին ավ-
տէթինիզ չօզլարըն մէսուտիյէթինի մուճիպ օլաճաղ վէ
չօզլարըն տա էնտիշէլէրինի տէֆ իտէճէք տիւ. . . զիւ-
սիզի ղալպ իթմէք գօրգուսը պաշ կէօսթէրէյիտէն պէրու
հազըղնըզտաքի մուհապպէթիիզ պիր գաթ տահա արթ-
մըշ տըր. - տէտի :

Մ. Հարտի էլինի Ակրիքուլա ուզաթարագ վէ մահ-
զունանէ պիր սուրէթտէ թէպէսսիւմ իտէրէք :

— Ճէսուր վէ ալիճէնապ չօճուզ, պէն սիզին վէ ար-
գատաշարընըզըն սատագաթ վէ մուհապպէթինտէն աս-
լա շիւպհէ իթմէմիշիմ տիր, քէնտիլէրինտէն կէօրտիւլիւմ
մուամէլէի միննէթտարանէ՝ քէնտիլէրինէ իտէպիլաթիմ
էյիլիքլէրէ պէտէլ կէլմիշ տիր :

Ակրիքուլ. - Պու էյիլիքլէրի պուշտան սօնրա տա տէ-
վամ իաէճէքսինիզ, էֆէնտիմ. . . զիրա սիզ. . .

Մ. Հարտի. - (Ակրիքուլն սեօզիւնիւ քէսէրէք) Պէնի
տինլէյինիզ, տօսթըմ, պու մուհապպէրէյի տէվամ իթմէզ-
տէն էվվել, պատէղին հուսուլէ կէլէմէյէճէք իւմիալէրէ
տիւշմէքտէն կէրէք սիզի վէ կէրէք արգատաշարընըզը
մէն իթմէք իշուն, սիզէ խալիսանէ պէյանը էֆքեար իթ-
մէյէ մէճպուր բմ. . . պէն պուշտան պէօյլէ պիր մաւա-
թըրտա տէյիլ իտէ պիլէ, ֆէվգ էլ ատէ վահտէթ իշին-
տէ եաշամագ իսթէրիմ. . . զիրա տէրտ ու միհնէթ չէք-
մէքտէն հէմ բէք եօրուլտըմ, տօսթըմ. . . եօրուլտըմ :

Ակրիքուլ. - (Մ. Հարտինին մէյուսանէ սեօզլէրին-
տէն կիթտիքճէ միւթէաճճիպ օյարագ.) Լարին պիզ
սիզի սէվմէքտէն եօրուլմատըզ, էֆէնտիմ, շիմտի սիզէ
ֆէտաքեարլըզ կէօսթէրմէք վէ սայ ու ամէլ, ղայրէթ վէ
սատագաթլա սիզէ մուամէլէնէթ իթմէք սըրասը պիզէ
կէլտի, սէմէրէի սայընըզ օլան ֆապրիյանըզը եէնիտէն
իհեա իթմէք իսթէրիզ :

Մ. Հարտի. - (Մահգունիյէթլէ պաշընը սալլայա-
րագ.) Թէքրալէն սեօյլէրիմ քի, իշ իշինտէ եաշամագ
արթըզ պէնճէ միւմքինսիզ տիր, կէօրիւյօրսընըզ աւաղ
պիր ղէման իշինտէ եիկիրմի սէնէ գատար իսթիյարլատըմ.
էվվելի ֆիւպ շալըշմաղա պաշլաւագ իշուն չէ՝ գուվիւ-
թիմ, նէ՝ ճէսարէթիմ վէ նէ՝ տէ արզում վար տըր. ին-
սանիյէթին էյիլիյի գուրընտա էլիտէն կէլտիյի գատար
շալըշտըմ. . . պօրճըմը էտա իյլէտիմ. . . պուշտան տօլա-
յը քէնտիմի պաթթիյար ատտ իտէրիմ. . . պէնիմ շիմտի
իսթիրահաթտան պաշգա պիր արզում վէ մէզհէպին վէր-
տիյի թէսէլլի վէ ասայիշէ նաիլիյէթտէն պաշգա պիւ իւ-
միտիմ եօզ տըր :

Ակրիքուլ. - (Պիւս պիւթիւն թէաճճիպ իտէրէք.)
նէ՝ սեօյլէյօրսընըզ, էֆէնտիմ, պու հիւզնէնկիզ խանէտէ

եալընդհատ եաշամալը պիղիմ արամըգտա եաշամաղա թէրճի՛հ մի իտիյօրսընը . . . եէնիտէն թէէսիս իտիլիպ էվ. վէլքինտէն զիյատէ թէրագգը իտէճէք օլան ֆապրիգա. նըգտան զիյատէ պուրատա , պու բաբազլար արասընտա մը մէսուտ օլանագ սընըզ զանն իտիյօրսընըզ :

Մ. Հարտի . - (Իէտէրի տէրուն իլէ .) Պէնիմ իչուն արթըգ ալէմտէ սաատէթ վէ մէսէրրէթ կիպի շէյլէր եոգ տըր :

Ակրիքոյ . - (Պիւ տազըգաճըգ թէրէտտիւտտէն սօն. րա , հէյէճանլը պիր աէտա իլէ .) Էֆէնտիմ . . . սիզի ալ. տաթըյօրլար . . . Էմիյէթիլիզի ալչագճասընա սուի իս. թիմալ իտիյօրլար :

Մ. Հարտի . - Նէ տէմէք իսթէյօրսընըզ , տօսթըմ :

Ակրիքոյ . - Տէմէք իսթէյօրլար քի , էթրաֆրնըգտա պուլունան բաբազլարըն ֆիքիլլէրի ֆէնա աըր . պուրատա քի՛մէր արասընտա պուլունտըղընըզ պիլմէյօրմըսընըզ :

Մ. Հարտի . - Ժէզիլիթ ճէմիյէթիլինն ֆաղիլէթիլի րա. հիպլէրի արասընտա :

Ակրիքոյ . - Էվվէթ , էն տէհէթիլի տիւշմէնլէրինիզ արասընտա :

Մ. Հարտի . - (Սի քէտտէրանէ վէ ֆագաթ գայտ. սըզճա պիր թավր իլէ կիւլիւմսէյէրէք .) Տիւշմէնլէր ա. րասընտա մը . . . պէնիմ արթըգ տիւշմէնլէրտէն գօրգա. ճագ պիր շէյիմ եօգ . . . տիւշմէնլէր պէնիմ նէրէմէ վու. րապիլիլլէր . . . վուրույաճագ եէր գալմաաը . . . :

Ակրիքոյ . - Ոնլէրին մագսատը ճէսիմ պիր միրաստա օլան հիսսէնիգտէն սիզի մահրում իթմէք տիր , էֆէնտիմ . պու իշ շէյթանի պիր մէհարէթլէ գուրուլմըշ պիր րա. տըր . մարէշալ Սիմոնըն գըղլարը , մատմուազէլ տը Գար. տօվիլ , սիզ , մանէվի պիրատէրիմ Գարրիէլ . . . վէլ հա. սրլ ֆամիլնանըզա մէնսուպ օլանլարըն քեւֆֆէսի ազ գայսըն պու րահիպլէրին էնթրիզ ալարընա գուրպան կի-

տիյօրլար ըտը . պու րահիպլէրին էմիյէթիլիզի սուի իս. թիմալ իթմէքտէն պաշգա պիր մագսատաաըր եօգ տըր , էֆէնտիմ . . . ֆապրիգաաըղըն եանմասընտան սօնրա եա. րալանմըշ վէ ատէթա էօլիւմ հալինէ կէլմիշ օլարընըզ հալտէ սիզի պուրայա նագլ իթտիրմէլէրի վէ սիզի հէք քէսին նագարընտան կիզլէմէլէրի պունտան նէշէթ իթ. միշ տիր . . . հաթթա պունըն իչուն տըր քի . . . :

Մ. Հարտի . - (Ակրիքոյըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պու րահիպլէր հագգընտա եանլըշ զէհապա վարըյօրսընըզ , տօսթըմ . անլէր պէնի ֆէվզ էլ ատէ իհթիմամլա պագը. յօրլար . . . օ մէվհոււմ միրասա կէլինճէ , տիւնեատաքի էյիլիքլէրին յիմտի պէնճէնէ ֆաիտէսի օլապիլիլ . . . պու սէֆալէթ վէ իշքէնճէ ալէմիլին իշլէրի , մուհապպէթլէրի պունտան պէօյլէ պէնիմ ինտիմտէ հիշ տիր . . . պէն շէք. տիլիմ քէտէրլէրի ճէնապա Հագգա հալալէ իտէրէք , ինայէթի պինիհայէսի իլէ պէնի քէնտի եանընա շաղըրմա. սընա պէքլէրիմ . . . :

Ակրիքոյ . - (Էթթիլի շէյլէր ինանամայարագ .) Խայր , էֆէնտիմ , խայր . . . սիզին պու տէրէճէ թէպտի. լի էֆրիար իթմէնիզ միւմրինսիզ տիր . . . սիզ պու կիպի մէյուսիյէթպալսշ սէօզլէրէ ինանասընըզ հա . . . հալ պու քի սիզ ճէնապր Հագգըն լուլմֆը պինիհայէսինէ պիզի հայրան իտէր վէ գալպիմիզի մուհապպէթլէ տօլտուրուր րտընըզ . . . պիզ տէ սիզէ ինանըր րուրգ , զիրա սիզի պի. զէ ճէնապր Հագգ կէօնտէրմիշ իտի :

Մ. Հարտի . - Պէն ճէնապր Հագգըն ըիզասընա իթա. աթ իթմէյէ մէճպուր ըմ . չունքի հիւսնիւ էֆքեարըմլա պէրապէր քէնտիսինէ լազըմը վէճհլէ խըտմէթ իտէմէ. տիլիմտէն վէ հէր զէման Խալիգտէն զիյատէ մախուգը տիւշիւնապիլիւմտէն տօլայր պէնի սիզին արանըզտան շը. գալար :

Ակրիքոյ . - (Կիթտիլէ մէյուսիյէթի արթարագ .)

Ակրիքոյ ճէվապ վերէնէք պիւր սէօզ պուլամատր . պիր տէհչէթի ազիմէ իւէ Մ. Հարտինին եիւզիւնէ պաղը-
յօր ըտը . միւմաիլէյհին գըսըզ պիր սէտա իւէ սէօյլէտի-
յի պու քէտէրամիզ սէօզլէրի իշիթտիքնէ , անրն մահզուն
վէ մէյուս չէհրէսինի թէտզիզ իթտիքնէ , պու բարազ-
լարըն նէ՝ կիպի ենթրիզալարլա պու պիշարէնին զաաֆր
հալ վէ քէտէրլէրինտէն իսթիֆատէ իտէրէք , նէվի պէ-
շէրին սաատէթինէ վագֆը նէֆս իթմիշ օլան ալիճէնապ
պիր ֆիւրի պէօյլէ հէր չէյտէն վէ հէր քէստէն այըրմա-
ղա մուվաֆիֆաղ օլմըշ օլտրզլարրնը պիր տէհչէթի ազիմէ
իւէ քէնտի քէնտինէ տիւշիւնմէքտէ իտի . Տէմիրճինին
հայրէթ վէ թէաճճիւպի օ՝ տէրէնէ ֆէվզ էլ ատէ իտի
քի , պէօյլէ քէտէրամիզ պիր միւպահասատա տէվամ
իթմէք իշուն քէնտինտէ նէ՝ ճէսարէթ վէ նէ տէ պիր ար-
պու կէօրէմէյօր ըտը . զիրա հէր պիր սէօզիւ սէօյլէ-
տիքնէ , ժէզիւիթ բաքազլարընըն Մ. Հարտիյի աթմըշ
օլտրզլարր տէրնաի մէյուսիյէթին տէրինլիյինի տահա
զիյատէ կէօրմէքտէ իտի :

Մ. Հարտի իսէ եէնիտէն էվիէլքի ույուշու զլըզ հա-
լինէ տալարազ սիւքիւթ իթմէքտէ վէ կէօզլէրի միւթէ-
մատիյէն Պէշէյէ նամ քիթապըն մէշում զաիտէլէրի իւ-
զէրինէ տիքիւմէքտէ իտի :

Նիհայէթ Ակրիքոյ սիւքիւթիւ գաթ իյլէտի վէ սօն
իւմիտինի թէշքիլ իտէն մատմուազէլ տը Գարտօվիին
մէքթուպընը ճէպինտէն չըգարըպ Մ. Հարտիյէ թագտիմ
իտէրէք .

— Էֆէնտիմ . . . ազրապանըզտան եալընըզ իսմէն
թանըտըղընըզ պիր զըզ պու մէքթուպը սիզէ թէսլիմ
իթմէմի պէնտէն ընա իյլէտի . . . :

Մ. Հարտի . - Պու մէքթուպ նէյէ՝ եարար , տօս-
թըմ :

Ակրիքոյ . - Ընա իտէրիմ , էֆէնտիմ . . . օգուլընըզ .

Լաքին, էֆէնտիմ, չալըչգանլարը թէշվիգ վէ նախի միւ-
քեաֆաթ իթմէքտէն, ինսանլարըն սաատէթի հալինի թէ-
էմին իտէրէք քէնտիլէրինի ըսլահ իլլէմէքտէն, ամէլէնէզ-
լէ պիրատէր կիպի տաւրանմագտան, անլէրին տաիրէի
ազլ ու զէքեաւլէթինի թէվսի իթմէքտէն, քէնտիլէրինէ
էյիլիք վէ կիւզէլլիք զէվդինի վէրմէքտէն, էսպապը սաա-
տէթլէրինի արթորմագտան վէ պիզգաթ քէնտինիգի նու-
մունէ կէօսթէրէրէք պէյնլէրինտէ ինճիլի Շէրիֆին թաւ-
սիյէ իյլէտիլի միւսավաթ վէ պիրատէրլիք ֆիքիրլէրինի
թա՛միմ իթմէքտէն տահա էյի ծէնապը Հազգա խրամէթ
իթմէք նա՛սըլ միւմքին օլապիլիր: Ահ, էֆէնտիմ, եալը-
նըզ իթտիլինիզ էյիլիքլէրի վէ սիզին սայէնիգտէ ֆէվգ
էլ մէմուլ պիր սաատէթէ նախ օլան քիւչիւք պիր խալ-
գըն հէր կիւն գիրը իթտիլլէրի խալըր տուալարընը տէր-
խաթըր իտինիգ:

Մ. Հարտի. - (Լաթիֆ պիր չէհրէ իյէ.) Տօսթում,
կէշմիշ զէմանը տէրխաթըր իթմէքտէն նէ ֆախտէ հասըլ
օլապիլիր. էկէր ծէնապը Հազգա մագպուլ օլաճազ պիր
իշ եարմըշ ըսամ, շիւպհէսիգ պէնի նախի միւքեաֆաթ ի-
տէճէք տիր... Եարտըրմ չէյլէրտէն տօլայըր իֆթիխար
իթմէք չէօյլէ տուրսուն, պիլաքս թիւրապը հազարէթ
իշինէ էնմէլիյիմ. զիրա քիլիսէնին խարիճինտէ գալարազ
ֆէնա պիր եօլա սարմըշ օլտըղըմտան գօրգուլօրմ...
պէն հազիր վէ մէճհուլ պիր ա՛տէմ իքէն քիպը ու գու-
րուր պէնի եանըլթմըշ օլապիլիր... Լաքին պուհնա զէ-
քեա սահիպլէրի պու քիլիսէյէ քէմալը թէվազու իյէ ի-
թաաթ իթմիշլէր տիր: Պէն աղլայարազ, եալընըզ եաշա-
լարազ վէ իշքէնճէ չէքէրէք խաթալարըմըն ճէզասընը չէ-
քէճէյիմ, էվլէթ... ումարմ քի ծէնապը Հազգ անլէրի
պիր կիւն աֆվ իտէճէք վէ չէքտիլլիմ միհնէթլէր հիշ օլ-
մագսա պէնտէն զիյատէ կիւնահքեար օլանլարա ֆախտէլի
օլաճազ տիր:

մատնւողէլ տը Գարտովի ճէվապընըղա պէքէյօր . . .
իշինտէ մուհիմ մէնֆաաթլարտան պահս իտիւմիշ տիր :

Մ. Հարտի . - (Աղլամագ տան գրգալմըշ օլան կէօզլէ-
րինի սէմայա տօղրու գալսըրարագ .) Պէնիմ իշուն պուն-
տան պէօյլէ եալընըղ պիր մէնֆաաթ վար տրր , տօս .
թըմ . . .

Ակրիբու . - (Կիթտիքէ հէյէճանա կէլէրէք .) Մօսիէօ
Հարտի . . . ճիւմլէմիզին հըսսը շիւքրանը նամընա րէճա ի-
տէրիմ , պու մէքթուպը օգույրնըղ . . . պիզիմ էվյատլարը-
մըղը տա պու հըսսը շիւքրան իշինտէ պէօյիւտէճէյիզ . . .
լաքին աւչէր պիզիմ կիպի սիզի թանըմագ սաատէթինէ
նաիլ օլամայաճագլար տրր . . . Էվլէթ , պու մէքթուպը
օգույրնըղ . . . էկէր ֆիքրինիզի թէպտիլ իթմէյէճէյօ-
լուրսանըղ , օ զէման նէ եաբալըմ . . . պիզիմ կիպի ֆա-
գըր իշնիլէր իշուն հէր շէյ պիթմիշ օլաճագ տրր . . . պի-

զիմ իլէ պիրատէր կիպի մուամէլէ իտէն վէ պիզի տօսթը
կիպի սէվէն վէլիլի նիյմէթիմիզի միւէպպէտէն զայպ իտէ-
ճէյիզ . հալ պու րի սիզին կէօսթէրտիյինիզ հիւսնիւ իպ-
րէթէ էր եա կէճ տիկէր ալիճէնապ գալպլէր տախի իմ-
թիսալ իտէճէքլէր իտի . . . վէ ֆուգարա վէ միւհթաճիյ-
նին էսարէթտէն գուրթուլմասը սիզին սայէնիզտէ պաշլա-
յաճագ ըտր . . . Լաքին , պէիս եօգ , պիզիմ կիպի էհա-
լի էվլատը իշուն խաթրրէնիզ տաիմա մուգատտէս օլա-
ճագ տրր . . . էվլէթ , սիզին իսմինիզի տաիմա քէմալը իհ-
թիրամլա եատ իտէճէյիզ . . . զիրա սիզի աճըմագտան կէ-
րի տուրամայաճագըղ . . .

Պիր գաշ տագըգատան պէրու Ակրիբուրն սէսի գը-
սըմըշ ըտր . հէյէճանը գալպի սօն տէրէճէյի պուլարագ ,
սէօզիւնիւ թէքմիլ իտէմէտի . թապիաթընտաքի մէթա-
նէթի ֆէվգ էլատէ իլէ պէրապէր կէօզ եաշլարընը թու-
թամայարագ .

— Պղլատըղըմտան տօլայը պէնի աֆվ իտինիզ , էֆէն-
տիմ . ֆագաթ պու հարէքէթիմ եալընըղ պէնիմ իշուն
տէյիլ տիր . « Արթըր Մ. Հարտիյի կէօրէմէյէճէյիզ . . .
իլէլ էպէտ կէօրէմէյէճէյիզ » տէյէճէք օլան պիլ չօգ ֆա-
գըր ատէմլէրին տէօքէճէքլէրի կէօզ եաշլարընը տիւշիւ-
նէրէք եիւրէյիմ բարչալանըյօր . - տէտի :

Ակրիբուրն հէյէճանընտա վէ սուրէթի իֆատէսինտէ
օ՛ տէրէճէ խալիսէթ վէ եաշլարլա ըսլանմըշ օլան շէհրէ-
սինտէ օ տէրէճէ միւէսսիր պիր էսէրի սատագաթ մէվ-
ճուտ իտի քի , Մ. Հարտի ժէզիւիթ բաբաղլարընըն խանէ-
սինտէ իգամէթ իտէլիտէն պէրու գալպինին իլք տէֆա օ-
լարագ ազաճըգ հարէքէթ վէ խէլէճանա կէլտիյինի հըսս
լիլէտի . միւտաթի մէտիտէտէն պէրու էթրաֆընը մու-
հիթ օլան զուլմէթ վէ պիւրուտէթ իւզէրինէ նիհայէթ
կիւնէշին պիր գըյաի հայաթէֆգասը ինթիշար իթմիշ օլ-
տրդը զաննընա տիւշտիւ , Պինաէն ալէյհ էլինի Ակրիբուլա

ուզաթտր վէ հէյէճանյր պիր սէտա իյէ տէտի քի .

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, տօսթրմ . . . կէսթէրմի
էսէրի ֆէտարեարի, պու թէէսսիւֆիէր դալպիմի հէյէ.
ճանա կէթիրտի . . . լաքին պու հէյէճան թաթլը տըր
աճը տէյիլ տիր . . . պու հէյէճան պանա ֆաթիտէյի մու.
ճիպ օյույօր :

Ակրիքու . - (Կէսգլէրինտէ պիր նուրր իւմիտ բարլա.
յարագ .) Ահ, էֆէնտիմ, քէնտինիզի թագեիզ իթմէյի.
նիզ, գալպինիզին սէտասընր տինյէյինիզ . . . պու սէտա
սիզի սէվէնյէրին սաատէթի հալինէ չայըյմանըզը թափս.
յէ իտիյօր . . . սիզին իչուն իսէ ինսանյարր պախթիյար կէօր.
մէք պախթիյար օյմագյա միւսափի տիր . պու ալիճէնապ
մատմուազէլին մէքթուպընր օգույրնըզ . . . պէնիմ պաչ.
լատըղըմ շէյի օ իքմալ իտէճէք տիր . . . էկէր պու տա
քիֆայէթ իթմէզսէ, սօնրա իճապընա պազարըզ . . .

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք Ակրիքու դարույա տօղրու
իւմիտքեարանէ պիր նազար աթֆ իթտի . պատէհու մէք.
թուպը եէնիտէն Մ. Հարտիյէ ուզաթարագ .

— Իէճա իտէրիմ, էֆէնտիմ, օգույրնըզ . . . մատ.
մուազէլ տըր Գարտօվիլ պու մէքթուպտա հէր նէ եա.
զըլմըշ իսէ, շիֆահէն տախի թէէեիտ իթմէքիյիմի թափ.
սիյէ իյլէտի . . .

Մ. Հարտի . - (Թէրէտտիւտյէ .) Խայր . . . խայր . . .
օգոււմայաճաղըմ . . . օգոււմայաճաղ իտիմ . . . քէնտի քէն.
տիմի քէտէրէ տիւչար իթմէքտէ մանէա՝ նէ . . . Էյլէթ,
ֆիլ հաղըզա պէն հէքինիզի տէ սէվէր իտիմ . . . սիզին
իչուն իսթիգպալտէ պազըր թէսափվուրլարըմ վար ըտը . . .
(Դալպինին հարէքէթինէ զալէպէ իթմէյէ չալըչարագ .)
լաքին պունյարը տիւչիւնմէք ուէյէ՝ եարար . . . Կէչֆէ
զէման կէրիյէ տէօնմէզ .

Ակրիքու . - (Աւսթասընրն թէրէտտիւտինտէն կիթ
կիտէ մէմնուն օլարագ .) Վի՛մ պիլիր, մօսիէօ Հարտի .

րի՛մ պիլիր, սիզ էվվէլա մատմուազէլ տըր Գարտօվիլին
մէքթուպընր օգույրնըզ .

Մ. Հարտի Ակրիքուլըն իպրամաթընա տայանամայա.
րագ, ատէթա իսթէմէյէրէք մէքթուպը ալտը վէ մէօհ.
րիւնիւ ֆէքը իթտիքտէն սօնրա, օգոււմոդա պաչլատը .
եափաշ եափաշ եիլ զիւնտէ ասարը շիւքրան վէ հայրէթ
կէօրիւտիւ . պիր դաշ տէֆալար օգոււմաընա խիթամ
վէրէրէք . « Մհ, քէք էյի . . . քէք կիւզէլ . . . » սէօղիւրի.
նի էօյլէ պիր թափը մէսրուրանէ իյէ սէօյլէտի քի, պիզ.
զաթ քէնտիսի պիյէ պունտան տօլալը թէաճճիւպ իտի.
յօր կիպի կէօրիւնտիւ .

Մէքթուպըն դրաաթը խիթամ պուլտըզ տան սօնրա .
Մ. Հարտի տէրինտէն պիր ահ իտէրէք տէմիրճիյէ տէ.
տի քի .

— Մատմուազէլ տըր Գարտօվիլին նէ ալիճէնապ
գալպի վար ըմըշ . . . նէ պէօյիլ ք զէքեափէթ վէնէ եիւք.
սէք ֆիքիլ . . . պանա արզ իթտիյի թէքլիֆիէրտէ կէօս.
թէրտիյի հըսիյաթը նէճիպէյի տալա ունեթմայաճա.
ղըմ . . . Ալլահ վէրէ տէ պու իչքէնճէ ալէմինտէ մէսուտ
վէ պախթիյար օլսուն .

Ակրիքու . - (Գէմալը կէրմի իլէ .) Սէօղիւմէ իթի.
մատ իտինիզ, էֆէնտիմ, պու կիպի մախլուգաթը վէ նա.
մուսլու ատէմէրին իսթիրամընա շայէսթէ օլան տահա քէք
չօգ քիչիյի հափի օլան պու տիւնեա եալընըզ պիր ափուճ
չամուրտան, ֆէսատ վէ քէօթիւլիւք օճաղընտան իպարէթ
տէյիլ տիր . . . պիլարս ինսանիյէթին սաատէթինէ մաթ.
սուս պիր եէր տիր . . . իշթէ սիզի պէքլէյէ, սիզի տա.
վէթ իտէն պու տիւնեա տըր, Հայտի, մօսիէօ Հարտի,
մատմուազէլ տըր Գարտօվիլին նաաիհաթլարընը տինյէյի.
նիզ, սիզէ արզ իթտիյի թէքլիֆիէրի գապուլ իտինիզ . . .
ալէմի հայաթա տաթէթ իտինիզ . . . զիրա պու խանէ էօ.
լիւմտէն պաչդա պիր շէյ տէյիլ տիր .

Մ. Հարտի. - (Թերեւտտիւտ իտերէք) Տերունինտէ օգատար միհնէթ չէք միջ օլտըղըմ ալէմէ մի ալտէթ իտէյիմ. . . պու վահտէթ խանէնին սիւքիւնէթ վէ իւթիւրա. հաթընը թէրք մի իտէյիմ. . . խա'յր, խա'յր . . . պունը եաբամամ. . . եաբամայաճաղըմ:

Ակրիքու. - (Իւմիտի արթարագ.) Սիդի իգնա իթ. մէք վազիֆէսինի եալընըզ պէն տէրէօհտէ իթմէմիշիմ տիր. պէնիմ գուվվէթլի պիր մուաւիինիմ վար տըր քի, սօն տար. պէյի օ վուրաճագ տըր. . . պու մուաւիինիմ իսթէտիյինիզ վագթ մէյտանա չըգաճագ տըր:

Մ. Հարտի. - Նէ՛ տէմէք իսթէյօրսընըզ, տօսթըմ:

Ակրիքու. - Պու տա մատմուաղէլ տըր Գարտօվիին կիւզէլ ֆէքիւրէրինտէն պիրի տիր. մէրգուվէնին ասլա ֆէ. նա պիր ֆիքրի եօգ տըր: Գէնտիսի սիդին նէ՛ կիպի թէհ. լիքէլի էլլէրէ տիւշմիւշ օլտըղընըզ վէ սիդի իլէ կէչիրմէք իսթէյէն ատէմլէրին նէ՛ տէրէճէ խա'յրն վէ հիյլէքեար օլ. տըգլարընը պիւտիյինտէն, պանա տէտի քի. օ Մօսիէօ Ակրիքու, Մ. Հարտինին թապիաթը օ գատար տօյրու տըր քի, գօլայըգլա ալտանմըշ օլապիլիր. . . զիրա տօղ. ըու եիւրէքլի օլանլար ալչագլըզլարա, քէօթիւլիւքլէրէ հիյ պիր վագթ ինանմագ իսթէմէզլէր. պունտան պաչգա սիդ քէնտի մէնֆաաթը շախսիյէնիզ իչուն պէնիմ թէք. լիքէրիմ գապուլ իթմէսինի արգու իտիյօրսընըզ տէյու զանն իտէպիլիր. . . լաքին պիր ատէմ վար տըր քի, սը. ֆաթը ըուհանիյէսի պու պապտէ Մ. Հարտինին նաղա. ըը էմնիյէթինի ճէլպ իթմէլի տիր. . . զիրա պու բաբազ պիդիմ ագրապամըգտան օլուպ, օ տա ֆամիլեամըզըն տէհչէթլի տիւշմէնլէրինէ գուրպան օլմագ թէհլիքէսինէ տիւշմիւշ տիւր: »

Մ. Հարտի. - Պու բաբազ քիմ տիր. . . :

Ակրիքու. - Մանէվի պիրատէրիմ աբրայ Գաբրիէլ տըր Բէննըբոն. . . քէնտիսի ալիճէնապ պիր բաբազ տըր. . .

ա'հ, էֆէնտիմ. . . էկէր քէնտիսինի տահա էվվէլ թանըմըշ օլսայըտընըզ, պէօլլէ մէյոււս վէ միւ բէտտէր օլաճագ եէր. տէ, իւմիտլէնիր իտինիզ վէ անըն վէրէճէյի թէսէլլիէր սայէսինտէ քէտէր վէ էլէմիլիզ պէր թարաֆ օլուր ըտը:

Մ. Հարտի. - (Թէաճճիւպ վէ մէրագլա.) Պու բա. բազ նէրէտէ տիր:

Ակրիքու. - Տըշարտա թէնէֆֆիւս օտասընտա տըր. աբրայ տ'կրինեի անը պէնիմլէ պէրապէր կէօրիւնճէ բըւր. հիտտէթ օլարագ, տըշարըյա չըգ մա'ըզը էմր իլլէտի. լաքին պէնիմ սէվկիլի Գաբրիէլիմ սիդինլէ մէնաֆիի մու. հիմմէ հագգըտա գօնուշմագ իսթէտիյինի վէ պինաէն ա. լէյհ տըշարը չըգ մայըպ տուրաճալընը պէյան իյլէտի. . . պէն իսէ անըն գատար սապըրը օլմատըղըմտան, եօլումը գարամագ իսթէյէն աբրայ տ'կրինեիյի շիտտէթլէ եիթ. տիւմ վէ հէման ալէլ աճէլէ սիդին եանընըզա գօլտում. նիմտի, էֆէնտիմ, Գաբրիէլի գապուլ իտէճէքսինիզ, տէ. յիլ մի. քէնտիսի սիդին էմրինիզ օլմագսըզըն իչէրի կիր. մէք իսթէմէտի. . . շիմտի կիտիպ շաղըրայըմ. . . Սիդ մէզ. հէպտէն պահա իտիյօրսընըզ. . . անըն մէզհէպի մէզհէպ. լէրին էն հագիզիսի տիր. . . շունքի էլինտէն կէլտիյի գա. տար էլիլիք իտէր, ճէսարէթ վէ թէսէլլի վէրիր. . . Վէլ հասըլ կէրէք անըն վէ կէրէք մատմուաղէլ տըր Գար. տօվիին սայէսինտէ, սիդի թէքրար արամըգտա կէօրմէք սաատէթինէ նախ օլաճաղըզ:

Մ. Հարտի. - Տօսթըմ. . . խա'յր. . . պիլմէմ. . . գօր. գարըմ. . . :

Մ. Հարտի պու սէօզլէրի թէրէտտիւտ իլէ վէ ֆա. գաթ Ակրիքուըն խալիսանէ սէօզլէրինտէն ճանլանմըշ վէ զայրէթէ կէլմիշ կիպի սէօլլէտի:

Տէմիրճի իսէ միւմաթիլէյհին իշպու թէրէտտիւտին. տէն պիլ իսթիֆատէ, գաբույա տօղրու գօշուպ աշարագ.

— Գաբրիէլ. . . գարտաշըմ. . . սէվկիլի գարտաշըմ:

կէլ, կէլ... Մ. Հարտի սէնի կէօրմէք իսթէյօր. - տէյու հայգըրտը :

Մ. Հարտի էլան թէրէտտիւտ իտէրէք վէ ֆագաթ ըրգաւընըն ազաւըգ ճէպր իտիլտիյինտէն տէ մէմնուն օլմըշ կիպի կէօրիւնէրէք :

— Տօթըմ, տօթըմ... նէ՛ եաբըյօրսընըղ. - տէտի :

Ակրիքոյ մէսէրրէթինտէն հէյէճանա կէլէրէք վէ Դաբրիէլին միւտախէլէսինին հիւսնիւ նէթիճէ հասըլ ի տէճէյինտէն էմին օյարազ :

— Սիզին վէ պիզիմ գուրթարըճըմըղը չաղըրըյօրըմ. - տէյու ճէվապ վէրտի :

Դաբրիէլ իսէ տէմիրճինին տալէթինէ իճապէթլէ Մ. Հարտինին օտասընա կիրտի :

33

Կ Ի Զ Լ Է Ն Է Ճ Է Ք Ե Է Ր

Մուղատտէմա սէօյլէնիտիյի վէճհէ, Ժէզիւթ քաբաղլարընըն միւտաֆիրխանէսինտէ սաքին օյանլարըն օտալարըն էթրաֆընտա, պազը կիզլէնէճէք մահալլէր եաբըյմըշ ըտը քի, ճէմիյէթին նազարէթ թահթընա ալմազ իսթէտիյի առէմլէրին ահվալ ու հարէրեաթը միւթէմատիյէն օրալարտան թէճէսսիւս իտիլիւր իտի :

Իշուէ Մ. Հարտի տախի տհվալի շայանը թէճէսսիւս օլան առէմլէրտէն մաատուտ պուլընտըղընտան, օտասը

եանընտա իրի քիչի ալապիլէճէք գատար քիւչիւք տիկէր պիր օտա վար ըտը, պիր նէվ օճագ պօրուսը պու կիզլի օտայը հալալանտըրըպ ալտընլաթտըղը կիպի, քէմալը հիւնէրլէ թէրթիպ իտիլմիշ պիր սէս պօրուսընըն աղղը տախի իշպու օտայա միւնթէհի օլտըղընտան, Մ. Հարտի նին օտասընտա քէյտա օլան էն ճիւզլի պիր սէտա պիլէ օրայա վասըլ օլուր ըտը, տիվարլար իւզէրինտէ տէ եէր եէր եուվարլազ տէլիքլէր աշըմըշ օլտըղընտան, Մ. Հարտինին օտասընտա ճէրէյան իտէն ահվալին քեաֆֆէսի օլատան կէօրիւլէպիլի իտի :

Ուրբայ տ'էկրինեի իլէ Բօտէն օ սըրատա պու կիզլի օտատա պուլուընյօրլար ըտը :

Արբայ տ'էկրինեի՝ Ակրիքոյըն ճէպրէն Մ. Հարտինին օտասընա կիրմէսի վէ Դաբրիէլին տախի Մ. Հարտի քէնտիսինի չաղըրաճագ օլուրսա անընլա գօնուչաճաղընը քէմալը մէթանէթլէ պէյան իթմէսի իւզէրինէ, պու միւլազաթըն վուգուընը մէն՝ իթմէք իւզրէ շիւպհէյի տալէթ իտէճէք պիր հարէքէթտէ պուլուընմազ իսթէմէյէրէք, Բօտէն իլէ իսթիշարէ իթմէյէ կիթմիշ իտի, զիրա Մ. Հարտինին տէմիրճի վէ կէնճ քաբազ իլէ իտէճէյի միւլազաթըն նէթիճէլէրի Ժէզիւթ իթ ճէմիյէթինին թէսալվուրաթընա մուզիրը օլապիլիւր իտի :

Բօտէն քէսպի իֆագաթ իթտիյի սըրատա, Ժէզիւթ քաբազլարընըն իգամէթինէ մախուս օլան խանէտէ սաքին օլուր ըտը, մէրգում աբբայ տ'էկրինեիտէն իշի խապէր ալընճա, պուլընտըղլարը հալին վէխամէթ վէ էհէմ միյէթինի տէրհալ քէշֆ իլլէտի, քէնտիսի Ակրիքոյ իլէ Մ. Հարտինին միւլազաթընը մէն՝ իթմէք իւզրէ տիւչիւնմիւշ օլտըղը վէ Ակրիքոյ վագթը մուլալեէնտէն էվվէլ կէլմէմիշ օլսա հուսուլը մուվաֆֆագիյէթինտէն էմին պուլընտըղը թալիմթը աբբայ տ'էկրինեիին քէմալը մէհարէթլէ իճրա իթմիշ օլտըղընը պիլիւր իտի իսէ տէ, Մ. Հարտինին օտա-

սրնտա ճերէյան իտէճէք ահվայի կէօրմէր վէ պատէհու իճապը հալի տիւշիւնմէք իսթէյէրէք , սէպէպի մուախ- խարէն անլաշըլաճաղը իւզրէ , Բարիս սէրքիսգ որոսխանէ- սինէ տէրհալ պիր մէմուրը մախսուս կէօնտէրտիքտէն սօնրա , աքրայ տէկրինեի իլէ պէրապէր մէղքիւր կիզլի օտայա կիրմիշ իտի :

Պու իքի ժէզիւիթլէր Ակրիքուլ իլէ Մ. Հարտինին միւ- լագաթը եարր օլտըղը զէման պու օտայա վասըլ օլմուշ- լար րտը :

Պուշար Մ. Հարտինին զարգ օլմուշ օլտըղը վէ տէ- միրճինին թէվիգաթը ալիճէնապանէսի իլէ պէրապէր չըզմագ իսթէմէտիյի տուրյուշույ հալինտէն էվիէլի է- մրտէ էքէյիճէ քէսպի ճէսարէթ իթտիլէր . յաքին պիր ազ սօնրա Ակրիքուլըն իպրամաթընա տայանամայարագ մատմուզէլ տը Գարտօվիլին մէթուպընը օգուճաղա րուի լիզա կէօսթէրտիլինի վէ Ակրիքուլըն տախի ուսթասը թարաֆընտան կէօսթէրիլէն թէրէտտիւտլէրէ սօն տար- պէյի վուրմագ իւզրէ Գարքիէլի օտայա իտխալ իթտիլինի կէօրիւնճէ , թէհլիքէնին ազար ազար արթտըղընը վէ հաթթա թէհտիտքեարանէ պիր սուրէթ ալմաղա պաշյա- տըղընը հըսս իթտիլէր :

Բօտէն՝ թապիաթընըն մէթանէթ վէ շիտտէթի սա- յէսինտէ տօգթէօր Պալէնիէնին տէհչէթլի միւտավաթը- նա մուզալէմէթ իտէպիլմիշ օլտըղընտան , արթըզ պիւս պիւթիւն թէհլիքէյի սալուշտրոմըշ րտը . միւտտէթի ի- ֆազաթը տախի խիթամ պուլմագ իւզրէ իտի . հալ պու քի քէնտիսի հէնուզ քէք զիյատէ զայրֆ րտը : Պու- լընտըղը օտառա րչըգ . եօգարրտան կէլէրէք , վէ սարը վէ բարլագ գաֆասընա , քէմիքլի եանուզլարընա վէ քէօ- չէլի պուլընա աքսէնտագ օլարագ , եիւզիւնտէքի չըզըն- թըլարը պէրրագ պիր սուրէթտէ թէնվիր իթմէքտէ վէ չէհրէսինին տիկէր գրամլարընը իսէ գօյու վէ տօնուզ պիր

Բ Օ Տ Ն Ն

կէօյկէ իշինտէ պրրագմագտա ըտը : Պէնտիսինի կէօրէն-
լէր՝ Որսնիա մէքթէպինին թասսիւրիւրինտէ կէօրիւլէն րա-
հիպլէրտէն պիրիսինին մօտէլինի զանն իտէրլէր իտի . չու-
քի պու թասսիւրիւրտէ եարք էնտիրիւմիշ պիր պաշլըգ
ալթընտա էսկի ֆիլ տիշի րէնկինտէ պիր դաֆա . մօրար-
մըշ պիր չէնէ վէ չուգուրը իշինտէ սէօնմիւշ կէօղլէր
կէօրիւլիւր վէ եիդիւնիւն տիկէր դըսըմլարը իւէ դա-
րանլըգ պիր կէօյկէ իշինտէ դայպ օլուր . հաթթա Ռօտէն
ստասընտաւ ալէլ աճէլէ էնէրէք սիյան եունտան մա-
մուլ ուզուն կէճէլիք էլպիսէսինի չըգարմամը վէ բօրեազ
րուզկեարընտան քէնտիսինի մուհաֆազա իմմէք ի գրէ
ումուզլարընա սիյան չուհատան գուգուլէթալը պիր հար-
մանի ալմըշ օլտըղընտան , պու միւշապէհէթ տահա զիւ
յատէ կէօզէ չարբար ըտը :

Արբայ տէկրինեի իսէ պու կիզլի օտայը թէնլիր ի-
տէն ըշըղըն ալթընտա պուլընմատըղընտան , եարը գա-
րանլըգ իշինտէ գալմըշ ըտը :

Պու իքի ժէղիւթի օգույանլարըմըզա արզ իթսիլիմիզ
սըրատա , Ակրիքու Գարրիէլի չաղըրմագ վէ էսկի ուս-
թասընըն նէզտինէ կէթիրմէք իւզրէ ստաստաւ տըշարը
չըգմըշ ըտը :

Արբայ տէկրինեի ֆէվգ էլ ատէ պիր էնտիշէի աէ-
րուն իլէ Ռօտէնէ պագարագ , ալշագ պիր սէտա իլէ .

— Սատմուագէլ տը Գարտօվիլին մէքթուպը օլմամըշ
օլսայըտը , տէմիրնին իպրամլարը թէէսիրսիզ գալաճագ
ըտը . պու մէլուն գըզ հէր զէման վէ հէր եէրտէ թէ-
սավվուրաթըմըղըն հուսուլինէ մանի՝ մի օլաճագ տըր :
Պունճա թէտպիրլէր իթթիխազ իթտիքտէն սօնրա , եի-
նէ չինտլի իլէ պիրլէշտի . էկէր Գարրիէլ տախի միւտա-
խէլէ իտիպ տէ Մ . Հարտիլի էլիմիզտէն ալաճագ օ-
լուրսա , նէ՛ եաբաճաղըզ . . . նէ՛ եօլտա հարէքէթ իտէ-

լէզուներ մախսուսն պիր՝ կիւղէլիյէ մայիս օլան պու իքի տէլիգանլըլար՝ Ե. Հարտինին էթրաֆընը իհաթա իտէն րահիպլէրին ըիյաքեարանէ շէհրէլէրիյլէ օ տէրէճէ կէօզէ շարբար պիր զըտտիյէթ թէշքիլ իթմէքտէ իտիլէր քի , պիշարէ ատէմ Ոկրիքուլն հարարէթլի օէօզլէրինտէն զաթէն հէյէճանա կէլմիշ օլտըղը ~~հէհէթլէ~~ , խալլը միւտտէթտէն պէրու թազեիգ իշինտէ պուլունան զալպինին սէլամէթպալիշ պիր նուֆուղ թէէսիրիյլէ եալաշ եալաշ աշըլմագտա օլտըղըն հըսս իյլէտի :

Գաբրիէլ Կ. Հարտիյի հէր նէ գատար հէնուղ կէօրմէմիշ իտի իսէ տէ , շէհրէսինտէքի թէղայեիւրտէն տիւշարը թէաճճիւպ օլուպ զալտը . պու ֆէյարէթտիտէ ատէմին շէհրէի մէյուսանէսինտէ ~~թէշքիլ~~ ճէմիյէթլինին էնթրիգալարընա գուրպան օլան պիշարէլէրին եիւղլէրինտէ միւէպպէտէն մահքիւր օլան իթաաթը ֆէվզ էլ ատէ վէ մահվիյէթի մանէվիյէ ասարընը կէօրմէքտէ իտի :

Բօտէն կէօզիւնիւ տէլիյէ գօյմուշ վէ արբայ տէկրինեի տախի գուլագլարընը տիւշաշ օլտըղը հալտէ , աթիտէքի մուհավէրէնին պիր հարֆընը պիլէ զաշըրմատըլար :

Ոկրիքուլ Գաբրիէլի Կ. Հարտիյէ թագտիւմ իտէրէք .

— Իշթէ միւհթէրէմ պիրատէրիմ պու տըր , բարագլարըն էն էյիսի վէ էն լիյագաթլըսը պու տըր . . . քէնաիսինի տինլէյինիզ , իւմիտ վէ սաատէթինիգ եէնիտէն թէճէտտիւտ իտէճէք վէ ~~պիշ~~ տէ եէնիտէն եանըմըգա ալտէթ իտէճէրսինիզ , Քէնտիսինի տինլէյինիզ , սախթէ րուհանի սըֆաթըյլա սիգի ալտաթա ~~հիյլիքեար~~լարըն մասքէսինի նասըլ աշաղը ալաճաղընը կէօրէճէքսինիզ . էվվէթ , ~~էվվէթ~~ , քէնտիսի անլէրին մասքէսինի աշաղը ալաճագ տըր , զիրա քէնտիսի տախի օ խալլընլարըն էնթրիգալարընա գուրպան օյմուշ տըր , տէյլիլ մի , Գաբրիէլ :

ճէյիշ... ա՛հ, պապաճըղըմ, իսթիգ պալ բէք մէյուսի.
յէթ պախշ կէօրիւնիւյօր :

Բօտէն. - (Գապա վէ սօղուգ պիր թավր իլէ.)
Խայր, խայր, էկէր սերքիսգորոսիանէ,յէ կէօնտէրտիյիմ
էմրլէր շաբուգ իճրա իտիլէճէք օլուրսս... :

Աբբայ տ'էկրինեի. - Նէ՛ օլապիլիր :

Բօտէն. - Օ հայտէ եինէ քի իւրիւթմէյի տէրէօհ.
տէ իտէրիմ... յաքիմ օ քեաղրտուար եարըմ սաաթա
գատար էլիմէ կէշմէյի տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի. - Օ քեաղրտուար իքի իւշ կիւն.
տէն պէրու հազըրյանմըյ վէ իմգա իտիլմիշ օլմայլ տըր.
գիրա էմրինիզ մուճիպինճէ ամէլիլամը ճէրրահիյէ իճրա
իտիլտիյի կիւն եազարմ... վէ... :

Բօտէն պու մուհաւէրէյի տէվլամ իտէճէք եէրտէ.
Մ. Հարտինին օտասընտու ճէրէյան իտէն ահվայի կէօր-
մէյէ մախսուս օլան տէլիքլէրտէն պիրիսիմէ կէօրիւնիւ
գօյտու վէ պատէհու սիւքիւթ իթմէսինի աբբայ տ'էկ-
րինեիյէ պիր իշարէթլէ անլաթտը :

ՀԱԶՐԷԹԻ ԻՍԱՅԱ ԼԱՅԸԴԻ ՊԻՐ ԲԱՐԱԶ

Թամ պու սըրատու Բօտէն՝ Ակրիքոյլըն Գաբրիէլին
էլինտէն թուլմըշ օլտըղը հայտէ Մ. Հարտինին օտասը-
նա կիրմէքտէ օլտըղըճք կէօրտիւ :

Գիրիսի մէրտանէ պիր շէհրէյէ վէ տիկէրի իսէ մէ.

Կենճ բարազ տեմիրճինին հէյէճանընը թաաաիլ իթմէք իւզրէ էլիլէ պիր իշարէթ իթտի վէ պատէհու լաթիֆ վէ թիթրէք սէտասըյլա Մ. Հարտիյէ խիթապէն տէտի քի .

— Էկէր պուլընտըղընըլ ահվալի միւ էլլիմէ իշինտէ . Հազրէթի Իսայա խաաիմ՝ օլան պիրատէրլէրինիզտէն պի . րիսինին նասիհաթլարընա միւհթաճ իսէնիլ պէն պու խըտմէթի լյֆա իթմէյէ հազըրըմ . . . զիրա գալպիմ գա . թէն իհթիրամ վէ մուհապպէթլէ սիզէ մէրպուլթ տըր .

Մ. Հարտի . — Պանա՞ մը , բարազ էֆէնտի .

Գաբրիէլ . — Էվվէթ , զիրա մանէվի պիրատէրիմէ իթմիշ օլտըղընըլ էյիլիքլէրի վէ իշճիլէրինիլ հազգըն . տա կէօսթէրտիյինիլ ֆէվզ էլ ատէ սէխավէթի պիլի . րիմ . անլէր սիզի ֆէվզ էլ ատէ սէվէրլէր վէ սիզէ հիւ . մէթ իտէրլէր . անլէրին հըսսը շիւքրանընա նաիլ օլմագ միւլահազասը վէ հեր էյի իշտէն մահգուգ օլան ճէնապը Հազգա մագպուլ իշլէր կէօրմէք միւթալաասը՝ շիմտիյէ գատար եաբմիշ օլտըղընըլ էյիլիքլէր իշուն պիր միւքեա . ֆաթ վէ պուշտան պէօյլէ եարաճաղընըլ էյիլիքլէր իշուն տախի մէտարը թէշվիդ օլտուն . . .

Մ. Հարտի . — (Աբբայ տ'էկրինեինին գուլլանտըղը լիսանտան պիւս պիւթիւն ֆաբգլը օլան պու լիսանտան միւթէէսսիր օլարագ .) Թէշէքքիւր իտէրիմ . բարազ է . ֆէնտի , պուլընտըղըմ հալը մահգունիյէթ իշինտէ պէօյ . լէ թէսէլիպախշ սէօզլէր իշիթմէք գալպիմէ բէք զիյաաէ ֆէրահպախշ տըր . իթիրաֆ իտէրիմ . քի թապիաթընըղըն եիւքսէքլիք վէ ճիտտիյէթի սէօզլէրինիլ պէօյիւք պիւր գուվվէթ վէ իթիպար վէրիյօր .

Պու սէօզ իւզէրինէ , աբբայ տ'էկրինեի կէօզիւնիւ էլան տէլիյէ տայաթմըշ օլտըղը հալտէ տուրմագտա օլան Բօտէնէ խիթապէն , զայէթ եապաշ պիր սէտա իլէ .

— Իշթէ ասըլ գօրգուլաճագ ճիհէթ պուրասը իտի .

Գաբրիէլ Մ. Հարտիյի պուլուշտըղը հալտէն չրգարմագ վէ անը եինէ էվվէլլի էօմրիւնէ ավտէթ իթտիրմէք իշուն օլանճա դայրէթինի սարֆ իտէճէք տիր . — տէտի .

Բօտէն . — (Գըսա վէ գաթի պիր սէտա իլէ .) Պէնիմ գօրգուլ օ տէյիլ տիր . Մ. Հարտի պիր տագրգաճրգ րէնտիսինի ունուտապիլիր . . . լաքին եիւրիւմէյէ գալ . գրչաճագ օլուրսա , պաճագլարընըն զըրըմիշ օլտըղընը կէօրէճէք տիր .

Աբբայ տ'էկրինեի . — Ո հալտէ սիզ նէտէն գօրգու . յօրսընըլ .

Բօտէն . — Սէրբիսգ որոսխանէտէքի միւհթէրէմ բէտէ . րիմիզին աղըր տավրանմասընտան .

Աբբայ տ'էկրինեի . — Հաքին պուշտան նէ իւմիտ ի . տիյօրսընըլ . . .

Պու սըրատա Բօտէնին նագարը տըգգաթը եէնիտէն ճէլպ իտիլմիշ օլտըղընտան , պիր իշարէթլէ աբբայ տ'էկ . րինեինին սէօզիւնիւ քէսիպ սուստրտըր .

Գաբրիէլ իլէ Մ. Հարտինին մուհավէրէսի պաշլաւ . տըգտան սօնրա , պիր գաշ սանիյէ գատար պիր սիւքիւթ հասըլ օլմուշ ըտը . զիրա Մ. Հարտի՝ Գաբրիէլին գուլլան . տըղը լիսանըն թէէսիլիլէ պիր միւտտէթճիք տէրեայի միւլահազաթա տալմըշ ըտը .

Պու սիւքիւթ էսնասընտա , Մ. Հարտինին իգամէթ իթտիյի օտանըն տիվարլարընտա կէօրիւլէն քէտէրամիզ գաիտէլէրին պազըլարը ըասթ կէլէ Ակրիքօլըն կէօզիւնէ շարբմըշ օլտըղընտան , մէրգում պիրտէն պիրէ Գաբրիէ . լին գօլուշտան թուլթարագ , քէմալը հիտտէթլէ .

— Ա՛հ , գարտաշըմ . . . շու գաիտէլէրի օգու . . . հեր շէյի անլայաճագսըն . . . հանկը ատէմ՝ պէօյլէ քէտէրա . միզ միւլահազալար իշինտէ եալընըլ գալըր տա էն տէհ . շէթլի մէյուսիյէթէ տիւշմիւշ վէ հաթթա թէլէֆի նէֆսէ գատար իլէրի կիթմիշ . . . Ա՛հ , եա Բապպի , նէ տէհ .

շէթի , ձէ խայրնանէ հարեքէթ . . . պու պիր ճինայէթի մանէվիյէ տիր . տէտի :

Մ. Հարտի . - (Մահգունանէ պիր թավր իյէ պաշրնր սայլայարազ .) Սիզ տահա կէնճ սինիզ , տօսթրմ , սիզ էօմրիւնիւզիւ հէր գէման սաատէթ իշինտէ կէշիրմիշ սինիզ տիր , հիշ պիր մէյուսիյէթէ տիւշար օյմամըշ սրնրզ տրր . պու գաիտէլէր սիզէ եալանճր շէյլէր կէօրիւնէպիլիր . յաքին պէնիմ ինտիմտէ վէ էքսէր ինսունյար ինտինտէ պունլար բէք տօղրու շէյլէր տիր . պու տիւնեատա սէֆալէթ վէ քէտէրտէն պաշգա պիր շէյ եօզ տրր . զիրա ինսան տէրտ վէ միւլագաթ շէքմէք իշուն տօղմըշ տրր . (Գարրի . էլէ տէօնէրէք .) Տօղրու տէյլիլ մի , բարազ էֆէնտի :

Ակրիքուլն կէօսթէրմիշ օլտրղը գաիտէլէրէ Գարրիէլ տախի աթֆր նազար իթմիշ օլտրղընտան , պու գաիտէլէրին նէ կիպի մէքրուհ պիր միւթալաա իյէ ինթիսապ իտիմիշ օլտրղընը անչատր վէ բէնտիսինի զապթ իտէմէ . յէրէք աճը աճը կիւլիւմսէտիքտէն սօնրա . հէյէճանը պիր սէտա իյէ :

— Խալը . էֆէնտիմ , խալը , պու տիւնեատա հէր շէյ պիհուտէ , եալան , սէֆալէթ վէ մէյուսիյէթ տէյիլ տիր . խալը , ինսան եալընրզ տէրթ վէ մէշագգաթ շէքմէք իշուն տօղմամըշ տրր . . . մէրհամէթի պինիհայէ մէնպալ օլան ձէնապը հազգ մախիւքաթընըն տիւշարը քէտէր օլմասընտան մահգուզ օլմազ . զիրա անլէրի պու տիւեատա մէսուտ վէ պախթիյար օլմագ իշուն եարաթմըշ տրր :

Ակրիքուլ . - Իշիտիյօր մըսընրզ , մօսիէօ Հարտի , իշիտիյօր մըսընրզ , պու տա րահիպ տիր . . . Ֆագաթ հազիգի պիր րահիպ տիր . . . տիկէր րահիպլէր կիպի լիսան գուլլանմազ . . .

Մ. Հարտի . - Հալ պու քի պու գաիտէլէր քիւթիւ . պի իւահիյէ օրրասընա կէշիրիլմիշ օլան պիր քիթապտան ախզ օլունմըշ տրր , բարազ էֆէնտի :

Գարրիէլ . - Ուսիր պի՛ ճիւմէ ասարը պէշերիյէ կիպի , պու քիթապ տախի սուի իսթիմալ իտիւէպիլիր : Պիշարէ րահիպլէրի պիհուտէ վէ փախտէսիզ պիր էօմիւրտէն ա- յըրմաղա , եալընըզ եաշամաղա վէ քէօր քէօրիւնէ իթա- աթ իթմէյէ ալըշտրումագ իշուն եազրումըջ օլան պու քի- թապ՝ հէր շէյտէն գաթը ալէագա իթմէյի , քէնտի քէն- տիսինի թահգիր էսթմէյի , գարտաշլարը հազգընտա էմ- նիյէթսիզլիր կէօսթէրմէյի վէ մահվ իտիճի պիր էսարէթէ գաթլանմայը նասիհաթ իտէրէք , պու պիշարէ րահիպլէրի՝ ճէնապը Հազգըն ինսանիյէթ հազգընտա ի էֆքեարընա քիւլիյէն մուղայիր օլան պու հայաթըն իշլէնճէլէրի ծէ- նապը Հազգ ինտինտէ մագպուլ օլաճաղընա ինանտըր- մագ մագսատընա խրտմէթ իթմիշ տիր :

Մ. Հարտի . - Ահ , պու քիթապ պէօյլէ թէֆսիր իտի- լէրէք , պանա տահա զիյատէ տէհշէթի կէօրիւնիւյօր :

Գարրիէլ . - (Հիտտէթինի զապթ իտէմէլէրէք .) Տիւնեատա չալըյմագտան , գարտաշլարընը սէվմէքտէն վէ անլէրլէ հիւսնիւ իթթիֆագ իշինտէ եաշամագտան պաշգա պիր նիյմէթի իլահիյէ եօղ իքէն , իշսիզ տուրմա- յը , եալընըզնա եաշամայը վէ հէր քէստէն չիւպհէ իթմէ- յի նասիհաթ իթմէյէ գալգըյմագ ատէթա քիւֆր վէ տինսիզլիր տիր . . . ճէնապը Հազգ կիպի մէրհամէթ վէ ինայէթի պիթմէզ թիւքէնմէզ օլան պիր բէտէր էվլատ- լարընըն տիւշարր քէտէր օլմասընտան մահզուզ օլուր տէմէք ատէթա պիր ճինայէթ տիր . . . ճէնապը Հազգ էվլատլարընըն քէտէրլէրինտէն ֆէվզ էլ ատէ միւքէտտէր օլուր . . . զիրա անլէրին սաատէթինտէն պաշգա պիր արզուսը եօգ տըր . . . հէր տիւրլիւ էվսաֆը հասէնէ իլէ անլէրի թէզեին իլլէմիշ վէ հաթթա անլէրէ էօլմէզ պիր րուհ վէրէրէք , քէնտի հայաթը էպէտիյէսինէ րապթ իթ- միշ տիր :

Մ. Հարտի . - (Կիթտիքճէ հէյէճանա կէլէրէք .)

Ո՛հ, սեօզւերինիզ կիւղել վե թէսէլլիպախշ տրր . . . լա-
քին ձէնապը Հազգըն ինայէթի պինիհայէսիյլէ պէրապէր
տիւնեատա նիչուն պունճա պէտպախթլար վար տրր :

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, էվվէթ . . . պու տիւնեատա
բէք շօգ սեֆալէթլէր վար տրր. էվվէթ, պիր շօգ ֆա-
գըրլար հէր տիւրլիւ մէսէրրէթտէն վէ հէր տիւրլիւ իւ-
միտտէն մահրում օլարագ, աճ վէ պիիլաճ գալլրլար,
ձէնապը Հազգըն պիր գաշ քիչինին տէյիլ, պէքի ու-
մում ինսանիյէթին սաատէթի իչուն պախշ իթմիշ օլտրգը
պունճա սէրվէթլէր արասընտա էլպիսէ վէ իգամէթկեահ-
տան մահրում օլարագ սօղուգտա իւշիւրլէր. ձէնապը
Հազգ հէր քէտէրլէնտիւրէն մազհարը նիյմէթ օլմասը-
նը արգու իթմիշ տիր . . . լաքին պազըլարը հիյլէ վէ եա-
ճէպր իլէ պու միւսավաթ գախտէսինի պօզարագ ումու-
մըն մալինի զապթ իթմիշլէր տիր քի, իշթէ ձէնապը
Հազգը կիւճէնտիւրէն շէյ տէ պու տրր. Էվվէթ, ձէնա-
պը Հազգը քէտէրլէնտիւրէն պիր շէյ վար բսա, օտա՝
պիր գաշ ատէմին խօսպինիքլէրի հասըլ օլսուն իչուն
պիր շօգ ատէմլէրին աճընաճագ պիր հալէ տիւլար օլմուշ
օլմալարը տրր. Իշթէ հէր զէմանըն վէ հէր մէմլէքէթին
գալլըմլար ձէնապը Հազգը զուրլարընա շէրիք իթթիխագ
իթմէյէ ճէսարէթ իտէրէք. « Ինսան տէրտ վէ մէշագ-
գաթ շէքմէք իչուն տօղմուշ տրր . . . շէքտիյի մէշագգաթ
վէ կէօրտիւլիւ հագարէթ ձէնապը Հազգ ինտինտէ մագ-
պուլ տրր . . . » գախտէի միւտհիշէսինի ձէնապը Հազգ
նամընա իլան իթտիլէր. Էվվէթ, պու գախտէի միւտհիշէ-
յի ալէմէ իլան իթտիլէր . . . կիւյա քի քէնտիլէրինին մէ-
տարը իսթիֆատէսի օլան ատէմ նէ՝ գատար մէշագգաթ
շէքէր, նէ գատար հագարէթ կէօրիւր վէ նէ՝ գատար
գան վէ եաշ տէօքէրսէ, օ գատար ձէնապը Հազգ մէմ-
նուն վէ մահզուզ օլուր ըմըշ :

Ս. Հարտի. - (Պիր բույատան ույանըյօրմըշ վէ եա-

խօսող Գարանյուզի խնայող Կույրնան ֆիքրինտէ պիտէն պի-
րէ պիւր ընդ Բարլամըն կիպի.) ԸՆՏ, ֆիքրինիցի անյա-
յօրըմ, եէնիտէն եաշամաղա պաշայօրըմ. . . հէր շէյի
տէրխաթըր իտիյօրըմ. . . էվվէթ, պիւր թագըմ տէհշէթ-
ի քէտէրլէր ֆիքրիմի զայրֆլաթմագտան էվվէլ, պէն տէ
պէօյլէ իթիգատ իտէր իտիմ:

Գարլիէլ. - Էվվէթ, սիզ տէ պէօյլէ իթիգատ ի-
տէր իտինիզ, հէմ տէ օ զէման պու տիւնեատա օէ.
Ֆաշէթտէն պաշգա պիւր շէյ պույրնմատըղընր տիւ-
շիւմէզ իտինիզ. զիւա սիղին սայէի հիմմէթինիգտէ իշ-
հիլէրինիզ սաատէթ իշինտէ եաշարլար ըտը. օ զէման

հէր շէյ պօշ վէ պիհուտէ կէօրմէզ իտինիզ . զիրա եիւրէյինիզ հէր կիւն պիրատէրլէրինիզին հըսսը շիւքրանը իլէ տօլար ըտը . հէր շէյ աղլամագտան իպարէթ տէյիլ իտի . զիրա էթրաֆընըզտա հէր զէման թէպէս սիւմ իտէն շէհրէլէր կէօրիւր իտինիզ . . . ինսան սէֆալէթ վէ զարուրէթէ մահքիւմ իտիւմիշ պիր շէյ տէյիլ իտի . զիրա սիզ անը սաատէթ վէ մէսէրրէթէ զարգ իտէր իտինիզ . . . Ո՛հ , սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ , էֆէնտիմ , ինսան « Եէքտիկէրինիզի սէվինիզ » տէմիշ օլան ճէնապը Հազգըն էֆքեարը հազիգիյէսինէ գալպը թամ վէ մուհապպէթ վէ իթիգատ իլէ վագրֆ օլունճա , ինսա . նիյէթին մագսատը ումումըն սաատէթի հալիտէն իպարէթ օլտըղընը վէ ինսանըն մէսուտ օլմագ իլուն տօղմըշ պուլընտըղընը կէօրիւր վէ հըսս իտէր , (Օտանըն տիւվարընտաթի գաիտէլէրի կէօսթէրէրէք , հէյէճանը գալպ իլէ .) Ո՛հ , գարտաշըմ , պու տէհշէթի քիթապ սիզէ բէք շօգ ֆէնալըզ իթմիշ տիր . . . պու քիթապա Հ-զէթի Խոյ-Պէթիշ նամընը վէրմէյէ տէ ճէսարէթ իթմիշէր տիր . . . պու քիթապ մահզա ինթիգամ , հագարէթ , էօլիւմ վէ մէյուսիյէթ ֆիքիլէրինի հալի տիր , հալ պու քի Հազրէթի Խսա սուլհ ու տասյիշ , աֆվ , իւմիտ վէ մուհապպէթ սէօզլէրինտէն պաշղա պիր շէյ սէօյլէմէմիշ տիր . . .

Մ. Հարտի . - (Պիր թավըր միւթէհայեիրանէ իլէ .) Ո՛հ , սէօզիւնիւզէ ինանըրըմ . . . զիրա սէօզիւնիւզէ ինանմագա միւհթան ըմ :

Գարրիէլ . - (Կիթ կիտէ հէյէճանը արթարագ .) Գարտաշըմ , ճէնապը Հազգըն տաիմա մէրհամէթի , ինսայէթի վէ մուհապպէթի օլտըղընա վէ շալըշմայը հէր զէման թագտիս իթտիլինէ իթիգատ իտինիզ . սիզէ պախշ իթտիյի խաղինէլէրի հէր քէսին թէլմինի սաատէթի ուղուրընտա իսթիմալ իտէճէք եէրտէ , կէվշէտիճի վէ

ֆաիտէսիզ պիր մէյուսիյէթիէ եալընըզըզ իշինտէ եաշայաճագ օլուրսանըզ , բէք զիյատէ կիւճէնէճէյինէ ինանընըզ . . . (Մ. Հարտինին էլինի սուրէթի տօսթանէտէ թութուպ այաղա գալտըրարագ .) Այաղա Գ-Պէշըզ , գարտաշըմ , այաղա գալընըզ . . . պիր խայըր իշի լէր սիզէ խայըր տուայարը օգույուպ սիզի Գ-Պէշըզ . . . պու մէզարը թէրք իտինիզ . կէլինիզ . . . սէրպէսթ սէրպէսթ հավա ալընըզ . . . հարարէթի վէ սէվիմի Գալպէր արասընա կէլինիզ . . . ինսանըն նէֆէսինի թութան պու հավայը թէրք իլէ շիֆասյախշ վէ հայաթէֆզա օլան սէրպէսթիք հավասընը թէնէֆֆիւս իտինիզ . . . պու հիւզնէնկիզ խանէյի թէրք իտինիզ վէ շալըշանլարըն նաղմէլէրիյէ բիւր օլան մէսքէնէ ավտէթ իտինիզ . մէտարը հայաթը օլտըղընը ա . մէլէ կիւրուհընը եէնիտէն կէլիպ պուլընըզ . անլէրին գօլարը սիզի եէրաէն գալտըրտըղընը վէ սիզի գալպէրի իւզէրինէ սըգտըղլարընը վէ ավտէթինիզտէն նաշի սէվինիէրինտէն աղլայան գատընլարըն , չօնուգլարըն , իսթիյարլարըն էթրաֆընըզը ալտըղլարընը կէօրէրէր , հայաթը ճէտիտէ քէսպ իտէճէքսինիզ . ճէնապը Հազգըն իրատէ վէ գուվլէթի սիզտէ օլտըղընը հըսս իտէճէքսինիզ . . . չունքի պիրատէրլէրինիզին սաատէթի հալի իչուն չօգ շէյ եաբապիլիսինիզ :

Ակրիքու . - (Գարրիէլին գօլարըն արասընա ավըլարագ վէ անը գուճագլայարագ .) Տօղրու սէօյլէյօրսըն , Գարրիէլ . . . պիզիմ իշիլէր կիւրուհը վէլի նիյմէթի . միզին քէնտի ալալարընա ավտէթ իթտիյինի կէօրմէք սաատէթինէ անճագ սէնին վէ ճէնապը Հազգ սայէսինտէ նաիլ օլաճագ տրը . Ո՛հ , արթըգ պունտան սօնրա հիշ պիր շէյտէն գօրգմամ . Մ. Հարտի արամըզա ավտէթ իտէճէք տիր :

Մ. Հարտի . - Էվլէթ , հագգընըզ վար տըր , Հազ-

րէթի Իսայա լայնագ օլան պու միւհթէրէմ բաբազ սայէ-
սինտէ իյատէի հայաթ իյլէտիմ. . . զիրա պուրատա տիրի
տիրի մէզարա կէօմիւլմիւլ իտիմ:

Մ. Հարտի պու սէօղիւ սէօյլէտիյի սրրատա այագ
իւզէրինտէ տուրմը ըտը . օ զէմանա գատար սօլղուհ, վէ
մէյուս իբէն, եանագլարր խաֆիֆէ գրգարմը վէ կէօզ-
լէրի բարլամագտա պուլունմը իտի:

Ակրիքու. - Նիհայէթ պունտան սօնրա պիդիմ օյա-
նագ սընը. . . պու պապտէ արթըզ շիւպհէմ գալմատը:

Մ. Հարտի. - Պէն տէ էօյլէ իւմիտ իտէրիմ, տօսթըմ:

Ակրիքու. - Տէմէք քի մատմուազէլ տը Գարտօվիլին
թէքլիֆլէրինի գապուլ իտիյօրսընը, էօյլէ մի:

Մ. Հարտի. - Պիր ազ սօնրա րէնտի մէքթուպընա
պիր ճէվապ եազանաղըմ. . . լաքին էվվէլա գարտաշըմ
իլէ եայրնըզնա գօնուչմագ իւթէրիմ. (էլինի Գարիէլէ
ուզաթարագ .) սիղէ գարտաշըմ տէյու խիթապ իթմէք-
լիյիմէ միւսաատէ իտէրսինիզ, տէյի մի:

Ակրիքու. - Մհ. . . սիգի Գարիէլ իլէ պէրապէր
պըրուպանագ օյուրսամ, եիւրէյիմ րահաթ օյուր. . . պէն
տէ պու միւթտէյի վէրմէք իչուն գօշուպ մատմուազէլ
տը Գարտօվիլին խանէսինէ կիտէյիմ. . . լաքին էյի խա-
թըրըմա կէլտի, պու կիւն պու խանէտէն չըգանագ օյուր-
սանըզ, Նէրէյէ կիտէնէքսինիզ, մօսիէօ Հարտի. . . ի-
թէր միսինիզ քի պէն. . .

Մ. Հարտի. - (Ակրիքուլըն սէօղիւնի քէսէրէք.) Միւհ-
թէրէմ վէ ալիճէնապ պիրատէրինիղլէ պունտան տախի
պահա իտէնէյիզ, տօսթըմ, րէնա իտէրիմ, կիտիպ մատ-
մուազէլ տը Գարտօվիլէ արզը թէչէքքիւր իտինիզ վէ պու
ագչամ քէնտիսինէ պիր ճէվապ եազանաղըմ տա պէյան
իյլէյինիզ:

Ակրիքու քէմալը մէսէրրէթինտէն էլլէրինի պաշընա
վէ եիւրէյինէ կէօթիւրէրէք:

— Ահ, էֆէնտիմ, սէվինճիմտէն չըլտըրմամագ իչուն
պաշըմը վէ եիւրէյիմի տէօրթ էլ իլէ թութմալըյըմ. -
տէտի վէ պատէհու Գարիէլին եանընա կիտէրէք, անը
պիր տէֆա տահա գուճագլատըգտան սօնրա, գուլաղը-
նա ուզանարագ:

— Պիր սաաթա գատար տվտէթ իտէրիմ. . . լաքին
եայրնըզ տէյիլ զալէպէլիք իլէ կէլէնէյիմ. . . ֆագաթ
Մ. Հարտիյէ պիր շէյ սէօյլէմէ. . . պէնիմ պաշագ պիր
թէսավվուրըմ վար. - տէտի:

Պատէհու Թարիֆի Նագապիլ պիր մէսէրրէթլէ տը-
չարը չըգալը վէ Գարիէլ իլէ Մ. Հարտի եայրնըզ գալ-
տըլար:

.

Խօզարրատա սէօյլէմիչ օլտըրմըզ վէճէլէ, Բօտէն ի-
լէ աբբայ տ'էկրինեի պու մէնգարէտէ խաֆիլէն հազըր
պուլունմըչլար ըտը:

Աբբայ տ'էկրինեի իչին շու Նէթիճէլի ալմասընտան
միւթէհայեիւր օլարագ, Բօտէնէ խիթապէն:

— Զաթը ալինիզ պու պապտէ նէ տիւշիւնիւյօրսը-
նըզ. - տէյու սօրտու:

Բօտէն թըրնագլարընը գանատըրճասընա կէմիրէրէք:

— Տիւշիւնիւյօրըմ քի, սէրիսգ որոսխանէտէն կէլէնէք
քեաղըտլար բէք կէճիքտիլինտէն, պու իմանը Խօզ բաբազ
պիւթիւն իւմիտիմիզ մահվ իտէնէք տիր. - տէտի:

55

Ի Ք Ի Ր Ա Ֆ

Ակրիքոյ օտատան տըշարը չըզընճա, Ս. Հարտի Գաբրիէլէ եազլաշարագ .

— Բաբազ էֆէնտի . . . - տէտի .

Կէնճ բաբազ էլինի Ս. Հարտիյէ ուզաթարագ , մահ. ըէմանէ պիր թավր իլէ .

— Խալլը . . . պանա գարտաշըմ տէյու խիթապ իտինիլ . . . պիր ազ էվվէլ պանա պու իսմի վէրտինիլ, իսթէմէմ քի կէրի ալասընըզ . - տէտի .

Ս. Հարտի Գաբրիէլին էլինի սուրէթի տօսթանէտէ սըզարագ .

— Գարտաշըմ, սէօզլէրինիզ պէնի ճանյանտըրտը , սաիգաի քէտէրլէ ունուլթմըշ օլտըղըմ վազիֆէլէրի իսթար իյլէտի . Այլահ վէրէ տէ եէնիտէն իճրա իտէճէյիմ թէճըրիւպէտէ գուվվէթ վէ իգթիտարըմ էքսիլմէսէ իտի . զիրա թէէսսիւֆ իտէրիմ քի սիզ հէր շէյի պիլմէզսինիզ .

Գաբրիէլ . - (Մէրագլա .) Նէ՝ տէմէք իսթէյօրսընըզ .

Ս. Հարտի . - (Պիր տագըգաճըզ սիւքիւթ վէ միւլահադատան սօնրա .) Որզէ պաղը իթիրաֆլարտա պույու . նաճաղըմ, գարտաշըմ . . . իթիրաֆաթըմը տինլէմէք իսթէ՝ր միսինիլ . . .

Գաբրիէլ . - Բէճա իտէրիմ, գարտաշըմ . . . հէր Նէ իֆատէնիզ վար ըսա , մահրէմանէ պանա սէօյլէյինիզ .

Ս. Հարտի . - Պէնի իթիրաֆ բաբազը սըֆաթըյլա տինլէյէմէզ միսինիլ . . .

Գարրիէլ. - Միւսքին օլտրոր գատար, պէն բէսմի օլան իթիրաֆլարտան խօշլանմամ. . . ղիրա պէօյլէ իթիրաֆլարըն բէք էսէֆէնիդ մահղուրլարը վար տրր. պիր աօսթըն տիկէր պիր տաթա գալպինի աշարազ. « Պիր բէտէրիմ վար. պանա թէսէլլի վէր. . . պիր շիւպհէմ վար. . . պանա պիր նասիհաթ վէր. . . սաատէթ իշինտէ իմ. . . սէն տէ սաատէթ իմէ իշթիրաք էթ. . . » տէմէպինի իճապ իտէն էմիլյէթի պէն տէ պաշգասընըն գալպին. տէ հասըլ իաէճէր օլուրսամ, բէք ղիյաուէ պաթթիյար օլուրըմ. Սհ, պէնիմ իշուն պու թարզ իթիրաֆ տահա ղիյաուէ մուգատտէս տիր. հաթթա Հազ. էթի Իսա « Պիր պիրինիդէ իթիրաֆ իտինիզ » սէօլլէրիշլ, պու թարզ իթիրաֆը միւրատ պուլուրմըշ տրր. Ղէտպաթթ տրր օ ա. տէմ քի, պու եօլտա իթիրաֆ աշարաշմազ իշուն միւտ. տէթի էօմրիւնտէ սատըզ վէ էմիլյէթի պիր գալպ պու. լամամըշ տրր. տէլլի մի, գարտաշըմ, (Սհ իթմէր. տէն քէնտիսինի մէն՝ իտէմէլլէրէք) Մա մաֆիհ, պէն հիւսնիւ. ղիգամլա իթմիշ օլտրղըմ եէմին իլէ քիլիսէնին գա. նուշլարընա մէրպուլ պուլլնտրպրմոան, մէղքիւր գա. նուշլարա իթսաթ իտէրիմ, վէ էկէ, արզու իտէրսէնիզ, սիզի իթիրաֆ բաբազը սրֆաթըլլա տա տինլէրիմ.

Մ. Հարտի. - (Պու իթաաթտան միթէաճճիպ օլա. րազ.) Սիզ պէլէնմէտիլինիզ գանուշլարա տա մր ի. թաաթ իտէրսինիզ.

Գարրիէլ. - (Մահղունիյէթլէ.) Գարտաշըմ, թէճ. ղիւպէ պիզէ նէ՝ գատար շէլ էօյրէթսէ, նէ՝ գատար կէօ. ղիւմիւղիւ աշսա, եէմին նամուսլու պիր տտէմ իշուն մու. գատտէս օլտրղը կիպի, հիւսնիւ. ղիգա իլէ իտիլէն պիր տահա տաթի պիր բաբազ իշուն մուգատտէս տիր. . . . Գիլիսէնին թալիմաթը պազը քէրքէ պիզիմ իշուն նէ՝ գա. տար աղըր օլսա, քիլիսէ տաթիլինտէ գալտըզճա, անըն թալիմաթընա թէմոմըլլա իթաաթ իտէճէլլիմ.

Մ. Հարտի. - Պու թալիմաթ սիդին իշուն մը արտաշըմ:

Գաբրիէլ. - Էվվէթ, պիղիմ իշուն, քեօյլէրտէ վէ եա շէհրլէրտէ բաբազըզ իտէն պիղիմ կիպի ըուհպանիյէ- թին հադիր վէ սէֆիլ գըսմը. ճէնապը հադգըն ատի խըտմէթ քեարլարը իշուն, Էվվէթ, ազար աղար քիլիսէյէ կիրէն ասըլգատէ ըահիպլէր պիղիմ իյէ էքսէրիյա էսկի տէրէպէյիլիք զէմանընտաքի շիտտէթլէ հարէքէթ իտէր- լէր. լաքին խրիսթիյանըղըն մահիյէթի մուգատտէսէսի օ տէրէճէ գալի տիր քի, քէնտիսինի թաղետի վէ իֆսատա մէյլ իտէն սուի իսթիմալաթա մուգավէմէթ իտէպիլի. պէն իսէ հէնուգ ըուհպանիյէթին աշաղը տէրէճէլէրինտէ հէր եէրտէն տահա զիյատէ մահրումլարըն տավասընը միւտաֆաա իթմէյէ վէ ազ չօգ իսթիգլալ իյէ անլէրին խէլասընը թալէպ իյլէմէյէ մուգթէտիր օյույօրըմ իշթէ պունըն իշուն տըր քի, քիլիսէտէ գալըրըմ վէ օ- ըատա գալտըգ ճա թալիմաթընա իթաաթ իտէրիմ. Սիգ տէ պէնիմ կիպի ալիը մազսատա խըտմէթ իթտիյինիգ ի- շուն, սիղէ պու սէօզլէրի սէօյլէյօրըմ, գարտաշըմ. է- մէրէի սայընըղա իշթիրաք իթմէյէ տավէթ իթտիլիլ սէնաաթքեարլար արթըգ մահրում տէյիլ տիրլէր . . . պինաէն ալէյհ սիգ եաբտըղընըղ էյիլիքլէրտէն նաշի Հազրէթի իսայա պէնտէն տահա զիյատէ խըտմէթ իտի- յօրսընըղ

Մ. Հարտի. - Պունտան սօնրա տախի պու իրտմէթ- տէ տէվամ իտէճէյիմ, լաքին թէքրար իտէրիմ քի, գուվ- վէթ վէ իգթիտարըմ թիւքէնմէմէլի տիր

Գաբրիէլ. - Պու գուվվէթ նիշուն թիւքէնէճէք տիր:

Մ. Հարտի. - Նէ գատար պէտպսլթ օյտըղըմը պիլսէնիլ . . . պառա նէ գատար տարպէլէր վուրուլմըշ օյտըղընտան խապէրտար օյսանըղ

Գաբրիէլ. - Շիւպհէ եօգ քի ֆապրիգ անըղը խարապ

իտէն հարիգին վուգուը դայէթ աճընաճադ պիր հալ տըր

Մ. Հարտի. - (Գաբրիէլին սէօզլէնիւ քէսէրէք.) Ա՛հ, գարտաշըմ, օ պիր շէյ տէյիլ տիր . . . պէն եալընըղ ազճէ իյէ թամիր իտիլէպիլէճէք պիր ֆէլաքէթտէն մէ- յուս օլմամ . . . լաքին տիւնեատա էօյլէ ֆէլաքէթլէր վար տըր քի, հիշ պիր շէյ թամիր իտէմէղ . . . գալպտէ էօյլէ քէտէրլէր վար տըր քի, հիշ պիր շէյ իյէ միւթէսէլլի օլ- մազ . . . մա մաֆիհ, պիր ազ էվվէլլի ալիճէնապանէ սէօզ- լէրինիլին ճազիպէսինէ մաղլուպ օյարագ, օ զէմանա գա- տար բէրտէի գուլմէթ ալթընտա պուլընալ իսթիգպալ պիրտէն պիրէ նուրլարա պիւրիւնտիւ. պու տիւնեատա հէնուգ իյֆա իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղըմ վազիֆէլէրի պանա իսթար իտէրէք, պէնի ճէսարէթլէնտիրտինիլ վէ ճանյանտըրտընըղ

Գաբրիէլ. - Բէր էյի, էօթէտէ նէ գալըր, գարտա- շըմ:

Մ. Հարտի. - Էյվահ, պունճա միհնէթ շէքմիշ օլ- տըղըմ ալէմտէ, էվվէլլի տաղտաղալը էօլիւմէ ալ- տէթ իտէճէյիմի տիւշիւնտիւքէ, եէնի եէնի գօրգու- լար զիհնիմի իսթիլա իտիյօր

Գաբրիէլ. - (Պիր գաթ տահա մէրագլա.) Լաքին պու գօրգուլար թէվլիտ իտէն քիմ տիր:

Մ. Հարտի. - Պէնի տիւլէյինիլ, գարտաշըմ, գալ- պիմտէքի օլանճա շէֆագաթ վէ ֆէտաքեարլըղը իբի քի- շիյէ, եանի սատըգ զանն իթտիլիմ պիր տօսթ իյէ թա- բարճասընա սէվտիլիմ պիր գատընա հասը իթմիշ իտիմ. տօսթըմ պէնի ալաղճասընա ալտաթտը . . . գատըն իսէ զէվճիյէթ վազիֆէլէրինի պանա ֆէտա իթտիքտէն սօնրա, մուհապպէթիմիլի տէ վալիտէսինին իսթիրահաթը ուղու- ընա ֆէտա իթտի վէ պիր տահա ալտէթ իթմէմէք իւզ իէ Ֆրանսույը թէրք իյլէտի Էյվահ, շու ահվալտէն

միւթէվէլլիս քէտէրլէրիմն նազապիլի շիֆու օլաճաղըն. տան վէ սիզին թէշվիզինիզլէ եիւրիւյէճէյիմ թարիզի ճէտիտ օրթասընտա պու քէտէրլէր թէէսիւրիյլէ հարէքէթ. տէն գալաճաղըմտան զօրգույօրըմ. Զաաֆը հայիմին բէք ֆէվզ էլ առէ օլտըղընը իգրար իտէրիմ. . . պու հալ պէնի իւրքիւտիւյօր. . . զիւրա ինսանիյէթին թէէմինի իսթիզպա. ի իշուն հէնուզ պիր շէյ եարմաղա իգթիտարըմ վար ի. քէն, իշսիզ գալմաղա վէ եալընըզ եաշամաղա հազգըմ օլմատըղընը կէօրիւյօրըմ. սիզ պու պապտէքի վազիֆէմ հազգընտա ֆիքրիմի թէնվիր իթտինիզ, գարտաշըմ. . . անճազ թէքրարէն սէօլլէրիմ քի, պէնիմ իշուն սօղուզ վէ թէնհա օլան պու ալէմէ պիր տահա կիրէճէք օլուր. սամ, գուվվէթիմին թիւքէնէճէյինտէն զօրգույօրըմ.

Գարբիէլ. - Լաքին սիզին ալտէթինիզէ շար շէշմ իլէ պէրլէյէն վէ սիզէ խայըր տուալարը օգույան օ ճէսուր վէ սատազաթլը իշճիլէր պու ալէմտէ պուլոննմայօր. լար մը.

Մ. Հարտի. - (Քէտէրնաք պիր թավր իլէ.) Էվվէթ, գարտաշըմ, ֆազաթ պուհտան էվվէլ էյիլիք իթմէք տույ. դուսընա հայաթըմըն մէտարը պէզասը հիւքմիւնտէ օլան իքի մուհապպէթ տախի ինդիմամ իտէր իտի. . . շիմտի օ մուհապպէթլէր եօգ տըր. գալպիմտէ եալընըզ պօշ եէր. լէրի գալմըշ տըր. պու պօշ եէրլէրի տօյտուրմազ իշուն մէզհէպին հիմմէթինէ կիւվէնմիշ իտիմ. լաքին թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, պոնա պունճա քէտէրլէրի մուճիպ օլան զայի. աթըմըն եէրինի տօյտուրմազ իշուն, բուհը քէտէրնա. քըմա մէյուսիյէթտէն պաշգա պիր շէյ վէրիլմէտի. . . հաթթա պու մէյուսիյէթի ճէ գատար աթըրաճազ օլուր. սամ, նէ գատար իշքէնճէ շէքէճէք օլուրսամ, ճէնապը հազգա օ գատար մազպուլ օլաճաղըմը պանտ սէօլլէ. տիլէր.

Գարբիէլ. - Սիզի ալտաթմիշլար, գարտաշըմ, սէօ.

զիւմէ իթիմատ իտինիզ. ճէնապը հազգ ինտինտէ ինսանի. յէթին մազոտար քէտէր վէ իշքէնճէ շէքմէք տէյիլ, սաա. տէթ ու իզպալէ նախ օլմազ տըր. ճէնապը հազգ ին. սանլարըն մէսուտ վէ պախթիյար օլմասընը իսթէր. ան. լէրին քէրէմքեար վէ հազգշինաս օլմալարընը արզու ի. տէր.

Մ. Հարտի. - Սհ, պու իւմիտպախշ սէօղլէրի տահա էվվէլ իշիթմիշ օլսալարտըմ, գալպիմտէքի եարալար նա. գապիլի շիֆու օլաճազ եէրտէ, շիֆաքէզիր օլաճազլար ըտը. շիմտի թէքլիֆ իթտիյինիզ էյիլիյի տահա էվվէլ պաշլար վէ պէլքի տէ պու սայէտէ քէտէրլէրիմի ունու. տուպ թէսէյլիեապ օլուր ըտըմ. հալ պու քի շիմտի պէ. նի քէտէր վէ էլէմէ օ գատար ալըշտըրտըլար քի, պու քէտէր վէ էլէմ հայաթըմը պիւս պիւթիւն հարէքէթտէն պրրազաճազ տըր զանն իտիյօրըմ.

Գատէհու Մ. Հարտի եէնիտէն պէօլլէ մէյուսիյէթէ տիւշմէսինտէն տօլալը մահճուպ օլարազ եիւզիւնիւ էլլէ. իշինտէ սաղլատը վէ եիւրէք բարալալընը պիր սէտա իլէ.

— Սհ, պու գատֆըմը մազուր կէօրիւնիւզ. . . բէճա իտէրիմ. . . եալընըզ գալպ իլէ եաշայան վէ հէր շէյի պիր. տէն զայպ իտէն պիշարէ պիր մախլուգըն նէ գատար մուզտարրպ օլտըղընը պիւսէնիլ. . . քէնաիսի շիմտի էթ. րաֆընա պազընրպ եէնիտէն րապթը գալպ իտէճէք պիր շէյ տրայօր. թէրէտտիւտլէրի, զօրգուլարը վէ իգթի. տարսըզլըղը իսէ հազարէթտէն զիյատէ մէրհամէթէ շա. յան տըր.

Գա իթիւրաֆտա էօլլէ եիւրէք բարալայաճազ պիր հալ վար ըտը քի, Գարբիէլ ֆէվզ էլ առէ միւթէէսիւր օ. լտրազ կէօղլէրի եաշարտը, ժէզիւթ բաբաղլարընըն շէ. վիրտիքլէրի հիյլէ տօլապլարընըն նէ տէրէճէ թէէսիւրաթը միւտհիշէսի օլաճաղընը Մ. Հարտինին տիւշար օլտըղը մէ.

յուսիսէթ նէօպէթէրինտէն քէմալը տէհէթլէ թագտիր իտիյօր ըտը . զիրա պու բարազլարըն հէր քէստէն այը . ըրպ քէնտիլէրինէ պէնտ իթմէք իսթէտիքլէրի շէֆագաթ . ըր վէ նագիք ատէմլէրին ըուհլարընա էն զիյատէ մէյու . սիյէթպախշ գաիտէլէրին զէհրլինի տամյա տամյա ազը . տարագ , սնլէրին եարալարընր զէհրլլէմէք վէ միւհլիք պիր հայէ կէթիլմէք սէնաաթընտա նէ տէրէճէ մահիր օլ . տըզլարընր պիլիր իտի . Ֆիլ հագըդա պու բարազլար մէյուսիյէթ կիրտապընըն ինսանյար իւզէրինտէ պիր նէվ պաշ տէօնմէսի հասըլ իթտիլինի պիլտիքլէրինտէն , եէ . տի զուլմլարընա տիւշէն պիշարէ նէ եարաճաղընր շաշը . բարագ վէ ազլընր զայպ իտէրէք աթէշնագ կէօզլէրինի քէնտիսինի եուտաճագ օլան կիրտապըն թա տիպինէ աթֆ իտինճէյէ գասար , պու կիրտապը տէրինլէթմէքտէն պիր աւ կէրի տուրմագլար Սէմանըն լաճիվէրտ րէնկի վէ կիւնէշին ալթուէն շիւալարը գուպպէի տսիւմանտա պիհու . տէ եէրէ բարլար . պէտպախթ ստէմ կէօզլէրինի սէմայա տօղրու գալտրրարագ գուրթուլաճաղընր հըսս իտէր . ա . րա սրբա խաֆլլէն օրայա պիր նագար տախի աթֆ իտէր . լաքին պուշլար հէք պիհուտէ տիր . պիր ազ սօնրա օ խայրն բարազլարըն քէնտիսի իւզէրինտէ հասըլ իթտիքլէ . րի ճագիպէի ֆէվգ էլ ատէյէ մաղլուպ օլարագ , կէօզ . լէրինի թէքլար քէնտիսինի ճէղպ իտէն կիրտապըն գ . արընա աթֆ իտէր

Իշթէ Մ. Հարտի տախի պու հայտէ պուլուշըյօր ը . տը . Գարրիէլ . պիշարէնին պուլընտըղը վազիլլէթին թէհ . լիքէսինի քէշֆ իլլէտի վէ քէնտիսինի շու հալը եէսիլթի . մալտէն գուրթարմաղ իւզրէ օլանճա գուվվէթինի թօր . լայարագ տէտի քի .

— Նէ՝ սէօյլէյօրսընըղ , գարտաշըմ , պու մէրհամէթ վէ հագարլթ սէօզլէրի նէ՝ օլաճապ . . . ճէնապը Հագպ վէ ինսանյար նագարընտա սուի մէյլլլաթըն պուհրանյա .

ըրնա տիւշար օլտըդտան սօնրա մէղհէպ վէ իթիգատը քէնտիսինէ իսթինատկեան իթթիխագ իտէն պիր րուհտան տահա մուգատտէս վէ տահա մուաղզէգ պիր շէյ օլապի . լի՛ր մի . Լիմն օլուշըղ , գարտաշըմ , գալպինիզտէքի եա . րալար նագապիլի շիֆա տէյիլ տիր . . . սէօզլումէ իթիմատ իտինիզ , պիր տէֆա պու խանէտէն շըղաճագ օլուրսա . նըղ , անլէր շաբուգ էյի օլաճագլար տըր .

Մ. Հարտի . — Լիվա հ , պէն պուշը նասըլ իւմիտ ի . տէպիլիրիմ :

Գարրիէլ . — Սէօզլումէ իթիմատ իտինիզ , գարտաշըմ . կէշմիշ քէտէրլէրինիզ զիհինիզտէ մէյուսանէ ֆիքիլլէր ույանտըրաճագ եէրտէ , թէսէլլիպախշ վէ լաթիֆ ֆիքիլլէր ույանտըրաճագ օլուրսա , օ զէման պու եարալար շի . քէզիր օլաճագ տըր :

Մ. Հարտի . — (Իշիթտիլլէն ինանամայարագ .) թէ . սէլլիպախշ վէ լաթիֆ ֆիքիլլէր մի

Գարրիէլ . — (Մէլէքեանէ պիր լէթաֆէթլէ կիւլիւմ . սէյէրէք .) Լիվլէթ , զիրա աֆվ ու մէրհամէթտէ պէօյիւք պէօյիւք լէթաֆէթլէր , պէօյիւք պէօյիւք թէսէլլիլլէր վար . տըր . Սէօյլէյինիզ , գարտաշըմ , Հագրէթի իսա քէնտիսի . նի էլէ վէրէնլէրի կէօրտիլլէր զէման , ատավլէթ , մէյու . սիյէթ վէ ինթիգամ ֆիքիլլէրինէ տիւշտիւ մի . խայր , խայր . . . պիլաքս աֆվ վէ միւլայէմէթլէ մէմլու սէօզլէր սէօյլէտի . . . աղլար իքէն վասֆը նագապիլ պիր սուրէթ . տէ թէպէսսիւմ իթտի վէ պատէհու տիւշմէնլէրի իշուշ տուա իլլէտի . Ոիզ տախի պիր տօսթըն խըյանէթինտէն պէօյլէ միւքէստէր օլաճագ եէրտէ , անը աճըյընըղ , գարտաշըմ . . . քէնտիսի իշուշ տուա իտինիզ . . . զիրա ի . քինիզ միյանընտա էն պիյատէ պէտպախթ օլան սիզ տէ . լիլսինիզ . . . Սէօյլէյինիզ , պու սատագաթսըղ ահպապը . նըղ սիզին տօսթըղընըղտան մահրում՝ օլարագ , պէօյիւք պիր խազինէ զայպ իթմէտի մի . . . շիմտի հարէթէթի վա .

Հազար տարեցի իսթիլիաթ տա պուրնտրմագ նէ՝ կիւզէլ շէյ տիր . . . ։ Վագթըյա մուհապպէթի ինտինիգտէ բէք զիյատէ գըյմէթտար օյան գատրնրն խաթրրէսի սիգէ նիշուն պու գատար քէտէր վէրիյօր . անրն խաթրրէսինի նիշուն ֆիքրինիգտէն տէֆ'է շալրշըյօրսրնըգ . պիշաք անք ունութմայրպ տէրխաթրր իտինիզ , լաքին տուա վէ նիյազ իլէ քէնտիսինի թաղտիս իթմէյէ յալրշըյօր . . . ։ Տիւննէ . վի մուհապպէթինիզ Եւրքնէ , սէմավի պիր մուհապպէթ վագ իտինիզ . . . պիր պիրատէրին հէմշիլէսի հազգընտաքի մուհապպէթի կիպի պիր մուհապպէթ բէյտա իտինիզ , Գունտան պաչգա , էկէր պու գատրն ճէնապը Հազգ նաղարընտա գապահաթլլէ իսէ , անրն իշուն աուա իթմէք նէ՝ գատար լաթիֆ տիր . . . անքն հազգընտա հէր կիւն ճէնապը Հազգըն մէրհամէթինի տավէթ իթմէք նէ՝ պէօյիւք պիր մէսէրրէթ տիր . ճէնապը Հազգ տախմա քէրէմքեար վէ մէրհամէթի օլտըղընտան , սիգին տուալարընըգտան միւթէէսսիթէն անա աֆլ իտէնէք տիր . զիրա ճէնապը Հազգ հէր քէսին գալպինի օգուր վէ բէք չօգ ֆէլաքէթլէրին էքսէրիյա էսէրի գաաֆ օլտըղընը պիլիր , Հազրէթի իսա Մարիամ Մազդաղենաղի նամ կիւնահքեար իլէ ֆահիշէ գատրն իշուն բէտէրինէ շէֆաաթ իթմէտի միւ 0 պիշարէ գատրնարր լէտտ իթմէտի , լանէթլէմէտի , պիլաքս անլէրի աճըյըս քէնտիլէրի իշուն տուա իլլէտի . . . ։ զիրա չօգ սէվմիշլէր իտի . . . ։ տէտի :

Մ. Հարտի . - Մհ , նէ տէմէք իսթէտիլինիգի անլայօրըմ . տուա իթմէք՝ սէվմէք տէմէք տիր . . . տուա իթմէք՝ լանէթ իտէնէք եէրտէ աֆլ իթմէք վէ մէյուս օլաճագ եէրտէ իւմիտվար օյմագ տէմէք տիր . . . տուա իթմէք կէօզ եաշը տէօքմէք տէմէք տիր . կէօզ եաշը իսէ հայաթէֆգա պիր շիհ տանէսի կիպի եիւրէք իւղէրինէ տիւշիւպ ֆէրահլանտըրր . . . ։ Էվվէթ . նէ տէմէք իսթէտիլինիգի անլայօրըմ . . . սիզ պանա տէրտ ու էլէմ շէք .

գըրառնտան բէշիման օյմատըղընր սիղէ քիմ սէօղլէր .
 ֆիլ հագբգա սիղ պու խրյանէթ եի զիւնտէն տիւչար օլ .
 տըղընըլ ֆէնալըղը հէր զէման տիւչիւնէնէր օլտարաւըլ .
 գալպինիզին չիֆասը նագապիլ պիր քէտէր իլէ բարչալա .
 նաճաղը տէրքեար տըր . . . պիլաքս աֆի ու մէրհամէթին
 զէվզընի վէ տուա վէ նիյաղըն լէթաֆէթինի տիւչիւնիւ .
 նիւզ , օ զէման գալպինիզ քէսպի ֆէրահ խտէնէք վէ սիղ
 տախի մէսուտ օլաճագսընըլ . զիրա օ հալտէ ճէնապը
 հագգըն միւրատըր հասըլ օլմալ օլաճագ տըր :

Պու ալիճէնապ , նագիք վէ մուհապպէթի ատէմին
 կէօղլէրի էօնիւնտէ աֆի ու մէրհամէթ վէ տուա վէ նի-
 յագ եօլլարընը աչմագ՝ անըն մէյէլանը թապիսինէ մու-
 վաֆըզ պիր իշ կէօրմէր վէ պիչարէյի պուլընտըղը հալ-
 տէն պուլթարմագ . տէմէր օլտըղը հալտէ , անը հիւզնէն .
 կիզ պիր մէյուսիյէթէ դարդ իթմէք՝ ֆէղի-իթ բաբագ-
 լարընըն իւմիտ իթտիքլէրի վէճհէ , պիչարէյի տիրի տի-
 րի էօլտիւրմէք տէմէր իտի :

Խ. Հարտի Գաբրիէլին ինճիլի Շէրիֆէ մաւաֆըզ օ-
 լան սէօղլէրիլէ իրինճի տէֆա օլտարագ կէօղլէրի էմիւն-
 տէ աչըլմագտա օլտն շաշաատար ուֆուզը կէօրիւնէ .
 պիր միւտտէթճիք կէօղլէրի գամաշմըշ կիպի գալտը լէ
 գալպի պիր պիրինէ մուղայիր հէյէճանլար իլէ շարբմագ-
 տա օլտըղը հալտէ տէտի քի :

— Օհ , գարտաշըմ , սէօղլէրինիզսէ նէ՝ մուգատտէս
 պիր գուվվէթ վար տըր : Լասըլ օլույօր տա աւըլըլը
 պէօլէ պիրտէն պիրէ թաթլըլըղա թահվիլ իտէպիլիօր-
 սընըլ : Տէտիլինիզ կիպի տուա վէ նիյագը վէ աֆի ու
 մէրհամէթի տիւչիւնէրէք , գալպիմտէ եէնիտէն սիւքիւնէթ
 վէ իւմիտ հասըլ օլտըղընը հըսս իտիլօրմ :

Գաբրիէլ . - (Մէմնունիյէթլէ .) Սիղէ նէ՝ գատար
 լաթիֆ մէսէրլէթլէր պէօղլէտիլինի կէօրէճէքսինիզ . սէվ-
 տիլիմիզ իլան տուա իթմէք . . . տուալարըմըղա ճէնապը

մէք տուա ի թմէք տիր տէմէյօրսընըղ . . խալլր , խալլր ,
պէն պոռնր հրսս ի տիյօրմ . . սիգ ի միտվար օլմագ վէ
աֆվ ի թմէք տուա իյլէմէք տիր տէյէրէք հագրգաթը
հալի սէօյլէյօրսընըղ . . էվվէթ պէն տէ սիգին սայէնիգ-
տէ գօրգ մայարագ եէնիտէն էսկի ուսուլը մայիչէթիմէ ավ-
տէթ իտէճէյիմ . . .

Պատէհու Մ. Հարտի , կէօղլէրի եաշարմըշ օլտըղը
հալտէ գօյլարընըր Դարրիէլէ ուղաթարագ .

— Ահ , գարտաշըմ . . պէնի իրինճի տէֆա օլտրագ
գուրթարըյօրսընըղ . - տէյու հայգրտըր :

Պու սէօղ ի գէրինէ պու իրի քէրէմքեար մախուզլար
պիրի պիրինէ սարըտըլար :

.

Մալիւմ օլտըղը իւզրէ , Ռօտէն վէ աբրայ տ'էկրինեի
խաֆիյէն պու մէնզարէյի սէյը ի թմիչէր իտի . Ռօտէն
ֆէվգ էլ ատէ պիր տըգգաթլա պու մուհավէրէյի տինլէ-
միշ օլտըղընտան , անըն պիր հարֆընըր պիլէ գայպ ի թմէ-
միշ իտի :

Դարրիէլ իլէ Մ. Հարտինին պիրի պիրինէ սարըտըղ-
լարը գէման , Ռօտէն եըլան կէօղլէրինի պիրաէն պիրէ տէ-
րիքաէն կէրիչէքտի : Ձէհրէսինտէ շէյթանի պիր մէսէրրէթ
վէ մուզաֆֆէրիյէթ էսէրի կէօրի լիւյօր ըտըր : Աբրայ տ'էկ-
րինեի իսէ պու մէնզարէնին ալտըղը նէթիճէտէն գօրգ-
մուշ վէ մէյուս օլմուշ օլտըղընտան , մէրպումըն մուզաֆ-
ֆէրանէ շէհրէսինտէն հիշ պիր շէյ անլայամայարագ , քէ-
մալը հայրէթլէ եիւզիւնէ պագըյօր ըտըր :

Ռօտէն կէօղլիւնիւ տէլիքտէն այըրտըղտան սօնրա ,
գըսա վէ գաթի պիր սէտա իլէ :

— Տիւլիւմիւ էլիմտէ տիր . - տէտի :

Աբրայ տ'էկրինեի պու սէօղտէն միւթէաճճիպ օլա-
րագ :

— Նէ տէմէք իսթէյօրսընըղ . - տէյու սօրտու :

Բօտեն ժէգիւի թին սէօղիւնէ տօղրուտան տօղրույա
ճէվապ վերմէյէրէք .

— Պուրատա պիր սէյահաթ արապասը վա՛ր մը տրը .
— տէտի .

Աբբայ տ'էկրիննի պու սիւսլտէն պիր դաթ տահա
միւթէսճճիպ օյարագ կէօղլէրինի տէհչէթլէ աչտը վէ
դայրը իիթիյարի պիր թավը իլէ

— Աէյահաթ արապասը մը . — տէյու թէքրար իթ-
տէ .

Բօտեն . — (Ապարսրդլըղլա .) Էվվէթ , իպրանիճէ՞ մի
սէօղլէյօրմ . . . պուրատա պիր սէյահաթ արապասը վա՛ր
մը տրը .

Աբբայ տ'էկրիննի . — Շիւպհէսիլ . . . պէնիմ արապամ
վար տըր .

Բօտեն . — Էօյլէ իսէ շար շաբուգ բաթա պարկիւրլէրի
ճէլպ իթտիրինիլ .

Աբբայ տ'էկրիննի . — Նէ՞ իչուն .

Բօտեն . — Ս . Հարտիյի կէօթիւրմէք իչուն .

Աբբայ տ'էկրիննի . — (Բօտենի սայրղլայօր զանն իտէ-
րէք .) Ս . Հարտիյի կէօթիւրմէք իչուն մը .

Բօտեն . — Էվվէթ , անը պու ագչամ Սէնթ-Էրէմէ
կէօթիւրէճէքսինիլ .

Աբբայ տ'էկրիննի . — Օ հիւղնէնկիլ վէ իսսիլ եէրէ՞
մի . . . Ս . Հարտիյի՞ մի . . .

Ժէգիւիթ բույա կէօրիյօր զանն իթմէքտէ իտի .

Բօտեն . — (Ումուղլարընը դալտըրարագ .) Էվվէթ , Ս .

Հարտիյի .

Աբբայ տ'էկրիննի . — Ս . Հարտիյի ալըպ կէօթիւրմէք
հա . . . հալ պու բի շիւտի Գաբրիէլ . . .

Բօտեն . — (Աբբայ տ'էկրիննինն սէօղիւնիւ քէսէրէք .)
Եարբմ սաաթ սօրու Ս . Հարտի ալտղլարըմա գաբանա-
ճաղ վէ Էկէր միւմքին իսէ քէնտիսինի Բաբիստէն տըշա-

ըը , տիւնեանըն ունընա , պիր չէօլէ կէօթիւլմէ.բլիլիմի
րէճա իտէճէք տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Եա Գաբրիէլ :

Բօտէն . - Եա պիր ազ էվիլէլ սէրբիսգոբոսխանէտէն
կէլէն մէքթո՞ւպ :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Լաքին սիզ պիր ազ էվիլէլ պու
մէքթուպըն բէք զիյատէ կէճիքմիշ օլտըղընը սէօյլէյօր
ըտընըղ :

Բօտէն . - (Գրսա վէ գաթի պիր սէտա իլէ .) Պիր ազ
էվիլէլ տիւլիւմիւ էլիմտէ տէյիլ իտի . . . չիմոի էլիմտէ
տիր :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , իքի ժէզիւիթ կիզլի տաւ
տան ալէլ աճէլէ տըշարր չրգտըլար :

36

Զ Ի Յ Ա Ր Է Թ

Մ . Հարտիլի ժէզիւիթ բաբաղլարընըն միւհլիք շու-
ֆուղընտան գուրթարմադ իւզրէ Գաբրիէլին հայսիլէթ-
քեարանէ պիր իհթիյաթ իլէ եալընըղ ալիճէնապանէ
թէտպիլլէր իթթիսազ իթմէլլէ իքթիֆա իլլէմիշ օլտը-
ղընը սէօյլէմէք պիհուտէ տիր . Կէնճ բահիպ պու բաբաղ-
լարըն մէքրուհ էնթրիգալարընը մէյտանա չրգարմադա
թէնէզզիւլ իթմէքտէն նէֆրէթ իտէր իտի . անճադ քէն-
տի միւէսսիր վէ ճազիպէլի սէօզլէրի Մ . Հարտինին դաֆլէ-
թիւէ գարչը թէէսիրսիզ գալտըղըր դէման , պու թէտպիլլէ
միւրաճաաթ իտէճէք իտի :

Մ. Հարտի Գաբրիէլի գօլլարը արասընտա "ըգտըգտան սօնրա, քէմալը մէսէրրէթլէ .

— Չալըշմագ, տուա իթմէք վէ մֆվ իյլէմէք . . . պու իւշ քէլիմէ իլէ պէնի հայաթ վէ իւմիտէ իյատէ իթտիրտինիզ . — տէտի :

Մէրգում պու սէօզլէրի հէնուզ իրատ իթմիչ իքէն, գաբու աշըտը վէ պիր խըտմէթքեար իշէրի կիրէրէք, Գաբրիէլէ սէսսիզէ պէօիւք պիր մէքթուպ վէրտիքտէն սօնրա, եինէ տըշարը չըգտը, Գաբրիէլ թէաճճիւպտէ գալարագ, մէքթուպը ալտը վէ բասթ կէլէ իւզէրինէ պագտը, պատէհու պիր քէօշէսինտէ խուսուսի պիր տամղա կէօրէրէք, ալէլ աճէլէ զարֆը երթտը վէ իշինտէն թահարիրաթը լէսմիյէ շէքլինտէ տիւրիւմիւշ վէ ուճընտան գրրմըզը մամտան պիր մէօհիւր ասըլմըշ պիր քեաղըտ չըգարըպ օգուտու, պատէհու բէք զիյատէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ . « Օհ, եա՛ Բապպի . . . » տէյու հայգըտը վէ Մ. Հարտիլէ թէվճիհի խիթապլա . « Աֆվ իտէրսինիզ . . . էֆէնտիմ . . . » տէտի :

Մ. Հարտի պու սէօզտէն ֆէվզ էլ ատէ մէրագա տիւշէրէք .

— Եէ՛ վար . . . ֆէնա պիր խապէր մի ալտընըզ . — տէտի :

Գաբրիէլ քէմալը մէյուսիյէթլէ « Էվլէթ . . . զայէթ ֆէնա պիր խապէր ալտըմ . . . » ճէվապընը վէրտիքտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ սէօլէնէրէք .

— Տէմէք քի պէնի սլուենըն իչուն Բարիսէ չաղըրմըշլար, պէնի տինլէմէյէ պիլէ թէնէզգիւլ իթմէտիլէր, պէրաէթի զիմմէթիմի իսպաթ իթմէքլիլիմէ միւստատէ իթմէքսիզլին, պէնի պէօլէ ճէրիհատուսի իտիյօրլար . — տէտի վէ Եէնիտէն պիր ազ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա, սապըրլիսաղըզընը իյմա իտէր պիր — չէքէրէք .

— Պէիս եօզ . . . իթաաթ իթմէլիլիմ . . . իթաաթ ի-

տէճէյիմ . . . վերտիյիմ եէմին պէօյլէ իճապ իտէր . . . տէտի :

Մ. Հարտի թէաճճիւ պ վէ էնտիշէ իյէ կէնճ բաբազա պազարազ , խալիսանէ պիր մուհապպէթլէ :

— Հէր ճէ գատուար հազգընդտաքի տօսթլըրմ վէ միննէթտարլըրմ սիդին փշուն եէնի պիր շէյ իսէ տէ , ա. ճապա սիզէ պիր խրտմէթ իյֆա իտէճէզ միյիմ . . . պէն սիզէ օ գատուար պօրճույլմ քի , պունըն պիր ազընը էօ. տէմէքլէ բէք ղիյատէ պախլիյար օլուրըմ . — տէտի :

Գաբրիէլ . — Ոու կիւնտէն իթիպարէն դալպիմտէ կիւ. զէլ պիր խաթրրէ պրրազարազ , սիզ գաթէն պանա պէօ. յիւք պիր էյիլէք իթտինիզ , պարտաչըմ . . . պու սայէտէ միւէլլիմ պիր քէտէրէ գօլայլըրգլա գաթլունասլիլէճէյիմ :

Մ. Հարտի . — (Էնտիշէ իյէ .) Վա'յ , քէտէրինի՞զ մի վար . . . :

Գաբրիէլ և Խալլը . . . անսըզըն գուհուր իտէն միւ. էլլիմ պիր շէյ . . . ք տէտի վէ պաշընը պէրիյէ շէվիլէրէք , եանազընտան ազան պիր տամլա եաշը սիտիքտէն սօն. րա , իյավէթէն :

— Լաքին ճէնապը Հազգըն լուծիք ու առալէթինէ իթիմատ իտէրէք , թէսէլլի պուլմազ տան խալի գալմայա. ճաղըմ . . . զաթէն պու թէսէլլիլէր պաշ կէօսթէրիյօր . շունքի սիզի էյի վէ տօղրու պիր եօլտա պրրազըրթըմ . . . Սլահա ըսմարլատրգ , գարտաչըմ . . . ինչալլահ գարիպէն եինէ կէօրիւշիւրիւզ :

Մ. Հարտի . — Վա'յ , պէնի թէ'րք մի իտիյօրսընը . . . :

Գաբրիէլ . — Նէ եաբայլըմ , էօյլէ լազըմ կէլիյօր . էվ. վէլա պու մէրթու պըն նասըլ պուրատա պանա կէօնտէ. րիլմիշ օլտըրընը անլամազ իսթէրիմ . . . սօնրա տա ալտը. ղըմ էմրէ իթաաթ իտէճէյիմ . . . Գարտաչըմ Ակրիբու Նէ էվրինիյ օլտըրընը անլամազ իւզրէ պիր ազ սօնրա պուրայա կէլէճէք տիր . վէրէճէյիլիզ գարարը վէ սիզի

եէնիտէն կէօրէպիլէճէյիմ մահայի պանա սէօյլէյէճէք տիր . . . իսթէտիլլինիզ վապթ կէօրիւշէպիլիլիզ :

Մ. Հարտի Նէզաքէթէ թիայէթէն Գաբրիէլին նալէհ. զուհուր քէտէրինին սէպէպի Նէ օլտըրընը անլամազ իշուն ըսրար իթմէյէրէք :

— Նէ վազթ կէօրիւշէպիլէճէյիմիլի պանա սիւալ իտիյօրսընը . եարըն կէօրիւշէպիլիլիզ , ղիրա պու կիւն պու խանէտէն չըգաճաղըմ . — տէտի :

Գաբրիէլ Մ. Հարտինին էլինի սըզարազ , քէմալը մուհապպէթլէ :

— Եսլէ իսէ , եարըն եինէ կէօրիւշիւրիւզ , գարտա. չըմ :

Մ. Հարտի ղայլը իսթիյարի պիր հարէքէթտէ պու. լունարազ , Գաբրիէլ էլինի էլինտէն այրումազ իսթէտիլլի սըրատա պրրազմայըպ սըպտը վէ կէնճ բաբազըն ազիմէ. թինտէն գօրղըրթլըլ վէ անը քէնտի եանընտա ալըգօյ. մազ իսթէյալմը կիպի , էքէրի իշինտէ թուլթու :

Կէնճ բաբազ Մ. Հարտինին պու հարէքէթինտէն միւ. թէաճճիւ օլարազ , եիւզիւնէ պազտը . Մ. Հարտի իսէ Գաբրիէլին էլինի պրրազարազ վէ լաթիֆ պիր սուրէթտէ կիւլիւմնէյէրէք տէտի քի :

— Աֆիլ իտէրսինիզ , գարտաչըմ , կէօրիւյօրսընը ա' , պուրատա շէքտիլիմ ըզտըրապլար սէպէպիլլէ , եալընըզ գալաճաղըմտան նաշի շօճուգլար կիպի գօրգույօրըմ :

Գաբրիէլ . — Պէն սիզտէն էմինիմ . . . ղիրա սիզէ թէ. սէլլիպաիշ ֆիքիլլէր վէ սաղլամ իւմիտլէրլէ պըրազըլթ. րըմ . գարտաչըմ Ակրիբու ավտէթ իտինճէյէ գատար պու ֆիքիլլէր վէ պու իւմիտլէր սիզի իշալ իթմէյէ քեա. ֆի տիրլէր . . . Ակրիբու իսէ կէճէքմէյիպ կէլէճէք տիր . եինէ Ալլահա ըսմարլատրգ . . . եարըն կէօրիւշիւրիւզ , գարտաչըմ :

Մ. Հարտի . — Սաասէթ իլէ . . . եարըն կէօրիւշիւ.

րիւզ, աղիպիմ, Լաքին կէլմէքտէն սարֆը նաղար իթմէյի-
նիզ, զիրա աչրզ հաւատա իյր ատըմլարըմը աթմազ ի-
չուն հէնուզ սիզին մուափէնէթի խայրխահանէնիզէ միւհ,
թաճ ըմ. . . չունքի պէն պունճա զէման տրր գարանլըզ-
տա հարէթէթսիզ գալմըշըմ տրր :

Գաբրիէլ. - Էօյլէ իսէ հարըն հինէ կէօրիւ շիւրիւզ. . .
լաքին օ զէմանա գատար ճէսարէթ, իւմիտ վէ տուա. . .
պու իւշ շէյի ունութմայընը :

Մ. Հարտի. - Էթիլէթ, ճէսարէթ, իւմիտ վէ տուա,
պու իւշ շէյ ինսանա բէք զիյատէ գուվլէթ վէրիր :

Պու սէօզտէն սօնրա Մ. Հարտի հայրնըզ գալտր :

Ղարի պ հալ. . . Գաբրիէլին տըշարը շըգմազա հազըր-
լանտըղը սըրատա Մ. Հարտինին հըսա իթմիշ օլտըղը գօր,
գու մէրգումըն զիհնինտէ պաշգա պիր սուրէթտէ թէքրար
հասըլ օլմազտա իտի. հէնճ բաբազըն աղիմէթինտէն սօն-
րա, պիշարէ ատէմ՝ Գաբրիէլին հուզուրըյա բէյտա օլան
նուրը սաֆի վէ լաթիֆ Եէրինէ մէշում պիր գարանլըզ վա-
գը օլտըղընը զանն իյլէտի. մա մաֆիհ պիր չօգ մուխթէլիֆ
հէյէճանլարլա կէշմիշ օլան պիր կիւնտէն սօնրա, վէ պա
խուսուս Մ. Հարտինին միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու
պուլընտըղը մատտի վէ մանէվի դաաֆ տիւշիւնիւլէճէք օ-
լուրսա, շու հալ բէք գօլայ անլաշըլապիլիր իտի :

Գաբրիէլին աղիմէթինտէն սօնրա պիր շարեէք սաաթ
գատար կէշմիշ իքէն, Մ. Հարտինին խըտմէթինէ մէէմուր
օլան ուշադ իշէրի կիրտի վէ քէնտիսինէ պիր մէքթուպ
վէրտի :

Մ. Հարտի պէօյլէ մէմուլըն դայըր օլարագ վասըլ օ-
լան պու մէքթուպտան միւթէաճճիպ օլարագ :

— Պու մէքթուպ թիմտէն տիր. - տէյու սօրտու :

Ուշագ մազամը իհթիրամտա էյիլէրէք :

— Պու խանէնին իւճրէթի զաթլարընտան պիրիսին
տէն տիր. - ճէվապընը վէրտի :

Սաչարը եսսը օյան պու առէմ զուրնագճա վէ զահիտանէ պիր շէհրէյէ մալիք օյուպ , դայէթ ետվաչ սէտա իյէ սէօզ սէօյլէր վէ միւթէմատիյէն էօնիւնէ պապար րտր . մէրգում Ս . Հարտինին ճէվապընա ինթիզարէն , էլլէրինի խաչվարի կէօյսիւնէ տայաթտը վէ պաչ բարմագլարընը շէվիրմէյէ պաչլատը :

Ս . Հարտի ալտրդր մէքթուպըն զարֆընը երրթտը վէ պէր վէճհի աթի օգուտը .

« Էֆէնտի .

« Պու միւհթէրէմ խանէտէ սիգինէ պէրապէր պուլընմագտա օլտըղըմը անճագ պու կիւն թէսատիւֆի օլարագ խապէր ալտըմ . տիւշար օլտըղըմ ուզուն պիր խասթալըգ վէ իշինտէ եաչատըղըմ վահտէթի քեամիյէ նա . զարը տըգգաթա ալընաճագ օլուրսա , սիգին իյէ գամու օլտըղըմտան շիմտիյէ գատար պիխապէր պուլընտըղըմըն սէպէպի անյաչըլապիլիր . շէր նէ գատար պիր պիրիմիզի պիր տէֆա կէօրմիւշ իսէր տէ , սիգի կէօրմէրլէրմի ինթաճ իտէն մատտէ սիգին իշուն օ գատար մուհիմմ պիր շէյ իտի քի , անը անուլթմըշ օլտըղընըգա հիշ պիր վագթ ինանամամ . . . »

Ս . Հարտի՝ հայրէթ վէ թէաճճիւպի իյմա իտէր պիր հարէքէթտէ պուլունարագ , խաթրըէյէրինի թօբլասը վէ մէքթուպտա պահս օլունան մատտէյի տէրխաթըր իտէմէտիյինտէն , օգումասընը տէվամ իյլէտի .

« Պունտան պաչգա օ միւլագաթ գալպիմտէ սիգին հագղընըղտա էօյլէ պէօյիւք պիր ինթիրամ վէ թէվէճ . ճիւհ հասըլ իյլէտի քի , սիգի արզը հիւրմէթ վէ ուպու տիյէթ իթմէք խզրէ նէզտինիզէ կէյմէք արզուսընա միւմ քին տէյիլ զալէպէ իտէմէմ , պա խուսուս քի տիւնեատա էն զիյատէ սէվտիյիմ , հայրան օլտըղըմ վէ հիւրմէթ իթտիյիմ առէմէրտէն պիր օլան միւհթէրէմ վէ ֆագլէթ .

չիար արքայ Գարրիէլտէն սիգին պու կիւն պու խանէյի թէրք իթմէք իւզրէ օլտըղընըղը խապէր տըյօրըմ:

« Թէրքայ աշէլէ տախիլ օլմագ իւզրէ շու պիգիմ վահտէթխանէմիգի թէրք իթտիլիիդ սրտատա, պունտան պէօյլէ ետընըղըղ իչինտէ եաշույաճագ օլան վէ միւէպ. պէտէն թէրք իթտիլի ճէմիլէթի պէշէրիլէ կիրտապը ա. րասընտա սիգի պիւ տահա կէօրմէ ի իւմիտ իտէմէյէն պիշարէ պիւ իթթիլարըն շու բէճաօրնը գապու պույուր. մաղա թէնէղընի իտէճէթիլիլէ ինանապիլիբ միլիմ:

« Ուէվապընըղա նախ օլմագ չէրէֆիլէ ինթիլարէն, իհթիլարմաթը ֆաիգամը յութֆէն գապու իթմէնիլի բէ. ճա իտէրիմ, էֆէնտիմ:

« Հագիր վէ իթաաթքեար պէնտէնիլ,

« ՐՕՏԷՆ »

Ս. Հարտի պու մէթթուպը վէ իմզայը օգուալըգտան սօնրա, եէնիտէն խաթըրէլէրինի թօրլայրալ ուզուէն ուզա. տըյա տիւ շիւնտիւ իսէ տէ, նէ Րօտէնին քիմ օլտըղընը վէ նէ տէ մէթթուպտա պահա օլունան մատտէի մու. հիմմէնին նէտէն իպարէի իտույիլի տէրխաթըր իտէմէտի. պինաէն ալէյն էրէյիճէ պիւ սիւքիւթտէն սօնրա, ուշա. շա թէվէճճիւհէ:

— Պու մէթթուպը սիգէ Ս. Րօտէն մի վէրտի. — տէ. յու սօրտու:

Ուշագ. — Էվվէթ, էֆէնտիմ:

Ս. Հարտի. — Պու Ս. Րօտէն քիմ օլույօր:

Ուշագ. — Ուզուէն պիւ խաաթալըգտան հէնուզ գուր. թուլմը իթթիլար պիւ էֆէնտի տիւ. պու խաաթալըգ. աղ գալսըն քէնտիլիլի կէօթիլիլիլ օլտը. անճագ պիւ գալ կիւնտէն պէրու. խաաթալըգտան գալգմը տըր. լա. քին էլան օ գատար մահղուէն վէ օ գատար զայըֆ տըր քի. եիւզիւնէ պաղանըն եիւրէյի էզիլիլ. պու պէօյիլք:

պիւ ֆէլաթ տիւ. զիրա պու խանէտէ անտէն տահա հայսիլէթիլի վէ տահա ֆաղիլէթիլի պիւ տտէմ եօգ տըր. լաքին սիգ միւսթէսնա սընըղ, էֆէնտիմ, զիրա սիգ տէ Ս. Րօտէն իլէ հէմայուր սընըղ:

Ս. Հարտի. — (Տիւ շիւնէրէր.) Ս. Րօտէն հա. . . զարիպ շէյ. . . նէ պու իսմին քիմ օլտըղընը վէ նէ տէ թէալիւ. զի օլապիլէճէք պիւ մատտէյի տէրխաթըր իտէմէյօրըմ:

Ուշագ. — Էկէր գաթը ալիլիլ մէթթուպըն ճէվա. պընը վէրէճէք օլուրսանըղ, պէն Ս. Րօտէնէ կէօթիւրիւ. րիւմ. Ս. Րօտէն վէտա՝ իթմէք իւզրէ շիմտի արքայ տէկ. րինեինին օտասընտա տըր:

Ս. Հարտի. — Վէտա՝ իթմէք իւզրէ մի:

Ուշագ. — Էվվէթ, էֆէնտիմ, բօսթա պարկիլէրի կէլտիլէր:

Ս. Հարտի. — Բիմիլ իչուն:

Ուշագ. — Ուրալ տէկրինեի իչուն, էֆէնտիմ:

Ս. Հարտի. — (Էրէյիճէ միւթէաճճիպ օլարագ.) Ս. քայ տէկրինեի սէյահէթէ մի չըղըյօր:

Ուշագ. — (Մահրէմանէ պիւ թալիլ իլէ.) Էվվէթ, լաքին պէս պէլիլ գալպուպէթի բէք չօգ պէման տէվամ իթմէյէճէք տիւ. զիրա միւհթէրէմ բէտէրիմիլ պէրապէր հիլ քիմսէյի կէօթիւրմէյօր վէ բէք աղ էշեա ալըյօր. Ս. մաֆիհ շիւպհէ եօգ քի սիլիլիլ վէտալաշմաղա կէշէ. ճէք տիւ. . . լաքին Ս. Րօտէնէ նէ ճէվապ կէօթիւրէյիմ:

Ս. Հարտինին ալտըղը մէթթուպ օ գատար նագի. քեանէ եաղըլմըլ վէ իլինտէ Գարրիէլ հագգընտա էօյլէ իհթիլարմաթեարանէ պիւ լիսան գուլլանըլմըլ րուր քի. Ս. Հարտի թապիլի պիւ մէրագա տիւշէրէք վէ խանէտէն չըգ. մագ իւզրէ օլտըղը պիւ սըրտտա պու միւլաղաթըր բէտտ իթմէյէ հիլ պիւ սէպէպ կէօրմէյէրէք. խըտմէթքեարա իթթապէն:

— Էկէր պուրայա կէլմէք զահմէթինի իթթիլար ի-

տէճէք օյուրլարսա , բէնտիլէրինէ մուսթաղըր պուլընտը-
ղըմը սէօյլէյինիղ . - տէտի :

Խըտմէթքեար և Շիմտի կիտիպ սէօյլէրիմ և տէյէրէք
մազամը իհիթիրամտա էյիյտիքտէն սօնրա օտատան տըշա-
րը չըգտը :

Մ. Հարտի եայրնըզ գալընճա , Մ. Բօտէնին քիմ օ-
լապիլէճէյինի բէնտի քէնտինէ տիւշիւնմէքլէ պէրապէր ,
պազը ուֆազ թէֆէքեօլ թէտարիքեաթը կէօրմէյէ պաշ-
լատը . զիրա հէր նէ օյուրսա օյսուն կիճէյի օ խանէտէ
կէչիրմէք իսթէմէյօր ըտը . վէ տինտար ատէմլէրին կիւ-
նահա տիւշմէմէք իւզրէ արա սըրա պազը տուալար օ-
գուտըզլարը կիպի , բէնտիսի տէ ճէսարէթինի մուհաֆա-
ղա իթմէք իւզրէ միւթէմատիյէն Դարրիէյին լաթիֆ սէօզ-
լէրինի տէրխաթըր իտիյօր ըտը :

Ձօզ կէշմէքսիզին ուշազ եէնիտէն օտայա կիրէրէք ,
Մ. Հարտիյէ խիթապէն .

— Մ. Բօտէն կէլտի , էֆէնտիմ , տըշարըտա էմրինի-
ղէ պէրլէյօր . - տէտի :

Մ. Հարտի և Իշէրի պուլուրսընլար և տէմէսինի միւ-
թէտգրալ , Բօտէն սիլահ կիճէյիք էյպիսէսքնի կիլինմիշ վէ
էսկի թաքեէսինի տէ էլինտէ թուլմըշ օլտըղը հալտէ ,
իշէրի կիրտի . Ուշազ տըշարը չըգտը :

Ո սըրատա կիւնէշ ղուրուսլ իթմէք իւզէրէ իտի :

Մ. Հարտի շէհրէսինի պիր էյիճէ ֆարգ իտէմէտիյի
Բօտէնին իսթիզ պալինէ կիթմէք իւզոէ այաղա գալգտը .
լաքին Բօտէն բէնճէրէյէ եազըն այտընլըզ պիր եէրէ կէ-
լիպ տէ Մ. Հարտի անըն եիւզիւնէ աթֆը նազար իտինճէ ,
հայրէթինտէն վէ քէտէրնաք պիր խաթըրէնին ֆիքրինէ
տիւշմէսինտէն խաֆիֆ պիր նիտա րզհար իյլէտի . Գու
թէաճճիւպ վէ հայրէթ կէշտիքտէն սօնրա , Մ. Հարտի
քէնտիսինի թօրլայըպ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

— Սիղ պուրտտա պուլունըյօրսընըզ հա . . . ահ :

հազգընդ վար . . . սիզի իւր տէր կէօրտիւյիւմ մատտէ
բէր մուհիմմ պիր շէյ իտի . - տէտի :

Բօտէն տախի բէտէրանէ վէ մէմնունանէ պիր շէհրէ
թագընարագ .

— Ահ , ազիզիմ մօսիէօ , պէնի ունութմըշ օյմատը-
ղընըգտան էմին իտիմ . - տէտի :

37

Տ Ո Ւ Ա

Բօտէնին՝ Մ. Հարտի իւէ պիր կէօնէ մուարէֆէսի
պուլընմամագլա պէրապէր , անըն տօսթը սատըղը օլան
Մ. տը Պլէսագըն ալչագճա խըյանէթինի խապէր վերմէք
իւզրէ ֆապրիգատսրնա կէթմիշ օլտըղը օգույանյարրմըղըն
խաթըրյարընտա օյմագ կէրէք տիր . լէզիւիթին շու իխպա-
րը միւմաիլէ չ իշուն պիր տարպէի միւտհիշէ օլուպ , պիր
գաշ տագրգա սօնրա , անըն գատար տէհշէթլի տիկէր
պիր ֆէլաքէթ տահա գուհուր իյլէմիշ իտի . զիրա Բօտէն
հէնուզ ֆապրիգատա իքէն Մ. Հարտի թաքնրճասընա
սէվտիյի գատընըն ազիմէթի նակէհանիսինի տէ խապէր
ալմիշ ըտր . շու հալտէ Բօտէնին պիրտէն պիրէ քէնտի օ-
տասընտա պուլընմասը պիշարէ ատէմէ նէ՝ գատար ըզ-
տրրապ վերէճէյի անլաշրլապիլիյի : Մա մաֆիհ Դաբրիէ-
յին վերտիյի նասիհաթլարըն թէէսիրի սելամէթպախշասը
սայէսինտէ աղար ազար քէսպի պէշաշէթ իյլէտի վէ շէհ-
րէսինտէքի թէղպախիւր եէրինէ հիւզնէնկիզ պիր սիւքիւ-
նէթ բէյտա օլարագ :

— Սիգէ պու խանէտէ թէսատիւֆ իտէճէյիմի հիշ մէմուլ իթմէզ իտիմ . — տէտի :

Բօտէն . — (Ահ իտէրէք .) Էվա հ , սիգի թանրմատը . դըմ հալտէ , մահգա նամուսըեար պիր առէմէ պիր խրտմէթ իյֆա իթմէք մազսատըյլա տօսթընդըն խըյանէթի . նի սիգէ խապէր վերմէյէ կէլտիյիմ գէման . պէն տէ հա . յաթըմըն պազըյէսինի կէշիմէք իւզրէ պուրոյա կէլմէյէ մէճպուր օլաճաղըմը խայալըմտան կէշիւրէպիյիմ մի իտիմ :

Մ . Հարաի . — Ծիլ հագըգա սիգ օ գէման պանա պէօյիւք պիր խըտմէթ իյֆա իթտինիզ . . . գապիլ տիր թի օ ըզտըրապլը գէմանըմտա սիգէ հազգըյլա արղը շիւք . րան իտէմէտիմ . . . զիրա սիգ Մ . տը Պէսագըն խըյանէ . թի վազըաօընը պանա խապէր վերտիյինիզ սըրատա . . .

Բօտէն . — (Մ . Հարաինին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Էվ . վէթ , եէնի վէ տէհշէթլի պիր խապէր տահա ալտընդ . պէնգի պէթի աթմըշ վէ բէրիշան պիր հալէ կէլմիշ օլան օ պիշարէ գատընըն պիրտէն պիրէ իշէրի կիրէրէք , պէ . նիմ օրատա պույունտըղըմտան չէքիմէք . իղլն սէվտիյի . նիզ գատընըն պիրտէն պիրէ Բալիստէն կիթմիշ օլտըղը խապէրինի վերմէսինի հիշ պիր գէման ունութմոյաճաղըմ :

Մ . Հարաի . — Էվվէթ , հաթթա պէն տէ սիգէ պէ . յանը թէշէքիւր իթմէքսիպին ալէլ աճէլէ չըզպ կիթ . տիմ :

Բօտէն . . (Պիր տաղըգ աճըգ սիւրիւթ տէն սօնրա .) Պաղը քէրրէ դարիպ դարիպ թէսատիւֆլէր պուլընարղընը պիլիւր միտինիզ :

Մ . Հարաի . — Նէ՝ տէմէք իսթէյօրսընըգ . Էֆէնտի :

Բօտէն . — Որի խայրնանէ պիր սուրէթտէ ալտաթ . մազտա օլտըղլարընը խապէր վերմէյէ կէլտիյիմ գէ . ման . . . պիղղաթ պէն տաթի . . .

Բօտէն կիւյա շիտտէթլի պիր հէյէճանա տիւչար օլ . մըշ կիպի սէօղիւնիւ քէստի վէ չէհրէսինաէ տաթի օ տէ .

րէճէ աճը պիր քէտէր մէշուտ օլտը քի , Մ . Հարաի չէ . ֆազաթա կէլէրէք .

— Նէնիզ վար , նէ օլույօրսընըգ . — տէտի :

Բօտէն . — (Աճը աճը կիւլիւմէյէրէք .) Աֆլ իտէր . սինիզ , Էֆէնտիմ , արբայ Դարբիլին տիտարանէ վէ սէ . լամէթպալիշ նասիհաթլարը սայէսինաէ սապըրեարլըղըն նէ՝ տէմէք օլտըղընը անլատըմ . յաթին եինէ պազը չէրրէ պազը խաթըրէլէր ֆիքրիմէ կէլինճէ , շիտտէթլի պիր բէ . տէրէ տիւչար օլուրըմ . . . Սիգի խայրնանէ պիր սուրէթ . տէ ալտաթմազտա օլտըղլարընը խապէր վերմէք իւզրէ ֆապըրիգանըզա կէլտիյիմին իրթէսի կիւնիւ , պիղղաթ պէն տաթի տէհշէթլի պիր հիլէքարլըզա գուրպան օլ . տում . . . Եիւզ իւթիւնէ պըրազըլմըշ իքէն քէնտիմէ էվլատ իթթիխազ իթտիյիմ պէտպաթթ պիր չօճուզ . . .

Բօտէն սէօղիւնիւ եէնիտէն քէստի վէ թիթրէք էլի . նի կէօղլէրինէ կէթիւրիւթտէն սօնրա , սէօղիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Սիգէ էհէմիյեթլի օլմայան քէտէրլէրտէն պահա իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըղը տիլէրիմ , Էֆէնտիմ . . . պիշարէ պիր իսթիլարըն շու եօլտաթի սայղըսըղլըղընը մազուր կէօրիւնիւզ :

Մ . Հարաի . — Պէն տէ օ գատար տէրտ ու մէշազ . գաթ չէրմիյիմ քի , պաշգալարընըն քէտէր ու էլէմինէ գարըր գայտսըզ տուրամամ , Պունտան գաշգա , սիգ պէ . նիմ իշուն եապանճը տէյիլ սինիզ . . . սիգ պանա պէօ . յիւք պիր խըտմէթ իյֆա իթտինիզ . . . վէ հէր իքիմիզ տէ կէնճ պիր բաբազը միւսաթլի տէրէճէտէ սէվիպ հիւր . մէթ իտիյօրըգ . . .

Բօտէն . — (Մ . Հարաինին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Ար . բայ Դարբիլին մի . . . ահ , քէնտիսի պէնիմ գուրթարը . ճըմ տրր . . . պէնիմ վէլի նիյմէթիմ տիր . . . տէհշէթլի պիր քէտէր եիւպիւնտէն տիւչար օլտըղըմ խասթալըգ

էսնասընտա հագգըմուտ նէ՝ գատար իհիմամ վէ ֆէ-
տաքեարլըզ կէօթէրմիշ օլտըղընր պիլսէնի՛ղ . . . պանա
վէրտիլի նասիհաթլարըն նէ՝ գատար թաթլը վէ թէսէլլի-
պախշ օլտըղընր պիլսէնի՛ղ . . .

Մ. Հարտի . - Եա՛սըլ պիլմէմ . . . էվվէթ , անըննու-
ֆուզ ու թէսէլլի նէ՝ գատար սէլամէթպախշ օլտըղընր
պիլիրիմ :

Բօտէն . - (Շէվզ ու նէշէ իլէ .) Գալախուի տինիլէ-
տէն պահա իտէրքէն սէօղլէրի հիլմ ու լէթաֆէթլէ տօ-
լու տըր . . . ինսանը գօրգուտաճագ վէ թիթրէտէճէք
եէրտէ , թէսէլլի վէրիւր , գալպինի մուհապպէթ վէ իւմիտ-
լէ տօլտուրըր , տէյիլ մի :

Մ. Հարտի . - Ահ , մօսիէօ , պէն պու խանէտէ պիլէ
պու մուզայէսէյի իճրա իտէպիլտիմ :

Բօտէն . - Պէն օ մէլէք թապիաթլը բաբազը տէր-
հալ քէնտիմէ իթիրաֆ բաբազը վէ եա տահա տօղրուսը
մահրէմի էսրար իթթիխաղ իթտիմ :

Մ. Հարտի . - Էվվէթ , զիրա ջէնտիսի բէսմէն պիրի-
սինին կիւնահընը տինիլէքտէն իսէ էմնիլէթինի գազան-
մայը տահա զիյատէ թէրճիհ իտիյօր . . .

Բօտէն . - Փէնտիսինի բէյ էյի թանըյօրսընըզ . . .
միւմաիլէյհ ինսան տէյիլ , մէլէք տիր , միւէսսիր սէպքէ-
րի էն զիյատէ սէրթ եիւրէյի օլանլարըն պիլէ էֆքեա-
րընը թէպտիլ իտէր : Մէսէլա պէն տինսիղ օլմամագլա
պէրապէր , կիւյա թապիի օլան պիր թագրմ հրսսիյաթը
տինիլէ իյնտէ եաչար ըտրմ . լաքին օ մէլէք թապի-
աթլը բաբազ ազար ազար իթիդատլարըմը գալիլէշտիր-
տի , անլէրէ ճիսմ վէ բուհ վէրտի վէ նիհայէթ պէնի ի-
մանա կէթիրտի :

Մ. Հարտի . - Ահ , Գաբրիէլ հագրղաթէն Հազրէթի
Խսայա լալըզ պիր բաբազ տիր . . . սէօղլէրինտէ մուհապ-
պէթ վէ մէրհամէթտէն պաշգա պիր շէյ պուլուշմաղ :

Բօտեն . - Պու սէօզլերինիցի պէն տէ թաստիգ ի. տէրիմ . պէն պուրայա կէտիյիմ գէման , բէտէրիմտէն ատէթա մէճնունն օյմը կիպի պիր շէյ իտիմ . պազէն էյ- թաֆը բէտէրանէմէ գարչը բէք պէյի . պիր նանբէօր- իւքլէ մուգապէլէ կէօսթէրմիշ օյան պէտպախթը խա- թրրմա կէթիրիպ մէյուսիյէթիմտէն հիտաթթլէնիր , վէ պազէն տէ մէզար կիպի սօղուգ պիր հալը պիհուշիյէ տիւշար օլուր ըտըմ . . . լաքին պիրտէն պիրէ Գաբրիէլ զուհուր իտէրէք , էթրաֆրմտաքի գարանլըգ մահվ օյ- տու վէ գիհնիմտէ նուրը սէյամէթ տօղրու .

Մ . Հարտի . - (Քէնտի հալի իլէ Բօտենին հալի ա- րասընտաքի մութապագաթտան ասլայր գալպինտէ բէյ- տա օյան թէվէճճիւհ վէ էճճիյէթէ թապի օյարագ .) Հագգընըգ վար տըր , էֆէնտիմ , ֆիլ հագրգա պազէն դարիպ զարիպ թէտաթիֆլէր վար տըր . տօղրուսը պու խանէյի թէրք իթմէզտէն էվիլէլ սիգի կէօրմիշ օլտըղըմ- տան տօլայր քէնտիմի պախթիյար աստ իտէրիմ . էկէր պունտան սօնրա թէքլար օ հալէ տիւշար օլաճագ օլուր- սամ , սիգին իպրէթթիգ պէնի անտէն մէն իտէճէք տիր . . . Սէօզլերինիցի տինլէտիքճէ , օ մէլէք թապիաթլը բաբա- զըն էօնիւմտէ աչմըշ օլտըղը թարիգի սէյամէթէնճամտա եիւրիւմէք իւզրէ քէնտիմի տահա գիյատէ գուվվէթլի պուլույօրըմ .

Բօտեն . - (Միւէսսիր պիր թավը իլէ .) Էյլէ իսէ պիշարէ իթթիյար քէնտիսինի սիգէ տօղրու սէվգ իտէն հարէքէթի գալպիյէսինէ թապի օլտըղընտան տօլայր թէ- էսսիֆ իթմէյէճէք տիր , Ումարրմ քի ալէմէ ավտէթ իթտիքտէն սօնրա , պէնի պիւ պիւթիւն ունութմայա- ճագսընըգ .

Մ . Հարտի . - Սլ պուպտէ էմին օլունլըգ , էֆէնտիմ . լաքին միւսաատէ իտինիգ տէ սիգէ պիր շէյ սօրայլըմ . սիգ պու խանէտէ իգամէթ իտիյօյ սընըղ , էյլէ մի .

օլտրդընը թագ տիր իտէմէղսինիդ . . . Աբբայ Գարրիէլ իյէ վուգու պույան մուհավէրէմիդ պիրտէն պիրէ մունգաթի օլտու վէ սիղի սինյէտիյիմ զէման անրն էֆքեար վէ միւթայաաթընըն տէվամընը իշիտիյօրրմ զանն իտիյօրլմ . . . Սէօգիւնիւզիւ տէվամ իտինիզ , բէճա իտէրիմ :

Բօտէն . - Ճան ու կէօնիւլտէն հազրր րմ , էֆէնտիմ . զիրա արբայ Գարրիէլ սայէսինտէ Մ . տր Բանսէնըն թէպտիյի մէյլէք իթմէսինտէն ալմրշ օլտրդըմ տէրսի իսրէթին սիզէ տախի ֆատիտէյի օյմասրնը արզու իտէրիմ :

Մ . Հարտի . - Պո սա մը արբայ Գարրիէլին սայէի լութֆընտա տըր . . .

Բօտէն . - Էվվէթ , էֆէնտիմ , նասիհաթլարրնա թագվիյէթ վէրմէք իւզրէ պուտա օ հիքէայէյի նազլ իյլէտի : Պէնիմ պիշարէ դալպիմէ գուվվէթ , մէթանէթ վէ էմնիյէթ վէրէն շէյ պու կէնճ բաբաղրն թէսէլլիպախշ սէօզլէրի տէյիլ մի տիր :

Մ . Հարտի . - Օ հայտէ սիզի պիր գաթ տահա մէրազյա տինլէյէճէյիմ :

Բօտէն . - (Տըգգաթլա Մ . Հարտիյէ պագարագ .)
 Մ . տր Բանսէ տիւնեկվի պիր ատէմ , կէնճ , դայրէթի վէ կիւզէլ պիր ասքէր իտի . քէնտիսի ասըլգատէ պիր ֆամիւեայա մէնսուպ պիր գրզր տէվէր իտի . պունյարրն իղտիվանընա նէ կիպի էնկէլլէր մանի օլտրդընը պիլէմէմ . լաւրն պունյարրն մուհապպէթի կիզլի գալմրշ րտր . Մ . տը Բանսէ բէք պախթիյար րտր . հէր ազշամ կիզլի պիր նէրտիւպան վասրթաորլլու մաշուգէսինին օտասրնա կիտէրիտի : Ել հասրլ պու աշղ ու սէվտա ինսանըն միւտտէթի էօմրիւնտէ պիր տէֆա հըսս իթտիյի շիտտէթի մուհապպէթլէրտէն պիրի իտի : Պու էսրտր վէ հաթթա պէտպախթ գըզճըղազրն պիւթլին վազիֆէլէրինի ունուտաւրագ իլիմիյար իթտիյի ֆէտարեարյրգ պու ալէազաի շէտիտէյէ պիր գաթ տահա լէզզէթ վէրմէքտէ իտի . պու

Բօտեն . - Նէ եարայրմ, պուրատա ֆէվզ էլ ատէ սիւզիւնէթ վէ իսթիրահաթ իշինտէ եաշայօրմ վէ զիհնիմ մէշղույ օլմագսրզըն տուա իտլյօրմ, Պանա օ՝ գատար ֆէնալըզ իթտիւէր, օ՝ գատար քէտէր վէ տէրա շէքտիրտիւէր վէ պէնի ալտաթան պէտպաթ էօյլէ ույ. զունսըզ հարէքէթուէրտէ պուրնտր քի, Ճէնապր Հազգանա գարշը զազապա կէմիշ տիր. պէն իսէ բէք զիյա. տէ իթթիյար օլտըղըմտան, հայաթըմըն էյեամը պազըյէ. սինի տուա իլէ կէշիւնէք օլտըսամ, անճագ Ճէնապր Հազգըն զազապր ատիւնէսինի թէսրին իտէպիլիրիմ, Օհ, տուա, հէր զէման տուա յաղըմ տրր. . . . տուանըն պիւթիւն գուվվէթ վէ լէզզէթինի վէ պա խուսուս ինա. նա թահմիլ իթտիլի վաղիֆէլէրի աբրայ Դտըրիէլ պանա էօյլէթտի :

Մ. Հարտի . - (Սիւթէֆէքքիրանէ պիր թավր իլէ .) Տիր հազըզա անըն թահմիլ իթտիլի վաղիֆէլէր պէշիւք վէ մուգատտէս տիր. . . .

Բօտեն . - (Մ. Հարտինին եիւզիւնէ դարիպ պիր նա. զար աթֆ իտէրէք .) Բանսէնին թէրճէմէի հալինի պիլիւր միսինիզ :

Մ. Հարտի . - (Բօտենին սիւալինտէն թէանճիւպ իտէրէք .) Թրար մանասթըրնըն միւէսսիսի մի. . . վաղ. թըյլա պու ատէմին թէպտիլի մէսլէք իթմէսինին հիքեա. յէսինի բէք միւպհէմ սուրէթտէ իշլթմիշիմ տիր :

Բօտեն . - Պու ատէմին թէրճէմէի հալի տուա վէ նի. յազըն գուվվէթի ֆէվզ էլ ատէսինէ վէ իպատէթքեար գայպլէրի նաիլ իտէճէյի շէվզի իյահլյէ միւէսսիսի սլիր տէ. լիլ տիր. . . . Պու իպրէթամիլ հիքեայէյի պիր իքի «էօզ ի. լէ սիզէ նազլ իտէյիմ. Մ. տը Բանսէ. . . լաքին աֆվ իտէրսինիզ. . . սիզէ թահիլլիթ վէրմիշ օլմայալըմ. . .

Մ. Հարտի . - Խալլ. . . խալլ. . . պիլաքս սէօյլէտի. յինիզ սէօյլէրին պէնճէ նէ գատար ճալիպի էհէմմիյէթ

նազար ակֆի իտերէքի, մերգում իւզէրինտէ 'հասըլ իւթ-
տիլի թէէսիրին ֆարգընա վարտը վէ հիքեայէսինի շու-
եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Գազը քերրէ Մ. տը Բանսէ միւնսէպէթի խաֆի-
յէլէրի մէյտանա չըգանագ օլուրսա, մաշուգէսինին պէօ-
յիք պէօյիւք թէհլիքէլէրէ տիւշար օլանաղընը տիւշիւ-
ներէք, բապլթաի մուհապպէթի գաթ իթմէր ի-
տի ֆագաթ կէնն գրզ սաիգաի մուհապպէթլէ ազլը
պաշընտան հիթմիշ օլտրղընտան, աշուգընըն պօյնրնա սա-
րլըր վէ քէնտիսինի թէրք իտէնէր օլուրսա, հէր շէյի
կէօզէ ալտրրարագ իյի մէյտանա չըգարանաղընը մագա-
մը թէհտիտտէ պէյան իտէր իտի : Մ. տը Բանսէ իսէ
զաաֆ վէ մուհապպէթինտէն նաշի մաշուգէսինին բէճա-
յարընա տաշանամայարագ, եինէ ըիզատատէ օլուր վէ ի-
քիսի պիլլիտէ քէնտիլէրինի շէքիպ կէթիւրէն սէյլապը
հուզուզաթա գաբլըպ տիւնեայր վէ հաթթտ ճէնապը
Հագգը պիլէ ունուտուրյար ըտը :

Մ. Հարտի Բօտէնին «էօզլէրինի ֆէվզ էլ ատէ պիր
մէրագ իլէ տիւլէյօր ըտը, Ժէգիւթին շիտտէթլի վէ կիզի
պիր մուհապպէթի պէօյլէ շէհվէթէնկիզ պիր սուրէթտէ
թասվիր իթմէսի՝ Մ. Հարտինին գալպինտէ օզէմանա
գատար կէօզ եաշարըլլա սէօնմիւշ օյան խաթըրէլէրի
եէնիտէն եալաշ եալաշ թագէլէնտիրիյօր ըտը, Գաբրիէ-
լին լաթիֆ վէ թէսէլլիպախշ սէօզլէրի թէէսիրիլէ բէշ-
տիսինտէ հասըլ օյան սիւքիւնէթի ֆէվզ էլ ատէ եէրի-
նէ, տէրին պիր հէյէճան բէյտա օլույօր վէ պու հէյէ-
ճան օ կիւնքի սարսընթըլարըն աքսը թէէսիրինէ մունզամ
օլարագ, պիշարէնին ֆիքրինի զարիպ պիր բերիշանլըզա
տիւշար իթմէյէ պաշլայօր ըտը :

Բօտէն մագսատընըն հուսուլ պուլմագ իւզէրէ օլտը-
ղընը կէօրէրէք, հիքեայէսինի շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Նիհայէթ Մ. տը Բանսէ մուհարէպէյէ կիթմէյէ

սուրէթէ իբի սեվկիլիւնը էսրաբ բերտէսի արգասընտա կիզլէնմիշ օլտըզլարը հալտէ . իբի սէնէ գատար պիր զէվգի լաթիֆ վէ շէնվէթբէրէսթանէ իշինտէ վագթ կէ. շիրտիւնը :

Գու. սէօզլէր իւզէրինէ , Մ. Հարտի թիթրէտի . միւտ. տէթի մէտիտէտէն պէրու իլք տէֆա օլարուգ , ալնընը աթէշնաք պիր գրրմըզըլըզ գարլատը վէ եիւրէյի պիւա իխթիյար քէմայը շիտտէթլէ շարբմադա պաշլատը . պէօյ. լէ կիզլի վէ զայրը մէշրու պիր մուհապպէթին սէրմէսթիի շէտիտինէ բէնտիսինի տախի տիւշար օլմուշ օլտըզլէտ տէրխաթըր իտիյօր ըտր :

Ազշամ գարանըզըր կիթտիքնէ պտսմադտա իտի իսէ տէ , Բօտէն Մ. Հարտինին եիւզիւնէ էյլի վէ քէսֆիշ պիր

մէնպուր օլարագ , սէվտիյի գրգր թէրք իթտի . լաքին մուհարէպէ շոգ զէման տէվամ իթմէտիյինտէն , աթէչի աչգր տահա զիյատէ ալէվլէնմիշ օլտրղր հալտէ ալմտէթ իյլէտի . Զաթէն սէվկիյիսինէ իաաֆիյէն պիւ մէթթու պէազ . միշ վէ մէթթու պէրյա պէրապէր յէնտիսինին տալի վա . սըլ օլաճաղընր իշար իթմիշ իտի . ֆիլ հազրգա հիւսիյիսին վասր օլտու վէ միւթաար վէճ հիւզրէ կիղլի Նէրաի . պանտան հոգարը չրպարագ , գարպի ի միտ իյէ շարթազ . տա օլտրղր հալտէ մաշու գէսինին օտաարնա կիւրտի . . յա . քին նէ կէօրսին պէյէնիսինիգ . . մաշու գէտի օտապահ էօլմիշ իտի .

Մ. հարտի պու սօն սէօղլէրի իշիտիննէ , եի գիւնիւ էլ . լէրի իշինտէ սաղյալարագ « Մ. հ . . » տէյու նիտա իյլէտի .

Լաքին Բօտէն պու հալէ ապա էհէմիյէթ վէրմէյէրէք , սէօղլիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Եվլէթ , էօլմիշ իտի . . . էնէլ եաթաղր եանրն . տա իքի մօմ եանրյօր ըտր . Մ. տր Բանսէ սէվկիյիսինին վէֆաթ իյլէտիյինէ ինանմագ իսթէմէտի , եաթաղր եանրն . տա տիգ շէօրտի . վէ յէնտիսինի զալպ իտէրէք , կէնն գրզըն կիւզէլ վէ սէվիմի պաշընր էօրմէր իւզրէ թու . թաճագ օլտու . . . լաքին օտիւպէր պաշ պօյնրնտան ալ . ըրլարագ էյինտէ գալտր . . . Էվլէթ , պիշարէ գրզըր . դաղ օ պատար սիւրաթըր պիւ խասթալըպ տան էօլմիշ իտի քի , հազրընտա վէգալիի տինիյէ իճրասընա պիւէ վագթ պալու նամամըշ ըտր . վէֆաթընտան սօնրա , թա . պիպլէր պու մէճհուլ խասթալըպըն նէ օլտրղընր աւլա . մագ իւզրէ « նաղիք վիճու տր բարչա բարչա իթմիշլէր իտի . . . »

Բօտէն հիքեայէսինի պուրալա կէթիւրտիյի զէման , օտա տէրուինտէ գարանըր շէօրմիշ վէ եալընըր կիւնէ . շիւ պաա էլ զուրու պ հաթըլ օլան գրյաի խաֆիֆի մէյ .

տանտա գալմըշ ըտր . պու զրյաի խաֆիֆ արասընտա ի . սէ Բօտէնին մէշու մէ սօլղու շէհրէսի անճագ սէշիյմէր . աէ վէ կէօղլէրի տէ պիւր նուրը շէյթանի իյէ բարյամագ . տա իտի .

Մ. հարտի իսէ էօլիւմ , շէհլէթ , մուհապպէթ վէ տէհչէթ ֆիւրիւլէրի իյէ գարընըր օլան պու հիքեայէնին թէէսիւրիյէ շիտէթի հէյէճանյարա տիւշար օլմուշ պու . լրնտրղընտան , մէպհուլ վէ հարէթէթից սուրըյօր վէ թարիֆի նազապիլ պիւ մէրագ վէ տէհչէթ իյէ Բօտէնին սէօղլիւնի տէվամ իթմէսինէ պէրլէյօր ըտր .

Նիհայէթ սօղու պիւր թէր իյէ գարանմըշ օլան ալ . նընր սիւրէր , հէյէճանըր պիւ սէտա իյէ .

— Մ. տր Բանսէ նէ օլտու . . . տէյու սօրտու .

Բօտէն . — Իքի կիւն տէլի կիպի սալըլատրգ տան սօնրա , բէվապրթր տիւնեատան գաթր ալէագա իտէրէք , քէօղլի վահտէթէ շէրիտի Գու վահտէթին իլլ գէ . մանըարր բէք տէհչէթի պիւր հալտէ կէշտի . . . քէտէր վէ մէյուսիյէթինտէն աճր աճր հալըրըր վէ սէսի թա ու . դաղ տան իշիտիյի իտի . . . կէօրաիւլիւ միւտհիշ խալալար . տան գուրթուլմագ իշուն իքի տէֆա քէնտիսինի էօլտիւր . մէյէ պիւէ թէչէպպիւս իթտի

Մ. հարտի . — (Էնտիշէ վէ մէրագ իյէ .) Խալալար տա մր կէօրիւր իտի

Բօտէն . — (Ճիւտտի պիւր թապր իյէ .) Էվլէթ , տէհչէթի խալալար կէօրիւր իտի . . . կիւնահարը իշինտէ էօլմիւշ օլան օ կէնն գրզը միւճաղաթը էպէտիյէ տիւշար օլմուշ կէօրիւր իտի . ճէհէննէմ ազապարընըն թէէսիւրիյէ թէյալեիւր իթմիշ օլան տիւրուպա շէհրէսին . տէ պիւր թէպէսուի մէյուսանէ մէշհուտ օլուր ըտր Տիշլէրինի հիտտէթիտէն կըճրտաթըր վէ գօլարընը աղ . ըրտան պիւքիւ պ գրլըրըր ըտր . Գիշարէ գրզ գաճ աղլար վէ ինթիգ աւճույանէ պիւր սէտա իյէ ալըզընա . « Գէնի

աէն իղֆալ իթտին . . . սանա լանէ թ օլսուն . . . լանէ թ օլսուն . . . տէյու հայգորրոր իտի :

Բառէն պու սոն սեօզլերի սեօյլէտիյի զէման , թէհ-տիտքեարանէ պիր սուրէթտէ Մ. Հարտիյէ տօյրու իւչ աարմ իլէրլէտի : Մ. Հարտինին պուլընտրղր հայր գաաֆ վէ հէյէհան խայալ իտիյի , վէ ժէպիլթին պու պիչա-րէնին գալպինտէ սօյոււմըչ վէ ֆազաթ սէօնմէմիչ օլան պիր մուհապպէթին մատտի վէ մանէվի պիլթիւն ճիհէթլէրինի դարըտրմըչ օլտրղր տիւչիւնիւյիւ , վէլ հասըլ Մ. Հարտինին աախի պիր գատընը իղֆալ իթմիչ օլտրղր վէ մէր . գումէ գատըն զէվէթլէթ վազիֆէլէրինի ունուլթմըչ օլտրղր ճիհէթլէ գաթօլիյի մէզհէպինճէ ճէհէննէմ աթէչի-նէ մահքիւմ օլապլիլէճէյի նազարը տրգգաթա ալընըրսա . Բառէնին շու սիյիլէթլի օտա տէրուինտէ վէ կիճէ գարանըրղր պաամազ իւզրէ օլտրղր պիր սրլասա սեօյլէ-տիյի սեօզլերին նասըլ պիր թէէսիրաթը միւտհիչէսի օլա-ճաղր սուհուլէթլէ անլաչըրլապիլիյի : Իչթէ պու սեօզլեր Մ. Հարտի իչուն սոն տէրէճէ թէհլիլթլի օլսուն . զիր-ժէպիլթ կիւյա Դարրիլէին էֆրեարընը չէրհ ու թաֆսիլ իտիյօր կիպի կէօրիւնէրըլ լաը :

Դարրիլէլ տախի պիզէ ֆէնայըգ իտէն վէ եախօտ թարաֆըմըզտան իղֆալ իտիլէն քիմէլէր իչուն ծէնապը Հազգտան աֆիլ տիլէմէք գատար լաթիֆ վէ լէզլէթլի պիր չէյ օլամայաճաղընը Մ. Հարտիյէ սեօյլէժէմիչ մի ի-տի . . . Լէֆիլ ու մէրհամէթ ճէզա ֆիթրինի հաֆի տիր . իչթէ Բօտէն տախի Մ. Հարտիյէ պու ճէզայը թապիր իթմէյէ շալըչըլօլ ըտը :

Մ. Հարտի էլլէրինի պիր պիրինէ գափուշտրմըչ վէ կէօզլերին տէհէթլինտէն աչմըչ օլտրղր հայտէ , պիլ-թիւն վիճուտըլլա թիթրէյօլ վէ Բօտէն սեօզլինէ խի-թամ վէրմիչ օլմագլա պէրապէր էլան աւր ախիլէյէրէք օլանէթ օլսուն . . . լանէթ օլսուն . . . սեօզլերինի թէք-լար իտիյօր ըտը :

Գատէհու լէնտիլէնի պիւս պիլթիւն զայպ իտէրէք :

— Գէն տէ լանէթ իտիլէճէյիւմ . . . ինսանլար նա . գարընտու մուգատտէս օլան վազիֆէլէրինի քէնտիսինէ ունուլթտրմըչ օլտրղրմ վէ ճէնապը Հազգ ինտիստէ միւհլիք կիւնահլարա տիւչիւրմիւչ պուլընտրղրմ օ գա-տըն տախի պիր կիւն ճէհէննէմ աթէչինէ տիւչաք օլա-ճաղ վէ գօլլարընը մէյուսիլէթլինտէն պիլթրէք վէ գան աղլայարազ , ճէհէննէմին իչինտէն պանա օլանէթ օլսուն . . . լանէթ . . . լանէթ օլսուն . . . տէյու հայ-գորաճազ տրը : (Գիր գաթ տահա տէհչէթլէ .) Էվլէթ , պիր կիւն . . . վէ քիմ պիլիլի , պէլքի տէ շու սաաթտա պանա լանէթ օզույօր . . . տէնիզլէր օրթասընտա իճրա իթտիլի սէյահաթ էկէր քէնտիսինէ պիր կէօնէ ֆէլաքէ-թի մուճիպ օլմուչ իսէ . . . էկէր լարիպ օլտրղր կէմի բարայանարազ , քէնտիսի տախի միւհլիք կիւնահլար ի-չինտէ էօլմիւչ իսէ . . . օհ , եա Բապպի , ճէզաի էպէ-տիլէ մահքիւմ օլաճազ տրը . . . Գէնտիսինէ մէրհամէթ էլլէ . . . եա Բապպի . . . զազապընը պանա հասըլ էլլէ . . . լաչին քէնտիսինէ մէրհամէթ էթ . . . զիրա գապահաթ եալընըզ պանա բաճի տիր :

Գու սեօզտէն սօնրա պէտպախիթ ատէմ էլլէրէնի պիր պիրինէ գափուշտրարազ , վէ ատէթա սալըզլայարազ տիզ չէօրտիւ : Բառէն իսէ մէրզոււմը եէրտէն գալտրըմա . զա չիթապ իտէրէք , խալիսանէ վէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ :

— Լէզիզ տօսթըմ . . . հէյէհանընըզը թէսքին իտի նիզ . . . ճէսարէթ ալընըզ . . . սիզի մէյուսիլէթլէ տիւ-չար իթտիլիմտէն տօլայը ճիտտէն միւքէտտէր օլմոււմ . . . էյվահ , պէնիմ էֆրեարըմ պիւս պիլթիւն պաչգա ի-տի . - տէտի :

Մ. Հարտի իսէ թիթրէյէրէք վէ Բօտէնին սեօզլերի-նի իչթմէմիչ կիպի կէօրիւնէրէք :

— Լանէ՛ թ . . . լանէ թ օյսուն . . . յէնտիսինի օ դա-
տար սէվմիչ օյտրղրմ հայտէ . . . պանա լանէ թ իտէճէր
տիր . . . զիրա յէնտիսինի ճէհէնէմ ամէլչինէ մահքիւմ
իթտիրտիրմ . . . — տէտի :

Բօտէն . — Լարին , ազիզիւմ մօսիւն , բէճա իտէրիւմ ,
պէնի տինյէլինիզ , միսսատտէ իտինիզ տէ թէմսիլիմի պի-
թիթէլիւմ . պու թէմսիլ շիմսի սիզէ ճէ՛ դատար տէհչէլմ-
լի կէօրիւնիւյօրսա , օ վազլմ տու օ դատար թէսէլլիպաիչ
կէօրիւնէճէր տիր . . . Այլա՛ն աչգրնա օյսուն , աբրայ
Դաբրիէլին տուա վէ նիյաղրն լէթաֆէլի հազգրնտա
սէօլէտիլի սէօզէրի տէրխաթրր իտինիզ . . .

Ս. Հարտի . Դաբրիէլին իսմի լաթիֆինի իշիտինճէ յէն-
տիսինի թօրյատը վէ եիւրէր բարոյայաճազ պիր սէտա
իլէ :

— Ահ , անրն սէօզէրի թաթլր վէ խայրխահանէ ի-
տի . . . շիմտի նէրէտէ տիր . . . օհ , օ մուգատտէս սէօզ-
լէրի պանա թէլքրար իտինիզ . — տէտի :

Բօտէն . — Պիզիմ մէլէր թապիտիլր Դաբրիէլիմիզ
տուա վէ նիյաղրն լէթաֆէլինտէն պահս իտիյօր բտր . . .

Ս. Հարտի . — Էվվէլմ . . .

Բօտէն . — Էօյլէ իսէ պէնի տինյէլինիզ , Ս. տր Բան-
սէնին տէ տուա վէ նիյաղ իլէ գուրթուլմիչ վէ ազիզլէր
սրրասընա կէլմիչ օյտրղրնը կէօրէճէրսինիզ , Էվվէլմ , սի-
զէ պէյան իթտիլիմ օ տէհչէլի իշիթէնճէլէր , օ թէհտի-
տամիզ խայալլար հէր տուա վէ նիյաղ սայէսինտէ միւն-
տէֆի օլարազ հուզուզաթր լուհանիլլէ միթէհալվիլ
օլտու :

Ս. Հարտի . — (Սէյուսանէ պիր սէտա իլէ .) Բէճա
իտէրիւմ , Էֆէնաիւմ , պանա Դաբրիէլտէն պահս իտինիզ . . .
սէմասան պահս իտինիզ . . . կիւնահրեար դատրնարըն
պան աղլատըղլարը ճէհէնէմ ամէլչինտէն պահս իթմէ-
լինիզ . . .

Բօտէն . — (Էվվէլմ ճէհէնէմի թապիլր իթտիլի սր-
բատա նէ՛ գատար սէրթ պիր իսան գուլլանմիչ բա , շիմ-
տի տէ օ դատար մուշֆիգանէ պիր իսան գուլլանարազ .)
Խալլր , խալլր , ալթրզ օ մէյուսիլէթպաիչ սէօզէր խի-
թամ պուլտու . . . չունի պիր ազ էվվէլ սէօյլէաիլիմ
վէճհլէ . Ս. տր Բանսէ օ ճէհէնէմ իշիթէնճէլէրինի յէթ-
տիրտէն սանրա , տուա վէ նիյաղ սայէսինտէ լէզալիզի
ճէհէլթէ մազհար օլտու :

Ս. Հարտի . — (Գէմալր մէրազլա .) Լէզալիզի ճէհէլ-
թէ՛ մի . . .

Բօտէն . — Էվվէլմ , պիր կիւն քէտէր ա ըզտրրապընըն
էն շիտտէլթի պիր գէմանրնտա , Դաբրիէլ կիպի թէրէմ-
քեար պիր բաբազ Ս. տր Բանսէնին եանրնա կիտէր , նէ՛
իզպալ ու սատտէլմ . . . եա Բապպի . . . պու միւհթէրէմ
բաբազ՝ պիր պաչ կիւն դարֆրնտա պէտպալթ Ս. տր Բան-
սէյի տուա վէ նիյաղրն . . . դադապր իլահիլէ տիւչար օլ-
մուշ պիր լուհրն յէհինէ օլարազ մալլու գրն Խալիզէ արզ
իթտիլի պու չէֆաաթր տինտարանէնին Էսրարը մուգատ-
տէսէսինէ տկեա՛ն իտէր : Ս. գէման Ս. տր Բանսէ պիւս
պիւթիւն թէպտիլ օլուր . . . քէտէր վէ Էլլմի քէսպի սիւ-
քիւնէլմ իտէր . . . Ճէնապր Հազգա տուա իտէր . . . տուա
իթտիթէ , դայրէլթի տինիլէսի վէ իսմիտի տէ արթար . . .
Ճէնապր Հազգրն յէնտիսինի իշիթմէրտէ օլտրղրնը հըսա
իտէր . . . Ս. սէվկիլի գատրնր ունուտաճազ հէրտէ , սա-
աթլարճա անր տիւշիւնիլր վէ սէլամէլթի լուհր իշուն տուա
իտէր . . . Էվվէլմ , դարսնիլրզ օտասր տէրուինէ գաբա-
նարազ վէ սէվկիլիսինին խաթրլէի լաթիֆէսիլլէ մէշգուլ
օլարազ , անրն իշուն կիճէ կիւնտիլզ թարիֆի նազապիլ
վէ հաթթա աչրգանէ պիր չէվզ իլէ տուա իտէր :

Բօտէնին չու աչրգանէ քէլիմէսինի նասրլ պիր
շիտտէլթի չէվկէլմէնիլպանէ իլէ իրատ իթմիչ Դաբրիէլ
թարիֆի իթմէր միւլլին օլամազ :

Մ. Հարտի շիտտեթի պիր սուրեթտե թիթրետի . ին-
թիյարը վահտեթ իթմենին լեզայիզի մեշումեսի իլը տեֆա
զարագ մերգումըն ֆիքրի զաիֆինե թեէսիր իտիյօր ըտը .
Բօտեն Մ. Հարտինն էֆքեարընը քեշֆ իտերեք , սեօ-
գիւնիւ շու եօլտա տեվամ իլլէտի .

— Ս. տը Բանսէ տաղաղաի ալէմ արասընտա իճրա
իտիլէն միւպհէմ տուալարլա իքթիֆա իտեմէզ իտի . զի-
րա ալէմտեքի հէյէճանլար պու կիպի տուալարըն ճէնա-
պը Հագգա գատար վասըլ օլմասընա մանի՝ օլաճաղընը
պիլիր իտի իտյր իտյր ալէմի պալէայա գա-
րըշմըշ օլան մաշուգէսինին սէլամէթի էպէտլիյէսինի օ տե-
րեճէ արզու իտեր իտի քի . պուլընտըղը քեօշէի վահտեթ-
տէ պիլէ տուա վէ նիյաղընը տուա զիյատէ միւէսսիր զըլ-
մաղա շալըշըյօր ըտը .

Մ. Հարտի . - (Գիւս պիւթիւն ժէզիւթին բէնչէսինէ
տիւշերէք .) Տահա նէ՝ եաքտը պու վահտեթ իտանէտէ
տահա նէլէ՝ իճրա իթտի .

Բօտեն . - (Սէօզլէրինի տանէ տանէ սէօյլէյերէք .)
էվլէթ րուհպան սիլքինէ կիրտի

Մ. Հարտի . - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թավը իլէ .)
Բուհպան սիլքինէ՝ մի կիրտի .

Բօտեն . - Էվլէթ . րուհպան սիլքինէ կիրտի . զիրա
տուա վէ նիյաղը ճէնապը Հագգ ինտինտէ պու սուրեթ-
լէ տահա զիյատէ մազհարը գապուլ օլաճաղընը հըսս իթ-
միշ իտի պունտան պաշգա . պուլընտըղը վահտեթ-
իտանէտէ զիհնի եթէ պազը բէրրէ ումուրը ճիւմանիյէ ի-
լէ մէշգուշ օլտըղընտան . օրու թուլթարագ նէֆսինի իշ-
քէնճէյէ գօյմաղա վէ պիւս պիւթիւն ալէմի րուհանիյէ
գարըշմագ իշուն քէնտիսինտէ պուլուան պիւթիւն հըս-
սիյաթը նէֆսանիյէյի զապթ ու իզալէ իթմէյէ շալըշտը .
թա քի տուա վէ նիյաղ գալպինտէն պէրրուգ վէ ալէվ
կիպի սաֆի օլարագ սատըր օլուպ . պու խուրտանտան

միւնթէզիր թաթլը գօգուլար կիպի հուզուրը Հագգա
շըգսըն

Մ. Հարտի . - (Քէմալը շէվգ իլէ .) Օհ նէ՝ լա-
թիֆ խայալ սէվկիլի պիր գատըն իշուն ճիտտէն տուա
իթմէք իւզրէ րուհ թաթլը գօգու զըյա օլմագ
հա

Բօտեն . - (Հէր պիր քէլիմէսինի տանէ տանէ սէօյլ-
լէյերէք .) Էվլէթ . լաքին պու պիր խայալ տէյիլ տիր .
նիճէ րահիպէր . տաղաղաի ալէմտէն շէքիլմիշ նիճէ
միւնթէվիլէր Մ. տը Բանսէ կիպի տուա իտերէք . իշքէնճէ
շէքերէք վէ նէֆսիլինի զապթ իտերէք շէվգի իլահիյէ
նաիլ օլմուշլար տիր . պու կիպի շէվգլէրին մուճիպ օլտը-
ղը հուզուգաթը մանէվիյէյի պիլսէնիլ Մ. տը Բան-
սէ րուհպան սիլքինէ կիրտինէ . էվլէթ կէօրտիլիւ տէհ-
շէթի խայալլար եերինէ լաթիֆ լաթիֆ խայալլար գաթմ
օլտու Գաշ տէֆայար կիւնիւնիւ օրու զէ կէճէսինի
տէ տուա վէ իշքէնճէ իլէ կէշիւտիքաէն սօնրա . գօվլէ-
թի թիւքէնմիշ վէ պալըլաճագ հալէ քէլմիշ օլտըղը հալ-
տէ . վահտեթ իտանէսինին տէօշէմէ թաշլարը իւզէրինէ տիւ-
շէր իտի . օ հալտէ մատաիյաթը մահվ օլարագ . անըն
եերինէ թեէսիրաթը րուհանիյէ գաթմ օլուր ըտը
Գիւթիւն վիւճուտինի թարիֆի նագապիլ պիր շէվգ ու
սաատէթ իսթիլա իտեր իտի գուլաղընա պիր թագըմ
սէմավի նաղմէլէր վասըլ օլուր վէ լաթիֆ վէ կէօզ գա-
մաշտըրաճագ պիր նուրը մանէվի տախի գաթալը քէօզլէ-
րինտէն իշէրի նուֆուզ իտեր իտի . պատէհու մէլէքիլին
ալթուլն սանթուրլարընտան հաթըլ օլան ահէնկլի նաղմէլէր
արասընտա վէ զըյաի շէմտէն գաթ գաթ բարլագ պիր
տաիրէի նուրանիյէ իշինտէ սէվտիլի գատընը կէօրիւր իտի .

Մ. Հարտի . - (Թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Տուալարը
սայէսինտէ ազապր էպէտիտէն գուրթարմըշ օլտըղը գա-
տընը մը .

Բօտեն . - (Լաթիֆ վե պելիզանէ պիր լիսան իլէ .)
ԷՎԼԵՐ , օ գատրնը . . . իշթէ ձէնապը Հազգ ինտինտէ
 մազհարը հիւսնիւ գապուլ օլան աշրգընըն տուա վէ նի .
 յազլարը սայէսինտէ , օ գատրն լարթըզ գան աղլամայօր
 վէ կիւզէլ գօլլարընը ճէհէնէմ ազապը արասընտա արթըզ
 պիւքիւ պ գըվըրմայօր լտը , Խայր , խայր , կիւզէլ . . . տիւն .
 եատա պուլընտըզը զէմանտան պին գաթ տահա կիւզէլ ,
 մէլէքլէրէ մախսուս մէլահէթի էպէտիյէ իլէ մութթասըֆ
 օլտըղը հալտէ , աշըզընա գարըթ թարիֆի նազապիլ պիր
 շէվգ ու մէսէրրէթլէ թէպէսսիւմ իտէր վէ կեօպլէրի ա .
 թէշլէր **աշարագ** , շէֆագաթլը վէ մուհապպէթլի պիր
 սէտա իլէ տէր իոթի քի . « ձէնապը Հազգա համտ օլ-
 սուն , սանա տա շիւքիւրլէր օլսուն , սէվկիլի աշըզըմ . . .
 սէնին տուալարըն , սէնին լիյազէթլէրին պէնի ազապը է-
 պէտիտէն գուրթարտը . ձէնապը Հազգ պէնի սէվկիլիլէ .
 ի արասընա գօլտու . . . , Սանա շիւքլէր օլսուն , սէվկի-
 լի աշըզըմ . . . » Պատէհու նախ օլտըղը սաատէթի բու-
 հանիյէտէն շէվգէ կէլէրէք , էյիլիր վէ հայաթը էպէտիյէ
 գօգուլարը սայան տուտագլարընը հալը հայրէթաէ պու-
 լունան բահիպին տուտագլարընա տօղունտըրըր վէ օ
 հալտէ մուհապպէթ կիպի շէտիտ , նիյմէթ կիպի սաֆի վէ
 էպէտիյէթ կիպի նիհայէթսիգ պիր շէվգի մանէվի իշինտէ
 բուհլարը ալէմի մանէվիյէ գարըշըր լտը .

Մ . Հարտի . - (Պիւս պիւթիւն ֆիքրի գարըշարագ .)
 Օհ , քէնտիսի իշուն կէօզ եաշլարը տէօքմէքտէ օլտըղըմ
 վէ պէլքի տէ ազապը էպէտիյէ տիւշար իթմիշ պուլընտը-
 ղըմ օ գատրն իլէ պէօյլէ պիր տ-գրգալըզ սաատէթէ
 նախ օլմագ իշուն պիւթիւն էօմրիւմի տուա վէ նիյազ ,
 օրուճ վէ իշքէնճէ իշինտէ կէշիւմէյէ բազի օլուրըմ . . .

Բօտեն . - (Դաֆասը թէր իլէ բայանարագ վէ Մ .
 Հարտիյի զարդ իթմէք իսթէտիյի հալը սլիհուշիյի պիր
 գաթ տահա արթըրմագ իսթէյօրմըշ կիպի անըն էլինտէն

թութարագ .) Նէ՞ սէօյլէյօրսընըզ , էֆէնտիմ , պիր տա-
 զրգա մը . . . Մ . տը Բանսէ բահիպ օլտըգտան սօնրա ,
 պիր տէֆա տէյիլ , հէման հէր կիւն շէվգի բուհանիյէ
 զարգ օլարագ , թարիֆի նազապիլ օլան շու հուգուգաթը
 մանէվիյէյէ մազհար օլուր լտը . էպէտիյէթ հայաթը պէ-
 շէրիյէյէ նիսպէթլէ նէ իսէ , հուգուգաթը մանէվիյէ տէ
 հուգուգաթը տիւնէվիյէյէ նիսպէթլէ այնը տըր .

Բօտեն Մ . Հարտինին իսթէտիյի նօզթայա վասըլ օլ-
 մուշ օլտըղընը կէօրէրէք , կիճէ գարանլըղը տախի թէ-
 մամըյա պասմըշ օլտըղընտան , օտա գաբուսընա պազա-
 բազ իքի իւշ տէֆա մանիտար պիր սուրէթտէ էօքսիւր-
 տիւ : Պու սըրատա Մ . Հարտի պիւս պիւթիւն քէնտիսինի
 զայպ իտէրէք , նիյազքենարանէ պիր սէտա իլէ . « Պէն տէ
 պիր վահաթէթխանէ . . . պիր մէզար վէ անընա պէրա-
 պէր պիր շէվգի մանէվիյէ մուգհար օլմագ իսթէրիմ . . . »
 տէյու հայգըրտը :

Օտա գաբուսը աշըլտը վէ աբբայ տ'կրիննի գօլուն-
 տա պիր մանթօ պուլընտըղը հալտէ իշէրի կիրտի .
 շսգլարտան պիրի տախի էլինտէ պիր շամտան թութմըշ
 օլտըղը հալտէ արգասընտան կէլիյօր լտը .

.

Պու մէնզարէնին ճէրէյանընտան թագրիպէն օն տա-
 զրգա սօնրա , կիւճիլի գուվվէթլի վէ խալիսանէ շէհրէլի
 օն իքի գատար ատէմ Ակրիքուրն տէլալէթիլէ վոթիրար
 սօզաղընա **կիրմէքտէ** վէ պիր թավըր մէսրուրանէ իլէ թէ-
 զիւթ բաբազլարընըն իգամէթ իթտիլէրի իսանէյէ տօղ-
 բու իլէրիլէմէքտէ իտիլէր : Պունլար Մ . Հարտինին էվլէլ-
 քի իշճիլէրինտէն միւթէշէքքիլ պիր հէյեթի մէպուսէ
 օլուպ , էֆէնտիլէրինի կէօրմէյէ վէ գարիպէն քէնտի ա-
 լալարընա ավտէթ իտէճէյինտէն տօլայը քէնտիսինէ ար-
 զը թէշէքքիւր իթմէյէ կէլիյօրլար լտը :

Ակրիքու պունլարըն էօնիւնտէն եիւրիւտիւլիւ ճիհէթ-

լէ, ժէզիւիթ բարագլարընըն միւսափիրխանէսինտէն պիր
բօսթա արապաւոր շրգարդընը ուղագտան կէօրտիւ . արա-
պաւոր պարկիրլէրի քէմալը շիտտէթլէ գամշըլայարագ ,
տօլու տիգկին եիւրիւթմէքտէ իտի . Թէսատիւֆ վէ եա-
խօտ պիր հըսը տախիլի սաիդտսըյլա , արապա Սկրիքո-
լըն ալայընա եագլաշտրգնա , մէրգումըն եիւրէյի տախի
սըզըլըյօր ըտը Պու հալ օ տէրէճէ քէսպի շիտտէթ
իյլէտի քի , նիհայէթ աէհէթթի պիր շահատէթի գալպէ
մուշգալիպ օլտու վէ բէրտէլէրի էնտիրիւմիշ օլտն արապա
էօնիւնտէն կէշէճէյի սըրատա . պիր հըսը տէրունիյէ
թապի օլարագ , պարկիրլէրին իւզէրինէ հիւճիւմ իտիպ
« Տօթլսիւր . . . եէթիշին . . . » տէյու հայգըրտը :

Պու արրատա արբայ տ'էկրինեինին սէտասը բէրտէ-
նին արգասընտան « Արապաճը . . . սանա օն ալթուն . . .
արապայը սիւր . . . պու ատէմի թէքէրլէքլէր այթըն .
տա էզիվէր » տէյու պաղըրտը :

Քուլէրանըն քէսպի շիտտէթ իթտիյի վագթ իտի . ա-
րապաճը զէհիրլէյէնլէրին սօգագ օրթալարընտա թէլէֆ
իտիտիքլէրինի իշիթմիշ իտի . Սկրիքոյըն հիւճիւմի նակէ-
հանէսինտէն տէ ֆէվգ էլ ատէ գօրգմըշ օլտըղընտան , է-
լինտէքի գամշընըն սաթըյլա տէմիրճիսին պաշընա էօյլէ
շիտտէթի պիր տարպէ էնտիրտի քի , պիշարէ տէլիգան-
լը քէնտիսինի զայպ իտիպ եէրէ երգըլտը . պատէհու
պարկիրլէրինի քէմալը շիտտէթլէ գամշըլատը վէ հայվան .
լարը տէօրթ նալա գալտըրըպ արապա սիւրաթլա կէօզ-
տէն նիհան օլտու . թամ պու սրրատա Սկրիքոյըն արգա-
տաշտըր տախի աշըն հարէքէթի վագըրասը նէ՝ օլտըղընը
վէ սէօյլէտիյի սէօզլէրին մանէասընէտէն իպարէթ իտու-
յինի աշլայամամըշ օլտըղլարընտան , մէրգումըն էթրաֆընա
թօրլանըպ ազլընը պաշընա կէթիւրմէքլէ ուղրաշմագտա
ըտըլար :

38

ԽԱԹԸՐԷԼԷՐ

Մ. Հարտի՝ Բօտէնին քէնտիսինտէ հասըլ իթտիյի
շէվգ ու հէյէճան թէէսիրիյլէ շըլտըրաճտգ րատտէտէ
ազլընը զայպ իտէրէք , տաղտաղաի ալէմտէն ուղագ օլա-
րագ տուա վէ իլյագէթ իլէ մէշղուլ օլմագ իշուն Բարիս-
տէն ուղագ պիր վահտէթխանէյէ կէօթիւրմէսինի արբայ
տ'էկրինեիտէն րէճա իյլէտիյի կիճէտէն պիր գաշ կիւն
սօնըա , պաշգա վագըրալար ճէրէյան իթտի :

Մարէշալ Սիմոն՝ Բարիսէ կէլէյիտէն պէրու գըզլա-
րըյլա պէրապէր Թրուա-Ֆրէր սօգաղընտա վագը պիր
խանէտէ իզամէթ իտէր իտի :

Օգույանլարըմըզը պու խանէյէ իտխալ իթմէզտէն
էվվէլ , պաղը վուգուաթը քէնտիլէրինէ մուխթասարէն
իիթար իթմէք լաղըմէտէն տիր :

Մ. Հարտինին ֆապրիգասը եանտըղը կիւն , մարէ-
շալ Սիմոն՝ էհէմիլիթի ազիմէյի հաիզ օլտ պիր մէսէլէ
հագըղնտա բէտէրինին րէյ ու ֆիքրինի սօրմագ վէ իքի
գըզընըն կիւնտէն կիւնէ արթտըղը հալտէ սէպէպինի ա-
լայամատըղը մահզունիյէթինտէն հըսս իթմէքտէ օլտըղը
գօրգուլարը քէնտիսինէ պիլտիրմէք իւզրէ ֆապրիգայա
կէլմիշ իտի :

Մարէշալ Սիմոնըն իմբէրաթօր նարուէոնա ֆէվգ էլ
ատէ ըիայէթտէ պուլընտըղը մալիւմ տիւր . միւշարիլէյհ
հագըղնտաքի հըսը միննէթտարանէսի հուտուտսըզ օլ-
տըղը կիպի , մուհապպէթ վէ սատագաթը տախի էն սա-
միմի վէ էն շիտտէթի պիր տօսթլուգ կիպի ֆէվգ էլ ա-
տէ իտի :

րապէր, թաքստաւորնա սեփական զգեցեալն վեճաբանը
խապէր այսպիսի քննութիւն էլ ատեն միայն տեսնուի օրինակ րտր.
գիրաւ սան տաղարդայա գաւառ մերգումէյի Ռարիստէ պու.
լաճաղընը իւրիւր իթմէքուն իտի. իւրիւրինն շու սուրէթ-
լէ պօշա չրգմասը զայսպիսի բէր զիյատէ ճէրհատար իյ-
լէտի վէ լիւաւարընըն յէնտի հաղգրտա կէօսթերտիք-
լէրի ասարը շէֆագաթ վէ մուհապպէթ սայլսինտէ լա-
թիֆ թէ-էլլիլը պուլազրա պէրապէր, զգեցեալնն վէ-
ֆաթը քնտէրինի տէ միւլլիմ պիր սուրէթտէ հրաւ իթ-
տի:

Ազգ կէշմէքսիդին Ռօտէնին թէրթիպ իթտիյի էնթրի-
գայար իլէ հայաթը պիւս պիւթիւն ալթիւսթ օլտու. թէ-
գիւթին Ռօմա վէ վիլէննատա իճրա իթտիյի կիդի տէսի.
սէլէր սայլսինտէ, սէվապըզը տհալիյլէ հէր քնննա-
զարը էմիլիլթինի ճէլպ իթմէլ վէ իֆատաթ վէ թէքի-
ֆաթընը տախի պիր թագըրմ տէլայիլ վէ վուգուաթը սա-
հիհէ իլէ իսպաթա մուգթէտիր օլան պիր մուխպիր մարէ-
չալ Սիմոնը կիտիպ պուլարազ տէտի բի:

— Նաբոլէոնըն իսմի էվրոքստա էյան օ գաւառը խէվֆ
ու տէհչէթի մուհիպ օլույօր բի. իմրէրաթօրըն օղլու պու
խէվֆ ու տէհչէթէ գուրպան օլարազ էօլիւյօր:

Ե Որդ, մարէչալ Սիմոն, Նաբոլէոնըն է՛ն սատրգ տօսթ-
լարընտան պիրիսի օլտրդընըզ ճիհէթլէ, պիչարէ իմրէրա-
թօրգատէյի պու տէհչէթլի էօլիւմ հայինտէն գուրթարա-
պիրիսինիզ:

Ե Միւշարիլէյհին էթրաֆընտա պուլընան զէվաթ ա-
րասընտա է՛ն զիյատէ սահիպի նուֆուզ օլան պիր գաթ
իլէ վիլէննատա իսաֆիլէն վէ էմիլիլթլի պիր սուրէթտէ
միւնասէպէթ բէլտա իթմէք միւմքին օլտըղընը շու մէք-
թուպ տախի իսպաթ իտէր. պու գաթ իմրէրաթօրգատէնին
ֆիրարընը թէքվիճ իթմէլ հազրը տըր: Պինալն ալէյհ
նակէհանի պիր թէշէպպիւս սայլսինտէ, իքինճի Նաբո-

Հաքին հէրսի պունտան իպարէթ աւելի տիրւումը Բաթուր՝ պիր կիւն մէսէրէթ վէ շէֆագաթը բնակեցան իւր գալպի մայրամալ օլտրագ մարէշայր ուլու մադտան օղլունըն (Բօմա դրայունըն) պէշիլի եանընա կէսթիւրմիւշ վէ շօճուղըն մասու մանէ կիւ զէլլիլինի միւֆթէթիւրանէ պիր թավը իւր կէսթէրէրէր . Եւսկի տօսթըմ, բէտէրինէ ֆէտաքեարըրդ կէսթէրաիլին կիպի, օղլունա տախի ֆէտաքեարըրդ կէսթէրէճէլինէ տաիր հէմինէ իթ Ետէմիշ իաի . Մարէշայ Սիմոն տախի եւմին իթմիշ վէ պու եւմինի տէ իթու իթմիշ բոր :

Պուրպոնյարըն իթէճոխի հիւրիւ մէթ իթմէսինտէն սօնրա . իրինճի նարոլէոն նամընա իթէշիլ օլունան պիր ֆէսատր ասքէրինին ըիյասէթինտէ պույունարագ . Եւզէման մարքի տէկրինեինին դօմանտասը իմհիթընտա օլան պիր սիւվարի ալայընը բէնտի եւտի իտարէսինէ կէշիթմէշէ շայրշմիշ վէ ֆագաթ մուվաֆֆագ օլամատըրդընտան էլլ վէրիմիշ վէ մարքի տէկրինեի իւր շիտտէթիլի պիր տուլլօ իթտիթտէն սօնրա . Լէհիսթանա գալմադա մուվաֆֆագ օլարագ իտամ ճէզագընա մահքիւմ օլմադտան գուրթուլմիշ բոր :

Մարէշայր Լէհիսթանտան շինտիսթանա սէվգ իտէն վէ թէմուգ իսթիլայընտան սօնրա Բարիսէ ափտէթինի մուհիպ օլան վուգուաթը պուրատա դիր իթմէր ֆաիտէիդ տիր . իսթիլայր մէղքիւր պէմանընտա էսկի սիւահարգատաշլարընտան պաղըլարը՝ Վաթէրլօ մուհարէպէսինտէն էվվէլ Բաթուրթընը բէնտիսէնէ վէրմիշ օլտըրդ մարէշայ ըիսթպէսինի վէ ասըրղատէլիք իւնվանընը բէնտիսինին խապէրի օլմադ սըղըն եւնիտէն թաստիդ իթտիրմէլլէ մուվաֆֆագ օլմուշլար բոր :

Մարէշայ Սիմոն՝ իսպըր միւտտէթ սիւրկիւնտէ տուրտըրդտան սօնրա Բարիսէ ափտէթ իթտիլինտէ . զըղարընը եւնիտէն պուլմազլա հըսս իթտիլի սատտէթ իւրէ պէ-

լէոնը Ավսթրիա հիւքիւմէթի էլինտէն գուրթարմագ միւմ քին օլապիլիւր . զիրա Ավսթրիա հիւքիւմէթի միւշարիլէյհին միւհլիք պիր հաւա իշինտէ պըրագմըլ օլմասըյլա , պիշարիւ ազար ազար սէօնիւպ մահվ օլաճագ տըր :

« Յիլ հագըգա պու թէշէպպիւս քիւսթախանէ պիր շէյ իսէ տէ , իւմիտի մուվաֆֆագիյեթի տէ տէրքեար տըր . պու մուվաֆֆագիյեթի իսէ հէր քէստէն զիյատէ սիզ թէէմին իտէպիլիւսինիզ . զիրա սիզին իմքերաթօր նաբուէոն հագըգընտարի ֆէտաքեարլըղընըզ միւսէլլէմ վէ 1813 թարիխինտէ իքինճի նաբուէոն նամընիա թէրթիպ օլունան ֆէսատտա նէ տէրէճէ ասարը ճէսարէթ վէ պէսալէթ կէօսթէրմիշ օլտըղընըզ մալիւմ տիւր :

Իմքերաթօրըն օղու Ռօմա գրալընըն թէտրիճէն վիւճուտտէն տիւշիւպ մահվ օլտըղը օ զէմանլար Ֆրանսատա հէր քէսին մալիւմի իտի . Հաթթա միւշարիլէյհին բէտէրինին շէրէֆ վէ իսմինտէն քիւլիյէն պիխապէր օլարագրահիպէր թարաֆընտան քէմալը իթինա իլէ թէրպիյէ իտիլմէքտէ օլտըղը վէ պու պէտպախթ չօճուգտա կէօրիւլէն մէյլիյաթը գահրամանանէ վէ ալիճէնապանէյի պիր թագըմ մէքրուհ էնթրիգալարլա մահվ իթմէյէ չարըլըտըղը տա ըիվայէթ օլունուր ըտը . պու ճիհէթլէ էն զիյատէ մէթանէթի գալպ սահիպի օլանլար պիլէ անըն թէէսսիւրպաիշ հիքեայէսինի իշիտէրէք , միւթէէսսիր վէ միւքէտտէր օլուրլար ըտը :

Մարէշալ Սիմոնըն թապիաթը գահրամանանէսի վէ իմքերաթօր հագըգընտարի սատագաթ վէ հիւրմէթի պիւնիհայէսի տիւշիւնիւլէճէք օլուրսա , կէնճ իմքերաթօրգատէնին հալը քէտէրիշթիմայինտէն էն զիյատէ անըն միւթէէսսիր օլաճաղը վէ ֆըրսաթ պաշ կէօսթէրտիյի զէման եալընըզ գուրու թէէսսիւֆլէլլէ իքթիֆա իտէմէյէճէյի տէրհալ անլաշըլապիլիւր :

Րօտէնին մուխպիլի իաֆիսի թարաֆընտան քէնտիսի-

նէ կէօսթէրիլէն մէքթուպըն տօլրու օլուպ օլմատըղը մատտէսինէ կէլիւճէ , մարէշալ իմքերաթօրլըզ զէմանընտա իալը միւտտէթ մէմուրիյէթլէ վիէննատա պուլընմըլ օլան էսկի սիյահ արգատաշլարընտան պիրիսինին միւնասէպաթը սայէսինտէ , մէզքիւր մէքթուպըն միւնտէրիճաթընը տօլալըտան թահդիգէ թէշէպպիւս իթմիշ վէ սօն տէրէճէ իհթիյաթ վէ մէհարէթլէ իճրա իտիլէն պու թահգիգաթ նէթիճէսինտէ քէնտիսինէ իտիլէն կիզլի թէքլիֆի ճիտտիլէթլէ պապու իտէպիլէճէյի անլաշըլմըլ ըտը :

Լաքին պու թէքլիֆ մարէշալ Սիմոնը պէօլիւք պիր թէրէտտիւտէ տիւշար իլլէտի . զիրա պէօլլէ քիւսթախանէ վէ թէհլիքէլի պիր թէշէպպիւսէ կիրիշմէք իշուն գըզլարընտան թէքրար ալըլմասը լաղըմ կէլէճէյի կիպի , պու ալըլմատան գօրգարագ , հագըգաթէն էօլիւմ հալինտէ պուլունտըղը ումուլըն մալիւմի օլան Ռօմա գրալընը գուրթարմագ թէշէպպիւսինտէն կէրի տուրաճագ օլուրսա , իմքերաթօրա վէրմիշ օլտըղը եէմինի նագզ իթմիշ օլաճագ իտի :

Մարէշալ պու միւէլլիւմ թէրէտտիւտաթա իսթամ վէրմէյի իւզրէ , բէտէրինին պու պապտէքի ֆիքր ու բէյինի սօրմողա կիթտի . զիրա մէրգուլըն իսթիգամէթի թապիաթընա քեամիլէն էմին իտի . հալ պու բի ճիւմհուրիլէթ թարաֆտարը օլան պու իսթիյար իշճի Մ . Հարտինին փապրիգասընա գարշը իյգա իտիլէն հիւճիւմ էսնասընտա էօլիւմ տէրէճէսինտէ եարալանարագ վէ ֆագաթ սօն տագըգասընտա պիլէ օղունըն իֆատաթը մուհիմէսիլլէ մէշղուլ օլարագ , բուհընը թէսիւմ իթտիյի սըրատա տէտի քի . « Օղուլմ , սէնին իյֆա իտէճէք պէօլիւք պիր վագիֆէն վար տըր . . . էկէր նամուքեար պիր ատէմ կիպի հարէքէթ իթմէք վէ սօն արգուլմ իճրա իլլէմէք իսթէրսէն , պիյա թէրէտտիւտ . . . »

Լաքին իսթիյար իշճինին ֆիքրինի իքմալ իտէճէք օ-

1965

1815

1815

լան սօն սէօզլէր սէօնիւք պիր սէտա իլէ սէօյլէնիլտիքլէ-
րինտէն , անյաշըլմատր , պիշարէ առէմ' էօյտիւ վէ մա-
րէշալ Սիմոնը միւէլլիմ' պիր թէրէտտիւտ իշինտէ պըրազ-
տը . զիրա մուհաքէմէսինէ ֆէվզ էլ առէ իթիմատ վէ
էմնիյէթի պուլընտըղը բէտէրի թարաֆընտան իքի մէս-
լէքտէն հանկըսը թէրճիհ իտիլմիշ օլտըղընը անյաշաւա-
մըշ ըտը :

Ել հասըլ , բէտէրի նամուս վէ վաղիֆէ նամընա գրգ-
լարընը թէրք իթմէմէյի վէ թէհլիքէյի պիր թէշէպպիւս-
տէն կէրի աուրմայը նաաիհաթ իթմէք մի իսթէմիշ , եօգ-
սա իմբէրաթօրա վէրտիյի եէմինի իճրա իթմէք վէ իքինճի
նարուէոնը մի հլիք պիր էսարէթտէն գուրթարմագ իւզ-
րէ գըզլարընը պիր ազ զէման թէրք իթմէքտէ թէրէտ-
տիւտ իթմէմէսինի թավսիյէ իթմէք ֆիքրինտէ մի պու-
լընմըշ օլտըղընը քէֆ իթմէք իւզրէ զինինի եօրմագտա
իտի :

Իշթէ մուախիսարէն պէյան օլունաճագ պազըր ահվալ
սէպէպիյլէ պիր գաթ աահա վէխիմ' պիր հալ քէսպ իթ-
միշ օլան շու թէրէտտիւտ , բէտէրինին գօյլարը արասըն-
տա տէհշէթլի պիր սուրէթտէ թէրքի հայաթ իթմէսին-
տէն հըսա իթտիյի բէտէրի աղիմ' , սիւրկիւնտէ վէֆաթ ի-
տէն զէվճէսինին քէտէրամիգ խաթրէլէրի , վէլ հասըլ
Ռօզ վէ Պլանշըի կիւնտէն կիւնէ արթան մահգունիյէթլէ-
րինի կէօրէրէք տիւշար օլտըղը էլէմ ու ըզտըրապ մարէ-
շալ Սիմոնըն գալպինէ քէք տէհշէթլի տարպէյէր էն-
տիրտի . նիհայէթ շուրասընը տա սէօյլէյէլիմ' քի , միւ-
մախլէյհին եիկիրլի սէնէ մուհարէպէլէրլէ ուզրաշարագ
թագվիյէթ պուլմըշ օլան ճէսարէթի թապիիյէսի իլէ պէ-
րապէր , Սիպէրիատա զէվճէսինի տախի գուրպան կէօ-
թիւրմիւշ օլան քուէրա իլլէթինին Լարիստէ իյգա իթտի-
յի թախրիսլաթ քէնտիսինի պիւս իսթիյար իւրքիտիւ-
յօր ըտը : Էվվէթ , պունճա մուհարէպաթտա քէմայը ճէ-

սարէթլէ էօյիւմէ կէօյիւս ղերօֆշ օլան պու առէմ՝ Բա-
րիսի հեր պիր քէօչէսինտէ նազարը տէհչէթինէ չարբան
մաթէմնաք վէ ճիկէրսուզ մէնզարէլէրտէն , արա սրբա
թապիաթընտարի մէթանէթ վէ ճէսարէթին մահվ օլտը-
ղընը հըսս խախտը ըտը :

Ո՞ր մաֆիհ , մատմուռաղէլ տը Գարուօվիլ ֆամիլեա-
սը ազասընր տիւշմէնլէրինին գուրտըղլարը տուզագլար-
տան սազընտրմազ իւզրէ էթրաֆընտա թօթլատըղը սը-
րատա , Բօզ իլէ Պլանշ հազգընտա կէօսթէրտիյի ասարը
ֆէվզ էլ առէի մուհապպէթ վէ շէֆագաթ անլէրին մահ-
զունիյէթի խաֆիյէսինէ օ գատար հիւսնիւ թէէսիր իյլէ-
միշ իտի քի , մարէշալ Ուրմուս քէտէրամիզ խաթրլէրինի
պիր տազըզաճըզ սենուտարագ , գրզլարընտա հասըլ օ-
լան շու թէպէտտիւլի սաատէթպախչատան նիյմէթեապ
օլմագ իսթէտի . լաքին նէ՝ չարէ քի պու թէպէտտիւլ բէք
ազ գէման տէվամ իյլէտի :

Իշպու վուզուաթը օգույանլարըմըզա իսթար իթ-
տիքտէն սօնրա , հիքեայէմիզի տէվամ իտէլիմ :

59

Ժ Ո Ղ Ր Ի Ս

Էվվէլճէ սէօյլէտիյիմիզ վէճհլէ , մարէշալ Սիւնն
Թրուա-Ճիւէր սօզաղընտա քիւշիւք պիր խաճէտէ իզամէթ
իթմէքաէ իտի . Էաթագ օտասընտաքի չալար սաաթ էօյ-
լէտէն սօնրա սաաթ իքիյի վուրտու . Պու օտա ասքէլլէրէ
մախսուս պիր սատէլիքլէ տէօչէնմիշ իտի . գալեօլա իլէ

տիվար արասընտա պուլունան աչըգյըդտա , մարէշալըն մուհարէպէլէրի էսնասընտա գուլլանմըշ օլտըղը սիլահար կէօրիւմէքտէ իտի . գարեօլտնըն գարշըսընտա պուլունան եագը մասասը ի գէրինտէ տէ իմրէրաթօր լաքուէնըն թունճտան մամուլ քիչիւք պիր հէյքէլի պուլունըյօր ըտը քի . պու հէյքէլ օտանըն եէկեանէ ղիյնէթի իտի .

Տըշարըտա հավա բէք սօղուգ իտի . Մարէշալ Հինտիսթանտա խայր միտտէթ իգամէթ իթմիշ օլտըղընտան , սօղուգտան բէք ղիյատէ իւշիւր իտի . պու ճիհէթ . իէ օճագտա շիտտէթլի պիր աթէշ եանըյօր ըտը .

Խըտմէթքեարլարըն էնիւլ չըգմասընա մախսուս օլան պիր նէրտիւպանըն սահանլըղընա աչըլան պիր գաբու եա . վաշճա աչըլըպ , պիր ատէմ գուհուր իթտի . պու ատէմ պիր ղէմպիլ եագաճագ օտուն կէթիրմիշ օլտըղընտան , աղըր աղըր օճագըն եանընա կիտիւլ տիգ չէօքտիւ վէ օրատա պուլունան պիր սանտըգ իշինտէ օտունլարը սըրասըլլա տիղմէյէ պաշլատը . մէրգում պիր գաշ տագըգա գատար պու սուրէթլէ մէշղուլ օլտըգտան սօնլա , տիգլէրի իլէ եիւրիւյէրէք եավաշ եավաշ օճագտան աղ ուղագտա օլան տիկէր պիր գաբուլա եագլաշտը վէ օ պիր օտատա զօնուշուպ զօնուշմատըղլարընը անլամագ իսթէյօրմըշ կիպի քէմայը տըգգաթլա գուլագ վէրիյօր կիպի կէօրիւնտիւ .

Խանէտէ այագ խըտմէթքեարը կիպի գուլլանըլան պու ատէմ սօն տէրէճէ կիւլիւնճ պիր շէհրէյէ մալիք իտի . մէմուրիյէթի տէ օտուն թաշըմագ , էօթէյէ պէրիյէ մէքթուպ վէ եա ուֆագ թէֆէք շէյլէր կէօթիւրմէք վէ սաիրէտէն իպարէթ օլուպ . տիկէր խըտմէթքեարլարընտա էյլէնճէ վէ օյունճաղը իտի . Խանէտէ վէրիլխարճ մէմուրիյէթինտէ պուլունան ճակոպէր էշրէֆ պիր սաաթընտա պու ահմագ ատէմէ ժոգրիս (պուտալա վէ չօրա խըտմէթքեար) նամընը վէրմիշ իտիքի , պու լագապ

ALPHE

իւզերինստե գաւմըշ ըտր . ֆիւ հագըգա պու իսմ մէրգու-
մըն չօրաւըղընա , պուտալալըղընա , եասր վէ գըսա պու-
րունլու , պաթըր չէնէլի վէ իրի կէօղլի չէհրէսինէ ըէք
կիւզէլ եագըշմըշ ըտր . մէրգում գըրմըղը սօֆտուն մա-
մուլ ուզուն պիր չարէթ կիլինմիշ վէ էօնինէ ալ պէյազ
պիր բրօսթէլա պաղլումըշ օլտըղընտուն , պունլար ապի
էքեալը մէղրիւրէյէ իլալէ իտիլէհէյ օլտըղը , մէրգու-
մըն պու լադապա թէմամըլլա լայըղ օլտըղը թէսլիմ օ-
լունուր :

Մա մաֆիհ , մէրգում հանընտարի օտաւա սէպէ-
նիլն սէօղլէրի տիւլէմէք իւղըէ քէմալը տըղղալիլա
գուլագ վէրտիլի սրլաւա , էքսլիլիլա սէօնիլ ք վէ չաշղրն-
ճա օլան կէօղլէրինտէ պիր ղէքեալէթի ֆէվգ էլատէ
շուլէսի բարլատր : իողըրիս պէօյլէհէ պիր միւտուլիճիք
տիւլէտիքտէն սօնրա , եէնիսէն տիւլէրիլլէ եիլիլէրէք
օճաղըն եանընա կէլտի վէ պատէհու ալաղա գալգարաղ ,
նրսֆէն օտուն իլէ տօլու օլան ղէմպիլինի ալար վէ արա-
լըղընտան տիւլէմիշ օլտըղըր գարուլա եագլաշտագ , ետ-
վաշճաքք չալտը . փագաթ հիշ քիմսէ քէնտիսինէ ճէվապ
վէրմէտի : Իքինհի տէֆա էվվէլլինսէն տահա շիտտէթլէ
գարուլը վուրտու իսէ տէ , եինէ սէս շըգմատը : Պունըն
իւզերինէ գըսըղ վէ գապա պիր սէտա իլէ :

— Մատմուազէլլէր , օճաղընըղ իշուն օտուն լալըրմ
տէյիլ մի - տէտի :

Ճագաթ եինէ հիշ պիր ճէվապ ալամատըղընտան ,
էլինտէքի ղէմպիլի եէրէ գօյտու վէ օտանըն գարուսընը
եալաշճա աշարագ , օտա տէրունինէ սիւրաթլը պիր նա-
զար աթֆ իթտիքտէն սօնրա իշէրի կիրտի վէ պիր ղաշ
սանիլէ սօնրա , մուհիմմ վէ կիզլի պիր իշ կէօրմիւշ օլան
պիր ատէմ կիպի էնտիշէ վէ թէլաշ իլէ էթրաֆընա պա-
ղընարագ թէքրար տըլարը շըգար :

Լաքին ղէմպիլինի ալարագ մարէշալ Սիմոնըն օտա .

սրնւտան տըշարը չըգաճաղը սրբատա . կիզի ներտիւպա-
նըն գաբուսը եւմաշճա աչըլտը վէ Տակոպէր զուհուր իթ-
տի :

Ասքէր ժողորիսի օրատա կէօրիւնճէ , թէաճճիւպտէ
գալարագ գաշարընը շաթտը վէ քէմալը շիտտէթլէ :

— Պուրատա նէ՝ իշին վար . — տէյու պաղըրտը :

Պու նակէհզուհուր սիւալէ Տակոպէրին արգասը սը-
րա կէլմէրտէ օլան Բապա-ժուանըն խըրըթըսը տախի գա-
րըշտըլընտան , ժողորիս սահիհ յէ եախօտ սախթէ պիր
սէտաի տէհէթ սալտըրտը վէ պէս պէլլի հէյէճանը գալ-
պինէ պիր գաթ տահա հազըգաթ րէնկի վէրմէք իւզրէ ,
էլինտէքի օտուն իլէ տօլու զէմպիլի կիւյա թէաճճիւպ վէ
գօրգուսընտան եէրէ տիւշիւտիւ :

Տակոպէրին չէհրէսի օ սըրատա ֆէվզ էլատէ մահ-
զուն կէօրիւնտիւլիւնտէն , ժողորիսին գօրգազըղը իւզէ-
րինէ կիւլմէյէրէք :

— Պուրատա նէ՝ եաբըյօրսըն . . . պուտալա . — տէյու
թէքրար իթտի :

Ժողորիս . — Ահ , մօսիէօ Տակոպէր . . . նէ գատար
գօրգտում պիսէնիզ . . . թէէսսիւֆ իտէրիմ քի էլիմտէ
պիր երղըն թապագ եօղ ըտը . . . էկէր պիր երղըն թա-
պագ պուլունուպ տա եէրէ տիւշիւպ գըրըյսայրտը , գա-
պահաթ պէնտէ օլմատըղընը իսպաթ իտէպիլի իտիմ . . .

Տակոպէր . — Պէն սանա պուրատա նէ՝ եաբըյօրսըն
տէյու սօրույօրըմ . . .

Ժողորիս . — (Ձէմպիլի կէօսթէրէրէք .) կէօրիւյօրսընըզ
ա , մօսիէօ Տակոպէր , հալա սօղուգ օլտըղընտան , շայէտ
մօսիէօ տիւգ իւշիւյօրսա եազսըն տէյու օտասընա օտուն
կէթիւրմիշ իտիմ :

Տակոպէր . — Բէք էյի , զէմպիլի ալ տա տէֆ օլ :

Ժողորիս . — Ահ , մօսիէօ Տակոպէր , տիղլէրիմ էլան
թիթըրէյօր . . . նէ գօրգտում . . . նէ գօրգտում . . .

Տակոպէր . — Տէֆ օլաճագ մըսըն , հայվա ն :

Պու սէօղիւ սէօլլէյէրէք իխթիյար ապէր ժողորիսի
գօլունտան թուլուպ գաբույա տօղրու եիթտի . պու սը-
րատա Բապա-ժուա տախի սիվրի գուլագյարընը գալտը-
րարագ վէ քիրքի կիպի թիւլլէրիւնի տիքէրէք ժողորիսին
ազիմէթինի թէյի իթմէյէ հազըղաճըյօր ըտը :

Խըտմէթքեար զէմպիլի ալէլ աճէլէ եէտտէն գալտը-
րարագ :

— Կիտիյօրըմ , մօսիէօ Տակոպէր , կիտիյօրըմ , եալը-
նըզ II . Բապա-ժուա տէյինիզ քի . . .

Խըտմէթքեար սէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի . Տակոպէր
ժողորիսի գաբուտան տըշարը եիթէրէք . « Հայտի տէֆ օլ ,
կէվէզէ պուտալա » տէյու պաղըրտը վէ պատէհու կիզի
նէրտիւպանըն գաբուսընը սիւրկիւյէտի վէ Բօլ իլէ Պլանշըն
օտասըյա իխթիլաթտա պուլընան գաբույա տօղրու կի-
տէրէք , անըն տախի անախթարընը չէվիրտի :

Պու իյլէրի եաբտըղտան սօնրա , Տակոպէր եաթագ
եէրինէ եագյաշարագ , գարեօլա իլէ տիվար արասընտա-
քի աչըզըղա կիրտի վէ մարէշալըն սիւահյարը արասընտան
պիր չիֆթ տօլու հարպ տապանճասը էնտիւրէրէք , մէմէ-
լէրինտէն գաբսօլարը քէմալը իթիւա իլէ չըգարտը վէ
տէրինտէն պիր ահ իթտիքտէն սօնրա , տապանճալարը
եինէ էսկի եէրլէրինէ գօլտը . մէզքիւր աչըզըղտան չը-
գըպ կիտէճէյի սըրատա , պէսպէլլի ֆիքրինէ տիկէր պիր
չէյ կէլէրէք , սիւահյար արասընտան դայէթ քէսկին պիր
հինտ իւանչէրի ալտը վէ եալտըղը կիւմիւշտէն եաբըլմըշ
օլան գընընտան չըգարտըղտան սօնրա , ուճընը գարեօ-
լանըն ալագյարընտալի տէմիր թէքէրլէքլէրտէն պիրի ալ-
թընա սօգարագ գըրտը :

Պատէհու կիտիպ իքի գաբույը եէնիտէն ալտը վէ
եալաշ եալաշ օճաղըն եանընա ալտէթ իտիպ , տիրսէ-
յինի մահզունանէ վէ միւթէֆէքքիրանէ պիր թալը իլէ օ-

ճաղըն մերմէր թաշը իւզերինէ տայաթտը . Բապա-ժուա իսէ օճագ էօնիւնտէ չէօմէլմիշ եաթմըշ օյուպ , սահիպի-նին էտնա հարէքեաթընը թէտգիգ իտիյօր ըտը . սատա-գաթըը հայրան նատիր իւ էմսալ պիր էտէրի զէքեա-վէթ տաիի կէօթէրաի . իխթիյար տաքէր մէնտիլինի ճէ-պինտէն չրգարըր իքէն , ֆարգընա վարմագսըզըն քիւ-շիւք պիր բարչա չիշէլէճէք թիւթիւնի հալի օլան պիր քեաղըտը եէրէ տիւշիւրմիւշ իտի . Բապա-ժուա Բիւթ-լէնտ ճինսինէ մէնսուպ օլան քէօքէլէր կիպի պուլուպ կէթիրմէք իսասասընա մալիք օլտըզընտան , մէզքիւր քեաղըտը տիշէրի արասընա ալտը վէ արգա ալագլարը իւզերինէ գալգարագ սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ Տա-

կոպէրէ ուզաթտը . լաքին իխթիյար տաքէր քէօքէլին շու-մէհարէթ վէ զէքեավէթինէ տըգգաթ իթմէքսիզին , քեա-ղըտը ալտը .

Պիշարէ ատէմին եիւզիւնտէ ասարը մահգուշիյէթ վէ էնտիշէ կէօրիւիւյօր ըտը . Մէրգուժ միւլահագաքեարա-նէ պիր թաւր իլէ օճաղըն էօնիւնտէ պիր միւտտէթ տուր-տըգտան սօնրա , պիր էլինի թա պօյնընա գատար տիւլմէ-լէնմիշ օլան ուզուլն մաի յըտէնկոթընըն կէօյսիւնէ վէ տիկէրինի տէ արգա ճէպլէրինտէն պիրիսինէ սօգմըշ օլտը-ղը հայտէ , օտա տէրուինտէ հէյէճան իլէ եօգարը ա-շաղը կէզիւմէլէ պաշլատը .

Մէրգուժ վագթ վագթ տուրուլ վէ գիհնինտէն կէ-չէն էֆրեարա եիւքսէյ սէտա իլէ ճէվապ վէրէրէք , շիւպ-հէ վէ եա էնտիշէլի իյմա իտէր ավազէլէր սալըվէրիր ի-տի . պատէհու սիւահլարա տէօնէրէք , պաշընը մահգու-նանէ պիր սուրէթտէ սիւրիպ Է խայր . . . պու գօրգու է-սասսըղ պիր շէյ տիր . . . լաքին իքի կիւնտէն պէրու բէք ֆէվգ էլ ատէ օլտու . . . նիհայէթ տահա գիյատէ մու-վաֆըզը իհթիյաթ տըր . . . Ե տէյու մըրըլտանըր ըտը .

Պատէհու եէնիտէն կէզինմէլէ պաշլայարագ , եինէ պիր միւտտէթ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա .

— Էվլէթ , պանա սէօյլմէլի տիր . . . զիրա պէնի բէք զիյատէ էնտիշէլէ տիւշիւրիւյօր . . . Եա պու պիշարէ չօնուգլար . . . ահ , ինսանըն եիւրէլի բարչա բարչա օ-լուր . - տէտի վէ պիրտէն պիրէ պըյըզլարընը պաշ վէ շահատէթ բարմագլարը արասընտան կէշիւտի քի , պու հարէքէթ իխթիյար տաքէրին շիտտէթլի պիր հէյէճանա տիւշար օլմուշ օլտըղընա տէլալէթ իտէր իտի .

Պիր գաշ տագըզա սօնրա , տաքէր եէնիտէն գիհնին-տէն կէչէն էֆրեարա ճէվապ վէրէրէք .

— Պուշըն սէպէպի նէ՝ օլապիլիլ . . . օ մէքթուպլար տէյիլ տիր . . . զիրա անլէր բէք ալշագճա շէյլէր տիր . . .

քենտիսի անլերտէն նէֆրէթ իտէր . . . հալ պու քի . . . լա-
քին խայր , խայր . . . քենտիսի պունա թէնէզզիւլ իտէմէզ .
- տէտի :

Պատէհու եէնիտէն կէզինմէյէ պաշատը : Նակէհան
Րապա-ժուա գուլազլարընը տիքտի վէ պաշընը նէրտիւ-
պան գաբուսընա տօղրու չէվիրէյէք , եւալաշճա մըրըլտան-
տը : Պիր գաշ տազըզա սօնրա գաբու չալընտը վէ Տակո-
պէր և Բիժ տիր օ ք տէյու սօրտու :

Ճէվապ վէրիմէյիպ , գաբու եէնիտէն չալընտը : Տա-
կոպէրին սապըր թիւքէնէրէք , գօշուպ գաբուլը աշտը վէ
Ժոգրիսին պուտալաճա չէհրէսինի կէօրիւնէ , հիտտէթ-

ւէ .
- Բիժ տիր տէյու սօրտըլըմ վազթ , նէ իշուն ճէ-
վապ վէրիմէյօրսըն . - տէտի :

Ժոգրիս . - Մօսիէօ Տակոպէր , պիր աղ էվիէլ պէնի
գօվմըշ օլտըղընըգտան , պէն օլտըղըմը օլլէյէնէք օլուր-
սամ , եինէ հիտտէթլէնիսինիզ տէյու գօրպտում :

Տակոպէր . - (Ժոգրիսի օտանըն իշէրիսինէ չէքէրէք .)
նէ իսթէյօրսըն , սէօյլէ պաղալըմ , իլէրի կէլսէն է . . .
հայվան . . .

Ժոգրիս . - Իշթէ կէլիյօրըմ , մօսիէօ Տակոպէր . . .
տալըմալընըզ . . . շիմտի սէօյլէյէնէյիմ . . . պիր տէլի-
գանլը . . .

Տակոպէր . - Էյ , նէ օլմաշ . . .

Ժոգրիս . - Շիմտի սիլի կէօրմէք իսթէյօր , մօսիէօ
Տակոպէր :

Տակոպէր . - Իսմի նէ իմիշ :

Ժոգրիս . - (Սալալը գաբուսալաճա վէ պուտալա-
ճա պիր թավը իլէ կիւլէրէք .) Իսմի նէ օլտըղընը մը սօ-
րըյօրսընըզ , մօսիէօ Տակոպէր :

Տակոպէր . - Էվվէթ , իսմի նէ իմիշ , սէօյլէնէն է ,
ահմազ :

Ժոգրիս . - Ահ , իսմի մի . . . կիւլմէք իշուն մը սօ-
րըյօրսընըզ , մօսիէօ Տակոպէր :

Տակոպէր . - (Ժոգրիսի եւալաշճա թուլաբազ .)
Լաքին , սէֆիլ , պէնի հիտտէթլէնտիրմէյէ եէմի՛ն մի իթ-
միշսին . . . սէօյլէ պաղալըմ , կէլէն տէլիգանլընըն իսմի
նէ տիր :

Ժոգրիս . - Հիտտէթլէնմէյինիզ , մօսիէօ Տակոպէր ,
պէնի տինյէյինիզ , օ տէլիգանլընըն իսմինի պիլտիլինիզ
իշուն , սէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր :

Տակոպէր . - (Եուլուգլարընը սըզարազ .) Ահ ,
հայվան պուտալա . . .

Ժոգրիս . - Լաքին , էվիէթ , պիլիսինիզ , մօսիէօ Տա-
կոպէր , զիրա պու տէլիգանլընը սիլին օղլունըզ տըր . . .
քենտիսի աշաղըտա պէքլէյօր վէ սիլինյէ շիմտի կէօրիւշ-
մէք իսթէյօր :

Ժոգրիս պուտալա րօյրնը օ տէրէնէ մէհարէթլէ իճ-
րա իթմէքտէ իտի քի , Տակոպէր ալտանարազ վէ պէօյլէ
պիր պուտալաճա գաբը հիտտէթլէնմէքտէն զիյատէ մէր-
համէթ իտէրէք , տիք տիք անըն եիւզիւնէ պագտը . պա-
տէհու ումուգլարընը գալտըրարազ և Սրգամ սըրա կէլ ք
տէյիպ նէրտիւպանա տօղրու իլէրիլէտի :

Ժոգրիս պու էմրէ իթաաթ իթտի . լաքին գաբուլը
գաբամագտան էվվէլ ճէպինի գարըշտըրըպ կիլիճէ պիր
մէքթուպ չըգարտը , վէ պաշընը արգասընա չէվիրմէքսի-
զին , պիլաքս Տակոպէրին նազարը տըգգաթընը իշալ
իթմէք իւզրէ . և Սղլունըզ հավիտէ տիր , մօսիէօ Տակո-
պէր . . . եօգարը չըգմազ իսթէմէտի . . . պունըն իշուն
աշաղըտա գալտը . . . ք տէյէրէք , մէզքիւր մէքթուպը
արգասընա աթտը :

Պատէհու մէքթուպըն մարէշալ Սիմոնըն օտաալընտա
տէօշէմէ իւղէրինտէ պէտահէթէն տուրմըշ օլտըղընտան
էմին օլարազ , գաբուլը գաբատը :

լաքին ժողովիս Բապա-ժուայր հիսապա գաթմամբը
ըտը :

Ուստա գաթյր հայվան եւս է՛ն կէրիտէն եիւրիւմէյի
տահա զիյատէ մուվաֆրգը իհիթիյաթ պուլարագ վէ եա-
խօտ իքի այազըլարա հիւրմէթ կէօսթէրմէք իսթէյէրէք :
օտաւտան է՛ն սօնրա տըշարը չըգմը Վէ պիր ազ էվվէլ ա-
սարընը կէօսթէրտիյի վէճհէ , եէրէ տիւշէն շէյլէրի գալ-
տըրրպ սահիպինէ կէթիւրմէյէ ալըշգըն օլտըղընտան ,
մոգրիսին աթարղը մէթմուսը տա եւվաշնա տիշլէրի ա-
րասընա այմը Վէ խրտմէթքեար հայվանըն պու եէնի է-
սէրի զէքեւվէթինի ֆարգ իթմէքսիզին անըն արգասը սը-
րա եիւրիւմէյէ պաշլամը ըտը :

40

ԻՄՁԱՍԸՁ ՍԵՔԹՈՒՊԼԱՐ

Բապա-ժուանըն տիշլէրի արասընա այմը օլտըղը
մէթմուստան նէ նէթիճէ հասըլ օլմը օլտըղընը վէ Տա-
կոպէր Ակրիքուլը դարչըլամուզա կիթտիյի սրատա քէնտի-
սինին նէ իշուեն անտէն այրըլտըղընը պիր ազ սօնրա սէօյ-
լէյէճէյիզ :

Տակոպէր պիր դաշ կիւնտէն պէրու օղլուենը կէօրմէ-
միշ օլտըղընտան , էվվէլա անը սուրէթի մուշֆիգանէտէ
գուճազլատըգտան սօնրա , տաիրէի մախսուսէսինի թէշ-
քիլ իտէն զէմին գաթը օտալարընտան պիրսինէ կէօթիւ-
րէրէք :

— Զէվճէն նա՞սըլ տըլ , օղլում . — տէյու սօրտու :

Ակրիքուլ . — Էյի տիր , պապաճըղըմ , թէշէքքիւր ի-
տէրիմ :

Տակոպէր . — (Ակրիքուլըն շէհրէսինտէ պիր թէղայեիւր
էսէրի կէօրէրէք .) Եիւզիւն միւքէտտէր օլտըղընը կէօ-
թէրիօր , ճէն վար . . . սէնի կէօրմէյէլիտէն պէրու պիր
շէյ մի վուգու պուլտու :

Ակրիքուլ . — (Մէյուսանէ պիր սէտա իլէ .) Մէ , պա-
պաճըղըմ , հէր շէյ պիթտի . . . պիզիմ իշուեն մահվ օյ-
մուշ տըր :

Տակոպէր . — Քիմտէն պահա իտիյօրսըն , օղլում :

Ակրիքուլ . — Մ . Հարտիտէն :

Տակոպէր . — Մ . Հարտիտէն մի . . . լաքին տահա իւշ
կիւն էվվէլ կիտիպ քէնտիսինի կէօրէճէյինի պանա սէօյ-
լէյօր ըտըն . . . :

Ակրիքուլ . — Էվվէթ , պապաճըղըմ , քէնտիսինի կէօր-
տիւմ . գարտաշըմ Գաբրիէլ տախի կէօրտիւ վէ միթմատը
վէճհիւղէ իսանը գալպ իլէ քէնտիսիյէ գօնուշտը . հաթ .
թա անը օ՛ տէրէճէ թէշլիզ վէ թէշճի իյլէտի քի . Մ .
Հարտի թէքրար պիզիմ տրամըգա ավտէթ իթմէյէ գա-
րար վէրտի . պուենն իւզէրինէ պէն սէվինճիմտէն չըլտը-
րարագ , միւլազ աթըմըգըն նէթիճէսինէ պէրլէմէքտէ օ-
լան արգատաշլարմա պու միւթտէյի գօշուպ խապէր վէր-
տիւմ վէ պիր ազ սօնրա անլէրլէ պիրլիքտէ քէնտիսինէ
թէշէքքիւր իթմէյէ կիթտիք . լաքին սիյահ իպասըլարըն
(ժէզիւիթլէրին) խաանէսի գաբուսընտան անճազ եիւզ ա-
ւը ուզազտա իքէն . . . :

Տակոպէր . — Սիյահ իպասըլարըն մի . . . օ հալտէ
պիր ֆէլաքէթ զուհուրա կէլմիշ տիլ . . . պէն անլէրի թա-
նըրըմ :

Ակրիքուլ . — (Պիր ահ շէրէրէք .) Հագգընըզ վար , պա-
պաճըղըմ , արգատաշլարըմա սլերապէր աճէլէ աճէլէ եիւ-
րիւր իքէն , ուզազտան պիր արապա կէլմէքտէ օլտըղընը

կէօրտիւմ. Մ. Հարտիյի պու արապա իլէ գաշըրմագտա
օլտըգլարընը պիլմէմ նէ՝ կիպի պիլ հրսսը տէրունի պանա
իխթար իլլէտի :

Տակոպէր . - Ճէպըէն մի գաշըրըյօրլար ըտը :

Ակրիքոլ . - Խայր , պապաճըղըմ , պու բաբազլար պէօյ-
լէ իլլէրտէ բէք զիյատէ մահիր տիրլէր . . . պիրիսինէ
պիր ֆէնալըգ իթտիքլէրի վագթ , անը տախի օֆէնալըղա
շէրիքի թէօհմէթ իթմէք թարիգինի պիլիրլէր . պիշարէ
վալիտէմ իլէ նէ՝ եօլտա մուամէլէ իթտիքլէրինի ունութ .
տընըզ մը :

Տակոպէր . - Էվվէթ . . . զավալլը գատընը տուգագ .
լարընա տիւշիւրիւպ ալտաթտըլար . . . , Լաքին արապա
նէ օյտու :

Ակրիքոլ . - Արապանըն սիյահ լիպասըյարըն խանէսին .
տէն տըշարը չըգտըղընը կէօրտիւլիւմ զէման , եիւրէյիմ
էզիլմէյէ պաշլատը վէ հէր նասըյսա քէնտիմի թուլթամու-
յարագ , արգատաշլարըմը մուավէնէթիմէ չաղըրըպ պար-
կիրլէրին իւզէրինէ աթըլտըմ . լաքին արապաճը էլինտէ-
քի գամլընըն սաբըյյա պաշըմա էօյլէ շիտտէթլի պիր տար-
պէ էնտիրտի քի , քէնտիմի զայպ իտիպ եէրէ եըգըլտըմ .
քէնտիմի պուլտըղըմ զէման , արապա ուզագլաշըպ կիթ-
միշ իտի :

Տակոպէր . - (Օղլունըն տէօրթ եանընը մուայէնէ ի-
տէրէք .) Եարալանմատըն մը , օղլում :

Ակրիքոլ . - Խայր , պապաճըղըմ . . . ալտըղըմ եարա
պիր թըրնագ էսէրինտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ իտի :

Տակոպէր . - Ո հալտէ նէ՝ եաբտըն :

Ակրիքոլ . - Չար չաբուգ մտտմուազէլ տը Գարուօվի-
լին խանէսինէ կիթտիմ վէ իշի քէնտիսինէ նազլ իթտիմ .
մէրգումէ պէնի տինլէտիքտէն սօնրա տէտի քի . « Չարուգ
Մ. Հարտիյի թաագիպ իթմէք լագլմ տըր . պէնիմ ալա-
պալարըմտան պիրիսինի վէ բօսթա պարկիլլէրի »

վէ Մ. Տիւրոն իւէ պէրապէր հօյա չըգըպ, մէնղիտէն մէն-
ղիւէ Մ. Հարտինին արապասընը թաաղիպ իտինիզ. քէն-
տիսինի կէօրմէյէ մուվաֆֆազ օլուրսանըզ, սիղին ընճա
վէ նիյազլարընըզ պու բարազլարըն քէնտիսի իւզէրինտէ
հասըլ իթմիշ օլտըզլարը տէհշէթլի նուֆուզա պէլքի տէ
ղալէպէ իտէպիլիւր : »

Տակոպէր. - Պուշտան էսլէմ պիր թէտպիր օլամազ
ըտը. միւհթէրէմ մատմուաղէլին հազգը վար ըտը :

Ակրիքու. - Պիր սաաթ սօնրա Մ. Հարտինին իղինի
պուլմըշ ըտըզ. զիրա ավտէթ իտէն բօսթա արապանը-
լարը Օրէան հօյունը թուլթմըշ օլտըղընը խապէր վէրտի-
լէր. իթամբա դատար արգասընտան կիթտիք. օրայա
վասըլ օլտըղըմըզտա, պէօյիւք հօլտան տէօրթ ֆէրուախ
մէսաֆէտէ պիր տէրէ իչինտէ պուլունան թէք պիր խա-
նէյէ կիթմէք իւզրէ բիւշիք հօյու թուլթմըշ օլտըղընը վէ
Սէնթ-Լըէմ-Տէրէսի նամը վէրիլէն պու խանէնին րահիպ-
լէրէ այիտ պիր մանասթըր իտուլլինի սէզլէտիլէր. հաթ-
թա կիճէ բէք գարանլըզ վէ հօլլար տախի բէք ֆէնա օլ-
տըղընտան, օ կիճէյի օրատա պիր միսաֆիրխանէտէ կէ-
չիրիպ իրթէսի սապահ էրքէնտէն հօյա չըգըպ տահա
միւնասիպ օլաճաղընը տախի Էլէյան իթտիլէր. պիզ տէ
պու նասիհաթա կէօրէ հարէքէթ իթտիք. կիւն տօղար
տօղմազ արապայա օթուրտըզ վէ պիր չարեէք սօնրա պէօ-
յիւք հօլտան այրըլարազ, տաղըլ պայըրըլ պիր հօյա սար-
տըզ. պու հօլտա գուլմ գայալարընտան վէ պիր գաշ
գայըն աղաճընտան պաշգա պիր շէյ կէօրիւմէյօր ըտը.
Օրատան իլէրիլէտիքճէ, մէվզը վէ մէնղարէ վահշիյանէ
պիր հալ քէօպ իթտիլինտէն, քէնտիմիղի Բարխտէն հիւզ
ֆէրսախ ուզազտա զանն իտիյօր ըտըզ. Նիհայէթ պէօ-
յիւք վէ էսկի պիր խանէնին էօնիւնտէ տուրտըզ. պու
խանէ՝ գայալարըլա մէսթուր հիւքսէք պիր տաղըն էթէ-
յինտէ հարըլմըշ օլուպ, աճապ պիր գաշ քիւշիւք բէն.

ճերձի վար ըտը : Միւտտէթի էօմրիւմտէ պու գատար իսսիզ վէ հիւզնէնկիզ պիր եէր կէօրմէմիշ իտիմ : Արա. պատան էնտիք վէ գաբույը շալտրգ . պիր ատէմ կէլիպ գաբույը աշտը վէ պէն իշտէն խապէրտար ըմրշըմ կիպի պիր թավր իլէ հերիֆէ . և Աբբայ տ'Լկրիննի տիւն կէճէ պիր էֆէնտի իլէ պուրայա կէլտի . պու էֆէնտիյէ շիմտի խապէր վէրինիզ քի դայէթ մուհիմմ պիր իշ իշուն քէնտիսինի պէհէմէհալ կէօրմէք իսթէրիմ՝ տէտիմ . հերիֆ պէնի աբբայ տ'Լկրիննի իլէ հէմէֆքեար զանն իտէրէք , պիզի իշէրի կիրտիրտի . պիր ազ սօնրա աբբայ տ'Լկրիննի գաբույը աշտը վէ պէնի օրատա կէօրիւնճէ կէրի կէրի շէրիլիպ նապէտիտ օլտու . պէշ տագըգա սօնրա Մ . Հարտինն գարշըսընա չըգարրլտըմ :

Տակոպէր . - (Մէրագ իլէ .) Սօնրա :

Ակրիքոյ . - (Վաշընը սուրէթի մահզունանէտէ սալլա. յարագ .) Մ . Հարտինն շէհրէսինի կէօրիւր կէօրմէզ , հէր իւմիտին մահվ օլմուշ օլտրղընը տէրհալ անլատըմ : Մ . Հարտի պանա տէաճէրէք լաթիֆ վէ ֆագաթ գաթի պիր սէտա իլէ տէտիքի . և Նէ իշուն պուրայա կէլմիշ օլտը . ղընըզը պիլիրիմ վէ հաթթա պու հարէթէթիքի թահսին իտէրիմ . լաքին պէն պունտան պէօլլէ քէօլէի վահտէթտէ եաշայրպ էօմրիւմիւ տուա իլէ կէշիւմէյէ գարար վէրմիշիմ տիր . տէլամէթի լուհրմը թէլմին իթմէք արզուսընտա պուլընտըղըմտան , պու գարարր քէնտի հիւսնիւրիզա վէ իլսթիյարըմլա իթթիլսագ իթմիշիմ տիր . պունընլա պէրապէր պէնի տաիւմա խաթրրլտրրնտա թուլթմալարընը արգատաշլարընըզա սէօլլէյինիզ : 9էն պու սէօզէճէվապ վէրէճէք իքէն . Մ . Հարտի սէօզիւմիւ քէտէրէք . և Սէօլլէյէճէյինիզ սէօզլէր պիհուտէ տիր , տօսթըմ , վէրտէլիմ գարար ասլա տէ յիւմէզ . պանա մէքթու պ տա եազմալընըղ . զիրա ճէվապսըղ գալաճագ տըր . . . : Պունտան պէօլլէ պիլթիւն հայաթըմը տուա իլէ կէշիւմէյէյիմ . . .

Այսպէս ըսմարլատրդ, սիդիւնէ տահա զիյատէ գօնուշմա-
տրգըման տօյայր աֆվրիւզը տիլէրիմ. իժտիյիմ եօլճու-
լըգ սէպէպիյլէ բէյ, զիյատէ եօրղուն ըմ, տէտի: Պիչա-
րէնին պու սէօզլէրի բէք տօղրու իտի: զիրա եիւզիւ էօ-
լիւ չէհրէսի կիպի սարարմըշ ըտը: կէօզլէրինտէ տէ դա-
րիպ պիր շաշաա կէօրիւլիյօր ըտը: էվվէլքի կիւնտէն պէ-
րու օ տէրէճէ տէ իշմիշ իտի քի: պիւս պիւթիւն թանըլ-
մազ պիր հալէ կէլմիշ իտի: օրատան մաֆարագաթ իտէ-
ճէլիմ զէման էլինի պանա ուզաթտը: լարին պիչարէնին էլի
աթէշ կիպի հարարէթլի իտի: Պու սըրատա արքայ տ'էկ-
րինեի իշէրի կիրտի: Մ. Հարտի քէնտիսինէ: « Պապաճը-
ղըմ, Մ. Ակրիքոլ Պոտուէնի լութֆէն գարույա գատար
կէթիւրիւնիւզ ու տէտի վէ պատէհու էլիյլէ պանա վէտա
իտէրէք: Եանընտաքի օտայա կիրտի: Պունըն իւզէրինէ
հէր իւմիտին մահվ օլմուշ օլտըղընը կէօրաիւմ: Մ. Հարտի
պիզիմ իչուն իլէլ էպէտ գայազ օլմուշ ըտը:

Տակոպէր. - էվվէթ, պու սիյահ լիպասլըլար սաիր
պիր չօզլարը կիպի աշը տա էֆսունլամըշլար:

Ակրիքոլ. - Օ հալտէ պիւս պիւթիւն գաթը իւմիտ ի-
տէրէք Մ. Տիւրոն իլէ պէրապէր պուրայա ավտէթ իլլէ-
աիմ: Իշթէ Ժէգիւթի թարագլարը Մ. Հարտիյի պու հալէ
կէթիւրմիշլէր տիր... օ ալիճէնապ ատէմ իւշ եիւզ գա-
տար շալըշգան ամէլէլի ինթիզամ վէ սաատէթի հալ ի-
չինտէ կէլինտիրի, անլէրին ֆիքիւլէրինի թէվսի վէ գալպ-
լէրինի իսլահ իտէր վէ վէլիի շիյմէթի օլտըղը պու քիւչիւք
էհալի թարաֆրնտան խայր տուալարը իշիտիր իտի...
հալ պու քի շիմտի ուղուրսըզ վէ ֆաիտէսիզ պիր էօմր կէ-
շիրմէլէ մահքիւմ օլմուշ տըր:

Տակոպէր. - (Տէհշէթի ֆէվզ էլ ատէսինի քէթմ ի-
տէմէլէրէք վէ թիթրէլէրէք.) Ահ, շու սիյահ լիպաս-
լըլար... տիւչիւնտիւքճէ քէնտիւլէրինտէն տահա զիյատէ
գօրգույօրըմ... անլէրին պիչարէ վալիտէնէ նէ եար-

տըզլարը կեօրտիւն . . . չիմտի տէ Ս. Հարտիյի նէ հայէ կեթիւրտիքիւնի կեօրիւյօրսըն . պէնիմ պիշարէ էօրսիւղ-լէրիմէ վէ օ ալիճէնապ մատմուաղէյէ դարչը թէրթիպ իթտիքիւնի ֆէսատլար տախի մալիւմին տիր . . . Օհ , պու բարազլար զայէթ գուվվէթի տիրլէր . . . պունլար-տան օն իթիսինէ գարչը ուղրաչմագտան իսէ պիր պէօ-լիւք Ռուսիա գոււպարաճը ասթէրինէ գարչը կեօրիւս վէր-մէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ , Լաքին արթըգ պուն-տան պահա իթմէյէյիմ . պէնիմ էնտիչէ իտէճէք վէ գօր-գաճագ տահա շօգ շէյլէրիմ վար տրր :

Պիշարէ ատէմ Ակրիքոյն թէաճճիւպ իթտիյինի կեօ-րէրէք , հէյէճանը գալպինի արթըգ զապթ իտէմէտի վէ օղլուըն գուճաղընա աթըլարագ , գըըգ պիշ սէտա ի-լէ :

— Արթըգ թէհամմիւլ իտէմէմ , եիւրէյիմ բարչա-լանըյօր . . . սէօյլէմէլիյիմ . . . ֆագաթ եիւրէյիմի սէնտէն պաշգա քիմէ՝ աչապիլիլիմ . — տէտի :

Ակրիքոյ . — Պապաճըղըմ . . . պէնի գօրգուււրյօրսը-նըգ , նէ՝ վար :

Տակոպէր . — Սէն վէ շու պիշարէ շօճուգլար օյմամըշ օլսայըւընըգ , կեօրտիւյիւմ շէյի կեօրմէմէք վէ պու գօր-գոււլարը հըսս իթմէմէք իշուն չիտիյէ գատար պէլքի եի-կիրմի տէֆա պէյնիմի բաթլաթմըշ ըտրմ :

Ակրիքոյ . — Նէտէն գօրգույօրսընըգ , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . — Պիր գաշ կիւնտէն պէրու մարէշալըն նէսի վար պիւմէմ , լաքին պէնի ֆէվգ էլ ատէ գօրգու-տըյօր :

Ակրիքոյ . — Լաքին ախիւրէն մատմուաղէլ տը Գարտօ-վիլ իլէ վուգու պուլան մուհավէրէլէր . . . :

Տակոպէր . — Եվլէթ , պու մուհավէրէլէրին ազաճըգ հիւսնի թէէսիլի կեօրիւլտիւ . . . օ ալիճէնապ մատմուա-ղէլ կիւղէլ սէօզլէրիլէ գանն իտէրսին քի մարէշալըն եա :

բալարընա մէլհէմ գօյտու . կէնճ Հինտի իլէ պուլուշմա-սը տա քէնտիւրիւնի ազաճըգ է լլէնտիւրտի . . . արթըգ էվ-վէլքի հիւսնի էնտիչէլի կեօրիւնմէյօր ըտը . հաթթա պու հաշ պիշարէ գըզլարընա տա թէէսիլի իլէմիշ իտի . . . լա-քին պիր գաշ կիւնտէն պէրու պիւմէմ հա՛նկը շէյթան եինէ պու ֆամիլեայա մուսալլաթ օյմուշ տրր . . . ինտ-չըշ չըլտըրուճաղը կէլիյօր . . . Իվլէլա էմին իմ քի տր-տը քէսիլմիշ պան իմզասըգ մէքթուպար եէնիտէն կէլ-մէյէ պաշլատըլար (1) :

(1) Ժէզիլիթ բարազլարը իլէ անլէրին ճէմիլէթինէ մէն-սուպ օլան տիկէր տտէմլէրին պիր թագըմ իթհամլարը , թէհ-տիտլէրի վէ իֆթիլիսլարը հավի օլարագ իմզասըգ մէքթուպար կէօնտէրմէյէ ալըշգըն օլտըղըրը մալլէմ տիւր :

Միւհթէլլէմ թուր տՕվէրնեը գարտինալը Ռ. Տիւրէն թա-րաֆընտան նէշը օլունուպ հագգանիլէթ վէ իսթիգլալա տաիր պիր մլճմուա օլուն լիսալէյէ գարչը Ռ. տը Պօնալտ թարաֆըն-տան վէրիլէն էմինամէյի պիլա թէտգիգ գապուլ իթմէմէքտէ օլտըղընտան տօլայը պիր թագըմ թէհտիտլէրի հավի օլարագ քէնտիսինէ կէսնտէրիլէն իմզասըգ մէքթուպարտան ախիւրէն դա-ղէթալարտա տէրճ իթտիլիտլի պիր մէքթուպարա շիքեայէթ իթ-միշ տիր :

Ախիւր շուրաի տէվլէթտէ թէտգիգ իտիլմէքտէ օլան պիր դասպ տալասընըն քեաֆֆիլի էվրագը էլիմիգէ կէշմիշ իտի . պու էվրագ արասընտա , ժէզիլիթ բարազլարընըն քէնտիլէրինէ պէնտ իթէք իսթէտիլէրի իսթիյարա իսթապէն եաղըմը պիր խայ-լը իմզասըգ մէքթուպար պախի պուլընըյօր ըտը քի , պու մէք-թուպար եէկէնլէրինի միրասընտան մահրում իթմէտիլի հալտէ քէնտիսինէ գարչը պիր թագըմ թէհտիտլէրի վէ միւթէպէր ֆա-միլեասը ալէյհինտէ տէ մլքըուհ իֆթիլարը հավի իտի . պու մէքթուպարըն՝ թէպիլմի լուհ իտինճէյէ գատար իսթիյարըն եանընտան այրըլմամը վէ էն սօնրա տա ֆամիլեասընտան տէօրթ եիւզ պին ֆրանք դասպ իթմիշ օլան իքի բահիպ իլէ պիր բահի-պէ թարաֆընտան գալէմէ ալընմըշ օլտըղը տալանըն նէթիճէ-սինտէ անլաշըլմըշ տըր :

Ակրիքոյ . - Հանկը մէքթուպլար , պապաճըղլում ,

Տակոպէր . - Իմզասըգ մէքթուպլար :

Ակրիքոյ . - Պու մէքթուպլար նէ յէ տաիր տիր :

Տակոպէր . - Մարէշալըն օ իմանսըգ արքայ տէկրին . եի հագ գրնտաքի պուղղ . . . առաւելթինի պիլիրսին . մա . րէշալ պու խալընըն պուրատա պուլընտըղընը վէ զէվճէ . սինի էօլինճէ յէ գասար գօվալամըշ օլտըղը կիպի պու քէլըէ ալ իքի էօքսիւզլէրինի դօվալատըղընը վէ ֆա . գաթ շիմաի րուհպան սիլքինէ կիրմիշ իտուլինի խա . պէր ալընճա , շիտտէթ վէ ինֆիալինտէն չըլտրաճազ հա . լէ կէլտի : Ստինսիդի պէհէմէհալ կիտիպ պուլմազ իսթէ . յօր ըտը . . . պէն պիր սէօղ իլէ հիտտէթինի թէսքին իթտիմ . տէսիմ . քի . « Գէնտիսի շիմաի րաքազ տրը , պի . հուտէ եէրէ ուղրաշաճազ սընըղ . ահը թահգիր իթսէնիզ տէ , սէօլիւպ սայսանըգ տա , սիզինլէ տուէլլօ իթմէ յէ . ճէք տիր . էն էվվէլ վաթանընա գարչը խըյանէթ իթտի . շիմաի տէ ֆէնա պիր րաքազ օլմուշ տրը . եիւզիւնէ թիւ . քիւրմէք պիլէ տէյմէղ : » Մարէշալ քէմալը հիտտէթլէ . « Լաքին չօճուգլարըմա իթտիլի ֆէնալըղտան տօլայը ճէ . զասընը վէրմէլի վէ զէվճէմին վէֆաթընտան տօլայը ին . թիզամըմը ալմալըլըմ » տէտիլտէ , ճէվապէն . « Սիզին ինթիզամընըղը սլմազ հագղը մահգա մահքէմէլէրէ ա . յիտ օլտըղընը պիլիրսինիզ : Մատմու աղէլ տը Գարտօվիլ գըզլարընըղը պիր մանասթըրտա հասլս իթմէք իսթէմիշ օլտըղընտան տօլայը արքայ տէկրիննի ալէյհինտէ իգա . մէի տաւա իթմիշ տիր . . . շիմտիլիք հիտտէթինիզ թէս . քին իտիպ պէքլէ միսինիզ . . . » տէտիմ :

Ակրիքոյ . - (Մահգուհիյէթլէ) էվվէթ , մատմուա . զէլ տը Գարտօվիլ արքայ տէկրիննի ալէյհինտէ իգամէի տաւա իթմիշ տիր . լաքին թէէսսիւֆ օլունուր քի իսպա . թը միւտտաա իտէպլիւճէք տէլաիլ վէ էմարաթ մէվճուտ տէյիլ տիր : Կէշէն կիւն , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլին

« Գարտ » պիլիմ մանասթըրա կիրմիշ օլտըղըմըգա տաիր պէնի իսթիճվապ իթտիլի զէման , տէլաիլի մատտիլէնին պուլունմամաթը սէպէպիլլէ հէր ահ միւշըիլաթա թէսա . տիլի իթմէքտէ օլտըղընը վէ պու րաքազլար իշլէրինի քէր եօլունտա թէրթիպ իթմիշ օլտըղլարընտան , տաւա . մըղըն հիշ պիր նէթիճէյի միւնթիճ օլմայաճաղընը պաւա . սէօլլէտի :

Տակոպէր . - Իշթէ մարէշալ տաիսի պէօլլէ դանն ի . տիլօր , օլլոււմ . . . վէ պու հագսըղըղա գարչը հիտտէթի կիթտիքճէ արիլըյօր :

Ակրիքոյ . - Գէնտիսի պու ալչազլարա էհէմիլլէթ վէր մէմէլի իտի :

Տակոպէր . - Էա իմզասըգ մէքթուպլար :

Ակրիքոյ . - Պու մէքթուպլար նէ տիր , պապաճըղլում :

Տակոպէր . - Էօլլէ իսէ հէր շէյի սանա իյգահ իտէ . յիմ . մարէշալ ճէսուր վէ տօղրու եիւրէքի պիր աաէմ օլտըղընտան , իլք հիտտէթի կէշիւճէ րահիպ գըյաֆէ . թինէ կիրմիշ օլան օ ալչազ հէրիֆի թահգիր իթմէք . ա . տէթա պիր գատըն վէ եա պիր իսթիլլարը թահգիր իթ . մէք տէմէք օլաճաղընը աեւատը . պինաէն ալէյհ իշէ է . հէմիլլէթ վէրմէյիպ . միւմքին օլտըղը գատար տա ահը ունութմաղա չալըշտը . լաքին օ զէման բօսթա իլէ հէ . ման հէր կիւն պիր թազըմ իմզասըգ մէքթուպլար կէլ . մէյէ պաշլատը . պու մէքթուպլարտա արքայ տէկրիննի . նին կէրէք մարէշալա վէ կէրէք էվլատլարը իլէ զէվճէսինէ եարմըշ օլտըղը քէօվիլիլլէրի իթթար իտէրէք . մարէ . շալըն օ իմանսըգ հագղընտաքի հիտտէթ ու զազապընը թահրիթ իթմէյէ շալըշլըլըյօր վէ զէվճէսինին վէ գըղլա . ըրընը զալըմը օլան վէ հէր կիւն քէնտիսինի իսթիճա իթ . մէքտէ պուլունան պու րաքազտան ինթիզամ ալմապա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ օլտըղընտան տօլայը մարէշալ թա . յիպ իտիլլիյօր ըտը :

Ակրիքոյ. - Գու մէքթուպլարը եազան քիմ օլապի-
լիւ, պապաճըղըմ. . . քիմտէն չի պհէ իտէրսին :

Տակոպէր. - Պիմէմ . . . պու մէքթուպլար չիւպհէ
եօգ քի մարէշալըն տիւշմէնէրի թարափընտան կէլիօրլար,
հալ պու քի մարէշալըն սիյահ լիպասլըլարտան պաշգա
տիւշմէնի եօգ տըր :

Ակրիքոյ. - Լաքին, պապաճըղըմ, պու մէքթուպլար
մարէշալըն արբայ տ'էկրինեի հագգընտաքի հիտտէթ ու
ղազապընը թահրիք իտիօրլար տէյօրսընըզ, պինաէն ա-
լէյհ օ բաբազլար թարափընտան եազըլմըշ օլամազ :

Տակոպէր. - Պէն տէ քէնտի քէնտիմէ պէօյլէ տիւ-
շիւնտիւմ . . . :

Ակրիքոյ. - Փագաթ պու իմզասըզ մէքթուպլարը
կէնտէրմէքտէ մագսատ նէ :

Տակոպէր. - Մագսատ նէ՞ մի . . . պունտան սատէ
պիր շէյ օլամազ, մարէշալ հիտտէթմէյրէպ վէ զայլիթլի
պիր ատէմ տիր. օ տինսիզ տ'էկրինեիտէն ինթիզամ ալ-
մազ իչուն պին տիւրլիւ սէպէպի վար տըր. Լաքին քէնտի
տավասընը քէնտի էլիյլէ կէօրմէք իսթէմէյօր, վէ իզամէի
տալա իլէ տէ հիշ պիր նէթիճէյէ տէսթրէս օլամայաճա-
ղընը կէօրտիւյիւնտէն, ունութմաղա չալըշըյօր վէ ունու-
տըյօր. Լաքին իշթէ հէր կիւն քիւսթալսանէ վէ թահրի-
քամիզ մէքթուպլար կէլէրէզ, պիր թագըմ իսթիհզալար
վէ հագարէթլէր իլէ աւըն տտավէթ վէ հիտտէթինի եէ-
նիտէն թահրիք իթմէյէ չալըշըյօրլար . . . : Պէն զայլըֆ ա-
զըլը ատէմ տէյիլիմ, Լաքին պու իշտէ ազըլմը զայլ ի-
տէճէյիմ . . . :

Ակրիքոյ. - Ահ, պապաճըղըմ, պու իշտէ տէհշէթլի
վէ մէքթուհ պիր էնթրիգա օլմալը տըր :

Տակոպէր. - Հէքսի պունտան իպարէթ տէյիլ տիր :

Ակրիքոյ. - Նէ սէօյլէյօրսընըզ :

Տակոպէր. - Մարէշալ պաշգա մէքթուպլար տա ալ-

մըշ տըր. Լաքին անլէրի պանա կէօսթէրմէտի. եալընըզ
պիրինճի մէքթուպը օգուտըղը զէման, երլտըրըմ տար-
պէսինէ ուղրամըշ կիպի տուրտը, վէ ալշագ պիր սէտա
իլէ. Ե Պուշը պիլէ էսիրկէմէյօրլար հա . . . օհ, պու
հատտէն տըշարը տըր. . . հատտէն տըշարը . . . : տէտի
վէ եիւզիւնիւ էյլէրի իշթէ ալարագ հէօնքիւր հէօնքիւր
աղլատը :

Ակրիքոյ. - (Իշթ տիլինէ ինսնամայարագ .) Մարէշալ
Սիմոն աղլատըն հա . . . :

Տակոպէր. - Լիվլէթ, մարէշալ Սիմոն պիր շօճուզ
կիպի աղլատը :

Ակրիքոյ. - Օ մէքթուպլարտա աճապա նէ եազըլմըշ
իտի, պապաճըղըմ :

Տակոպէր. - Քէնտիսի օ գատար մէյուս վէ մաղմում
կէօրիւնիւյօր ըտը քի, պուշը քէնտիսինէ սօրմաղա ճէսա-
րէթ իտէմէտիմ :

Ակրիքոյ. - Լաքին մարէշալ պէօյլէ միւթէմատիյէն
թագեիզ վէ թահրիք իտիլտիլի հալտէ, տէհշէթլի պիր
էօմր կէյիրիյօր տէմէք օյուր :

Տակոպէր. - Իա օ պիշարէ շօճուպլար . . . մարէշալ
սէպէպի մահգունիյէթլէրինի քէշֆ իտէմէյէրէք, անլէրին
կիւնտէն կիւնէ մաղմում վէ մահգուն օլտըղլարընը կէ-
րիւյօր . . . եա գոյարը արասընտա թէսլիմի բուհ իտէն
պապասընըն վէֆաթը . . . պուշլար տա ուֆագ շէյլէր
տէյիլ տիր գանն իտէրիմ, Լաքին իալը, իալը . . . մա-
րէշալըն տահա աղրը պիր տիւշիւնճէսի, պիր էնտիշէսի
պուլընտըղընա էմին իմ, պիր միւտտէթտէն պէրու պիւս
պիւթիւն տէյիլմիշտիր. ճիւզի պիր շէյ իչուն հիտտէթլէ-
նիր վէ օ տէրէճէ գըղար քի . . . : (Պիր տագրգաճըգ
թէրէտտիւտ իտէրէք .) Նէ օյուրսա օյսուն սէօյլէյէճէյիմ,
պիր ազ էվվէլ մարէշալըն տաաընա չըգտըմ վէ տապա-
ճալարընտաքի գարսոլլարը չըգարտըմ . . . :

Ակրիբոյ . - Ահ , պապաճըղըմ . . . տէմէք քի գօր-
գույօրսուն . . .

Տակոպէր . - Տիւն ագչամ օ տէրէճէ հիտտէթլէնմիշ
իտի քի , քէնտիսինտէն հէր շէյ ումուլապիլիր :

Ակրիբոյ . - Եէ՛ վուզու պուլտը , պապաճըղըմ :

Տակոպէր . - Մարէշալ պիր զէմանտան պէրի տիր քի
էսկի պիր ասքէրէ պէնզէյէն սիր էֆէնտի իլէ սըգ սըգ վէ
կիզլիճէ կէօրիւշիյօր . պու միւլազ տիւրտան սօնրա մա .
րէշալըն հէյէճան վէ մահզունիյէթի տահա զիյտտէ արթ .
տըղընը կէօրտիւմ . իքի իւշ տէֆա պուլը քէնտիսինէ սէօյ-
լէտիմ . լաքին պու սէօզիւմտէն խօշլանմա տըղընը եիւզիւն .
տէն անլատըմ . պէն տէ արթըգ բարար իթմէտիմ : Տիւն
ագչամ օ էֆէնտի եինէ կիլտի վէ սաաթ օն պիրէ գատար
պուրտտա գալտը . զէվճէսի տախի արապա իլէ կէլէրէք
քէնտիսինէ պէքլէտի . հէրիֆ կիթտիքտէն սօնրա , մարէ-
շալըն պիր շէյէ իհթիյաճը օյուպ օլմատըղընը սօրմազ
իւզրէ եօգարը չըգտըմ . եիւզիւ զայէթ սօլլուն իտի . ֆա-
ղաթ սիւքիւնէթլէ տուրտյօր ըտը . պիր շէյէ իհթիյաճը
օլմատըղընը սէօյլէյէրէք , պունա թէշէքքիւր իթտի , պէն
տէ աշաղը էնտիմ : Պէնիմ եաթաճազ օտամ մարէշալըն
օտասընըն թա ալթընտա պուլընտըղընը պիլիրսին . օտա-
մա կիրտիյիմ զէման , մարէշալըն էվվէլա հէյէճան իլէ
եօգարը աշաղը կէզլինտիյինի իշիթտիմ ֆաղաթ պիր ազ
սօնրա օտա իշինտէքի էշեայր եըգըպ տէվիլմէքտէօլտը-
ղընը հրսս իթտիմ . պուլըն իւզէրինէ ցօրցօպ եօգարը
չըգտըմ . հիտտէթլի պիր շէհրէ իլէ նէ իսթէտիյիմի սօր-
տը տըշարը չըգմազըղըմը էմի իլէտի . ֆաղաթ պէն քէն-
տիսինի պու հայտէ կէօրէրէք տուրտում . հիտտէթլէնտի
պէն եինէ տուրտում . վէ տէվիլմէլա պիր սանտալիէ իլէ
պիր մասա կէօրէրէք . պուլըարը քէնտիսինէ կէօթէրտիմ
ֆիքրիմի անլատը վէ ֆէվզ էյ առէ խալլիսահ օլտըղըն-
տան էլիմի թուլթարազ . « Սէնի պէօյլէ էնտիշէյէ տիւ-

շիւրտիյիւմաէն տօլայր աֆվընը տիլէրիմ , ազիզիմ Տակո-
պէր . ֆաղաթ պիր ազ էվվէլա պէօյլապ պիր հիտտէթէ
տիւշար օլտում . պաշըմ պէնիմ տէյիլ իտի . բէնճէրէ
աշըգ օյսայըտը , քէնտիմի աշաղը աթաճազ իտիմ : Այլահ
վէրէ տէ սէվկիլի շօճուզլարըմ տուլմամըշ օլսալար . . . »
տէտի վէ այազլարընըն ուճընա պասարազ . զըզլարընըն
եաթազ օտասընտաքի գարույը աշըպ պիր միւտտէթճիք
տիւլէտիքտէն սօնրա , հիշ պիր շէյ իշիթմէյէրէք թէքրար
նէզտիմէ ալտէթ իտիպ « Պէրէքէթ վէրսին քի ույուլօրլար »
տէտի : Պուլըն իւզէրինէ պու գատար տիւշարը հէյէճան
օլմասընըն սէպէպի նէ օլտըղընը վէ իթթիլազ իթտիյիմ
թէտապիրի իհթիյաթքիւրառնէ իլէ պէրապէր եինէ իւզա-
սըգ պիր մէքթիւպ . « Եւ ալմըշ օլտըղընը սիւալ իթտիյիմ
տէ , մահզունանէ պիր թապի իլէ . « Խալլ . ֆաղաթ պէ-
նի եալընըգ պրուազ , ազիզիմ Տակոպէր , շիւտի քէնտի-
մի ազաճըգ էյի պուլույօրըմ . սէնի կէօրմէքլէ ազաճըգ
ֆէրահ պուլտըմ . կիճէլէր խալլ օյսուն , էսկի արգատա-
շըմ , օտանա էն տէ լահաթընա պազ » տէտի : Պէն իսէ
տըշարը չըգտըմ , աշաղը էնէր կիպի կէօրիւնտիւմ վէ ֆա-
ղաթ եէնիտէն եօգարը չըգըպ նէրտիւպանըն սօն պասա-
մաղը իւզէրինտէ օթուրարազ գուլազ վէրտիմ . պէսպէլ-
լի մարէշալ պիւս պիլթիւն սիւքիւնէթ քէսպ իթմէք իւզ-
րէ զըզլարընը պուճազլամաղա կիթտի . զիրա անլէրին
տա գարուսընը աշըպ գարատըղընը իշիթտիմ : Պատէհու
թէքրար օտասընա ալտէթ իթտի վէ պիր միւտտէթ եէ-
նիտէն աշաղը եօգարը կէզլինտիքտէն սօնրա , նիհայէթ
եաթաղընա կիրտիյինի տուլտըմ . պէն իսէ անճազ կիւն
տօղտըղըն զէման օտամա էնտիմ . . . պէրէքէթ վէրսին
քի կիճէնին օ պիր գրսմընը սիւքիւնէթ իշինտէ կէշիրտի :

Ակրիբոյ . - Լաքին նէ՛ քէտէրի օլապիլիլ , պապաճը-
ղըմ :

Տակոպէր . - Պիլմէմ . . . եօգարըյա չըգտըղըմ զէ-

ման, չէհրէսիստէրի թէյայեիւր վէ կէօղլէրինտէլի շա-
շաա իւր էվվէլ կէօղլիմէ շարրտը . . . զանն իտէրսին քի
չիտտէթլի պիր սըթմայա թուլթըմըլ ըտը . . . քէնճէրէ
աչըղ օլսայըտը քէնտիսինի աշաղը աթաճաղընը սէօյլէ-
յինճէ, տապանճալարընտարի գաթսօլլարը չըգարմաղը
մուվաֆըղը ինթիյաթ կէօրտիւմ:

Ակրիքու. - Անչայամայօրըմ, մարէշալ կիպի սէպաթ,
ճէսարէթ վէ սիւրիւնէթ սահիպի պիր ատէմ պէօյլէ
հիտտէթլէրէ տիւշար օլտուշ հա . . .

Տակոպէր. - Ուէօյլէտիւմ ա, քէնտիսինտէ ֆէվզ էլ ա-
տէ պիր հալ վար տըր. իքի կիւնտէն պէրու չօճուգլարընը
պիլէ կէօրմէմիշ տիր. պիշարէ գրզլարընըն սօն տէրէճէ
մահզուն օլտըղլարընը հիսապա գաթմայարազ, պու քէյ-
ֆիյէթ քէնտիսի իշուն ֆէնա պիր նիշանէ տիր. զիրա օ
իքի մէլէրէր քէտէրլէրինի կիւնէնտիրմիշ օլտըղլարընը
զանն իտէրլէր վէ սիւն ճիհէթլէ տահա զիյատէ մահզուն
օլտըլար . . . Գէնտիլէրի քէտէրլէրինի կիւնէնտիրսինլէր
պու սէվկիլի չօճուգլարըն նէ եօլտա էօմր կէչիրտիքլէ-
րինի պիլմէզսին . . . պէնիմ վէ մուալլիմէլէրի իլէ պէրա-
պէր եիւրիւյէրէք վէ եախօտ արապա իլէ կէզլինմէյէ
չըգարլար. զիրա պէն քէնտիլէրինի հիշ պիր վազթ եալը-
նըղ պըրազմամ. պատէհու խանէյէ ափտէթ իտիպ, թահ-
սիլ իթմէք, օգուճազ վէ քէրկէֆ իշլէմէքլէ մէշղուլ օ-
լտըլար վէ սօնրա տա եաթարլար. մուալլիմէլէրի քէն-
տիլէրինին պաղը կիճէլէր ույզուլտըրնտա աղլատըղլարը.
նը կէօրմիւշ տիր. Պիշարէ չօճուգլար . . . շիմտիյէ գա-
տար սաատէթ եիւղիւ կէօրմէտիլէր:

Պու սըրատա Տակոպէր հալիտէ պիր ալազ սէտասը
իշիտէրէք. պաշընր գալտըրտը վէ մարէշալ Սիմոնը կէօր-
տիւ քի, եիւղի ֆէվզ էլ ատէ սօլմուշ վէ իքի էլիլէ
պիր մէքթուպ թուլթըմըլ օլտըղը հալտէ, պիր էնտիշէի
ֆէվզ էլ ատէ իլէ օգույօր իտի:

41

ԱԼԹՈՒՆ ՇԵՀԻՒ

Մարէշալ Սիմոն Բապա-ժուանըն վէսաթէթիլլէ էլինէ
կէշմիշ օլան իմզասըղ մէքթուպը օգույարազ հէյէճանը
պիր չէհրէ իլէ պաղչէտէն կէշմէքտէ օլտըղը սըրատա, Բօզ
վէ Պլանշ տախի էքսէրիյա օթուրտըղլարը սալօնտա պու-
լունըյօրլար ըտը քի, քէնտիլէրինին պուլունմատըղլարը
սըրատա ժոգրիս պու սալօնա կիրիպ եինէ տըշարը չըգ-
մըլ ըտը:

Պիշարէ չօճուգլար զանն իտէրսին քի պիր մաթէմի
տաիմիլլէ տիւշար օլմուշլար ըտը. վալիտէլէրինին վէֆա-
թընտան տօլայը թուլթըղլարը եէս ու մաթէմ խիթամ
պուլմազ իւզէրէ իքէն, պէօյիւք քէտէրլէրինին ֆտճիալը
պիր սօլրէթտէ վէֆաթ իթմէսի իւզէրինէ եէնիտէն եէս ու
մաթէմէ պիւրիւնմիւշլէր իտի, իքիսի տէ թէքէտէն թըր-
նաղա գատար սիյահլար կիլինմիշ օլտըղլարը հալտէ, տի-
քիշ մասայարը եանընտա պիր գանաբէ իւզէրինտէ օթուր-
մըլլար ըտը:

Տէրա ու էլէմ ինսան իւզէրինտէ էքսէրիյա զէմանըն
թէէսիրինի հասըլ իտէր, եանի ինսանը իսթիյարլատըր.
իշթէ Բօզ վէ Պլանշ տախի պիր գաշ ալ զարֆընտա պի-
րէր կէնճ գըղ ատտ օլունաճազ հալի պուլմըլլար ըտը.
էվվէլճէ եուվարլազ վէ բէմպէ օլան տիլրուպա չէհրէլէրի
շիմի սօլմըլ վէ զայըֆլաշմըլ վէ օրատաքի պէշաշէթ վէ
լէթաֆէթի մասուճանէ եէրինէ միւէսսիր պիր մահզունիյ-
եէթ էսէրի գաիմ օլմուշ ըտը. պէրրազ մաի քէնկինտէքի
իլի վէ պալըն կէօղլէրի էվվէլքի կիպի Տակոպէրին կիւ-

լինե՞ն տուրդընդր վե նախօտ իխթիյար Բապա-ժուանըն պիր լաթիֆէսի խղերինէ չէհրէլէրինտէ հասըլ օլան մասումանէ պիր թէպէտսիւմուն նաչի քիրքիքլէրինտէն ասըլըպ գալան մէսէրլէթ եաչլարըլա ըսլանմայօր ըտըլ վէլ հասըլ, կրէօզ նամ րէսսամըն ֆրըչասըլա ան. ճագ թատլիր իտիլէպիլէն պու տիրուպա վէ թարապլէթ. լէ չէհրէլէր չիմտի էօլլէ պիր հալ քէսպ իթմիշլէր իտի քի, ՍԵՆԱ վէ Մ-ԷԷԷԷԻ թէրսիմ իտէն րէսսամը մէշհուր Արի Շէֆէրին խայալաթը շաիաթանէսինի ուլանտըրմաղա լայըգ վէ շայէթէ իտի:

Բօզ գանաթէնին արգալըղընա տայանմըշ վէ պայընը ազաճըգ կէօյսիւնէ սարգմըշ իտի. կէօյսիւնտէ իսէ սիյահ պիւրիւնէթաթէն եարըմըշ պիր օմօզ էօրթիւսիւնիւն ուճլարը պիր պիրինէ գալուշմըշ ըտըլ. Լըըգ թա գարչըսընտա պուլընան պիր քէնճէրէտէն կէլտիլի ճիհէթլէ, քէաթանէ րէնկինտէ իրի գալըն սաչ էօրկիւսի իլէ միւզէլիէն օլան սաֆի վէ պէյազ ալնը իւզէրինտէ լաթիֆ լաթիֆ քարլամուգ տա իտի. ինճէ գաչլարընըն սզաճըգ չաթըն օլմասը միւէլլիմ պիր մէշղուլիլէթի զիհնիլէյէ տիւշար օլմուշ օլտըղընա տէլալէթ իտիլօլ ըտըլ. եիւզիւ կիպի զալըֆլաշմըշ օլան քիւշիւք պէյազ էլլէրի իշլէմէքտէ օլտըղը քէրկէֆ իշինի թուլմըշ օլմաղլա պէրապէր տիղլէրի իւզէրինէ տիւշմիւշ իտի:

Պլանշ իսէ նիմ պէրիլէ տէօնմիւշ վէ պայընը ազաճըգ հէմիլրէսինէ տօղրու էյմիշ օլուպ, կիւյա էլան իշլէյօրմըշ կիւպի իթէսինի գանալմասընա կէշիրմիշ օլտըղը հալտէ, մուշֆիգ անէ վէ էնտիլէլի պիր չէհրէ իլէ հէմիլրէսինէ պազըյօր ըտըլ:

Պիր գաչ տազըգա սօնրա, Պլանշ կէօզլէրի եաչլարմըշ օլտըղը հալտէ, լաթիֆ պիր սէտա իլէ:

— Նէ տիւշիւնիւյօրսըն, հէմիլրէճիլիմ... քէք միւքէտտէր կէօրիւնիւյօրսըն. — տէտի:

Բօզ պիր տազըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա:

— Պազը քէրրէ խայալ իթտիլիմիզ ալթուն չէհրի տիւշիւնիւյօրմ, — տէյալ ճէվապ վէրտի:

Պլանշ պու սէօզլէրին մանէօսընը անլաւըր վէ հիշ պիր օէօզ սէօլլէմէ ըսիզին հէմիլրէսինէ պօյնընա սասըլարազ աղլամաղա պայլաւոր:

Պիշարէ շօճու գլար... խայալ իթտիլիլէրի ալթուն չէհրի Բարիս իլէ քէտէրլէրի իտի... Բարիս անլէրին իտայընտա մէսէրլէթլէր վէ էլլէնճէլէր ալթմի օլուպ, պուշլար արասընտա քէտէրլէրիլէն միւթէպէսսիմ վէ շաչաւտալ չէհրէսինի կէօրիւլէր իտի:

Լաքին, էյվա՛ն, օ կիւզէլ ալթուն չէհրի քէնտիլէրի իշուն էօլլիմ վէ միթէմ չէհրինէ մունգալիպ օլմուշ ըտըլ. վալիտէլէրինի Սիպէրիա իշլէրինտէ քէնտի գուճագլարընտա պիրտէն պիրէ շայրմըշ օլան օ տէհէթի պէլա զանն իտէրսին քի սիյահ վէ մէնհուս պիր պուլուլթ կիպի արգալարընտան կէլմիշ իտի քի, միւթէմատիլէն պաչլարը իւզէրինալ տուքարազ, սէմանըն լաթիֆ մալի քէնկիլի վէ կիւնէլին շաչաւտի հայալթալալաթընը քէնտիլէրինտէն սէթը իթմէքտէ իտի:

Խօյալարընտա թէսսովլուր իթտիլիլէրի ալթուն չէհրի պիր տէ օ չէհրի իտի քի, քէտէրլէրի օրուտա պիր կիւն քէնտիլէրի կիպի էյի եիւրէքի վէ ւէվիմիլի իքի տէլիպան. ըթազտիմ իտէրէք. օ իշլէ պուշլար սիզի սէվիյօրլար... անլէրին գալպի տէ սիղինքինէ լայըգ տըր, ճահտ իտիլիզ քի պիրէր պիրատէր իտիլնէսինիզ... պէն տէ իքի էվլատա մալիք օլայըմ տէյէճէք իտի. օ հալտէ, քէնտիլէրինի հիմայէ իթմէք իւզըլ վալիտէլէրինին կէօքտէն կէօնտէրմիշ օլտըղը մէլէք Պարթիլլին թասվիրի լաթիֆինտէն պաչգա պիր չէյէ աքս վէրմէմիշ օլան պիլլօլ կիպի քաք գալպլէրինտէ մասուլմանէ վէ լաթիֆ պիր հէյէճան հասըլ օլուր ըտըլ:

Պինաէն աւէյհ՝ Պլանշ հէմիրէսինին և Խայալ իթտիյի-
միզ ալթուն շէհրի տիւշիւնիւյօրըմ . . . » սէօզլէրինի աճը
պիր մահզունիյէթլէ սէօյլէտիյինի իշիտինճէ , տիւշար օւ-
տըղը հէյէճանը շէտիտին սէպէպի անլաշըլապիլիր :

Պիշարէ գըզըղազ հէմիրէսինին կէօզ եաշլարընը սի-
լէրէք :

— Ի՛մ պիլիր , պէլքի սաատէթ պիզէ սօնրատան
կէլէճէք տիր . - տէտի :

Բօզ . - Ա՛հ , բէտէրիմիզ եանըմըղտա պուլունտըղը
հալտէ պիզ մէսուտ օլմամըշքէն , պունտան սօնրա՝ մը
մէսուտ օլաճաղըզ :

Պլանշ . - (կէօզլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրարագ .)
Էվվէթ . . . վալիտէմիզին եանընա կիթտիյիմիզ զէման մէ-
սուտ օլաճաղըզ :

Բօզ . - Օ հալտէ , պու կէօրտիւյիւմիւզ րույա՝ իհ-
թիմա , քի վագթըյա Ալմանեատա կէօրտիւյիւմիւզ րու-
յա կիպի պիր իսթար տրր , հէմիրէճիյիմ :

Պլանշ . - Եալընըզ շու Ֆարզ վար տրր քի , օ զէման
մէլէք Դաբրիէլ պիզիմ եանըմըզա կէլմէք իշուն կէօյտէն
էնիյօր ըտր . պու տէֆա իսէ պիզի կէօյէ , վալիտէմիզին
եանընա կէօթիւրմէք իշուն պու տիւնեատան գալտըրըյօր
ըտր :

Բօզ . - Պէլքի պու րույա տախի տիկէրի կիպի կէլիպ
շըգար , հէմիրէճիյիմ . . . օ զէման մէլէք Դաբրիէլին պի-
զի հիւայէ իտէճէյինի րույամըղտա կէօրմիւշ իտիք . . .
Ֆիլ հազըզա կէմի բարշալանճաղը սըրատա պիզի գուր-
թարտր . . . :

Պլանշ . - Պու տէֆա տախի պիզի կէօյէ կէօթիւրէճէ-
յինի կէօրտիւք . . . պու րույա տախի էվվէրի կիպի ի՛-
շուն կէլիպ շըգմայաճագ տրր :

Բօզ . - Լաքին օ հալտէ ֆուրթունա էսնասընտա պի-
զի գուրթարմըշ օլան Դաբրիէլիմիզին տախի էօլմէսի լա-

զըմ կէլիր . . . օհ , իալր , խալր , պու րույա կէլիպ շըգ-
մայաճագ տրր . տուտ իտէլիմ քի պու րույա վուգու պուլ-
մասըն :

Պլանշ . - Խալր , պու րույա վուգու պուլմայաճագ
տրր . . . րույամըղտա կէօրտիւյիւմիւզ Դաբրիէլին քէրէմ-
քեար մէլէյի տիր քի , թըպզը քէնտիսինէ պէնզէր :

Բօզ . - Հէմիրէճիյիմ , պու րույա նէ գաւտար զարիպ
տիր . . . Ալէմանեատա օլտըղը կիպի պու տէֆա տախի
իւշ քէրրէ այնը րույայը կէօրտիւք :

Պլանշ . - Տօղրու տրր , մէլէք Դաբրիէլ պիզէ տօղրու
էյիլտի վէ լաթիֆ պիր շէհրէ իլէ եիւզիւմիւզէ պագա-
րագ . օ կէլինիզ , էվլատլարըմ . . . կէլինիզ , հէմիրէլէրիմ ,
վալիտէնիզ սիզի պէքլէյօր . . . պիշարէ՝ չօճուզլար . . .
պու գաւտար ուզագ եէրաէն պուրայա կէլտիքտէն սօն-
րա , իքի մասում կիւվէրճին կիպի րուի զէմինտէն կէշէ-
րէք , աղուշը մատէրտէ իլէլ էպէտ րահաթ իթմէյէ կի-
տէճէքսինիզ . . . » տէտի :

Բօզ . - (Լիւլահազաքեարանէ) Էվվէթ . . . մէլէյին
սէօյլէտիյի սէօզլէր պունլար իաթ . պիզ հիշ քիմսէյէ ֆե-
նալըզ իթմէմիշիզ տիր . պիզի սէվէնլէրի սէվմիշիզ տիր .
էսլմէքտէն ճֆշուն գարգաճաղըզ :

Պլանշ . - Էվվէթ , էլիմիզաէն թութուպ կիւզէլ պէ-
յազ գանատլարընը աշարազ պիզի սէմայա կէօթիւրտիւ-
յիւ զէման , իշթէ պունըն իշուն աղյամագտան զիյատէ
թէպէսսիւմ իթտիք :

Բօզ . - Էվվէթ , հաթթա սէվկիլի վալիտէմիզ եիւզիւ
կէօզ եաշլարըյա ըստնմըշ օլտըզը հալտէ , օրատա գօլ-
լարընը պիզէ ուշաթմագտա իտի :

Պլանշ . - Ա՛հ , հէմիրէճիյիմ , պու կիպի րույայար
էսասըզ շէյլէր տէյիլ տիր . . . (Եիւրէք բարալայաճագ
պիր թէպէսսիւմ իլէ Բօզըն եիւզիւնէ պագարագ .) Պուն-
տան պաշգա , սէպէպիյէթ վէրտիյիմիզ օ պէօյիւք քէտէր

տախի պէտքի պունընլա խիթամ պուլաճագ տըր . . .

Բօզ. - Էյվան, պուճտա պիզիմ գապահաթըմրզ
եօզ տըր. պիզ քէնտիսինի տաիմա սէվէրիզ. . . Լաքին
էօճիւնտէ օ գատար դօրգագ վէ օ գատար մահգուն
կէօրիւնիւյօրըզ քի, քէնտիսինի սէվմէյօքքզ տէյու զանն
իտիյօր . . .

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, Բօզ՝ կէօզ եաշ-
լարընը սիլմէր իւզրէ մէնտիլինի տիքիշ սէլէսինտէն աւ-
տը. Լաքին այնը սրրատա մէքթուպ շէրլինտէ տիւրիւ-
միւշ պիր քեաղըտ իշինտէն եէրէ տիւշտիւ:

Էօբսիւզէր պու քեաղըտը կէօրիւնէ թիթրէյիպ
պիրի պիրլէրինէ սարըլտըլար վէ Բօզ թիթրէյ պիր սէ-
տա իլէ:

— Եննէ օ մէքթուպլար կիպի պիր մէքթուպ տըր . . .
ա՛հ, գօրգույօրըմ. . . շիւպհէ եօզ յի պու տա օ պիրլէ-
րի կիպի պիր շէյ տիր. - տէտի:

Գլանշ. - (Էյիլէրէք վէ ալէլ աճէլէ քեաղըտը եէրտէն
ալարագ.) Կէօրմէսինէր, հէմշիրէճիյիմ. եօզսա պիզէ
պու գատար էսէրի թէվէճճիւհ կէօսթէրլէնէր պէլքի տէ
պէօյիւք թէշլիքէլէրէ տիւշար օյուրլար:

Բօզ. - Լաքին պու մէքթուպ նասըլ օյույօր տա պի-
զիմ տիքիշ սէլէմիզտէ պուլունիւյօր:

Պլանշ. - Ուռալլիմէմիզին պուրատա պուլընմատըղը
ղէմանլար օ պիր մէքթուպլար նասըլ էլիմիզէ կէլմիշ իսէ,
պու տա էօյլէճէ կէլմիշ տիր:

Բօզ. - Տօզրու տիր. . . ֆագաթ պու սրրըրն մա-
նէաօրնը ալաշտըրմաղա նէ հաճէթ. . . անը նէ գա-
տար ալաաագ պուլամալաճաղըմրզ տէրքեար տըր. . .
Շիմտի շու մէքթուպը օգուլալըմ, պէլքի տիկէրլէրինտէն
տահա էյի շըգադ:

Պու սէօզի սէօյլէյէրէք, իքի հէմշիրէլէր աթիտէքի
սէօզլէրի օգուտըլար:

« Բէտէրինիզի սէվմէքտէ տէվամ իտինիզ, ազիզ չօ-
ճուգլար. զիրա քէնտիսի բէք միւքէտաէր տիր, վէ սիզ
պիրա յիթիյար քէնտիսինէ քէտէր վէ էլէմի մուհիպ օ-
լույօր սընրզ. սիզին քէնտի եանքնտա պուլընմանըզ սէ-
պէպիյիէ ճէ տէշլէթլի ֆէաաքեարլըզլարա գաթլանմագ-
տա օլտըղընը պիլէմէքսինիզ. Լաքին էյվան քի վազի-
ֆէի բէտէրանէսինէ գուլպան օյույօր. շէքտիլի տէրտ ու
քէտէր շիմտի էվլէլաէն տահա պիլաաէ շիտտէթլի տիր.
պախուսուս քէնտի հազգընտա ասարը մուհապպէթ վէ
շէֆագաթ կէօսթէրմէքտէն կէրի տուրլըզ. զիրա պու
կիպի նիւմայըշլար քէնտիսինէ մահգուզլէթտէն զիյատէ
քէտէրի վէ էլէմի մուհիպ օյուր. սիզին հէր պիր օխշայը-
շընրզ քէնտի գալպինտէ պիրէր խանշէր եարասը աշար,
շունքի քէնտի քէտէրլէրինն սէպէպի սիզ օլտըղընըզ
կէօրիւր:

« Լաքին գաթը իւմիտ իթմէմէլի տիր, ազիզ չօ-
ճուգլար. էկէր շիտաէթլի պիր մուհապպէթին ասարըն-
տան քէնտիսինի մասուն պուլընտըրաճագ գատար քէն-
տինիզէ հիւքիմ իտէպիլիր իսէնիզ, հազգընտաքի մուհապ-
պէթինիզի մուհաֆագա իթմէլլէ պէրապէր իհթլյաթլը
աաֆրանընրզ. պու սուրէթլէ քէնտի քէտէրլէրինի բէք
զիյատէ թալաֆիթի իթմիշ օյաճագսընրզ:

« Պու սրրըր հիշ քիմսէյէ աշմայընը. հաթթա
սիզի ֆէվգ էլ ատէ սէվէն ճէսուր վէ քէրէմքեար Տակո-
պէրէ տախի սէօյլէմէյինիզ. եօզսա կէրէք օ, կէրէք սիզ
վէ կէրէք բէտէրինիզ իլէ պու մէքթուպը եաղան մէճ-
հուլ աօսթընըզ պէօյիւք պէօյիւք թէշլիքէլէրէ տիւ-
շար օյուրաքընըզ. զիրա սիզին բէք տէշլէթլի տիւշմէնշէրի-
նիզ վապ աքր:

« Ճէօօօր օյուրըզ վէ իւմիտ իտինիզ. զիրա բէտէրի-
նիզին հաղղընրդտայի շէֆագաթ վէ մուհապպէթի գարի-
պէն հէր տիւրլիւ քէտէրտէն խալի պուլունտըրմագ արգու

օլունըյօր . օ կիւննէ՛ կիւղէլ կիւն տիւր . . . օ կիւն պէլքի տէ ուզագ տէյիլ տիր . . . :

« Տիկերւերի կիպի պու մէքթուպը տա եագընըզ : »

Պու մէքթուպ օ գատար մէհարէթլէ եագըյմըշ ըտը քի , էօքսիւղէր անը բէտերլէրինէ վէ եախօտ Տակոպէրէ թէպլիշ իթսէլէր պիլէ . բէք բէք մուճիպի թէէսսիւֆ վէ ֆագաթ սուրէթի թահրիւրինէ շագարէն աֆվա շայան պիր միւլահազասըզլըգ ատտ օլունաճագ իտի . էլ հասըլ , մա . բէշալ Սիմոն՝ զըզլարընը եէնիտէն թէրք իտէճէլինտէն տօլայր հըսս իթտիլի քէտէլ իլէ պիր վագիֆէի մա գատ . տէսէ ատտ իթտիլի պիր շէյի իճրա իթմէմէսինտէն հասըլ օլաճագ մահճուպիլէթի արասընտա միւթէմատիլէն շալ . գանըպ տուրտըղընտան , շու սուրէթլէ տիւշար օլտըղը թէրէտտիւտ տիւշիւնիւլէճէք օլուրսա . մէքթուպ մէքթու . պըն նասըլ պիր մէհարէթի թալընանէ իլէ թէրթիպ ի . տիլմիշ օլտըղը անյաշըլտպիլի :

Էօքսիւղէրին գալպլէրինտէքի շէֆագաթ վէ մուհապ . պէթ պու կիպի շէյթանէթքեարանէ նասիհաթլար իլէ թահրիք իտիլտիլինտէն , իքի հէմիլիլէր՝ չօգ կէլէքսիլի յօրատա պուլունմալարը բէտերլէրինէ հագըգաթէն հէմ սաատէթ վէ հէմ տէ քէտէրի մուճիպ օլտըղընը կէօրտիւլէր . զիրա մարէշալ պազը քէրրէ քէնտիլէրին կէօրտիւլիւ զէման , անլէրի թէրք իտէմէյէճէլին հըսս իտէր վէ օ հալտէ վագիֆէսինի իճրասըզ պըրագաճաղընը տիւշիւնէ . բէք , բէք զիյատէ միւքէտտէր օլուր ըտը :

Պիշարէ չօճուգլար տախի պու հալը մահգունիլէթի կէօրէրէք , անը իմգասըզ մէքթուպլարըն մանասընճա թէֆ . սիր իտէրլէր իտի . նիհայէթ պիր տիւրլիւ անյալամատըգլարը կիլլի պիր սէպէպտէն տօլայր քէնտիլէրինին հուզու . ըր բէտերլէրինէ բէք զիյատէ քէտէր վէ էլիմի մուճիպ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իթմիլլէր իտի :

Իշթէ պիշարէ չօճուգլարըն կիւնտէն կիւնէ արթան

մահգունիլէթլէրի պունտան նէշէթ իտիյօր ըտը . հաթթա պունտան գալպլէրինտէ պիր նէվ զօրգու վէ իհթիյաթ հասըլ օլմուշ ըտը քի , պու զօրգու մուհապպէթի սամի . մանէլէրինի կէօսթէրմէլէրինէ մանի օլույօր ըտը . մարէ . շալ իսէ պու անյաշըլմազ ահալը զահրէտէն ալտանա . ըագ , զըզլարընը քէնտիլէրինտէն սօղումը օլտըզլարընա զահիպ օլուր վէ պու ճիհէթլէ եիւրէյի էզիլիլ , շէհրէսին . տէ պիր քէտէրի աղիմ կէօրիլիլիլ վէ չօգ տէֆա տախի կէօզ եաշլարընը կիլլէմէք իշուն , պիրտէն պիրէ չօճուգլա . ըրընըն եանընտան ալըլըր ըտը . օ հալտէ պիշարէ էօքսիւղ . լէր զօրգարագ , քէնտիլէրինտէն . օ իտէրիմիլլին քէ . տէրլէրինէ սէպէպիլէթ վէրէն պիլիլ . պիլիլ եանընտա պուլընմամըզ՝ քէնտիլինի բէք զիյատէ միւքէտտէր զըլը . յօր » տէրլէր իտի :

Պէօյլէ տախի պիր միւլահազանըն պու իքի զօրգագ վէ սաֆի գալպլէրտէ նէ գատար թախիպաթ իճրա իտէ . ճէյի շայանը միւլահազա տըր :

Էօքսիւղէր՝ սէվտիլէրի շէյլէրտէն քէմալը հիւրմէթ . լէ պահս իտէն վէ հաթթա բէտերլէրինին քէնտիլ հագգ . լարընտա կէօսթէրտիլի մուամէլէ իլէ տախի հէր կիւն թէ . հագգուգ իլլէյէն իմգասըզ մէքթուպլարըն հալլի օլտըղը իթթարաթտան նասըլ շիւպհէ իտէպիլիլլէր իտի : 0 վագ . թա գատար պիր չօգ հիլլէ տօլապլարընա գուրպան կիթ . միշ վէ տիւլմէնլէրլէ մուհաթ օլտըղլարընը իսպէր ալմըշ օլտըզլարընտան , մէճհուլ տօսթլարընըն թէնպիհաթընա ըիպէթ իտէրէք , Տակոպէր հագգընտա պիր թագըմ մէտհիլլէլէր պուլունտան մէքթուպլարտան ասքէրի պիլէ խապէրտար իթմէմիլլէր իտի :

Պու էնթրիգանըն մագսատընա կէլինճէ , պունը քէշֆ իթմէք բէք գօլայ տըր . մարէշալը պէօյլէճէ թահրիք վէ էվլատլարընըն քէնտիլինտէն սօղումըշ օլտըզլարընա անը իգնա իտէրէք , թէհիլլէլի պիր թէշէպպիւսէ աթըլմագ

իւզրէ անլէրի թէրք իթմէսինէ մանի օլան թէրէտտիւտինէ
ղալէպէ իթմէք վէ հայաթընը տախի թէհամմիւ իտիլմէ-
յէճէք պիր հալէ գոյարազ , բղտրուպաթը գալպիյէսինի
ալիճէնապանէ վէ գահրամանանէ պիր մագսատըն իճրա-
սընտան միւթէվէլլիա հէյէճանյար սայէսինտէ ունութ-
մայը քէնտիսինէ պիր Նիյմէթ աոտ իթտիրմէք իւմիտինտէ
պուլունըյօրլու ըտը . իշլմէ Բօտէնին մագսատը պու-
տան իպարէթ իտիքի , պու մագսատ նէ մանթըզա մու-
ղայիր վէ նէ տէ իմքեանսըզ իտի .

.....

Բօզ իլէ Պլանշ մէգքիւր մէքթուպը օգուտըգտան
սօնրա , պիր միտտէթճիք սաքիթ վէ մաղմում պիր հալ-
տէ գալտրլար . պատէհու Բօզ քեաղրտը էլինտէ թութ-
միշ օլտըղը հալտէ , ալաղա գալգտը վէ օճաղըն եանընա
կիտէրէք քեաղըտը աթէշէ աթտըգտան սօնրա , գօրգագ-
ճա պիր թավը իլէ .

— Պու մէքթուպը եագմագ լաղըմ տրը . . . եօգսա
իհթիմալ քի պէօյիւք պէօյիւք ֆէլաքէթլէր զուհուր ի-
տէր . — տէտի .

Պլանշ . — (Մահզունիյէթլէ .) Տիւշար օլտըղըմըզ ֆէ-
լաքէթտէն տահա պէօյիւք օլտուպ ա . բէտէրիմիզէ պէօ-
յիւք քէտէրլէրի մուհիւք օլույօր ըմըղ . պունըն սէպէպի
նէ օլապիլիր .

Բօզ . — (Եավաշ եավաշ կէօզլէրինտէն եաշլար ագա-
րագ .) Իհթիմալ քի քէնտիսի պիզի տըղու իթտիյի կիսի
պուլմայօր , հէմշիրէճիյիմ . սէվտիյի պիշարէ գատընըն
գըղլարը օլտըղըմըզ իշուն պիզի սէվլիյօր . . . լաքին իհթի-
մալ քի պիզ քէնտիսի նաղարընտա խայալ իթտիյի գըղլար
տէյիլիզ . ֆիքրիմի սնլալյօր մըսըն , Պլանշ .

Պլանշ . — Էվվէթ , Էվվէթ . . . քէնտիսինի պու գատար
միւքէտտէր իտէն շէյին սէպէպի պու օլմալը տրը . . . Պիզ
օ գատար իլիմսիզ , վահշի վէթէրպիյէսիզ իզ քի , պէս-

պէլի պիզէ գըղլարը նաղարըլա պագմագսուն հիճապ
իտիյօր վէ ֆապաթ պիզի սէվվէթտէ օլտըղընտան , պիթ-
թապ միւքէտտէր օլույօր .

Բօզ . — Էվվէթ , գապահաթ պիզտէ տէյիլ տիր . . .
պիզիմ շէֆապաթլը վալիտէմիզ Սիպէրիա շէօլլէրինտէ
միւքին օլտըղը գատար պիզի թէրպիյէ իթմէյէ չալըշմիշ
տըր .

Պլանշ . — Շիւպհէ եօգ քի բէտէրիմիզ տախի պու-
տան տօլայր պիզի թալիպ իթմէզ . լաքին տէտիյին կիպի
միւքէտտէր օլույօր .

Բօզ . — Պախուսուս գըղլարը կիւզէլ , մարիֆէթլի վէ
զէքի օլան տօլթարը վար բսա , պիզիմ տախի տնլէր կի-
պի օլմատըղըմըզա թէէսսիւֆ իտէր .

Պլանշ . — Խաթըրընտա մը տրը , Բօզ , պիզի ագրա-
պամըգտան մատմուազէլ Լտրիէնին խանէսինէ կէօթիւր-
տիւյիւ զէման , հայրան օլարագ . « Կէօրտիւնիւզ միւ , չօ-
ճուզլարըմ , մատմուազէլ Լտրիէն նէ գատար կիւզէլ
տիր , նէ զէքի վէ քէրէմքեար տրը , հաթթա նէ գատար
լաթիֆ վէ ճազիպէլի տիր , տէմիշ իտի .

Բօզ . — Էվվէթ , բէք տօղրու . . . մատմուազէլ տը
Գարտօվիլ օ գատար կիւզէլ վէ սէտասը օ գատար լա-
թիֆ իտիքի , եիւզիւնէ պագտըղըմըզ վէ սէօզլէրինի ի-
շիթտիյիմիզ զէման , զանն իտէրսին քի պիթիւն քէ-
տէրլէրիմիլի ունուտըր ըտըզ .

Պլանշ . — Էվվէթ , իշլմէ բէտէրիմիզ պիզի մատմուա-
զէլ Ատրիէն վէ սաիր կիւզէլ մատմուազէլլէր իլէ մուգա-
յէսէ իտէրէք , պիզիմիէ իֆթիխար իտէմէյօր . . . հալ պու
քի քէնտիսի հէր քէ » Թարաֆընտան մագհարը մուհապ-
պէթ վէ հիւրմէթ օլտըղընտան , գըղլարըլա իֆթիխար
իթմէյի աճապա նէ գատար արզու իտէր իտի .

Պու սրրատա Բօզ սլիրտէն պիրէ հէմշիրէսինին գօլուն-
տան թութարագ , քէմալը էնտիշէ իլէ .

— Տինչէ՛... տինչէ՛... բէտէրիմիդին օտաւորնտա եիւք. սէք սէս իլէ լազըրտը իտիյօրլար. — տէտի :

Պլանշ. — (Դուռնազ վէրիպ տինչէյէրէք.) Էվվէթ, աշազ սէտաւոր տա վար տըր... բէտէրիմիդին եիւրիւյիւշիւ տիւր... :

Բօզ. — Ահ, եա Բապպի... նա՛սըլ տա սէսինի եիւք. սէլտիյօր. եինէ հիտտէթլէնմիշ օյմալը... իհթիմալ քի շիմտի պուրայա կէլիւր... :

Պէտպաթթ շօճուզլար՝ քէնտիլէրինի ըուհը կիպի օէ. վէն բէտէրիւրինին օտաւարընա կէլէճէյինի միւլահազա ի. տէրէք, տէհէթլէ պիւրի պիւրինէ պազըլտըլար :

Պազաթ օ պիւր օտաւա իշիտիլէն սէտա կիթ կիտէ տահա եիւքսէք վէ տահա հիտտէթլի պիւր հալ քէսպ իթ. տիյինտէն, Բօզ թիւր թիւր թիթրէյէրէք հէմշիրէսինէ տէ. տի քի :

— Պուրատա տուրմայալըմ, հէմշիրէճիյիմ... պիզիմ օտամըզա կիտէլիմ... :

Պլանշ. — Նիշուէն :

Բօզ. — Զիրա պուրատա տուրաճազ օլուրսազ, բէ. տէրիմիդին սէօզլէրինի իսթէմէյէրէք իշիտէճէյիզ. քէն. տիսի իսէ շիւպհէսիզ պիզիմ պուրատա պուլընտըղըմըզ. տան պիսապէր տիւր :

Պլանշ. — (Տէրհալ այաղա գալզարազ.) Հազգըն վար, հէմշիրէճիյիմ... կէ՛լ, կէ՛լ :

Բօզ. — Ահ, գօրգույօրըմ... պէն բէտէրիմիդին պու. գատար հիտտէթլէ սէօզ սէօյլէտիյինի հիշ իշիթմէմիշ ի. տիմ :

Պլանշ. — (Պէնզի աթարազ վէ պիւր իսթիյար տու. րարազ.) Ահ, եա Բապպի... Տափոպէր իլէ գօնուշը. յօր... :

Բօզ. — Աճապա պու եօլտա հիտտէթլէ սէօզ սէօյլէ. մէսինին սէպէպի ճէ տիւր... :

Պլանշ. — Պիւր ֆէլաքէթ վուգու պուլմըշ օլմալը տըր :

Բօզ. — Ահ... հէմշիրէճիյիմ... պուրատա տուրմա. յալըմ... պիշարէ Տափոպէրին պու եօլտա թէքտիւր իտիյ. տիյինի իշիթմէքլէ եիւրէյիմ էզիլիյօր :

Պու սըրատա եանընտաքի օտատա հիտտէթլէ աթը. լան վէ եախօտ գըրըլան պիւր շէյին կիւրիւթիւսիւ իշի. տիլէրէք, էօքսիւզլէր օ տէրէճէ գօրգտըլար քի, պէնզլէ. րի ուշարազ, թիթրէյէ թիթրէյէ օտաւարընա գօշտըլար վէ գաբուլը գաբատըլար :

Շիմտի մարէշալ Սիմոնըն սէպէպի հիտտէթլինի պէ. յան իտէլիմ :

42

ԵԱՐԱՆԸ ԱՐԱՆԱՆ

Բօզ վէ Պլանշը պու տէրէճէ իւրթիւթմիւշ օյան վա. գըա շուէնտան իպարէթ իտի :

Մարէշալ Սիմոն թորիֆի հազապիլ պիւր հիտտէթ ու. ղազապա տիւշար օյմուշ պուլընտըղընտան, օտաւոր տէ. րունինտէ աճէլէ աճէլէ կէզինմէյէ պաշլաժըշ ըտը. կիւզէլ վէ մէլուտանէ շէհրէսինտէ ասարք հիտտէթ ու ղա. ղապ կէօրիւյիյօր վէ կէօզլէրինտէն տէ աթէշլէր սաշը. լըյօր իտի. ղայէթ գըսա քէսիլմիշ գըր ընկինտէքի սաշ. լարլա միւզէյեէն էնյի ալընտաքի տամարլար գօրաճազ տէրէճէտէ շիշմիշ իտի. սըգ վէ սիյահ պըլըզլարը աղ. ղըն պիւր տրալտիւրն եիւզիւ կիպի արա սըրա հարէքէթ իթմէքտէ իտի. կէօզէ կէօլիւնմէյէն պին եարալար իլէ

Երաւանմը պիտի արսւան՝ մահապառ պուրնտրըր գաֆէս իշխնտէ էօթէյէ պէրիյէ նա՛սրլ պիտի հիտտէթի վահշիյանէ իլէ սէյիտիլ իսէ : մարէշալ Սիմոն տախի էօյլէճէ հիտտէթլէ վէ սօլույարագ , ստասր տէրուինտէ կէզինմէքտէ իտի . պազէն հիտտէթինին տղըրլըրլ ալթընտա էզիլմիշ կիպի ազաճըգ էյիլէրէր եիւրիւր վէ պազէն տէ պիրաէն պիրէ տօղրուարագ վէ գօլլարընը կէօյսիւնտէ խաշվարի գափուշորարագ , ալնը թէհտիտամիզ պիտի թափլ ալմըշ վէ կէօզլէրինտէ ասարը տէհշէթ բէյտա օլմուշ օլտըրը հալտէ . պազը գարըշըգ սէօզլէր սէօյլէյէրէք , կէօզէ կէօրիւնմէզ պիտի տիւշէնէ գարշը մէյտա օգուր կիպի կէօրիւնիւր իտի . իշթէ օ հայտէ մարէշալ պիտի ղայրէթի գահրամանանէյէ գարըրլըր պիտի ճէնկեափէրին նուժունէի միւճէսսէմի իտի :

Պիտի ազ սօնրա պիրտէն պիրէ տուրտու , ալաղընը հիտտէթլէ եէրէ վուրտու վէ օճաղըն եանընա կիտէրէք շանը օ գատար շիտտէթլէ չալտը քի , չանըն իբի գօթու պէլինտէ գալտը : Պունըն իւզէրինէ խըտմէթքեարարտան պիրի տէրհալ գօշուպ կէյտիլլինտէն , մարէշալ :

— Քէնտիսիլլէ գօնուշագ իսթէտիլիմի Տակոպէրէ խապէր վէրմէտինիզ մի . — տէյու պաղըրտը :

Խըտմէթքեար . — Էմրինիգի տէրհալ իճրա իյլէտիմ , էֆէնտիմ . լաքին Ս . Տակոպէր հափինին գարուսընա գատար օղլունա բէֆագաթ իթտիլինտէն . . . :

Մարէշալ Սիմոն խըտմէթքեարըն սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ էլիլլէ ամիրանէ պիտի հարէրէթտէ պուլունարագ .

— Բէք էյի , հայտի կիթ . — տէտի :

Խըտմէթքեար տըշարը չըգտըր վէ մարէշալ սօլ էլինտէ պուլընան պիտի մէքթուպը հիտտէթլէ ամուճընտա սըգարագ , եէնիտէն կէզինմէյէ պաշլատը :

Պու մէքթուպը քէնտիսիլլէ Ռապա-թուա վէրմիշ իտի . սատագաթլը հայփան՝ միւմաիլէյհին իշէրի կիրտիլի

զէման գարշըսընա գօշարագ . վէ խօշ պիտի հարէքէթտէ պուլունաճագ զանն իտէրէք . մէքթուպը քէնտիսիլլէ ուգաթմըշ իտի :

Նիհայէթ գարու աշըլտըր վէ Տակոպէր իշէրի կիրտի . մարէշալ ալնը կէօրիւնճէ , հիտտէթլի պիտի թափլ իլէ :

— Սիգի չայրըթտըրալը խալլըր զէման օլտու , նէրէտէ գալտընը . — տէյու պաղըրտը :

Տակոպէր՝ պու եէնի հիտտէթի մարէշալըն միթէմաաիլէն պուլընտըրը հայը հէյէճանա համլ իտէրէք վէ թէաճճիւպ իթմէքտէն զիյատէ միւթէէսսիֆ օլարագ , հայիմանէ պիտի թափլ իլէ տէտի քի :

— Աֆիլ իտերսինիզ, ժենեթալ, օղուժը գարույա
գատար կէթթիւրիւյօրտըմ վէ . . .

Մարէշալ Տակոպէրին սէօղիւնիւ քէսէրէք վէ էլիւ-
տէքի մէթթուպը աւա ուզաթարագ .

— Շու մէթթուպը օգուլընըզ . - տէտի վէ Տակոպէր
մէգքիւր մէթթուպը օգուտըղը սըրուտա, քէնտիսի պիր
գաթ տահա հիտտէթլէնէրէք վէ էօնիւնտէ պուլընան
պիր սանտալիէյի պյաղըյլա տէվիրէրէք .

— Տէմէք քի պէնիմ խանէմտէ տախի պիր թագըմ
խայընյար վար տըր քի, ֆէվզ էլ ատէ մէթանէթլէ պէ-
նի թաագիպ իտէն ալչագյար թարաֆընաան բարա իլէ
ճէլպ իտիմիշլէր . . . Օգուտընըզ մը, մօսիէօ .

Տակոպէր . - (Մէթթուպը օճաղա աթարագ, պարի-
տանէ .) Էվվէթ, օգուտըմ, օ պիրլէրի կիպի պու տա
ալչագճա պիր շէյ տիր .

Մարէշալ . - Պու մէթթուպ ալչագճա եազըլմըշ տըր .
ֆազաթ տօղրու սէօլլէյօր .

Տակոպէր նէ տէմէք իսթէտլիյինի անլամայարագ,
մարէշալըն եիւզիւնէ պագտը . մարէշալ իսէ սէօղիւնիւ
շու եօլտա տէվամ իթտի .

— Ալչագճաթընա եազըլմըշ օլան պու մէթթուպը
պանա քիմ վէրտի պիլիր միսինիզ . պու իշտէ մութլագ
շէյթանըն տախի միւտախէլէսի օլմալը տըր քէօթէլինիզ
վէրտի .

Տակոպէր . - Բապա-ժուա մը . . .

Մարէշալ . - Էվվէթ, շիւպհէ եօգ քի պու շէյ սիզին
իճատ իթտիլինիզ պիր լաթիֆէ տիր . . .

Տակոպէր . - (Մարէշալըն հիտտէթ վէ հէյէճանըն-
տան տօլալը կիթտիքճէ մուզտալըպ օլարագ .) Լաթիֆէ
իթմէյէ հիշ կէօյնիւմ եօգ տըր, ժենեթալ, պու իշին
նաւըլ վուգու պուլմըշ օլտըղընը անլայամայօրմ . Բա-
պա-ժուա պուլտըղընը կէթիրմէք խասսասընա մալիք տիր ,

շիւպհէ եօգ քի պու մէթթուպը խանէ իշինտէ պուլմըշ
տըր . օ հալտէ . . .

Մարէշալ . - (Տակոպէրին սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Պու
մէթթուպը պուրայա քիմ պրրագմըշ տէմէք քի էթրա-
ֆըմը պիր թագըմ խայընյար իհաթա իթմիշլէր . տէմէք
քի պէնիմ հագգընըզտա էմնիյէթի քեաթիլէմ պուլընտը-
ղը հալտէ, սիզ հիշ պիր շէյէ նազարէթ իթմէյօրտընըզ .

Տակոպէր . - ժենեթալ . . . պէնի տինլէլինիզ .

Մարէշալ . - Պու նաւըլ շէյ . . . պէն եիկիրմի պէշ
սէնէ մուհարէպէլէրէ կէօյնա վէրտիմ, պունճա օրտու-
լարա գարչը մուգալէմէթ իթտիմ, սիւրկիւն վէ նէֆինին
էն ֆէնա զէմանյարընա գարչը քէմալը մուգաֆիէրիյնէթ-
լէ ուղրաշտըմ, մէմուլըն զայր օլարագ գուհուր իտէն
պիր շէյ պէլայարա թէհամիւլ իթտիմ տէ շիմտի պիր
իյնէ աճըսըյլա մը էօլէճէլիւմ, Պիլմէմ նէ կիպի պիր տ-
տալէթի խայընանէ սէպէսիլլէ, պէնի խանէմէ գատար
գօլալաթընյար, պէնի հէր աւ պիլա միւճաղաթ թագեիգ
իթսինլէր, պէնի պին տիւրլիւ իշրէնճէլէրէ տիւշար իթ-
սինլէր, Էվվէթ, պիլթիւն պու իշլէրտէ օ իմանըզ տիկ-
րինեինին բարմաղը վար տըր, պուստան էմին իմ, պէնիմ
տիւնեատա պիր տիւշմէնիմ վար տըր քի, օ տա օ ալչագ
տըր, հէր նէ օլուրուա օլսուն անըն իշինի պիթիրմէլիլիմ,
զիրա արթըգ օսանտըմ . . . արթըգ իշ տէրէճէսինի աշ-
տը .

Տակոպէր . - Լաքին, ժենեթալ, անըն բաբաղ օլտը-
ղընը խաթըրընըզա կէթիրինիզ վէ . . .

Մարէշալ . - Բաբաղ օլմասը պէնիմ նէմէ լազըմ . . .
պէն անըն գըլըճ գուլլանտըղընը կէօրմիւշիւմ, օ իման-
սըզըն տամարլարընտաքի ասքէր գանընը գաֆասընա չը-
գարապիլիլիմ .

Տակոպէր . - Լաքին, ժենեթալ . . .

Մարէշալ . - (Պիր հիտտէթի ֆէվզ էլ ատէ իլէ .)

Պէն պիտիսինին եագասընտան թուծմաւոր, յըմ վէ պու կիզ-
լի էնթրիգայարա պիր նիհայէթ վէրմէք իշուն անյէրէ պիր
նամ ու սուրէթ վէրմէլիյիմ . . . Պու ալչագլըզլար պէնի
հէր թարաֆտան իհաթա իտիյորլար . էօմրիւմիւ ճէհէն-
նէմէ չէվիրիյորլար . . . հայ պու քի պէնի եավաշ եավաշ
եագըպ մահվ իտէն պու հիտտէթլէրտէն պէնի գուր-
թարմագ իշուն հիշ պիր թէչէպպիւստէ պուլունըլմայօր .
արթըզ հիշ քիմսէյէ էմիյէթ իտէմէմ . . .

Տակոպէր . - (Սիւքիւնէթլի վէ ֆագաթ մէթին պիր
սէտա իլէ .) Պու սէօզիւ սէօյլէմէնիզէ հիշ պիր վագթ
միւսաատէ իտէմէմ, ժէնէրալ .

Մարէշալ . - Նէ՛ տէմէր իսթէյօրսընըզ . . .

Տակոպէր . - ս թրթրգ հիշ քիմսէյէ էմիյէթ իտէ-
մէմ, սէօզիւնիւ սէօյլէմէնիզէ միւսաատէ իտէմէմ, զիրա
էն նիհայէթ պունա պիւս պիւթիւն ինանաճագսընըզ . պու
իուսուս սիզի ուղուրընըզտա քէնտիլէրինի աթէչէ աթ-
մաղա պիլէ հագրը օյան էշխաստան զիյատէ սիզէ քէտէր
վէ էլէմի մուծիպ օյուր . . . պէն տէ ուղուրընըզտա քէն-
տիլէրինի աթէչէ աթանյարտան ըմ . . . պունը բէք ալէա
պիլիսինիզ .

Տակոպէրին հէյէճանըլ պիր սէտա իլէ սէօյլէմիշ օլ-
տըղը շու սատէ սէօզլէր՝ մարէշալըն ազլընը պաշընա
կէթիրտի . զիրա պու սատուգաթլը վէ ալիճէնապ ատէմ՝
հէր նէ գատար վագթ վագթ քէտէրի տէրունը սաիգա-
սըյլա հիտտէթլէնիթ իտի իսէ տէ , չօգ կէչմէտէն իլք հա-
լինի պուլուր ըտը . պինաէն ալէյհ Տակոպէրէ տէօնէ-
րէք , հալիմանէ վէ ֆագաթ եինէ հէյէճանըլ պիր սէտա
իլէ .

— Հագըղն վար , ազիզիմ Տակոպէր , պէնիմ սէնտէն
չիւպհէ իթմէյէ հագըղմ եօգ տըր . ֆագաթ պազը քէր-
րէ հիտտէթ ու զազապա տիւշար օլույօրըմ . պու ալչագ-
ճա մէթիւպ պէնի պիւս պիւթիւն չըրքտան չըգարտը ,

չըլտըրաճաղըմ կէլիյօր . . . պէն հագգսըզ վէ նանքէօր
պիր ատէմ իմիշիմ . . . էվլէթ , նանքէօր իմիշիմ . . . ֆա-
գաթ քիմէ՛ գարշը . . . սանա գարշը . . .

Տակոպէր . - Պէնտէն պահս իթմէլիյիզ , ժէնէրալ ,
սէնէ նիհայէթինտէ պու կիպի սէօզլէր սէօյլէյէրէք . պիւ-
թիւն սէնէ միւտտէթիւնէ պանա մուամէլէի շէտիտէտէ
պուլունապիլիսինիզ . . . Սիզէ նէ՛ վագը օլտու , իմտի
օրասը լագըմ՝ տըր . . .

Պու սէօզ իւզէրինէ մարէշալըն չէհրէսինտէ եէնիտէն
սասարը մահգուլիյէթ բէյտու օլտու վէ զըսա պիր սէտա
իլէ .

— Պանա նէ՛ մի վագը օլտու . . . պէնի թահգիր ի-
տիյօրլար , պանա խօր պագըլօրլար . - տէտի .

Տակոպէր . - Սիզէ՛ մի . . . սիզէ՛ մի . . .

Մարէշալ . - (Սիւքէտտէրանէ .) էվլէթ , պանա ,
պու եէնի եարամը սէնտէն նիշուն սագլայըմ . պէն սէն-
տէն չիւպհէ իթտիմ , պունտան տօլայր սանա թարգիյէ
վէրմէյէ պօրճլույըմ . հէր շէյի սանա սէօյլէյէճէլիմ . պիր
միւտտէթտէն պէրու , էսկի սիլահ արգասալարըմա թէ-
սատիւֆ իթտիյիմ զէման , պէնտէն ուզագ տուրտըլա-
րընը ֆարգ իտիյօրըմ .

Տակոպէր . - Նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ . . . պիր ազ էվլէլ
աթէչէ աթտըղըմ մէթիւպ պունտան . . .

Մարէշալ . - (Հիտտէթլի իյմա իտէր պիր ահ իտէրէք .)
էվլէթ , պունտան պահս իտիյօր բտը . . . լաքին տօղրու
սէօյլէյօր ըտը .

Տակոպէր . - Լաքին պու օյամագ շէյ տիր , ժէնէ-
րալ , սիզ հէր քէսին մուհիպպ վէ միւհթէրէմի սինիզ . . .

Մարէշալ . - Պունյարըն քեաֆֆէսի սէօզ տիւր , տօս-
թըմ . պէն սանա ֆիլիյիյաթտան պահս իտիյօրըմ . պէնի
կէօրաիւքլէրինտէ , սէօզլէրինի պիրտէն պիրէ գաթ ի-
տիյօրլար վէ պէնիմէ մուհարէպէ արգատաշը կիպի մուա .

մէլէ իտէճէք եէրտէ, պանա դայէթ սօղուգ պիր նէզա-
քէթ կէօսթէրիյօրլար. նիհայէթ պին տիւրլիւ հայլէր վար
տըր քի. ինսանըն եիւրէյինի ճէրիհատար իտէրլէր վէ
ֆագաթ անլէրտէն տօյայր կիւճէնմէք միւմքին օյսմազ:

Տակոպէր. - Պու սէօյլէտիյինիզ սէօղլէր զիհնիմի
գարըշտըրըյօր, ժէնէրալ, ֆագաթ սիզ սէօյլէտիյինիզ
իշուն, պէն տէ ինանմազա մէհպուրըմ. . .

Մարէշալ. - Պու հայէ թէհամմիւլ իթմէք գապիլ օլ-
մատըղլնտան, գալպիմտէն շիւպհէյի տէֆ իթմէք իւզրէ,
պու սապահ ժէնէրալ տ'Ուվրէնգուրըն խանէսինէ կիթ-
տիւմ. տ'Ուվրէնգուր իմրէրաթօրըն ասաքիրի խասասընտա
պէնիմլէ պէրապէր միւրալայր տը. քէնտիսի նամուս վէ
սատաղաթ սահիպի պիր ատէմ տիր. ֆէնտիսինէ եիւրէ-
յիմի աշըպ տէտիւմ քի. « Հաղգըմտա պիր սօղուգլըգ
կէօրիւյօրըմ. կէօրիւյիւր քի ալէյհիմտէ պիր իֆթիրա
տէվէրան իտիյօր. պանա հէր շէյի սէօյլէյինիզ քի, հի-
ճիւմիւն նէ թարաֆտան կէտիյինի պիւրէք, քէնտիմի
աշըգտան աշըղա միւտաֆաա իտէպիլէյիւմ. »

Տակոպէր. - Բէք էյի, նէ՝ ճէվապ վէրտի:

Մարէշալ. - Տ'Ուվրէնգուր պէնիմլէ մահրէմանէ պիր
սուրէթտէ գօնուշաճազ եէրտէ, պարիտանէ պիր նէզա-
քէթ կէօսթէրէրէք, սօղուգ պիր թարգտա. « Հաղգը-
նըգտա պիր կէօնէ իֆթիրա տէվէրան իթտիյինի պիլմէյօ-
րըմ, մօսիէօ մարէշալ » տէտի. Պէն իսէ. « Պանա մօսիէօ
մարէշալ նամընր վէրմէրտէ մանէա ևօգ, ազիզիւմ տ'Ուվ-
րէնգուր. պիզ էսկի ասքէրլէրտէն, էսկի տօսթլարաան
ըզ. նամուսըմ հաղգընտա էնտիշէտէ պուլընըյօրըմ. զի-
րա կէրէք սիզին վէ կէրէք սաիր արդատաշարըմըզն էվ-
վէրէ կիպի պանա մուամէլէի խալիստանէ վէ տօսթանէտէ
պուլուլմատըգլարընը կէօրիւյօրըմ. պուլըն ինքեար իթ-
մէք գապիլ տէյիլ տիր. . . » զիրա կէօրիւյօրըմ վէ հրա-
տիյօրըմ » տէտիւմ. ժէնէրալ տ'Ուվրէնգուր եինէ պինը

պիւրուտէթլէ. « Հաղգընըգտա հիւրմէթ ու ըիայէթտէ
գուսուր իտիյտիյինի ասլա կէօրմէմիշիւմ տիր » տէտի.
Պուլըն իւզէրինէ սուրէթի մահրէմանէտէ էլինի սրգա-
րազ. « Պէն սիզէ հիւրմէթ ու ըիայէթտէն պահս իթմէ-
յօրըմ. էվվէլճէ պանա ասարը մահրէմիլէթ վէ էմնիլէթ
կէօսթէրիտիյի հալտէ, շիմաի պէնիմլէ եապանճը կիպի
մուամէլէ իտիյօրլար տէյօրըմ. պու լմէպէտտիւլիւն սէ-
պէպի նէ տիր » տէտիւմ. տ'Ուվրէնգուր էլան էվվէլքի պիւ-
րուտէթ վէ իհիլիյաթընը մուհաֆազա իտէրէք. « Պուլը-
նար ս գատուր նաղիք շէյլէր տիր քի. պու պապտէ սի-
զէ պիր ֆիքր վէրմէք պէնճէ միւմքինիզ տիր » տէտի.
Պուլըն իւզէրինէ եիւրէյիւմ հիտտէթ ու քէտէրիմտէն
հօքլամաղա պաշատը. Տ'Ուվրէնգուրտան իյզահաթ թա-
լէպ իթմէք տիվանէլիք իտի. պինաէն ալէյհի հայսիլէթի
զաթիլէմի տիւշիւնէրէք, պու մուհապէրէյէ խիթամ վէր-
տիւմ. լարին պու մուհապէրէ շիւպհէլէրիմի պիւսպիւթիւն
թէէնիտ իյլէտի. Տէմէք քի պէն միւսթահազգ օյտըղըմ
հիւրմէթ վէ իթիպարը դայպ իթմիշիւմ վէ սէպէպինի պիւ-
մէքսիլին տիւշարը հազարէթ օյույօրըմ. Պու մէքրուհ պիր
շէյ տէյիլ մի տիր. հիշ օլմագսա հաղգըմտա պիր վա-
զըա, պիր շալիա տէվէրան իթմիշ օյսայըտը, պէն տէ
քէնտիմի միւտաֆաա իթմէլէ, ինթիզամ ալմաղա վէ եա-
խօտ ճէվապ վէրմէլէ մէյտան պուլուր րուրմ. յաքին հիշ
պիր սէօգ սէօյլէնիլմէյօր. եալընըզ նաղիքեանէ պիր
զուգըզ կէօրիւյօրըմ ըի. պու հայ պիր հագարէթտէն
զիյատէ ինսանըն եիւրէյինի ինճիտիյօր. Մհ, արթըզ իշ
տէրկճէսինի աշտը. . . զիրա սլուշարլա պէրապէր սաիր
պիր թագըմ տիւշիւնճէլէրիւմ տէ վար տըր. Բէտէրի-
մին վէֆաթընտան պէլու պու նէ ազապ տըր շէքիյօ-
րըմ. . . պարը խանէմտէ օյսուլն ազաճըգ րահաթ, ազա-
ճըգ սաաաթէթ եիւզիւ կէօրէյիւմ, իսայր, իսանէյէ կէլին-
ճէ, պիր թագըմ ալշազճա մէքթուպլար օգուլմաղա մէճ.

պուր օլույորում. . . (Երևեք բարալայաճագ պիր սէտա ի. լէ.) Պունտան պաշգա , էվլատլարումը տա կիւնտէն կիւ. նէ պէնտէն սօղումը կէօրիւյօրում. . . (Տակոպէրին թէ. աճճիւպինի կէօրէրէք.) Էվվէթ , հալ պու քի պէն քէն. տիլէրինէ նէ՝ գատար սէվտիյիմի պիլմէզլէր :

Տակոպէր . - (Իէաճճիւպլէ.) Պըզլարընըզ սիզտէն սօղումըլար մը . . . պէօյլէ պիր գապահաթը քէնտիլէ. րինէ նաւըլ համլ իտիյօրսընըզ :

Մարէշալ . - Պէն քէնտիլէրինի թայիպ իթմէմ. զիրա պէնի աճագ թանրյապիյտիլէր :

Տակոպէր . - (Հիտտէթլէնէրէք , թէքտիրամիզ պիր թավր իլէ.) Սիզի աճագ թանրյապիյտիլէր մի . վալի. տէլէրի աճէրէ սիզտէն պաշգա քինտէն պահս իտէր ի. տի . պէն քէնտիլէրինէ սիզտէն պաշգա քիմտէն պահս իտէր իտիմ. հէր աճ սիզ պիլիմլէ պէրապէր պիր իւշիւն. ճիւ օլուր ըտրնըզ , էվլատլարընըզա սիզի թանըմագ տան , սիզի սէվմէքտէն պաշգա նէ էօյրէտէպիլիր իտիք :

Մարէշալ . - Քէնտիլէրինի միւտաֆիաա իտիյօրսընըզ , էօյլէ մի . . . հագգընըզ վար . . . շունքի անլէր սիզի պէն. տէն զիյատէ սէվիյօլլար :

Պու սէօռ իւզէրինէ Տակոպէր օգատար հէյէճանա կէլտի քի , հիշ պիր ճէվապ վէրմէքսիզին մարէշալըն Երւ. զիւնէ պապտր , Մարէշալ իսէ քէտէրլի պիր թավր իլէ .

— Էվվէթ , էվվէթ , պու պիր ալճադըզ տըր , նան. քէօրիւք տիւր , ֆագաթ նէ Եաքայըմ . . . էվլատլա. րըմըն պէնիմ Եանըմտա հէր ղէման ցօրգագ կէօրիւն. տիւքլէրի հալտէ սիզէ խալիսանէ պիր մուհապպէթ վէ էմնիլէթ կէօսթէրմէքտէ օլտըզլարընտան տօլայր պէլ. քի Եիկիրմի տէֆա հասէտ իթմիշիմ տիր . էկէր շէհրէլէ. րինտէ պազը քէրրէ ատէթտէն զիյատէ տատըր պէշաշէթ բէյտա օլուրսա , օտա սէնի կէօրտիւլլէրի վէ սէնինլէ գօնուշտըզլարը ղէման տըր , պանա իսէ հիւրմէթտէն ,

ԲՆԹԻՅԱԹԱՆՆԻ . սօղուգլուգտան պաշգա պիր շէյ կէօս-
թէրմէզլէր . . . Իշթէ պու հալ պէնի էօլտիւրիւյօր : Էկէր
էվլատլարրմըն մուհապպէթինտէն էմին օլսայրտըմ . հէր
շէյի կէօզէ ալտրլըր . . . հէր թէհիթէյէ կէօյիւս վէրիւր
իտիմ . - տէտի :

Պատէհու Տակոպէրին Բօզ վէ Պլանշըն օտաւսընա ա-
չըլան գաբույա տօղրու սէյիրթտիյինի կիօրէրէք :

— Նէ՛րէյէ կիտիյօրսըն . - տէյու սօրտու :

Տակոպէր . - Դըզլարընըզը պուրայա կէթիրմէյէ ,
ժէնէրալ :

Մարէշալ . - Նէ՛ եարաճագսըն :

Տակոպէր . Սիզին գարշընըզա կէթիրիպ քէնտիւէրի-
նէ : Զօճու գլարրմ . բէտէրինիզ սիզ քէնտիսինի սէվմէյօր-
սընըզ զաննընտա պուլուշըյօր . . . : տէյէճէյիմ . պուշ-
տան պաշգա պիր սէօզ սէօյլէմէմ . . . : հալտէ կէօրէ-
ճէքսինիզ . . . :

Մարէշալ . - (Հիտտէթլէ .) Տակոպէր , պուշը եար-
մայաճագսընըզ :

Տակոպէր . - Տակոպէր պուշա թէհամիւլ իտէմէզ ,
սիզին պու պիչարէ էօքսիւզլէր հազգընտա պէօյլէ պիր
զաննա զահիպ օլմազա հազգընըզ եօզ տրր :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , Տակոպէր եէնիտէն գաբու-
յա տօղրու պիր ատրմ աթտը :

Մարէշալ . - Տակոպէր , սանա պուրատա տուրաճագ-
սըն տէյօրրմ :

Տակոպէր . - (Գապա պիր թարգտա) Պէնի տինլէյի-
նիզ ժէնէրալ , պէն սիզին աքէրինիզ , մէմուրընըզ վէ
հաթթա խըտմէթքեարընըզ ըմ . լաքին զըզլարընըզը միւ-
տաֆաա իթմէք լազրմ կէլտիյի վազթ , նէ բայէյէ պա-
գարըմ նէ տէ ըութպէյէ . . . շիմտի հէր շէյ անլաշը-
լըր . . . պէն էյի ատէմլէրի եիւզ եիւզէ կէթիրմէքտէն
պաշգա պիր շէյ թանըմամ :

Մարեշալ գոյունտան թու թու պ մէն՝ իթմէմը՝ օյսա-
յրտը, ասքեր հէր հալտէ էօքսիզլէրին օտասընա կերե-
ճէք իտի:

Մարեշալ օ Տուր օ սէօգիւնիւ էօյլէ պիր թաւորը ամբ-
րանէ իլէ սէօյլէտի քի, իթմէմը ասքեր իթմաթ իթմէ-
յէ ալըզգըն օլտրղընտան, պաշրեր էլտի վէ օլտրղը եեր-
տէ տուրտու: Մարեշալ սէօգիւնիւ յու հօլտա տէվամ
իլէտի:

— Նէ՛ հարաճաղսըն, գրգլարրմ՝ պէնի սէվմէյօրլար
զաննընտա պուլընտրղըմը քէնտիլէրինէ սէօյլէյէճէյսին վէ
պու սուրէթլէ անլէրին դալպինտէ մուհապպէթ տույղու-
լարը ուլյանտրրաճաղսըն, տէ յիլ մի, հալ սլու քի օ պի-
շարէ չօճուզլար պու տույղուլարտան պիւս պիւթիւն պի-
խապէր տիրլէր... պունտա իսէ անլէրին գապահաթը
եօգ տրր... գապահաթ պէնտէ տիր:

Տակոպէր. — (Եիւրէք բարալայաճաղ պիր սէտա իլէ.)
Օհ, Ժէնէրալ, էվլատլարընըզ հազգընտա պու հօլտա
լիսան դուլանտըղընըզ իշիտէրէք, հիտտէթ տէ յիլ, քէ-
տէր հըսս իտիյօրլմ... եիւրէյիմի բարչա բարչա իտիյօր-
սընըզ:

Մարեշալ իթմիյար ասքերին չէհրէսինտէքի ասարը
հիւզն ու քէտէրտէն մի թէէսսիր օլարագ:

— Իէք էլի, պէն եինէ հազգսըզ օլարմ... ֆա-
գաթ հիտտէթ հըսս իթմէյսիզլին վէ հասէտ էլտաթէրմէք,
սիզին սօրարմ, էվլատլարրմ սէնինլէ պէնտէն գլյատէ
մահրէմանէ վէ թէքլիֆսիլ տէյիլ մի սիրլէր:

Տակոպէր. — Եհ, իշի պու նօգթատան թու թտըրու-
ճաղ օլուրսանըզ, Բապա-Ժուա իլէ տէ պէնտէն ղիյատէ
թէքլիֆսիլ տիրլէր... Սիզ անլէրին քէտէրի սինիզ...
պիր քէտէր նէ՛ գասար լաթիֆ թապիաթլը օլուրսա օլ-
սուն, հէր ղէման էվլատլարընըն հիւրմէթինի ճէլպ իտէր...
պէնիմլէ թէքլիֆսիլ իմիշլէր... քէնտիլէրի պէնիմ հազ-

գըմտա նասըլ հիւրմէթ կէսթէրէպիլիլլէր քի, պըլըզ-
լարըմ վէ ալթը ալագ պօյու միւսթէսնա օլարագ, քէն-
տիլէրինի պէշիլինի սալլայան իթմիյար պիր տատըտան
հիշ ֆարգըմ եօգ տրր, Պունտան պաշգա, սիզ քէտէ-
րինիզին վէֆաթընտան էվլէլտէ մահգուն վէ մէշղուլ
իտինիզ, էվլատլարընըզ պունը ֆարգ իթտիլէր... վէ սի-
զին սօղուզլըզ ատտ իթտիլինիզ շէյ չիւպհէմ եօգ քի
պու հալինիզ հազգընտա պիր էնտիշէ տիր... սիզ պու
պապտէ հազգսըզ սընըզ, Ժէնէրալ, էվլատլարընըզն սի-
զի չօգ սէվտիլէրինտէն տօլայը շիլիայէթ իտիյօրսընըզ:

Մարեշալ. — Պէն քէնտի քէտէրլէրիմտէն տօլայը շի-
քեայէթ իտիյօրլմ... չէքտիլիմ միհնէթ վէ ազապը եա-
լընըզ պէն պիլիլլիմ...

Տակոպէր. — (Էօքսիզլէրէ օլան մուհապպէթի սէպէ-
պիլլէ քէք իլէրիլլէ վարարագ.) Քէտէրլէրինիզ քէք շիտ-
տէթի օլմալը տըր, ղիրա սիզի սէվէնլէր տալի սիզինլէ
պէրապէր միւքէտտէր օլուլօրլար:

Մարեշալ. — Իինէ՛ մի թէքտիր...

Տակոպէր. — Էվլէթ, եինէ թէքտիր իտիյօրլմ, սիզ-
տէն թէշէքքի իթմէք վէ սիզին սօղուզլըղընըզտան տօլա-
յը չիքեայէթէ գալըշմագ էվլատլարընըզա ալիտ տիր,
զիրա սիզ քէնտիլէրինի եանըշ մուհաքէմէ իտիյօրսընըզ:

Մարեշալ. — (Իէնտիսինի անճաղ զապթ իտէպիլէրէք.)
Իէթիշիր, Տակոպէր... եէթիշիր... ալթըզ տէրէճէսի
աշտը...

Տակոպէր. — (Պիր գաթ տահա հէյէճան իլէ.) Օհ,
էվլէթ, եէթիշիր... հէր շէյէ գաթլանմագտան վէ սիզի
սէվմէքտէն պաշգա պիր շէյ պիլմէյէն օ պէտպալթ չօ-
ճուզլարը միւտաֆաա իթմէք նէյէ եարար... սիզին
քէօր քէօրիւնէ մուհաքէմէնիզէ գալըն անլէրի միւտաֆաա
իթմէք նէյէ՛ եարար:

Մարեշալ հիտտէթինի իյմա իտէր պիր հարէքէթ տէ

պուլունտը . պատէհու մէնպուրի պիր ֆիւթուսըզլըզլա .

— Սիդին պանա իթտիլիւիզ է յիլիքլէրի տէրխաթըլ իթմէյէ մէնպուրըմ . . . հէր նէ՝ եաբարսանըզ եաբընըզ , անլէրի ունութմայաճաղըմ :

Տակոպէր . — Լաքին նի՛չուն կիտիպ տէ էվլատլարընըզը պուրայա կէթիրմէքլիլիմէ միւսաատէ իթմէյօբընըզ :

Մարէշալ . — Լաքին պու մէնզարէնին եիւրէյիմի էզիպ պէնի մահլ իթմէքտէ օլտըղընը կէօրմէյօբմըսընըզ . չէքտիլիմ՝ աղապ ու քէտէրի էվլատլարըմա կէօսթէրմէք իսթէմէտիլիմի անլա մայօբմըսընըզ . . . Պիր բէտէրին քէտէր վէ էլէմի շայանը հիւրմէթ տիր . սիզ պունը հըսս իտիպ անա ըիպյէթ իթմէլիսինիզ :

Տակոպէր . — Ունա ըիպյէթ մի իթմէլիլիմ . . . աւլա . . . զիրա պու էլէմ ու քէտէր հագգսըզ պիր մուհաքէմէտէն նէշէթ իտիլօր :

Մարէշալ . — Եթիլիիր . . . մօսիէօ . . . եթիլիիր :

Տակոպէր . — (Ուրթըզ քէնտիսինի զապթ իտէմէյէրէք) Պու գատար իշքէնճէ չէքմէնիզ էլվէրմէյօբ ըմըշ կիպի , պիլիիր միսինիզ նէ՝ եաբաճագսընըզ . զըզլարընըզը քէտէրտէն էօլտիւրէճէքսինիզ , իշիտիլօրմըսընըզ . . . Լաքին պէն անլէրի թա Սիպէրիա չէօլլէրինտէն պուրայա պունըն իչուն կէթիրմէտիմ . . . :

Մարէշալ . — Եի՛նէ մի թէքտիրէ պաշլատընըզ :

Տակոպէր . — Էվլէթ , զիրա պէնիմ խըտմէթիմէ գարշը է՛ն պէօլիւք նանքէօրլիւք՝ զըզլարընըզը պէտպաթ իթմէք խուսուսը տըր . . . :

Մարէշալ . — Տըշարը չըգընըզ , օհ , շիմտի տըշարը չըգընըզ . . . :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիլի զէման , մարէշալ հիտտէթ վէ քէտէրինտէն օ գատար ալթիւսթ օլմուշ վէ օ գատար տէհշէթէնկիզ պիր թավը քէսպ իթմիշ իտի քի , Տակո-

պէր պու գատար իլէրիլէ վարտըղընտան տօյայը բէշիման օլարազ .

— Ժէնէրալ , հագգսըզլըզ իթտիմ , հիւրմէթտէ գուսուր իթտիմ , պէնի աֆիլ իտինիզ . . . ֆիսգաթ . . . :

Մարէշալ . — (Քէնտիսինի կիւճ իլէ զապթ իտէրէք) Բէք էյի , սիզի աֆիլ իթտիմ , ֆագաթ պէնի եալընըզ պըրագմանըզը ըէճա իտէրիմ :

Տակոպէր . — Միւսաատէ իտիլիլ տէ պիր սէօզ տահա սէօյլէյէյիմ :

Մարէշալ . — Պէնի եալընըզ պըրագմանըզը լութֆմա . զամընտա ըէճա իտիլօրըմ . . . պանա պէօյիլ ք պիր խըտմէթ իթմիշ օլաճագսընըզ . . . տահա էլվէրմէտի մի :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիլիտէն սօնրա , մարէշալըն շէհրէսինտէքի զըրըղըլըզ եէրինէ պէօյիլ ք պիր սօյղուլըզ գաիմ օլտու , Տակոպէր պապէամէթտէն պայաղը իւրքէրէք , ըէճալարընըզ պիր զաթ տահա արթըրտը վէ հէյէճանըզ պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Բէճա իտէրիմ , Ժէնէրալ , միւսաատէ իտինիզ տէ պիր տագըզա գատար . . . :

Մարէշալ Տակոպէրին սէօզիւնիւ եինէ քէսէրէք վէ գաբույա տօղրու պիր ատըմ աթարազ :

— Մատամ քի պու գատար ըսրար իտիլօրսընըզ , պէն տըշարը չըգարըմ . — տէտի :

Պու սէօզիւ էօյլէ պիր սուրէթտէ սէօյլէնմիշ իտի քի , Տակոպէր տահա զիյատէ իլէրի վարմաղա ճէսարէթ իտէմէտի . պինտէն ալէյհ մահգուշ վէ մէյուս պիր հալտէ պաշընը էյտի վէ սաքիթ վէ նիլազքեալանէ պիր շէհրէ իլէ պիր տագըզա տահա մարէշալըն եիւզիւնէ պագտը . Լաքին միւմաիլէյհին եէնի պիր հարէքէթի հիտտէթքեալանէտէ պուլընտըղընը կէօրէրէք , արթըզ օրատա տուրամատը վէ եավաշ եավաշ տըշարը չըգտը :

.

Տակոպէրին տըշարը չըզմասընտան սօնրա անճագ պիր տաղըզա կէշմիշ իքէն, մարէշալ Սիմոն ազաճրգ մահզուն մահզուն տուրտըգտուն սօնրա, պիր գաշ տէֆալար քէմալը ըզտըրապ վէ թէրէտտիւ տլէ դըզլարընը տաիրէ գա. բուսընա եագլաշտը. պատէհու քէնտիսինի թօրլայարագ, ալընտան ագան սօղուգ թէր տանէլէրինի սիւտի վէ հէ. յէճանը գալպինի կիզլէմէյէ չալըշարագ, Բօզ վէ Պլանշըն իլթիճա իթմիշ օլտըղլարը օտայա կիրտի:

43

Թ Է Ճ Ի Ի Պ Է

Տակոպէրին բէտէրանէ պիր սուրէթտէ էլլուլ-ըն՝ տէ. յու եատ իթտիյի Բօզ վէ Պլանշը միւտաֆաա իթմէյէ հագգը վար ըտը. ֆագաթ պունընյա պէրապէր գըզլա. ընըն սօղուգլըղը հագգընտա մարէշալըն հըսս իթտիյի գօրգուլարըն տօղրուլըղըն տա զահիրի ահվալ իսպաթ ի. տիյօր ըտը:

Մարէշալ բէտէրինէ տէ սէօյլէմիշ օլտըղը վէճհլէ, էվլատլարընըն քէնտի հուգուրընտա կէօթէրտիքլէրի մահ. զունիյէթ վէ գօրգագլըղա հիշ պիր մանէա վէրէմէյէրէք, սօղուգլըղ թէսմիյէ իթտիյի շու հալին սէպէպինի պուլ. մագ իւզրէ պիհուտէ եէրէ դիհնինի եօրուլօր ըտը: Պագը քէրրէ վալիտէլէրինին վէֆաթընտան տօլալլի հըսս իթտի. յի քէտէր վէ էլէմի անլէրտէն լիւզուլը գատար կիզլէ. յէմէմիշ օլտըղը իշուն քէնտի քէնտիսինի թէքտիր իտէրէք, պու սուրէթլէ գըզլարընըն քէնտիսինի թէսէլլիյէ մուգ.

թէտիր օլմատըղլարընը զանն իթմէլէրինէ սէպէպիյէթ վէր. միշ օլտըղընտան գօրգար վէ պագը քէրրէ անլէր հագգընտա լիւզուլը գատար էսէրի շէֆագաթ վէ մուհապպէթ կէօս. թէրէմէմիշ վէ ասքէրլէրէ մախսուս օլան պիր շիտտէթլէ անլէրին գալպինի տօնտուրմըշ օլտըղընը տիւշիւնիւր վէ պագը քէրրէ տէ անլէրտէն պիւս պիւթիւն ուզագտա եա. շամըշ օլտըղընտան, քէնտիլէրինէ եապանճը կիպի պիր շէյ օլմուշ օլտըղընը ֆէվգ էլ ատէ պիր քէտէրի տէ. ըուն իլէ ֆիքրինտէն կէշիրիր իտի, էլ հասըլ զիհնինէ տիւրլիւ տիւրլիւ պիհուտէ ֆիքրլէր կէլիր իտի քի, պիր մուհապպէթ թարլասընա պու կիպի շիւպհէ, էֆնիյէթ. սիզլիք վէ գօրգու թօխուլարը տիքիլէճէք օլուրսա, էր եա կէճ պէօյիւլիւպ կիտէճէյի աշիքեար տըր:

Սա մաֆիհ, մարէշալըն գըզլարը հագգընտարի մու. հապպէթի օ գատար ֆէվգ էլ ատէ իտի քի, հայաթընը տաիմի պիր իշքէնճէ հալինէ գօյան թէրէտտիւտաթը մահզա անլէրի թէքրար թէրք իտէճէյինտէն տօլալը հըսս իթտիյի քէտէրտէն նէշէթ իտիյօր ըտը. եանի մուհապպէ. թի բէտէրանէսի իլէ մուգատտուէա ատտ իթտիյի պիր վա. զիֆէնին էմրի իճրասը արասընտա գալպինտէ միւթէմասի. յէն պիր գալիլա վուգուս կէլիյօր ըտը:

Մարէշալ հագգընտա նէշր օլունուպ, նամուսլու ա. տէմլէրին վէ էսկի սիւահ արգատաշլարընըն հագգիգաթը. նա ինանապիլէճէքլէրի ալշագճա իֆթիրայարա կէլինճէ, պունյար բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին տօթլարը թարաֆըն. տան պիր մէհարէթի միւտհիշէ իլէ նէշր իտիլմէքտէ իտի: Մարէշալըն գալպինտէ զաթէն աշըլմըշ օլան տիկէր եա. ըալարա ինդիմամ իլէ միւմաիլէյհին հիտտէթինի տէրէճէի նիհայէյէ վարտըրան պու մէքրուհ շաիալարըն մանէա վէ մագսատընէ՝ օլտըղը իլէրիտէ անլաշըլաճագ տըր:

Մարէշալ քէնտի թապիրի վէճհլէ, պու իլէ քէնտի նին մուճիպ օլտըղը հիտտէթ վէ զագապա թէսլիմ օլա.

քէնտիտիւնէ քէտէրի մուծիւ պօտըղընա տալիւ իմզասըզ մէքիւս պրն տէրմիյան իթտիյի սէօզլէրի խաթըրլայարագ , սէրիէն պիւր նազար թէաթի իթտիւէր վէ քէնտիւէրիւնի թաթտըլար :

Չարեշալ պիւր թէսաւտիֆ սաիդասըլլա , մարէշալ տախի օ էսնաստէ գօլլորընը էվլատլարընըն պօյնընա տօլա . մագ արգուսընտա պուլունտըղընտան , պիւր նազարը մու . հապպէթլէ եիւզլէրիւնէ պագըլլօր բտը . հաթթա անլէրի եանընա սաւթթ իտիյօրմըշ կիպի խաֆիֆ պիւր հարէքէթտէ տախի պուլունտը . յաքին պիշարէ չօճուզլար ալմըշ օլտըղլարը խալընանէ նասիհաթլար իլէ տէօրթ թարաֆտան սըգըշմըշ օլտըղլարընտան , թիթըլէլէ թիթըլէլէ հարէքէթսիզ գալտըլար :

Սարէշալ պու տուլղուսըղըրգ հալինի կէօրիւնէ , եիւրէլի պիւս պիւթիւն բարչալանտը . գըղլարընըն նէ քէտէրի տէրունինի վէ նէ տէ շէֆագաթը մէյուսանէսինի անլամայօր օլտըղլարընա արթըգ շիւպհէսի գալմատը . պինաէն ալէլհ քէնտի քէնտինէ .

— Այնը սօղու գըրգ տէվլամ իտիյօր , զանըմ տօղրու իմիշ . - տէտի :

Սա մաֆիհ հրասիյաթըր գալպինի կիզլէմէլէ շալըշտարագ , անլէրին եանընա կիթտի վէ միւմքին օլտըղըր գատար սիւքիւնէթլի պիւր սէսա իլէ .

— Սապահյար խալը օլսուն , էվլատլարըմ . - տէտի ,
Բօզ հէմշիրէսինտէն տահա զիյատէ ճէսարէթլէ .

— Սապահյար խալը օլսուն , պապահըղըմ . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Սարէշալ . - (Հէլէճանլը պիւր տէտա իլէ .) Տիւն սիզի կէօրմէլէ կէլէմէտիմ . . . բէր չօգ մէշղուլիլէթիմ վար ըտը . . . մու հիմմ իշլէր . . . մէմուրիլէթէ տաիւր շէյլէր իլէ մէշղուլ բտըմ . . . սիզի կէօրմէլէ կէլէմէտիլիմտէն տօլայը պանա տարըլմագսընըղ . տէյիլ մի :

րագ վէ Տակոպէրին սէօյլէտիյի պազը սէօզլէրտէն ինճի-
նէրէք, մէրգուժա գարչը սէրթ մուամէլէտէ պուլունմըշ
ըտը. լաբէն մէրգուժըն ազիմէթինտէն սօնրա, քէնտի
քէնտինէ միւլահագա իտէրէք վէ մէրգուժ՝ թարաֆընտան
տէրմիյան օլունան հարարէթլի սէօզլէրի տէրխաթըր ի-
տէրէք, գըզլարընա իսնատ իթտիյի սօղուզլուզ հագ-
գընտա ֆիքրինտէ պազը շիւպհէլէր տօղմըշ ըտը. պինաէն
ալէյհ պու պապտէ պիր թէճըրիւպէտէ պուլընմագ իսթէ-
յիպ, պու թէճըրիւպէ իլէ գըզլարընըն ֆիլ հագըրգա քէն-
տիսինտէն տօղուժըշ օլտըզլարը թէհագ գուզ իտէրճէք օ-
լուքսա, զիհնէն գարար վէրտիյի տէհչէթլի պիր շէյի իճ-
րա իթմէք իւզրէ, անլէրին օտասընա կիրտի:

Տակոպէր իլէ վուզու պույան միւճատէլէսի օ գա-
տար շիտտէթլէ վագը օլմըշ ըտը քի, սէտասը հաթագ
օտալարընա իլթիճա իթմիշ օլան իսի հէմշիրէնին գուլագ-
լարընա գատար աքս իթմիշ իտի. պու սէպէպլէ, բէտէր-
լէրի օտալարընա կիրտիյի զէման, սօղուն շէհրէլէրնտէ
գօրգու վէ էնտիշէ ասարը կէօրիւլիյօր ըտը. Պիշարէ
էօքսիւզլէր մարէշար կէօրտիւլէրինտէ, սուրէթի իհթի-
րամքեարսնէտէ ալաղա գալգտըյար վէ ֆագաթ թիթրէ-
յէրէք պիր պիրլէրինն եանընտա սրգըշրպ գալտըյար:

Մա մաֆիհ բէտէրլէրինն շէհրէսինտէ կէօրիւլէն շէյ
ալաթի հիտտէթ վէ շիտտէթ օլմայլպ, ատէթա նիյազ-
քեարանէ պիր բէտէր էսէրի իտի քի. Էվլատարըմ. . . քէ-
տէր իշինտէյիմ. . . սիգին եանընրգա կէլիյօրըմ. . . պանա
էմնիլէթ վէ ճէսարէթ վէրլինիզ. . . պէնի սէվինիզ. . . եօզ-
սա էօլիւրիւմ. . . Ե սէօզլէրիյլէ թէրճէմէ օլունապիլիւր իտի:

Մարէշարըն եիւզիւնտէրի ալաթի օ սրրատա օ գա-
տար միւէսսիր իտի քի, էօքսիւզլէր իլք գօրգույարընը
պէրթարաֆ իտէրէք, անըն գօլարըր արասընա աթըյմագ
արգուսընտա պուլընտըյար. լաբին բէտէրլէրի հագգընտա
կէօսթէրէճէքլէրի ասարը մուհապպէթ վէ շէֆագաթըն

Մարեշալ իւք կիճէսի տէհչէթլի պիր հիտտէթտէն սօնրա հէյէճանը գալպինի թէսքին իթմէք իւզրէ օտալաւրնա կիրմիշ վէ ույուրքէն քէնտիլէրինի թէմաշա իթմիշ օլտըղընը սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյիպ , թէպէսսիւմ իթմէյէ չալըշտը . պատէհու սէօղիւնիւ թէքրար իյէ .

— Տէյիլ մի , էվլատլարըմ , սիգի պէօյլէճէ ունութ . մըշ օլտըղըմտան տօլայը պէնի աֆվ իտէրսինիզ , տէյիլ մի . — տէտի :

Պլանշ . — (Կէօղլէրինի էյէրէք .) Էվվէթ , պապաճըղըմ

Մարեշալ . — Շայէտ պիր ազ զէման իչուն սիզտէն այրըլմաղա մէճպուր օլաճազ օլսայրտրմ , եինէ պէնի աֆվ իտէր վէ պէնիմ զայպուպէթիմտէն տօլայը թէսէլլիեապ օլուր ըտընըզ , տէյիլ մի :

Բօզ . — Էկէր պիզիմ իչուն զէրրէ գատար սըգըլաճազ օլուրսանըզ , բէք զիյատէ միւքէտտէր օլուրըզ , պապաճըղըմ :

Պիշարէ շօճուգ պու սէօղիւ սէօյլէրլէն , քէնտիլէրինին օրատա պուլունմալարը սէպէպիյլէ բէտէրլէրինին նէ գատար ֆէտաքեարլըզլարա գաթլանմազտա օլտըղընա տաիր իմգասըզ մէքթուպտա սէօյէնիյէն սէօղլէրի տէրխաթրր իթմիշ իտի :

Մարեշալ իսէ՝ մէրգուլէնին ալթիւսթ օլարագ վէ աւտէթա գօրգարագ վէրտիյի պու ճէվապտա պիր գայտսըզլըզ էսէրի կէօրմէք զաննընտա պուլունարագ , գըղլարընըն քէնտիսինտէն սօղումըշ օլտըղլարը հագգընտա արթըգ շիւպհէսի գալմատը . պինաէն ալէյհ հայրան հայրան գըղլարընա պագարագ , քէնտի քէնտինէ :

— Հէր շէյ պիթտի . . . անլէրին գալպի պէնիմ իչուն չարբմայօր . . . կիթսէմ տէ , գալսամ գա , պունա էհէմ միյէթ վէրմէյօրլար , խայր . . . խայր . . . պէն քէնտիլէրի նազարընտա հիշ պիր շէյ տէյիլիմ . զիրա պէնի պէլքի սօ-

նընճը տէֆա օլարագ կէօրտիլքլէրի պու մուհիմ տագըգատա , հագգըմտա կէօթէրէճէքլէրի էսէրի մուհապպէթ իլէ պէնի գուրթարապիլէճէրլէրինի հըսսը ֆէրղէնտանէ քէնտիլէրինէ խապէր վէրմէյօր . — տէտի :

Պու մէյուսիլէթպալսշ միւլահազա էսնասընտա , մարեշալ Սիմոն նազարը մուհապպէթլէ գըղլարընա պագմագտան խալի գալմամըշ ըտը . հաթթա մէրտանէ չէհրէսի օ գատար միւէսսիր պիր թավր յէսպ իթմիշ վէ պագընը մէյուսիլէթ իչինտէ պուլունան լուհընն իշքէնճէլէրինի էօյլէ միւէսսիր պիր սուրէթտէ իրայէ իթմէքտէ պուլընմըշ իտի թի . Բօզ վէ Պլանշ հէյէճանա կէլէրէք , քէնտիլլիլիտէն հասըլ օլան պիր հըսսը տէրունա իթթիպաէն , բէտէրլէրինին պօյնընա սարըլտըլար վէ եիւզիւնիւ պուսէլէր վէ հաշլար իլէ գարլատըլար :

Մարեշալ Սիմոն հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշ օլտըղը կիպի , գըղլարը տախի աղըղլարընտան հիշ պիր քէլիմէ չըգարմամըշլար ըտը . լաքին իւչիւ տէ պիրի պիրլէրինի անլամըշլար ըտը Պիր մուսատէմէի էլէքթրիգիլէ պիրտէն պիրէ իւչիւնիւն տէ գալպինի հարէքթէ կէթիրիպ ալթիւսթ իթմիշ իտի :

Գըղլարը բէտէրլէրինին պօյնընա աթըլմաղա սէվգ իտէն պու շէվգի նակէհանի էօնիւնտէ , օ պիր թագըմ պիհուտէ գօրգուլար , եանլըշ շիւպհէլէր վէ եալանճը իթթարլար քեամիլէն պէր թարաֆ օլույօր ըտը . տէֆի նագապիլ պիր շիւպհէ պուշլարը իլէլ էպէտ պիր պիրինտէն այրրաճաղը սըրատա , պիր հըսսը նակէհուհուր անլէրին էֆքեարընը ուլանտըրմագտա իտի :

Պիւթիւն շու միւլահազայար պիր սանիլէ զարֆընտա մարեշալըն ֆիլքրինտէն կէշտի . լաքին անլէրի իֆհամա մուգթէտիր օլամատը Դալպի չարբմագտա օլտըղը վէ ազլը պաշընտան կիթմիշ պուլընտըղը հալտէ , գըղլարընըն ալնընը , սաշլարընը , էլլէրինի էօրէրէք , աղլայա-

րազ, ահ իսկերէք, կիւրիւմսէյերէք, մէսէրրէթինտէն սէրխօշ կիւրի պիւր շէյ օյմաշ րաւր. նիհայէթ շու սէօզ-լէրի սէօյլէտի.

-- Էվլատլարըմը եէնիտէն պուտում. . . եախօտ. . . լաքին խալլը, խալլը, անլէրի ապա զայպ իթմէմիշ իտիւմ. քէնտիլէրի պէնի սէվէրլէր իմիշ. . . օհ, շիւտի արթըգ շիւպհէմ գալմատը. . . էվլէթ, պէնի սէվէրլէր իմիշ. . . լաքին պուշը պանա սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրլար ըմըշ. . . զիրա քէնտիլէրինի գօրգուտըյօր ըմըշըմ. . . Պէն տէ գանն իտիյօր ըտըմ քի. . . Ֆազաի գապահաթ պէնտէ իտի. . . Ահ, եա Բապպի. . . պու հալ ին-սանա նէ գատար գուվլէթ, ճէսարէթ վէ իւմիտ վէրի-յօր, (Կիւլէրէք վէ զըզլարընը եէնիտէն էօրէրէք.) Պուշ-տան սօնրա կէլիպ պանա հադարէթ իթսինլէր, պէնի թազեիզ իթսինլէր պագայըմ. . . շիւտի հէր քէսէ մէյ-տան օգուրըմ. Մաի կէօզլիլլէրիւմ, պիւր էյիճէ եիւզիւմէ պագընըզ. . . թա քի պիւս պիւթիւն հայաթ վէ ճէսա-լէթ քէսպ իտէյիւմ.

Բօզ. - (Ճալիպի հայրէթ պիւր թաւըը սաֆտիւանէ իլէ.) Ահ, պապաճըղըմ. . . պիզ սիզի շէ՝ գատար սէ-վէրսէք, սիզտէ պիզի օ գատար սէվէր իմիշսինիզ, էօյ-լէ՝ մի.

Պլանշ. - Տէմէք քի սըզ սըզ, հէր կիւն, հէր սաաթ պօյնընըզա սարըլըպ սիզի էօրմէյէ վէ սիզին եանընըզտա պուլուտըղըմըզտան տօլայը հըսս իթտիլիմիզ մէսէրրէթի սիզէ արզ իթմէյէ մուզթէտիլ օլաճաղըզ.

Բօզ. - Հէմտէ գալպիմիզտէ սիզին իշուն սագլատը-ղըմըզ մուհապպէթ խազինէլէրինի սիզէ կէօսթէրէպիլէ ճէյիզ. շիւտիյէ գատար անլէրի սարփա մուզթէտիլ օլամատըղըմըզտան տօլայը նէ գատար թէէսսիւֆ իտի-յօր ըտըզ.

Պլանշ. - Նիւտիյէ գատար զիհնէն տիւշիւնտիլիւմիւզ

շէյլէրի պուշտան սօնրա եիւքսէր սէտա իլէ սէօյլէյէպի-լէճէյիզ, տէյիլ մի.

Մարէշալ. - (Մէսէրրէթինտէն քէքէլէյերէք.) Էվ-վէթ. . . սէօյլէյէպիլէճէքսինիզ, էվլատլարըմ. . . շիւտիյէ գատար սիզի պուշտան քիմ՝ մէն՝ իտիյօր ըտը. . . Լա-քին խալլը, խալլը, պանա ճէվապ վէրմէյինիզ. . . կէշմիշ զէմանտան նէ գատար պահս իթտիլ իսէ էվլէրիլ. . . շիւ-տի հէր շէյի պիլիլիյօրըմ. հէր շէյի անլայօրըմ. սիզ պէ-նիւմ էնտիշէլէրիմի պաշգա տիւրլիւ թէէվիլ իթտիլիզ. . . պուշտան տօլայը միւքէտտէր վէ մաղմոււմ օլտընըզ. . . պէն տէ քէնտի թարաֆրմտան սիզին մահգուշիլէթինիզէ պաշգա մանէա վէրտիւմ. . . զիրա. . . լաքին սիզէ սէօյլէ-տիլիւմ սէօզլէրտէն հիշ պիրիսինէ տըզ գաթ իթմէյօրըմ. Սիզին եիւզիւնիւզէ պագմագտան պաշգա պիւր շէյի տիւ-շիւնմէյօրըմ. . . կէօզլէրիւմ գամաշըյօր. . . զիհնիւմ գա-րըշըյօր. . . պու հալ մէսէրրէթտէն իլէրի կէլէն պիւր շէվ սէրխօշուգ տըր.

Բօզ. - (Հայրէթ վէ մէսէրրէթիլէ.) Ոհ, եիւզիւմիւզէ պագընըզ, պապաճըղըմ. . . կէօզլէրիմիզին իշինէ, գալ-պիմիզին իշինէ պագընըզ.

Պլանշ. - Որատա պիզիւմ իշուն սաաթէթ վէ սիզին ի-շուն տալսի մուհապպէթ մէվճուտ օլտըղընը կէօրէճէք-սինիզ.

Մարէշալ. - (Ուսմիւմանէ պիւր թէքտիլ իլէ.) Սիւ. . . Էվ. . . պու նէ՝ տէմէք օյույօր. . . պանա նիշուն «սէն» տէյի խիթապ իթմէյօրսընըզ. . . պէն սիզէ «սիզ» տէյի խիթապ իտիյօրսամ, սիզին իքի քիշի օլտըղընըզ իշուն տըր.

Պլանշ «Պապաճըղըմ». . . էլիլի վէր. . . «տէյերէք, քէտէրլինին էլինի թուլթուս վէ եիւրէյի իւզէրլինէ գօյ-տու.

Բօզ տալսի հէմիլիէսինին հարէքէթինէ իմթիսալէն. «Պապաճըղըմ», էլինի վէր «տէյերէք, օ տա մարէշալըն

տիկեր էլինի թուժտու վե լաթիֆ պիր սէտա իլէ . « Շիմ : տի պիգիմ՝ մուհապպէթիմիզէ , պիլիմ սաատէթիմիզէ ի . նանըյօր մըսըն . » - տէտի :

Պու իքի գըզըղաղըն տիրուպա չէհրէլէրինտէ մէն . գուշ օլան ղուրուրը ֆէրզէնտանէյի թարիֆ ու թասվիր իթմէք գապիլ օլամաղ . բէտէրլէրի իսէ էլլէրինի անլէ . րին սիյնէի բաքընա տայաթմըշ օլտըղը հալտէ , գալպ . լէրինին շիտտէթի տարպէլէրինի թաաուատ իտիյօր ըտը . նիհայէթ եիւքսէք սէտա իլէ .

— Օհ , էվլէթ . . . ինսանըն գալպինի մահգա սաա . տէթ վէ մուհապպէթ պու սուրէթլէ հարէքէթէ կէթի . րէպիլիր . - տէտի :

Պու սըրատա աչրգ գալմըշ օլան օտա դաբուսը թա . րաֆրնտան պօղուգ վէ դըսըգ պիր սէտա իշիտիլէրէք . Բօզ իլէ Պլանշ վէ մարէշալ Սիմոն օ թարաֆա տէօնտիւ . լէր վէ Տակոպէրին իրի չէհրէսինի վէ Լապա-ժուանըն տա սիյահ պուրնըն կէօրտիւլէր :

Իխթիյար ասքէր էլինտէքի մաի տամալը քիւշիւք մէն . տիլի իլէ կէօղլէրինի վէ պըյըզլարընը սիլէրէք . օլտըղը եէրտէ բուժ կիպի հարէքէթսիզ տուրույօր ըտը : Սէր . գուժ պիր ազ սօնրա քէնտիսինի թօբլայարագ , մարէշալա թէվէճհիւհլէ պաշընը սալլատը վէ կէօղ եաշլարընը զապթ իթմէքլէ պէրապէր , գըսըգ պիր սէտա իլէ .

— Պէն պուընը սիզէ սէօյլէմէմիշ մի իտիմ . - տէտի :

Մարէշալ քէնտիսինէ մանիտար պիր իշարէթ իաէ . րէք .

— Սիւքիւթ էթ . . . սէն պէնտէն տահա էյի պիր բէ . տէր իմիշսին . չաբուգ կէլ քէնտիլէրինի գուճագլա . ար . թըգ գըսգանմամ . - տէտի :

Պատէհու էլինի ասքէրէ ուզաթտը վէ ասքէր տախի անը սուրէթի տօսթանէտէ սըգտը . պուընը միւթէագըպ իքի էօքսիւզլէր մէրգուժըն պօյնընա սալլալտըլար վէ Բա .

պա-ժուա տախի միւթատը վէճհ իւզրէ պու մէսէրրէթէ իշթիլաք իթմէք իսթէլէրէք , արգա պազլարը իւզէրի . չէ գալգըպ էօն պազլարընը տա Տակոպէրին սըրթընա տայաթտը :

Օտա տէրուհնտէ պիր միւտտէթհիք տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլտու :

Պու սըրատա մարէշալ իլէ գըզլարընըն վէ իխթիյար ասքէրին նալ օլտըզլարը սաատէթ՝ Լապա-ժուանըն պիր հավլայըշը իւզէրինէ իտլէրէզիր օլտու :

Պունլար պիրի պիրլէրինտէն այրըլարագ գաբույա տօղրու պազտըլար վէ ժոգրիսին պուտալաճա չէհրէսինի կէօրտիւլէր : Սէրգուժ՝ ատէթտէն զիյատէ ահմագ կէօ . րինմէքտէ օլուպ , կէօզլէրինի իրի իրի աշմըշ , էլինտէ եի . նէ օտուըն զէմպիլինի թուժմիշ վէ գօլթուղը ալթընա տա պիր թիւյ սիւքիւրկէ ալմըշ օլտըղը հալտէ , աչըգ գալմըշ օլան օտա գաբուսը իշինտէ տուրմագտա իտի :

Ինսանա հիշ պիր չէյ սաատէթ գատար պէշաշէթ վէ . րէմէզ . կէրչի ժոգրիսին օ սըրատա օրայա կէլմէսի միւնա . սէպէթսիզլիք իտի իսէ տէ , Բօզ վէ Պլանշ անըն կիւլիւնճ չէհրէսինի կէօրիւնճէ , կիւլրէնկ տուտագլարընտա լաթիֆ պիր թէպէսսիւմ՝ նիւմայան օլտու :

Ժոգրիս՝ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու միւքէտտէր պուլընան գըզլարը կիւլտիւրտիլիւնտէն տօլայը մարէ . շայըն աֆլընա մագհար օլտըղընտան , միւմաիլէյհ պէշա . շէթլի պիր թավը իլէ .

— Նէ՛ իսթէյօրսըն , օղլուժ . - տէյու սօրտու :

Ժոգրիս՝ եէմին իտէճէք իմիշ կիպի էլինի կէօյսիւ իւ . զէրինէ գօյարագ վէ թիւյ սիւքիւրկէյի գօլթուղը ալ . թընտան եէրէ պըրագարագ .

— Պէն տէյիլիմ՝ , մօսիէօ տիւգ . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Կէնճ գըզլար պիր գահգահա տահա գօբարալլար :

Մարէշալ, ժողովին վերադառնալու հիշ պիտի
չէյ անյայտմայարագ .

— Դասը, սէն տէյի, մի սին, չէ՞ տէյի, իսթէյօր-
սըն . — տէյու թէքրարլատր :

Պու սրբատա Բապա-ժուա՝ ժողովի հագգրնտա կիզ-
լի պիտի էնտիչէ հըսս իտիօր լմրչ կիպի հիտտէթլի պիտի
թափր իլէ մէրգուժա եագլաչմագտա օլտրդրնտան . Տա-
կոպէր .

— Բապա-ժուա, պուրայա կէլ . — տէյու պաղրարտր :

Ժողովիս . — (Սէօգիւնէ տէվամ իլէ .) Խալլի, պէն
տէյիլիմ, զէմպիլ իլէ օտուի կէթիթիլիմ զէմուն . Մ.
Բօպէրին մօսիէօ տիւզիւ կէօրմէք իսթէթիլինի քէնտիսինէ
սէօյլէմէսինի Մ. Տակոպէրէ իսթար իթմէքիլիլիմի օտա
խըտմէթրեարլ պանա թէնպիհ իլլէտի :

Ժողովին շու պու տալաճա սէօգիւ ի զէրինէ, կէնճ
զըզլար եէնիտէն գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլատրլար :

Մարէշալ Սիմոն Մ. Բօպէր իսթինի իշիտիլնէ, պիտի-
տէն պիտէ թիթրէտի . Մ. Բօպէր իրինճի նաբուէոնը գա-
չրմագ կիպի միւմքին իւլ հուսուլ վէ ֆագաթ թէհլի-
քէլի պիտի թէչէպպիւս հագգրնտա Բօտէնին մուսպիրի
խաֆիսի իտի :

Մարէշալ պիտի տագրգահըդ սիւքիթտէն սօնրա .
եիւզիւնտէ ասարը մէսէրրէթ վէ սաատէթ բարլամագտա
օլտրղը հալտէ ժողովիս իսթմպէն .

— Մ. Բօպէրէ սէօյլէյին քի աշաղըտա, պէնիմ օ-
տամտա ազահըգ պէքլէսին . — տէտի :

Ժողովիս իսթ թա եէրէ գատար էյիլէրէք .

— Պաշ իսթիւնէ, էֆէնտիմ . — տէտիքտէն սօնրա,
օտատաւ տըշարը չըդտր :

Մէրգուլին ազիմէթիւնտէն սօնրա . մարէշալ գըզլա-
րնա թէվէճճիւհլէ, մէսրուրանէ պիտի թափր իլէ .

— Դէօյլէ պիտի կիւնտէ, պէօյլէ պիտի սաաթտա ին .

սան Մ. Բօպէր իշուէն օլտա . տաիլի էվլատլարընը թէրք ի-
տէմէզ . — տէտի :

Պաշ . — (Մէմնուէտնէ .) Ոհ, պու գարարընըգ բէք
կիւզէլ տիտ, պապահըղըմ . . . զաթէն Մ. Բօպէր պէնիմ
հիշ խօշըմա կիթմէմիշ տիտ :

Մարէշալ . — Պուրատա քեաղըտ գալէմ պուլուէնուր
մը :

Բօզ . — էվվէթ, պուլուէնուր, պապահըղըմ . . . իշթէ
շու մաւանըն իւզէրիւնտէ իսթէթիլինիլի պուլապիլիսինիլ :

Բօզ՝ բէնճէրէչէրաւն պիտի եանընտա մէվզու օլան
քիւլիւք պիտի եազը մասասընը կէօսթէրմէքտէ իտի :

Մարէշալ հէման պու մասանըն եանընա կիթտի :

Կէնճ գըզլար նէզաքէթէ իխայէթէն օճաղըն եանըն-
տա տուրտրլար, վէ մէմուլըն զայրը օլան պու եէվմի մէ-
սուտտան եալընըգճա միւսթէֆիս օլմագ իսթէյօրլարլըշ
կիպի սուրէթի մուշֆիգանէտէ պիտի պիլէրինէ սարըլ-
տըլար :

Մարէշալ իսթ գըզլարընըն եազը մասասըն էօնիւնտէ
օթուրտու վէ եանընա կէլմէսինի Տակոպէրէ պիտի իշա-
րէթլէ անլաթտր վէ քեաղըտ իւզէրինտէ ալէլ աճէլէ
պազը սէօգլէր եագմագլա պէրապէր, կիւլիւմէյէրէք
վէ գըզլարընտան իշիտիլմէյէճէք տէրէճէտէ ալչագ պիտի
սէտա իլէ .

— Պիր սզ էվվէլ, տահա պուրայա կէլմէտէն նէյէ,
գարար վէրմիշ իտիմ պիլիլ միսին . — տէտի :

Տակոպէր . — Նէյէ՞ գարար վէրմիշ իտիլիլ, ժէնէրալ :

Մարէշալ . — Պէյնիմի տապանճա իլէ բաթլաթմաղա,
լաքին էվլատլարըմ սայէսինտէ հայաթըմը գազանտըմ :

Պատէհու եագրսընը եէնիտէն տէվամ իլլէտի : Պու
իֆատէի մահրէմանէ իւզէրինէ Տակոպէր պիտի հարէքէթ-
տէ պուլուէնտը վէ բէզաթիւք ալչագ պիտի սէտա իլէ .

— Պու տէտիլինիլի սիպին տապանճալարընըզլա եա-

բամազ բտրնըղ . . . զիրա պէն անլէրին զարսօլլարնը
չըգարմը ըտըմ . - տէտի :

Մարէշալ պիրտէն պիրէ պաշընը անա չէվիրտի վէ
միւթէաճճիսանէ պիր թավը իլէ եիւղիւնէ պաղտը : Իս-
թիյար ասքէր մագամը թաստիգտէ պաշընը էյիպ :

— Համտ օլտուն . . . շիմտի պու էֆրեար պէրթա-
րաֆ օլմուշ տըր . - տէտի :

Մարէշալ պու սէօղէ ճէվապ օյմաղ իւղրէ , կէօղլէ-
րի չէֆաղաթ եաշարը իլէ տօլու օլտըղը վէ շուլէի սաա-
տէթլէ բարլամագտա պուլընտըղը հալտէ զըզլարընը
կէօթէրտի . պատէհու պիր գաշ սաթըրտան իպարէթ օ-
լարագ եազտըղը մէթուպը մէօհիւլլէտիքտէն սօնրա ,
ասքէրէ թէսլիմ իլէ :

— Պուշը Մ . Բօպէրէ վէր . . . քէնտիսինի եարըն
կէօրիւրիւմ . - տէտի :

Տակոպէր մէթուպը ալըպ տըշարը չըգտը :

Մարէշալ իսէ թէքրար զըզլարընըն հանընա ավտէթ
իտէրէք վէ գօլլարընը անլէրէ ուզաթարագ , պիր թավ-
ըը մէսրուրանէ իլէ :

— Շիմտի , էվլատլարըմ , պիշուրէ Մ . Բօպէրի սիգէ
ֆէտա իթմիշ օլտըղըմ իշուն , սիգտէն իրի կիւզէլ պուսէ
ալմաղա հագգըմ եօգ մը . - տէտի :

Բօզ վէ Պլանշ բէտէրլէրինին պօյնընա սարըլտըլար :

Բարիստէ շու վուգուաթ ճէրէյան իթտիյի սըրատա ,
իքի էճնէպի եօլնու տախի պիրի պիրինտէն տյըր օլմագլա
պէրապէր , ուզագտան ուզաղա կիզլի ֆիքիրլէր թէաթի
իթմէքտէ իտիլէր :

44

Ո . ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՆԱՍԹԱՐԸՆԸՆ
ԽԱՐԱՊԵԼԵՐԻ

Կիւնէշ զուրուպ իթմէք իւզէրէ իտի :

Չամ աղաճլարընտան միւթէշէքքի վասի պիր օրմա-
նը իշէրլէրինտէ , հիւզնէնկիզ պիր թէնհալըգ իշինտէ ,
վագթըլլա Ո . Յովհաննէս Մկրտիչ նամընա թէէսիս իտիլ-
միշ պիր մանասթըրըն խարապէլէրի կէօրիւմէքտէ իտի :

Պու խարապէլէրին միւրուրը գէման իլէ սիյահլանմըշ
օլան թաշարը՝ սարմաշըգ , եօսուն վէ սաիր նէպաթաթ
իլէ հէման քեամիլէն սէթը իտիլմիշ իտի . պաղը երգըգ
քէմէրլէր , սիւրի գուպպէլի բէնճէրէլէրի պուլլան տի-
վարլար հէնուզ տիքիլի տուրըյօր վէ մէզրիւր ճէսիմ ա-
ղաճլարըն զուլմէթի իշինտէ կէօղէ չարթըյօր ըտը :

Պու խարապէլէրին օրթասընտա , գայա սարմաշըգլա-
ըը իլէ նըսֆէն մէսթուր պիր պապ իւզէրինտէ , եէր եէր
քէսիք թաշտան մամուլ զայէթ ճէսիմ պիր հէյքէլ գաի-
մէն տուրըյօր իտի : Պու հէյքէլ զարիպ վէ տէհշէթլի պիր
շէյ օլուպ , պաշը քէսիլմիշ պիր առէմ սուրէթինի իրայէ
իթմէքտէ իտի :

Պու հէյքէլ էսկի Բօմալըլարըն ուզուն վէ էնլի ճիւպ-
պէսի կիպի պիր շէյ հիւլմիշ պուպ , իքի էվլուտ տէ պիր
թապագ թութմըշ վէ պու թապաղըն իշինտէ պիր պաշ
գանուլմըշ իտի : Պու հէյքէլ Ս . Յովհաննէս Մկրտիչին
հէյքէլի իտի քի , Հերովդէսին զէվճէսի Հերովդիադանըն
էմրիլլէ պաշը բէսիլտի :

Խարապէլէր տէրունինտէ աղիմպիր սիւքիւնէթ հիւլմ
իտիյօր ըտը : Ճէսիմ չամ աղաճլարընըն տալլարը խաֆիֆ
2—337

պիր լուզկեարըն թէէսիրիյլէ սալանտըղընտան , եայլնըլ
արա սրրա անլէրին ինճէ խըշըրթըսը իշիտիմէքտէ իտի :

Պախմազ իւզլէ պուլունան կիւնէշին զըյաի խաֆիֆի
իլէ գըզարմըլ օլան պագրըր լէնկինտէքի պուլութլար օր-
մանըն իւզէրինտէն աղըր աղըր կէշմէքտէ վէ ուզագտա
պիր եըղըն զայալար տարսընտան կէլէն վէ մանասթըրըն
խարապէլէրի տէրունինտէն կէշէն քիւշիւք պիր ըրմաղըն
իշինէ աքս իթմէքտէ իտիլէր :

Ըրմագ թաթլըր թաթլըր ճէրէյան իտիյօր , պուլութ-
լար ահէսթէ ահէսթէ եիւրիւյօր , եիւղ սէնէլիք ճէսիմ ա-
ղաճլար եավաշ եավաշ իհթիզագէ կէլիյօր վէ լուզկեար
տախի խաֆիֆ խաֆիֆ էսիյօր ըսը . . . :

Նակէհան , մէղքիւր աղաճլարըն սըգ եաբրաղլըր թէ-
բէլէրինտէն միւթէշէքքիլ Նիմ գարանլըգ իշինտէ , պիր
ինսան շէքի բէյտա օլտու . . . :

Պու շէքլ պիր գատըն իտի : Մէրգումէ եավաշ եավաշ
խարապէլէրէ տօղրու իլէրիլէտի վէ վազթըյա մուգատ-
տէս օլան պու թօբրաղա պատըր . . . : Եիւզիւնտէ սօլղուն-
լըգ վէ կէօղլէրինտէ քէտէր էսէրի կէօրիւլիւյօր վէ ու-
զուն ֆիսթանը տա տալղալանըյօր ըտլ : ալագլարըր թօզ
թօբրագ իշինտէ գալմըշ ըսը : պաճագլարըր թիթրէլէրէք
եօրղուն օլտըղընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի :

Ըրմաղըն քէնարընտա , հէման տա Ս . Յոլհաննէս Սը-
կրտիշ հէյքէլինին ալթընտա ճէսիմ պիր թաշ մէվճուտ
օլուպ , գատըն եօրղունլըգտան թապ ու թագաթըր քէսի-
լէրէք վէ սօլույաղագ պու թաշըն իւզէրինէ տիւշտիւ :

Սա մաֆիհ , պիր չօգ կիւնլէրտէն , պիր չօգ սէնէլէր-
տէն վէ պիր չօգ ասըլարտան պէրու եօրուլմագսըղըն
եիւրիւմէքտէ իտի . . . :

Գէնտիսի իլք տէֆա օլարագ տէֆի նագապիլ պիր
եօրղունլըգ հըսս իթմէքտէ վէ իլք տէֆա օլարագ ալագ-
լարըր աղըրմագտա իտի . . . :

Պիթիւն քէրվանլար մինթագաի հարրէ շէօլլէրինին

աթէշրէնկ գումլարը ալթընտա մահլ ու նապէտիտ օլուր իքէն , քէնտիսի մէղքիւր չէօլլերտէքի լավալար իւզէրին . տէն պիւա ֆիւթուր եիւրիւյիւպ կէշէր , վէ նէվի պէշէրտէն հիշ պիւր ֆէրտին եաշամաղա մուգթէտիւր օլամատըղը գութպը շիմալինին տաիմի պուզլարընը քէմալը մէթա . նէթլէ շիյնէր վէ աթէշլէրին քէսկին ալէվլէրի վէ սէլլէրին շիտտէթլի սուլարը քէնտիսինէ հիշ պիւր վաղթ տօգոււն . մազլար իտի . վէհապը պոււնճա ասրոյարտան պէրու ին . սանիյէթլէ հիշ պիւր միւնասէպէթ վէ լապըթասը եօղը . հալ պու քի շիմտի իլք տէֆա օլարագ ինսանլարա մախսուս օլան աղլըլարը հըսս իթմէքտէ իտի :

Այազլարը գանայօր , վիւնուտինին պիւթիւն ազասը եօղոււնլըգտան էպիլէրի վէ շիտտէթլի պիւր սուսըղլըգ եիւր . ինի եազըլօր ըտը էվլէթ , պու հալլէրի հըսս իտիօր . . . մուգտարլալ օլուլօր վէ պոււնա անճագ ինսան . մաղա ճէսարէթ իտիօր ըտը . . . :

Գալպէն հըսս իթտիյի մէսէրրէթ բէք ֆէվգ էլատէ իտի Լաքին պօղազը կիթ կիտէ գուրույուսլ պիւզիւլիւլօր վէ խրրթլաղը աթէշլէր իշինտէ եանըլօր ըտը :

Մէրգուճէ բրմաղը կէօրիւնճէ , տէրագապ քէնարընա կիթտի վէ պիլլօր կիպի բար վէ այնէ կիպի պէրրագ օլան սուտան իշմէք իւղրէ տիզ չէօքտիւ :

Պագաթ օ սըլաուտա նէ վազը օլտու : Գատըն հարա . բէթլի տուտաղլարընը հէնուգ սույա տօգոււնտըրմը ի . քէն , էլան տիղ չէօրմիւշ վէ իքի էլլէրինէ տայանմըշ օլտըղը հալտէ , իշմէքտէն պիրտէն պիրէ ֆարիղ օլտը վէ այնէ կիպի պէրրագ օլան ըրմաղըն իշինտէ քէնտիսինի թէմաշայէ տալտը :

Նալէհան քէնտիսինի եազմագտա օլան հարարէթի ունուտարագ , ծէնապը Հազգա արգ իտիլէն սամիմի պիւր շիւքրանկիպի տինտարանէ պիւր սէտաի մէսէրրէթ ըզհար իյլէտի :

Ըրմադրն իշինտէ ինթիյարլանմըշ օլտըղընը կէօրմիւշ իտի . . . : Պիր գաշ կիւն , պիր գաշ սաաթ , պիր գաշ տա . գըգա զարֆընտա վէ պէրքի տէ օ անտէ սիննի քէմալէ վասըլ օլմուշ ըտը :

Պու գատըն , օն սէքիզ ասըլտան պէրու եիկիրմի եաշընտա իրէն վէ պու տաիմի կէննիյնի տիւնեանըն պունճա ինգիլապաթը արասընտան շէքիզ կէօրմիւշ իքէն , շիմտի ինթիյարլանմըշ ըտը . . . արթըզ էօլմէյի ար . զու իտէպիլիր իտի . . . : Պունտան սօնրա էօմիւնիւն հէր պիր տագըգասը քէնտիսինի մէզարա եագլաշտըրմագտա իտի :

Պու իւմիտի լաթիֆէ թէսիւթ օլարագ տօղրուլտը , պաշընը սէմայա տօղրու գալտըրտը վէ էլլէրինի տէ տին . տարանէ պիր սուրէթտէ պիրի պիքիւնէ գավուշտըրտը :

Պու սըրատա կէօզլէրի Ս . Սովհաննէս Մկրտչին հէյ . քէլինէ թէսատիւֆ իյլէտի . . . :

Ազիզի միւշարիւէյհին թուլմըշ օլտըղը պաշ նըսֆէն գաթանմըշ օլան կէօզլէրի արասընտան զան իտէրսին քի պու սէրսէրի գատըն իւզէրիւնէ պիր նագարը ըիզգաթ վէ մէրհամէթ աթֆ իթմէրտէ իտի . . . : Հալ պու քի քէնտի . սի իտի քի պուլթէրէսթլէրին պիր զիյաֆէթինտէ , սէրխօշ . լըգ արասընտա ազիզի միւշարիւէյհին գաթլընը թալէպ իթմիշ իտի . . . :

Իշթէ պու շէհիտին հէյքէլի ալթընտա , Հերովդիադա իչուն պիր պարը ըզտըրապ օլան հայաթը էպէտի պունճա ասըլլարտան պէրու իւք տէֆա օլարագ խաֆիֆլէնիյօր կիպի կէօրիւնիւյօր ըտը . . . :

Սէրսէրի գատըն շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Էյ սըրըր խաֆի , էյ իւմիտի լապպանի . . . դա . զապը իյահի նիհայէթ սիւքիւնէթ պուլլըյօր . . . : Ճէնապը Հագգըն էլի պէնի պու շէհիտի տղիզին այադընա կէթի . ըիյօր . . . իշթէ եինէ անըն այագլարը ալթընտա ինսան .

լըգ հայրնէ կիսմէյէ պաշլայօրմ . . . անըն ինթիգամընը
ալմագ իշուն ըտը քի . Ճէնապը Հագգ պէնի միւ էպպէտէն
եիւրիւմէյէ մահքիւմ իյլէտի

« Եա Բապպի . . . մէրհամէթ էթ տէ մագհարը աֆվ
օլան եալընըգ պէն օլմայայըմ Պէնիմ կիպի պուն.
ճա ասըրլարտան պէրու եիւրիւմէքտէ օլան օ սէնաաթ.
քեար տախի՝ պէնիմ կիպի ազապը էպէտիսինին նիհայէ.
թինէ եէթիշմիշ օլմագ իւմիտինտէ պուլունապիլէճէ՝ մի .

« Եիմաթի նէրէտէ տիր , եա Բապպի . . . նէրէտէ
տիր Պինիհայէ ուզագլըգլար արասընտան քէնտիսինի
կէօրմէք վէ սէտասընը իշիթմէք իւքրէ պանա վէրմիշ
օլտըղըն գուվվէթի իւզէրիմտէն ալտըն մը . Օհ պու սօն
տագըգատա օ հիպէի իւահիյէյի պանա իյատէ էթ . . .
զիրա պէնիմ ճիհայէթիգ ըզտըրապլարըմըն խիթամը օլ.
մագ իւզրէ թէլագգը իթտիյիմ շու ինսանիյէթ հալլէրինի
հրսս իթտիքնէ , կէպլէրիմ ուզագլարը կէօրմէք վէ
գուլագլարըմ՝ տախի տիւնեանըն պիր ուճունտան օ պիր
ուճունա գատար սէրսէրիյանէ կէգմէքտէ օլան տտէմին
սէսինի իշիթմէք գուվվէթիւնի դայպ իտիյօր »

Իիճէ գարանլըղը պասմըշ վէ օրթալըգտա պիր գա-
րըշըգլըգ հասըլ օլմուշ ըտը :

Ճէսիմ չամ աղաճլարը արասընտա ըուզկեար շիտ-
տէթլէ էսմէքտէ իտի Պունլարըն թէրէլէրի արգա
սընտան , սիյահ պուլուլթլար արասընտան մահիթապըն
պէրրագ վէ բարլագ չէհրէսի եափաշ եափաշ բունուճուն
օլմաղա պաշլայօր ըտը

Պէսպէլլի սէրսէրի գատընըն բէճասը իշիտիլմիշ իտի .
Պիրտէն պիրէ կէօղլէրի գաքանտը , էլլէրի պիրի պիրինէ
գափուշտը վէ խարապէլէր օրթասընտա տիզ չէօրմիւշ օլ-
տըղը հայտէ , պիր հէյքէլ կիպի հարէքէթթիզ տուրտու :

(1) սլրատա կէօղլէրինէ դարիպ պիր խայալ կէօրիւն.

տիւ

48

Ի Ո Ղ Ի Ո Թ Ա

Հերովդիադանըն կեօրտիւյիւ խայայ շունտան իպա.
րէթ իտի :

Զբաղագ . թաշլըզլը վէ տիք պիւ տաղըն թէքէսին.
տէ , խաշ տիքիլի պիւ Գողգոթա կեօրիւմէքտէ իտի :

Ուրսէրի գատըն՝ Եօրղունյու գտան թապ ու թագաթը
քէսիւէրէք Ս Յովհաննէս Ո կրտիշ մանասթըրընըն խառա-
պէլէրինէ կէլտիլի զէման կիւնէշ նասըլ զուրուպ իթմէք
իւզէրէ իտի իսէ , օրատա տախի էօյլէճէ զուրուպ իթմէք-
տէ իտի :

Խաշըն իւզէրինտէ պուլընան Հազրէթի Իսա՝ տաղա
վէ նիհայէթսիզ օվայա հիւքմֆէրմա օլարագ , կէօյիւն
հէր թարաֆընը գարայան վէ ուֆուգտան աշաղը էն-
տիքճէ գօյու մաի րէնկիլնի ալան սիյահ պուլուլթլար իւ-
զէրինտէ պէյագ վէ սօլղուն չէհրէս՝յլէ սէշիլիօր ըտը :

Ղուրուպ իթմէք իւզէրէ օլան կիւնէշ՝ ուֆուգտա
մէնհուս վէ գան րէնկիլնտէ պիւ աշաղըն պրրագ մըլ ը-
տը : Դուրումըշ պիւ օգիլանօսըն ալթը կիպի գումլար վէ
շագըլ թաշլարը իյէ մէսթուր օլան պու հիւզնէնկիզ սահ-
րատա , կէօղիւն ալապիլտիլի գատար հէրտէ , հիշ պիւ
նէպաթ էսէրի կեօրիւմէմէքտէ իտի :

Պու իսսիզ սահրատա պիւ մէզարիսթան սիւքիսթիւ
հիւքմֆէրմա օլույօր ըտը :

Վագթ վագթ գըրմըզը պօյունյու վէ սարը վէ բար-
լագ կէօղիլի իլի ագ պապալար՝ պու թէնհա մահալլէրէ

էնէրէք , տահա աղ Եապանի պիւ մէմէրէթտէն գալտըր-
մըշ օլտըզլարը ալլարը Եէմէքլէ մէշղուլ օլմագտա իտի-
լէր :

Պու Գողգոթա , պու մահալը իպատէթ նասըլ օլուպ
տա ինսանլարըն մէսքէնինտէն պու գատար ուզագ պիւ
Եէրտէ թէէսիս իտիլմիշ իտի :

Պու Գողգոթա թէօպէ իտէն պիւ կիւնահքեար թա-
րաֆընտան Եաբըլմըշ ըտը . պու կիւնահքեար՝ ինսանլարա
բէք շօգ ֆէնալըզլար իթմիշ օլտըղընտան , ճինայաթը
վագրատընտան տօլայր մագհարը աֆիլ օլմագ իչուն , մէզ-
քիւր տաղը տիզլէրի իլէ Եիւրիւյէրէք չըզմըշ վէ տիւնԵա-
յր պիւս պիւթիւն թէրք իտէրէք , էօլիւնճէյէ գատար
պու խաշըն ալթընտա , ըուզկեարլարըն միւտտէթի մէտի-
տէտէն պէրու սիւքիւրիւպ կէօթիւրմիւշ օլտըզլարը պիւ
սաման գուլիպէ իչինտէ էօմը կէշիլմիշ իտի :

Կիւնէշ կիթտիքճէ զուրուպ իթմէքտէ իտի
Գուպպէի սէմա տախի Եավաշ Եավաշ գարարըյօր վէ ու-
ֆուգտա պիւ աղ էվիլէլ կէօրիւլէն զուրուշ չըզղըլար ա-
զար ազար գարարմաղա պաշլայօր ըտը :

Նահէհան , Գողգոթանըն կիւն պաթըսը ճիհէթիլնէ
մուխալիֆ օլան Եօգուշ իւզէրինտէ պիւ կիւրիւլթիւ իշի-
տիլտի վէ պիւ գաշ թաշլար տաղըն թէքէսինտէն գօրա-
րագ էթէլինէ գատար Եուվարլանտըլար :

Պիւ Եօլճու՝ օվայը կէշտիքտէն սօնրա , պիւ սաաթ-
տան պէրու պու տիք Եօգուշը տախի չըզմագտա օլտը-
ղընտան , պու թաշլարը աշաղը Եուվարլամըշ ըտը :

Եօլճու հէնուղ կէօրիւնմէյօր իտի իսէ տէ , աղըր ա-
ղըր աթտըղը ատըմլարըն սէտասը իշիտիլիօր ըտը : Նի-
հայէթ տաղըն թէքէսինէ վասըլ օլտու վէ ուզուն պօյու
ուզագտան սէշիլտի :

Ուէրգումըն չէհրէսի խաշ իւզէրինտէ պուլընան Հաղ-
րէթի Իսանըն չէհրէսի կիպի սօլղուն իտի . պիւ գուլագ

թօղունտան տիկերինէ գատար տա սիյահ պիր չըզկը չէ-
քիւմիշ իտի :

Գու եօլճու Գուտսը Շէրիֆտէքի սէնաաթքեար իտի.
«էֆալէթ», Հազսըզլըզ վէ զուլքեարլըզ մէրգումըն
թապիաթընը քէօթիւլէշտիրմիշ օլտըղընտան, խաշը ու-
մուզընտա թաշըյան Հազրէթի իսանըն քէտէր վէ ըզտը-
րապընա մէրհամէթ իթմէյէրէք վէ քէմալը հիտտէթլէ :

— ԵիիՐիի . . . ԵիիՐիի . . . ԵիիՐիի . . . — տէյու
հայգըրարագ, աւը տի քրիանընտան զօլմըշ իտի :

Իշթէ օ կիւնտէն պէրու ճէնապը Հազգ տախի Գուտ-
սը Շէրիֆտէքի սէնաաթքեար :

— ԵիիՐիի . . . ԵիիՐիի . . . ԵիիՐիի . . . — տէմիշ ի-
տի :

Մէրգում տախի եիւրիւմիւշ, միւթէմտտիյէն իյէրիյէ
վարմըշ իտի :

Լաքին ճէնապը Հազգ պու գատարլա իթիֆա իթ-
մէյիպ, ինթիգամընը իքմալ իթմէք իւզրէ պապը քէրրէ
տէ պու «էրուէրի ատէմին կիթտիյի եէրլէրէ էճէլ սաշմա-
սընը միւրատ իյլէմիշ իտի, պու ճիհէթլէ մէրգումըն եիւ-
րիւտիյիւն եէրլէր պիր չօզ մէզարլարտան իպարէթ օլմըշ
ըտը :

Իշթէ ճէնապը Հազգըն տէսթի տտալէթի քէնտիսի-
նի եիւրիւմէքտէ օլտըղը սահրա կիպի թէնհա մահալլէրէ
«էվգ իթտիյի զէման», մէրգում ազապը պինիհայէսի ա-
րասընտա պիր իսթիրահաթ հըսս իտէր իտի, պու հիւզ-
նէնկիղ օվայը կէշտիյի վէ պու տիք եօզուշը թըրմանըպ
չըգտըղը զէման, հիշ օլմազսա ինսանլար պուլունան մէմ-
լէթլէթտէ արգասընտան տախիմա չալընմագտա օյան է-
ճէլ չանլարընըն սէտաի մաթէմնաքը գուլաղընա վասըլ
օլմայօր ըտը :

Սէրսէրիի մէրգում պիւթիւն կիւն վէ հաթթա շու
սաաթտա պիյէ, պաշընը կէօյսիւնէ սարգմըշ վէ կէօղլէ-

րինի տէ եէրէ է. յմիշ օլտըղը հալտէ, տէրեաի միւլահաղա. թա տալմըշ վէ եօլունը տէվամ իտէրէք վէ ձէնապը Հագգըն քէնտիսինի սէվգ իթտիյի եէրլէրէ տօղրու կի- տէրէք, օվայը կէշփշ վէ սէմայա պագմագորգըն վէ Գողգոթայը վէ խաշ ի պէրինտէ պուլընան Հագրէթի Խ- սայը կէօրմէքսիզին տաղտան եօգարը արգմըշ ըտը:

Իօլնու՝ սիլսիլէսինին սօնընճը ազալարընը տիւշիւն- մէքտէ վէ հէնուզ պէօյիւք պէօյիւք թէհլիքէլէր անլէրի թէհտիտ իթմէքտէ օլտըղընը պիր ըղտըրապը տէրուն իլէ հըսս իթմէքտէ իտի:

Մէրգում աճը վէ տէրեա գատար տէրին պիր մէ- յալէթէ միւսթաղրագ օլարագ, խաշըն ալթընտա օ- թուրտու:

Պու սըրատա կիւնէշին սօն շիւալար՝ ուֆուգտա եը- ղըլմըշ օլան սիյահ պուլու թլարը եարարագ, տաղըն թէ- րէսի վէ տիքիլի խաշ իւզէրինէ քէսկըն պիր զըյա նէյը իլլէտի:

Եահուաի պու սըրատա է. յիւմիշ օլան ալնընը էլինէ տայաթմըշ իտի. ուզուն սաչլարը ագշամ բուզկեարըն- տան տալղայանարագ, սօլղուն չէհրէսինի սէթը իթմիշ ի- տի. լաքին սաչլարընը պիրտէն պիրէ հիւզիւնտէն պէրիյէ աթարագ, թէաճճիւպինտէն թիթըէտի... հալ պուքի քէնտիսի հիշ պիր չէյտէն թէաճճիւպ իթմէզ իտի:

Էլինտէ թութմագտա օլտըղը ուզուն սաչլարը պիր նազարը հայրէթլէ թէմաշա իտիյօր ըտը: Պու սաչլար՝ էվ- վէլճէ կիճէ կիպի սիյահ օլտըղը հալտէ, չիմտի պէյազ- լանմաղա եիւզ թութմըշ ըտը: Քէնտիսի տախի Հերով- դիադա կիպի իսթիյարլանմըշ ըտը:

Որննի օն աէքիղ ասըրտան պէրու տուրմըշ օլտըղը հալտէ, եէնիտէն իլէրիլէմէյէ պաչլամըշ ըտը... Արթըգ քէնտիսի տախի սէրսէրի գատըն կիպի էօլմէյի արզու ի- տէպիլիր իտի:

Պինաէն ալէյն խաչըն այլծընտա տիգ շէօքտի վէ
 եիւզիւնիւ սէմայա աթֆ իտէրէր էլլէրինի ուզաթմար վէ
 գալսլինի իւմիւս իյէ տօլտուրան պու ոյրրըն մանէտսընը
 ձէնապը Հազգատուն նիյազ իլլէտի :

Օ զէման , սէրսէրի դատընըն կէօզլէրի Լ. Յովհաննէս
 Մկրտիչ հէյքէլինի կէօզլէրինէ թէսաւտիֆ իթմիշ օլտը-
 դը կիպի , մէրգոււմըն կէօզլէրի տախի իլք տէֆա օլտարազ
 խաչըն իւզէրինտէ պուլսւնան Հազրէթի Իսանըն իւզէրի-
 նէ թէվազգուֆ իլլէտի :

Հազրէթի Իսա , պաչընը տիլէնի թաճ այլծընտա պիր
 թարաֆա էյմիշ օլտըդը հայտէ , պունճա ասրըլարտան
 պէրու յանէթլէմիշ օլտըդը սէնաաթքեարա պիր նազարը
 աֆվ ու լէթաֆէթլէ պազըյօր կիպի կէօրինիյօր բտը ,
 սէնաաթքեար իսէ տիգ շէօքմիշ օլտըդը հայտէ , գօր
 դազճա վէ նիյազքեարանէ պիր թաւր իյէ միւսթէրնիմա-
 նէ էլլէրինի անա տօղրու ուզաթմըշ բտը : Մէրգոււմ նի-
 հայէթ չու սէօզլէրի սէօլլէտի :

— Եա Հազրէթի Իսա . . . ձէնապը Հազգըն եէտի
 ատալէթի պէնի սէնին պիթապ օլտուազ թաչըտըղըն պու
 աղըր խաչըն այլծընա կէթիրիյօր . . . Եա Իսա . . . պէ-
 նիմ ֆազրրանէ մէսրէնիմին էշիլինտէ ազաճրպ տուրուպ
 բահաթ իթմէք իսթէտիլին զէման , գալըմանէ պիր սէրթ-
 լիլլէն է իիւրիւ . . . եիւրիւ . . . » տէ յիպ , սէնի կէրի եիթ-
 տիւմ . իշթէ պիր չօզ սէնէլէր սէրսէրիյանէ պիր էօմի կէ-
 շիրտիքտէն սօնրա , եինէ պու խաչըն էօնինտէ պուլուըն-
 յօրըմ . . . իշթէ նիհայէթ ասչարըմ պէյազլանըյօր . . .

« Եա Իսա . . . սէնին յութֆր իյահին իյէ պէնի աֆվ
 մը իթտին , Միւճազաթը էպէտիլէմին նիհայէթինէ մի վա-
 սըլ օլտոււմ : Սէնին մէրհամէթի բապպանիլէն չիմաիլէ
 գաւաար նաիլ օլամատըղըմ օ մէզարիսթան բահաթընը նի-
 հայէթ պանա իհսան իտէճէք մի տիր :

« Օ հ , սէնին մէրհամէթին պէնիւմ իւզէրիմէ էնէճէք

օլուրսա , օ սէրսէրի գասարն իւզէրինէ տէ Էնսին . . . դիրա
օ պիշարէնին չէքտիյի իշքէնճէ տէ պէնիմքիյի միսաւի
տիր . . . Ծիւրիւթիւթն սօնընը տգալարընը տա մու-
հաֆաղա Էյլէ : Անէրին հալի նէ՝ օլաճազ , ետ Բասպի ,
անէրուն պէտպախթըրգ սաիգասըյա թարիգի ֆէսատա
սարմըչ օլուն պիրիսի զաթէն եէր եիւզիւնտէն նապէտիտ
օլտու : Աճապա պունըն իշուն մի տրը քի , սաչլարըմ
պէյաղլանտը : Աճապա յանէթլէնմիշ օլան սիլսիլէ մին
ահֆատընտաւ հիշ պիրիսի գալմատըրըր զէման մը կիւ-
նահըմ աֆիլ օլունտճազ : Եախօտ , պէնի թէ քրար ինսա-
նիյէթէ իյատէ իտէն իւայէթի պարիւն շու էսէրի ինա-
յէթքեարանէսի՝ մէրհամէթիւէ վէ ֆսմիլեամ տգասընըն
սաատէթ ու իգպալինէ պիր ալէամէթ մի տիր : Աճապա
քէնտիլէրինի թէհտիտ իտէն թէհլիքէլէրտէն մուզաֆֆէր
չըգաճաղլար մը : Էճտատլարընըն ինսանիյէթէ իթմէքիս-
թէտիյի Էյիլիքլէրի իճրա խտրէք , կէրէք քէնտիլէրինին
իէյասընըր վէ կէրէք պէնիմ խէյասըմը թէէմին իտէպիլէ-
ճէքլէր մի , եախօտ , պէնիմ յանէթլէնմիշ օլան սիլսիլէ-
մին յանէթի տգալարըր օլտըրգլարը իշուն սէնին թարաֆըն-
տան մահքիւմ օյարազ , քէնտի կիւնահլարընըն վէ պէ-
նիմ տէ գապահաթըմըն ճէզաոընըր շէրէճէքլէր մի :

« Մհ , սէօյլէ , ետ Բասպի , սէօյլէ , անյէրլէ պէրա-
պէր մազհարը աֆիլ օլաճազ մըյըմ , պէնիմլէ պէրապէր
տիւչարը միւճաղաթ օլաճաղլար մը : »

.

Կիւնէչին դուրուպընտան սօնրա , ֆուրթունալը վէ
գարանլըրգ պիր կիճէ հիւքմ իթմէյէ պաշլամըն ըտը ըսա-
տա , եահուսի խաշըն ալթընտա տիզ չէքմիւշ օլտըրը
հալտէ , էլան տուա վէ նիյաղ իթմէքտէ իտի :

կիտէր վէ պուշլարը տիւպէր աբբայ տ'էկրինեինին աթ-
վարը նաղիքեանէ վէ զարիֆանէսինէ խայլըտան խայլը
թէրճիհ իտէր իտի :

Բօտէն կիպի ատէվէր էսասը մազսատարընը շէրի-
քի թէօհմէթլէրի օլան բիմէլէրէ պիլէ պէլլի իթմէք իս-
թէմէտիքլէրինտէն , մէրգուժ՝ Ռէզիւթ տախի գանաաթ-
քեարանէ վէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ :

— Էվվէթ , մատամ , էվվէթ , Սէնթ-Էրէմ մանասթը-
րըմրգտան ալընան խապէրլէր բէք միւքէմէլ տիր , իթի-
գատաթը տիրիլէյէ գուլագ ասմայան վէ սէրպէպիթի էֆ-
քեար թարաֆտարը օյան Ո՛ . Հարտի Նիհայէթ մու գատտէս
քիլիւէմիդին աղուշը հիմայէսինէ իլթիճա իլլէտի . — տէմէք-
տէ իտի :

Բօտէն շու սօն սէօզլէրի լիյաքեարանէ պիր թավր ի-
լէ սէօլլէմիշ օլտրղընտան , բրէնսէս տը Ուն-Տիղիէ քէմա-
լը իհթիրամ՝ իլէ պաշընը էյտի : Բօտէն իսէ սէօզլէնի . շու
եօլտա տէվամ իլլէտի :

— Ալլահըն քէրամէթի Նիհէյէթ պու տինսիգէ թէէ-
սիր իլլէտի . . . հէմ տէ էօլլէ շիտտէթլէ թէէսիր իլլէտի
քի , եալընըզճա եաշամագ իւզրէ դալպիւտէ հասըլ օլան
շէվգ ու արզու սաիգասըյլա , մու գատտէս ճէմիլէթիմիդէ
տախիլ օլմագ իշուն իճապ իտէն եէմըլէրի տախի թմէք
թաթէտի :

Բրէնսէս . — (Թէաճճիւպ իլէ .) Պու գատար շաբուգ-
մը , պապաճըյրմ՝ :

Բօտէն . — Վազրա պիզիմ գանունյարըմրգ պու կիպի
աճէլէլէրէ մուխալիֆ տիր . լաքին էօլիմ հայինտէ պու-
լունտրղընը կէօրէրէք պիզիմ գաֆթանըմրգ ալթընտա
էօլմէյի վէ ճէնապը Հազգըն շան ու շէրէֆի իշուն էմվալ
վէ էշեասընը պիլէ թէրք իթմէյի սէլամէթի լուհընա մէ-
տարը եէկեանէ ատտ իտէն թէօպէրեարլար հազգընտա
ճաիգ օլապիլիլի :

46

Ն Ա Ո Ւ Հ Ա Թ

Ուարէշայ Սիմոն իլէ գրգլարը արասընտու մուսալահա բէյտա օլտորդր կիւնիւն իւչիւնճիւ կիւնիւ , բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէնին գօնաղընտա աթիտէքի մէնզարէ ճէրէյան իթմէքտէ իտի :

Բրէնսէս քէմալը տըղգաթլա Բօտէնին սէօղլէրինի տինլէյօր ըտը : Բօտէն իսէ՝ միւթատը վէճհ իւզրէ այագ իւթիւ տուրմը , սըրթընը օճաղա տայաթմըշ վէ էլլէրի-նի տէ էսկի սիյահ ըրտէնկօթընըն արգա ճէպլէրինէ գօյ-մըշ իտի : իրի շամարլու այագ գապլարը՝ օճաղըն էօնիւ-նէ սէրիյի օյան գաղուժ իսալը իւզէրինտէ իղինի պրրագ-մըշ ըտը : Մէրգուժն էօլիւ չէհրէսինի անտըրան եիւպիւն-տէ պիր մէմնունիլէթի ֆէվլ էլ տտէ ասարը կէօրիւլմէք-տէ իտի :

Մատամ տը Սէն-Տիգրիէ՝ քէնտիսի կիպի պիր քիլիսէ վալիտէսինէ եագըշաճագ սուրէթտէ պիր զարաֆէթի է-տիպանէ իլէ կիլինմիշ օյուպ , կէօղլէրինի Բօտէնտէն ա-յրրմամագտա իտի : զիրա Բօտէն մէրգուժէնին նազարըն-տա աբքայ տ'էկրիւնեինին եէրինի թուլմըշ իտի : Մէր-գուժն ֆիւթուրսըղլըղը , ճէսարէթի , ղէքեավէթի միւ-քէմէլէթի վէ սէրթ թուպիաթը՝ պու միւթէքէպպիր գա-տընըն թաագիւ ու իհլիւրամընը ճէլսլ իթմիշ վէ քէնտի-սինտէ իսալիսանէ պիր հայրէթ վէ ճուպիպէ հասըլ իլլէմիշ իտի : հաթթա Թէղիւթիւն ղէպլէրէ մախսուս օյան մուր-տարլըղը վէ գապաճա ճէվապլարը պիլէ անըն խօշընա

Բրէնսէս . - Մ. Հարտի տախի պէօյէ մէյուսանէ պիր հայտէ մի պուլունըյօր , պապաճըղըմ :

Բօտէն . - Շիտտէթի պիր հիւսնայա թու թույմը տրր . քէնտիսինի միւնդէ նէվինտէն . օյարապ թարիգի սէլամէ . թէ իտիայ իտէն պուսնա տարպէլէրտէն սօնրա , օգայրֆ վէնազիթ թապիթըլը տաէմ շու սըրտտա մանէն վէ ճիւս . մէն հէման պիւս պիւթիւն մահվ օյուլ պիր հայտէ տիր . պինտէն ալէյհ' ըլլաղէթլէր վէ շէվգի բուհանինին մու . ճիւզ օյտըղը իյահի մէտէրթէթլէր շօգ հէլմէքսիդին անըն էօնիւտէ հայաթը էպէտի Եօյուներ աշաճազ վէ պէլքի տէ պիր պաշ կիւնէ գատար . . .

Թէգիթի պու սէօղիւ սէօյլէմէքլէ պէրասէր մէնհուս պիր սուրէթտէ պաշընը սալլատը :

Բրէնսէս . - Պու գատար չաբուղ մր , պապաճըղըմ :

Բօտէն . - Ուէօյլէտիլիմ սէօղ հէման պիր հազրգտիմ տրր . պինտէն ալէյհ' պէն տէ հաիգ օյարղըմ հուգուգը իսթիմալ իտէրէր . էօյիւմ հալինտէ պուլունան պու սէվ կիլի թէօպէքսարը մուգատտէս ճէմիլէթիմիղէ իտիայ իթտիրտիմ վէ քէնտիսի տէ գաիտէի ճարիլէ ի զրէ . էլինտէ օլան վէ իսթիգ պալտէ էլինէ կէլմէսի մէյհուղ պուլը . նան քէաֆֆէի էշեա վէ հուգուգընը ճէմիլէթիմիղէ թէրք իլլէտի . . . պու ճիհէթլէ շիմտի սէլամէթի բուհընը տիւ . շիւնմէքտէն պաշղա պիր շէյսի գալմամըյ տրր . . . իշթէ պու տա շէյթանըն բէնչէսինտէն գուրթարըյմըյ պիր գուրպան տրր :

Բրէնսէս . - (Հայրան օյարազ) Ս.հ . պապաճըղըմ : Մ. Հարտինին շու սուրէթլէ թէպտիլի մէպէք իտիլի միւն ճիգէ նէվինտէն պիր շէյ տիր . . . աբբայ Գաբրիէլին նու . ֆուգընա գարչը նէ գատար ուգրաչմադա մէճպուր օլտըղընըր աբբայ տիլրիննի պունա սէօլլէտի :

Բօտէն . - Աբբայ Գաբրիէլ քէնտիսինէ հիշ թէալլիւգի պուլընմայան իշլէրէ միւսաթէլէ իթմէպինն ճէպտարնը շէք :

տի . . . Բէնտիսինին վաղիթէի բուհանիլէսինի իլֆատան մէն իտիլլիսինի թալէպ իլլէտիմ . . . պունըն ի զէրինէ թապի պուլընտըղը ըիսգոբոս քէնտիսինի պունտան մէն' վէ պաշ բարաղըրգ տան տախի աղլ իլլէտի . . . Բիվայէթէ նազարէն . շիմտի վաղթ կէչիլմէք իշուն բոլէրայա թու . թուլանյարա մախսուս օլան խաթթախանէլէրի տօյաշըպ իլլիթիլյան օլանա Եազրչաճազ սուրէթտէ խաթթալարա թէսէլլի վէրիլօր ըմըյ . պուս հիշ քիմսէ պիր շէյ տէլէ . մէլ . . . Լարին պու բաբալլըն իմաիլըղըլը պիր սաաթ ու . զազտան զօգու վէրի . . .

Բրէնսէս . - Գաբրիէլ թէնիլիլի տաէմէրտէն պիրի տիր . զիրա ինտան իւզէրինտէ էրէյիճէ պէօյիլ պիր թէէ . պիւ հասըլ իտիլօր . պինտէն ալէյհ' Մ. Հարտիլի թէքրար տաղտաղտի ալէմ արատընա աթմուգ իւղրէ . անըն վէլ . միշ օլտըղը մուգիրը նասիհաթլարըն հիւքմինի իպթալ ի . շուն տնճուգ սիլին շայանը հայրէթ պէլաղէթ վէ ֆէսա . հէթինիլ լազըմ բտր . Տօյրուսը սիզ պիր Յովհան Ոսկեբերան սընըղ , պապաճըղըմ :

Բօտէն . - (Պու կիպի միւտահէնէլէրէ բէք տէ էհէմ . Թէթ վէրէնլէտէն օլմաարղընտան , պարիտանէ .) Բէք է . յի . մատամ , բէք էլի , պու կիպի սէօղլէրի պաշղալարընա սաղլալընըլ :

Բրէնսէս . - Ուիգ պիր Յովհան Ոսկեբերան սընըղ տէ . յօրըմ , պապաճըղըմ . զիրա սիզ տէ անըն կիպի Եալթուն աղըղըր իւնվանընա լարը սընըղ :

Բօտէն . - (Ումուղլարընըլ գալտըլարազ , գապաճա պիր թարպտա) Պէն ալթուն աղըղըր օլմամ , մատամ . . . զիրա պէնիմ տուտաղլարըմ մօրարթըլը վէ տիշլէրիմ տէ սիմ սիլահ տրր . . . իզ օ տլթուն աղըղընըլա լաթիֆէ իտիլօրսընըլ :

Բրէնսէս . - Լարին , պապաճըղըմ . . .

Բօտէն . - (Սէրթ պիր թալը իլէ .) Պէն պու կիպի

զերծեմ մուսկաթի օլտու . մէրգում մուզաֆֆէրանէ պիր չէհրէ իլէ սայօնա ֆիթերէք . տահա գաբուտա իթէն և Մուզաֆֆէրիյէ թ . . . » տէյու պաղրարտր :

Պուշըն իւզերինէ բրէնսէս սապըրսրղլըղլա :

— Նէ՞ սէօյլէյօրսընրզ . — տէյու սօրտու :

Արբայ տ'էկրինեի . — Պու կիճէ եօլա չրգտը :

Բօտէն . — Գիմ :

Արբայ տ'էկրինեի . — Մարէշալ Սիմոն :

Բօտէն . — (Սէսէրրէթի գալպինի քէթմ իտէմէյէրէք .)

Շիւքըլէր օլտուն , եա՞ Բապպի . . . :

Բրէնսէս . — Պէսպէլլի ժէնէրալ տ'Ավրէնգուր իլէ միւլազաթ իթմէսի իշինի պիթիւրմիշ տիր . զիրա ժէնէրալ տ'Ավրէնգուր տախի՝ սաիր պիր չօղլարը կիպի . պէնիմ նէշր իթտիրտիյիմ շայիայարա ինանմըշ տրր . . . : Իմանսըղլարը թահթր գապթա ալմագ իշուն իսթիմալ իտիլէն հէր վասըթա վէ թէտպիր շայանը թահսին տիր :

Բօտէն . — (Արբայ տ'էկրինեիյէ խիթապէն .) Մարէշալըն կիթմէսի հագգրնտա հիշ թաֆսիլաթընրզ եօգ մր :

Արբայ տ'էկրինեի . — Շիմտի Բօպէրին եանընտան կէլիյօրըմ . մէրգումըն սիննի վէ էշքեալը մարէշալըն սինն վէ էշքեալընա թէմամըյա ույապիլիր . մարէշալ քեազրտլալըյա պիրլիքտէ կիթմիշ տիր . Եալընըզ պիր չէյ մուխապիրինիգի թէաճճիւպտէ պրրագմըշ :

Բօտէն . — Նէ՞ իմիշ :

Արբայ տ'էկրինեի . — Շիմտիյէ գատար մարէշալըն թէրէտաիւտաթընա գարշը միւթէմատիլէն ուղրաշմագա մէճպուր օլույօր ըմըշ . պուշտան պաշգա , մարէշալըն իւզերինտէ մահզունանէ վէ մէյուսանէ պիր հալտա կէօրիւյօր ըմըշ . . . տիւն պիլաքա մարէշալըն չէհրէսինտէ օգատար մէսուտանէ վէ օգատար պէշաշէթլի պիր հալ կէօրմիւշ յի , սապր իտէմէյէրէք , պու թէպէտտիւլիւն սէպէպի նէ օլտըղընը սօրմըշ :

Բօտէն վէ բրէնսէս . — (Խէաճճիւպլէ .) էյ , սէպէպի նէ՞ իմիշ :

Արբայ տ'էկրինեի . — Մարէշալ և Պէն պու կիւն տիւն . եանըն էն պալիթիյար ատէմիմ . զիրա մէսէրրէթ վէ սաատէթլէ , մուգատտէս պիր վաղիֆէյի իճրայէ կիտիյօրըմ՝ ճէվապընր վէրմիշ :

Պու սէօզ իւզերինէ իւշիւ տէ սիւքիւթլէ պիր պիրլէրինէ պագրշտրլար : Բրէնսէս միւթէֆէքքիրանէ պիր չէհրէ իլէ տէտի քի :

— Մարէշալըն ֆիքրինտէ պու նալէհանի թէպէտտիւլիւ քիմ հասըլ իթմիշ տիր . պիսրս անը պու թէհլիքէլի թէշէպպիւտէ աթմագ իշուն քէտիսինէ քէտէր վէրմէք վէ հիտտէթլէնտիրմէր լաղըմ օլտըղը զանն իտիլիյօր ըտը :

Բօտէն . — Պու իշի աշայամայօրըմ , ֆագաթ Նիհայէթ պիզէ պուրատան կիթմէսի լաղըմ ըտը . շիմտի պիր տազըգա զայպ իթմէքսիզին զըղլարընը էլտէ իթմէյէ շալըշալըյը . . . : Աճապա օ մէյուճ ասքէրի տէ պէրապէր կէօթիւրմիւշ միւ :

Արբայ տ'էկրինեի . — Խայր , թէէսսիւֆ օլունուր քի կէօթիւրմէմիշ . . . պու ասքէր՝ վուգուաթը մաղիյէտէն իպրէթ ալմըշ վէ էմիլիյէթսիզիլինի աթթըյմըշ օլտըղընտան , թէտապիլի իհիթիլաթքեարանէյի թէզնիտ իտէճէք տիր . իշին էն ֆէնա ճիհէթի շուրասը տըր քի , պու ասքէրէ գարշը պիզէ խըտմէթ իտէպիլէճէք պիր քիմսէ վար ըտը , օ տա քուէրայա թու թուլտու :

Բրէնսէս . — Գիմ տիր :

Արբայ տ'էկրինեի . — Մորօք . . . պէն հէր իշտէ , հէր վագթ վէ հէր եէրտէ րէնտիսինէ էմիլիյէթ իտէպիլի իտիմ . . . ֆագաթ շիմտի հէր չէյ պիթտի . զիրա Մորօք քուէրատան գուրթուլաճագ օլսա պիլէ , տիկէր տէհէթ :

լի պիր խասթալը գտան էօլէճէք տիր տէյու գօրգուլը-
յօր :

Բրէնսէս . - Նէ՛ սէօյլէյօրսընը . . . :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Պուստան պիր գաչ կիւն էվվէլ,
վահչի հայվանլարա մախսուս օլան գաֆէսին քէօքէքլէրին-
տէն պիրի քէնտիսին ըսըրմըչ վէ իրթէսի կիւնիւ քէ-
քէտէ գուտուզլըզ ալէամէթլէրի կէօրիւմիւչ :

Բրէնսէս . - Ահ , պու բէք տէհչէթլի շէյ տիր . . .
պու պէտպախթ ատէմ շիմտի նէրէտէ տիր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Բարիստէ թէէսիս օլունան մու-
վագգաթ խասթէխանէլէրտէն պիրիսինէ նագլ օլունմըչ
տըր . շունքի շիմտիյէ գատար իւզէրինտէ եալընըզ քոյէրա
ալաիմի կէօրիւմիւչ տիր . . . թէքրար սէօլէրիմ՝ քի պու
հալ պիզիմ իշուն պիր ֆէլաքէթ տիր . զիրա Ո՞րոք սա-
տագաթլը, սէպաթքեար վէ հէր շէյէ հազըր պիր ատէմ
իաի . . . : Իմտի, առքէր էօքսիւզլէրին պէյճիսի օլտըղը ճի-
հէթլէ , շիմտի եանընա վարլումասը միւմքինսիղ տիր . հալ
պու քի եալընըզ անըն վասրթասըյլա մարէշալ Սիմոնըն
գըզլարը եանընա կիտիլէպիլիր :

Բօտէն . - (Տիւշիւնէրէք .) Օնա շիւպհէ եօզ :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Պախուսուս իմգասըզ մէքթուպ-
լար անըն շիւպհէլէրինի եէնիտէն ույանտըրմըչ տըր ,
վէ . . . :

Բօտէն . - (Աբբայ տ'էկրինեինն սէօղիւնիւ քէսէրէք .)
Իմգասըզ մէքթուպար տէտինիզ տէ խաթըրմա կէլտի .
պու պապտէ պիլմէնիզ լապըմէտէն օլան պիր շէյ տահա
վար տըր . սէպէպի Նէ՛ օլտըղընը շիմտի սէօյլէյէճէյիմ :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Իշ նէտէն իպարէթ տիր :

Բօտէն . - Սիզին պիտիլիւնիզ մէքթուպարտան պաշ-
գա , մարէշալ Սիմոն սաիր պիր թ-գըմ՝ իմգասըզ մէք-
թուպլար տա ալմըչ տըր . պու մէքթու պլարտա , քէնտի-
սինն սիգտէն նէֆրէթ իթմէք իշուն մէվճուտ օլան պիւ-

թիւն սէպէպլէր իխթար իտիլէրէք վէ պախուսուս հաիզ
օլտըղընըզ ըուհպանլըզ սրֆաթը հասէպիլլէ սիգտէն ին-
թիգամ ալմաղա մուգթէտիր օլմատըղընտան տօլայը քէն-
տիսինի իթիհչայէ ալարագ , հազգընըզտաքի հիտտէթ
ու զազապընը թահրիք իթմէյէ չալըշլըյօր ըտը :

Պու սէօղ իւզէրինէ աբբայ տ'էկրինեի ալըզ ալըզ Բօ-
տէնին եիւզիւնէ պագտը վէ պիլա իսթիյալ գըզարարագ .

— Լաքին նէ՛ մագսատա մէպնի պու եօլտա հարէ-
քէթ իթտինիզ . - տէտի :

Բօտէն . - Եվվէլա՛ մէզքիւր մէքթուպար եիւզիւն-
տէն հազգըմուս հասըլ օլաճագ շիւպհէլէրի տէֆ իթմէք
վէ սանիյէն սիգէ դարչը օլան քին ու ատապէթինին էս-
պապրիւր վէ սիգտէն ինթիգամ՝ ալմագ մատտէսինն իմ-
քեանսըղըղընը քէնտիսինէ միւթէմատիլէն իխթար իտէ-
րէք . հիտտէթ ու զազապընը ճիննէթ տէրէճէսինէ
վարտըրմագ իսթէյօր ըտըմ : Պու թահրիք՝ պու ճէնկրէր-
վէր ատէմին գալպինտէ ~~Ֆըզըր~~ ֆրգըր գայնամագտա
օլան սաիր պիր թագըմ՝ քէտէր վէ հիտտէթլէրէ ին-
զիւմամ իտէրէք , քէնտիսինի պու մէճնունանէ թէշէպպիւ-
սէ սէվզ իտէճէք իտի . պու թէշէպպիւս իսէ՛ պիր թախթ
ու թաճ դասըպը հազգընտաքի մուհապպէթի բէրէս
թիշքեարտանէսինին նէթիճէ վէ միւճագաթը տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի . Բէք էյի , լաքին զաթը ալինիզէ
շուրասընը իխթար իտէյիմ՝ քի մարէշալ Սիմոնը պանա
գարչը պու սուրէթլէ թահրիք իթմէք՝ ազաճըգ թէհլի-
քէլի իտի :

Բօտէն . - (Աբբայ տ'էկրինեի իւզէրինէ միւէսսիր պիր
նազար աթֆ իտէրէք .) Նէտէն :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Ջունքի մարէշալ պու սուրէթլէ
հուտուտըն խարիճինէ չըգարագ վէ եալընըզ տրամըզտա
պուլունան քին ու ատապէթի տէրխտթըր իտէրէք , պէնի
արայլապ պուլապիլիր իտի . . . :

Բօտեն . - Բէք էլի , սօնրա

Աբբայ տ'էկրինեի . - Սօնրա պէնիմ բարազ օլտրղըմը ունուտապիլիր իտի վէ

Բօտեն . - (Աբբայ տ'էկրինեին սէօգիւնի քէսէրէք , հազարէթամիզ պիր թավր իլէ .) Վսյ , գօրգոյօրմը-սընըզ :

Բօտենին պու սէօգիւ իւզէրինէ , Աբբայ տ'էկրինեի օթուրտըղը սանտալիէ իւզէրինտէ պիրտէն պիրէ սըչրատր . պատէհու էվլէթի ֆիւթուրսըղըղընը եէնիտէն պուլա-րագ տէտի քի .

— Զաթը ալինիզին սէօյլէտիլի սէօզ տօղրու տըր . էվլէթ , գօրգոյօրմ . . . պէօյլէ պիր հալտէ պէն տէ բա-բազ օլտրղըմը ունուտուր վէ վագթըլլա ասքէր օլտրղը-մը տէրխաթըր իտէրիմ տէլլու գօրգոյօրմ :

Բօտեն . - (Սիւթէքէպպիրանէ պիր թավր իլէ .) Սա-հիհ մի . . . տահա օնօթմատա մը սընըզ . . . տահա օազըլսըզնանամուս տսվասընտա մը սընըզ . սըրթընըզտա-քի բահիպ գաֆթանը պու աթէչի սէօնտիւրմէ միչ մի տիր . Ենամուսը ասքէրի . . . եէմին . . . իքիննի նարոյէոն ք կիպի պիր գաչ քէլիմէլէր սէօյլէլէրէք տավուլ կիպի իչի պօշ օլան պէլինի տլթիւսթ իտէնէլիմտէն էմին պու-լընտրղըմ պու վահչի ճէնկեալէր սիզէ գարչը պիր մու-ամէլէր շէտիտէտէ պուլուհաճապ օլտայրտր , սիւթիւնէթի հալինիզի մուհաֆաղա իտէմէլէնէք մի իտինիզ :

Բօտեն արբայ տ'էկրինեի իւզէրինէ եէնիտէն միւէս . սիր պիր նազար աթֆ իթտի :

Աբբայ տ'էկրինեի իսէ հէլէճանընը կիւճ իլէ զապթ իտէրէք .

— Զաթը ալինիզին պու կիպի միւթալաաթտա պու-լուհաճաղ ֆաիտէսիզ տիր գանն իտէրիմ . - տէտի :

Բօտեն . - (Սէրթիլիք .) Ամիրինիզ օլմագ հայսիլէ-թիլէ , մարէշալ Սիմոն սիզին իւզէրինիզէ էլ գալտըրա-

ճագ օլսա նէ՝ եարաճաղընը սիզէ սօրմաղա հազղըմ վար տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Մօսիէօ

Բօտեն . - (Դապաճա պիր թարզտա .) Գուրատա մօ-սիէօ եօզ տըր , բահիպլէր վար տըր :

Աբբայ տ'էկրինեի հիտտէթ ու դաղապրնը կիւճ իլէ զապթ իտէրէք պաչընը էլտի , Լաքին Բօտեն ինտա իտէ-րէք :

— Սիզէ՝ սօրուօրմ , մարէշալ Սիմոն սիզէ վուրաճագ օլսայրտը , նէ՝ եօլտա հարէքէթ իտէնէք իտինիզ . . . առ-լայամատընըզ մը . - տէտի :

Աբբայ տ'էկրինեի . - Էվլէրիւ արթըզ , լէճա իտէրիմ , էվլէրիւ :

Բօտեն . - (Ֆիւթուրսըզնա պիր թավր իլէ .) Եախօտ , շէօյլէ սէօյլէլիմ , իքի եանաղընըզա պիրէր շամար աչգ իթ-սէ իտի , նէ՝ եօլտա մուդապէլէ կէօսթէրէնէք իտինիզ :

Աբբայ տ'էկրինեի պէօյլէ պիր հազարէթին եալընըզ միւլահաղասըլլա պաչը տէօնմէլէ պաչլամը օլտրղըն-տան , պէնդի սօլմուշ , տիչլէրի քինէտլէնմիչ վէ եումրուգ . լարը սըղըլմը օլտրղը հալտէ , տուրըլօր ըտր . Բօտեն իսէ պու սիւալի գաստէն սօրմը օլտրղընտան , կէօզլէրինին կէվլէք դարագլարընը գալտըրարագ , սապըզ միւրալայըն սօլուգ շէհրէսինտէ բէլտա օլան մանիտար ալէամէթլէրի քէմալը տըղգաթլա թէտգիզ իտիլօր ըտր :

Իրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ իսէ՝ կիթ կիտէ Բօտենին ճա-զիպէսինէ մաղուպ օլտարագ վէ աբբայ տ'էկրինեինին միւշ-քիլ պիր վագիլէթէ տիւշար օլտրղընը կէօրէրէք , Բօտեն հազղընտարի հայրէթ վէ մէֆթուրիլէթի պիր գաթ տա-հա արթմագտա իտի :

Նիհայէթ աբբայ տ'էկրինեի եալաչ եալաչ էվլէլէրի ֆութուրսըղըղընը քէսպ իտէրէք , սաքինանէ վէ հազի-մանէ պիր թավր իլէ :

— Լկէր պէօյէ պիր հագարէթէ տիշար օլսայըտրմ, պանա սապր ու թէհամմուլ իհսան իթմէսինի ճէնապր հագգտան լէնա իտէր իտիմ. — տէտի :

Բօտէն աքքայ տէկրիննի հագգրնտա ինրա իթմիշ օլտըղը թէհրիւպէտէն մէմնուն օլարագ, պարիտանէ պիր թավր իլէ :

— Շիւպհէ եօգ քի ճէնապը հագգ տախի պու լէ-
նանըգը գապուլ իտէր իտի. իշթէ շիմտի իշտէն խապէր-
տար օլտընըգ, պուլնընա պէրապէր մարէշալ Սիմոնն սի.
զէ գարշը պէօյէ պիր մուամէլէի շէտիտէտէ պուլունմագ
իշուն Բարիսէ ավտէթ իթմէսի իհթիմալտէն տէլիլ
տիր. . . . Նայէտ ավտէթ իթմէս պիլէ, պու վաշէի ճէն.
կիւպէրին մուամէլէի շէտիտէսի իլէ պէրապէր, հագիգի
պիր խրիսթիանըն գալպինտէ նէ գատար սապրըքեարլըգ
վէ կէօնիւլ ալշաղըղը պուլընտըղընը քէնտիսինէ կէօս-
թէրէպիլէնէ ինիզէ շիւպհէմ եօգ տրը :

Պու սրբաւա սալօն գաքուսը իքի քէրրէ եավաշնա
շալընարագ, մուհավէրէի վագրա ազանըգ մունգաթի
օլտու. Պիր օտու խըտմէթքեարը իշէրի կիրտի վէ էլինտէ
պուլունան թէքսի իւզէրինտէքի պէօյիւք վէ մէօհիւրլիւ
մէթթուպր բրէնսէս տը Սէն-Տիպիէյէ վէրտիտէն սօն-
րա, եէնիտէն տըշարը չըգտը :

Բրէնսէս Բօտէնէ պիր նազար ավթ իտէրէք մէթթու.
պը աշմագ իշուն միւսաատէ թայէպ իթտիքտէն սօնրա,
հէման աշըպ օգուտը վէ եիւզիւնտէ պիր մէմնունիյեթթի
ազիմէ էսէրի բէյտա օլտու. պատէհու Բօտէնէ թէվէն-
նիւհիլէ տէտի քի :

— Իւմիտ վար տրը, թալէպիմիլ թէմամըլլա մու-
վաթըգը գանուն լամըշ. ինրաւթը զաթիյէտէն մէն իտիլմէ-
սինի տավա իտէրէք պու թալէպիմիլ պիր գաթ տահա
թագվիյէ պուլուր. պուլնըն նէթիճէսի պիգիմ' արգու իթ-
տիյիմիլ հալի իհթաճ իտէպիլիլ, վէլ հաւըլ, եէկէնիմ'

պու կիւն եարրն պիր սէֆալէթի թաւմէ իշնէ տիւշէպիլիլ.
քէնտիսի իտէ ֆէվգ էյ ատէ իսրաֆա ալըշըշ օլտըղըն-
տան, պէօյէ պիր հալէ տիւշա, օլաճագ օլուրսա, պիւ-
թիւն հայաթընճա պէօյիւք պիր թէպէտտիւլ վուգուա
կէլէնէք տիր. . . .

Բօտէն. — (Միւթէֆէքքիրանէ.) Ո գէման անրն թա-
պիւթը իւզէրինտէ հիւրմ ու թէէսի հասըլ իթմէք աէ
գապիլ օլաճագ տրը. . . զիրա շիմտիյէ գատար ինրա ի-
տիլէն պիւթիւն թէհրիւպէլէյ պէրհալա օլտու. (Եասը
վէ սիյաշ թըրնաղլարընը կէմիւրէրէք.) Տէնիլէպիլիլ քի
պազը սաատէթիլէր ինտանը հէր տիւրլիւ հիւճիւմ վէ
թէարրուգտան մասունը գրլըյօր :

Բրէնսէս. — Լարին պէնիմ արգու իթտիյիմ նէթիճէ-
յի իսթիհսալ իշուն, եէկէնիմին քիպր ու զուրուրընը
թահրէք իթմէք լաղըմ տրը. պինտէն ալէյհ' քէնտիսինի
հէր հալտէ կէօյմէլի վէ պէրապէր գօնուշմալըյըմ :

Արալ տէկրիննի. — Պագաթ մատմուազէլ տը Գար-
տօվիլ պու միւլուպաթը գապուլ իթմէյէնէք տիր :

Բրէնսէս. — Դապիլ տիր, քէնտիսի օ գատար սաա-
տէթ իշինտէ եաշալօր քի, ճիւրէթ վէ ճէսարէթի տէրէ-
նէք շիհայէյէ վարմըշ տրը. էվվէթ . . . էվվէթ . . . պէն
քէնտիսինի թանըրըմ. . . քէնտիսինէ էօյիլ պիր սուրէթտէ
մէթթուպ եազաճաղըմ քի, հէր հալտէ կէլէնէք տիր :

Բօտէն. — (Շիւպհէյէ տէլալէթ իտէր պիր շէհրէ ի-
լէ.) Էմին մի սինիլ :

Բրէնսէս. — Շիւպհէ իթմէլին, պապաճըղըմ, կէլէ-
նէք տիր. պիր տէֆա քիպր ու զուրուրը թահրէք իտիսին,
բէք շօգ շէյլէր ումըլապիլիլ :

Բօտէն. — Ո հալտէ շարուգ տալիսանմալը տրը, մա-
տամ. վագթ եաղլաշըյօր, շիւպհէլէր վէ ատաթէթիլէր
ուլանմըշ տրը. . . զայպ իտէնէք պիր տագըգամըլ եօգ
տրը :

Բրէնսէս . - Ատավէթէրէ կէլինճէ , մատմուազէլ տը Գարտօվիլ քէնտիսինին պիր թիմարխանէտէ հապս իտիլ-մէսի վէ մարէշուլ Սիմոնըն զըզլարընըն տա Սէնթ-Սիարի մանասթըրրտա գարտարմասը հազգրնտա աչտըղը տա-վանըն նէրէյէ միւնճէրր օլտըղընը կէօրտիւ : Համտ օլտուն, պիգիմ հէր եէրտէ տօսթլարըմըզ վար տըր . հէր նէ գա-տար պազը հաքիմէր քէնտիսինի հիմայէ վէ վիգայէ իթ-մէքտէ իսէլէր տէ , մէյտանտա իսպաթը տավայա քեա-ֆի տէլիլէր վէ էմարէլէր պուլընմատըղընտան , մէզքիւր տավանըն հիւքիմսիւզ գայաճաղընը մէվսուգ պիր մէն-պատան խապէր ալտըմ . քէնտիսինի հիմայէ իտէն հաքիմէր իսէ իշարէթ իտիլէճէրլէր , հէմ տէ պիր էյիճէ իշարէթ իտիլէճէրլէր տիր

Բօտէն . - Ո հալտէ մարէշալ Սիմոնըն ազիմէթի պի-զէ պէօլիւք պիր մէյտան աչմըշ օլուր , գըզլարը հազ-գընտա չար չաքուգ իշէ պաշլամալըլըզ :

Բրէնսէս . - Նէ՛ եօլտա :

Բօտէն . - Էվվէլի էմրտէ քէնտիլէրինի կէօրմէլի , քէն-տիլէրիլէ կէօրիւշմէլի վէ պատէհու նէ՛ եաքմագ լազըմ ըսա , եաքմալըլըզ :

Արբայ տ'էկրինեի . - Լաքին իթթիյար ապէր անյէ-րին եանընտան պիր տազըգա պիլէ ալըրլմայօր :

Բօտէն . - Ո հալտէ քէնտիլէրիլէ ապէրին էօնիւնտէ գօնուշմագ վէ անը տալի պիգիմ թարաֆըմըզա ճէլպ իթմէք իգթիզա իտէր :

Արբայ տ'էկրինեի . - Պէօլէ պիր իմիտէ տիւշմէք ա-տէթա տիվանէլիք տիր . . . անըն սատագաթը ապէրիլէ-սինի պիլմըսինիզ , սիգ քէնտիսինի թանրմագսընըզ :

Բօտէն . - (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Պէն մի թանըմամ . . . սիգի պու էնթիլիգ ալտընըն ըուհը օլմագ իւզրէ իթհամ իթ տիլիմ գէման մատմուազէլ տը Գարտօվիլ պէ-նի քէնտի գուլթարընըսը մագամընտա քէնտիսինէ թագ :

Էմ իթմէտի մի . օ կիւլիւնճ իմրէրաթօր եատիկեարը-նը տօզթէօր Պալէնիէնի թիմարխանէսինտէ քէնտիսինէ իյատէ իտէն պէն տէյիլ մի իտիմ . . . էօքսիլիլէրի մա-նասթըրրտա ալարագ քէնտիսինէ կէօթիւրէն վէ բէտէր-լէրինին գուճաղընա աթմա պէն տէյիլ մի իտիմ :

Բրէնսէս . - Էվվէթ , լաքին օ զէմանտա պէրու մէ-լուն եէկէնիմ հէր շէյի անյատը , հէր շէյի մէյտանա չըգարտը վէ հաթթա սիղէ տէ տէտի ըի

Բօտէն . - Էվվէթ , պէնի քէնտիսինէ միւհիք պիր տիւշմէն առտ իթտիլինի պանա սէօլլէտի . լաքին պուըն մարէշալա տա սէօլլէմի՛շ մի տիր . իսմիմի տնա խապէր վէր-մի՛շ մի տիր . պուըն եաքմըշ ըսա , մարէշալ տա իշի ապ-քէրինէ տուլուրմըշ մը տրր . ֆիլ հազըգա պու շէյիլէր գապիլ տիր . լաքին մուհազգա տէյիլ տիր . պու պապ-տէ թահգիգի մատտէ իթմէք վէ մայի մաթը գաթիլէ ալ-մագ լազըմ տրր . էկէր ապէր պէնիմէ տիւշմէն կիպի մուամէլէ իտէճէք օլուրսա , իճապընա պագարըզ . . . Լա-քին պէն էվվէլա տօսթ կիպի գապուլ իտիլմէյէ չալըշա-ճաղըմ :

Բրէնսէս . - Նէ՛ վագթ , պապաճըղըմ :

Բօտէն . - Խարըն սապահ :

Բրէնսէս . - Նէ՛ սէօլլէյօրսընըզ , եա պու աօքէրսի-զէ պիր տիւշմէն նազարըլլա պագըյօրսա . . . քէնտիսինիզ սագընընըզ :

Բօտէն . - Պէն տաիմա սագընարագ տավրտնըրըմ , մատամ . . . պէն քէնտիմի տնտէն տահա տէհէթի պիր տիւշմէնին , մէսէլա քուէրանըն էլինտէն գուլթարմը-շըմ :

Պու սէօզ իւզէրինէ , ժէգիլիթ սիյահ տիլէրինի կէօս-թէրէրէք կիւլիմսէտի :

Արբայ տ'էկրինեի . - Լաքին սիղէ պիր տիւշմէն նա-զարըլլա պագըյօրսա , սիգի խանէյէ գապուլ իթմէյէճէք

Բօտէն . - Ճէնապը Հագգ գուլարընը տախմա հի-
մայէ իտէր , մատամ (Լեբույ տէկրինեիյէ խիթապէն .)
Սիգէ փէրինճէ , հագըրօ օլան լայիհայր հէման Վիէննայա
կէօնտէրին քի . մարէշայրն եօլա չըգմըշ օլտրղընտան վէ
գարիպէն օրայա մուվստէլէթ իտէճէյինտէն պիտիլինիզ
ատէմ խապէրտար օլսուն . Հէր շէյ տիշիւնիւլիւ պ հագըր-
լանմըշ տըր . Գու ագչամ պէն տահա թաֆսիլինճէ եա-
գարըմ :

.

Իրթէսի սապահ , սաաթ սէքիզ բատտէլէրինտէ , մա-
տամ տը Սէն-Տիգիէ քէնտի արապասընա վէ Բօտէն տա-
խի պիր մէյտան արապասընա լաքիպ օլարագ , մարէշալ
Սիմոնըն խանէսինէ կիթմէքտէ իտիլէր :

47

Ս Ա Ա Տ Է Թ

Մարէշալ Սիմոն Բարիստէն կիտէլի իքի կիւն օլմուշ ըտը
Սապահըն սաաթ սէքիզի իտի . Տակոպէր տէօյէմէ իւզէ-
րինտէ շամաթա չըգարմամտգ իւզրէ այագլարընըն ուճըյ-
լա եիւրիւյէրէր . Բօգ վէ Պլանշըն եաթագ օտալարընա
կիտէն սայօնտան կէշտի վէ գուլարընը եավաշճա գըզլա-
րըն օտա գարուսընա տայաթարագ տինլէմէյէ պաշլատը .
Բապա-Ժուա տախի սահիպի գատար իհիթիյաթլա եիւ-
րիւյէրէք , անըն արգաուր սըրա կիթմէքտէ իտի :

Ասքէրին շէհրէսի էնտիշէ վէ ըզտըրիւսպընա տէլալէթ

տիր. օ հալածե մարեշալ Սիմոնըն գրգլարը եանընա գա. տար նաւար կիտէպիյէ ԵԼ Կսինիզ :

Բօտէն . - Ճիմաիյիք պէն տէ պիւմէմ, լաքին օրայա գատար կիթմէք իսթէյօրըմ, կիտէճէյիմ :

Բրէնսէս . - (Տիւշիւնէրէք .) Պապաճըղըմ, պու գրգլար պէնի հիշ կէօրմէմիշէր տիր . . . իսմիմի վէրմէք. սիզին աշիւրին եանընա գատար շըգաճազ օլուրսամ, նա.
 ԵՐԼ օլուր :

Բօտէն . - Պու թէշէպպիւսիւնիւզ պիւս պիւթիւն ֆաիտէսիզ տիր, մաւում, զիրա պու էօրսիւզիէր հազ. գընտա նաւար հարէքէթ իթմէք լազըմ կէլէճէյինի էվ. վէլա պէն քէնտիմ պիւմէյիյիմ . . . պինաէն ալէյհ՝ աշիւ. րի հէր հալտէ կէօրմէյի վէքէնտիւէրիյի կէօրիւշմէլիյիմ. պիր տէֆա բլանըմր թէրթիպ իտէճէք օլուրսամ, սիզին մուավէնէթիւնիզ պանա փաիաէլի օլապիլիր . . . Պու ճի. հէթլէ, եարըն սապահ պէնիմէ պէրապէր կէլմէյէ հա. զըրլանընըզ :

Բրէնսէս . - Նէրէյէ, պապաճըղըմ :

Բօտէն . - Մարեշալ Սիմոնըն խանէսինէ :

Բրէնսէս . - Խանէսինէ՞ մի :

Բօտէն . - Էվվէթ, սիզ քէնտի արապանըզա պինէր. սինիզ, պէն տէ պիր մէյտան արապասր թուլթարըմ վէ իքթիթզ պիրլիթաէ եօլա շըգարըզ. պէն գրգլարըն եանը. նա շըգմայա շալըշըրըմ. սիզ տէ մարեշալըն խանէսինաէն պիր գաշ աւըմ ուզուդտա պէնի պէրլէրսինիզ. էկէր մուվաֆֆազ օլուպ տա սիզին մուավէնէթիւնիզէ իհթիյաճ կէօրիւսէմ, կէլիպ արապանըզտա սիզի պուլուրըմ, թաւ լիմաթը լազըմէյի վէրլիրիմ վէ արաւրդտա սէօզ պիրլիյի պուլընտըղը աշլաշրիմազ :

Բրէնսէս . - Բէք էյի, լաքին տօղրուսընր սէօյլէյիմ մի, շու վահշի ապքէր իլէ վուգու պուլաճազ միւլադա. թընըղը աիւշիւնտիւքճէ, տէհշէլթիմաէն թիթրէյօրըմ :

ի/թմէքտէ իտի . մէրգում օտա գաբուսընա եազլաշմազ-
լա պէրապէր . քէնտի քէնտինէ .

— Այլահ վերէ տէ պիշարէ շօճուզլար պու կէճէքի
վազըայը տուլմամըշ օլսալար . . . զիրա բէք զիյատէ գօր-
գաճազլար տըր . պու վազըայը միւմքին օլտրյը դատար
կէճ տուլմայը տըրլար . շունքի ֆէվզ էլ տտէ միւքէտտէր
օլաճազլարը աշիքեար տըր . Պիշարէ շօճուզլար . . . բէ-
տէրլէրինին քէնտի հազգլարընտաքի մուհապպէթինէ
վազըֆ օլալըտան պէրու , նէ դատար մէսրուր վէ մէ-
տուտ կէօրիւնիւլօրլար . . . սնըն ազիմէթինէ նէ գատար
ճէսարէթլէ թէհամմիւլ իթտիլէր Այլահ վերէ տէ
պու կիճէքի վազըայը տուլմամըշ օլսալար . . . զիրա բէք
զիյատէ միւքէտտէր օլաճազլար . - տէտի :

Պատէհու եէնիտէն գուլագ վերէրէք .

— Հիշ պիր շէյ իշիթմէյօրըմ . . . քէնտիլէրի տալմա
էրքէն գալգալար իքէն , պու սապահ նիշուն եաթմալա-
ընտա գալմըշլար . . . պէլքի տէ քէտէրլէրինտէն տիր . -
տէտի :

Պու սըրատա գըզլարըն եաթմագ օտասընտա պիրտէն
պիրէ լաթիֆ պիր գահգահա իշիտիլտիյինտէն , Տակուպէ-
րին միւլահազաթը մունգաթի օլտու :

Ասքէր պու գահգահայը իշիտինճէ , կէնիշ կէնիշ նէ-
ֆէս ալմաղա պաշլայարապ .

— Ձանն իթտիյիմ գատար միւքէտտէր տէյիլ իմիշ-
լէր , հիշ պիր շէյտէն խապէրլէրի օլմամայը տըր . - տէտի :

Պիր ազ սօնրա գահգահալար օ գատար շիտտէթլէն-
տիքի , իիւթիլար ասքէր էօքսիւզլէրին նատիր իւլ վուզու
օլան շու պէշաշէթ վէ մէսէրլէթինտէն միւթէհայեիր օ-
լարագ , էվվէլա միւթէհասիր օլտու վէ անլէրին սինլէրիլ-
լէ միւթէնասիպ պէշաշէթ վէ սաատէթի նիհայէթ պուլ-
մըշ օլտըզլարընք տիւշիւնէրէք , կէօզլէրի եաշարտը , պա-
տէհու պու թէէսսիւրիւ մէսէրլէթէ մունգալիպ օլմաղլա .

գույադրներ էլան դարույա եանաշտորմը, վիճուտինի եա-
րը էլ մի վէ էլէրինի տէ տիղլէրինէ տայաթմը, օլտըղը
հալտէ, պէշաշէթլի պիր շէհրէ իլէ տուտագլարընը ալա-
րագ վէ պաշրնը սալլայարագ, գրղլարըն կիթտիքէ ար-
թան գահգահալարը, լլա պէրապէր քէնտիտի տէ կիւլիւմ-
սէտի . . . : Նիհայէթ, տիւնեատա պէշաշէթ գատար սի-
րայէթ իտէր պիր շէ, պուլլըմաւըղընտան, վէ ասքէր
տախի մէսէրլէթինտէն պայրյաճագ հալէ կէլմի, օլտը-
ղընտան, սէպէպինի պիւմէտիյի հալտէ, մահգա Լ'օզ վէ
Պլանշըն ճան ու կէօնիւլտէն կիւլմէքտէ օլտըղլարը իշոււն,
քէնտիտի տախի գահգահա իլէ կիւլմէլէ պաշլատը :

Բապա-ժուա սահիպինի հիւ պիր վագթ պէօլլէ պիր
պէշաշէթ հայինտէ կէօրմէմիշ օլտըղընտան, էվիլէլի էմրտէ
քէմալը տրգղաթլա անըն եիւղիւնէ պագտը վէ պատէ-
հու պու հալին մանէասընը սօրմագ իսթէլօրմըշ կիպի
հավլամաղա պաշլատը :

Պու սէտաի մալիւմ իւղէրինէ, գրղլարըն գահգահա-
լարը պիրտէն պիրէ քէսիտի վէ հէլէճանը գալպ իլէ հէ-
նուզ ազաճըղ թիթրէմէրտէ օլան լաթիֆ պիր սէտա
« Սէ'ն մի սին, Բապա-ժուա, պիզի ուլանտըրմաղա' մը
կէլտին » տէլու պաղրտը :

Բապա-ժուա պու սէօղլէրին մանէասընը անլայարագ,
գույրուղընը սալլատը, գուլագլարընը էնտիրտի վէ գա-
րունըն ալթընտա սիւրիւնէրէք, կէնճ հանըմընըն խի-
թապընա խաֆիֆ պիր մըրըլթը իլէ մուգապէլէ կէօս-
թէրտի :

Լ'օզ գահգահասընը անճագ զապթ իտէպ'լէրէք :

— Մօսիէօ Բապա-ժուա, պու սապահ բէք էրքէն
գույրմըշ սընըզ, - տէտի :

Պլանշ, - Օ հալտէ, սաաթըն պաշ օլտըղընը պիղէ
սէօլլէլէպիլի'ր միսինիղ, մօսիէօ Բապա-ժուա, - տէլու
իւլմէ իլլէտի :

Տակոպէր պիտէն պիտէ գապա սէտաւոր, յա ճէվապ վերերէր .

— Եւրոպ, մատմու աղէլլէր, սաաթ սէրիգի կէշիլ տիր . — տէտի վէ միւթէագրպէն շիտտէթլի պիր գահգահա գորարտր :

Պունըն իւզէրինէ թէաճճիւպի իյմա իտէր իաֆիֆ պիր նիտա իշիտիլտի վէ պատէհու Բօզ Վապահար իւր օլսուն, Տակոպէր ք տէտի :

Տակոպէր . — Սապահար իւր օլսուն, էվլատարմ, եիւզիւնիւզէ տէմէք օլմասըն աւմա, պու կիւն բէք թէն պէլ օլտրնըզ :

Բօզ . — Գապահաթ պիզտէ տէյիլ տիր, սէվկիլի Ս. կիւթինիմիդ տահա օտամիդա կէլմէտի, բէնտիսինէ պէք-լէյօրըզ :

Տակոպէր պու սէօզլէրի իշիտինճէ, չէհրէսինտէ եէ-նիտէն քէտէր վէ էնտիշէ ալաիմի բէյտա օլալագ, քէն-տի քէնտինէ ք իշթէ եինէ օ պահսա կէլտիք ք տէտի վէ եալան սէօլլէմէյէ ալըզըն օլմատրղընտան, թէյաչլը պիր սէտա իլէ :

— Էվլատարմ, մուալլիմէնիզ մատամ Սկիւսթիւ պու սապահ էրքէնտէն տըշարը չըգտր . . . պազը իշլէր իշուն . . . քէօյէ կիթտի . . . պիր գաչ կիւնէ գատար ալտէթ իտէճէր տիր . . . պլինաէն ալէյհ պու կիւնիւք եալընըզ պաչընըզա գալգաճագ օլուրսանըզ, էյի եաբար-սընըզ . — տէտի :

Պլանշ . — (Սէրագ իլէ .) Սատամ Սկիւսթիւն պէօլ-լէ պիրտէն պիրէ կիթմէսի պաիսի էսէֆ օլաճագ պիր սէ-պէպտէն նէշէթ իթմէյօր, տէյիլ մի, Տակոպէր :

Տակոպէր . — Իւր, գըղըմ, իւր, իշ իշուն կիթտի, ագրապասընտան պիրիսինի կէօրէճէք իմիշ :

Բօզ . — Էօլլէ իսէ, սէնի չաղըրտըղըմըզ վագթ, իշէ-րի կիրէպիլիսին, Տակոպէր :

Տակոպէր . — Պիր չարեէյէ գատար կէլիլիմ :

Սէրգում օլատան ուզագլանտըղը սրրատա, քէնտի քէնտինէ :

— Շու հայլան ժողրիսէ պիր էյիճէ թէնպիհ իթ-մէլիլիմ . . . զիրա օ գատար պուտալա վէ օ գատար կէ-վէզէ տիր քի, հէր շէյի մէյտանա չըգարապիլիր . — տէ-տի :

Ժողրիսին իսմիլ իքի հէմշիրէնին պիր ազ էվլէլ կէօօ. թէրտիլլէրի պէշաշէթին սէպէպինի իյզահ իթմէյէ թա-պիի պիր վէսիլէ հաղըրտը . մէրգում էլէր պու պուտալա-նըն ահմագճա սէօզլէրի իւզէրինէ կիւլէրլէր իտի :

Պունլար եաթագլարընտան գալգմըշլար վէ պիրի պիրլէրինէ մուալլէնէթ իտէրէք կիլինմիշլէր իտի . Բօզ Պլանշըն սաչլարընը թարալըպ տիւզէլթմիշ իտի . սըրա Պլանշա կէլմիշ օլուպ, օ տա Բօզըն սաչլարընը տիւզէլթ-մէքտէ իտի . իքի հէմշիրէլէր պէօլլէ եան եանա տուրա-րագ, նաղարուպա վէ շայանը հայրէթ պիր մէնզարէ թէշքիլ իթմէքտէ իտիլէր . Բօզ պիր թուալէթ մասասը էօնիւնտէ օթուրմըշ վէ հէմշիրէսի իսէ արգասընտա ալագ իւթիւ տուրմըշ օլտրղը հալտէ, անըն կիւզէլ սիյահ սաչլարընը տիւզէլթմէքտէ իտի . Սէնիլին չաղը շօճուգ-լըզա հէնուզ օ գատար եագըն ըտր քի, չիմտիքի մէ-սէրրէթլէրի կէլմիշ կիթմիշ օլան քէտէրլէրինի բէք չա-րագ ունութտըրըր ըտր . Պունտան պաչգա, էօքսիւզլէր մէսէրրէթին ֆէվգիւտէ պիր շէյ, եանի պունտան պէօլլէ թագեթրի նաղապիլ պիր սաատէթ հըսս իթմէքտէ իտի-լէր . զիրա բէտէրլէրի քէնտիլէրինի բէրէթիշ տէրէճէ-սինտէ սէվմէքտէ վէ քէնտի հուգուրլարը անը քէտէրլէն-տիրմէք շէօլլէ տուրուն, պիլաքս անը մէմնուն վէ մէս-րուր իթմէքտէ իտի . վէլ հասըլ, մարէշալ էվլատարընըն մուհապպէթինտէն էմին պուլընտըղընտան, արթըզ հիշ պիր քէտէրի եօղ ըտր . Սէքտիկէրինին մուհապպէթ վէ

չէֆագաթընա էմին պուլունան պու իւշ մախուզ իշուն ,
պիր պիրլէրինտէն մուվագ գաթէն այրըմանըն նէ հիւքմ
ու թէէսիրի օլապիրի իտի :

Պու թափսիաթ վերլէտիքտէն սօնրա , իքի հէմլիրէ-
տէ կէօրիւէն պէշաշէթի մասումանէ նէտէն իլէրի կէ-
տիլի վէ էվլէհէ էօյիւ եիւզիւնէ պէնզէյէն տիրուպա
չէհրէլէրինտէ նէտէն տօլայր ասարը մէսէրէթ վէ սաա-
տէթ բէյտա օլտըղը անլաշրլապիրի : Իսթիգպալ հազ-
գընտա օլան էմնիլէթ վէ իթիմատլարը եիւզլէրինտէ էօյ-
լէ պիր ազմ ու ճէսարէթ էսէրի հասըլ իթմիշ իտի քի ,
տիրուպա շէհրէլէրինէ միւէսսիր պիր ճազիպէ վէրմէքտէ
իտի :

Պլանշ հէմլիրէսինին սաշլարընր տիւզէլթիր իքէն , նա-
սըլսա թարագ էլինտէն տիւշտիւ վէ անը ալմագ իշուն
էէրէ էյիլէհէյի սըլատա , Բօզ քէնտիսինտէն էվլէյ
տավրսնարագ անը եէրտէն գալտրտը վէ քէնտիսինէ
վէրէրէք :

— Գըրըմըշ օլսայրտը , Գ—ԼԳ— Նէհլէ գօյաճոգ ի-
տին . — տէտի :

Ժոգրիսին թօհաֆ պիր պուտալարըրնտան քինայէ օ-
լտրագ սէօյլէնիլէն պու աէօզլէր իւզէրինէ , իքի հէմլիրէ-
լէր տէլի կիպի կիւլմէյէ պաշլատըլար :

Ժոգրիս պիր կիւն պիր գատէհին գուլըրնը գըրմըշ
վէ գըզլարըն մուալլիմէսի պունը կէօրիւպ քէնտիսինի տ-
գարլայրնճա :

— Սիւսթէրիհ օլուն , մատամ , պէն անը Գ—Բ— Գ-
նէ գօյտում . — ճէվապընը վէրմիշ վէ մուալլիմէ :

— Գուլըլու զէմպիլէ՞ մի . — տէյու սօրտըգտա :

— Էվլէթ , մատամ , պէն գըրտըղըմ վէ գըրաճաղըմ
գուլըլարը օրայա գօրում . — տէմիշ իտի :

Բօզ կիւլմէքտէն եաշարմըշ օլան կէօզլէրինի սիլէ-
րէք :

— Եւ՛ Բապայի . պո՛ւ կիպի պուտալալըգլարա կիւլ-
մէք չէ՛ դատար շայանը իսթիհզա տըր . — տէտի .

Պլանշ . — Լաքին պէօյլէ թօհաֆ շէյլէրէ ինսան տա-
յանապիլիւր մի .

Բօզ . — Թէէսսիֆ իտէրիմ քի . բէտէրիմիզ պիզիմ
պէօյլէ կիւլտիւյիւ միւզիւ կէօրմէյօր .

Պլանշ . — Պիզի պէօյլէ մէսրուր կէօրմիւշ օյալըտը .
աճապա նէ՛ դատար պախիմիյար օյաճազ տըր .

Բօզ . — Գուլբու գէմպիւ հիքեայէսինի պու կիւն քէն-
տիսինէ եազմալըյըզ .

Պլանշ . — Էվվէթ . վատ իթտիլիմիզ կիպի դայպուպէ-
թի էստասընտա միւքէտտէր օյմատրղըմըզը կէօսթէրմէք
իլան . թիւյ սիւրիւրկէ հիքեայէսինի տէ եազմալըյըզ .

Բօզ . — Քէնտիսինէ եազմազ գապիւ տէյիլ տիւ .
հէմշիրէճիլիմ . . . քէնտիսի պիզէ եազաճազ տըր . . . լա-
քին պիզ քէնտիսինէ ճէվապ վէրէմէյիզ .

Պլանշ . — Տօղրու տըր . . . լաքին խաթրըրմա պիւր շէյ
կէլտի . . . քէնտիսինին պուրատաքի ատրէսինէ եազարըզ .
Տակոպէր մէքթու պլարր թօսթայա պըրազըր վէ բէտէրի-
միզ ավտէթիստէ եազտրգլարըմըզը օգուր .

Բօզ . — Հազգըն վար . հէմշիրէճիլիմ . էյի օյուր .
բէտէրիմիզէ նէ՛ դատար տիվանէճէ շէյլէր հիքեայէ ի-
տէճէյիզ . քէնտիսի պէօյլէ շէյլէրտէն բէք խօշլանըր .

Պլանշ . — Տօղրուսընը սէօյլէմէյի եա՛ պիզ տէ քէյ-
ֆիմիզտէն պաշգա պիւր շէյլէ պազմայօրըզ .

Բօզ . — Օ՛հ . բէտէրիմիզին սօն սէօզլէրի պիզէ պէօ-
յիւք պիւր ճէսարէթ վէրտի . տէյիլ մի . հէմշիրէճիլիմ .

Պլանշ . — Էվվէթ . պէն սէօյլէտիլի սէօզլէրի տինլէ-
տիքճէ . պիզտէն ալըրլաճաղը հազգընտա պէօյիւք պիւր
ճէսարէթ հըսս իտիյօր ըտրմ .

Բօզ . — Քէնտիսի պիզէ տէտի քի . Էվլատլարըմ .
պիզէ նէ՛ քի սէօյլէյէպիլիւրսէմ . սէօյլէյէճէյիմ . . . պէ-

նիմ' իյֆա իտէճէք մուգատտէս պիւ վազիֆէմ վար տրր . պուշըն իշուն պիւ ազ վազթ սիգի թէրք իթմէք լազրմ' կէլիօր . հազգըմտաքի մուհապպէթինիգտէն շիպհէ իթմէք կիպի պիւ տիվանէլիքտէ պուլունմազլա պէրապէր . սիգի թէրք իթմէք պիւ տիւրլիւ գարար վէրէմէյօր ըտրմ' . . . պուշընլա պէրապէր վիճտանրմ' էնտիչէվէ հէյէճան իշինտէ իտի . քէտէրիմ պէնի . տէրէճէ մէյուս իթմիշ իտի քի , պիւր գարար վէրմէյէ գուվվէթիմ գալմա միշ ըտր . պէօյլէճէ կիւնլէր թէրէտտիւ տաթ վէ ըզտրրա . պաթ իշինտէ կէլիօր ըտր . լաքին պիւ տէֆա մուհապպէթինիգտէն էմին օլունճա , պու թէրէտտիւ տէր պիւրտէն պիւրէ պէրթարաֆ օլտու . պիւ վազիֆէյի տիկէրնէֆէտա իթմէք վէ պու սուրէթլէ պիւ վիճտան րահաթ սրզլըղընա տիշար օլմազ լազրմ' կէրմէտիլինի վէ պէլքի իքի մուգատտէս վազիֆէյի պիւրտէն իյֆա իթմէք իգթիկա իթտիլինի անյատրմ' . իշթէ պէն տէ քէմալը մէսէրէթ վէ ճէսարէթլէ պէօյլէ եաբըյօրըմ' .

Պլանշ . - (Այաղա գալգարազ վէ Բօզա եազլաշարազ .) Սէօյլէ' , սէօյլէ' , հէմշիրէճիլիմ' , տէվամ' էթ , սէն սէօյլէտիքճէ , բէտէրիմի տիկէյօրըմ' կիպի կէլիօր . պու սէօզլէրի սըզ սըզ տէրիսաթրր իտէլիմ' . զայպու պէթինտէն տօլայր միքէտտէր օլաճազ օլուրսազ . պու սէօզլէր պիզէ գուվվէթ վէ ճէսարէթ վէրէպիլի .

Բօզ . - Էվլէթ , հէմշիրէճիլիմ' , պուշտան պաշգա բէտէրիմիզ պիզէ տէտի քի . . . Ապիմէթիմտէն տօլայր միքէտտէր օլաճազ եէրտէ , մէսրուր օլունըզ , էվլատլարըմ' , իֆթիլիսար իսինիզ . զիրա խայրիսահանէ վէ ալիճէնապանէ պիւ վազիֆէ իյֆասր իշուն սիզտէն այրըլըյօրըմ' . Ֆարզ իտինիզ քի պիւր եէրտէ խասթա , մաղտուր վէ մէթրուգ պիւր էօքսիզճըղազ վար տրր տա անրն բէտէրի պանա բէք շօգ էյիլիլէր իթմիշ տիւր . պէն տէ օլունըր վիգայէ վէ հիմայէ իտէճէյիմի քէնտիսինէ եէմին իթմիշիմ' վէ

շիմտի տէ օղլունըն հայաթը թէհիքէ իշինտէ տիւր . . . պու պիշարէ էօքսիզճըղազըն իմտատրնա կիթմէք իշուն սիգտէն այրըլաճազ օլուրսամ' , կիւճէնի՛ր միսինիզ , էվլատլարըմ' . Պիզ տէ ճէվապէն տէտիք քի . . . Եթայր , խայր , պապաճըղըմ' , օ զէման սէնին գրգլարըն օլմամըշ օլուր ըտրգ . կիթ , պիզիմ' մահգունիլէթիմիզ սէնին ճէսարէթինի ազալթապիլէճէյինի տիւշիւնմէքլէ բէք զիյատէ պէտպախթ օլուրըզ . կիթ , պապաճըղըմ' , պիզ տէ հէր կիւն իֆթիլիսար իլէ պիւրի պիւրիմիզէ . . . Բէտէրիմիզ պէօյիք պիւր վազիֆէյի իյֆա իթմէք իշուն պիզի թէրք իյլէտի . պինաէն ալէյհ անրն վիւրուտինէ պէքլէմէք պիզիմ' իշուն թաթըր պիւր վազիֆէ տիւր . տէյէճէյիլի .

Պլանշ . - Վազիֆէ վէ ֆէտաքեալըզ ֆիքրի նէ' գատար կիւզէլ վէ նէ' գատար գուվվէթպախշ տրր , հէմշիրէճիլիմ' . պա'գ , պու ֆիքիր' բէտէրիմիզէ պիւա քէտէր պիզտէն այրըլմազ վէ պիզէ տէ քէմալը պէշաշէթլէ անրն ավաթիլինէ պէքլէմէք իւզրէ գուվվէթ վէ ճէսարէթ վէրիօր .

Բօզ . - Պուշտան պաշգա , շիմտի բէք զիյատէ լահաթըզ . քէտէրպախշ վազըլալարա տէլալէթ իտէն օ ցօրգունճ րույալար աթթըզ պիզի մուզտապրապ իթմէյօր .

Պլանշ . - Տէտիմ' ա , հէմշիրէճիլիմ' , պու տէֆա թեմամըյլա մէսուտ վէ պախթիլարըզ .

Բօզ . - Աճապա սէն տէ պէնիմ' կիպի միսին , հէմշիրէճիլիմ' , շիմտի պէն քէնտիմի էվվէտէն զիյատէ գուվվէթլի վէ ճէսարէթլի վէ հէր տիւրլիւ ֆէլաքէթլէրէ կէօյիւս վէրէպիլէճէք հայտէ պուլույօրըմ' .

Պլանշ . - Էվվէթ , շիմտի բէք զիյատէ գուվվէթլի իզ , բէտէրիմիզ օրթամըզտա , սէն պիւր եանտա , պէն տիկէր եանտա , վէ . . .

Պու սըրատա խարիճտէն կէլէն գալըն պիւր սէտա կէնճ գըզըն սէօզիւնիւ քէտէրէք .

— Էվվէթ, Տակոպէր էօն թարաֆը վէ Բապա-Ժուա տախի արգա թարաֆը մուհաֆազա իտէր. տէմէք քի օր-տումը թամուս տուր. շիմտի իսթէրսէ իւղէրիմիղէ պին պէօղիք սիւվարի հիւճիւմ իթսին. — տէտի:

Պատէհու Տակոպէր՝ եարը աշմըջ օլտըղը սալօն գա. բուսընտա նիւմայան օլտու. եիւղիւնտէ նէ՝ գատար պէ-շաշէթ վէ սաաուէթ մէվնուտ օլտըղը կէօրմէլի իտի. շունքի մէրագլը իսթիյար քէնտիսինի կէօսթէրմէզտէն էվվէլ, գրգլարըն մուհապէրէսինի աղաճըգ տինլէմիշ իտի. Իքի հէմշիրէլէր Տակոպէրի կէօրիւնճէ, եաթագ օ-տաօրնտա շըգըպ սալօնա կիրտիլէր վէ պիր մուհապէ-թի խալիսանէ իլէ ասքէրին պօյնրնա սարլտըլար. պա-տէհու Բօզ պէշաշէթլէ:

— Պիզէ մի տինլէյօր բտըն, Տակոպէր. — տէյու սօր-տու:

Տակոպէր. — Էվվէթ, սիգի տինլէյօր բտըմ. լաքին սէօղէրինիգի տահա էյի իշիտէպիլմէք իշուն Բապա-Ժուա կիպի իրի գուլագլարըմ պուլունմատըղընա նէ՝ գատար թէէսսիւֆ իտիյօր բտըմ պիրի միսինիղ. ճէսուր գրգլա-րըմ, իշթէ պէն սիգի տաիմա պէօլլէ կէօրմէք իսթէրիմ. աղաճըգ պիրէրվա օլմայը վէ քէտէր վէ էլէմի տէֆ իթ-մէյէ շալըշմայր տըր:

Բօզ. — (Կիւլէրէք՝ հէմշիրէսինէ.) Բէք էյի. . . շիմ-տի տէ քէնտիսի կիպի պիղէ քի ֆիւր իթտիրմէյէ գալ-գըշաճագ տըր:

Տակոպէր. — Է՛հ, պազը պազը պէօլլէ պիր շէյ եար-տըղըմը ինքեար իթմէմ. ֆագաթ պու սուրէթլէ ինսան թէսէլլի պուլուր, գալպիտէ սիւքիւնթէ հասըլ օլուր. էկէր ինսան ֆէյաքէթլէրէ գարշը թէհամմիւլ իթմէք ի-շուն շէյթանըն պէշ եիւզ պին իսմիլի իւղէրինէ քիւֆիւր իթմէյէճէք օլուրսա. . .

Բօզ. — (Սէօղիւնէ խիթամ վէրմէք իշուն կիւզէլ էլի-

նի Տակոպէրին գրը պըլըգլարը իւղէրինէ գօյարագ.) Լա-քին սուսաճագ մը սըն, Տակոպէր, էկէր մատամ Օկիւս-թին պու սէօղիւնիւ իշիթմիշ օլսայըտը, բէք զիյատէ գօր-գաճագ ըտը. . .

Պլանշ. — Պիշարէ մատամ Օկիւսթին. . . նէ՝ գատար հալիմ վէ գօրգագ պիր թապիաթը վար տըր. . .

Տակոպէր. — (Էնտիշէ վէ հէյէճանընը քէթմէ շալը-շարագ.) Էվվէթ, լաքին շիմտի պիղիմ մուհապէրէմիգի ի-շիտէմէզ, զիրա քէնտիսի պու սապահ էրքէն քէօյէ կիթ-տի:

Պլանշ. — Քէրէմքեար վէ ալիճէնապ գատըն. . . պիր կիւն սէնին հագ գընտա պիր սէօղ սէօլլէտի քի, գալպի-նին նէճապէթինի իսպաթ իտէր:

Բօզ. — Էվվէթ, պու սէօղ պէնիմ տէ խաթըրըմ տա տըր, պիր կիւն սէնտէն պահա իտէր իքէն. «Ա՛հ, մատմուազէլլէր, պէնիմ տահա եէնի օլան տօսթըղըմ՝ Մ. Տակոպէրին մուհապէթի եանընտա սիգէ օ գատար ազ պիր շէյ կէօրիւնէճէք քի, պունա բէք տէ իհթիյա-նընը օլմայաճագ տըր. լաքին պէնիմ տէ սիգէ ֆէտա-քեարլըգ կէօսթէրմէյէ հագ գըմ պուլունտըղընը հըսս ի-տիյօրըմ տէտի:

Տակոպէր. — Հայ հայ, քէնտիսի ալթուն եիւրէքի պիր գատըն տըր. (Քէնտի քէնտինէ.) Կիւյա գատտէն ի-միշ կիպի, լագըրտըլը տաիմա օ պիշարէ գատընըն իւզէ-րնէ կէթիթիյօրլար. . .

Բօզ. — Բէտէրիմիգ տնը բէք կիւզէլ ինթիսապ իթմիշ տիր, քէնտիսի բէտէրիմլէ պէրապէր ճէնկ իթմիշ օլան էսկի պիր ասքէրտէն տուլ գալմըշ տըր:

Պլանշ. — Մահգուն օլտըղըմըզ գէմանլար, նէ՝ գա-տար էնտիշէ իթտիյի, նէ՝ գատար մի քէտտէր օլտըղը վէ պիղէ թէսէլլի վէրմէք իշուն նէ՝ գատար շալըշպ շապա-լատըղը կէօրիւմէյէ շայան պիր շէյ իտի:

Բօզ. — Պիզիմ իւզերիմիզէ պագարագ կէօզլերինտէն եաշլար ագտրղընը պէլքի եիկիրի տէֆա կէօրտիւմ. օհ, պիզի պիր մուհապպէթի մուշֆիզանէ իլէ սէվեր, պիզ տէ քէնտիսինի էօյլէ սէվերիզ. . . հէմ պիլի՞ր միսին, Տակոպէր, բէտէրիմիզ ավտէթ իտէր իթմէզ, պու պապտէ պիր թէ-սավփուրըմըզ աա վար տրր:

Պլանշ. — (կիւլիւմսէյէրէք.) Սոս, հէմշիրէհիյիմ. . . Տակոպէր պու սըրրըմըզ սագլամազ:

Բօզ. — Օ՞ մը:

Պլանշ. — Սագլար սըն, տէյիլ մի, Տակոպէր:

Տակոպէր. — (Գիթ կիտէ ըզտրրապը արթարագ.) Սի-զն պիր շէյ տէյիմ մի, պանա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէսէ-նիզ, տահա էյի օլուր:

Բօզ. — Մատամ Ոկիւսթինտէն հիշ պիր շէյ կիզլէ-յէմէզ միսին:

Պլանշ. — (Գիւլիւմսէյէրէք վէ բարմաղընըն ուճըյա աաքէրի թէհտիտ իտէրէք.) Ոհ, մօսիէօ Տակոպէր, մօ-սիէօ Տակոպէր, շի պհէ իտիյօրըմ՝ թի պիզիմ սատէտիլ Օկիւսթինիմիզէ քէնտիսինի պէյէնտիւմէք իսթէյօրսըն:

Տակոպէր. — Պէ՛ն մի պէյէնտիւմէք իսթէյօրըմ:

Իիթիյար աաքէր պու սէօզլերի սէօյլէրէքն օ գատար էսէրի շիտտէթ կէօսթէրմիշ իտի քի, իքի հէմշիրէլէր պիր գահգահա տըր գօթարտրլար. նէշէ վէ մէսէրրէթլէրի տէ-րէճէի քէմալի պուլմիշ իքէն, սալօնըն գաբուսր պիրտէն պիրէ աշըլտը վէ ժոգրիս պիր գաշատըմ՝ իլէրիլէյէրէք, եիւքսէք սէտա իլէ « Մօսիէօ Բօտէն » տէյու իսթար իյ-լէտի:

Ճիլ հագըզա, ժէգիւիթ՝ կիւյա օրայա սահիպ օլմադ իսթէյօրմըշ կիպի ալէլ աճէլէ սալօնա կիրտի վէ իշէրի կիրէր կիրմէզ օյուընը գալանմըշ զանն իտէրէք, եր-լան կէօզլերի բարըլ բարըլ բարլամաղա պաշլատը, Պու նակէհանի զիյարէթ իւզերինէ, իքի հէմշիրէնին հըսս իթ-

տիյի թէաճհիւսլ վէ աաքէրին տէ տիւշար օլտըղը հիտտէ-թի թարիֆ իթմէք գապիլ օլտմազ:

Տակոպէր հէման ժոգրիսին իւզերինէ գօշտու վէ եա-գասընտան թութարագ, քէմալը հիտտէթլէ:

— Պանա խապէր վէրմէքսիզին պիրիսինի պուրայա կէթիրմէյի սանա քի՞մ էմր իթտի. — տէտի:

Ժոգրիս իսէ տիզ իւսթիւնէ կէլէրէք վէ պուտալա-ճա պիր թավր իլէ էլլէրինի եէքտիկէրինէ գավուշտըրա-րագ:

— Աֆվ իտէրսինիզ, մօսիէօ Տակոպէր. — տէտի:

Տակոպէր. — Տէֆ օլ. . . տըշարը չրգ. — տէյու հայգըրտը վէ բէտէրանէ պիր շէհրէ իլէ կիւլիւմսէյէրէք զըզլարա եազլաշմագտա օլան Բօտէնէ թէվէճհիւհլէ, թէհտիտքեարանէ պիր թավր իլէ:

— Էվլէթ, սիզ տէ. . . պա խուսուս սիզ տէ տը-շարը չրգմալըսընըզ. — տէյու պաղըրտը:

Բօտէն իսէ թէվագուքեարանէ պիր սուրէթտէ էյի-լէրէք, վէ ֆագաթ եէրինտէն զըմըլտամայարագ:

— Էմրինիզէ մունթագլըրըմ, էֆէնտիմ. — տէյու ճէ-վապ վէրտի:

Ժոգրիս՝ էլան տիզ չէօքիւսլ տուրմագտա օլտըղըն-տան վէ Տակոպէր քէնտիսինի գաբուտան տըշարը աթըն-ճայա գատար, պու վազիլէթ սայէսինտէ պիր գաշ սէօզ սէօյլէյէճէյինի պիլտիյինտէն, աաքէր « Տէֆ օլտճագ մը սըն » տէյու հայգըրտըղը զէման, քէնտիսի տէ սուգիշի պիր սէտա իլէ:

— Աֆվ իտէրսինիզ, մօսիէօ Տակոպէր, սիզ խապէր վէրմէքսիզին պու էֆէնտիյի պուրայա կէթիրմիշ տըրղըմ, տան տօլայը աֆվընըզ տիլէրիմ. էյվահ, մատամ Օ-կիւսթինին պուշընա կէլէն ֆէլաքէթտէն պէրու պաշըմ պէնիմ տէյիլ տիր. — տէտի:

Բօզ վէ Պլանշ պու սօն սէօզիւ իշիտինճէ, էնտիշէ

իւն ժողովին եանընա գօշարագ .

— Նէ՛ ֆելաքէթ , ժողովս . — տէյու սօրաըլար :

Տակոպէր պիր գաթ տահա հիտտէթլէնէրէք վէ մէր .
գումը ալաղա գալտըրմազ իւզրէ եագասընտան սիւքէրէք .

— Տէֆ օլուպ կիտէճէ՛ք մի սին . — տէյու թէքրար .
լատը :

Պլանշ ասքէր իւն ժողովին արասընա կիրէրէք .

— Սէշլէ՛ . . . սէշլէ՛ . . . մատամ Սկիւսթինէ նէ
վագը օլտու . — տէյու սօրտու :

Ժողովս ասքէրին վարաըզը տարպէլէրէ էհէ միյէթ
վերմէյէրէք .

— Մատմուաղէլ , մատամ Սկիւսթին պու կիճէ քու
լէքայա թութուլտու վէ քէնտիպինի . . . :

Ժողովիս օգոցիւնի իբրմալ իտէմէտի . Տակոպեր մեր-
գումըն շէնէսինէ շիտտէթլի պիր եումիուզ էնտիրտի վէ
պատէհու սիննինէ նիւպէթլէ հէնուզ տէհշէթլի օյան
գումվէթինի իւթիմալ իտէլէք . Ժողովիս պաճազլարը իւ-
զէրինտէ տուրտրթտրգաան սօնրա , սրթընա շիտտէթլի
պիր այագ տարպէսի էնտիրէրէք , անր թէքէր մէքէր եւ-
նընտաքի օտայա եումլարլատը :

Պատէհու եաշագլարը գրգալմը վէ կէօզլէրինտէն
աթէշի հիտտէթ սաշրլմագտա պուլունմը օլտրղը հալ-
տէ Բօտէնէ տօղրու տէօնէրէք վէ թէհտիտքեարանէ պիր
թավր իլէ գաբույր կէօսթէրէրէք .

— Սիզ տէ տըշարր չրգընրզ . . . էկէր չար չաբուգ
տէֆ օլուպ կիթմէլէճէք օլուրսանըզ , նէթիճէսինի սիզ
տիւշիւնիւնիւզ . — տէտի :

Բօտէն իտէ տրտըն արաըն գաբույա տօղրու կիտի-
րէք վէ պիր թարաֆտան տա գրգլարը սէլամլարազ .

— Սիզէ արզը ուպուտիլէթ իտերիմ , էֆէնտիմ . —
տէտի :

48

ՎԱԶԻՖԷ

Բօտէն՝ Տակոպերին կէօզլէրինտէ մէհուտ օլան ա-
թէշի հիտտէթին թէէսիրիլլէ տտըմ՝ ատըմ կերթէշերէք
վէ էօքսիւզլէրին եիւզիւնէ եան եան պագարազ , գաբու-
նըն եանընա վասըլ օլտու . էօքսիւզլէր իսէ՝ Ժողովիսին

գատտէն սէօյլէմիշ օլտըղը սէօզլէրտէն կէօզէ չարբաճագ տէրէճէտէ հէյէճանա կէլմիշլէր իտի . Տակոպէր մատամ Սկիւսթինին խասթալըղընտան գըզլարա պահա իթմէմէսի . նի ժոգըրիսէ թէքրար թէքրար թէնպիհ իթմիշ իտի իսէ տէ , մէրգում պուտալա՝ հէր տիւրլիւ թէհիթէյի կէօզէ ալտըրարագ , ալտըղը թէնպիհին քիւլլիյէն աքսինի իճրա իյլէմիշ իտի :

Բօզ հէման ասքէրին եանընա եագլաշարագ .

— Պիշարէ մատամ Սկիւսթինին քուէրայա թութըլտըղը սահիհ մի տիր , Տակոպէր . — տէյու սօրտու :

Տակոպէր . — (Թէրէտտիւտէ .) Խայր . . . պիլմէմ . . . զանն իթմէմ . . . լաքին սիզին նէնիզէ՝ լազըմ . . . :

Պլանշ . — Տակոպէր . . . պիր ֆէլաքէթ վուզու պուլմըշ տըր ամմա , սէն պիզտէն կիզլէյօրսըն . . . պիր ազէվիէլ մուալլիմէմիզտէն պահա իթտիյին զէման , նէ՝ գատար էնտիշէ վէ թէլաշ կէօսթէրտիյին շիմտի խաթըրլայօրըմ :

Բօզ . — Մատամ Սկիւսթին սահիհէն խասթա իսէ , անը եիւզ իւսթիւնէ պըրագմամալըյըզ . քէնտիսի պիզիմ քէտէրիմիզտէն տօլալը աճընրը ըտը , պիզ տէ անըն աղըլարընա մէրհամէթ իթմէլիյիզ :

Պլանշ . — Կէլ , հէմիթէճիյիմ . . . կէլ քէնտի օտասընա կիտէլիմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , Պլանշ գաբույա տօղրու պիր ատրմ աթտըր . Բօտէն իսէ՝ կիւյա քէնտիսիտի տիւշիւնտիւրմէրտէ օլան պու նակէհգուհուր մէնզարէյէ պիր տըզգաթը ֆէվգ էլ ատէ իլէ պագարագ մէզըրիւր գաբուէօնիւնտէ տուրմագտա իտի :

Ասքէր՝ Պլանշըն շու հարէքէթինի կէօրիւնճէ . էօքսիւզլէրէ խիթապէն , շիտտէթի պիր թավը իլէ :

— Խայր , պուրատան տըշարը չըգմայաճագսընըզ . — տէտի :

Պլանշ . — (Մէթին պիր սէտա իլէ .) Տակոպէր , մուգատտէս պիր վաղիֆէ իյֆա իտէճէյիզ , պու վաղիֆէտէն կէրի տուրմագ . — լազըլըզ տըր :

Տակոպէր . — (Մապըրսըզլըղընտան ալագլարընը եէրէ վուրարագ .) Տըշարը չըգմայաճագսընըզ տէյօրըմ :

Բօզ . — (Հէմիթիսի գատար ճէսարէթլէ .) ազիզիմ Տակոպէր , բէտէրիմիզ պիզտէն ալըլտըղը զէման , վաղիֆէյէ գարչը նէ՝ եօլտա ֆէտաքեարլըզ կէօսթէրմէք լազըմ՝ կէլէճէյինէ տաիր պիզէ հայրէթէ շայան պիր իպրէթ կէօսթէրտի . . . էկէր բէտէրիմիզին պու տէրսինի ունուտաճագ օլուրսագ , պիզէ գարչը կիւճէնէճէյի տէրքեար տըր :

Տակոպէր . — (Հիտտէթինտէն բէնտիսինի թութամալարագ . վէ գըզլարըն տըշարը չըգմասընա միւմանաթ իթմէք իւզրէ անյէրէ տօղրու իլէրլէյէրէք .) Նասըլ , մատամ Սկիւսթին քուէրայա թութուլմըշ օլտա պիլէ , վաղիֆէ իյֆա իթմէք պէհանէսիլլէ անըն եանընա կիթմէնիզէ միւսաատէ՝ մի իտէճէյիմ զանն իտիյօրսընըզ . . . Սիզին վաղիֆէնիզ եաշամագտան , հէմ տէ բէտէրինիզ վէ պէնիմ իշոււն մէսուտանէ եաշամագտան իպարէթ տիր . . . պինաէն ալէյհ պէօյլէ տիվանէճէ պիր ֆիքիրտէն աթթըզ պահա իթմէյինիզ :

Բօզ . — Մուալլիմէմիզին եանընա կիթմէքտէ պիզճէ հիշ պիր թէհիթէ եօզ տըր :

Պլանշ . — Թէհիթէ պուլընսա պիլէ , թէրէտտիւտ իթմէմէյիյիզ . լութֆ էթ տէ տըշարը չըգալըմ , Տակոպէր :

Բօտէն պու սէօզլէրի միւթէֆէքքիրանէ պիր տըզգաթլա տինլէմիշ օլտըղը ճիհէթլէ , պիրտէն պիրէ սարսըլըպ կէօզլէրի բարլամաղա պաշլատը վէ չէհրէսինտէ պիր շուլէի մէսէրրէթ կէօրիւտիւ :

Պլանշ իսէ Տակոպէրին միւմանաթընր պէրթարաֆ իթմէք իւզրէ :

— Տակոպէր , պու արզուլըզը բէտտ իթմէ , պու հա .

ընտանիքի անդամները և ընտանիքի անդամները:

— Ահ, տէրեւէ իմի օչաբգրեւըն սրբթընտա գըրաճա-
ղըմ. — տէրու իւրապէ իյլէտի :

Պատէհոս և իւղիւնիւ զաբույա տողրու չէվիրտի . Բօ-
ւտէն իոէ միւթատր օլան ֆիւթուրսրզլրգլա զայպինտէքի
իւմիտլէրի սէթր իտէրէք , սաքինտնէ պիր թազը իլէ է-
լան օրատա տուրմա տա իտի :

Բոգ վէ Պլանշ՝ մուսլիմէլէրի օւան գատրնըն խանէ-
տէն կէօթիւրիւլմիւշ օւտըղընա արթըգ շիւպհէ իթմէյէ-
րէք վէ նէրէյէ նազլ իաիւմիշ օւտըղընը Տակոպէրտէն
խապէր ալամ-յաճուգլարընա գանի օլարազ , միւթէֆէք-
քիրանէ վէ մահգուն պիր հալտէ գալտըյար :

Տակոպէր, Լ'օտէրի պիր տագըգաճրգ ունութմը ի-
քէն, զաբույա տօղրու տէօնի պտէ մէրգումը օրատա
կէօրիւնճէ, հիտտէթի պիր զաթ տահտարթարագ, գա-
պաճա պիր թափր իլէ.

— Սիգ տահա պուրատա՛ մըսընըզ. — տէյու պա.
դրտը :

Բօտէն. - (Սա/ս/թ է պիւր թա/ւորը աֆտիւանէ իլէ.)
Լաբն, էֆէն/ու/մ, սիզ գաբու էօնիւնտէ տուրմըզ օլտը-
ղընըգաան, պէն տէ թապիի տըշարը շրգամազ ըտում:

Տակոպէր . - Բէք է, ի . շիւտի սիզի մէն՝ իտէն եօզ ա՛,
հայտէ շէքիինիզ պազ պըրմ . . .

Բռտէն. - Պէտքէ պիտի սուրէթի գասլուլտէն առաջը
թէ աճճիւ պիտի մէյէ հազարմ օլմագլա պէրապէր, չէքի-
լի պ կիթմէյէ հազար ըմ, էֆէնտիմ. . . .

Տակոպէր. - Պէն սուրէժի գապուլի ֆիւանը պիւմէ-
յօյրմ. . . հայտէ պագայըմ, տէֆ օլուպ կիտինիզ:

Դժուար է, - Ուրիշ պիտի չէ, սէօյլէ, լճէք իտիմ . . .

Տակոսկէր . - Դօնուշմադա վազթըմ' եօգ .

Բօտեն. - Սէօյլէյէճէյիմ սէօզ Ղայէթ մեհրէմ պիր
իչէ տաիր տիր...

րէքէթիմիցի չայանը թէքտիլ կէօրտիլին հալտէ, անը սէն պիզիմ իչուն եաբաճաղ իտին. — տէտի:

Տակոպէր՝ օ վազթա գատար գաբունըն էօնիւնտէ տուրուպ. Բօտէն իլէ դրզլարըն տըչարի չըգ մասընա միւմա. նաաթ իթմիչ իտի. մէրզում պիւ տազըգ աճըգ միւյա հաւազատան սօնրա, ումուղլարընը գալտըրտը վէ կէրի շէքիւլէրէք:

— Եաբտըղըմ շէյ առէթա տիվանէլիք տիր. . . կիտինիզ, մատմուազէլլէր. . . կիտինիզ. . . մատամ Ոկիւս. թինի էվին իչինտէ պուլաճազ օլուրսանըզ, օտասընա կիթմէնիզէ միւսաատէ իտէրիմ. — տէտի:

Էօքսիւզլէր Տակոպէրին պու էմնիյէթլի սէօզլէրին. տէն չաչըրըպ գալըպ. հարէքէթսիզ վէ միթէրէտտիտ պիւ հալտէ գալտըլար:

Բօզ. — Մատամ Ոկիւսթին պուրատա տէյիլ իսէ, նէրէտէ տիր. — տէյի սօրտու:

Տակոպէր. — Տիւչար օլտըղընըզ հէյէճանտան սօնրա, նէրէտէ պուլընտըղընը սիզէ սէօյլէյէճէթմիլիմ զանն իտիյօրսընըզ:

Բօզ. — (Պէթի պէնզի աթարազ) Էօլտիւ միւ. . . :

Տակոպէր. — Խալը, միւսթէրիհ օլուն. . . բէտերինիզ նամընա եէմին իտէրիմ. քի էօլմէմիչ տիր. . . յաքին քալէրայա թուլթուլուր թուլթուլմազ, խասթալըղը պուրատա պուլունանլարա տա սիրայէթ իտէր տէյու գօրգարազ, խանէտէն տըչարը չըգարըլմազ իսթէտի:

Բօզ. — (Իիզգալթլա) Պիչարէ գատընըրգազ. . . տա. հատա սէն իսթէմէզսին քի. . . :

Տակոպէր հիտտէթինտէն տյաղընը եէրէ վուրաբազ:

— Էվլէթ, իսթէմէմ քի սիզ պուրատան տըչարը չըգասընըզ, հէմտէ սիվի պու օտատա գաբաթմաղա մէճ. պուր օլաճազ օլուրսամ, պուրատան տըչարի չըգմայաճազսընըզ. — տէտի վէ պու հոլին սէպէպի մահգա ժոգ:

Տակոպէր . - Պէտքէն ապա յօճուղարըն եանընտա տուր . մագտան պաշգա մուհիմմ իշիմ եօգ տրր . . .

Բօտէն . - (Գարունըն էշիյինէ պասարագ .) Բէք էյի , էօյլէ օլսուն , սիզի ուզուն միւտտէթ թաճիզ իթմէր իս . թէմէմ . սայրըսրզըրդմտան աօլայը աֆվընրզր տիլէրիմ . մարէշալ Սիմոն հագգընտա պազը էյի խապէրլէրիմ պու . լունտըրդընտան , կէլտիմ քի . . .

Բօզ . - (Բօտէնէ եագլաշարագ .) Վայ , բէտէրիմիզ հագգընտա խապէրլէր մի կէթիրտինիզ . . .

Պլանշ . - Ահ , սէօյլէյինիզ , էֆէնտիմ . . . սէօյլէյինիզ .

Տակոպէր . - (Բօտէնէ շիւպհէլի պիր նազար աթֆ իտէրէք .) Ոիզ մարէշալ Սիմոնա տաիր խապէրլէր կէթիրտինիզ հա' . . . պու խապէրլէր նէ իսէ , սէօյլէյինիզ պագալըմ :

Բօտէն պու սիւալէ ճէվապ վէրմէքսիզին գարունըն էշիյինի թէրքլէ եէնիտէն սալօնա կիրտի վէ պիր նազարը հայրէթլէ պիր Բօզա վէ պիր տէ Պլանշա պագարագ .

— Պու սէվկիլի մատմուազէլլէրէ իքինճի տէֆա օլա . րագ մէսէրրէթի մուճիպ օլմագ պէնճէ նէ պէօյիւք պախ . թիյարլըգ տրր . քէնտիլէրինի էվլէլտէն Նէ հալտէ պը . րագ տրմ րսա . եինէ օ հալտէ պուլունըյօրլար . ֆիլ հա . գրգա հապս իտիլմիշ օլտըղլարը մանասթըրտան քէնտիլէրինի գուրթարտըղմ կիւն գատար մահգուն տէյիլլէր իսէ տէ , էլան շիրին վէ կիւզէլ տիրլէր . . . Ո կիւնիւ շանլը բէտէրլէրինին գուճալընա աթրլտըղլարընը կէօրմէքլէ նէ գատար մէսրուր օլտում պիլսէնիզ . . .

Տակոպէր . - (Գարունըն գանատընը էլան Բօտէնին արգասընտա աշրգ թուլթարագ .) Ոնլարըն եէրի օրասը իտի , ֆագաթ սիզին եէրինիզ պուրասը տէյիլ տիր . . .

Բօտէն . - (Գուրնազճա պիր թավր իլէ ասքէրին եիւ . զիւնէ պագըպ .) Պէնիմ եէրիմ պուրասը տէյիլ իսէ , տօգ .

թէօր Պալէնիէնին խանէսի տէ մի տէյիլ տիր . . . զայպ իթմիշ օլտըղընըղտան նաչի միւքէտտէր պուլունտըղընըզ օ գըյմէթտար խաշը մէղքիւր խասթախանէտէ սիզէ իյա . տէ իթտիյիմ կիւն խաթրընըղտա օլմագ կէրէք տիր . . . օ կիւն քի , մատմուազէլ տը Գարտօվիլ քէնտիսինին գուր . թարըճըսը օլտըղըմի սիզէ սէօյլէյէրէք , պէնի պօղմագ . տան սիզի մէշ իյլէտի . . . (կիւլիւմէյէրէք .) էվլէթ , մատմուազէլլէր , իշ սիզէ արզ իթտիյիմ կիպի վուգու պուլտու . պու ճէսուր ասքէր պէնի պիրտէն պիրէ պօ . զաճագ իտի . զիրա քէնտիսի իսթիյար օլմագլա պէրա . պէր , տէմիր կիպի գուվլէթի էլլէրի վար տըր , լաքին պու սէօզլէրին նէ լիւզումը վար , Բրուսիալլար վէ Գա . զազլար աշը պէնտէն տահա էյի պիլիլլէր . . .

Նու պիր գաշ սէօզլէր Բօտէնին քէնտիլէրինէ իյֆա իթմիշ օլտըղը խրտմէթլէրի Տակոպէր իլէ գրզլարըն խա . թրընա պըրագտը , էկէրշի մարէշալ Սիմոն Բօտէնին բէք թէնիլլէրէլի ատէմ օլտըղընը վէ քէնտիսինի ալտաթմըշ պուլունտըղընը մատմուազէլ տը Գարտօվիլտէն իշիթմիշ իտի իսէ տէ , միւթէմատիյէն քէտէր վէ ըզտըրապա տիւ . շար իտիլտիյինտէն , պու խուսուսը Տակոպէրէ խապէր վէր . մէյէ մէյտան պուլամամըշ ըտը . մա մաֆիհ ասքէր վու . գուաթը մազիյէտէն իպրէթ ալմըշ օլտըղընտան , Ժէզիւի . թին հիւսնիւ հալինի իսպաթ իտէպիլէճէք ահվալը զահի . րէ իլէ պէրապէր , անտէն ֆէվգ էլ ատէ նէֆրէթ իթ . մէքտէ իտի . պու ճիհէթլէ սէրթ պիր սուրէթտէ տէ . տի քի .

— Էլլէրիմին տէմիր կիպի օլուպ օլմատըղընը անլաթ . մագ լագըմ տէյիլ տիր , անճագ . . .

Բօտէն Տակոպէրին սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ քէնտի . սինէ մախսուս պիր երլան հարէքէթիլլէ գըղլարա եագ . լաշարագ .

— Թարաֆընըղտան կէսթէրիլէն հարէքէթի իսթար

իտիշիմ՝ հագգրնըգտա իմիս իթմէյ շէրէֆինէ նաիլ օյ-տըզըմ՝ հիւզի իւրտմէթլէրի պիւա իխթիյար տէրխաթըր իթմէքտէն նէշէթ իտիյօր . - տէտի :

Տակոպէր տիք տիք Բօտէնին Եիւզիւնէ պագտըղըն . տան . թէղիւթ կէօզլէրինին կէվշէք գաբագլարընը տէր . հալ աշաղը էնտիրտի :

Տակոպէր պիր տագրգաճրգ սիւքիւթտէն սօնրա .

— Եվվէլա գալպ սահիպի պիր ատէմ՝ իթմիշ պտըղը իօրտմէթլէրի հիշ լիսանա ալմազ . . . հալ պու քի սիզ իւշ տէֆա տըր քի լագըրտըյը օրայա կէթիրիյօրսընը :

Բօզ . - (Ղայէթ եաւաշ սէտա իլէ .) Պագսան ա՛ , Տակոպէր , բէտէրիմիզէ տաիր խապէրլէր կէթիրիյօր ըմըշ . . . :

Իխթիյար ապէր սէօզիւնիւ տէվամ իթմէսինէ միւսաատէ իթմէլէրինի ըհնա իտիյօրմըշ կիպի էյլէն գըզա պիր իշարէթ իթտի վէ պատէհու եինէ տիք տիք Բօտէնին Եիւզիւնէ պագարագ .

— Ոիզ հիյլէքեար պիր ատէմ սինիզ . . . լաքին պէն տէ աճէմի պիր ապէր տէյիյիմ . - տէտի :

Բօտէն . - (Թէաճճիւպ իտիյօր կիպի կէօրիւնէրէք .) Պէն մի հիյլէքեար ըմ :

Տակոպէր . - Եվվէթ , սիզ . . . կիւզէլ սէօզլէրինիզլէ պէնի տուզաղա տիւշիւրմէք իսթէյօր սընրզ . լաքին սէօզլէրիւնիզէ գաբըլան եօգ տըր . . . Պէնի էյի տինլէյինիզ , սիզին սիյահ լիպասըլար կիւրուհընտան պիրիսի պէնիմ խաշ նիշանըմը չալմըշ ըտը . . . անը պանա իյատէ իթտիւնիզ . . . եինէ սիզին կիւրուհընըգտան պիրիսի պու չօճուզ . լարը աշըրմըշ ըտը . . . անլէրի գուրթարտընըզ . . . Սիզ օ վաթան խայընը տ'էկրինեիյի իթհամ իթտինիզ . . . պուն-լարըն հէքսի աօղրու տրը . . . լաքին շու հարէքէթլէր իքի շէյ իսպաթ իտէր . Եվվէլա սիզ ֆէնա ատէմ սինիզ քի օ ալագլարա իշլիւրաք իթմիշ սինիզ . սանիյէն սիզ ալագ

ատէմ սինիզ յի շէրիքի թէօհմէթլէրինիզի էլէ վերիյօր սը-
նըզ . պունըարըն իքիսի տէ մէքրուհ վէ մէզմուհ շէյլէր
տիր . . . սիզ պէնիմ նազարըմտա շիւպհէրի սինիզ . Պինտէն
ալէյհ շաքուզ պուրատան տէֆ օլուպ կիտինիզ , «իզին
եիւզիւնիւզիւ կէօրմէք պիլէ պու շօճուզյարա մազարյաթ-
լը տրր :

Բօտէն . - Լաքին , էֆէնտիմ . . .

Տակոպէր . - (Էօֆքէլի պիր սէտա իլէ .) Լաքին ֆի-
լան լազըմ տէյիլ . . . սիզին կիպի պիր ստէմ էյիլիք իթ-
մէյէ գալգըշաճագ օլուրսա , պունըն ալթընտա մութլա-
գա պիր քէթիլիք վար տըր . . . «իզին կիպի առէմլէյ-
տէն սագընմալը տըր . . . իլթէ պէն տէ սագընըյօրըմ :

Բօտէն . - (Ասքէրի գօյալլըզյա ալտաթապիլէճէյինի
զանն իթմիշ իքէն , իւմիտինին շու սուրէթլէ պօլ- շէգ-
մասընտան հասրլ օլան հիտտէթինի քէթմ իտէրէք .) Ան-
լայօրըմ , պէօյլէ իշլէրտէ ինսան քէնտիսինէ հիւքմ իտէ-
մէզ . . . Լաքին սիզի ալտաթմագտա նէ մէնֆատթըմ օլա-
պիլէճէյինի վէ նէտէն տօլայը սիզի ալտաթաճաղըմը պիր
քէրոէ տիւշիւնիւնիւզ :

Տակոպէր . - Սիզէ պուրատան շէքիիպ կիթմէթ իխ-
թար իթտիլիմ հալտէ , հալէա պուրատա տուրմագ իսթէ-
մէնիզէ նազարէն , էլպէթթէ պիր մէնֆատթընըզ վար
տըր :

Բօտէն . - Ջիյարէթիմին սէպէպինի պիր ազ էվվէլ
սէօյլէտիմ , էֆէնտիմ :

Տակոպէր . - Մարէշալ Սիմոն հագգընտա խապէրլէր
կէթիլիյօրսընըզ . տէյիլ մի :

Բօտէն . - (Եէնիտէն գրզլարա եազյաշարագ .) Էվվէթ ,
Մ . մարէշալ հագգընտա պազր խապէրլէրիմ պուլուտը-
ղընտան տօլայը քէնտիմի պաթթիյար ատտ իտէրիմ , Էվ-
վէթ , կէվկիլի մատուազէլլէր , շանլը բէտէրֆնիզ հագ-
գընտա խալըրլը խապէրլէրիմ վար տըր :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ պէնիմ օտամա կէլինիզ տէ անլէրի պանա սէօյլէլինիզ :

Բօտէն . - Նասըլ . . . կէթիրտիլիմ խապէրլէրի իշիթ մէքտէն պու ազիզ շօճուզլարը մահրում իթմէք կիպի պիր ինսաֆսըզլըգ տա մը պուլունաճագսընըզ . . .

Տակոպէր . - (Կիւրիւթիւլիւ պիր սէտա իլէ .) Էլվէրիր արթըզ , Էլվէլիլ , սիզ եաշտա պիր ատէմի ճէպրէն տըշարը աթմայա աճըտըլըմը կէօրմէյօր մըսընըզ . տըշարը շըգաճագ մըսընըզ :

Բօտէն . - Հայտի , հայտի , պէնիմ կիպի պիշարէ պիր իթիյարա գարշը պու գատար հիտտէթլէնմէք զահմէթինէ տէյմէզ . . . Հայտի սիզին օտանըզա կիտէլիմ , սէօյլէլէճէյիմ շէյլէրի օրատա տա նազլ իտէպիլիրիմ . . . Լաքին պու սէվկիլի մատմուազէլլէրին էօնիւնտէ իֆա . տէի մէրամ իթմէքլիլիմէ միւսաատէ իթմէտիլինիզէ բէշիման օլաճագսընըզ . . . պէիս եօգ , պու տա սիզին միւճագաթընըզ օլսուն :

Բօտէն պու սէօգիւ սէօյլէյէրէք մագամը իհթիրամ տա էյիլտի վէ պատէհու հիտտէթ վէ ինֆիալինի քէթմ իտէրէք , Տակոպէրին էօնիւնտէն կէշտի վէ գաբուտան տըշարը շըգտը : Տակոպէր իսէ Բօզ իլէ Պլանշա մանիտար պիր իշարէթ վէրտիքտէն սօնրա , Բօտէնին արգասընտան տըշարը շըգարագ գաբույլը գաբատը : Բօզ վէ Պլանշ սալօնտա եալընըզ գալտըլար :

Տակոպէր Բօտէն իլէ պիրլիքտէ տըշարը շըգտըգտան պիր շարեք գատար սօնրա թէքրար սալօնա ալտէթ իյլէտի . Բօզ հէման իսթիգպալինէ գօշուպ :

— Բէտէրիմիզտէն նէ խապէր , Տակոպէր . - տէյու սօրտու :

Տակոպէր . - Նէ խապէր օլաճագ . . . պու իսթիյար սիհիրպագ ֆիլ հագրգա մարէշայրի կիթտիլինի վէ հէմ տէ քէմալը մէսէլրէթլէ կիթտիլինի պիլիյօր . Մ . Բօպէրի

աէ թանըյօր : Պու շէյլէրի նասըլ խապէր ալմըշ . . . իշթէ պուրասընը անլայամայօրըմ . Լաքին քէնտիսինտէն սա . գընմագ լազըմ կէլտիլինի պու տա իսպաթ իտէր :

Բօզ . - Բէտէրիմիզ հագգընտա կէթիրտիլի խապէրլէր նէ իմիշ :

Տակոպէր . - Պու հիլլէքեար իսթիյարըն (սէօգիւմիւ կէրի ալմամ) տօթլարընտան պիրիսի բէտէ ինիզի թանշըմըշ . պուրատան եիկիրմի պէշ ֆէրսախ մէսաֆէտէ բէտէրինիզէ թէսատի ֆ իթմիշ . բէտէրինիզ տէ պու ա . տէմին Բարիսէ կէլմէքտէ օլտըղընը պիլտիլինտէն , քէնտիսինին քէմայր սըհէթ ու տֆիյէթտէ պուլունտըղընը վէ գարիպէն ալտէթ իթմէք իմիտիլինտէ օլտըղընը սիզէ սէլլէմէյի վէ եալսօտ պիրի վասըթմասըյա սէօյլէթմէյի պու ատէմէ թալսիյէ իթմիշ . . .

Բօզ . - Ահ , պու նէ պէօյիլք սաատէթ :

Պլանշ . - Կէօրտիւն մի , Տակոպէր , պու պիշարէ իսթիյար հագգընտա շիպհէլէնմէյէ հագգըն եօղ ըմըշ . . . քէնտիսինէ բէք սէրթ մուամէլէ կէօթէրտին :

Տակոպէր . - Գապիլ տիր . . . Լաքին պունտան տօյալը բէշիման օլմատըմ . . .

Պլանշ . - Նիտէն :

Տակոպէր . - Պէնիմ տէ պաշգա սէպէպլէրիմ վարար . . . պու սէպէպլէրին էն մուհիմլէրինտէն պիրի տէշու տըր քի , անըն իշէլի կիրտիլինի վէ էթրաֆընըզտա ելլան կիպի տէօնիւպ տօյաշտըղընը կէօրիւնճէ , սէպէպլինի պիլմէքսիզին իլիլլէրիմէ գատար պիր սօղուզլըգ հրսս իթտիմ . . . պիր երլանըն սիւրիւնէրէք եանընըզա կէլմէքտէ օլտըղընը կէօրմիւշ օլսալըտըմ , պէլքի պու գատար իւրքմէլէճէք իտիմ . . . Պէնիմ էօնիւմտէ սիզէ պիր ֆէնալըգ իտէմէլէճէյինի բէք ալէ պիլիր իտիմ . Լաքին սիզէ նէ սէօյլէլիմ , էվլատլարըմ . . . պիզէ իլ . ֆա իթմիշ օլտըղը խըտմէթլէր իլէ պէլապէր , քէնտիսինի

հէմ եօգ քի պէնտէն միւշքիլ պիր շէյ թալէպ իտէճէք-
պինդ :

Բօղ . - Տինլէ , Տակոպէր , սէն քի օ դատար ճէսա-
րէթլի , քէրէճքեար վէ տտիլ սին , սէն քի ասքէր գըզ-
լարընա եագըշաճագ սուրէթտէ ճէսուր օլտըղըմըղտան
տօլայը պիղի շօգ տէֆայար մէտհ ու սէնա իթմիշսին . . :

Տակոպէր . - (Պու մուգատտէմէտէն տօլայը էն-
տիշէ իթմէյէ պաշլայարագ .) Էվլատլարըմ , մէսէլէ նէ
խսէ , օնու սէօյլէյինիզ . . . :

Կէնճ գըզ սէօղիւնիւ տէվամ իթմէյէ հազըրլանըր
իշէն , գարու եավաշճաճըզ չայընտր . (Տակոպէրին ժողրի-
սէ վէրտիյի տէրս՝ տիկէր խրտմէթքեարլարա պիր հիւսնիւ
իպրէթ օլմուշ բտր , զիրա ասքէր մերգումը տէրհայ խա-
նէտէն թարտ իթմիշ իտի .)

Տակոպէր գարուներն վուրուտըղընը իշիտինճէ « Գի՛մ
տիր օ » տէյու սօրտու վէ միւթէագըպէն պիր սէտա « Պէն
իմ , մօսիէօ Տակոպէր , ժիւսթէն » տէյու ճէվապ վէր-
տիքտէ , Տակոպէր « Կիրինիզ » տէյու էմը իյլէտի :

Պունըն իւզէրինէ խանէնին նամուսու վէ սատըգ
խրտմէթքեարլարընտան պիրի գարուտան իշէրի կիրտիյին-
տէն , Տակոպէր .

— Նէ՛ իսթէյօրսըն , ժիւսթէն . - տէյու սօրտու :

Ժիւսթէն . - Մօսիէօ Տակոպէր , աշաղըյա արապա
իլէ պիր գատրն կէլտի վէ Մ տիւգ վէ մատմուազէլլէր ի-
լէ կէօրիւշմէք գապիլ օլուպ օլմատըղընը սօրմագ իւզրէ
ուշաղը կէօնտէրտի . պիղ տէ Մ . տիւգիւն պուրատա
պուլընմատըղընը վէ ֆագաթ մատմուազէլլէրին պուրատա
օլտրգլարընը ճէվապէն սէօյլէտիք . պունըն իւզէրինէ
սատագա թօրլամագ իշուս կէլտիյինի վէ մատմուազէլլէրի
կէօրմէք արգուսընտա պուլուստըղընը պէյան իյլէտի :

Տակոպէր . - Որիզ պու գատընը կէօրտիւնիւզ մի ,
իսմինի սէօյլէտի՛ մի :

բէնճէրէտէն աշաղը ակթմազ իսթէյօր ըտըմ . . . Քէն տիսինէ պու սուրէթլէ արգը թէշէքքիւր իթմէլլիմ թա պիսթըն խարիճինտէ պիր շէյ իտի . . . Նէ օլուրսա օլսուն գալպիմիդտէ պու կիզի միւլահազալար ույանտըրան ա տէմլէրտէն սագընմագ լագըմ տըր :

Բօզ. - (Նիւվաղըշլ, պիր թավր իլէ .) Քէրէմյետար Տակոպէր, հագգըմըգտաքի մուհապպէթին սէնի պու գատար շիւպհէլէրէ տիւշիւրիւյօր պիզէ Նէ գատար սէվմէքտէ օլտըղընը պու քէյֆիյէթ տախի իսպաթ իտէր :

Պլանշ. - Եվլէթ, էվլատլարընը Նէ գատար սէվմէքտէ օլտըղընը պու հալ տախի իսպաթ իտէր :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք, Պլանշ Տակոպէրէ եագլաշտը վէ ասքէրին դալպուպէթի էսնասընտա թէրթիպ իթմիշ օլտըգլարը կիզլի պիր թէսաւվուրը իճրա իտէճէքլէր իմիշ կիպի, հէմշիրէսինէ մանիտար պիր նազար ակթիլլէտի :

Իսթիյար ասքէր, օ կիւնիւ հէր շէյտէն շիւպհէ իթմէքտէ օլտըղընտան, էօրսիւ գլէրին հէր պիրիսինէ այրը այրը պագտըգտան սօնրա, պաշընը սալլայարագ :

— Հըմ . . . Եինէ թալթիֆէ պաշլատընըգ . . . զալիպա պէնտէն պիր շէյ իսթէյէճէքսինիլ. - տէտի :

Բօզ. - Եվլէթ . . . սէն պիլիւրսին քի պիզ հիշ եսլան սէօյլէմէյիլ :

Պլանշ. - Հագգշինա օլ, Տակոպէր, սէնտէն պաշգա պիր շէյ իսթէմէյիլ :

Պու սէօղիւ սէօյլէյէրէք, իրի հէմշիրէլէր այագ իւսթիւ տուրմագտա օլան ասքէրին եանընա կիթտիլէր վէ տիրուպա պիր շէհրէ իլէ եիւզիւնէ պագրպ կիւլիւմսէյէրէք էլլէրինի աճը ումուզընա տալաթ տըլար :

Տակոպէր եինէ գըղլա ու եիւզիւնէ պագարագ :

— Սէօյլէյինիլ պագայըմ, էվլատլարըմ . . . պէն եալընըլ քէնտիմի թուլթմաղա միւշթաճ ըմ, զիրա շիւպ-

ժիւսթէն . - Խայր , մեփէ՛ Տակոպէր , սէօյլէմէտի , լաքին գէնկին վէ ասըյգատէ պիր գատըն ապէնզէյօր . . . աբապասը դայէթ միւրէլլէֆօ օյուպ , խրտմէթքեարլարը աաբէսմի էլպիսէէէր կիլինմիշլէր տիր :

Բօզ . - (Տակոպէրէ խիթապէն .) Պու գատըն աա. տազա թօրլամազ իշուն կէլիյօր ըմրշ . պու աատազա շիւպհէ եօզ քի ֆուգարա իշուն տըր . մատամ քի պու. րատա օլտըղըմըզը սէօյլէմիշլէր , անը գապուլ իթմէքտէն իսթինքեաֆ իտէմէյիզ :

Պլանշ . - Սէնին ֆիրրին նէ տիր , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Պիր գատըն բա ապէիս եօզ . . . պիր ազ էվլէլ կէլէն իսթիյար սիհիրպազ կիպի օլամըզ , պուլետան պաշգա պէն տէ պուրատայըմ , սիզին եանընըզ. տան այրըլմամ , (ժիւսթէնէ խիթապէն .) Հայտի պու գատընը եօզարը կէթիրին :

Խրտմէթքեար պու էմրի ալարազ տըշարը չըգտը , Պուլըն իւզէրինէ գըզլարտան պիրի :

— Աճայի պ . . . հիշ թանըմատըղըն պու գատըն. տան մը շիւպհէ իտիյօրսըն , Տակոպէր . - տէյու սօրտու :

Տակոպէր . - Տինէյինիզ , էվլատլարըմ , պէնիմ ֆա. զիլէթլի զէվճէմտէն շիւպհէ իտէճէք հիշ պիր սէպէպիմ եօշ ըտը , տէյիլ մի . հալ պու քի սիզի սիյահ լիպասըլ. լարըն էլինէ զէվճէմ թէսլիմ իլլէտի . . . ֆազաթ պուլըն ֆէնալըզ իթմէք գաստիյու տէյիլ , անճազ քէնտի իման. սըզ բարազընըն սէօզիւնէ իթաաթ իթմէք իշուն եաքտը :

Բօզ . - (Տիւշիւնէրէք .) Պիշարէ գատըն . . . սէօյլէ. տիքլէրին տօղրու տըր , Տակոպէր , պուլընլա պերապէր քէնտիսի պիզի բէք սէվէր իտի :

Պլանշ . - Քէնտիսինտէն խասլէր ալտըն մը :

Տակոպէր . - Էվլէթ , էվլէյթի կիւն ալտըմ . կիւն կիւնէ էյիլէշմէք իւզէրէ իմիշ . Գարգիլին մահալը մէմու. ըլիլթի օլան քիւշիւք գարիյէնին հավասը քէնտիսինէ եա.

UNION OF THE STATES

2-344

րայօր ըմբռնելով . Դաբրիէլին կիթմէսի հետ ինթիզարէն՝ բաբազ
ի գամէթ կեանքն առաւ թուրքայօր ըմբռնելով .

Պու սրբաւոր սայօն գաբուսընըն իւրի գանատը պիւր-
տէն աչըլտը վէ բրէնսէս տը Սէն-Տիգրիէ օրատա պաւսու-
նանլարը սուրէթի իհիթիւրամքեարանէտէ սէլամլատրգտան
սեւրա . իշէրի կիրտի . էշիմսէ քիլիսէլէրտէ սատագա թագ-
լայան գատընլարըն իսթիմալ իթմիշէրի գրըմըզը գատի-
ֆէ քէսէլէրտէն պիւրի պուլունըլօր բար .

49

ԻՑԱՆԷ ԱԷՄԻ

Էվվէլէն սէօլէմիշ օլտըղըմըզ վէճհէ . բրէնսէս տը
Սէն-Տիգրիէ՝ հիյնի հաճէթտէ զայէթ ճագիպէլի պիւր հալ
ու թաւր վէ զայէթ լաթիթ պիւր սուրէթ թագընմաղա
մուգթէտիւր իտի . պուստան պաշգա . կէնճիք զէմանընըն
ճիլվէքեարանէ առէթլէրինտէն գալմա նէզաքէթ վէ զա-
րաֆէթինի էլան մուհաֆիաղա իթմիշ օլտըղընտան . վազ-
թըլլա պուսը մուհապպէլէն ինթիզարընտա գուլլանմըշ
օլտըղը կիպի . շիմտի տէ մէզհէպ էնթիզարընտա նաիլի
մուվաֆֆադիյէթ օլմասը ուղուրընտա իսթիմալ իթմէքտէ
իտի . Գէնտիսինտէ պէշիւր հանըմլարա մախսուս պիւր շէհ-
րէ վէ խալիսանէ պիւր սատէլիք էսէրի մէվճուտ օլուպ .
պու նազարրուպա հալլէր իլէ պէրապէր էշիմսէ սէվէն
պիւր գատըն րօլընը բէր կիւզէլ իճրա իթմէքտէ իտի .

Իյիթ բրէնսէս՝ մարէշալ Սիմոնըն գրզլարը իլէ ճալիո-
պէրին հուզուրընա չըպտըղը զէման . պու հալտէ պուլու-

նըյօր ըտր : Գէնտիսի քիւլ ընկինտէ իբէրի գումաշտան մամուլ պիր ֆիսթան կիյինմիշ օլուպ , պու ֆիսթան անըն պէլինի կիւզէլնէ սրգմըշ օլտըղընտան , վիւճուտինին շիշմանըղընը միւմքինի մէրթէպէ սէթր իթմէքտէ իտի . պաշընա սիյահ գատիֆէտէն մամուլ պիր շապգա գօյմըշ օլուպ , պիր խայլը գումրալ սաշ պիւքիւմլէրի հէնուզ զայէթ խօշնիւմա օլան շիշման շէհրէսինի շէրչիլէ կիւպի գուշաթմըշ ըտր . զայէթ թաթլը պագըշը վէ պէյազ տիլէրինի մէյտանա գօյան նազիքեանէ թէպէսսիւմիւ պու շէհրէյէ պիր գաթ տահա ճազիպէ պախշ իթմէքտէ իտի :

Տակոպէր հիտտէթ ու ինֆիալի վէ Բօզ վէ Պլանշ տախի գօրգագլըգլարը իլէ պէրապէր , մատամ տը Սէն-Տիգիէյի կէօրիւր կէօրմէզ , գալպլէրինտէ պիր թէվէճճիւհ հուսուլէ կէլտի . մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ կէնճ գրզլարա տօղրու իլէրիլէյէրէք , մագամը իհիթիրամտա նիմէյիլտի վէ պատէհու լաթիֆ վէ միւէսսիր պիր սէտա իլէ :

— Լինեի մատմուազէլլէրի իլէ մի կէօրիւշմէք շէրէֆինէ նախ օլույօրըմ . - տէտի :

Բօզ վէ Պլանշ բէտէրլէրինին ֆախրի իւնվանընը իշիթմէյէ ալըշգըն օլմատըղլարընտան , պիրտէն պիրէ գըղարարլար վէ ճէվապ վէրմէքսիղին թէաճճիւպլէ պիր պիրինէ պագըշտըլար :

Տակոպէր իսէ հէման անլէրին իմտատընա շիթապ իտէրէք , բրէնսէսէ խիթապէն .

— Էվվէթ , մատամ , պու մատմուազէլլէր մարէշալ Սիմոնըն գըղլարը տըրլար . . . լաքին քէնտիլէրինէ ալէլ ումում Սիմոն մատմուազէլլէր նամը վէրիլիր . - տէտի :

Բրէնսէս . - Իֆֆէթ վէ մահճուպլէյէթին Մ . մարէշալըն գըղլարընըն էվսաֆը միւթէատտիտէսինտէն պիրի օլտըղը պէնճէ պատիի թէաճճիւպ օլամազ . քէնտիլէրինի

բէտէրլէրինին ԵՂ բարլազ ֆիւթուհաթընտան պիրինին խաթըրէի էպէտիյէսինի իսթար իտէն պու շանլը իւնվան իլէ եատ իթտիյիմտէն տօլայը ումարըմ քի պէնի մաագուր կէօրմէք լութֆընտա պուլունուրլար :

Շու միւտահէնէքեարանէ սէօզլէր իւզէրինէ , Բօզ վէ Պլանշ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին եիւզիւնէ միւթէշէքթիրանէ պիր նազար լաթի իթտիլէր . Տակոպէր իսէ կէրէք մարէշալա վէ կէրէք գըղլարընա խիթապէն սէօյլէնիլէն պու մէտհիյէտէն մէֆուուն վէ միւթիթիլիր օլարազ , օտա գըղլար հիւղի իյանէ թօքլամազ իչուն կէլէն պու գատըն հազգընտա էմնիլէթ տույմաղա պաշլատը :

Բրէնսէս միւէսսիր պիր սէտա իլէ սէօզիւնիւ շու ևօլտա տէվամ իյլէտի :

— Մատմուազէլլէր , մարէշալ հազրէթլէրինին իպրազ իթմիշ օլտըղը սէիւվէթ վէ սէմահէթ ասարընտան սիզին տախի իպրէթեապ օլտըղընըղտան էմին օլարազ , քուլէրայա թուլթուլան պիշարէլէր հազգընտա մէրհամէթինիգի ճէլպ իթմէք մագսատըլլա կէլիյօրըմ . պէն պու պիշարէլէրէ մուալէնէթ իթմէք իչուն թէրթիպ օլունան պիր իյանէ ճէմիլէթինին համիլէլէրինտէն պիրիլիմ . վէրէճէյինիզ սատագա նէ օլուրսա օլսոււն , պիր թէշէքթիւրի ֆէվզ էլ աուէ իլէ գապուլ օլունաճագ տըր , մատմուազէլլէր :

Պլանշ . - (նազիքեանէ պիր թավր իլէ .) Գէօյլէ խալըլը պիր իշ իչուն պիղի իաթըրլամաղա թէնէզղիւլ իթտիյինիզտէն տօլայը պիղ սիզէ թէշէքթիւր իտէրիզ , մատամ :

Բօզ . - Միւսաատէ իտինիզ տէ սիզէ թագտիմ իտէպիլէճէյիմ , զ իյանէյի հիւթի կէթիլէյիմ , մասամ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք , կէնճ գըղ ճէշիլէթիլէ պիր նիկեա հիթաթի իթտի վէ պատէհու ալօնտան տըշարը լըղլարազ , եանընտաքի եաթագ օտասընա կիլտի :

Տակոպէր՝ բրէնսէսին աթոյսը վէ սէօղլէրինէ կիւծ տէքնէ տահա զիյատէ մէֆիմուռն օյարաղ , իհիմիրաւքետ . բանէ պիր թավր իլէ .

— Մատամ , Բօղ իլանէլի կէթիրինէլէ գատար սղ լուծֆէն օթուրընը . — տէտի վէ բրէնսէսէ պիր սանտալիէ թագտիմ իտիպ օթուրթտրգ տան սօնրա , իլավէի մէգալ իլէ .

— Եարէշալ Սիմոնըն գրգլարընտան պիրիսինտէն պահա իթտիլիմ գէման , սատէճէ Բօղ տէյու իթիմամ իթտիլիմտէն տօլայը պէնի աֆվ իսինիլ , մատամ . . . պէն պու շօնուգլարըն տօղմարընը կէօրմիւշիւմ տիւր .

Պլանշ . — (Բրէնսէսէ խիթապէն .) Էվվէթ , բէտէրիմիզտէն սօնրա Տակոպէրտէն տահա շէֆաղաթըր վէ տահա ֆէտաքետար պիր տօսթըմըղ եօգ տրր , մատամ .

Բրէնսէս . — Ինանրըրմ , մատմուաղէլ , զիրա կէրէք սիզ վէ կէրէք սէվկիլի հէմշիրէնիզ պէօյլէ պիր ֆէտաքետարըղա լայըսընը . . . (Տակոպէրէ տէօնէրէք .) պու ֆէտաքետարըղ իսէ կէրէք հուտու ինէ սէպէպ օլանյար վէ կէրէք հրաս իտէնիւր իշուն պատիի շէրէֆ ու իֆթի . խար տրր .

Տակոպէր . — Տօյրու սէօյլէյօրսընը , մատամ , պէն պու ֆէտաքետարըղա թէշէրրիֆ վէ իշիթիխար իտէրիմ . . . զիրա . . . լաքին իշթէ Բօղ քէսէսի իլէ պէրապէր կէլիյօր .

Ֆիլ հազըղա կէնճ գըղ՝ էլինտէ եէշիլ իրէքտէն մամուլ էրէլիճէ տօյու պիր քէսէ պուլունտըղը հալտէ , եաթագ օտասընտան տրշարը շրգրպ սալօնա կիրտի վէ մէղքիւր քէսէլի կէթիրիպ բրէնսէսէ վէրտի . բրէնսէս իսէ պիր քիմնէնին վիրուտինէ պէքլէտիլը հալտէ կէլմէյօր ըմը կիպի իքի իւշ տէֆա սալըրսըղըղա պաշընը գաբույա տօյրու շէվիլիլ իտի իսէ տէ , Տակոպէր պու հարէքէթին փարզընտա օլամամըշ ըտր .

Բօղ քէսէսի թէսէս իթտիքտէն սօնրա , բրէնսէսէ խիթապէն .

— Սիզէ տահա զիյատէ պիր շէյ թագտիմ իթմէք իսթէր իտիմ . լաքին եանրմըղտա պու գատարճըգ պուլունտը , մատամ . — տէտի .

Բրէնսէս քէսէնին էօրկիւլէրի տրասընտան լուի ալթունյարընըն բարըլթըսընը կէօրէրէք .

— Մէնէ . . . ալթուն մր . . . լաքին պու ճիւզի իյանէնիզ նուտիւր պուլունտը պիր ճէօմէրտիք տիր . Պու մէպլաղ շիւպհէ եօգ քի էյլէնէէրինիզէ , թէզնինաթընըղա թախսիս իտիլիլ իտի . պինաէն ալէյհ պու իյանէնիզ տահա զիյատէ միւէսսիւր տիր . Ահ , գապինիլին նէճապէթի հազըրտաքի թախմինաթըմ եանյըշ տէլիլ իմիշ . . . սիզ եաշտա գըղար իշուն բէք միւշքիլ օլան պէօյլէ մահրումիլէթիլէրէ գաթլամագ հա .

Բօղ . — (Թէլաշ իլէ .) Մատամ , սիզի թէէմին իտէրիզ քի պու հէտիլէմիզ պիզիմ իշուն պրը մահրումիլէթ տէլիլ տիր .

Բրէնսէս . — (Լաթիֆ պիր թավր իլէ .) Ինանրըրմ , մատմուաղէլ , ինանրըրմ , սիզին հիւսնիւ ճէմալինիզ թէզեինաթ կիպի լիւզումսըղ շէյլէրէ միւհթաճ տէլիլ տիր . գապինիլ տախի մէրհամէթ զէվգինի սաիր հէր տիւրիւ զէվգէրէ թէրճիհ իտէր .

Բօղ . — Մատամ . . .

Բրէնսէս . — (Կիւլիւմսէլէրէք վէ եէնիտէն սատէտիլ պիր գատրն թավրընըն ալարագ .) Հայտի , մատմուաղէլէր , պու մէտհիլլէրտէն տօլայը մահհուպ օլմայընըղ . պէն եաշտա պիր գատըն միւտահէնէ իթմէզ զանն իտէրիմ . . . պէն սիզինիլ վալիտէ կիպի . . . նուսըլ վալիտէ , պէօյիւք վալիտէ կիպի գօնուշըյօրըմ . չունքի պէն պէօյիւք վալիտէ առտ օլունաճագ գատար իթթիյար ըմ .

Բօղ . — Թախֆիֆի իշուն սատագա թօրլամագտա օլ-

առղընրդ ֆէլաքէթլէրտէն պազըսը շու պիզիմ ճիւզի ի-
յանէմիզ իլէ թախֆիֆ իտիլէճէք օլսայըտը , քէնտիմիզի
պախթիյար ատտ իտէր իտիք , մատամ . զիրա պու ֆէլա-
քէթլէր բէք տէհչէթլի շէյլէր օլմալը տըր :

Բրէնսէս . - (Մահգունանէ .) Էվլէթ , բէք տէհչէթ-
լի շէյլէր տիր . յաքին պու կիպի ֆէլաքէթլէրտէն ինսա-
նը ազաճըզ թէսէլլի իտէճէք պիր ճիհէթ վար ըսա , օ-
տա՝ ճէմիյէթի պէշերիյէնին հէր սընրֆ խալզը արասըն-
տա հասար օլան չէֆագաթ վէ մէրհամէթ տույղուսը
տըր . . . : Պէն իյաճէ թօրամագտա օլտըղըմ ճիհէթլէ ,
եաքըլա ֆէտաքեարլըզլարը հէր քէստէն զիյատէ թագ-
տիր իտէպիլիրիմ . պու ֆէտաքեարլըզլար տախի պուլա-
շըզ պիր խասթալըզ կիպի տիր . . . :

Տակոպէր , էօրիւղլէրի խասթա օլան մուալլիմէլէրի-
նի կէօրմէյէ կիթմէքտէն մէն՝ իթմէք հագգոնտաքի թէ-
չէպպիւսիւնէ պու սէօզլէրլէ միւննասիպ պիր մանէա վէրմէք
իւզրէ բրէնսէսին սէօզիւնիւ քէսէրէք , մուզաֆֆէրանէ պիր
թավը իլէ .

— Իշիտիյօրմըսընրդ , մատմուաղէլլէր , մատամըն սէօյ-
լէտիյի սէօզլէրի իշիտիյօրմըսընրդ . պազը ահվալտէ , ֆէ-
տաքեարլըզ տախի պուլաշըզ պիր խասթալըզ կիպի ա-
խէրլէրէ սիրայէթ իտէր . . . պու տիւննատա սիրայէթտէն
ֆէնա շէյ եօզ տըր վէ . . . :

Տակոպէր սէօզիւնիւ իքիմալ իտէմէտի . օ սըրատա
աալօնա պիր խըտմէթքեար կիրտի վէ աշաղըտա պիր ա-
տէմ կէյմիշ օլտըղընը վէ քէնտիսի իլէ հէման կէօրիւշ-
մէք իսթէտիյինի պէյան իյլէտի . Բրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ
պու խապէր իւզերինէ հրսս իթտիյի մէսէրրէթ վէ մէմ-
նունիյէթի թէմամըյլա քէթմ իտէպիլտի . զիրա պու էնթ-
րիգա՝ ասքերի կէնճ գըզլարըն եանընտան ազաճըզ ու-
զագլաշտըրմագ մագսատըյլա թերթիպ իտիլմիշ իտի :

Տակոպէր տըշարը չըգմաղա մէճպուր օլաճաղընտան

տօլայր ճանր սըգըմագլա պերապեր, ալաղա գալգտը վէ բրէնսէսէ խիթապէն .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, մատամ, ֆէտաքեարլըղըն սիրայէթի հագգընտա վերմիշ օլտրղընրզ նասիհաթլարտան տօլայր թէշէքքիւր իտէրիմ. բէճա իտէրիմ քի պուրատան կիթմէզտէն էվվէլ պու մատմուազէլլերէ պունյար կիպի պիր գաշ սէօզ տահա սէօլլէյէսինիզ. զիրա կերէք քէնտիլերինէ, կերէք բէտերլերինէ վէ կերէք պանա պէօյիւք պիր խրտմէթ իթմիշ օլաճագսընրզ. Պէն չիմտի ավտէթ իտէրիմ, զիրա սիգէ հէնուզ հագգըլլա պէյանը թէյէքքիւր իթմէտիմ. — տէտի վէ իքի հէմշիրէլերին եանրնա կիտերէք, եավաչճա .

— Պու քերէմբար գատընը էյիճէ տինէյինիզ, էվլատլարըմ, պունտան էյի պիր շէյ եաբամագսընրզ. — սէօզլերինի իլավէ իլլէտի .

Պատէհու սուրէթի իհթիյարմբարանէտէ բրէնսէսի լլամլայարագ, սալօնտան տըշարը չըգտը .

Իխթիյար ասքէր տըշարը չըգընճա, բրէնսէս տը Ուէն-Տիգիէ՝ մէրգուժըն պիր գաշ տագըգալըգ զայպուպէթինտէն պիլ իսթիֆատէ, պիր ազ էվվէլ Բօտէնտէն ալմըշ օլտըղը թալիմաթը իճրա իթմէր արգուսընտա օլմագլա պերապեր, սիւքիւնէթլի պիր սէտա վէ գայտսըզճա պիր շէհրէ իլէ գըզլարա խիթապէն .

— Իխթիյար տօսթընըղըն սօն սէօզլերինի պիր էյիճէ անլայամատըմ. եախօտ քէնտիսի պէնիմ սէօզլերիմի եանլըշ անլատը Պիր ազ էվվէլ ֆէտաքեարլըգ տուլղուսընըն պուլաչըգ պիր խասթալըգ կիպի սիրայէթ իթտիյինի պէյան իթտիյիմ զէման, պու տուլղուլը թագպիհ վէ թահգիր իթմէյի խաթըրըմտան պիլէ կէչիրմէյօրըտըմ. . . չունքի պու տուլղու հագգընտա գալպիմ էօթէտէն պերու պիր հայրէթի ազիմէ իլէ մէշհուն տըր .

Բօղ. - Օ՛հ, իշխե՛ պիղ տէ սիղին սէօղլէրինիղի պէօլ-
լէ անլամը ըտրգ, մատամ:

Պլանչ. - (Մանկտար պիւր թավր իլէ հէմշիրէսինէ պա-
գարագ.) Պունտան պաշգա, պու սէօղլէրինիղին պիղլիմ
իշուն նէ՛ գատար միւնասիպ պիւր վապթուտա սէօլլէնիմիշ
պարզընը պիւսէնիղ. . . .

Բրէնսէս. - Որդին կիպի եիւրէր սահպլէրինին էֆ.
քեարըմը բէք կիւզէլ անլայաճաղլարընա էմին իտիմ. էվ-
վէթ, ֆէտաքեարլըգ տախի պաշգալարընա սիրայէթ ի-
տէր. . . լաքին պու սիրայէթ ալիճէնուպանէ վէ գահրա-
մանանէ պիւր շէյ տիր. Հէր կիւն նէ գատար միւնասիր
ֆէտաքեարլըգլարա թէսատիւֆի տլյիմի վէ նէ գատար
հարէքեաթը ճէսուրանէ թէմաշասըլլա շէվգեապ օլուպ
թիթրէտիյիմի պիւսէնիղ. . . . Էվվէթ, Էվվէթ, ճէնապը
Հագգա համտ ու սէնա՝ օլսուն. . . ճէմիյէթի պէշէրիյէ-
նին հէր սընրֆ խալզը՝ խրիսթիյանճասընա իպրազը զայ-
րէթ վէ շէֆագաթ թիթէրտէ պիւր պիրլէրիյէրէ գապէթ
իտէրճէսինէ չալըշըյօրլար. Ա՛հ, քոլէրայա թութուլան
պէտպալթլարա իւք միւտալթլը իճրա իթմէր մագսա-
տըլլա թէէսիս իտիլմիշ օլան մուվազգաթ խասթէխանէ-
լէրտէ կէօսթէրիլէն ֆէտաքեարլըգ եարըշլարընը կէօր-
սէնիղ. Ֆագըր վէ գէնկին, կէնճ վէ իսթիյար, հէր չաղ-
տա գատընլար պիշարէ խասթալարըն եանընա գօշուպ,
պունճա պէտպալթլարը գայըրմագ, քէնտիլէրինէ ճէսա-
րէթ վէ թէսէլլի վէրմէք շէրէֆինէ նաիլ օլմայը պիւր լուծֆ
ատտ իտիյօրլար:

Բօղ. - (Հէմշիրէսինէ խիթապէն՝ միւթէհայեիրանէ
պիւր թավր իլէ.) Հէմ տէ պու ճէսարէթլի գատընլարըն
հագղլարընտա ֆէտաքեարլըգ կէօսթէրտիքլէրի պիշարէ-
լէր՝ քէնտիլէրինին եապանճըսը տըր:

Բրէնսէս. - Շիւ պհէսիլ, սահա տիւնքի կիւն էօլէ
պիւր շէյ կէօրտիւմ քի, հէյէճանըմտան կէօղլէրիմ տօլ-

տու. պուրատան պիւր գաշ ատրմ ուղագտա, խանէնի.
զին գուրպինտէ թէէսիս իտիլմիշ օլան մուվազգաթ խաս-
թէխանէյի զիյարէթէ կիթմիշ իտիմ. օտալարտան պիրի՝
էօլիւմ հալլիտէ օրայա կէթիրիլմիշ օլան պիշարէլէր իլէ
հէման քեամիլէն տօլմուշ ըտը. պիւր տէ օ սրայատա տօսթ-
լարմտան պիւր գատըն կէօրտիւմ քի, սիզին կիպի կէնճ,
կիւզէլ վէ ֆագարաքէրվէր իքի զըզըլլա պէրապէր իլէ-
րի կիրտի վէ ճէնապը Հագգ ուղուրընա վաղֆը նէֆս
իթմիշ պաշ րահպլէր կիպի, իշիւ պիրիքտէ օ պիշարէ-
կեանա պագմագ իւզրէ թապիպլէրին թահթը էմրինէ կիր-
տիլէր:

Իքի հէմշիրէլէր՝ հրսսիյաթը ալիճէնապանէլէրինի
գահրամանըգ տէրէճէսինտէ թահրիք իթմէք ֆիքրի խա-
յընանէսիյլէ սէօլլէնիլէն պու սէօղլէրի իշիտինճէ, թարի-
ֆի նագապիլ պիւր սուրէթտէ պիրի պիրինէ պագըշտրլար.
զիրա Բօտէն՝ մուալլիմէլէրի օլան մատամ Ոկիւսթինին
նալէհանի խասթալըղընը իշիտինճէ գրղլարտա հասըլ օ-
լան հէյէճանը ֆէվգ էլ ատէյի ունութմամը վէ վէքեա-
վէթի խայընանէսի սայէսինտէ պու հէյէճանտան հէման
իսթիֆատէ իտէրէք, մուճիպինճէ հարէքէթ իթմէսինի
մատամ տը Ոէն-Տիզիէյէ էմր իթմիշ իտի:

Բրէնսէս՝ սէօղլէրինին հասըլ իթտիլի թէէսիրի կէօր-
մէք իւզրէ քէմալը տըղգաթլա էօքսիլլէրէ պագարագ,
սէօղլէնի շու եօլտա տէվամ իլլէտի:

— Պու մէմուրիլէթի մուշֆիգանէյի իյֆա իտէնլէրին
պիրինճի սընրֆընտա բաբաղլար պուլունտըղը աշիքեար
տըր. . . Տահա պու սապահ, շիմտի պահա իթտիլիմ մու-
վազգաթ խասթէխանէտէ կէնճ պիր բաբաղ կէօրէրէք
սաիր պիր չօղլարը կիպի պէն տէ հայրան օլտում գալ-
տըմ. . . Նէ՛ տէլիմ. . . պու տէլիգանլը պիր բաբաղ տէ-
միլ, պիր մէլէք իտի. . . օ պիշարէ գատընլարա թաթլը
թաթլը թէսէլլիլէր վէրմէք իւզրէ վանն իտէրսին քի կէօք-

տէն էնմիշ իտի . . . Օ՛հ , էվվէթ , պու կէնճ բարազ պիր մէլէք տէրէճէսինտէ տիր . . . զիրա պու էսէֆէնկիզ ահ-վալ արասընտա , բահիպ Գաբրիէլին նէ եօլտա հարէ-քէթ իթտիլինի սիզ տէ պէնիմ կիպի պիլսէ իտինիզ . . .

Բօզ վէ Պլանշ պու իսմի իշիտինճէ , հայրէթ վէ մէ-սէրրէթլէ պիր պիրլէրինէ պագըշարագ .

— Բահիպ Գաբրիէլ մի տէտինիզ . — տէյու հայգըր-տըլար :

Բրէնսէս . — (Թէաճճիւպ էսէրի կէօսթէրէրէք .) էվ-վէթ , քէնտիսինի թանր միսընըզ :

Բօզ . — Թաւրմիսընըզ տա սէօզ միւ , մատամ . . . քէն-տիսի պիզիմ հայաթըմըզը գուրթարտը . . .

Պլանշ . — Սէֆինէմիզ բարչալանտըզը սըրատա , Գաբ-րիէլ իմտատըմըզա կէլմէմիշ օլսայըտը , մահվ օլուպ կի-տէճէք իտիք :

Բրէնսէս . — (Կիթ կիտէ տահա զիյատէ թէաճճիւպ կէօսթէրէրէք .) Վա՛յ , բահիպ Գաբրիէլ սիզին հայաթը-նըզը մը գուրթարտը . . . սագըն հանլը օլմասըն :

Պլանշ . — Խա՛յր , խա՛յր , մատամ բի ճէսուրանէ պիր ֆէտաքեարլըգտան պահս իտիյօրսընըզ , մութլագա օ օլ-մալը տըր . . .

Բօզ . — (Սատէտիլանէ պիր սուրէթլէ .) Պուռտան պաշգա Գաբրիէլ գօլալ թանըլապիլիր , զիրա մէլէք կիպի կիւզէլ տիր :

Պլանշ . — Ուղուն գուրմալ սաշլարը վար տըր :

Բօզ . — Կիւզէլ մաի կէօզլէրի վար տըր . պու կէօզլէր օ գատար լաթիֆ , օ գատար թաթլը տըր քի , ինսան եիւզիւնէ պագաճագ օլուրսա , ֆէվգ էլ ատէ միւթէէս-սիր օլուր :

Բրէնսէս . — Արթըզ շիւպհէ գալմատը . . . քէնտիսի տիր . օ հալտէ հէր քէօֆէ քէնտիսինէ նասըլ պիր իհթի-րամը ֆէվգ էլ ատէ կէօսթէրմէքտէ օլտըզընը անա վէ

պագարագ սաիրլէրինին իպրագը շէֆագաթ իթմէքտէ նէ տէրէճէ դայրէթ կէօսթէրտիքլէրինի անլայապիլիրսինիզ . Ա՛հ , տահա պու սապահ օ պիր թագըմ ալիճէնապ գա-տընլարտան նասըլ մուշֆիդանէ պիր հայրէթլէ պահս իթ-տիլինի իշիթմէլի իտինիզ . . . պու գատընլարըն քէմալը ճէսարէթլէ՛ օ սէֆալէթ օճաղընա սըղընմըշ հէմիլիլէրի-նէ պագամաղա վէ քէնտիլէրինէ թէսէլլի վէրմէյէ կէլմէ-լէրի շայանը մէմնուրիյէթ օլտըղընը սէօյլէյօր ըտը . նէ սագլայըմ , ծէնապը Հագգ պիղէ ալչագ կէօնիլլի օլմալը թէնպիհ վէ թալսիյէ իթմիշ օլտըղը հալտէ , պու սա-պահ բահիպ Գաբրիէլին սէօզլէրինի տինլէյէրէք , պիր նէվ զուրուր հըսս իթմէյէ պաշլատըմ . էվվէթ միւմաի-լէյհ բարազ սէվկիլի հէմիլիլէրի իմիշ կիպի խասթալա-րա միւտավաթը լաղըմէյի իճրա իթմէք իւզրէ եանլարըն-տա տիզ շէօքէն օ ալիճէնապ գատընլարա այիտ օլարագ սէօյլէտիլի սիթայըշքեարանէ սէօզլէրտէն պէն տէ իսթէ-մէյէրէք հըսսէի ճիւզիյէմի ալըյօր ըտըմ :

Պլանշ . — (Հէյէճան իլէ .) Իշիտիյօր միսըն , հէմիլիլէ-ճիլիմ , պու կիպի սիթայըշլարա միւթահագգ օլմագ նէ գատար մուճիպի իֆթիլիար օլմալը տըր :

Բրէնսէս . — Էվվէթ , էվվէթ , մուճիպի իֆթիլար տըր-զիրա բահիպ Գաբրիէլ պու սիթայըշլարը ինսանիլէթ վէ ծէնապը Հագգ նամընա օլարագ սէօյլէյօր . . . զանն ի-տէրսին քի ծէնապը Հագգ անըն աղըլլա գօնուշը-յօր :

Բօզ . — (Բրէնսէսին սէօզլէրինտէն եիւրէյի հէյէճան իլէ վուրմաղա պաշլայարագ .) Սատամ , պիզիմ վալիտէ-միզ եօզ տըր , բէտէրիմիզ տէ պուրատա տէյիլ տիր . . . սիզին բուհընըզ վէ գալպինիզ օ գատար կիւզէլ տիր քի , ֆիլիլի տանըշմագ իշուն սիզտէն տահա էյի պիր քիմսէյէ միւրաճաաթ իտէմէլիզ :

Բրէնսէս . — (Սիւտահէնէքեարանէ պիր սէտա իլէ .)

Նէ՛ ֆիքիր տանը ճաղը զ, սէվկիյի գըղըմ, միւսաատէ ի-տինիզ տէ կէրէք սիգին վէ կէրէք պէնիմ՝ եաշըմըզա թէմամը յա մուվաֆըզ օյան պու թապիրի հագգընըզտա իսթիմալ իտէյիմ:

Պլանշ. - Թարաֆընըզտան պու նամ՝ իյէ եատ իտիյ-մէք պիզնէ տախի մուհիպի իֆթիխար տրր, մատամ, պի-զիմ պիր մուալլիմէմիզ վար ըտր. քէնտիսի պիզի պիր մուհապպէթի շէտիտէ իյէ սէվէր իտի. հալ պու քի պու կիճէ քուէրայա թուլթուլտու . . .

Բրէնսէս. - (Բէք զիյատէ միւթէէսսիր կէօրիւնէրէք.) Օհ, եա՛ Բապպի . . շիմտի նասըլ տրր:

Պլանշ. - Էյվահ, մատամ, նասըլ օլտըղընը պիյմէ-յօրըզ:

Բրէնսէս. - Նէ՛ սէօյլէյօրսընըզ, գըղըմ, քէնտիսինի կէօրմէյէ կիթմէտինիզմի:

Պլանշ. - (Մահգունանէ.) Պիզի գայտսըզ վէ եա նանքէօր տէյու իհմամ իթմէյիիզ, մատամ, մուալլիմէ-միզի կէօրմէյէ կիթմէտինիզմիզտէն տօյայը գապահաթ պիզտէ տէյիլ տիր:

Բրէնսէս. - Որիզի եանընա կիթմէքտէն քիմ մէն ի-տիյօր:

Բօզ. - Պիր ազ էվվէլ պուրատա կէօրտիյիւնիզ իխթիյար տօսթըմըզ Տակոպէր մէն՝ իտիյօր:

Բրէնսէս. - Անայի պ . . մուգտտտէս պիր վազիֆէ-յի իյֆա իթմէնիզէ նիշուն մուխալէֆէթ իտիյօր:

Բօզ. - Անր կէօրմէյէ կիթմէքիյիմիզ մութլազա պիր վազիֆէ՛ մի տիր, մատամ:

Մատամ տը Սէն-Տիզիէ՛ պու սիւալտէն զիյատէ. սիյլէ թէաճճիւ պ իտիյօր ըմըզ կիպի, պիր Պլանշա վէ պիր տէ Բօզա պազարագ:

— Պուներն պիր վազիֆէ օլու պ օյմատըղընը պանա մր սօրըյօրսընըզ. . սիզ ալիճէնապանէ պիր գալպէ մալիք

օլտըղընըզ հալտէ, պանա պէօյլէ պիր սիւալտէ պուլու-նապիլիր միսինիզ:

Պլանշ. - Պիզ մուալլիմէմիզին քուէրայա թուլթուլտը-ղընը խապէր ալրի ալմազ, հէման անր կէօրմէք արզու-սընտա պուլուլտըզ. լաքին Տակոպէր պիզի օ՛ գատար սէվէր քի, պու ալզուլըզա միւմանաթ իթտի:

Բօզ. - Պուներտան պաշպա, բէտէրիմիզ պիզի քէնտի-սինէ թէսլիմ իթմիշ տիր. քէնտիսի՛ հագգըմըզտաքի մու-հապպէթ վէ շէֆագաթր սաիգասըյա, մուալլիմէմիզի կէօրմէյէ կիթմէտինիզ հալտէ տիւշար օյաճաղըմըզ իհ-թիմալտէն օյան թէհիքէյի զիհնինտէ պէօյլտիյօր:

Բրէնսէս. - Պու միւհթէրէմ ատէմին էնտիշէլէրի մազուր կէօրիւլէպիլիր. լաքին տէտիյինիզ կիպի գօրգու-լտընը բէք պէօյլտիւլտիյօր. պիր միտտէթտէն պէրու պէն քուէրայա թուլթուլտարա մախսուս օյան խասթէխանէ-լէրի զիյարէթէ կիտիյօրմ. տօսթլարըմտան բէք չօգ գա-տընյար տախի պէնիմ՝ կիպի եաբըյօրլար. հալ պու քի շիմտիյէ գատար հիշ պիրիմիզ պիր չէյ օյմատըզ. հաթթա պու խասթալըղըն պուլաշըզ օյմատրիլ տա շիմտի ֆէննէն իսպաթ օյընմըշ տրր. . . պու պապտէ միւթմէին օլունըզ:

Բօզ. - Թէհիքէ օլսուն օյմասըն, մատամ, մուալլի-մէմիզի կիտիպ կէօրմէք պիզիմ վազիֆէմիզ իճապընտան տրր:

Բրէնսէս. - Պէն տէ էօյլէ զանն իտէրիմ. էկէր կիթ-մէյէճէք օլուրսանըզ, սիզի նանքէօր վէ ալչագ տէյու իթ-համ իտէպիլիր. պուներտան պաշպա, եալընըզ ինսանյա-րըն հիւրմէթիւի ճէլպ իթմէք քեաֆի տէյիլ տիր. պիր ատէմ՝ կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք քէնտի սէվկիյիլէրի ի-շուն ճէնապր շագգըն ինալէթինէ տէ միսթահագգ օյ-մայը տիւշիւնմէլի տիր. Որիզ մալիտէնիզի զալպ իթմէք ֆէլաքէթինէ տիւշար օլտընըզ, տէյիլմի:

Բօզ. - Էվվէթ, մատամ:

Մատամ տր Սէն-Տիգրէ՝ պու սէօզլէրի էօյլէ պիր թափրը մէյուսանէ վէ միւքէտտէրանէ իյէ սէօյլէմիշ վէ կէնճ գըզլարըն վալիտէլէրի հազգընտաքի մուհապպէթի օ տէրէճէ թէզալիւտ իթմիշ իտի քի , բրէնսէսին վալիտէլէրի հազգընտա իպրազ իթտիյի գօրգուլարա սաֆտէրունլըգ սաիգասըյյա ինանտրլար վէ օ վազթա գատար արաֆ տէնիլէն մահալին մահիլէթինտէն պիխապէր պուլընտըգլարընտան տօլայը քէնտի քէնտիլէրինի թէվպիս ու թէքտիլ իթմէյէ պաշլատրլար :

Բրէնսէս իսէ՝ կէնճ գըզլարըն շէհրէսինտէ պիրտէն պիրէ բէյտա օլան ասարը հիւզն ու քէտէրտէն՝ գուրտու . զը տօլապըն մէմուլ իթտիյի նէթիճէյի ինթաճ իթմիշ օլտըղընը կէօրէրէք , իլավէի մէգալ իյէ :

— Մէյուս օլմամալըսընըգ , էվլատլարըմ , ձէնապը շազգ վալիտէնիզի էր եա կէճ ճէննէթէ տավէթ իտէ . ճէք տիր . պունտան պաշգա : պու սէվիմիլի րուհըն վագթը սէլամէթինի սիգ տէ թաճիլ իտէպիլիսինիգ :

Պլանշ . - Պիգ մի , մատամ . . . ահ , սէօյլէյինիզ , սէօյլէյինիզ , վալիտէմիզ հազգընտա սէօյլէտիյինիզ սէօզլէր պիգի բէք զիյատէ գօրգուտըյօրլար :

Բրէնսէս . - (Լօքսիւզլէրին էլինի թութուպ սրգարագ , սախթէ պիր շէֆագաթլա) Պիշարէ չօճուզլար , նէ գատար շայանը մէրհամէթ տիրլէր . . . լաքին ճէսուր օլունըզ , սիզ վալիտէնիզ իչուն չօգ շէյ եաքապիլիրսինիզ . էվվէթ , պու պիշարէ րուհը արաֆտան չըգարըպ ճէննէթէ իտխալ իթմէսի հազգընտա ձէնապը շազգըն լութ . ֆընը հէր քէստէն զիյատէ սիզ իսթիհսալ իտէպիլիր սինիզ :

Բօզ . - Պիգ մի . . . աման եա Բապպի . . . պունանա . . . սըլ մուվաֆֆագ օլապիլիրիզ , մատամ :

Բրէնսէս . - Ֆազիլէթ բեարանէ պիր հարէքէթլէ ձէնապը շազգըն լութֆընա իսթիհագ քէսպ իտէրէք :

Բրէնսէս . - Բէք էյի , քէնտիսի խրիսթիյանճասընա էօլտիւյիւ , եանի մուգատտէս Քիլիսէմիզին սօն թագտիսաթընը ալտըղը ճիհէթլէ . հէր նէ գատար ճէննէթտէ սէլամէթ պուլանլար արասընա կէլմիլ օլտըղընա շիւպհէ եօղ րատտա . . .

Բօզ . - (Սահգունանէ .) Պիզ Սիպէրիա իշլէրինտէ , պիր շէօլտէ եաշար րտըզ , մատամ , վալիտէմիզ քոյէրատտն էօլտիւ . հինի վէֆաթընտա քէնտիսինէ սօն թագտիսաթը վէրմէրի գրէ ճիվարլարտա հիշ պիր բաբազ եօղըտը :

Բրէնսէս . - (Գօրգմըշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Պու միւմլին մի տիր . . . սիզին պիշարէ վալիտէնիզ պիր բաբազըն մուալէնէթի օլմագսըղըն մը էօլտիւ :

Բօզ . - (Կէօզլէրի եաշ իլէ տօլարագ .) Պէն իլէ հէմ շիրէմ պիլտիլիմիզ գատար ճէնապը Հազգա տուա իտէրէք , եանընտա գալտըզ . . . պատէհու Տակոպէր պիր շուզուր աշտը վէ քէնտիսինի օրայա կէօմտիք . շիմտի պիշարէ վալիտէմիզ օ մէզար իշինտէ ույույօր :

Բրէնսէս . - (Ֆէվգ էլ ատէ միւթէէսսիր օլմուշ կիպի կէօրիւնէրէք .) Վահ , զա՛յալլը չօճուզլար :

Գըզլար . - (Գօրգարագ .) Իէ՛ վար , մատամ :

Բրէնսէս . - Էյվահ , մի հիթէրէմ վալիտէնիզ պիլճիւմլէ ֆագիլէթլէրի իլէ պէրապէր , հէնուզ ճէննէթտէ սէլամէթ պուլանլար արասընա չըգամամըշ տրը :

Բօզ . - Իէ՛ սէօյլէյօրսընըզ , մատամ :

Բրէնսէս . - Խէէսսիւֆ իտէրիմ քի քէնտիսի քիլիսէնին սօն թագտիսաթընը ալմագսըզըն էօլմիւշ տիւր , պու ճիհէթլէ , րուհը ճէնապը Հազգըն մէրհամէթ վէ ինայէթինէ ինթիզարէն՝ արաֆտաքի (քաւարան) րուհլար արասընտա սէրսէրիյանէ տօլաշըյօր . . . լաշին անըն սէլամէթի՝ ճէհէննէմ ազապընա տիւշար օլան րուհլարը գուրթարմագ իշուն հէր կիւն քիլիսէլէրտէ օգունան տուալար սայէսինտէ իսթիհսալ օլունապիլիր :

Մէտէյա, մուալլիմէնիզ օյան գատըն հազգընտաքի վա-
զիֆէի ֆէտաքեարանէ վէ միննէթ տարանէնիզի իյֆա իտէ-
րէք, ճէնապը Հազգա բէք զիյատէ մազպուլ օյապիլիր-
սինիզ. էվվէթ, միւհթէրէմ րահիպ Գաբրիէլին տէտիյի
վէճհէ, խրիսթիյա յորդըն շանընտան օլան շու էսէրի սա-
տազաթ վէ ֆէտաքեարի վալիտէնիզին սէլամէթ վէ նէ-
ճաթը իչուն նազարը Իլահիտէ պէօյիւք պիր էհէմմիյէթ
քէսպ իտէճէք տիր. զիրա ճէնապը Հազգ վալիտէլէրի ի-
շուն տուա իտէն վէ անըն իսկասս վէ սէլամէթինի իսթիհ-
սալ իչուն մուգատտէս վէ ալիճէնապանէ հարէքէթլէրտէ
պուլընան գըզլարըն նիյազլարընը մա էլ մահզուզիյէ
գապուլ իտէք:

Պլանշ. - Ահ, տէմէք քի մէսէլէ եալընըզ մուալլի-
մէմիզ հազգընտա տէյիլ տիր:

Պու սըրատա Բօզ՝ պէօյմէնին արգասընտան, նէր-
տիւպանը յըգմազտա օլան ասքէրին այազ սէտասընը ի-
շիթ տիյինտէն:

— Իշթ է Տակոպէր կէլիյօր. - տէտի:

Ասքէրին այազ սէտասընը բրէնսէս տախի իշիթ միշ
օլտըղընտան, քէմալը կէրմի իլէ:

— Քէնտինիզի թուլթընըզ, էվլատլարըմ . . . քէսպի
սիւքիւնէթ իտինիզ . . . պու իշ հազգընտա պու միւհթէ-
րէմ ատէմէ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյիւնիզ . . . սանրա պի-
հուտէ նէրէ էնտիշէյէ տիւշար օլուր տա, պու ֆիքրի ա-
լիճէնապանէնիզին իճրասընա միւմանաաթ իտէր:

Բօզ. - Հաքին մուալլիմէմիզին նէրէտէ պուլունտըղը-
նը նա՛սըլ անլայապիլիրիզ, մատամ:

Բրէնսէս. - (Եավաշ սէտա իլէ.) Պունլարըն հէքսի-
նի տէ էօյրէնիթիզ . . . սիզ պանա իթիմատ իտինիզ . . .
պէն թէքրար սիզի կէօրմէյէ կէլիրիմ վէ պու պապտէ
պիրիքտէ տիւշիւնիւրիւզ . . . էվվէթ, պիշարէ վալի-
տէնիզին րուհընը արաֆտան գուլթարմազ իւզլէ

իճապ իտէն շէյլէրի պիւրիքտէ տիւղիւնիւրիւղ :

Բրէնսէս պու սօն սէօզլէրի հէնուզ իրատ իթմիշ ի-
քէն , իխթիյար ասքէր պէշաշէթի պիր շէհրէ իլէ սալօնա
կիրտի : Մէրգում օ գատար մէմնուն վէ մէսրուր կէօրիւ-
նիւյօր ըտր քի , իրի հէմշիրէնին պիրտէն պիրէ քէթմ ի-
տէմէտիքլէրի հէյէճանր .. զիմի ֆարգ իտէմէտի :

Մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ ասքէրին նազարը տըգ-
գաթընը պաշգա թարաֆա ճէլպ իթմէք իւզրէ ալաղա
գալգտը վէ մէրգումըն եանընա կիտէրէք :

— Պու մատմու ազէլլէրին հաիզ օլտըզլարը էվսաֆր
նատիրէյի լայըզը վէճհ իւզրէ սիզէ մէտհ իթմէքսիզին
քէնտիլէրինտէն այրըլմագ իսթէմէտիմ . - տէտի :

Տակոպէր . - Պու սէօյլէտիլինիզ սէօզէ թէաճճիւպ
իթմէմ , մատամ . . . պու հարէքէթինիզտէն տօլայը բէք
զիյատէ մէմնուն ըմ : Սամարմ քի ֆէտաքեարլըղըն պու-
լաշըգ պիր իլլէթ կիպի սիրայէթ իթտիլի հազգընտա պու
քիւղիւք ինատճըլարը գանտըրտընըզ :

Բրէնսէս . - (Կէնճ գրզար իլէ մանիտար պիր նիկեան
թէաթի իտէրէք .) Միւսթէրիհ օլունըզ , էֆէնտիմ , քէնտի-
լէրինէ հէր նէ՝ սէօյլէմէք լազըմ ըսա , սէօյլէտիմ . շիմտի
պիր պիրիմիզին էֆքեարընը անլայօրըզ :

Պու սէօզլէր Տակոպէրի քեամիլէն խօշնուտ իյլէտի :
Մատամ տը Սէն-Տիգիէ իսէ՝ էօքսիւղլըլէ սուրէթի մուշ-
ֆիգանէտէ վէսու իթտիքտէն սօնրա , արապասընա բա-
քիպ օլարագ , միւլագաթըն նէթիճէսի նէ՝ օլտըղընը ան .
լամագ իւզրէ օրատան պիր գաշ ատըմ ուղագտա պիր
մէյտան արապասընտա պէքլէմէքտէ օլան Ռօտէնի պուլ-
մաղա կիթտի :

Բարեբա զվանորնուս , Ռարիսին պի խիւն մահալլէլէ .
բինուս թէկսիս օյունան մափազ գաթ խաւթէխանէլլէլլէ
պէրապէր , պիր տէ Մահմադ սոյադրնուս փազը պիր խա-
նէնին զվին զաթնուս թէկսիս խախմիչ իտի : Պու տախ-
րէ « փազթար պօջ օյտրդնուս , սահիպի աւիր մէհնա-
նէն հիւքի մէթէ թէսլիմ իթմիչ իտի : Պիրտէն պիրէ քո-
լէրալա թութուս պ տա թէհիլլէլլի պիր հարտէ պուրուն-
սորգլարր իշուն տէրհա խաւթէխանէլլէլլէ նազլ օյունա-
մալան Քաղրրար օրալա նազլ խախիլլէլլէ իտի :

Ուստիս և հասկանիմի մեհն ու սէնտ իշտն շուրաւարնը
սէղլէլէլիմ յի . ո զէման պու մուվազ գաթ խոտթէխա .
Նէլէրտէ եալլընրզ հէր տիւրլիւ իխթիլարի իյանէլէր եազ-
տրլըրլմազլա իլթիթիւ ոյունմալըպ , հաթթիւ զէնկլին , փա-
զրը , իշէի , սէնտաթըեաթ , հէր սընըփ խալզա մէնտապ
աաթէլէլ , մէղլիւր խաթթէլիանէլէրտէ միւթէմաաթիլն իճ-
րաթիւազաթէթ իթմէլ զէ յոլէրալա իտիտլանլար հազ-
զընտա իտալիպլէրին զէրաիլի իթէնպիհաթըն իճրաաթնա
եաթտըթմ իլլէ մէլ իւզըլ կիճէլի զէ կիւնտիւզլիւ խրաաթթ-
լէրտէ պուլունալլար ըաթ :

Հէր սրերքի գատրնդար տախի՝ պէտպախիթ լարա մուա.
վնէթ իշուն պու շէվդի տմու միյն իշմիւրաք իտերդեր ի.
տի . էկէր մուհնու պիւլթ տուղու սրերն Նէ՝ տերէնէ մուհ-
իմէրէմ՝ օլտրդրնր պիլմէմիշ օլապրտարդ . պինդէրնէ գա-
տրնլար արասընտու , պիրի աորդլատէկեան զիւ միւնսինէ վէ

առկելով առ Լանաֆի գէւ. կիւն, Լորի արմրաֆրոնա մէնաու պ իջի
կէնճ վէ կիւ գէ, Կառարմր զիբր իտէ պիլիւր խախ. պաւնյաւ
յաւերաւորն Էն պիլյաւտէ հիւ յո՝ սիւրաւիւիւ պէշ ալթր կիւն
չարաֆրոնաւ ճհեր սապաճ կէլիպ, Բարիս մահալլէլէրինաւն
պիլիւնին մաւ/ազ գաթ խաւթ Լիւանէսինէ կէթիւրէն ֆա.
դրւ խաւթէ կէւանք պալլորմազ կիպի իմէ հիւլէլի վէ ֆաւ.
գաթ ալիւնէնապաւնէ պիւր իշէ րահալէլէր իլէ պէրապէր
իշթիւրաւք իտէրլէր իտի :

կէրէք յու հարեւրեալծր չէփազախքեարանէ վէ կէ.
րէք զէմանրմիպտա վուգուս ճէլէն մուսմէրախծր սախ.
րէի ալիճէնապանէ՝ պազր Բարա Թարաֆաուրարմըն
խաախաւարչ Նէ՝ զատար պիհուսէ վէ թարաֆիկրանէ ոյ.
արդընը խաղաթ իտէրլըր ։ Պունդարըն զաւլլինէ ։ տիւն.
եւլի ալէազալարտան վարէսիէ օլտրդլարը իշուն ։ Բաւ.
նիլլիթիւն մէտարը չէրէֆ վէ իֆալիսարը օլտն ֆէտաւթար.
լլղ վէ չէֆաղախ տաւրընը կէսսիէրմէք հալընը չէն.
տիլլիթն ալիտ իմիչ ։ պունդարըն իսախասընէա ։ մէսէլա
ճան չէրէլէն պիւր տտէմէ սոն մուսվէնէթի ինչա իտէն
պիւր րաւազըն ճէտարէթ վէ ֆէտաւթարլլղընա մուսախ
ճէմիլէթի պէշէրիլ տրատընտա հիչ պիւր չէլէթէստիւֆ
իտիլէմէզ իմչ ։ Լոճիլի ճէրիֆին թափսիլէ իթախի ֆէ.
տարեարլլըր՝ չէնտի թարիզաթընա ալիտ օլտն տրաւ.
զիլի տիւրիւս իշլէմէք տէրէճէսին վարտըրան Թարթա.
րիզաթըր րահիպիւտէն տահա շալանը հաւթթ պիւր չէլ
պուրունամազ ըմիչ ։ ։ Հասարաթըր չէնտիլէրինէ ալիտ օ.
լան սրազիտէ չիֆթ սիւրմէք վէ իտիստմ տիլմէք հու...
հազրզաթէն հալլիթպախչ պիւր հարէլէթ տիւր ։ պիւնա.
լն ալէլհ պիլտէ պունա զարչը օլտնէա զուվլէթիմիզլէ
հալլաւն օլտըրըր ։

Լենհուգ , Քաղիւնի յիւր բարագաստ պոլլոնան է .
 յիւիւի թաղաիւր իմ մէջը պէրապէր , աճիպանէ սիւալ ի-
 աւրից բի , կիճէնին վէ կիւնտի պիւն հէր սաւթընաւ

Նիհայեթ, ճէսուր վէ երկիթ ատէմէր րահիւ մի, քէշի՛շ մի, բարա՛ղ մի արջուր ըի, կիճէնին վէ կիւնտիւ. զին հէր սաաթընտա ինանըմայաճազ պիւ ճէսարէթ, է Եանդընըն ալէվլէրի իշինէ արջուր վէ յէնտիլէրինն պաւյան մալլէրի վէ թանրամտրդլարը ատէմէրի գուր. թարմազ իշին Եանմազտա օլան տիրէքլէր ի զէրինէ թըրմանըրլար. հէմ ալ պունը պիւ կէօնէ դուրուր վէ թէքէպպիւր էսէրի կէօթէրմէքսիդին, Եէտէքլէրի թա- յին էքմէյինտէն պաշպա պիւ իւճրէթլէրի վէ կիլինտիք- լէրի ապէր էսվապընտան պաշպա պիւ թիթիլապըրը օլ- մազսըզըն վէ պա խուսուս ճէսարէթ վէ ֆէտաքեարլըգ Եէնիլէն շէյի յէնտիլէրինն հասը իթմէք իտտիսընտա վէ պիւ կիւն ազիդէր արապըն Կէշմէք իսիլեասընտա պուլունմազսըզըն Եարալլար:

Գունընյա պէրապէր, պիզ գանն իտէրիզ ըի պէլլի ծիկիւմի Եանդընտա հայաթընը թէհիլէյէ գօյմուշ, ա- լէվլէր արասընտան պիւ շօգ իսթիլարլար, գատընլար վէ յօճուզլար գուրթարմըշ վէ Եանդընըն իսիլեպաթընա գարշըլէք շօգ յէհիլէրի մուհաֆազա իթմիլ օլան պուն- ճա ճէսուր պալթամըր ասքէրլէրի՝ հիւ Եէտէք Գողիկարպոս, Ծրիլ զթիւէօ վէ Ռրիվէ կիպի էվիյա վէ սաիր ազ շօգ մու- ազղէզ օյմուշ ատէմէր գատար կէրէք ճէնապը Հազգ վէ կէրէք ինանիլէթ նազարընտա մազպուլ իըտմէթլէր իյֆա իթմիշ տիրէր:

Խալլը, խալլը, պիլ Եիւմլէ ասըրլարըն, գափմարըն վէ ֆէլսէֆէլէրին գափախտի ախլազիլէսի վէ ինսանլարըն թէտրիճէն իսկաա պուլմասը սալէսինտէ, շէֆազաթ, ֆէ- տաքեարլըգ վէ պիրատէրլիք տուլղուլարը հէմն հըսսիյա- թը թապիլիլէ հիւքմնէ կիրմիշ օլուպ, ինան սէպէպի իըլգաթը օլան սաատէթի նիսպիլէտէ պուլունընճա, հըսսիյաթը մէզքիւրէ յէնտիսինտէ շայանը հայրէթ պիւ սուրէթտէ թէֆէյեիւզ վէ թէրազգը պուլունյա:

պիշարէկեանքն էճէլ եաթաղը ուճընա շիթապ իտէն ֆու-
գարա հէքիմլէրի , քուէրա զէմանընտա պիր կէօնէ ֆիրրի
մէնֆաաթըրվէրանէ պուլունմազ «բզքն քէմայր ճէսա-
րէթլէ հայաթլարընր թէհլէքէյէ գոյան թապիպլէր վէ
վազթըյյա Սրանեաաա սարը սրթմանըն էհայիյի գափու-
րուպ մահվ իթմէքտէ օյտըզը որրաաա , ֆլէնն վէ ինսանի-
յէթ խաթըրէսի իչուն Սրանեայա կիտիպ էօյիմէ գարչը
կէօյիւ « վէրմէյի պիր յութֆ մազամընտա թապէպ իտէն
այիմլէր՝ րահիպ մի , քէչի՛չ մի , եօգսա բարազ մը տըր-
լար :

Աճապա պէքեար օյմազ վէ եախօտ տիւնեկվի ալէա-
գայարաաան վարէսթէ պուլունմազ խուսուսը՝ մը պունճա
այիճէնապ աաէմլէրէ գուվլէթպախչ օյույօր րար : Պուն-
լար՝ էյլէնճէ վէ եախօտ ֆամիլեա վազիֆլէլէրի իլէ
մէչդուլ օյտըզլարը իչուն , հայաթլարընր ֆէտա իթմէք-
տէ թէրէտաիւտ իտէրլէր մի իտի : Խայր , իչլէթնաէն
հիչ պիրիսի պու ֆէտաքեարլըզ իչուն աիւնեկվի էյլէն-
ճէլէքաէն կէրի տուրմազ րոր : Պունլարաան էրսէլիսինին
զէվճէլէրի վէ էվլատլարը վաւր րտը , իչթէ պիրաաէլլէրի-
նին զէվճէլէրինի վէ էվլատլարընր գուրթալմազ իւզրէ
նէֆսլէրինի էօյիւմ՝ թէհլէքէսինէ աթմալարը՝ մահգա րէ-
տէրլիք զէվզինին նէ օյտըզընր թապտիր իթմէլլինտէն
նէչէթ իտիյօր րտը , խիւլաաա , պունլարըն պէօյլէ գահ-
րամանճասընա էյիլիք իթմէլլէրի ճէնապը Հազգըն միւ-
րատընճա եաչամազտա օյմալարընտան իլէրի կէլիյը
րտը , գիրա ճէնապը Հազգ ինսանը մանաթըրաաքի եա-
լընըզլըզ իչուն տէյիլ , ֆամիլեա իչուն եարաթմըչ տըր :

Վէնտիլլինին օյմայան արազիյի թէրլէրի իլէ սուլա-
յըպ չիֆթ սիւրէն վէ հալ պու քի էվլատլարընըն իհթի-
յաճաթը գարուրիլէթնէ քիֆայլէթ իտէպիլէճէք գաաաար
իւճրէթ ալամայան միլեօնլարճա չիֆթճիլէր վէ էքիւճի-
լէր Թրաք թարիզաթընա մը մէնսուպ տըրլար :

Խալր, խալր, պազը Բարա թարափտարարներն ի-
նանտրամագ իսթէտիքլէրի վէճճէ, ինսանըն ինսան հագ-
գրնտա կէօսթէրմէսի մուզթագի օլան ֆէտաքեարլըգ
աուղղուսընը եարնըգ պիլ թագրմ էնթրիգաճը վէ շա-
մաթաճը Բաբա թարափտարարը մուհաֆաղա իթմէմիշ
տիլէր, կէրէք նագարիլաթտա վէ կէրէր ամէլիլաթտա,
Սարկոս Լէրեյիոս Ս. Սովհաննէս իլէ հէմայար օլարղըր կի-
պի, Պլատոն՝ Ս. Ոգոստինոս իլէ վէ կոմբուկիոս տախի Ս.
Սովհան Սակերեբան իլէ հէմայար տրըլար, Բէք էսկի գէ-
մանլարտան թա պիզիմ կիւնլէրիմիգէ գատար, վալիտէ-
լիք, տօսթլըգ, մուհապպէթ, ֆէնն, շէրէֆ վէ սէրպէսթ-
լիք կիպի տուղղուսարտա սահիպի շէհնէթ վէ նամ օլմուշ
պիլ խալր տաթմէր կէօրիլմիշ տիլ քի, պուսյար թագ-
վիմէրտէ օգուճան աղիզլէրէ վէ շէհնէթէրէ գարշը պիլէր
շէհիտ աւտ օլունապիլիլէր, էվլէթ, ելինէ թէքրար ի-
տէրիք քի ինսանլիլէթէ հասըր նէֆա իթմիշ օլմագ իտտիա-
սընտա պուլունան րահպլէր՝ քոլէրանըն էն պիլատէ տէհ-
շէթլէ հիւքմ իթտիլի կիւնլէրտէ, պիլատէրլէրի մէսապէ-
սինտէ օլուն սաիր ինսանլար իշուն, սէֆիհ տէլիգանլըլար-
տան, ճիլլէքեար գատընլարտան, պուլթէրէսթ սէնաաթ-
քեարլարտան, հէր շէլի Ոլլահ թանըլան ալիմէրտէն վէ
մատալյեուն մէզհէպինտէ պուլունան թապիպլէրտէն զի-
յատէ պիլ շէլ եարմատըլար:

Սատամ տը Սէն-Տիգիէնին էօրսիլ զլէրէ վուգու
պուլան զիլարէթինտէն պէրու իքի կիւն կէշմիշ իտի,
Վագթ թագրիպէն սապահըն սասթ օնու իտի, Մու-Պը-
լան սօգաղընտա թէէսիս իտիլմիշ օլան մուվագգաթ խաս,
թէխանէտէ կէօնիլիլ օլարաղ կիճէ խրտմէթինտէ պու-
լընան աւտմէր տէլիշէրէր, եէրլէրինէ պաշգա կէօնիլ-
լիլէր կէշմիշ իտի:

Իէնի կէլէնլէրտէն պիլիսի օ պիլլէրինէ խիթապէն:

— Պագսանըգ ա, էֆէնտիլէր, նէ՛ հալտէ իզ... պու
կիճէ խասթալարըն մըգտարը աղալտը՝ մը. — տէլու սօր-
տու:

— Թէէսսիլֆ օլունուր քի աղալմատը... լարին թա-
պիլլէր խասթալըղըն էն եիւքսէր տէրէճէսինէ վասըլ
օլմուշ օլտըղը զաննընտա պուլունըլար:

— Տէմէք քի գարիպէն աղալաճաղը իւմիտ օլունա.
պիլի:

— Պու կիճէ խրտմէթ իտէն կէօնիլիլէր արասըն-
— քոլէրայա թուլթուլան օլտու մու:

— Տիւն օն պիլ քիշի կէլտիք, պու սապահ տօգուզ
քիշի գալտըգ:

— Իշթէ օ ֆէնա... պու իքի քիշի պիլտէն պիլէ՝ մի
վարուլտըլար:

— Պիլի եիկիլմի պէշ եաշընտա կէնճ պիլ սիվարի
զպըթը իտի... պիշարէ տէլիգանլը զանն իտէրսին քի
եղլորըրմիլա վուրուլտը վէ պիլ շարեէք գարֆընտա վէ-
թթ իլլէտի, պու կիպի հալլէր շօգ կէօրիլմէքլէ պէ-
րպէր, հէրիմիգ տէ տիւշարը տէհշէթ օլուպ գալտըգ:

— Պիշարէ տէլիգանլը...

— Սէրգում խասթալարա թէշվիգքեարանէ վէ իւ-
միպախշ սէօզլէր սէօլլէր իտի, հաթթա խասթալարտան
էքսէրիսինի էօլլէ պիլ ճանլանտրմիշ ըտըր քի, քոլէրա-
նան զիլատէ քոլէրա գօրգուսընտան խասթալանմիշ օլան
պիլ շօգ քիմէլէր անըն սէօզլէրինտէն գուվվէթ վէ ճէ-
տարէթ պուլարագ, հէման պիւս պիլթիւն էլիլէշմիշ
աղղարը հալտէ խասթէխանէտէն շըգտըլար:

— Նաղըգ... պէօլլէ ճէսուր պիլ տէլիգանլը էօլ-
մէմէլի իտի... ֆագաթ նիհայլթ շանլը պիլ սուրէթտէ
էօլմիւշ... պու եօլտա էօլմէք տախի մուհարէպէտէ էօլ-
մէք գատար ճէսուրանէ տիր:

— Սատագաթ վէ ճէսարէթտէ քէնտիսիլլէ րէգա.

պէթ իտէպիլէճէ, պիր քիմսէ վար րսա, օ տա՛ րահիպ Գաբրիէլ նամրնտա մէլէք շէհրէլի կէնճտէն պիր բաբազ տըր, Պու ատէմ Եօրուլմագ պիլմէզ. պիր իրի սաաթ րա. հաթ իտէր իթմէզ, պիր խասթայը պրրագըպ օ պիրինին Եանրնա գօշար վէ հէր քէսէ իճրաի մուավէնէթ իսէր. հիշ քիմսէլի ունութմագ. ճան ու կէօնիւտէն վէրտիլի թէսէլլիլէր՝ սէնաաթընըն իգթիզասը օլարագ էզպէլլէն. միշ ատի սէօզլէրտէն տէյիլ տիր. խա՛յր, խա՛յր, պիշարէ պիր գատըն Եիւրէք բարալայաճագ. պիր սուրէթտէ ճան շէքիշտիքտէն սօնրա վէֆաթ իթմիշ իտի. պու կէնճ բա. բագ մէրգումէնին կէօզլէրինի գաբատըղը սրրատա, հէօն. քիւր հէօնքիւր աղլատըղընը կէօզիւմլէ կէօրտիւմ. Ս՛հ, պիւթիւն բաբազլար օնա պէնզէսէլէր իտի, նէ՛ ալէա Ը՛ուր Ը՛տը :

— Շիւպհէսիզ, տիւնԵատա քէրէմքԵար պիր րահիպ գատար միւհթէրէմ պիր շէյ օլամագ... Պու կիճէ ա. րանրգտա քուէրայա թութուլուպ էօլէն տիկէր պիշարէ՞ քիմ տիր :

— Օ՛հ, պունտան պահս իթմէյէլիմ... պու պիշա. րէնին վէֆաթը բէք տէհշէթլի օլտու... օ միւտհիշ մէն. զարէ էլան կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տուրույօր կիպի զանն իտիյօրըմ :

— Քուէրատան պիրտէն պիրէ՛ մի վուրուլտը :

— Էկէր Եալընըզ քուէրատան էօլմիւշ օլսայըտը, խաթըրէսինտէն պէլքի օ գատար տիւշարը տէհշէթ օլմագ Ը՛արմ :

— Եա նէտէ՞ն էօլտիւ :

— Սէպէպի վէֆաթը տէհշէթլի պիր հիքԵայէ տիր. Պունտան իւշ կիւն էվլէլ, պուրայա պիր ատէմ կէթիր. տիլէր քի, Եալընըզ քուէրայա թութուլմըզ զանն օլունը. յօր բտը... պու ատէմին իսմ ու շէօհրէթլինի էլպէթթէ սիզ տէ իշիթմիշսինիզ. . . պիւթիւն Բարիս խալզընը

Բորթ-Սէն-Մարթէն թէաթրօսընա ճէլպ իտէն մէշհուր վահշի հայվանյար ղայիպի տիր :

— Անլատըմ . . . Սորոք տէյի մի . . . ալըշտըրմըշ օլտըղը սիյահ պիր բարս իլէ պիր թագըմ օյունլար իճրա իտէր իտի :

— Խա քէնտիսի . . . պու ատէմին վերտիյի թէմաշալարտան պիրրնտէ պէն տէ հազրր պուլունմըշ ըտըմ . պու թէմաշանըն նիհայէթինտէ , կէնճտէն պիր Հինալի ռիվալէթի վագըայա կէօրէ պահա թու թմըշ օլտըղընտան , թէաթրօ սահնէսինէ աթըլըպ սիյահ բարսը էօլտիւրտիւ : Իշթէ պու Սորոք էվվէլա քոյէրայա թուլթուլմըշ օլմագ զիւիւմիյլէ պուրայա կէթիրիլտի , վէ ֆիլ հագրգա իւզէրինտէ քոյէրա ալաիմի կէօրիւլիյօր ըտր . . . լաքին քէնտիսինտէ պիրտէն պիրէ տիկէր պիր խասթալըգ տախի զուհուրա կէլտի :

— Նէ խասթալըգ :

— Գուտուզ խասթալըղը :

— Գուտուրտը մը :

— Էվվէթ . . . վահշի հայվանլարա մախսուս օլան գաֆէստէ մուհաֆըզլըգ իտէն քէօրէքլէրտէն պիրինին պիր գաշ կիւն էվվէլ քէնտիսինի ըսըրմըշ օլտըղըրիւ իգրտր իթտի . ֆագաթ թէէսսիֆ օյունուր քի , պիզիմ պիշարէ արգատաշըն վէֆաթընա սէպէպ օլան գուտուզլըգ իլլէթի զուհուրա կէլտիքտէն սօնրա պու իգրարտա պուլունտը :

— Պու գուտուզլըգ նասըլ զուհուրա կէլտի :

— Սորոք՝ տիկէր իւշ խասթա իլէ պէրապէր պիր տատա եաթըլօր ըտր : Պիրտէն պիրէ պիր ճիննէթէ տիւլար օլարագ , պաղըրա պաղըրա այաղա գալգար վէ ճինլարթմըշ կիպի տըշարըլա սէլիրտիր . պիզիմ պէտպախթարգատաշ տա գարշըսընա չըգըպ քէնտիսինի թուլթագ իթէր . պու միւմանաաթ իւզէրինէ Սորոքըն ճիննէթի

պիր գաթ տաճա արթարագ, արգատաշրմըզըն իւզերինէ ւթըլըր վէ պիր գաշ եերինտէն ըսըրըպ գօթարբըր վէ նիհայեթ տէհշէթլի պիր սինիր շէքիլմէսինէ տիւշար օլաւագ, եերէ տէվրիլիր:

— Ա՛հ, հագգընըզ վար րմըշ, սահհի տէհշէթլի շէյ...
Մորոքըն ըսըրտըղը պիշարէ ճէ՞ օլտու:

— Նէ՞ օլաճագ... իճրա օլոււնան մոււվէնէթ վէ միւտաւաթ իւէ պերապեր, պու կիճէ տէհշէթլի իշքէն՝ ճէլէր իշինտէ վէֆաթ իյլէտի. զիւա պիշարէնին իւզերինէ պիր պէյին հուժմասը կէյմիշ իտի:

— Մորոք տախի էօլտի՞ւ միւ:

— Պիլմէյօրըմ... պու պուհրանյարտան սօնրա էքսէրիյա զուհուրա կէլէն տէրմանսըզլըզ էսնասընտա քէն՝ տիսինի սրգը սրգըյա պաղլատըլար վէ պու խանէնին եօ. գարըքի գաթընտա վագը պիր օտայա գաթաթտըլար... քէնտիսինի տիւն օրատան պիր խասթախանէյէ նագլ իտէճէքլէր իտի:

— Էլան եաշայօր մը:

— Խայր, էօլմիւշ օլմալը... հէքիմլէր անճագ եիկիրմի տէօրթ սաաթ եաշայապիլէճէյիճի սէօյլէյօրլար ըտը:

Պու մուհավէրէյի իտէն ատէմլէր՝ խանէնին գէմին գաթընտա վագը պիր թէնէֆֆիւս օտասընտա օթուրմըշլար ըտըքի. կէօնիւլլիւ օլարագ խըւմէթ իթմէյէ կէլէնլէր էքսէրիյա օրատա իճթիմա իտէրլէր իտի:

Պու օտա պիր թարաֆտան խասթէխանէնին պէօյիք սալալարընա վէ տիկէր թարաֆտան տա՝ քէնճէրէի հավլիյէ նագըր օլան սահանյրղա միւնթէհի իտի:

Մուհավէրէյի իտէնլէրտէն պիրիսի քէնճէրէտէն տըշարը պագմըշ օլտըղընտան:

— Ա՛հ, եա՛ Ռապպի, շու միւքէլլէֆ արապատան էնէն իքի կիւզէլ գըզլարա պագընըզ... նասըլ տա պիր

պիրւերինէ պէնդէ, յօրլար հագըգաթէն պու միւշապէհէթ
բէք դարիպ տիր . - տէտի :

— Պէսպէլլի պունլար էքիզ տիրլեր . . . պիշարէ՝ գըզ-
լար , մաթէմ էլպիսէսի տէ կիյինմիյլեր . . . իհթիմալ քի
բէտէրլերի վէ եախօտ վալիտէլերի վէֆաթ իթմիշ տիր :

— Ղալիպա պու թարաֆա կէլիյօրլար :

— Էվվէթ . . . գաբու էօնիւնտէքի նէրտի պաշտաշ
եօգարը չըգը, յօրլար :

Ծիլ հագըգա պիր ազ սօնրա Բօզ վէ Պլանշ՝ կէօզ-
լերինտէ էսէրի մէթանէթ վէ ճէսարէթ կէօրիւմէքլէ
պէրապէր , գօրգու վէ էնտիշէյի իյմա իտէր պիր չէհրէ
իլէ թէնէֆֆիւս օտաւընա կիրտիլեր :

Պիրլիքտէ գօնուշմագտա օլան իքի քիշիտէն պիրի
կէնճ գըզլարլըն ալթիւսթիւլիւնտէն միւթէէսսիր օլարագ ,
եանլարընա կիթտի վէ քէմալը նէզաքէթլէ :

— Պիր շէյ մի իսթէ, յօրսընըզ , մատմուազէլլեր . - տէ-
յու սօրտու :

Բօզ . - Մոն-Պլան սօգաղը մուվագգաթ խասթէխա-
նէսի պուրասը տէյիլ մի տիր :

— Էվվէթ , մատմուազէլ , պուրասը տըր :

— Խրամպլէլի մատամ Օկիւսթին նամընտա պիր գա-
տըն իքի կիւն էվվէլ պուրայա կէթիրիլմիշ . . . քէնտիսինի
կէօրէպիլի՛ր միյիզ :

— Լաքին շուրասընը պիւմէլիսինիզ քի , խասթէկեան
սալալարընա կիրմէք թէհլիքէտէն խալի տէյիլ տիր , մատ-
մուազէլ :

Բօզ . - (Թէհլիքէտէն գօրգմատըղընը իյմա իտէր լա-
թիֆ վէ մէթին պիր սէտա իյէ .) Պու գատըն պիզիմ
ազիզ սօսթըմըզ օլտըղը իշուն , քէնտիսինի պէհէմէհալ
կէօրմէք իսթէրիզ :

— Բէք էյի , լաքին արատըղընըզ գատընըն պուրա-
տա պուլուշտըղընը գաթիլէն սէօլլէյէմէմ , մատմուա-

զէլ. եկեր սօլ թարափտարի տաիրէյէ կիրէճէք օլուրսա-
նըզ, րահիպէ Մարթայր քէնտի օտասընտա պուլուրսը-
նըզ. խասթա գատընլար սալասընա քէնտիօի զարըլըր .
տիլէտիլինիզ մալիւմաթը սիզէ վէլէպիլիր :

Պլանշ քէնէքքիւր իտէրիզ, էֆէնտիմ ք տէյէրէք
սուրէթի նազիքեանէտէ էյիլտի վէ պատէհու հէմշիրէ-
սիլլէ պէրապէր, սօլ թարափտարի տաիրէյէ կիրտի :

Քէնտիլէրիլլէ գօնուշան ատէմ Բօզ վէ Պլանշըն ար-
գասընտան պագարագ .

— Հագըգաթէն կիւզէլ վէ սէվիմի տիրլէր . . . եկեր
պիր ֆէլաթէթ . . .

Մէրգում սէօզիւնիւ իքմայ իտէմէտի, թամ պու սը-
րատա օ պիր օտալարտա տէհէթ սէտալարը իլէ գարը-
շըզ գօրգունն պիր վէլվէլէ գուհուրա կէլտի վէ միւթէա-
գըպէն թէնէֆֆիւս օտասընա միւնթէհի օլան գաբուըն
իքի գանատը ճէպրէն աշըլարագ, էքսէրիսի զայըֆի վէ
եարը չըպլագ օլան պիր չոգ խասթայար պէնզլէրի քիւլ
քէսիլմիշ օլտըղը հալտէ . լիման եթիշին . . . իմտա տ . . .
գուտուրմըշ հէրիֆի թութըն . . . ք տէյու հայգըրարագ
թէնէֆֆիւս օտասընա սէյիթիթիլէր :

Պու պիշարէլէրին թէհիքէտէն գուրթուլմագ իչուն
թէնէֆֆիւս օտասընըն եկեանէ գաբուըն իւզէրինէ հիւ-
ճիւմ իթտիլէրի սըրատա հասըլ օլան գարըշըզլըղը վէ
պու տար կէշիտտէն պիր քէվվէլ տըշարըյա ճան աթ-
մագ իւզրէ նէ՝ եօլտա իթիշիպ տէօլիւշտի քէրիլի վէ
եքտիկէրինի նասըլ էգիպ չիյնէտիքլէրինի թասվիր իթ-
մէք գապիլ օլամագ :

Պու պէտպաթիթլարտան սօնընըսը բաթըրտը էսնա-
սընտա եէրէ տէվրիլմիշ վէ տտէթա ալագլար ալթընտա
էգիլմիշ օլտըղընտան, գանլարա միւլէմմա օլան էքէրիլէ
եէրտէ սիւրիւնէրէք գաբուտան տըշարը չըգտըղը սըրատա,
պուննա տէհէթին սէպէպի եկեանէսի օլան Մօրոք գու-
հուր իթտի :

Մէրգում բէք տէհէթէնկիզ պիր հալտէ իտի . . .
Պէլինտէ պիր եօրղան բարչասը պուլունըյօր վէ մօս մօր
քէսիլմիշ օլան կէօլտէսի չոր չոպլագ օլուպ, գօբարմըշ
օլտըղը պաղլարըն բարչալարը հէնուզ պաճագլարընըն
էթրաֆընտա կէօրիլիւյօր ըտը . սարըյա մաիլ օլան սըգ
սաշլարը տընը իւզէրինտէ տիմ տիք տուրմըշ օլտըղը կի-
պի, սագալը տախի այնը հալտէ պուլունըյօր ըտը . կէօզ-
լէրի իսէ գան չանաղընա տէօնմիւշ օլան խանէլէրի տէ-
րունինտէ տէօնէրէք, ճամ կիպի բարլամագտա վէ տու-
տագլարընտան տաիլի քէօրիլէ ֆըշգըրմագտա իտի . արա
սըրատա պօլուզ պօղուզ հայգըրըպ տուրուր ըտը . տէ-
միր կիպի բէք օլան վիւճուտիլին տամարլարը գօբաճագ

տէրէճէտէ կէրիւմիշ օլուպ , բէմիշի բարմագլարընը իլէ-
րիյէ ուզաթմըշ օլտըղը հալտէ , վահշի պիր ճանկէր կի-
պի սըշրամագտա իտի :

Ո՛րորք՝ գօլալամագտա օլտըղը ատէմլէրին գաշմըշ
օլտըղլարը գաբույա այաղընը աթաճաղը սըրատա , գօ-
շուպ իմտատա կէլմիշ օլան ճէսուր ատէմլէր կէրէք պու
գաբույը վէ կէրէք խասթէխանէնին սալալարընա միւն-
թէհի օլան տիկէլ , գաբույարը տըշարտան գաբամաղա
մուվաֆֆագ օլտըլար :

Ո՛րորք պու սուրէթլէ հապս իտիւմիշ օլտըղընը կէօ-
րիւնճէ , բէնճէրէյէ տօղրու սէլիթէրէք , գըրրպ հավի-
յէ աթըլմագ իսթէտի . լաքին գուտուղ իլլէթինէ միւպ-
թէլա օլանլար բարլագ չէլլէրտէն վէ պախուսուս այնէ-
տէն ֆէվզ էլ ատէ գօրգտըղլարընտան , մէրգում ճամ-
լարըն այնէ կիպի բարլատըղընը կէօրիւնճէ տիւշարը տէհ-
շէթ օլուպ , կէրի կէրի չէրիտի :

Պիր ազ սօնրա , հավիտէ թօրլանմըշ օլան խասթա-
լար՝ մէրգումըն գաբանմըշ օլան գաբույարը աշմագ իշուս
տէլի կիպի ուղրաշըպ տուրտըղընը բէնճէրէտէն կէօրտիւ-
լէր : Ֆագաթ մէրգում պու պապտէքի սայ ու զայրէթի-
նին պիհուտէ օլտըղընը անլայարագ , վահշիյանէ պիր սու-
րէթտէ հայգըրմաղա վէ գաֆէսինտէն տըշարը չըգաճագ
հօլու արայան եապանի պիր հայվան կիպի , պուլունտըղը
օտա իշինտէ շաբուգ շաբուգ կէղինմէյէ պաշլատը :

Լաքին եիւղլէրինի բէնճէրէյէ տայաթմըշ պու մէն-
զարէյի սէյր իթմէյտէ օլանլար պիրտէն պիրէ պիր ա-
վազէի տէհշէթ սալը վէրտիւէր :

Ո՛րորք՝ Ռօզ վէ Պլանշըն պիր ազ էվվէլ կիրմիշ օլ-
տըղլարը օտայա աշըլան քիւշիւք գաբույը կէօրմիւշ ի-
տի :

Սէրգում պու գաբուտան տըշարը չըգապիւնճէյինի
իւմիտ իտէրէք , գաբունըն տիւյմէսինի շիտտէթլէ չէքտի վէ

իշխաններն վու գու պույան մու գավէմէթ իլէ պէրապէր, եա-
րը աշմաղա մուվաֆֆադ օլտու :

Հավիտէ թօրլանմըշ օլան ղալէպէլիք՝ րահիպէ Մար-
թա իլէ էօքսիւզլէրին գօլլարընը դաքուլա տայաթմըշ օլ-
տըզլարը հալտէ , վար գուվլէթլէրիլլէ եիթմէքտէ օլ-
տըզլարընը քէմալը տէհշէթլէ միւշահէտէ իթտիլէր :

51

ԳՈՒՏՈՒՋ ԻԼԼԵԹԻ

Հավիտէ թօրլանմըշ օլան խասթալար՝ Մորոքըն րա-
հիպէ Մարթա իլէ էօքսիւզլէրին պուլուէտըղը օտանըն
գաքուսընը նաւըլ մէճնուէնանէ պիր շիտտէթլէ աշմաղա
լապալատրղընը կէօրիւնճէ , տէհշէթլէրի պիր գաթ տա-
հա արթտը վէ գօրգուլարընտան հայդըրարագ շու սէօզ-
լէրի սէօլլէտիլէր :

— Բահիպէ Մարթանըն իշի պիթտի . . . գաքու հէ-
րիֆին գուվլէթլէն տայանամայըպ աշրլաճագ տըր :

— Պագ պէլայա քի օտանըն տա պաշգա գաշաճագ
եէրի եօգ տըր :

— Բահիպէ Մարթա իլէ պէրապէր մաթէմ՝ էլպիտէ-
սի կիլինմիշ իքի հէնճ գըզ տախի վար տըր :

Հավիտէ պուլուէնան ճէսուր պիր ատէմ պու մէնզա-
րէտէն միւթէէսսիր օլարագ :

— Լաքին պու պիշարէ գատընլարը օ մէճնուէնըն րէն-
լէի ճանվէրանէսինէ պրրագմոգ ալշագլըգ տըր] . . . եիւ-

բխիւն, տօսթլար. - տէյէրէք, թէնէֆֆիւս օտասընա կիր-
մէք իւզրէ նէրտիւպանա տօղրու սէյիթտի իսէ տէ, պիր
գաշ քիշի մէրգումը թութարագ .

— Արթըգ իշ իշտէն կէշտի, քէնտինիգի պիհուտէ
եէրէ թէհիքէյէ տիւշար իտէճէքսինիզ. - տէտիւէր .

Պու սըրատա պիր գաշ քիշիւէր շու սէօզլէրի սէօյլէ-
տիւէր .

— Իշթէ րահիպ Գաբրիէլ կէլէյոր .

— Պիրինճի գաթտան աշաղը էնիյօր . . . բաթըրտըյա
տօղրու գօշույօր .

— Նէ վար տէյու սօրըյօր .

— Աճապա նէ եաբաճագ .

Ծիլ հագըգա Գաբրիէլ տիկէր պիր սալատա էօյիւմ
հալինտէ պուլունան պիր խասթա իլէ մէշղուլ իրէն, Սո-
րոբըն պաղարընը գօբարարագ, մուվագ գաթէն մահպուս
պուլունտըղը օտանըն տար պիր պաճա բէնճէրէսինտէն
գաշմըշ օլտրղընը խապէր ալմըշ ըտր .

Կէնճ բաբագ, վահշի հայվանյար զայիպինին ֆիրա-
րընտան տէհշէթի թէհիքէլէր զուհուր իտէպիլէճէյի-
նի տէրք իտէրէք վէ եալընըզ քէնտի ճէսարէթ վէ մէ-
թանէթինէ կիւվէնէրէք, պու կիպի թէհիքէլէրին էօնիւ-
նիւ ալմագ իւզրէ գօշուպ կէլիյօր բտը, Գէնտի էմրի իւզ-
րէ, խասթէխանէ խըտմէթճիլէրինտէն պիրի տէ՝ էլինտէ
աթէշ իլէ տօլու պիր էլ մանղալը պուլունտըղը հալտէ
արգասը սըրա եիւրիւմէքտէ վէ պու մանղալ իշինտէթա-
պիպլէրին պաղը իւմիտսիզ խասթալար հագգընտա գուլ-
լանտըզլարը պիր գաշ տալլայաճագ տէմիրլէր գըզտը-
րըլմագ տա իտի .

Գաբրիէլին մէլէքեանէ չէհրէսի սօլմուշ օլմագլա պէ-
րապէր, ալնընտա պիր սիւքիւնէթի ճէսուրանէ էսէրի կէօ-
րիւիւյօր ըտը, Սէրգում ալէլ աճէլէ հալլիյի կէշէրէք
վէ եօլու իւզէրինտէ պիրիքմիշ օլան զալէպէլիյի սաղա վէ

աօլա սիւրէրէք, թէնէֆֆիւս օտասընա տօղրու կիթտի .
լաքին գաբույա եաղլաշաճաղը սըրատա, խասթալարտան
պիրիսի սուզիշլի պիր սէտա իլէ .

— Ահ, րահիպ էֆէնտի . . . արթըգ իւմիտ գալմա-
տր . . . հալլիտէրի բէնճէրէտէն վուգուը հալի կէօրէնիլէր
րահիպէ Սարթանըն իշի պիթմիշ օլտրղընը սէօյլէյօլլար .
տէտի .

Գաբրիէլ ճէվապ վէրմէյիպ, Էլինի հէմաշ գաբուըն
քիլտի իւզէրինէ գօյտու . լաքին իշէրի կիրմէզտէն էվվէլ,
արգասընտան կէլմէրաէ օլան խասթէխանէ խըտմէթճի-
սինէ տէօնէրէք, մէթանէթի պիր սէտա իլէ .

— Տէմիրլէր պէյաղլանաճագ տէրէճէտէ գըզմըշ
տրր . - տէյու սօրտու .

Խըտմէթճի . - Էվվէթ, րահիպ էֆէնտի .

Գաբրիէլ . - Պէնի պուրատա պէրլէ վէ հագըր պու-
լուն, (Տէհշէթինտէն թիթրէմէքտէ օլան պաղը խասթա-
լարա իիթապէն .) Սիգ տէ պէն իշէրի կիրէր կիրմէզ, ար-
գամտան գաբույր գաբայընիւզ . . . Պէն հէր մէսուլլիյէթի
տէրէօհտէ իտէրիմ, սիգ տէ եալընըզ խըտմէթճեար չա-
ղըրտըղըմ վագթ իշէրի կիրինիզ .

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, կէնճ բաբագ քիլտի չէ-
վիրտի, Պու սըրատա հէր քէսին աղգընտան պիր տէհշէթ
վէ հայրէթ սէտասը չըգտր վէ գաբուըն էթրաֆընտա
պուլընան սէյիրճիլէր գօրգուլարընտան ալէլ աճէլէ օրա-
տան սալուշտըլար .

Գաբրիէլ Ճէնապը հագգը իմտատընա չաղըրըյօր
կիպի կէօզլէրինի սէմայա գալտրտր վէ պատէհու գա-
բուըն աշըպ իշէրի կիրէրէք վէ արգասընտան գաբայա-
բագ, Սորոք իլէ եալընըզ գալտը .

Վահշի հայվանյար զայիպի տէ պիր գալլէթ տահա
իճրա իտէրէք, րահիպէ Սարթա իլէ էօքսիւզլէրին գօր-
գուլարընտան էօյիւմ տէրէճէսինէ կէլէրէք հայգըրա

հայդուրա արգատան իմ մէքտէ օլտըգլարը գաբույը հեման քեամիլէն աշմաղա մու վաֆֆագ օլմուշ րուր : Ճա. գաթ Գաբրիէլին այագ սէտասընը իշխտինճէ , պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնտի . վէ էվվէլքի կիպի րահիպէ Մարթանըն օտաւընա կիրմէյէ չալըչաճագ եէրտէ , պիրտէն պիրէ սըչլալըպ կէնճ բաբագըն ի. զէրինէ սայտըրտը :

Գու սըրատա , րահիպէ Մարթա վէ էօքսիւզէր Մուրօքըն պիրտէն պիրէ կէրի շէքիլմէյինն սէպէպինի պիլմէյէրէք վէ պու ֆրրաթտան իսթիֆատէ իտէրէք : արգատան գաբույը սիւրկիւլէտիւր վէ եէնի պիր հիւճիւմէ գարչը քէնտիլէրինի մահաֆագա իթտիլէր :

Մուրօք՝ վահշէթալուտ կէօզլէրինի աշարագ վէ տիշլէրինի կըճըրտաթարագ , Գաբրիէլի պօղազընտան թուլմադ իւզրէ էլլէրինի ուզաթմըշ օլտըղը հայտէ , մէրգոււմըն իւզէրինէ հիւճիւմ՝ իթմիշ իտի . Գաբրիէլ պու հիւճիւմէ քէմալը ճէսարէթլէ կէօյիւս վէրտի . քէնտիսի եէքնազարտա խուսմընըն նիյէթի նէ օլտըղընը քէշֆ իթմիշ օլտըղընտան , խուսմի քէնաիսի իւզէրինէ հիւճիւմ՝ իտինճէ , հէման իքի պիլէլլէրինտէն թուլթտը վէ անը պու սուրէթլէ զապիլ իթմէլլէ պէրապէր , քէմալը գու վվէթ վէ շիտտէթլէ աշաղը տօղրու էնտիրտի :

Պիր սանիյէ գատար Մուրօք վէ Գաբրիէլ սօլույարագ վէ կէօզլէրիլլէ պիրի պիրլէրինի էօլչէրէք հարէքէթիզ պիր հալտէ տուրտուլար . պատէհու Գաբրիէլ վիւճուտինն եօզարքի գըսմընը արգալա տօղրու էլլէրէք , շիտտէթլի սարսընթըլարլա էլինտէն գուրթուլմագ վէ իւզէրինէ ալթըլըպ քէնտիսիին բարալամագ իսթէյէն Մուրօքըն մէսայիի վագրասընը թէէսիրսիզ պըրազ մաղա չալըչտը :

Նահէհան վահշի հայվանլար դալիպի պայըլըր կիպի օլտու . տիզէրի կէվչէտի . պաշը ումուզընա տօղրու սարգըլտը վէ կէօզլէրի տէ գաբանտը : Գաբրիէլ պու սէ.

Ֆիլ ատեմին հիտտէթ վէ վահշէթի եերինէ կէշիճի պիր տէրմանսըզլըզ կէլիպ եերէ տիշէճէյինի զանն իտէրէք . պիլէրլէրինի պրրազ տը վէ քէնտիսինէ մուավլէնէթ իթմէք իսթէտի :

Սորոք պու տէսիսէ սայէսինտէ սէրպէսթ գալտըղը- նը կէօրիւնճէ . պիրտէն պիրէ ալաղա գալգ տը վէ քէմա- լը վահշէթլէ Գաբրիէլին ի ղէրինէ սալտրտը . Գաբրիէլ պու հիւճիւմի նալէհանիտէն աբտիսըզա կէլէրէք . իքի եանընա տօղրու սալլատը վէ պու տիվանէնին տէմիր կիպի քէք օլան գալլարը արասընտա թուլթուլապ գալմըշ օլտըղընը հրսս իթտի :

Սա մաֆիհ շիտտէթ վէ դայրէթինի արթըրարազ վէ կէօրիւս կէօրիւսէ վէ ալազ ալաղա տէօլիշէրէք . խասմը- նըն ալաղընը գալտրտը վէ ֆէվզ էլ տէ պիր համա իլէ անը եերէ տէվիրիպ եէնիտէն էլլէրինի թուլթուլապ վէ պաճաղլարը ալթընա ալմաղա մուվաֆֆուգ օլտու . Գաբ- րիէլ անը պիւս պիւթիւն գապթ իթտիքտէն սօնրա . իմ- տատ շաղըրմազ ի ղրէ պաշընը արգասընա շէվիրէճէյի սը- րատա . Սորոք մէյուսանէ պիր Գաբրիէլ տահա իճրա ի- տէրէք . եաթտըղը եերտէ տիքիտի գալգ տը վէ Գաբրիէլին սօլ գօլունը տիշէրի արասընա ալտը :

Գաբրիէլ պու տէրին վէ տէհշէթի ըսըրըզ ի ղէրինէ . աղըսընտա . վէ տէհշէթինտէն պիր ավազէ սալտրտը . լաքին քէնտիսինի գուլթարմազ իշուն պիհուտէ եերէ շա- լըշտը . գօլու Սորոքըն շէնէսի արասընտա պիր մէնկէնէ իշինտէ սըգըշմըշ կիպի գալմըշ ըտը :

Պու տէհշէթի մէնգարէ՝ եազմազ գատար վազթ սիւրմէմիշ իտի . Պու սրտատա հավիլէ նազըր օլան գաբու պիրտէն պիրէ տշըլտը վէ պազը գալպ սահիպի ստէմլէր ի- շէրի կիրտիլէք . պունլար կէնճ բաբազըն թէհիլէէ իշինտէ պուլունտըղընը խասթալարտա խապէր ալմըշ օլտըղլա- լընտա . քէնտիսինին ատէմ շաղըրմատըզ ճա իշէրի կիլի-

մէմէսի հագգընտա վաւգու պուլան թէնպիհինէ պագմա-
յըպ, իմտատընա շիթապ իթմէքտէ իտիդէր:

Էլնաւէ գըզըն տէմիրլէրի հաւի պիւ մանդալ պու-
լունան խըտմէթնի տուսի օտայա կիրէնլէր արաւընտա
պուլունըյօր ըտը. Գաբրիէլ մէրգումը կէօրիւննէ, հէ-
յէճանլը պիւ սէտա իլէ:

— Զարուգ օլունըզ, տօսթըմ, տէմիրլէրի կէթիրի-
նիզ, շիւքիւլէր օլսուն քի պունը էվվէլինտէն տիւշիւն-
միւշ իտիմ. — տէտի:

Իշէրի կիրէնլէրտէն պիրի պիրլիքտէ պիւ եուն եօր.
ղան ալմազ իհթիյաթընտա պուլունմըշ ըտը. Գաբրիէլ
գօլունը էլան պաճագլարի ալթընտա պուլունան Մորոքըն
տիշլէրի արաւընտան գուրթարտըղը սըրատա, իշէրի կի-
րէնլէր մէզքիւր եօրղանը Մորոքըն պաշը իւզէրինէ աթտը.
լար վէ մէրգումըն մէյուսանէ մուգավէմէթ կէօսթէրմէսի
իլէ պերապէր, աւը պիւա թէհիթէ սարըպ պաղլատըլար:

Օ զէման Գաբրիէլ ալաղա գալգտը վէ դաֆթանընըն
գօլաղընը երթթտըզ տան սօնրա, գանլը վէ մաիմսի պիւ եա-
րա պուլունան սօլ գօլունը աչարագ, եանընա կէլմէսինի
խըտմէթնիէ պիւ իշարէթլէ անլաթտը. պատէհու գըզ-
ղըն տէմիրլէրտէն պիրիսինի ալտը վէ պունը իքի տէֆա
էօլէ պիր սիքիւնէթի գահրամանանէ իլէ եարասը իւզէ-
րինէ գօլտու քի, օրատա պուլունանլարըն քեաֆֆէսի հայ-
րէթտէ գալտըլար:

Ճագաթ պիր ազ սօնրա, տիւշար օլտըղը հէյէճան-
լարըն աքսը թէէսիրաթը կէօրիւլմէյէ պաշլատը. Գաբրիէ-
լին ալնընտա իրի թէր տանէլէրի պիրիքէրէք, ուզուն
գուճրալ օաշլարի գուլագ թօզլարընա եաբըշտը, եիւզիւ-
նիւն ըէնկի սօլտու. վէ իքի թարաֆա տօղրու սալանարագ
պաշըլտը գալտը. պունըն իւզէրինէ հագգընտա միւտա-
վաթը յագրմէ իճրա օլունմագ իւզրէ տիկէր պիր օտայա
նագլ իալլաթի:

.....

Մատաւ տը Սէն-Տիգրիէնին խապէրի օլմագսըզըն ,
զարիպ պիր թէսատիւֆ՝ սէօյլէմիշ օլտորդը Եալանյար .
տան պիրիսինէ հագրգաթ ընկինի վերմիշ իտի :

Ռրէնսէս՝ էօքսիւզլէրի խաթթէխանէ յէ կիթմէ յէ տա-
հա զիյատէ թէշվիգ իթմէք իւզրէ . Դարրիէլին տախի օ .
րատա պուլունտորդընը սէօյլէմիշ իտի . յաքին մերգուժըն
օրատա պուլընաճաղընը հիշ տէ մէմուլ իթմէզ իտի . Եօգ-
սա , էֆրեար վէ թէսավվուրաթընըն նէթիճէքէզիր օլմա-
սընա մանի օլապլիէն պու թէսատիւֆիւն էօնիւնիւ ալմա .
ղա շալըշաճաղը տէրքեար ըտր . զիրա կէնճ բարազըն
էօքսիւզլէր հագրգընտա ճէ տէրէճէ մուհապպէթ վէ ին-
թիսապը պուլընտընը պիլիր իտի :

Պալէատէ նազլ իթտիյիմիզ տէհշէթլի մէնզարէնին
ճէրէյանընտան պիր ազ սօնրա . Ռօզ վէ Պլանշ յահպէ
Մարթա իլէ պէրապէր . զարիպ կէօրիւնիւշլիւ կէնիշ պիր
սալայա կիրտիլէր . Պիրտէն պիրէ քոյէրայա թութուլմըշ
օլան պիր շոգ գատընյար օրայա նազլ իտիյիմիշլէր իտի :

Սուվազգաթ պիր խաթթէխանէ թէէսիսի իշուն սա-
հպի թարաֆընտան մէճճանէն հիւքիւմէթէ թէսլիմ՝ ի-
տիյիմիշ օլան պու տաիրէ՝ պիր իհթիշամր ֆէվգ էլ տտէ
իլէ թէզեին իտիյիմիշ իտի . Խաթթա գատընլարա մախսուս
օլտորդընը պէյան իթտիյիմիզ սալա էվվէլէն խանէնին միւ .
սաֆիր սալօնը խրտմէթինի կէօրիւր իտի . պէյազ տօղրա
մալարը սուրէթի միւլլէլլէֆէտէ Եալտրզլանմըշ օլարագ
բարրլտամագաա իտի . զիզլլմէթ չէրշիվէլէր իշնէ ալըն-
մըշ օլան պէօյիւք այնէլէր բէնճէրէլէրի պիրի պիրինտէն
տըրմագտա վէ պու բէնճէրէլէրտէն մալիս ալընըն իլք
ֆիլիզլէրիլլէ Եէշիլլէնմիշ օլան ֆէրահէֆգա պիր պաղչէնին
թազէ յիմէնիլլէրի կէօրիւլմէքտէ իտի :

Իշթէ պու իհթիշամ արասընտա . պու Եալտրզլը
գարլամալար օրթասընտա . հիւսնիւ թէրթիպ իւզրէ տի .
զիլմիշ վէ քէզալիք իյանէթէն վէրիլմիշ տէօրթ սըրա հէր

չէքիտէ եաթագլար կէօրիւմէքտէ իտի քի, պուշար ա-
րասընտա գայրչ եաթագլարտան պէտ իլէ օյմալր մահօն
աղանդնտան զայէթ միւքէլէֆ գարեօլալար տախի պու-
լունուր ըտը:

Գու կէնիչ սայա պաշտան պաշա տէօրթ պէշ գա-
տէմ եիւքսէքիյինտէ մուվագգաթ պիր պէօլմէ իլէ իքի-
յէ թագսիմ իտիւմիչ օյուպ, տէօրթ սըրա եաթագ թէր-
թիպի անճագ պու սուրէթլէ գապիլ օյապիւմիչ իտի. պու
պէօլմէ սալանըն թա նիհայէթինէ գատար կիթմէյիպ,
իքի ուճընտա էքէյիճէ կէնիչ պիր աչըգլրգ պըրագըլ-
մըշ վէ պու աչըգլրգ տա հիչ պիր եաթագ գօնուլմամըշ օլ-
տըղընտան, խասթալար խըտմէթլէրինէ միւհթամ օյմա.
տըղլարը սըրալարտա կէօնիւլիւ խըտմէթքեարլար օրա.
տա տուրուրլար ըտը: Սալանըն պիր ուճընտա տախի եալ-
տըղը թուհի իլէ միւզէյեէն եիւքսէք վէ միւքէլէֆ պիր
մէրմէր օճագ պուլունմագ տա օյուպ, խասթալարա մախ-
սուս օլան իլաճլար վէ շէրպէթլէր օրատա ըսըտըլմագ տա
իտի: Էլ հասըլ պու զարիպ մէնզարէնին էվսաֆընտան
սօնընճըսը օյմագ իւզրէ շունը տա սէօյլէյէլիմ քի, մուխ-
թէլիֆ սընրֆլարա մէնսուպ օլան գատընլար խասթէկեա-
նը նէօպէթլէ պագմագ վազիֆէսինի հիւսնիւ ըիզալարլըյ-
լա տէրէօհտէ իտէրլէր վէ անլէրին ահ ու ֆիղանընա
գարչը թէսէլիպախշ վէ իւմիտալէր սէօզլէր իլէ մուգա-
պէլէ կէօթէրիլէր իտի:

Իշթէ Գարբիէլին Մորոք իլէ գահրամանանէ պիր սու-
րէթտէ տէօյիւշմէսինտէն պիր ազ սօնրա Բօզ վէ Պլանշըն
էլ էլէ վէրէրէք կիրմիչ օլտըղլարը սալա պէօյլէ պիր եէր
իտի:

Բահիպէ Մարթա մարէշայ Սիմոնըն գըղլարընա ը-
ֆագաթ իթմէքտէ իտի: Մէրգուլէ քէնտիլէրինէ եալաշ
սէտա իլէ պիր գաշ սէօզ սէօյլէտիլէն սօնրա, եաթագ-
լարըն սըրալանմըշ օլտըղը պէօլմէնին հէր իքի թարաֆը-

նը ալըը ալըը կէօթէրտի. պատէհու պազը էմիրլէր վէր-
մէք իւզրէ սալանըն օ պիր ուճընա կիթտի:

Էօքսիւզլէր, Գարբիէլին խապէրլէրի օյմագ սըղըն քէն-
տիլէրինի գուրթարմըշ օլտըղը թէհլիքէտէն հուսուլէ կէ-
լէն հէյէճանըն հէնուզ թահթըր թէէսիլինտէ պուլուն-
տըղլարընտան, ֆէվգ էլ ատէ սօյմուշլար ըտը: Մա մա-
ֆիհ անլէրին կէօզլէրինտէ պիր սէպաթ վէ մէթանէթ է-
սէրի կէօրիւմէքտէ իտի: Ղիրա քէնտիլէրի եալընըզ պիր
վազիֆէի միննէթտարանէ իյֆա իթմէք վէ պու սուրէթլէ
գահրաման բէտէրլէրինէ լայրգ էվլատլար օլտըղլարընը
կէօթէրմէք ֆիքրինտէ օյմալրպ, հաթթա վալիտէլէրինին
սէլամէթի րուհընր տախի իսթիհսայէ շալըշաճագլար ըտը:
Շունքի քէնտիլէրինէ սէօյլէնիտիլինէ կէօրէ, վալիտէլէ-
րինին սաատէթի էպէտիլէսի քէնտիլէրինին ճէնապը
հագգա գարչը կէօթէրէճէքլէրի ֆէտաքեարլըղա պալըը
օյապիլիր իտի:

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ՝ Բօտէնին վէրտիլի թալիմաթ
իւզէրինէ, Տակոպէրին խապէրի օլմագ սըղըն գըղլար ի-
լէ պիր տէֆա տահա կէօրիւշմէյէ կիթմիչ վէ սուրէթի
մահրանէտէ թէրթիպ օլունան պու իքինճի միւլագաթ-
տա, օ պիշարլէրին սաֆ վէ ալիճէնապ րուհարընը հէ-
յէճանա կէթիլտիլի կիպի, անլէրին գալպինտէքի հրսսի-
յաթը ճէսուրանէյի տէ պիր գահրամանըզ իճրասընա
գանի օլաճագ տէրէճէտէ թահրիք իլլէմիչ իտի:

Էօքսիւզլէր, Թէամպլէլի մատամ Օկիւսթին նամընտա
պիր գատընըն իւշ կիւնտէն պէրու պու խասթախանէյէ
կէթիլիլմիչ օլուպ օյմատըղընը րահիպէ Մարթայա սիւալ
իթմիչ օլտըղլարընտան, րահիպէ Մարթա տախի պու
պապտէ մալիւմաթը օյմատըղընը վէ ֆագաթ գատընլա-
րա մախսուս օլան սալտըլ տօլաշարագ, արատըղլարը գա-
տընըն օրատա օլուպ օյմատըղընը թահգիգ իթմէք գօլայ
օլաճագընը ճէվապէն պիլտիլմիչ իտի: Չունքի մատամ

տը Սէն-Տիգիէ՝ Ռօտէնին թահրիքիլէ պու պիչարէ չօճու գլարը միւհիք պիւ թէհիքէ օրթասընա տթմագ իսթէտի-յինտէն, մատամ Օկիւսթինին պու իտասթէխանէյէ նագլ իտիմիշ օլտըղընը թէէեիտէն պէյան իտէրէք եայան սէօյլէմիշ իտի :

Մարէշալ Սիմոնըն գրգլարը՝ կէրէք սիւրկիւնտէ վէ կէրէք Տակոպէր իլէ վուգու պույան սէյահաթլարը էս-նասընտա տիւրլի տիւրլի ֆէյարէթլէրէ տիւշար օլմուշ-լար բտը րսա տա, իտասթալար տալասընա կիրէրէք պիւ-տէն պիւրէ կէօզլէրինէ շարբտն մէնգարէ պատար քէտէր-պաիշ վէ սուգիշլի պիւր մէնգարէ կէօրմէմիշէր իտի :

Պունճա պիչարէլէրին էօլիւ կիպի ետթմագտա օլ-տըղլարը վէ պազըլարընըն աճը աճը ահ ու ֆիդան իտէ-րէք գրվորնմագտա վէ ետխօտ ճան շէքիշէրէք պօղուգ պօղուգ խըրըլտամագտա վէ պազըլարընըն տա շիտտէթի հիւմմա իլէ սայըղլալարագ հընչգըրմագտա վէ ետխօտ քէնտիլէրինտէն ալլորլաճագլարը քիմնէլէրի շաղըրմագտա օլտըղլարը պու ետթմագլար, պու տէհշէթլի մէնգարէ՝ մուհարէպէլէրտէ պէօյիւմիւշ ատէմլէրի պիւր տիւշարը տէհշէթ իտէճէյինտէն, Ռօտէն իլէ շէրիքի թէօհմէթլէրի-նին քէշֆ իթտիքլէրի վէճհլէ, ալիճէնապանէ վէ ֆագաթ միւլահաղասըղճա պիւր վաղիֆէ իյֆա իթմէք արգուսըյլա օրալա կէլմիշ օյան իքի գրգլար իւզլէրինտէ պէհէմէհալ թէէսիրաթը մուզիւրէ հասըլ իտէճէյի տէրքեար բտը :

Պունտան պաշգա իլք տէֆա կէօրտիւքլէրի խասթա-լարըն պաշը ուճընտա իլքն տէհշէթլի պիւր խասթըրէ տա-լի գիհինլէրինէ թէպատուր իլլէտի, վալիտէլէրի տախի քոլէրատան էօլմիւշ իտի . . . :

Պիշարէ չօճու գլար Մորօքըն հիւճիւմիլլէ զաթէն ֆէ-նա սուրէթտէ հէյէճանա կէլմիշ օլտըղլարընտան, պու տէհշէթլէնկիգ սալալա կիրտիքլէրինտէ վէ կէօրտիւքլէրի իշքէնճէլէր վէ էօլիւմլէր վալիտէլէրինի իշքէնճէլէրինի

վէ էօլիւմիւնիւ իթթար իտէն պունճա պէտպախթլար ա-րասընտա մուալլիմէլէրինի արամաղա պաշլատըղլարընտա տիւշար օլահագլարը հալը քէտէրիշթիմալ միւլահաղա օլունսուն :

Բօգ վէ Պլանշ սալատաքի մէնգարէի միւտհիշէյի կէօրտիւքլէրինտէ, էվվէլքի ճէսարէթ վէ մէթանէթլէրի կէվլէտի, զարիպ պիւր հըսը տէրունի սաիդասըյլա, պու գահրամանանէ թէտպիրսիգիքլէրինտէն տօլայը թէէսսիւֆ իթմէյէ պաշլատըլար, պիւր գաշ տագըղատան պէրու վիւճուտլարընտա սրթմալա պէնզէր սօղուգ պիւր թիթրէ-մէ հըսս իտիյօրլար բտը, պունտան պաշգա, գուլագ թօղլարը շիտտէթլի պիւր սանճը իլէ արա սըրա շարբմագ-տա իտի, լաքին պու ալէամէթլէրի Մորօքըն հիւճիւմիւն-տէն հասըլ օյան գօրգույա համլ իտէրէք, գալպլէրին-տէրի հըսսիյաթը ճէսուրանէ պիւր ազ սօնրա, պու գօր-գուլարը պէրթարաֆ իլլէտի, իքի հէմիլէլէր մուշֆիգա-նէ պիւր նագարլա եէքտիկէրինէ պազըլարըլար, էօհի ճէ-սարէթլէրինի ալտըլար վէ Բօգ պէօլմէնին պիւր թարա-ֆընտա վէ Պլանշ տախի տիկէր թարաֆընտա տօլաշա-լագ, խտսթալարըլար ալըլ ալըլ կէօզտէն կէշիւմէյէ պաշ-լատըլար :

Գարբիէլ թապիպլէրին օտասընա նագլ իտիլմէքլէ, պիւր ազ սօնրա ազըլ պաշընա կէլմիշ իտի, ճէսարէթ վէ իշթիյաթը սայէսինտէ, սլտըղը եարայը վագթընաա տաղ-լամըշ օլտըղընտան, թէհիքլէյի պիւս պիւթիւն սավուշ-տըրմըշ բտը, պինանէ ալէյհ եարասը պագըրլպ արըլ-տըղտան սօնրա, խասթա գատընլար ալասընա տվտէթ իթմէք իսթէտի, շունքի Մորօքըն մահպուս պուլունտըղը օտատան ֆիրտը իթաիլինի խապէր ալտըղը զէման, մէգ-քիւր սալատա էօլիւմ հալինտէ պուլունտան պիւր գատընա տինտարանէ թէսէլլիլէր վէրմէքտէ իտի :

Գարբիլլին պու սալալա կիրմէսինտէն պիւր գաշ տա-

գըգա էվվէլ , Բօզ վէ Պլանչ թէհարրիւերին իքմալ իթ-
միչլէր իտի . պիրիսի պէօլմէնին սօլ թարաֆտաքի վէ տի-
կերի տէ սաղ թարաֆտաքի եաթագլարր կէօզտէն կէչիր-
միչլէր իտի :

Պունչար հէնուզ պիրի պիրլէրինին եանընա կէլմէմիչ-
լէր իտի : Այազլարը կիթ կիտէ թիթրէմէքտէ վէ իլերի-
յէ կիթտիքէ , եանյարընտան կէչտիքլէրի եաթագլարր
թութմաղա մէճպուր օլմագտա իտիլէր : Գուվվէթլէրի
եափաչ եափաչ ազալմաղա պաշլայօր րտր : Պիր նէվ պաշ
տէօնմէսինէ տիւչար օյարագ , զանն իտէրսին քի աթթըզ
մաքինա կիպի հարէքէթ իթմէքտէ իտիլէր :

Էյվա՛հ , պիշարէ էօքսիւզլէր պիր անտէ քոլէրատան
վուրուլմըչլար ըտը : Էվվէլմէ սէօյլէմիչ օլտրդրմըզ զէհն-
լէ , էքսէրիյա էքիզլէրտէ զուհուր իտէն վէ իքի հէմչի-
րէնին պունտան էվվէլ թութուլմըչ օլտըզլարը իքի իւչ
խասթալըզ էսնասընտա տախի պիր գաշ տէֆալար մէյ-
տանա չըզմըչ օյան պիր ալէամէթի դարիպէ նէթիճէսի
օլարագ , պու տէֆա տախի եինէ պիր սէպէպի մէճհուլ
իքիսինին տէ վիւճուտինէ պիր անտէ թէէսիր իտէրէք ,
քէնտիլէրինի պիր քէօք իւզէրինտէ պիթէն վէ պիրլիքտէ
աշրլարագ եինէ պիրլիքտէ սօլան իքի չիչէյէ պէնզէթմէք-
տէ իտի :

Պունտան պաշգա , էօքսիւզլէրին պու ուզուչ սալայր
տօյաչարագ կէօրտիւրլէրի ազապ վէ էճէլ մէնզարէլէրի
պու տէհչէթի խասթալըզըն չար չաքուզ եայրլմասընա
եարտրմ իթմիչ իտի : Բօզ վէ Պլանչ մուալլիմէլէրինի խաս-
թալար արասընտա պուլմագսըզըն պէօլմէնին իքի թարա-
ֆընտան սալանըն ուճընա կէլտիքլէրի զէման , ատէթա
թանրլմայաճագ հարէ կէլմիչ օյան սօլդուչ չէհրէլէրինտէ
քոլէրանըն ալամէթի միտհիչէսի կէօրիւմէքտէ իտի :

Բօզ վէ Պլանչ , օ վազթա գատար սալա օրթասըն-
տաքի եիւքսէք պէօլմէ իլէ եէքտիկէրինտէն ալըլմըչ զ-

տըզլարը ճիհէթլէ , պիրի պիրլէրինի կէօրէմէմիչլէր իտի .
լաքին սալանըն նիհայէթիւէ կէլիպ տէ եէքտիկէրինէ աթ-
ֆը նազար իտինճէ , հազըզաթէն եիւրէք բարալայաճագ
պիր մէնզարէ ճէրէյան իթտի :

52

ՍՐՅԱՆԵԹՔԵԱՐ ՄԷԼԷՔ

Բօզ վէ Պլանչըն թարափթի լաթիֆէսի եէրինէ մօ-
րըմը պիր սօլդուչլըզ գաիմ օլմուչ րտը . իրի մաի կէօզ-
լէրի խանէլէրինին իչինէ չէքիլէրէք չուգուրաչմըչ վէ ա-
տէթտէն զիյատէ պէօյիւմիւչ իտի . էվվէլմէ կիւլ րէնկին-
տէ օլան տուտագլարր մէնէքչէ րէնկինի ալմաղա պաշլա-
մըչ րտր յի , պու րէնկ եանագլարընըն վէ սիվրի բարմագ-
լարընըն գրրմըզրլըզնա տախի եափաչ եափաչ զալէպէ
իթմէքտէ իտի : Զանն իտէրսին քի անլէրին տիրուպա չէհ-
րէլէրինտէ նէ՝ գատար կիւլ րէնկի վար ըսա , էճէլին
մաիմսի վէ տօնուզ նէֆէսի իլէ եափաչ եափաչ գարար-
մագտա իտի :

Էօքսիւզլէր պալըն վէ այագտա տուրամայաճագ
պիր հալտէ եիւզ եիւզէ կէլտիքլէրի զէման , իքիսինին տէ
կէօյսիւնտէն պիր սէտաի տէհչէթ չըզտը վէ պիրի պիրլէ-
րինին եիւզիւնտէքի սօլդուչլըզ կէօրիւնճէ , իքիսի պիր
աղըզ . « Հէմչիլիւնիլիլ . . . սէ՛ն տէ մի խասթասըն . . . » տէ-
յու հայգըրտըլար վէ աղլայարագ եէքտիկէրինին գուճա .

ղընա աթըլտըլար . պատէհու կէօզլէրիլէ եէքտիկէրինի իս-
թիճվապ իտէրէք . արալարրնտա շու մուհավէրէ ճէրէյան
իթտի .

Պլանշ . - Ահ , Բօզ . . . նէ՛ գատար սօլմուշ սըն .

Բօզ . - Սէնին կիպի , հէմշիրէճիյիմ .

Պլանշ . - Սէն տէ սօղուզ պիր թիթրէմէ հրսս իտիյօր
մըսըն .

Բօզ . - Էվվէթ , գուվվէթիմ՝ պիւս պիւթիւն քէսիյմիշ
տիր . . . կէօզլէրիմ՝ գարարըյօր .

Պլանշ . - Կէօյսիւմ՝ աթէշլէր իշինտէ եանըյօր . . .

Բօզ . - Հէմշիրէճիյիմ , իհթիմալ քի էօլէճէյիզ . . .

Պլանշ . - Ալլահ վէրէ տէ պիրլիքտէ էօլսէք . . .

Բօզ . - Եա պիշարէ բէտէրիմիզ . . .

Պլանշ . - Եա Տակոպէր .

Բօզ . - (Գօլլարընը հէմշիրէսինին պօյննա տօյայա .
բազ վէ ատէթա սօյրգլարճաւընա .) Տէմէք քի կէօրտիւ-
յիւմիւզ բույա աօղրու իմիշ , հէմշիրէճիյիմ . Պազ . . .
պազ . . . մէրէք Գարրիէյ պիզի արամաղա կէլիօր . . .

Ֆիյ հագրգա պու սրրատա Գարրիէյ՝ սայանըն հէր
իքի ուճընտա մէվճուտ օլան աշրգլըղա կիրմէքտէ իտի .

Կէնճ բաբազ էթրաֆրնա պիր կէօզ կէզտիրիպ տէ
էօքսիւզլէրի կէօրիւնճէ .

— Եա Բապպի . . . նէ՛ կէօրիւյօրմ . . . մարէշալ Սի-
մոնըն գըզլարր հա . - տէյու հայգըրտր վէ պատէհու
գօշարագ էօքսիւզլէրի գուճաղընա ալտը .

Պիշարէ շօճուզլար արթրգ քէնտիլէրինի թուլթամա .
յաճագ հալէ կէլմիյլէր իտի . սարգրգ պալարը , էօլիւ .
լէրէ մախսուս օլան պալղըն կէօզլէրի վէ ալըր թէնէֆ .
ֆիւպէրի էօլիւմիւն իազլաշտրղընը իյմա իթմէքտէ իտի-
լէր .

Բահիպէ Մարթա պիր գաշ աւըմ էօթէտէ պուլու-
տըղընտան . Գարրիէյին պիր իշարէթի իւզէրինէ հէման օ .

բայա գօշտու վէ կէնճ բաբազ մէրգուճէնին մուսվէնէ-
թիյլէ էօքսիւզլէրինէօպէթճի թապիպին եաթաղրնա նազլ
իտէպիլտի . Բահիպէ Մարթա իսէ պու եիւրէք բարալա-
յաճագ մէնզարէ իասթալարա սուի թէէսիր իտէր գօր-
գուսըյլա . էօքսիւզլէրին եաթաղր էթրաֆրնա պէօլիւք
պիր բէրտէ չէքտի վէ պու սուրէթլէ իքի հէմշիրէլէր սա-
լանըն օ պիր գրամընտան ալրըլտըլար .

Մէրգուճէլէրին էլլէրի նէօպէթին շիտտէթինտէն օ
տէրէճէ սրգը սրգըյա քինէտլէնմիշ իտի քի , անլէրին բար-
մագլարընը եէքտիկէրինտէն ալրըմաղա մուլաֆֆագ օլա .
մատըլար . իշթէ իլք միւտավաթ քէնտիլէրինէ պու հալ-
տէ իճրա օլուլտու . պու միւտավաթ իասթալըղր տէֆ
իտէմէզ իտի իսէ տէ , անլէրին աղրըլարընը պիր գաշ տա .
գրգա օլսուլն թէսքին իտէրէք , սէօնմիւշ օլան զէքեա-
վէթլէրինի ազաճրգ թէնվիր իլլէտի .

Պու սրրատա Գարրիէյ՝ անլէրին պաշր ուճընտա տուր-
մըշ օլտըղը հալտէ , թարիֆի նագապիլ պիր մահգուլի-
յէթլէ քէնտիլէրինի թէմաշա իթմէքտէ վէ եիւզիւ կէօզ
եաշլարը իլէ տօլմուշ օլտըղը հալտէ , պիր գաշ ալ էվվէ
ֆուրթուլնա թէհիքէսինտէն գուրթարմըշ օլտըղը պու ի-
քի գըզըն վէֆաթընտա հագրը պուլուլմասընը գարա պախ .
Թէա համլ իթմէքտէ իտի .

Մէրգուճէլէրին էօքսիւզլէրին շու հալը էսէֆիշթիմալինի ,
Թագ Բէննըքոնըն վէֆաթընը վէ Մ . Հարտինին Սէնթ-Է-
րէմ՝ մանասթըրընա չէքիտիքտէն սօնրա ատէթա էօլիւմ
հալինտէ Թէզիլիթ ճէմիլէթինի ազասը սրրատընա կէշմէ-
սինի տիւշիւնտիւքճէ . մէթանէթի գալպի իլէ պէրապէր
թիթրէմէքտէն քէնտիսինի մէն՝ իտէմէմէքտէ իտի . Պիշա-
րէ տէլիգանլը՝ քէնտի ֆամիլեասը օլան Բէննըքոն ֆամիլ-
եասը ազասընտան տէօրտիւնիւն պազը ահվալը մէշուճ
եարտըմըյլա մահվ օլտըղընը տիւշիւնիւր վէ Թէզիլիթ ճէ-
միլէթինին մէնաֆիի մէքրուհէսի նասըլ օլուպ տա պու

կիպի հիքմէթի Բապպանիյէ էսէրի օլան վագրալարա թէր-
վիճ իտիմէքտէ օլտրզլարընը քէնտի քէնտինէ սիւալ իտէր
իտի . Կէնճ բաբազ՝ Բօտէն իլէ շէրիքլէրինին Սորոք վասը-
թասըլա ժագ Բէննըբոնն ֆէնա մէլլէրինի թահրիք իթ-
տիրէրէք . պիշարէնին վէֆաթընա իշթիրար իթմիշ օլտրզ-
լարընը վէ մուսխիարէն բրէնսէս տր Սէն-Տիզիէ վասը-
թասըլա էօքսիլլէրին հըսսիլաթը ալիճէնապանէլէրինի
պէօյիք պիր գահրամանլըգ իճրասընա կիրիշէճէք տէրէ-
ճէտէ թահրիք իթտիրէրէք . Բօզ վէ Պլանշըն տա վէֆաթ-
լարընա սէպէպիլէթ վէրմիշ օլտրզլարընը պիլմիշ օլսայը-
տը . հայրէթ վէ թէաճճիւպի պիր նէֆրէթի ազիմէյէ միւ .
պէտտէլ օլաճագ իտի .

Բօզ վէ Պլանշ՝ տիւշար օլտրզլարը պալլըրնլըգ հա-
լինտէն ազաճըգ այրլարագ . էսկի շաշալարը սէօնմիւշ
օլան իրի կէօզլէրինի եարը աշտըլար վէ սայրզլամալարը
կիթտիքճէ արթարագ . հայրան հայրան Կարթէլին մէլէ-
քեանէ չէհրէսինէ պագագալտրլար . Նիհայէթ Բօզ զա-
լըֆ պիր սէտա իլէ սէօզէ պաշլայըպ .

— Հէմշիրէճիյիմ . . . Ալմանեատա օլտրզլարը գէման
րույամըգտա կէօրմիւշ օլտըղըմըգ մէլէյի կէօրիւյօր մը-
սըն . — տէտի .

Պլանշ . — Էվվէթ . . . պուստան իւշ կիւն էվվէլ . պիզէ
եինէ կէօրիւնտիւ .

Բօզ . — Պիզի ալրպ կէօթիւրմէյէ կէլմիշ տիր .

Պլանշ . — Էյվահ . վէֆաթըմըգ պիշարէ վալիտէմիզի
արաֆտան (քաւարան) գուրթարապիլէճէք մի տիր .

Բօզ . — Էյ մէլէք . . . Էյ ազիզ մէլէք . . . կէրէք վա-
լիտէմիզ վէ կէրէք քէնտիմիզ իշուն ճէնապը Հազգա
տուա իտին .

Գարրիէլ հայրէթ վէ քէտէրինտէն շաշըրմըշ գալմըշ
վէ Ընչըրըզլարա պօղուլաճագ հալէ կէլմիշ օլտրզլարընտան,
օ վագթա գատար սէօլլէյէճէք պիր սէօզ պուլամամըշ

լտը . լաքին էօքսիլլէրին շու սէօզլէրինի իշիտինճէ , եիւք-
սէք սէտա իլէ .

— Ազիզ չօճուպար . վալիտէնիզին սէլամէթի րուհը
հագգընտա նիշուն շիւպհէ իտիյօրսընըգ . . . Անրն բու .
հընտան տահա սաֆի վէ տահա մուգաւտէս պիր րուհ
շիմտիյէ գատար հուղուրը Հազգա շրգմամըշ տր . վա-
լիտէնիզին ֆուղիլէթ վէ ճէսարէթի՝ քէնտիսինի թանը-
յանլարը հայրան իթմիշ օլտրզլարընը մանէլի բէտէրիմտէն
տուլմուշըմ տր . . . պինաէն ալէյհ սէօզի մէ իթիմաւ ի-
տինիզ . . . Ճէնապը Հազգ քէնտիսինի թագաթ իթմիշ
տիր . — տէտի .

Պու սէօզ իւզլէրինէ էօքսիլլէրին սօլդուն չէհրէլէ-
րինտէ իլահի պիր մէսէրիլէթ շաշաաւը բարալարագ , Բօզ .

— Մհ . իշիտիյօր միսըն . հէմշիրէճիյիմ . . . վալիտէ-
միզ ճէնապը Հազգ թարաֆընտան թագաթ իտիլմիշ ի-
միշ . — տէտի .

Գարրիէլ . — Էվվէթ , էվվէթ , լաքին պու հիւզնէնկիզ
միւլահազալարը պէրթարաֆ իտինիզ . պիշարէ չօճուգ-
լար . . . ճէսուր օլուներգ , սիզ էօլմէյէճէքսինիզ . . . բէտէ-
րինիզի տիւշիւնիւնիզ .

Պլանշ . — (Սարթլարագ վէ էն գալտսըզ պիր ատէ-
պիլէ եիւրէյինի բարալարաճագ պիր հէյէճան իլէ .)
Բէտէրիմիզի մի տիւշիւնէլիմ . . . Էյվահ , բէտէրիմիզ ավ-
տէթինտէ պիզի արթըգ պուլամալարագ տր . . . Պիզի
աֆլ էյլէ . պապաճըրլըմ . . . պուներ սուի նիլէթ իլէ եար .
մատըգ . . . պիզ տէ մուալլիմէմիզէ մուալէնէթ իթմէյէ
կէլէրէք սէնին կիպի ալիճէնապանէ պիր հարէքէթտէ
պուլունմագ իսթէտիք . . .

Բօզ . — Պուստան պաշգա . պու գատար չաբուգ էօ-
լէճէյիմիզի տա պիլմէյօրտըգ . . . տահա տիւնքի կիւն
սէսրուր վէ պախթիյար րտըգ .

Պլանշ . — Էյ քէրէմքետր մէլէք . պիզիմ րույամըզ-

տա կէօրիւնտիւլիւնիւզ կիւպի, բէտէրիմիզէ տէ կէօրիւնիւնիւզ վէ էվլատլարը վէֆաթ իտէրքէն սօն տիւլիւնճէլէրի քէնտիսինէ մուհասարը գալտըղընը բէտէրիմիզէ սէօյլէլինիզ:

Բօզ. - Պիզ Տակոպէրէ խապէր վէրմէքսիզին պուրայա կէլտիք... բէտէրիմիզ քէնտիսինէ տարըլմասըն:

Պլանշ. - (Կիթտիքճէ քէսպի զաաֆ իտէն պիր սէտա իլէ.) Ազիզ մէլէք... Տակոպէրէ տէ կէօրիւնիւնիւզ վէ վէֆաթըմըղըն քէնտիսինէ մուհիպ օյաճազը քէտէրտէն տօլայը աֆլընը տիւլտիլիմիզի քէնտիսինէ սէօյլէլինիզ: (Կիւլիւմէմէլէ չալըչարագ.) Էսկէն տօսթըմըզ Բապա-ժուայը թարաֆըմըզտան պիր էլիճէ օխչասըն, սէվսին:

Բօզ. - (Տահա զայրֆ պիր սէտա իլէ.) Պուհտան պաշգա, հագգըմըզտա էսէրի մուհապպէթ կէօսթէրմիշ օլան տիկէր իքի քիչիյէ տախի կէօրիւնէճէլինիզի վատ իտինիզ... պուհարտան պիրի պիչարէ Մայեէօ վէ տիկէրի տէ մատմուազէլ Ատրիէն տիր... պիլլիմ սօն խաթըրէմիզի անլէրէ տէ կէօթիւրիւնիւզ...

Պլանշ. - (Ոտ պիր զայրէթ տահա իճրա իտէրէք.) Պիզ հագգըմըզտա մուհապպէթ կէօսթէրէնլէրի հիշ պիր վաղթ ունութմայրզ... չիմսի Ալլահ վէրէ տէ վալիտէմիզին Եանընա կիթսէք վէ արթըզ քէնտիսինտէն պըրըլմասագ:

Բօզ. - Էյ քէրէմքեար մէլէք, խաթըրընըզտա մը տըր, լույսամըզտա կէօրիւնտիւլիւնիւզ զէման վալիտէմիզէ գափուշտճապըմըզը պիզէ վատ իթմիշ վէ տէմիշ իտիւնիզ քի. « Պիչարէ չօճուգլար, պու գատար ուզագ Եէրլէրտէն կէլտիքտէն սօնրա, վալիտէնիզին աղուշընտա միւէպպէտէն րահաթկիւզին օլմագ իւզրէ պու տիւնեայը թէրք իտիպ կիտէճէքսինիզ... »

Գաբրիէլ. - (Սօլղուն չէհրէսինի էլլէրի իչինէ ալա-

րագ, քէուտի քէնտինէ.) Օհ, պու բէք տէհէթլի չէյ տիր... քէնտիլէրի պու գատար կէնճ օլտըղլարը հալտէ, գուրթարմագ իչուն հիշ պիր չարէ պուլունմասըն հա... Եա՛ Բապպի, Եա՛ Բապպի, Եսրարընա հիշ քիմէ ազըլ էրտիլէմէզ... էյվահ, պու պիկիւնահ չօճուգլարը նիչուն պէօյլէ զալըմ պիր էճէլ իլէ մահվ իտիյօրսըն:

Պու Երրատա, Բօզ տէրինտէն պիր ահ իտէրէք, ճան չէքիչէնլէրէ մախսուս պիր սէտա իլէ:

— Իքիմիզի պիր մէզարա կէօմիւնլէր... պէրհայաթ օլտըղըմըզ զէման պէրապէր պուլունտըղըմըզ կիպի, էօլտիւքտէն սօնրա տախի պիրլիքտէ պուլունմագ իսթէրիզ. - տէտի վէ պատէհու իքի հէմիլիլէր սէօնիւք պագըչլարընը Գաբրիէլին Եիւզիւնէ տթ իտէրէք, էլլէրինի տէ նիյագքեարանէ պիր թավը իլէ անա տօղրու ուզաթտըլար:

Պուհըն իւզէրինէ Գաբրիէլ Եաչարմըշ կէօզլէրինի սէմայա աթֆ իտէրէք:

— Էյ ալիճէնապանէ ֆէտաքեարլըղա գուրպան օլան չէհիտլէր, էյ մէլէքեանէ րուհլար... էյ մասումիլէթ խազինէլէրի... մատամ քի ճէնապը Հագգ սիզի տիւնեայա լայրգ կէօրմէլէրէք քէնտի նէզտինէ ճէլպ իտիյօր, կիտինիզ, սէմայա չըգընըզ. - տէտի:

— Հէմիլիլէլիմ... պապաճըղըմ:

Էօքսիւզլէրին սօն սէօզի պուհլար օլտու, Պատէհու իքի հէմիլիլէր սօն պիր հարէրէթտէ տահա պուլունարագ, Եէքտիկէրինէ սարլտըլտը վէ կիւյա սօն պիր տէֆա տահա պիրի պիրէրինէ պագմագ իսթէլօրլար ըմըշ կիպի, աղըրլաշմըշ օլան կէօզ գաբազլարը Եարը աչըլտը, պուհըն իւզէրինէ իքի իւշ տէֆա սարսըլտըլար, ազալարը կէվչէտի վէ ազաճըգ արալըզ գալան տուտագլարընտան տէրին պիր ահ չըգտը... Բօզ վէ Պլանշ էօլմիւշլէր իտի:

Գարրիել վե րահիպե Մարթա էօբսի զէրին կէօզլէ-
րինի գարատրգտան սօնրա, տուա իթմէք ի զրէ եաթազ-
լարընն եանընտա տիգ չէօքտիւլէր :

Եակէհան ռալատա պէօյի ք պիր շամաթա զուհուր
կլլէտի վէ պիր սզ սօնրա աճէլէ աճէլէ աթրլոն պլազ
սէտալարի իշիտիտի . պու մաթէմնաք մէնզարէլի կիզլէ-
յէ քերտէ աշրտը վէ Տակոպէր՝ եի զի քիւլ քէնկինէ
տէօնմիւշ վէ էլպիսէսի գարմա գարըշ օլմուշ օլարազ , ա-
լէլ աճէլէ իշերի կիրտի :

Ջավալլը ասքէր՝ Գարրիել իլէ րահիպե Մարթանն
եկլ-պլ-լէն պիրուհ ճէսէտի եանընտա տիգ չէօքմիւշ
տուա իթմէքտէ օլտրգլարընն կէօրիւնճէ , տէհէթինտէն
թաշ քէսիլիպ աճր աճը հայգ յարը վէ պիր առըմ իլէրիլէ-
մէք իսթէտի իսէ տէ , մուվաֆֆազ օլամատը . զիրա Դաբ-
րիէլ եանընա զօշունճայա գատար , պիշարէ աաէմ արգա
իսթիւ եէրէ տէվրիտի վէ պաշը տէօշէմէլէ չարըրտը :

.....

Վազթ կիճէ տիր . . . Ֆագաթ գարանլըզ վէ ֆուր-
թունալը պիր կիճէ :

Սոնմարթը քիլիսէսինտէ սապահըն սաաթ պիրինի
չարտը :

Բօզ վէ Պլանշըն սօն տրգուսը վէճհլէ , ճէսէտլէրի
պիր թապութա վազ իտիլէրէք , օ կիւնիւ Սոնմարթը
գապրիսթաննա կէօթի թիւմիւշ իտի :

Իշպու գապրիսթանը իսթիլա իտէն զօյու գարանլըզ
արասընտա սօլղուն պիր բշրգ կէօրիւլիյօր լտը քի , պու
ըշրգ մէզարճընն ֆէնէթինտէն աքս իտիյօր լտը :

Ֆի. հագրգա մէրգում էլինտէ պիր ֆէնէր պուլուն-
տըղը հալտէ . քէմալը իհթիլյաթլա եիւրիւյօր վէ պէրապէ.
րինտէ տէ մանթիլյա պիւրիւնմիւշ պիր աաէմ պուլունլըյօր
լտը . սլու աաէմ պաշընր էօնիւնէ էյմիշ օլտըղը հալտէ ,
հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամագտա իտի :

Գու առէ՛մ՝ Սամուէլ, եանի Ուէն-Ֆրանսուա սօգա-
ղընտաքի խանէնին պէրճիսի իսմիյար, եահուտի իտի :

Եւտի միասխօրյարտան էն էվվէլ վէֆաթ իտէն
Ժագ Լ'էննրբուն տիկէր, պիր գապրիսթանա կէօմիւթիյիւ
կիւնիւն կիճէաւ տաթի Սամուէլ մէզարճը իյէ խաֆիյէն
կէօրիւշմէյէ կիթմիշ վէ ալթուն մուգ ապիյիւտէ պիր յութֆ
վէ ֆագաթ զարիպ վէ աէհշէթէնկի՛զ պիր լութֆ տիլէ-
միշ իաի :

Եահուտի իյէ մէզարճը՝ սերվի աղաճարըրյա մահաթ
օլան պիր չօգ եօյարտան վէ պիր չօգ մէզարյարըն եա-
նընաան կէշտիքաէն սօնրա, նիհայէթ գապրիսթանըն
ղարպ թարաֆրնտաքի տիվար գուրպինտէ վազը քիւշիք
պիր աշրգլըղա վաարլ օլաուլար :

Կիճէ գարանլըյը օ տէրէճէտէ իաի քի, ինսան ան-
ճագ պասարղը եէրի կէօրէպիյիյօր ըտը :

Մէզարճը էլինտէքի ֆէնէրի թօրազ իւզերինտէ էօ-
թէյէ պերիյէ կէզտիրսիքաէն սօնրա, ուզուն վէ օիյահ
տալլը պէօյիւք պիր բօրտուպ աղաճընըն ալթընտա եէնի
գազըլմըշ պիր թօրազ երղընթըսը կէօսթէրէրէք :

— Իշթէ պուրասը տրը . - տէտի :

Սամուէլ . - Էյի պիլի՛ր միսիիզ :

Մէզարճը . - Էվվէթ, էվվէթ . . . պիր թապուլտա
իքի ճէսէտ վոք ըտը . . . պէօյլէ պիր շէյէ հէր կիւն թէ-
սատիւֆ օլունամազ :

Սամուէլ . - (Աղլայարազ .) Էյվահ, իքիսի տէ պիր
թապուլտա հա՛ . . . :

Մէզարճը . - Շիմտի մէզարքն նէրէտէ պուլընտըղընը
էօյրէնտինիզ . . . պաշգա Նէ՛ իսթէրսինիզ :

Սամուէլ ճէվապ վէրմէյիպ, տիզ շէօրտիւ վէ մէզա-
րը գարլայան թօրտղը սարէթի տինտարանէտէ էօրտիւք-
տէն սօնրա ալաղա գալգարազ, կէօզլէրի եաշ իլէ տօյ-
մուշ օլտըղը հալտէ մէզարճըյա եագլաշտը վէ գապրիս-

Թան տերունիստէ իրիսինտէն պաշտա հիշ քիմսէ պու-
լունմամապյա պերապէր , մէրգումըն գուլաղրնա ու գա-
նարադ զայնթ եաւաշ սէտա իւէ պիր թագրմ շէյլէր
սէօյլէտի : Օ զէման պու իրի առէմ տրասրնտա կիղլի պիր
մուհաւէրէ ճէրէյան իթտի . յաքին կիճէ գարանլըղը պու
մուհաւէրէ ի զէրինէ պիր բէրտէ շէքմէքտէ իտի :

Սէզարճը՝ Սամուէլին թէքլիֆ իթտիլի շէյտէն իւր
քէրէք , էվլէլի էմրտէ բէտտ իթտի . յաքին եահուտի-
նին գանաաթքհարանէ սէօզլէրի , բէճալար , իպրամա-
րը , կէօզ եաշլարր վէ հաթթա ալթունլարրն շաղրը-
տրսր մէզարճընն ուզուն ուզատի մուխալէֆէթլէրինէ
նիհայէթ վէրտի . մէրգում Սամուէլին թէքլիֆինի գա-
պուլ իթտիլինտէն տօյալը թիթրէմէքլէ պերապէր , հէյէ-
ճանլը պիր սէտա իւէ :

— Եարըն կիճէ . . . սաաթ իքիտէ հաղըր օլուն . -
տէտի :

Սամուէլ ֆէնէրին ընղըրյա բէք տէ եիւքսէք օլմա-
յան տիվարր կէօսթէրէրէք :

— Պէն պու տիվարրն արգասընտա տուրուրմ վէ ի-
շարէթ օլարադ տա գապրիսթանա իւշ թաշ աթարըմ . -
տէտիքտէ , մէզարճը թիթրէյէրէք վէ ալնընտան ազան
սօղու գ թէրլէրի սիւրէք :

— Էվլէթ . . . իշարէթ օլարադ իւշ թաշ աթընըղ . -
ճէվապընը վէրտի :

Սամուէլ իսթիյարլըղըրյա պերապէր , պաղըլէի
գուվլէթինէ կիւվէնէրէք , տիվարրն շրգընթըլը թաշլարը
իյանէսիլէ իւզէրինէ շրգտըր վէ պատէհու կէօզտէն նիհան
օլտու :

Սէզարճը իսէ կիւյա քէնտիսինի տէհէթլի պիր իա-
յալ զօվալաթըրմըն կիպի , արատա պիր արգասընա պա-
գարադ , ալէլ աճէլէ խանէսինէ ավտէթ իթտի :

.

Բօղ վէ Պլանշրի ճէնաղէ տլայր վուդտ պուլտրղը
կիւնիւն ազշամրսր . Բօտէն իքի մէքթուպ եապտըր :

Պու մէքթուպարտան պիրի Բամատաքի կիղլի մուխ-
պրինէ իսթապէն եաղըլմըն օլուպ , պունտա վագ Բէն-
նըքսնըն վէ Բօղ իւէ Պլանշըն վէֆաթլարը , Ս . Հարտինին
մանասթըրա շէքիմէսի , Գարրիէլին միրաստաքի հիսսէսի-
նի ժէղիւլի ճէմէլէթինէ հիպէ իթմիշ օլմասը վէ պինաէն
ալէյս վարիսլէրին մրգտարը մատմու աղէլ աը Գարտօվիլ
իւէ ճալմատան իպարէթ օլարադ իքիլէ էնմը պուլուն .
մասը խուսուսլարր քինայէ թարիգիլլէ զիքը իտիլէքտէ
իտի : Պու պիրիսնի մէքթուպտա եալընըղ շու սէօզլէր
եաղըլմըն ըտը :

« Ենէտէն շրգարըլտա , իֆի գարրըր . - Պու նէթի-
ճէյի գարտինալ-բրէնսէ պիտիլինիզ վէ եիւրի մէսինի իս-
թար իտինիզ . զիրա պէն իլէրլէյօլըմ . . . իլէրլէյօլըմ . . .
իլէրլէյօլըմ . . . »

Իքինճի մէքթուպ սախթէ պիր եաղըր իւէ եաղըլմըն
օլուպ , պէհէմէհալ մարէշալ Սիմոնն էլինէ վիւսուլ պու-
լաճագ իտի : Պու մէքթուպտա տախի շու պիր գաշ սէօզ-
լկը եաղըլմըն ըտը :

« Էկէր վագթընըղ վարըսա , տէրհալ Բարիսէ ավ-
տէթ իտինիզ , Գրգլարընըղ էօլաիւ , Էօլտիւրէնլէրին քիմ
օլտըղը սիզէ սէօլէնիլէճէք տիր : »

53

ԽԱՐԱՊԻՅԷԹ

Բող վե Պլանչըն վեֆաթ իթտիյի կիւնիւն իրթէսի կիւնիւ իտի :

Մատմուաղէլ տր Գարտօվիլի՝ ագրապաօրնտան օլան պու կէնն գըզլարըն վեֆաթընտան հէնուզ պիխապէր պուլունըյօր ըտր : Իիւզիւնտէ սաատէթ վե մէսէրրէթ շաշաասը կէօրիւլիւյօր ըտր : Քէնտիսի հիշ պիր վազթ պու գատար կիւզէլ կէօրիւնմէմիշ վե կէօզլէրի հիշ պիր զէման պու գատար բարլամատըղը կիպի , վիւնուտիւնին պէյազ-լըղը վե տուտագլարընըն մէրճան կիպի բէմպէլիյի տէ պու տէրէնէ կէօզ գամաշաըրաճագ հալաէ պուլունմամըշ ը-տր :

Ատրիէն՝ խանէսինտէ պուլունտըղըր զէման կէօզէ շար-բաճագ էլպիսէլէր կիյինմէթ կիպի ազաճըզ դարիպճէ օլան ատէթինէ իթթիպաէն , վագթ էօյլէյի իւշ սաաթ գատար կէշմիշ օլմագլա պէրապէր , աշըգ եէշիլ ըէնկինտէ քէմ-հատան մամուլ զայէթ կէնիշ էթէքլի պիլի ֆիսթան կի-յինմիշ իտի : պու ֆիսթանըն գօլշագլարըր վե կէօլտէսի՝ եալանճը կիւլէր վե պունճուգլար իլէ մահիրանէ պիր սու-րէթտէ իշլէնմիշ շէրիտլէրլէ միւզէյեէն իտի : քէզալիք պունճուգտան միւրէթթէպ քիւշիւք պիր ֆօթօզ՝ Ատրիէ-նին էնսէսինտէ պիւքիւլմիւշ գալմիշ օլան սաշլարըր էօր-թէրէք , շարգ ուսուլինճէ պիր նէվ կիւզէլ պաշ տիւզէնի թէշքիլ իթմէքտէ իտիքի , մէրգուլմէնին շէհրէսինի շէրշի-վէ կիպի իհաթա իտէն վե կէօյսիւնէ գատար ուզանըպ կիտէն ուզուն զիւլիւֆլէրինէ բէք կիւզէլ ուլմագտա իտի :

Մատմուաղէլ տր Գարտօվիլին շէհրէսինտէ կէօրիւ-լէն սասարը մէսուտիյէթի ֆէվզ էլ ատէ իլէ պէրապէր միւ-թատը օլմայան քիւսթաիւնէ վե իսթիհզաքեարանէ պիր թավր տախի գարըշմիշ ըտր : կիւզէլ պաշը՝ լէյլէք պօյնու կիպի պէյազ վե լաթիֆ օլան պօյնու իւզէրինտէ տահա զիյատէ ազամէթլէ տիքիլիպ տուրմուշ ըտր : քիւ-շիւք վե կիւլլէնի պուլուն տէլիքլէրի գանն իտէրսին քի պէօյիւք պիր շէվզ ու նէշէ իլէ աշըլմագտա վե մաղրու-րանէ պիր սապրըսըղըղլա թէճալուգքեարանէ պիր միւ-ճատէլէնին վուգուինէ պէքլէմէքտէ իտի :

Ատրիէնտէն պիր ազ ուզագտա Մայեէօ տուրմագ-տա իտի : Մէրգուլմէ՝ Ատրիէնին խանէսինտէ էվլէյնէ իյ-ֆա իթմիշ օլտըղըր մէմուլիյէթի եէնիտէն տէվմա պաշ-լամիշ ըտր : Քէնտիսի հէնուզ հէմիքէսի Սէֆիգին եէսու մաթէմիւի թուլմագտա օլտըղընտան , սիյահ ըուպալար կիյինմիշ իտի : շէհրէսինտէ տէ հալիմանէ պիր սիւքիւնէթ վե մահզունիյէթ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտի :

Պիշարէ գըզճըղազ քէմալը հալլէթլէ մատմուաղէլ տր Գարտօվիլէ պագըյօր ըտր : զիրա մէրգուլմէնին շէհ-րէսինտէ հիշ պիր զէման պու գատար սասարը ճիւրէթ վե իսթիհզա կէօրմէմիշ իտի :

Մատմուաղէլ տր Գարտօվիլտէ էտնա մերթէպէ գա-րաֆէթբէրէսթիք արզուսը պուլունմամագլա պէրապէր , էօնիւնտէ այագ իւզէրի տուրմագտա օլտըղըր այնէյէ իս-թիճվապքեարանէ պիր նազար աթֆ իյլէտի : պատէհու ալթուն ըէնկինտէքի սաշ պիւքլիւմլէրինտէն պիրինի ֆիլ տիշի կիպի պէյազ պաշ բարմաղը իւզէրինէ սարաքագ , լասթիգ կիպի եուլուշագլըղընը իյատէ իթտիքտէն սօն-րա , կիյինմիշ օլտըղըր գալըն գումաշըն բօթլանմասըյլա կէօյսիւնտէ հասըլ օլան պիր իյի քիւշիւք տիւրիւմլէրի է-լինին եասը թարաֆը իլէ տիւզէլթտի :

Մէրգուլմէնին կէրէք շու հարէքէթի վե կէրէք իւ-

զէրինտէքի ֆիսթանը յէնտիսինէ եագրչմը՝ օլուպ օլմա-
տրդընը անլամագ իւզրէ արթըրը նրաֆէն անէյէ չէվիր-
մէք սուրէթիլէ վագր օլան հարէյէթի ինճէ պէլինին ճա-
պիպէ վէ խագինէլէրինի մէյտանա շրգարտը . պիւա գալ-
չա պաշլարընըն վէ մէրմէր կիպի պէյազ վէ բարլագ օլան
ուժուզարընըն եուվարլագլըղըյա պէրապէր , մէրգումէ՝
տիզ պաղլարընը պէլինէ գուշագ եաքապիլէճէք տէրէ-
ճէտէ ինճէ պէլէ մալիք օլան ճէնապը Հագգըն պախթի-
յար գուլլարընտան պիրի իտի :

Ատրիէն՝ դատընլարա մախսուս օլան շու հարէքեաթը
դարաֆէթմէրվէրանէյի թարիֆի նազապիլ պիր հիւսնիւ-
էտա իլէ իճրա իթտիքտէն սօնրա , կիթտիքճէ թէանճհիւ-
պի արթմագտա օլան Մայեէօյէ տէօնտիւ վէ կիւլիւմնէ
յէրէք .

— Ազիզէմ՝ Մատյէն , սորաճաղրմ սիւալ իւզէրինէ
կիւլմէմնիզ պէնի շու հարմէն պիր թասվիրտէ կէօրէ-
ճէք օլաալրտընըզ , նէ՝ տէր իտինիզ . — տէյու սօրտու :

Մայեէօ . — Հաքին , մատմուազէլ . . . :

Ատրիէն . — (Թէրտիրամիզ վէ ֆագաթ լաթիֆ պիր
թավր իլէ .) Նասր . . . հայէա պէնի մատմուազէլ տէյու
մը եատ իտիյօրսընըզ :

Մայեէօ . — Հաքին . . . Ատրիէն . . . դալէթ կիւզէլ
պիր թասվիր կէօրմէքտէ օլտրդըմը վէ հէր վագթի կիպի
քէմալը դարաֆէթլէ կիլինմիշ օլտրդընըզ սէօլէր իտիմ :

Ատրիէն . — (Կիւլէրէք .) Գու կիւն պէնի սաիր կիւն-
լէրտէն տահա գարիֆ պուլմայօր մըսընըզ : Ազիզ շաիրէ . . .
էվվէլա սիզէ շուրասընը պէյան իտէյիմ քի պու սիւալի
քէնտիմ իշուն սօրմայսըմ . . . :

Մայեէօ . — (Ազաճրգ կիւլիւմնէյէրէք .) Որասընը պի-
լիրիմ , տօղրուսը սիզին իշուն պունտան տահա եագրչրգ-
լը պիր գրյաֆէթ թէսավիուր օլունամագ , Հաթիֆ եէշիլ
վէ սօլղուն կիւլ ըէնկինտէ օլան պու ֆիսթան վէ ալթուն

բերնաւոր սաշարընըզըն ուզուն պիւքիւմէրի իլէ ճա-
լիպի հայրէթ պիր սուրէթտէ հէմահէնկ օլան պու պուն-
ճուգլու շէրիտլէր՝ միւտաւթի էմքիւմտէ պու գատար
նազարուպա պիր թաափլի կէօրմէմիշ օլտըղըմը իգրար
իթմէյէ պէնի մէճպուր իտիյօր :

Մայնէօ սէօյլէտլիյի սէօղլէրի հըսս իտիպ տէ սէօյլէ-
յօր վէ պունը իֆատէյէ մուգթէտիւր օլտըղընտան տօլա-
յը քէնտիսիւնի պախթիյար ատտ իտիյօր ըտը . զիրա էվվէյ-
ճէ տախի սէօյլէտլիյիմիզ վէճհէ . կիւզէլ օլան շէյլէր
պու րուհը շաիրանէնին նազարը հայրէթիւնի ճէլպ իտէր
իտի :

Ատրիէն պէշաշէթի պիր շէհէ իլէ կիւլիւմէյէ-
րէք :

— Գէնի պու կիւն սաիր կիւնլէրտէն տահա կիւզէլ
պուլտըղընըզտան տօլայը բէք զիյատէ մէմնուն օլտում,
ազիզէմ Մատլէն . - տէտի :

Մայնէօ . - (Թէրէտտիւտլէ .) Խալընըզ . . . :

Ատրիէն . - (Մայնէօնիւն եիւզիւնէ պազարազ .)
Խալընըզ մը , նէ տէմէք իսթէյօրսընըզ :

Մայնէօ . - Խալընըզ , սիգի հիշ պիւ վազթ պու գա-
տար կիւզէլ կէօրմէմիշ օլտըղըմ կիպի . եիւզիւնըւտէ
պիր ազ էվվէլ կէօրիւյէն քիսթախանէ վէ իսթիհզա-
քեարանէ հալի տէ հիշ պիր զէման կէօրմէմիշ իտիմ . հալ
ու թափրընըզ մէյտան օգուրճասընա պիր սապըրսըզլըզ
էսէրի կէօթէրիյօր ըտր :

Ատրիէն . - (Ուրէթի մուշֆիգանէտէ Մայնէօնիւն
պօյնընա սարըլարազ .) Էօյլէ տիւր , ազիզէմ Մատլէն , հա-
լիմի պու գատար էյի քէչֆ իթմիշ օլտըղընըզտան տօլայը
սիգի պուս իթմէլիյիմ . ֆիլ հազըզա հալ ու թափրըմ
ազաճըզ թէճաւուզքեարանէ տիր . . . լաքին պու քէյֆի-
յէթ հալամըն կէլմէսինէ պէքիւտիյիմտէն նաշի տիր :

Մայնէօ . - (Տէհէթլէ .) Մատամ տը Սէն-Տիզիէ

մի կէլէճէք . . . սիզէ պուհնա ֆէնայրգլար իծմիշ օլան օ մէլուն գատընը մը պէլլէյօրսինը :

Ատրիէն . - Լվլլէթ , քէնտիսի պէնիմէ ազաճրգ կէօ-
րիւշմէք իսթէմիշ . . . պէն տէ քէնտիսինի մէսէրլէթլէ
գապուլ իտէճէյիմ . . . :

Մայնէօ . - Մէսէրլէթլէ մի . . . :

Ատրիէն . - (Կիւլիւմէյէրէք .) Եվլլէթ . ֆազաթ ա-
զաճրգ միւսթէհլիյանէ վէ ազաճրգ շէրիրանէ պիր մէ-
սէրլէթլէ : Պիր քէրրէ տիւշիւնիւնիւղ . . . քէնտիսի էվլլէթի
ճիլլէքեարլըգլարընը , կիւլլիլիլիլի , կէնճիլիլիլի տէրիսա-
թըր իտէրէք հասրէթ շէքիյօր . . . հաթթա շիւտիքի շիշ-
մանլըղը պիլէ քէնտիսինի միւքէտտէր գրլըյօր . . . պու-
գատըն պէնի կիւլլէլ , սէվմիշ , սէվլիլիլիլի վէ նազիք , էվլլէթ ,
պիլ խասսա նազիք կէօրէճէք տիր . (տիւմանէ կիպի կիւ-
լէրէք .) սիզ , տօսթրմ , եաշընր ալմըշ շիշման պիր գա-
տընըն կէնճ վէ նազիք պիր գատըն կէօրմէրլէ նէ՝ գատար
հասէտ վէ մէյուսիյէթէ տիւշար օլաճաղընը թէսալվուր
իտէմէզ սինիղ :

Մայնէօ . - (Թէմքինիլի պիր թավր իլէ .) Սիզ լա-
թիֆէ իտիյօրսինը , ազիզէմ . . . ֆազաթ բրէնսէսին պու-
րայա կէլմէսի պէնի պիլմէմ նէ՝ իշուն բէք զիյատէ գօր-
գուտրյօր :

Ատրիէն . - (Պիր թավրը մուշֆիգանէ իլէ .) Էյ ա-
զիզ վէ շէֆազաթլը մէլէք , միւսթէրիհ օլունը . . . պէն
օ գատընտան գօրգ մամ . . . հէմ տէ գօրգ մատըղըմը քէն-
տիսինէ իսպաթ իծմէք վէ եիւրէյինի պիր էյիճէ աճըթ-
մազ իշուն , քէնտիսիյէ կիւլիւնճ վէ շիշման պիր գատըն
կիպի մուամէլէ իտէճէյիմ . քէնտիսի պիր լիյաքեարլըգ ,
ալշաղլըգ վէ քէօթիւլիլիլի մէնպա՝ը տըր . . . շիւպհէ եօգ
քի ֆէնա պիր մազսատա մէպիլ պուրայա կէլիյօր :

Ատրիէն եէնիտէն կիւլմէյէ պաշլատը : Պու սըրա-
տա պիր խըտմէթքեար իշէրի կիլէրէք վէ Ատրիէնին

գահգահասընա նիհայէթ վէրէրէք .

— Մատամ բրէնսէս տր Սէն-Տիզիէ՝ մատմուաղէյին
քէնտիսինի գապուլ իտիպ իտէմէյէճէյինի սիւալ իտիյօր .
- տէտիքտէ , Ատրիէն .

— Շիւպհէսիզ գապուլ իտէպիլիրիմ . - ճէվապընը
վէրտի :

Խրտմէթքեար տրշարր չրգտը : Մայնէօ տախի նէզա-
քէթինտէն նաշի լայաղա գալղարագ օրատան կիթմէք իս-
թէտի իսէ տէ , Ատրիէն քէնտիսինի ալրգօյտու վէ պատէ-
հու էլիիի թութարագ , պիր շէֆազաթլը ազիմէ իլէ :

— Պուրատա գալընըղ , ազիզէմ Մատլէն . . . բէճա
իտէրիմ . - տէտի :

Մայնէօ . - Նէ՝ եաբաճագսընըղ . . . :

Ատրիէն . (Կիւլիւմէյէրէք .) Սատրգ վէ չէֆազաթ-
լը պիր տօսթուրմ պուլունտըղընը վէ հէր սաատէթէ
պիրիլիտէ նաիլ օլտըղլըմը մատամ տր Սէն-Տիզիէյէ ինթի-
գամ օլտարագ կէօթէրմէք իսթէրիմ :

Մայնէօ . - Լաքին , Ատրիէն , պիր քէրրէ տիւշիւնիւ-
նիւղ քի . . . :

Ատրիէն . - Սուս , իշթէ բրէնսէս կէլիյօր . պուրատա
տուրընըղ . . . պուհը պիր լութֆ վէ պիր տօսթլըգ մազա-
մընտա թալէպ իտիյօրմ , իշթիմալ քի հրասիլթըր գալ-
պիլմէրլէ գիւպիլթի վազրասընըն մազսատը նէ՝ օլտըղը-
նը քէշֆ իտէրսինիզ . . . հրասիլթըր գալպիլէնիզ օ ալշագ
լօտէնին էնթրիգալարը հագգընտա էվլլէլճէ ֆիքրիմի
թէնվիր իծմէտի մի :

Մայնէօ պէպիլէ պիր բէճայա գարշը թէրէտտիւտ ի-
տէմէզ իտի . պիւնտէն ալլէհ սալօնտա գալտը վէ ֆազաթ
օճագ ետընտան պիր իքի ատրմ կէրի շէքիլտի : Ատրիէն
իսէ աւըն էլիլիտէն թութտու վէ թէքար օճագ ետըն-
տալի գօլթուգ սանտալիէսինէ օթուլթտըրարագ :

— Ազիզէմ Մատլէն , եէրինիզտէն գըմըլտանմայր-

Նըզ. սիգին մատամ տը Սէն-Տիգիէ, ի հիշ պիր պօրճընրգ եօգ տրը. ֆազաթ պէն տնր քէնտի խանէմօէ գապուլ իթտիյիմ ճիհէթլէ. քէնտիսինէ ըիայէթ կէօսթէրմէյէ մէճպուր ըմ. - տէտի :

Ատրիէն տնճագ պու սէօղլէրի սէօյլէմիշ իքէն. բը-րէնսէս տը Սէն-Տիգիէ միւթէազգիմանէ վէ հիյպէթլի պիր չէհրէ իլէ վէ մէթանէթ.քհարանէ ատըմլալլա եիւրիւյէ-րէք սայօնա կիրտի :

Էն միւրէմէլ թապիւթ սահպլէրի վէ էն միւլա-հազարեար ֆիքիւլէր տախի շօգ քէրրէ չօճուգ ճա հալլէ-րէ թապի օլուրլար : Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին Ատրիէ-նէ գարշը օլան ատաւլէթլինի վիւճուտէ կէթիւրմէքտէ՝ Ատրիէնին ավալարը զարիֆանէսինտէն, կիւզէլլիյինտէն վէ գէքեաւլէթլինտէն միւթէվլլիտ պիր հասէտին տախի պէօ-յիւք պիր թէէսիւրի օլմուշ ըտը. քէնտիսի իչուն Ատրիէն իլէ ըէգապէթէ կիրիշմէք միւմին օլմամագլա պէրապէր, եինէ մէրգումէ՝ Ատրիէնտէն թալէպ իթմիշ օլտըղը միւ-լագաթա կիտէճէյի սըլատա գըլաֆէթլինի տահա զիյա-տէ իթինա իլէ թէրթիպ իթմիշ, շէօյլէ ըի կիյինտիյի ճան-ֆէս ֆիսթան ավթընտան տուր պիր գօրսէ թագմըշ, պէ-լինի պիր էյիճէ սըգըշտըրմըշ վէ վիւճուտինէ վէրտիյի շու թագեիդ եիւզիւնտէն չէհրէսինտէ միւթատընտան զի-յատէ գըրմըրըղ հասըլ օլմուշ ըտը : Վէլ հասըլ՝ Ատ-րիէն հազգընտա գալպինտէ մէվճուտ օլան հըսսիյաթը զարագքեարանէսի՝ պու միւլագաթ սէպէպիլլէ էքսէրիյա տուրղուն օլան ֆիքրինէ էօյլէ պիր գարըղըղը վէրմիշ ի-տի քի, զէվգաշնա պիր գատըն օլմագ հայսիյէթիլլէ էք-սէրիյա կիյինտիյի սատէ վէ զիյնէթսիզ էլպիսէլէրի եէրի-նէ, կէօյէրճին կէօյսիւ ըէնկինտէ պիր ֆիսթան կիյինմէք վէ պաշընա տա կիւզէլ պիր ճէննէթ դուշու իլէ միւ-զէյեէն պիր շապգա գօյմագ շօրալըղընտա պուլունմըշ ըտը :

Մէրցումէ եկկէնինն օտաւարնա կիրտիյի զէման , քին ու զարագ , հասէտ ու րէգապէթ վէ մարէչալ Սիւննըն գրգլարընը մուհագղագ պիր էօլիւմէ սէվզ իթմէք իւզրէ գուլանմըչ օլտրդր մէհարէթի խայրնանէսինտէն տօլայր պիր զուրուրը ֆէվզ էլ տատէ վէ գուրուլան եէնի եէնի էնթիգա տօլապլուրընտա մուվաֆիագ օլմագ իւմիտի զանն իտէրսին քի եիւզիւտէ նագչ օլունմըչ րտր :

Ատրիէն հալասընըն իսթիգ պալինէ կիթմէքսիդին , օթուրմըչ օլտրդր սէտիրտէն նագիւեանէ պիր սուրէթտէ սյաղա գալգտր վէ էտայր վէ վագարյր պիր թավր իլէ նիմ էյիլտիքտէն սօնրա , թէքտր եէրինէ օթուրտու , պատէհօ պիր քէօչէսինտէ Մայեէօ վէ տիկէր քէօչէսինտէ տէ քէնտիսի պուլունտրդը օճաղըն Կարչըսընտա տիկէր պիր զօլթուգ սանտալիէսի կէօսթէրէրէք :

— Լուսթէն օթուրընըզ , մատամ . - տէտի :

Բրէնսէս զրպ Կրրմըզր քէսիլիպ ալագ իւսթիւ տուրտու վէ թահգիրամիգ վէ մապրուրանէ պիր թէսաճնիւպլէ Մայեէօյէ պագտը , զիրա Մայեէօ Ատրիէնին թէնպիշինէ կէօրէ , մատամ տը Սէն-Տիգիէ իչէրի կիրտիյի զէման օթուրտրդը եէրտէն գալգմամըչ վէ եալընըզ պաշընը խաֆիֆճէ էյմէքլէ իքթիֆա իթմիշ իտի : Մէրցումէ հէմ քէնտիսինի ալչալթմամագ ֆիքրիյէ վէ հէմ տէ վիճտանընըն սէսինի տինլէլէրէք պու եօլտա հարէքէթ իթմիշ իտի : զիրա հագիգի հիւքսէքլիք պու ալչագ , բիյաքեար վէ ֆէսատճը գատընա տէյիլ , քէնտիսի կիպի ալիճէնապ վէ ֆէտաքեար պիր մախուգա շայէսթէ օլտրդընը վիճտանէն հրսս իտիյօր ըտը :

Ատրիէն պօշ պուլունան զօլթուգ սանտալիէսինի եէնիտէն հալասընա կէօսթէրէրէք , թաթըլը քէտասըյլա :

— Լուսթէն օթուրընըզ , մատամ . - տէյու թէքլարլատը :

խախտողական կենդանիներն պին ֆերասախ ուղաղ սրնրդ .
 Լեռնիկն . - (Եվ լեռնի մի սթէնդիանէ նկղաքէթէ .)
 Սահի՛հ մի , մատամ . . . պէն սափթի զայպինիզ սիգի
 ախտաթմասն տէյու գորգ ույորմ . զիրա սիգին թարա .
 ֆրնրգտան պէնի թէւաճճիւպտէ պրրագաճագ բէք ազ
 շէյ վար տրր . սիգտէն հէր շէյի մէմույ իթտիլիմի պիլմէ-
 յօր մրսրնրդ :

Բրէնսէս . - (Ուղղութիւնի տանէ տանէ սէօյէյէրէք)
 Դապիյ տիր մատմու ազէյ . . մէսէյա եսրրնա դատար ,
 եիկիլիմի տէօրթ սաաթ վարֆրնտա սօն ուրէճէտէ ֆազր
 ու սէֆալէթէ տիւշար օյաճաղրնրզր սիգէ խապէր վէրէ-
 ճէք օյուրսամ . նէ տէրսինիզ :

Պու սէօզ օ գատար մէմույրն դալրր պիւ շէյ իտիլի ,
 մատմու ազէյ տր Դարտօվիյ թէւաճճիւպի իյմա իտէր պիր
 հարէրէթտէ պուլունտրղր կիպի . Մայեւօ տախի թիթ .
 րէտի :

Բրէնսէս տր Ուն-Տիգիլ եէկէնիւնին հալրէթ վէթէաճ-
 ճիւ պինի կէօրիւնճէ , դալիպանէ պիւ մէսէրրէթէ :

— Ահ , մատմու ազէյ . պէնիմ թարաֆրմտան սիգի
 թէւաճճիւպտէ պրրագաճագ բէք ազ շէյ պուլունտրղրնր
 պիւ սոզ էվվէյ սէօյէյօր րտրնրդ . հալ պու քի շիմտի
 սիգի թէւաճճիւպտէ պրրագաճագ օյտրղրմր իղրար իաինիզ .
 Շու մու հալէրէմիպէ պու րէնկ վէտարէթի վէրմէյէ բէք
 զիյաաէ հազգրնրզ վար րմրշ . գիրա պու կիւն նէ գատար
 զէնկին իսէիկ , եսրրն տա օ գատար ֆազրր օյաճաղր-
 նրզր սիգէ անյաթմազ իշուն , նէ գատար տօլաշրգ սէօզ-
 լէրէ միւրաճաաթ իթմէք յազրմ կէլէճէք իտի . . շիմտի
 իսէ պունր սիգէ խալիսանէ վէսաֆտիւանէ պիւ սուրէթ-
 տէ խապէր վէրէպիլիլիմ :

Լեռնիկն իյր թէւաճճիւպի կէնիւնէ , բրէնսէսի հալ-
 րէթտէ պրրագաճագ պիւ թալրր սալիւնանէ վէ միլմէ-
 պէսսիւմանէ իյէ :

պողաճաղարս րոտր . մէրցումէ պէ լի իթմէր իսթէմէմէր .
լէ պէրապէր գրպ գըրմըզը շէփլաթ վէ պիրտէն պիրէ օ .
թուրարագ .

— Բէր էյի , մատմու ազէլ , տէտիյինիզ կիպի այսուն .
պու սուրէթլէ մուհավէրէ իթմէր տահա գիյատէ թէր .
ճիհ իտէրիմ . . . գիրա պանա տահա գիյատէ գօլայլըզ
վէ տէտիյինիզ կիպի տահա գիյատէ էմնիյէթ վէրէր :

Ատրիէն . - (Երա իւմսէյէրէր .) Էօյլէ տիր , մատամ ,
իսսան պու սայէտէ հիշ օյմազսա գալպինտէ հէր նէ վար
ըսա . յէմայր սատաղաթմա սէօյլէյէպիլի . . . պէօյ-
լէ պիր շէյ սիդիւ իշուն եէնի օյմազ լէզզէթինի հա-
իզ տիր . . . Դուրատա պիզ պիզէ իզ , եապանճր առէմ
եօյ տրր , սիզէ օ գատար սրգլէթ վէրէն տինտարըզ
վէ էյիլիյ մասթէսինի պիր տաղըզանճըզ օյսուն աշաղը
արմանըզա սուհույէթ կէօսթէյտիյիմսէն տօլայր պանա
թէշէքթիւր իթտիյինիզի իզրար իսինիզ :

Բրէնսէսին հէկէնինէ իթմիշ վէ եախօտ իթմէր իս-
թէմիշ օյտըզը ֆէնսյըզլար տիւ շիւնիւլէճէք օլուրսա Ատ-
րիէնին աֆիւ շայան ատա օլունաճազ այան շա իսթիհ-
զաթնարանէ սէօզլէրի Մայեհօնին հիւրէյինի էզմէքտէ
իտի . գիրա մէրցումէ րրէնսէստէն Ատրիէնսէն տահա գի-
յատէ գօրգար րտր :

Բրէնսէս իսէ էթվէլտէն զիյատէ ֆիւթուրազըզլա .

— Հազ գրմուաթի հիւսնիւ նիյաթ վէ հրսսիյաթընըզ-
տան տօլայր պինլէրնէ թէշէքթիւր իտէրիմ , մատմու ա-
զէլ . պունլարր լայրզը վէճհ իւզրէ թազտըր իտէրիմ .
թազտիւր իթտիյիմի տէ շօզ կէշմէքթիւր իազաթ իսէճէ-
յիմի իւմիտ իտէրիմ :

Ատրիէն . - (Դէշաշէթլէ .) Հալտի մատամ , նէ սէօյ-
լէյէճէրսէնիզ . շարուղ սէօյլէյինիզ . . . պիլիւրսինիզ յի
պէն սասյըրսըզ վէ մէրազը պիր դրպ րմ . . .

Բրէնսէս . - Ֆազաթ սիզէ խապէր վէրէճէյիմ շէյի

— Երբեք, մատամ, պու սեօղիւնիւ պտէն թէ աճծիւ պ իթտիյիմի սուրէթի խաչիսանէ տէ իգրար իտէրիմ . . . զիս պէն սիգտէն թէրթիպիւնաէ մահիր օլտրղընրգ լէօթիւլիւք . լէրտէն պիրիսինէ վէ կիւ զէլնէ թէրթիպ իտիյիմի պիր ֆէ-սատ տօլապընա պէքլէր իտիմ . . . սիղին պէօյլէ էհէմի . յէթսիզ պիր շէյէ պու գատար էհէմիյէթ վէրէճէյինիզի խաթըրա կէթիւրէպիլի՞ր մի իտիմ :

Բրէնսէս . — Նասր՝, եարընա գատար պիւս պիւթիւն պաթմագ վէ եարընրգ պիւթիւն վարիտաթընրգըն տէյիլ . պիւթիւն էչեարընրգըն . պարկիրլէրինիզին , միւնէվնէր . լէրինիզին վէ հաթթա պու գատար մաղրուր օլտրղընրգ շու կիւլիւնճ զինէթլէրինիզին սէգվէսթրա թաշթընա ալըն . տըղընը կէօթէք կիպի պիր շէյի էհէմիյէթսի՞զ մի ատտ իտիյօրսընրգ . Սիզ պիւլէրէն ալթուշարը գայտարգճասը-նա սարֆ իթմէյէ ալըչարն օլտրղընրգ հալտէ . պէսլէմէ . լէրինիզտէն պիրինէ վէրաիյինիզ մաաչտան տահա տուն պիր իւճթէթլէ եաչամաղա մէճպուր օլտագ կիպի պիր շէյի էհէմիյէթսի՞զ մի ատտ իտիյօրսընրգ :

Ատրիէն հալասընր մէյուս իտէճէք տէրէճէտէ պէ-չաշէթ էօէրի կէօթէթմէքտէ օլտրղընտան , աշըն շու սէօղլէրինէ ճէվապ վէրմէք իւղէրէ իքէն . սալօն գաբուսը պիրտէն պիրէ աչըյտը վէ բրէսս ճալմա խապէր վէրմէքսի-զին իչէրի կիրտի :

Ատրիէն բրէնսի կէօրիւնճէ , տիւպէր շէհրէսինտէ մաղ-րուրանէ վէ մի թէաղզիմանէ պիր մուհապպէթ էսէրի կէօ . թիւյսիւ վէ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին իւղէրինէ մուղաֆ-ֆէրտնէ վէ հագարէթքեարանէ պիր նազար աթֆ իյլէտի թի . պուշը վասֆ ու թարիֆ իթմէք գապիլ օլտմաղ :

Ճալմա տախի չիչ պիր զէման պու գատար կիւզէլ կէօրիւնմէմիյ վէ շէհրէսինտէ հիչ պիր վազթ պու գատար սաատէթ վէ պախթիյարրիզ շաշաասը բարյամամըշ ըտը :

Սէրգու՞մ ալ վէ ալթուն լէնկինտէ չըզկըլարը հալի

պէյազ գաշմիրտէն ուզուն պիր անթէրի կիլինմիշ օլուպ , պաշրուա տա աշըր լէնկտէ վէ աշըր գուճաչտան մամուլ պիր սարրգ սարմիշ ըտը . խուրմա տալը շէքլինտէ թէզ-եինաթը հալի կիւզէլ պիր շալ տախի պէլինտէ գուշագ-լըզ խրտմէթինի կէօրմէքտէ իտի :

Բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ ճալմայր Ատրիէնին իւնէ-սինտէ կէօրէճէյինի չիչ տէ մէմուլ իթմէտիյինտէն , միւ-մալիէյին սալօնա կիրտիյինի կէօրիւնճէ , հայրէթի ֆէվզ էլ ատէսինի պիրտէն պիրէ կիզլէյէմէտի :

Պինաէն ալէյհ մատամ տը Սէն-Տիգիէ , Ատրիէն , Մայեէօ վէ ճալմա արասընտա աթիտէքի մէնզարէ ճէրէ-յան իթտի :

54

ԽԱՐԸՐԵԼԷՐ

Ճալմա՝ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէյի օ վազթա գատար մատմուազէլ տը Դարտօվիլին խանէսինտէ ապա կէօրմէ-միշ օլտրղընտան , աշը պիրտէն պիրէ օրատա պուլունճա էվվէլի էմրտէ էրէյիճէ թէաճծիւպ իթտի . Բրէնսէս իսէ իխթիյարը սիւքիւթ իտէրէք , պու իքի կիւզէլ , կէնճ , մու-հապպէթի վէ պախթիյար մախուզլարը պէօյիւք պիր ա-տալէթ վէ ֆէվզ էլ ատէ պիր գրսգանճըրգ իլէ թէմաչա իթմէքտէ իտի . նալէհան զայէթ մուհիմ պիր շէյին իա-թըրէսի զիհնինէ կէլմիշ կիպի պիրտէն պիրէ թիթրէտի վէ պիր գաշ սալիյէ գատար տէրին պիր միւլահազա տէր-եասընա տալտը :

Ատրի՛ն՝ վե՛ ճալմա պու միւլահազու՝ զէմանրնտան պիլ
իսթիֆատէ , կէօղլէրի՛ի շէմնաք պիլո տյէվ իյէ տօյտու-
րան պիլո մուհապպէթի շէտիտէ իյէ եւքտիկէրինէ պազ-
տըլար . պատէհու տայմըշ օյտրղը տէրիտի միւլահազա-
տան շրղմըշ կիպի կէպիւննէ մատամ տը Սէն-Տիգիէնին
պիլ հարէյէթի իւղէրինէ , մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ
կիւլիմսէյէրէք կէնճ շինտիյէ խիթապէն .

— Սէվկիլի ամճազատէմ , պիլո գուսուրտա պուլուն-
տում քի , պունրն իսթէյէրէք վուգու պուլտուղընը իզ-
րար իտէրիմ սէպէպիւի տէ սօնրա աշլայաճապսընրղ . իշ-
թէ իյք տէֆա օյտրապ ազրապուտան օյտն մատամ բը-
րէնսէս տը Սէն-Տիգիէտէն պահս իտէրէք , պու գուսու-
րմը թամիր իտէճէյիմ . սիղի քէնտիյէրինէ թապտիմ իթ-
մէրլէ թէշէրրիւֆ իտէրիմ . — տէտի :

Իրէնս ճալմա մագամը իշթիրամտա պաշինը էյտի .
Բրէնսէս ճէվապ վէրմէյէ հազրըյանրը իքէն , մատմուա-
ղէլ տը Գարտօվիլ հէման սէպիւնի տէվամ իյէ .

— Մատամ տը Սէն-Տիգիէ սաատէթպախշ պիլ խա-
պէրի թէպիլղ իթմէյէ կէյմիշ տիր . . . էկէր պու խա-
պէրի սիգէ թէպիլղ իթմէք մահգուղիյէթինտէն պէնի
մահրում իթմէք իսթէմէյէճէք օլուրսա , աշր սօնրա սի-
գէ աշլաթըրրմ . — տէտի :

Ճալմանրն պիրտէն պիրէ իսթէ կէյմէսի վէ բրէնսէ-
սին զիհնինտէ բէյտա օյան խաթըրէյէր պէսպէլլի մէր-
գումէնին էվվէլքի թէսալվուրաթընը թէպտիլ իթտիլէր .
զիրա Ատրի՛նին իրթէսի կիւնիւնէ դատար ֆազրը օյա-
ճաղը հազգընտա մուհալէլլէյի տէվամ իտէճէք եէրտէ ,
կիղլի պիլ ֆիքրէ իթթիպաէն յաթիֆ վէ թէպէսսիւմիլի
պիլ շէհէ իյէ .

— Սէվկիլի եւկէնիմն պահս իթտիլի խապէրի սիգէ
թէպիլղ իթմէք մահգուղիյէթինտէն քէնտիպիւնի մահրում
իթտիլիմտէն տօլայը բէք զիյատէ միւթէէսսիւֆ օլաճազ .

տըմ. բրէնս . . . պէն ագրապասը օլտրզրմ ճիհէթիէ , պու
խապէրի քինտիսինէ վէրմէյէ միւսարաւթ իթտիմ . . .
իյթէ պու պապտէ պագր մայիւմաթ տախի արզ իտիօրմ
քի , քէնտիսինէ վէրտիյիմ խապէրին հագրգաթընը պե-
տահաթէն իսպաթ իտէճէյինէ իւմիտիմ պէրքէմալ տըր .
- տէտի :

Պատէհու Ատրիէնէ պիր քեաղրտ ուզաթտր . Ատրիէն
Ֆէվզ էլ ատէ պիր գայոսրզյրգյա պու քեաղրտը ալարագ .

— Պիւէրճէ թէշէքքիւր իտէրիմ , սէվկիյի հալաճր.
զըմ , պու իհթիյաթ մէ պու իսպաթ գախտ պիր շէյիտի .
սիգ պիյիրսինիգ քի հագրգրմտա օլան հըսսիյաթը խայր-
խահանէնիգի արզ իթմէք իսթէտիյինիգ զէման , սէօզիւ .
ճիւզէ տախմա ինանրրմ :

Ճալմա մէտէնիյէթին կիզյի էնթրիգալարընտան վէ
հէյէքեալրգյարընտան պիսապէր պուլոււմագյա պէրա-
պէր , ազաճրգ մահչիյանէ օլան թապիաթ սահպլէրի կի-
պի զայէթ պէօյիք պիր Ֆէթանէթ վէ տիրայէթ սահի-
պի օլտրզրնտան , շու նագիքեանէ վէ Ֆապթ իյիւ .
քեարանէ սէօզլէրի իշիտէրէք պիր նէվ րահաթսրզլըգ
հըսս իթմէքտէ իտի . վագրա պու սէօզլէրին ասրլ մա-
նէասընը քէշֆ իտէմէմէքտէ իտի իսէ տէ , պունլար գու .
լաղընա եալան կէմէքտէ իտի . պունտան պաշգա , պիր
հըսսը տէրուշի սաիգասըյլա մատամ տը Սէն-Տիգիէ հագ-
րընտա միւպհէմ պիր Նէֆրէթ հըսս իթմէքտէ իտի . Բը-
րէնսէս իսէ՝ իյգաընա հագրլլանտրզը հատիսէնին աղրլը-
ղընը նագարր միւթալապյա ալարագ , եիւզիւնին թէա-
րիճէն գրզարմասընտան վէ կէօզլէրինին խայրնանէ պիր
սուրէթտէ րարլամասընտան անլաշրլմագտա օլան հէյէ-
ճանը գալպինի անճագ զապթ իտէպիյմէրտէ իտի . Ճալ-
մա պու գատընը կէօրմէլէ հըսս իթտիյի նէվրէթի եկ-
նէմէյէրէք , սէսիգէ տարտու վէ կիւզէլ շէհրէսի պիւէ
էվլէթի պէշաշէթինի զայպ իթտի :

Ո՛հայե՛կ օ տախի կիթտիւրճէ էլէմպախշ պիր թէէսիրէ տիւշար օլարագ , կեան գօրգա գօրգա բրէնսէսէ պագար վէ կեան տախի նէթիճէսինտէն գօրգտուղը պու միւլա- գաթա խիթամ՝ վէրմէսինի բէճա իթմէք իւզրէ Ատրիէն իւզէրինէ նիյ...գքե...րանէ նագարյար ամֆիտէր իտի :

Լաքին նէ ֆախտէ քի մատամ՝ տը Ո՛հն-Տիգիէ պու մու , հապէրէյի ուզաթմագտա պէօյիւք պիր մէնֆաաթ կէօ . զէթտիյի կիպի , մատմուազէլ տը Դարտօվիյ տախի՝ սէվ- տիյի տէլիգանյրիւրն օրատա պուլու նմասրիտան եէնի պիր ճէսարէթ ալարագ , բրէնսէս իլէ շէրիքէրիինի գուրտրգ- յարր պունճա ֆէսատ տօլապյարը իլէ պէրապէր , պու մու հապպէթի մէսուտանէյի կէօրէրէք տիւշար օլաճաղը հիտտէթ վէ ինֆիալտէն միւլին օլտըղը գատար զիյատէ էյլէնմէք իսթէմէքտէ իտի :

Ո՛հտամ՝ տը Սէն-Տիգիէ պիր տազրգաճրգ սիւքիթ- տէն սօնրա սէօզէ պաշլայըպ , թաթլը վէ խաթըլնիւ վա- զանէ պիր սէտա իլէ :

— Բրէնս , սէվկիյի եէկէնիմ՝ հազգրնտա մուհապ- պէթինիգ պուլու նտըղընը խալգրն շայիասընտան իյի- տինճէ նէ՝ գատար մէսրուր վէ մէմնուն օլտըղըմի թարիֆ իաէմէմ . էվվէթ , պուլուտան տօլար բէք զիյատէ մէսրուր օլտում . զիրա սիզ ֆարգրնտա օլմագսրզրն , պէնի պէօ . յիւք պիր զաիլէտէն գուլթարտընըզ — տէտի :

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի . ֆագաթ հալասր նէ՝ տէ- մէք իսթէտիյինի սիւալ իթմէք իսթէյօր ըմրշ կիպի միւ- թէաճճիպանէ պիր շէհրէ իլէ մատմուազէլ տը Դարտօ- վիին եիւզիւնէ պագտը :

Բրէնսէս պու իսթիճվապըն ֆարգրնա վարարագ , սէօզիւնիւ տէվամ իլէ :

— Մէրամըմը տահա աշըգ սուրէթտէ անլաթայրմ , բրէնս . (կէօզիւյլէ Ուտրիէնի կէօսթէրէրէք .) պու սէվկի- լի զըզըն է՛ն եագըն խըսըմը պէն օլաղըմ ճիհէթլէ , ա-

ՄԱՐԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵ ՓԱՏՆՈՂԱԼ

նրն իսթիգ պալինտէն հէր քէս նազարընտա ազ չօգ մէսուլ իտիմ . . . իշթէ սիզ տիւնեանըն օ պիր ունընտան կէլէրէք , պէնի բէք զիյատէ զօրգու թմադտա օյան պու իսթիգ պալի էօհտէի մէսուլիյէթինիզէ ալըյօրսընըզ . . . պու բէք ֆէվզ էլ ատէ պիր շէյ տիր . պինաէն ալէյհ պալսթիյարլըրըզտան վէ ճէսարէթինիզտէն զիյատէ սիզտէ շայանը հայրէթ նէ պուլունտըղընը իսպիգ պիր պիրլէրինէ սիւալ իտիյօրլար :

Պու սէօզտէն սօնրա , բրէնսէս պիր խապասէթի շէյթանբէսէնտանէ իյէ Ատրիէնին եիզիւնէ պաղարազ , մէյտան օգ ուրճասրնա պիր թավր իյէ վէրէճէյի ճէվապա պէքլէտի :

Ատրիէն իսէ քէմալը սիւքիւնէթլէ կիւլիւմէյէրէք .

— Ալէվկիլի ամճազատէմ , մի հթէրէմ հայամըն սէօզլէրինի էյի տինյէյինիզ , պու շէֆազաթլըր գատըն պիր գաշ տազրպատան պէրու սիզի իյէ պէնի պիր արատա վէ մէսուտ պիր հայտէ կէօրտիւյիւնտէն , գալպի օ գատար մէսէրրէթլէ տօլմուշ տըր քի , հրսսիյաթըր գալպինի արզ իթմէյէ իհթիյաճ կէօրիւյօր . պէօյլէ կիւզէլ պիր գալպին հրսսիյաթընը արզ իթմէսի նէ տէմէք օյտըղընը թէսափլուր իտէմէգսինիզ , Ազաճրգ սապր իտէճէք օլուրսանըզ , պունը տա մուհաքէմէ իտէրսինիզ , (Ղայէթ թապիի պիր թավր իյէ .) Ալէվկիլի հայամըն հրսսիյաթընը շու սուրէթլէ արզ իթմէսի միւնասէպէթիյի , մէմլէքէթինիզտէքի պազը ճինս էնկէրէք երլանլարը հազգընտա սէօյլէտիյինիզ սէօզլէրի՝ բէք տէ միւնասէպէթի օլմատըղը հայտէ պիրմէմ նէ իշուն տէրիսաթըր իտիյօրլմ . սիզին գալլինիզճէ , պու երլանլար շօգ քէրրէ թէէսիրսիզ օլարազ պիրլինի ըսրլորգլարը գէման զէհրի տէօրէն տիշլէրի գրրլըրը վէ զէհրի պօղաղլարընա կիտէրէք , քէնտի զէհրլէրիյի քէնտիլէրինի թէլէք իտէրլէր իմիշ , Հայտի , սէվկիլի հայաճըղըմ , սիզին էյի վէ նէճիպ պիր գալպի-

տէլի սրճաւանդոյն ալիւ իսնեւտէ հապս իտիւտիւնիդ . . .
 լաքին պանա ուղտճրդ հալաւ իտիւտիդ . . . օ կիւզէլ
 վէ կէնճ շախրին իտիւտէ վարրինճալոս գառար ունա իտիւ-
 նրդ մի , սառապ տիտարդ գրդ . . . հանի շու Լեկրիքոյ Պա-
 աւէն քի , հախապ օտանդոս մախիտարդ սլան կիդ .
 լի ալիւ տէլիք իշինտէ պալաւաւար . . . պիւթիւն Թարիս
 իտիւտինն ուղղրնա տիւշէն օ րէկոյէթի ունա իտիւտինրդ
 մի . . . Էվվէթ , մի հիթէրէմ րէնա , Էսլէ ալէմէ մէնհույ
 պիւ գառրն իլէ Էվվէմէ յարարնրդ . . . ղէվէնիդ օլաճապ
 գրդրն իսմի հէր քէսին տիլինէ առախիթան օլուչ տրի :

Պա մէմուրն գալլար վէ տէ հչէթէնկիդ սէօղէր իտ-
 ղէրինէ , Լեարիէն , ճալմա վէ Մայիէն հրախիտիթ մուխ .
 իլէթիթէնէ թապի օլառապ թէաճնի պէրինտէն պիւ առ-
 դրդաճրդ տիլիպ կիպի գալապդյարրնտան , րէնաւա տր
 Սէն-Տիգիէ մէսէրրէթի չէ յիթ աճէթ քիտրանէ ինի վէ առա-
 վիթի գալիպանէսինի տիթրդ քէթմէ լիպոմ կէօրմէյէ .
 րէր , ալապա գալպար վէ հառապարր գրդարմըչ վէ
 կէօղէրի տիլէչ առաւապ տառ պալաւաւարչ օլառդր հալաւ ,
 Լեարիէնէ իտիտապէն :

— Էվվէթ , սէօղէտիլիմի ինքեար իտէպիլիւնիդ
 իտինիդ . սրգի տէլի սրճաւանդոյն ալիւ իսնեւտէ հապս իթ-
 մէտիլէր մի , օ վապիթի աչրդրնրդ օլան օ կէնճ օճաւաթ-
 քեարր հախապ օտանդոս կիզլէնմիչ պալաւաւարլար մի .
 — աւլոս պաղրարտր :

Պա տէ հչէթի իթ հաւ իս ղէրինէ , ճալմաւրն ալիտան
 րէկիւնտէ վէ քէ հրապա կիպի չէֆֆաֆ օլան շէհրէսի
 պիւտէն պիւրէ գալլաւն քէնկիթ տրար , գան կիպի գրը-
 միդր օլան իսմի առաւապ պիւ հիտտէթի վահչիլանէ իլէ
 աչրլարադ , պիւր պիւրինէ քիլէտիլէնմիչ օլան քիւչիւյ պէ-
 յապ տիլլէրինի նաղարլարա տրդ իլլէսի , էլ հաար ղէ հ-
 րէսի օ տէրէնէ թէ հախաւմիդ վէ վահչիլանէ պիւ իտիլի
 ալաւ քի , Մայիէն տէ հչէթիւտէն թիթրէմէյէ պաշլաւար :

Նիզ պուրուհարգրնատան, յիսպհէմ՝ հոգ յի պու պիշարէ
Երլամյար նազարբ թէվէճճիս հինիդի ճէլպ խտէրլէր :

Պու սէոզ իւզէրինէ, բրէնսէս տր Սէն-Տիպիէ աստու-
վէթ բեարանէ պիր նազարբա հէկէնիճին հիսդիսնէ պապ տր
վէ պատահաս ալթ իսսթ օլմուշ պիր սէտա իլէ :

— Պէն պու հիսեայէ յի նէ՝ մազսատա մէպնի տրդ
իթթիլինիդի անյաւամայարմ, սիզ անյատրնը՞զ մը, բը-
րէնս հազրէթլէրի, — տէլու սորատու :

Ուարմա ճէվտազ վէրմէտի, տիրսէ յինի օճադա տայաթմ-
մըշ օլտրդը հայտէ, բրէնսէս իւզէրնէ միւճտիս պիրնա
զսար աթիֆ խտիյօր վէ պու գատարն հազգրնատա գայպինտէ
ղայրբ իթթիլարի պիր պուզդ ու աստավէթ հրսս խտիյօր բ-
տր :

Ստատմուաղէլ տր Գարտօլիլ իսէ լաթիֆ պիր թաւլրբ
թէքտիր իլէ տէտի բի :

— Ահ, սէվկիլի հալաճրդրմ, աճապա գայպինիդի
Եանյը՞շ մը անլամրչրմ, . . Երլամյար հազգրնատա պիլէ
թէվէճճիս հինիդ հոգ բոսա յիմէ՞ թէվէճճիս հինիդ օլա-
պիլիբ, (Քէնտի բէնտինէ սէօլլէնիյօր բմըշ կիպի,) Լարին
հէր նէ օլուրոսա օլսուս, պու հարէքլթ անյաքրլապիլիբ,
պուշար ինճէ ֆիրիլիլի բիմէլէր տիր, . . . (Բրէնսէսին
հիատէթինի կէօրէրէր, թէպէսսիսմ՝ իլէ,) Լարին մէճ-
նունանէ շէյլէրի պիր Եանա պրրտգտլրմ, . . ստատէթիս
միդի կէօրէրէր գայպինիդտէ բէլտա օլան հրսսիյաթը
պիզէ սէօլլէլինիդ, սէվկիլի հալաճրդրմ :

Բրէնսէս, — Սէօլլէմէլի արպու խտէրլմ, սէվկիլի Եէ-
կէնիմ, էվվէլա պու միս հիթէրէմ՝ բրէնսի նտարլ թէպրիբ
խտէճէ յիմի պիլէմէմ, շունրի սիդին մէսուլիլէթիլիդի տէր-
էօհաէ իթմէք իւզրէ թա Հինտիսթան իշլրիլէրինտէն յէ,
Պար Էմիլլէթլէ վէ կէօզլէրի գարտլր օլտրազ պուրալա
կէլմիշ տիր, . . սիդին մէսուլիլէթիլինիդի յի, խանէնիդաէ
տագրանըշ պուրտնան օ կիւզէլ տէլիդանլր սէպէպիլլէ

Կէնճ Հինտյի գանդնրն շիտտէթի ստիգասը յայտ հէյէ-
ճանա կէյէրէք : միայն հաղասըզճա վէ զայրոր իխթիյարի
պիր զազապ ու խէյէճան հրաս խտիյոր բտր : նասըյ քի
նաաուսյու պիր ատէմ՝ եիւզիւնէ պիր սիլլէ եկտիյի զե-
ման : տիւշար օյտրդր հէյէճանը շէտիտ իյէ զանը եիւրէ-
յինտէն կէօզլէրինէ վէ պէյնինէ սըշրար : Էկէր երյտրրմ
կիպի շարուզ կէչէն օ տէհչէթլի տապրգատա : Ճայմա-
նրն հրասխաթմր իճրատթա մունգալիպ օյմաշ օյտայրտր :
բրէնսէս : Ատրիէն : Մայիէօ վէ պիղգաթ յէնտիտ տախի
թօր բաթլամասը կիպի տէհչէթլի կիզ օյան պիր հիտ-
տէթէ գուրպան կիտէրլըր իտի :

Ճայմա՝ Ատրիէնի ալազճա պիր խրյանէթլէ իթհամ
իթտիյի իչուն էվվէլա բրէնսէսի : պէօյլէ պիր ալազլըրդր
իթթիւբապ իթտիյի շիւպհէ խտիտիյինտէն տօյայր Ատրիէ-
նի : պու իթհամը իշիթմէյաւ օյտրդր իչուն Մայիէօյի վէ
պէօյլէ պիր վէֆասըզլըրգտան սօնրա եաշամամազ իչուն
տախի յէնտի յէնտիսինի էօյտիւրիւր իտի :

Լաքին պիր միւճիզէ սէմէրէսի օյարազ պու սրրատա
գանյր կէօզլէրի Ատրիէնին խալիսանէ պիր էմնիլէթլէ շա-
շատատար օյան կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իյլէտի վէ Հինտյի-
յի տիւշարը հէյէճան իտէն հիտտէթի վահչիյանէ շիւշէք
կիպի մահվ ու զտիլ օյաու :

Հաթթա ճայմանրն Ատրիէն իւզլրինէ աթֆ իթտիյի
պազլըյար կիթտէթէ տահա միւէսսիւր վէ տահա յէսկին
պիր հալ յէսպ իթտիյինտէն : Կէնճ Հինտյի եայրնը յէս-
պի սիւքիւնէթ իթմէրլէ զայմայրպ : Էվվէլէ ֆէվգ էլ ատէ
թէգաշիւր իթմիշ օյան շէհրէսի էսկի պէշաշէթինի պու-
տու վէ շօզ կէշմէքսիդին կէնճ գրգրն սիմասրիտաքի էմնի-
յէթի նէճիպանէ տախի եիւզիւնէ աբս իթմէլէ պաշլատը :

Շիմտի պու թէպէտտիլի մանէվինին սուրէթի վու-
գուիլի իյզահ իտէլիմ՝ քի : Մայիէօյի հայրէթէ վէ բրէն-
սէսի աէ մէյուսիյէթէ տիւշար իյլէտի :

Բրէնսէս զէհիրնար տուտազլարիտան Ատրիէն հազ-
գրնտաքի ալազճա իֆթիւրասրնր տնճազ մէյտանա տէօթ-
միշ իրէն : Ճայմա՝ օճազ էօնիւնտէ տուրմը օյտրդր հալ-
տէ : զազապ ու հիտտէթինէ մաղլուպ օյարազ պիրտէն
պիրէ բրէնսէսէ տօյրու պիր ատրմ՝ աթմիշ բտր : պատէ-
հու հիտտէթինի թտատիլ իթմէք իսթէյօր բմը կիպի օ-
ճազրն մէրմէրինի թութմը վէ պու մէրմէրի շէլիք կի-
պի աթթ օյան էյլէրլիյէ Էկէճէք կիպի կէօրիւնմիւշ ի-
տի : պիւթիւն վիճուտի սինիլըրի շէրիլիւճէսինէ թիթ-
րէմէյաւ իտի : եիւզիւ աէ տէհչէթլի կիզ պիր թաւլը քէսպ
իաէրէք : թանրլմայաճազ հալէ կէրմիշ իտի :

Ատրիէն իսէ բրէնսէսին օ ալազճա իֆթիւրասրնր ի-
շիտիլ իշիթմէպ : Ճայմա կիպի հիտտէթամիզ պիր ինֆիա-
լա տիւշար օյարազ : կէօզլէրի աթէլի զուրուր իյէ բար-
լամազ տա օյտրդր հալտէ պիրտէն պիրէ ալազա զալզմըշ
բտր : յաքին իսմէթ վէ մասու միլէթինտէն էմն պուլըն-
տրդրնտան : հէման տէրհալ յէսպի սիւքիւնէթ իթմիշ վէ
կիւզէլ սիմասրնտա եէնիտէն շայանը հայրէթ պիր պէշա-
շէթ հուսուլէ կէրմիշ իտի :

Իշիթէ մէրգու մէնին կէօզլէրի թամ՝ պու սրրատա ճալ-
մանրն կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իյլէտի : Կէնճ գրգ Հինտ-
յինին շէհրէսինտէ մէշհուտ օյան թէհատտամիզ հալի կէօ-
րիւնճէ : պիր սանիյէ գատար գօրգմազ տան զիյատէ միւ-
քէտտէր օյտու . . . Պիշարէ գրգ յէնտի յէնտինէ օ Պէօյ-
լէ պիր ալազլըրգ իւզլրինէ պու տէրէճէ հիտտէթլէնմէք
րէվա մի տրր . . . տէմէք իւ պէնտէն շիւպհէ խտիյօր . . .
տէմիշ իտի : Լաքին պիր ազ սօնրա կէօզլէրի Հինտյինին
կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իսիպ տէ : տնրն շէհրէսինտէքի ա-
սարր վահչէթին պիր միւճիզէ սէմէրէսի օյարազ յէսպի
սիւքիւնէթ իթտիլինի վէ Էվվէլի պէշաշէթ վէ ճազի
պէսինի թազլնալըլընը կէօրիւնճէ : եօգալքի էլէմպալնը

միւս հազար եւրին Քէփը Էլ Կալ Կիւր մեւերէն հա-
ար պահուց ըտր :

Իշխէ պու սուրէիքը մատամ տը Ուն-Տիգիւնին գու-
արդը տարապ՝ Լեարիւնին չէհրէ-թնուէրի իմ-վար Էմիլիէն-
յեարանն վէ իտիտանն գարչարմատ հիւքի միւս գ Կալ-
ար :

Էպիւն հերոսի պունատան իտարէն գալմատը : Որեն-
սէս՝ պու իշի միտար գրն եւրտիկէրի հազ գրնատարի հիւս-
նի իմ վէհն հիւքի իտարի իտեն վէ եւկեանն պիւ պա-
գը իլէ եւրտիկէրինն Էպիւարմը անյամայարմա վէ
պիւրի պիւրէրինի իմ վէ իմ մէրէնն սեպէպիլէն վիւն
պու մանիտար մէնպարէրի կէարէրէր հիտաւն վէ ըտե-
րինաւն պագուտեապ հալէ կէրտիի սրտատա : Լեարիւն
տաիի հայրէնն չայան պիւ իմ պէստիմ՝ վէ հապիպի
պիւ իմ վար իլէ կիւղէ Էլինի ճալմայա ու գաիտար վէ չիտ-
ի տաիի եւրտէ տիգ չէսքէրէր պիւ չէփի տչրգանն իլէ
պու Էլին իւղէրինն պիւ պուս կոնտուրտը բի : պունըն
հարարէնի՝ կենն գրղըն աշարմատ իտափի պիւ գրըմը գր-
ըրգ հոսուիւն սեպէպիլէն վէրտի :

Պատէհու չիտիի՝ մատմուտղէ տը Գարապիլին ա-
յազարը տլիւնտարի գապում իտար իւղէրինաւ սուր-
ի իհիտարմիտարանն աւ օիտարարապ : չէննսինի Էլինն
տալաւտար վէ պիւ հայրէնի Քէփը Էլ Կալ Կլ տալարապ :
Լեարիւնի իմ մայա իմ մէլէ պաչատար : Լեարիւն իսկ մի-
միւրէնն տոգրու Էլիլէրէր վէ մեսուտանն պիւ սուրէն-
աւ կիւլի մեւէրէր : հիտաւն ու հատալմանն Էլէհէր
հալէ կէլմի օյան հալար սրտատա տէլի իմի կիպի պիւ
չէփապտիւր աչրգանն իլէ կէպիլէրինի տնըն կէպիլէրի ի-
չիտաւ սէլը իմ մէրաւ իտի :

Էպիւն պիւ ապ սանրա ստատալիինն պիւ ճիհէնի
նոգսան ըմի կիպի պիւ իշարէիքը Մայիւնի ետնընա
չաղրարապ օիտարիտա վէ պատէհու պիւ Էլինի պու

մի հիմնով՝ տախտերն էլի իշխել գորարաց , Լաւիւնու
պիւ իւսկոր բերեալ իշխեալուն իւլ տուրմնոյ պան ճալմա-
նըն եի պիւնէ թէ պէտքի մ' իթմէրէ պէտքապէր , կիթաթ-
նէ հայրէթի տրթմապ տա պան բրէնսէս ի պէրինէ Լոյլ
լաթիթ պիւ նապար Կիթ իլլէտի վէ հրաւ իթտի իսա-
տէթին տաար Գիւլ Էր աստէպին վէ բրէնսէս ի Գիթիւ-
ար հապ գրնտարի հապարէթի ապիմէպին Լոյլ պիւ պէ-
տա հէթիւ կէտաթէրաթի , մատաւ տր Սէն-Տիպիւ ալթ-
իւթ ոլարաց իթիթրէր պիւ սէտա իւլ անյալլար անյա-
լլումպ պիւ գաջ սէպ սէպէտի վէ պատէհա թէնտիսին
պիւս պիւթիւն գալպ իտէրէր ալլա տէրէ գարույա տա-
րա սէթիթի :

Էտքին Մայիւն՝ իշին ալթրնտա կիպի պիւ տուպապ ,
պիւ Գէտաւ վէ եախտա իալլանէ պիւ ճաւապլոպ պու .
Լաւնարգրնտան գորգարաց , Սարիւն իւլ պիւ նիկեահ
թէաթի իթաթիւտէն սանրա , տրապալա պիննէլէ գա-
տար բրէնսէսին հարէրեաթին իւլապի իթմէր ի պրէ ,
տրգարնտան տրչար շրգմապա հապրլանտ :

Մատաւ տր Սէն-Տիպիւ Մայիւնին շա սուրէթիւ
թէնտիսին բէթապաթ իթաթի կէպիւնէ , = տէրէնէ
կիւիւնէ պիւ հիտաթ կէտաթէրաթի , մատաւ ալլա տր
Գարապիլ գահպահա իւլ կիւլմէրաթն թէնտիսին ալամա-
տր . իշիէ թրէնսէս՝ գարչրպլոպ վէ Գիւլաթի կէթիւթ
իւլ կէլմի պարպի իշպա իսանէտէն շա թահպիւթի
գահպահա սէտաարլա տրչար լոկտր :

Սարիւն վէ ճալմա եալլորպ գարալար , Գունար ա-
րաարնտա ճէրէ յան իտէն մէնգարէլի հիթեպի իթմէրալէ
Լոյլ , վուգուաթի մապիլ հապ գրնտա պիւ գաջ սէպ
սէպլէմէր գարուրի տիր :

Մատաւ ալլա տր Գարապիլ իւլ Հինտի՝ պունճա
լնկէլլէրէ թէտաթի Գ իթաթիւտէն սանրա ելար կէրինէ
թէպարու պ իթաթիւթի տապրգատա իթիպարէն , կիւն-

լերի խորիքի նազ ապիլ պիտի սատուելի իշխումե կէջաի .
 Լեւորեւն պիլիստատաւ աւրաճաթնամեղերին ճաղմայաւ աթի
 ու իսնաւ իթաթլերի Էփաթի ալիճնապանելի պիլեր
 պիլեր մէյտանա չրգարմազ իւզրէ վեթիլէր իհաւաքնա
 յալլըշոր :

Ճաղմանըն ինապիսիւրն աւրաճազ իւզրէ կէնճ գը-
 գըն պու թէճրի պէլի տերեւհաւ իթմէսի՝ քէնաթի մաւ
 հապպէթիին մէյրու իլլիթիին իսպաթ իթմէյ իշուն տե-
 յիլ : պէլի պիլ հաւաւա ինային իթմիլ յաւրդր պու թէճ-
 րի պէլ վեմանընա ճաղմանըն պապիւնաթի մաւ հապպէ-
 թին շէտաթիւնի ինապիլ վէ թէճրին իթմէյ իշուն իսի .
 պու վապիթի Լեւորեւն իշուն մէտար իթիթիսար պաճազ
 պիլ շէլ իսի : զիրաւ ալնը շիտաթիլի սարգուարը յեմաթի
 տաթի հրաւ իթմէյաւ իսի : Պու իլի մաթիւլ շէլաթիւնաւ
 հրապիթի շէլաթիլի սարգուարը վէ իսի հրեւ իսի յաթ
 մէլլընաթը հալլը մաթապէնաւ պուլունապ : պաւնար
 ելաթիլերին կիպէլ պիլ սաթիլաւ թէլաթիւլ իթմէյ-
 տէ իսի : զիրաւ ճէնապը հապպ' պու իլի շէլաթիւնաթը
 ելաթիլերին իսպաթ իսին ճապիպէլի սաթիլ մէյրու գըլ-
 մազ իսթէլլեր : հէր իլիսիսի տէ կէրէյ ճիսմէլ վէ կէ-
 րէր պապէլն էն շաւիթ կիպէլլիլլեր իլլէ թէլիլին իթմիլ
 իսի :

Լեւորեւնին կէրէր ճաղմայա վէ կէրէր յեմաթիւն
 շէրաթիլաթաւ պարգը պու միւլլիլ թէճրի պէլնին սաթը
 շէլ վապիթ կէլլէլ իսի : իլլիլ մաւաւապէլ տը Գարաւա-
 վիլ՝ մաւաւա տը Սէն-Տիգիլեւնին պիլաւն պիլը պալլըպ
 կիթմէլիւնաւ սաթաւ : ճալմա իլլէ վապու պուլաճապ միւ-
 լապաթիւնա պուլաւնըն աւրաթիւնա իսթէլլը իսի :

88

ԹԵՆՐԻԻԹԵ

Մաւաւապէլ տը Գարաւա իլլէ ճալմա հալլընըպ
 պալլըշոր :

Մաւաւա տը Սէն-Տիգիլեւնին ալապճա իթիթիւնաթը
 իլիաթէր շէնաթի թրէնաթին իլլաթաւ տիւլաթ պարգը միւ-
 լապաթաթընա հիտաթի ու պապապ ելիլնէ թէլաւա պ-
 մալ յաւն Էմիլլիլի շէլապանէ « տերեւաւ իսի յի :
 Լեւորեւն իլլէ հալլընըպ պալլընա , « իսպիւնաւ իթիթիւնա
 հապ գընաւ հիլ պիլ տէպ սէլլէլաթի :

Տիլլը ինապաթաւ , կէնճ գըպ տաթի մաւ հապպէթի-
 նին մաւաւ միլլիլաթաւն Էմիլն պարգընաւն : ճալմա շապա-
 րնա յեմաթիլի իսաթա չրգարմալա թէլնէլլիլ իթմէլաթի :
 Զիրաւ պունը կէրէր յեմաթի վէ կէրէր ճալմա իշուն պիլ
 հապաթիլ տաթ իսիլ իսի :

Պիւնաւն ալլէլ՝ թրէնաթին մէյտանա չրգարաթը հա-
 տիսէ հիլ վապու պուլմաթը կիպի իլլիլ շէլաթիւնաթ միւ-
 հաթիլլերին պալլաթը :

Լեւորեւնին իմհաթի սէլլիլի թէլաւա պըն պարգընը իս-
 պաթ իթմէյ իւզրէ թրէնաթին վէլլիլ յաւրդր յեմաթա
 հապ գընաւ տաթի ալնը իսթիհաթ կէսթէլլիլաթի : կէնճ
 գըպ մէլլիլ յեմաթընա պուլապաթըն : հաւնաւա պու-
 լաւնա թէլլա պալլընա տիւլապ պիլ մաւա իւլլերին զգլմալ
 իսի :

Մէրգու մէ կէլիպ հաւնաւա թիւաթաթընը զալլէլ Է-
 տալլը պիլ ինաթի իլլէ ճալմա աւրաթաթ : ճալմա տաթի

պուլ արգույա իթաթթա կէնճ գրգրն ալազարը ալթըն-
տաքի եէրինտէն առէթա իսթէմէյէրէք գալգտը :

Ատրիէն մէրգուլը եանընտա օթուլթտըգտան սօնրա ,
ճիտտի վէ մուշֆիգանէ պիր թավր իլէ :

— Լէգիդիմ , չէքմէքտէ օլտրղըմըզ թէճրիւպէնին սօնը
նէ վազթ կէլէճէյինի պիր չօգ տէֆուար պանա սօրմըշ
ըտընըզ . իշթէ պու թէճրիւպէ խիթամ պուլմըշ տըր . -
տէտի :

Ճալմա սարսըտը վէ մէսէրրէթ վէ թէաճճիւպինտէն
խաֆիֆ պիր նիտա ըզհարընտան քէնտիսինի ալամատը .
լաքին պու նիտա օգատար թաթթա իտի քի , պիր սաա-
տէթի աշըգանէտէն զիյատէ թարիֆի նագապիլ պիր շիւք-
րանիլթէ տէլալթ իտէր իտի :

Ատրիէն սէօզիւնիւ պէր վէճհի աթի տէվամ իյլէտի :

— Եէքտիկէրիմիզտէն ուզագ , *Տիւլէթ* վէ եալանլար
իլէ մուհաթ վէ հըսսիյաթը վագրամըզ հագգընտա եան-
լըշ զէհապուրա թապի օլմագու պէրապէր , եինէ պի-
րի պիրիմիզի սէվիօր ըտըգ : Պու պապտէ հէր տիւրլիւ
վուգուլթտան տահա գուլվէթի վէ մուգավէմէթի նա-
գապիլ պիր ճագիպէյէ իթթիպա իտիյօր ըտըգ . լաքին
հէր չէյալէն վէ հէր քէստէն ալոր օլարագ եաշատըղըմըզ
չու կիւնլէր էսնասընտա , եէքտիկէրիմիզի մա հաքէմէ իթ-
մէյի , պիր պիրիմիզէ տահա զիյատէ հիւրմէթ կէօսթէր-
մէյի էօյրէնտիք Քէնտի պաշըմըզա պըրուգըմըշ օլ-
տըղըմըզտան վէ իքիմիզ տէ սէրպէսթ պուլուլտըղըմըզտան ,
մուախսարէն աշգ ու մուհապպէթին թէլէզգիւզաթընա
պիւա թէէսսիւֆ թէսլիմ օլմագ հուգուգընը իհրազ ի-
տէպիլմէք իւզրէ թէլէզգիւզաթը մէզքիւրէյէ մուգավէ-
մէթ իտէպիլտիք : Պու կիւնլէր զարֆընտա գալպէրիմիզ
պիր պիրիմիզէ աշըգ գալտըղընտան , օրատա մահքիւք օ-
լան չէյլէրի օգուտըգ : Պինսէն ալէյն պու կիւն պէն սի-
զէ իթիմատ իտէպիլտիյիմ կիպի , սիզ տէ պանա իթի-

մատ իտէպիլտիյիմ Սիզ պէնիմ իւզէրիմտէ հէրնէ
պուլուլտըսանըզ , պէն տէ սիզին իւզէրիմիզտէ օնու պու-
լուլտըմ , տէյիլ մի սաատէթի հալիմիզ իչուն իմքեան
տաիւրէսինտէ օլան պիլ ճիւմէ թէէմինաթ հագըր տըր .
լաքին պու մուհապպէթի թագտիս իթմէք լազըմ տըր
եաշատըղըմըզ ալէմ նագարընտա իսէ եալընըզ պիր սու-
րէթի թագտիս վար տրի քի , օ տա պիլթիւն հալաթըն
զէնճիւրի տաիմիսի օլան իզտիվան տրի :

Ճալմա քէմալը թէաճճիւպէ կէնճ գրգրն եիւզիւնէ
պագտը : Ատրիէն իսէ սէօզիւնիւ չու վէճհ իլէ տէվամ
իյլէտի :

— Լվլթէթ , իզտիվան պիլթիւն հալաթըն զէնճիւրի
տաիմիսի տիր լաքին հանկը ինսան պիլթիւն հալա-
թընըն հըսսիյաթընա միւկպպէտէն քէֆալթ իտէպիլտի :
Գալպէրին իսթիզ պալի քէնտիսինէ մալիւմ օլան պիր ճէ-
նապը Հագգ տրի քի , մախուգաթտան պագրսընը սաա-
տէթի հալլէրի իչուն եէքտիկէրիմիզէ գաթիլէն ըապթ ի-
տէպիլտի . լաքին թէէսսիւֆ օլուլուր քի էսրարը իսթիգ-
պալ մախուգաթա նամալիւմ տիր . ինսան եալընըզ գալ-
պինտէ մէվնուտ օլան պիր տուլղուլըն խալիսանէ օլմասը-
նա քէֆալթ իտէպիլտիյի հալտէ , իսթիզ պալ իչուն չէօ-
զիւլմէզ ըապրթալար գալպուլ իտէճէր օլուլուսա , մէճնու-
նանէ վէ խօտպինանէ պիր հարէքթէթտէ պուլուլմըշ օլ-
մազ մը :

Ճալմա պիր տագըզա գատար միւլահագատան սօն-
րա :

— Պու քէտէրպախշ պիր տիւշիւնճէ տիր լաքին
տօղրու տրի . - տէսի վէ պատէհու քէմալը թէաճճիւպէ
կէնճ գրգրն եիւզիւնէ պագտը :

Ատրիէն իսէ միւէսսիւր պիր սէտա վէ մուշֆիգանէ
պիր թավր իլէ իլավէթէն :

— Էֆքեարըմ հագգընտա եանլըշ միւթալտայա գա-

հիպ օլմայրնըղ, տօսթրմ, պիգիմ հիպի գաչպէն, բուհէն վէ ֆիքրէն պին տիւրլիւ թէճրիւպէլէրէ տիւշար օլտրգ-տան տանրաւ, նիհայէթ արզու օլունան տատէթին հէր տիւրլիւ թէճմինաթընր եէքտիկէրի իւզէրինտէ պուլմուշ օլան խթ մախուզըն մուհապպէթի օ՛ղատար պէօյիւր վէ օ՛ղատար իւահի տիր քի, Ճէնապր Հազգըն թագտի-սինտէն մահրում գալամազ, Պէն հալամ կիպի սօֆու տէյիլ իմ, լաքին Ճէնապր Հազգըն մէզհէպինէ սայիք օլուրմ, պիգիմ մուհապպէթիմիզ Ճէնապր Հազգտան պիզէ կէլմիշ տիր, պօնտան տօլսյր րէնտիսինի սուրէթի տինտարանէտէ թաազիմ վէ թէպծիլ իթմէլիթղ, պինտէն ալէյհ՝ քէմայը շիաքուանիյէթյէ Ճէնապը Հազգը մուավէ-նէթիմիզէ չազըրարագ, պիրի պիրիմիզի իլէլ էպէտ սէվէ, ճէյիմիզ վէ եէքտիկէրիմիզտէն պթթան այրըլմալաճազը-մըզ հազգընտա եէմին իթմէք իշուն տէյիլ...

Ճալմա. - Նէ՛ սէօյլէյօրսընըղ, Ատրիէն,

Ատրիէն. - Խալլը, Եալան սէօյլէմէքսիզին վէ տիվա-նէ օլմագսրզըն հիշ քիմսէ պէօյլէ պիր եէմին իտէմէզ... լաքին պիզ մուհապպէթիմիզին իլէլ էպէտ տէվամ իթմէսի վէ պիրի պիրիմիզտէն գաթան այրըլմամամըզ իշուն իգթիտարը պէշէր տախիլինտէ հէր նէ՛ միւմքին իսէ պիրի պիրիմիզ հազգընտա իճրա իտէճէյիմիզի ճան ու կէօնիւլ-տէն եէմին իտէպիլիլիզ, չէօզիւյմէսի նազապիլ րապրթա-լար գապուլ իթմէմէլիլիզ, զիրա պիր պիրիմիզի տաիմա սէվէճէք օլուրսագ, պու րապրթալար նէյէ՛ Եարար, պի-լուքս մուհապպէթիմիզ մունգաթի օլաճագ օլուրսա, օզէնճիրլէրին նէ՛ հիւքմ ու թէէսիրի օլապիլիր, պունլար օզէման տէհշէթի պիր զուլմ հալինի ալմազլար մը... սիզէ սօրարլմ:

Ճալմա ճէվապ վէրմէտի, ֆազաթ իհթիրամքեարա-նէ պիր թավը ալըպ սէօզիւնտէ տէվամ իթմէսինի պիր ի-շարէթլէ տալաթտը, Ատրիէն տախի մուհապպէթ վէ զու-

բուր իլէ գարրչըգ պիր թաւր իլէ սեօգիւնիւ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Խիւլասա , կերէք սիգին վէ կերէք պէնիմ հայսի-
յէթիմիգի մուհաֆազա իշուն , հազարէթքեարանէ վէ
խօտպինանէ պիր միւլահազա իլէ էրքէքլէր թարաֆրն-
տան գատրչլար ալէյհինտէ եարրլմրչ օլան պիր գանունա
րիայէթ իսէճէյիմի հիչ պիր վագթ եէմին իտէմէմ .
գիրա պու գանուն գատրչլարրն բուհընր , ~~Ֆիլիպի~~ վէ
գալպինի քիւլիլէն ինքեար իտէր . գիրա պիր գատրն է-
սիր օլմագսըղըն պու գանունը գապուլ իտէմէզ . գիրա
պու գանուն էլլիքէն իսմինի իւզէրինտէն ալրր , ~~Եւթ~~ ի-
քէն քէնտիսիլնի ալչագճա պիր նազարէթէ տիչար իտէ-
րէք անը մահվըր նազապիլ պիր հայլանլըգ հայլինէ գօր ,
~~Էւթ~~ իքէն էվլատըր հազգընտաքի հէր տիւրլիւ հուգուգ
վէ իգթիտարընը քէնտիսինտէն սէլպ իտէր , վէլ հասըլ
~~Էւթ~~ իքէն ձէնապը հազգ ինտինտէ քէնտի հէմճինս վէ
հէմայարլ օլան տիկէր պիր մալսուգըն ~~Եւթ~~ ֆինէ մահրիւմ
վէ էսիր իտէր , Որգի նէ՝ գատար միւհլմէրէմ՝ ատտ իթ-
տիյիմի պիլիրսինիզ , շունքի բէտէրինիզ Ոլիճէնապըն պա-
պասը նամընը ալմըչ տըր . սիգին գալպինիզ կիպի ալի-
ճէնապ վէ ճէսուր պիր պալպին պու հուգուգը ալէյհիմ-
տէ իսթիմալ իտէճէյինտէն գօրգում եօգ տըր . լաքին
պէն միւտտէթի էօմրիւմտէ եալան սէօլլէմէմիչիմ տիր .
~~Եւթ~~ մուհապպէթիմիզ իսէ մուգատաէս օլտըղընտան ,
եալան եէմին մուգապիլինտէ իսթիհասալ իտիւմիչ օլան պիր
թագտիսէ միւհլմաճ տէյիլ տիր . . . խալլ , հայսիլէթ վէ
ազլըմըն բէտտ իթտիյի պիր գանունա րիայէթ իթմէյի
հիչ պիր վագթ եէմին իտէմէմ . եարըն նիքեահըն ֆէսիս
օլունապիլմէսի գաիտէս թէէսիս օլունսուն . . . գատր-
նըն հուգուգը թանըլսըն , պէն տէ օ վագթ պու ատէթ-
լէրէ րիայէթ իտէրիմ . գիրա պուչլար ֆիլիպի , գալպի-
մէ , աաալէթէ , իմքեանա վէ ինսանիյէթէ թէվաֆուգ

պիղե քիմ վերեւէք : Պոյ եւմինէրի քիմին էօնիւնտէ ին-
րա իտէճէյիզ :

Աւարիւն . - Պիր գաչ կիւնէ գաւառար պուներ սիզէ սէօյ-
լէյէպիլէճէյիմ զանն իտէրիմ : Հէր ազչամ սիզ կիթ-
սիքսէն սօնրա , տախմա պուրասընր տիւշիւնիւր իտիմ ,
եանի ճէնապր Հազգ ինտիւնտէ ահտ իտէճէք վէ ֆազաթ
զանուն խարիճինտէ վէ ազյ ու ֆիքրին գապուլ իթտիյի
հուտուտ տախիյինտէ , մուախսարէն եաչալաճաղըմըզ ա-
լէմին մուգթէզիյաթ վէ ատաթընա տօզուն մայաճագ սու-
րէթտէ պիւ վասըթա պուլմաղա շալըշրր րտրմ . Էվլէթ ,
տօսթըմ , պիզիմ էյլէրիմիզինէ կիպի ալիճէնապ պիր զա-
թըն էյլէրի իշինտէ պիրլէշտիրէճէյիմիզի վէ հայսիյէթի-
միզի մուհաֆազա իշուն պիզի սէրպէսթ պրրազաճագ օ-
լան պու մուզատտէս իզտիվաճտան տօլայը ճէնապր
Հազգա թէշէքրիւր վէ տուա իտէճէք զաթըն քիմ օյ-
արղընր իապէր ալաճագ օյուրսանըզ , պունտան տահա
մուզատտէս պիր էյին պիզի պիրլէշտիրէմէ լէճէյինի սիզ
տէ պէնիմ կիպի թէսլիմ իտէճէքսինիզ : Աֆվ իտէրսի-
նիզ , տօսթըմ . . . պիւթիւն պու շէյլէր սաատէթ կիպի ,
մուհապպէթ կիպի բէք աղրր տրր . . . : Էկէր սէօզլէրիմ
սիզէ զարիպ վէ ազյա զալրր մուվաֆըզ կլօրիւնիւյօրսա ,
սէօլլէյինիզ . . . շէքինմէյինիզ , ճէնապր Հազգա վէ ալէ-
մէ գարչր միւքէլլէֆ օլտրղըմըզ վազիֆէլէր իլէ բէնտի
նէֆսիմիզէ գարչր պօրճու օլտրղըմըզ վազիֆէլէրի եէք-
տիկէրիլլէ թէէլիֆ իթմէք իշուն տահա էթ պիւ վասը-
թա արալըպ պուլմաղա շալըշրրըզ , (կիւլիւմսէյէրէք .) Էր-
պապը աչգ ու մուհապպէթին տէլի օլտրղըմընէ իտտիա
իտէրլէր . . . հալ պու քի տիւննատա հագիզի աչրղըտր-
տան տահա ագըլլը պիր քիմսէ օլամայաճաղընր պէն իտ-
տիա իտէրիմ :

Ճալմա . - (Հէյէճանր գալպ իլէ .) Սաատէթիմիզ
հազգընտա պու սուրէթլէ պահա իթտիյինիզի իշիթտիյիմ

խտէպիլիրութիւն Ո՞ր հապապէթինիզ պէնիմ նազարում տա նէ տէմէք օլտըղընը վէ սաատէթ ու իզպալինիզ ին. տիմտէ նէ գատար գըյմէթտար վէ մուգատտէս իտույի. նի պիլմիշ օլսայըտընըզ, պէօյլէ սախթէ պիր թագտիսի ուղուրսըզ պիր ալէամէթ ատտ իտէն մուհապպէթի պիր գալպին շու իթիզատաթը ալիճէնապանէսինի թագտիր իտիպ մաագուր կէօրիւր իտինիզ. պէնիմ արգում. սիզի ճազիպէ վէ սաատէթ իլէ բապթ իթմէք վէ քէնտինիզտէն պաշգա հիշ քիմսէյէ գարշը պօրճու օլմամանըզ իշուն սիզի սէրպէսթ պրրագմագ տըր :

Ճալմա կէնճ գըզըն սէօզլէրինի քէմալը տրգգաթլա տինլէմիշ իտի : Քէնտիսի մաղրուր վէ ալիճէնապ օլտըղըն տան. պէօյլէ մաղրուր վէ ալիճէնապ գալպլէրի բուհը կիպի սէվէր իտի : Պիր տագրգաճըզ սիւյիթտէն սօնրա, թաթլը պիր սէտա վէ ճիտտի պիր թավը իլէ տէտի քի :

— Պէն տէ սիզին կիպի եալանճըլըզ տան, եալան եէ. մինտէն վէ հագգսըզլըզ տան նէֆրէթ իտէրիմ. . . պիր տէմին զալըմ վէ ալագ օլմագ հուգուգընը գապուլ իտէ. ըէք իթիպարտան տիւշէճէյինի պէն տէ սիզին իլէ պէրա. պէր թէսլիմ իտէրիմ. Պէնիմ պու հուգուգը իսթիմալէ նիյէթիմ օլմամագլա պէրապէր, մահգա սիզին թարաֆը. նըզտան նախ օլմագ իսթէտիյիմ շէյլէրի՝ եալընըզ սիզին գալպինիզէ տէյիլ : շէօզիւլէզ պիր պաղլա թէէեհտ ի. տիլմէթիւն պօրճու օլաճաղըմը պէն տէ սիզին կիպի գա. պուլ իտէմէմ. հայսիյէթ տէնիլէն շէյին աճագ սէրպէսթ. լիքտէ պուլունտըղընը պէն տէ սիզին կիպի տիւշիւնիւ. ըիւմ. . . . Լաքին պու մուգատտէս մուհապպէթիմիզ իշուն իլահի պիր թագտիս լազըմ օլտըղընը պիր ազ էվվէլ սէօյ. լէտինիզ. . . . տիվանէ օլմագսըզըն վէ եալան սէօյլէմէքսի. զին եաբամայաճաղընըզ եէմինլէրի ըտտ իտիյօրսընըզ, հալ պու քի պաշգա էօյլէ եէմինլէր վար տըր քի, ազլը. նըզ վէ գալպինիզ գապուլ իտէպիլիր : Պու թագտիսի

զէման, օղլուներն իսթիգ պալիյլէ մէշղուլ օլան վէ անը ճէ-
սուր վէ գալիքի իտէճէք էսպապ վէ վէսաթի թէտա-
րիք իթմէ վէ վէ քէօթիւ շէյլէրի անըն հօլու իւղէրինտէն
գալտորմաղա շալրչան շէֆագաթը պիր վալիտէ կէօրիւ-
յօրըմ կիպի զանն իտիյօրըմ. . . . Էկէր էֆրեարըմ դարիպ
վէ ազլա գալըր մուվաֆրդ կէօրիւնիյօրսա, սէյլէյիւնիզ
տէյօրսընըզ. հալ պուրի մուհապպէթիմիզ խո. սուսընտա
հէր շէյլի այնը սիդին կիպի հըսս իթմէրտէ օլտորդըմը
նրտըյօրսընըզ. Սիդի ինճիտէն շէյլէր պէնի տէ ինճիտի-
լէր, սիդի թահրիթ իտէն շէյլէր պէնի տէ թահրիթ իտէր-
լէր. պիր ազ էվիլէլ պու մէմէրէթին գալտորմաղա պահա
իտիպ տէ գատընըն վալիտէլիթ հուգուղընա պիլէ թիպէթ
իտիլմէտիյինի սէյլէտիյինիզ սրրատա, պիզիմ վահշի
մէմէրէթիլէրիմիզ տէ գատըն էսիր տուտ իտիլիթ իքէն վա-
լիտէ օլուր օլմազ սէրպէսթ գալտորդընը քէմալը իֆթիխար
իլէ տիւշիւնիյօրըտըմ. . . . Խալլը, խալլը, պու գանու-
լար պիզիմ իչուն տէյիլ տիր. մուհապպէթիմիզի լէքէ-
տար իտէպիլէճէք պիլ ճիւմէ էսարէթլէրտէն անը եօ-
գարը եիւրսէթմէք իսթէմէնիզ՝ օպուպուտէ օլան հիւրմէ-
թի մուգատուտէնիզի իսպաթ իթմէ՞զ մի. Պիզիմ մէմէ-
քէթիմիզտէքի բարազլարտուան չօգ տէֆալար իշիթմիշ իտիմ
քի, մապուտլարըն մատուշինտէ վէ ֆագաթ մախլուգաթը
սաիրէնին ֆէվզինտէ տիկէր մախլուգլար վար տրը. . .
պէն օղէման պու բարազլարա ինտնմաղը ըտըմ, լաքին
շիւտի ինանըյօրըմ:

Ճալմա պու սօն սէօզլէրի՝ միւտահէնէքեարանէ պիր
սէտա իլէ տէյիլ. պէլքի պիր գանուաթը խալիսանէ վէ
էհլի իման օլանդարա մախսուս պիր իհթիւրամը տինտարա-
նէ իլէ սէյլէտի. Լարին պու սէօզլէրտէքի տահէնկի լէ-
թաֆէթ վէ կէնճ Հինտիլին սէտասընտաքի հալալէթ վէ
ճիտտիլէթ նազապիլի թարիֆ օլտորդը կիպի, տիլլուպա
չէհրէսինէ մուգալմէթի նազապիլ պիր ճաղիպէ պախշ

իտէն մահգուշիլէթի աշըգանէ տալի հիշ պիր վէճհլէ
թարիֆ ու թալսիֆ իտիլէմէզ:

Ատրիէն ճալմանըն սէօզլէրինի քէմալը մէսէրրէթ վէ
իֆթիխար իլէ տիւլէմիշ իտի. Պիր ազ սօնրա գալպինին
շիտտէթի տարպէլէրինի մէն՝ իթմէք իսթէյօրըմը կիպի
էլինի կէօյսիւնէ գօյտու վէ մէֆթուշուտէ պիր թալը իլէ
բրէնսին եիւղիւնէ պազարագ տէտի քի:

—Ա՛հ, նէ գատար լուծֆրեար, տալի վէ ալիճէնապ
սընըզ. . . . օ՛հ, եիւրէյիմ նապը տա շարրըյօր. . . . Եա-
րապպի, պէնի պու աշըգ իչուն խալգ իթտիլինտէն տա-
լայը միւպարէք օ՛լ. Պէյլէ պիր մուհապպէթիտէն թէվէլ-
լիւտ իտէճէք ասարը դարիպէի շէֆագաթ իլէ պիւթիւն
ալէմի հալրան իթմէք իսթէյօրսըն. Մէսուտանէ վէ սէր-
պէսթանէ պիր մուհապպէթին գուվէթի ֆէվզ էլ տալէ-
սինի հէնուզ հիշ քիմսէ պիլմէզ. . . . Մ՛հ, էպէրիմիզ պի-
րի պիրինէ գալուշաճաղը կիւն, պիզիմ սայէմիզտէ նէ՝
գատար սատաթէթ վէ շիւքրանիլէթ նազմէլէրի սէմայա չը-
գաճագլար տրը, տէյիլ մի, ճալմա, Խալլը, խալլը, պի-
զիմ կիպի իքի աշըգըն շէվզ ու մէսէրրէթէ ճէ՝ գատար
իհթիյաճը սուլուշտըլընը հիշ քիմսէ պիլմէզ. մուհապ-
պէթ խաղինէսի օլան գալպիլիմիզտէն նէ՝ գատար պիթ-
մէզ թիւքէնմէզ էյիլիթ շաշաասը բէրթէվազ գալտընը
հիշ քիմսէ անլայամազ. Մ՛հ, էվլէթ, էվլէթ, տահա շիմ.
տիտէն հըսս իտիյօրըմ, բէք չօգ պէտպաթլարըն կէօզ
եաշարը գուրույաճագ տրը. քէտէր վէ էլէմյէ տօնմուշ
օլան բէք չօգ գալպիլէր մուհապպէթիմիզին աթէշի թէէ-
սիրիլլէ ճանլանաճագ վէ պիզիմ հուգուղաթը նէֆսանի-
յէմիզին նէ՝ տէրէճէ մուգատուտէս օլտորդը գուրթարաճա.
ղըմըզ ստէմէրին տուտլարընտան անլաշըլաճագ տրը:

Ճալմա նազարընտա. Ատրիէն կիթ կիտէ խալալի
պիր մախլուգ հիւքմինիւ տըյօր վէ քէրամէթի գալպիլէ
իւահիլէթէ վէ շէվզ ու ճէշէ իլէ տէ ինսանիլէթէ միւլ-

հազ. օլույթը ըտը. զիրա մէրդ ու մէ պիտի ինքիւնար հրստի. յաթը շէտիտէսինէ գաբըյարագ, ճալմա իւզերինէ շա. շաաի մուհապպէթէ բարլայան. նազարյար ակթի իտիյոր ըտը:

Նիհայէթ կէնն Հինտլի քէնտիսինի պիտի պիտի ինն զայպ իտէրէք կէնն գրգըն պազլարընա գաբանտր վէ նիյազ. քեարանէ պիտի սէտա իյէ:

— Մէրհամէթ . . . արթըրգ թագաթըմ գալմատր . . . լուծթ . . . արթըրգ պէօլէ սէօզլէր սէօլլէմէ . . . օհ, օ կիւնէ պիտի ան էվէլէր գալու շմադ իւզրէ էօմրիւմիւն պիտի. թիւն սէնէլէրինի վերիւր իտիւմ . . . — տէյու. հայգրրտը:

Ատրիէն. — Սո՛ւս . . . տո՛ւս . . . քիֆիւր իթմէք լա. զըմ տէյիլ . . . էօմրիւնիւն սէնէլէրի պանա ալիտ տիր. ճալմա. — Ատրիէն . . . պէնի սէվիյոր միսըն:

Կէնն գըզ ճէվապ վէրմէտի. ֆագաթ տէրին վէ. թէշնաք կէօզլէրի ճալմանըն ապընա ոօն տարպէյի էն. տիրտի. Գունըն իւզերինէ Ատրիէնին իքի էլինի պիտէն քէնտի էլլէրի իշինէ սլարագ, թիթըրէք պիտի սէտա իյէ:

— Օհ, օ կիւնիւ . . . սէմայա թէգարրուպ իտէնէ. յիմիզ օ պէօլլէք կիւնիւ . . . սաաաթէթ վէ էյիլէք իլէ իլահիյէթ տէրէնէսինէ վասըր օլաճաղըմըզ օ կիւնիւ նի. չուն պու գատար կէնիքտիւրէլիւմ:

Ատրիէն. — Զունքի մուհապպէթիմիզ սէրպէսթ օլմագ իշուն ճէնապը Հազգըն թագաթիւնէ միւ հթաճ տըր:

Ճալմա. — Պիզ սէրպէսթ տէյիլ միյիզ:

Ատրիէն. — Էվէթ, սէվտիյիմ, սէրպէսթ իզ, ֆագաթ սէրպէսթ իյիմիզէ լիյադաթ հասըր իթմէլիյիզ:

Ճալմա. — Ատրիէն . . . մէրհամէթ էթ:

Ատրիէն. — Պէն տէ սէնտէն մէրհամէթ թալէպ իտէ. ըիւմ . . . էվէթ, մուհապպէթիմիզին մու գատտէս գալ. մաաը նամընա մէրհամէթինի թալէպ իտէրիւմ . . . պու մու. հապպէթի հէնուզ չիշէք հալինտէ իքէն ալլալթմա . . .

սէն պէնիմ գալպիմէ, հրստիյաթըմա իթիմատ էթ . . . մուհապպէթիմիզի ալլալթմագ՝ — նը մահվ իթմէք տէթէք տիր . . . Ճէսուր օլ, տաթըմ, պիտի գալ կիւն տահա սապը էթ . . . օ վագթ սէմա պիլա թէէսսիւֆ ու քէտէր գաբ. շըմըզտա աշըլաճագ տըր . . .

Ճալմա. — Լաքին օ վագթա գատար ճէհէնէմ ա. զապլարընա, նիհալէթսիզ իշքէնէլէրէ տիւշար օլաճաղըմ. զիրա հէր կիւն պուրատտան չրգտըրգ տան սօնրա սէնին խա. թըրէն պէնիմէ պէրապէր կէլիյոր վէ վիւճուտիմի եազը. յօր, լաքին սէն պուշլարը պիլմէզսին. սէնին նէֆէսին

56

ՇԱՆ ՈՒ ՇԷՅՐԷՔ ԱՐՁՈՒՍԸ

Ճալմա իլէ Ատրիէն արասընտա վուգու պուլան միւլաֆաթտան պիր գաշ կիւն սօնրա, Բօտէն Վոթիրար սօգաղընտաքի խանէտէ վագը օլուպ տօգթէօր Պալէնիէ Թարաֆընտան իճրա օլունան ամէլիյաթը ճէրրահիյէյէ քէմալը ճէսարէթլէ մուգավէմէթ իթմիշ օլտըղը եաթագ օտասընտա աշաղը եօգարը կէզինմէքտէ իտի. Իթի էլլէրինի ըտընկոթընըն արգա ճէպլէրինէ սօգմըշ վէ պաշընը կէօյսիւնէ սարգմըշ օլտըղը հալտէ, տէրին տէրին տիւշիւնիւյօր ըտը. Աթտըղը ատրմլար կեահ աղըր վէ կեահ տախի տիւրաթլը օլտըղընտան, գալպի պէօյիւք պիր հէյէճան իշինտէքի պուլունտըղը անլաշըլըյօր ըտը. Մէրգում քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի.

— Բօմա Թարաֆընտան գօրգում եօգ տըր. հէր շէյ իսթէտիյիմ կիպի եիւրիւյօր... իսթիֆայա հէման տա մուվաֆագաթ կէօսթէրիւմիշ տիր... էկէր մուգարրէր օլան ֆիյաթը քէնտիլէրինէ վէրէպիլէճէք օլուրսամ, գարտինալ-քրէնս գարիպէն իճթիմա իտէճէք օլան գարտինալլար մէճլիսինտէ հագգըմտա տօգուզ ըէյ իլէ էքսէրիյէթ իսթիհսալ իտէճէյինի թէէմին իտիյօր... քէտէրի ումումիմիզ տաթի պտնա միւսախտ տիր... գարտինալ Մալիբիէրինին զահիպ օլտըղը շիւպհէլէր եա մահվ օլմուշ տըր վէ եախօտ օ ճիհէթտէն շիմտիլիք հիշ պիր սէս չըգարըլմայօր... Մա մաֆիհ աքրայ տ'էկրինեինին Մալիբիէրի իլէ օլան մուխապէրէսի հագգընտա էնտիշէտէն խալի տէյիլիմ... պու մուխապէրէ հագգընտա պիր մա-

պէնի սուգան իտիյօր զանն իտիյօրմ։ կիճէլէրի նասրլ ուր-
գուսրզ կէշիրտիլիմի պիլմէզսին . . . պուսը շիմտիյէ գա-
տար սանա սէօլլէմէյօր ըտրմ . . . լաքին սէն պէնի սէվ-
մէյօրսըն զանն իթտիյիմ զէմանլար նասրլ սէնի շաղը-
րըր վէ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլար իտի իսէմ , շիմտի տէ
պէնի սէվմէքտէ օլտրղընր վէ պէնիմ մալիմ օլաճաղընը
պիլմէքլէ պէրապէր , եինէ հէր կիճէ սալըզլալարաղ սէ-
նի շաղրըրյօրըմ , աղլալօրըմ , ֆէրեատ ու ֆիղան իտիյօ-
րըմ : Սէնի հէր կիւն տահա կիւզէլ վէ տահա սէվիմի
կէօրմէք վէ հէր կիւն տահա զիյատէ մէֆիթուէնըն օլարազ
սէնտէն ալրըրլազ նէ գատար ճիկէրիմի բարալատըղընր
պիլմէզսին . . . խալլր պիլմէզսին քի . . . :

Ճաշմա սէօզիւնիւ տէվամ իտէմէտի : Մէրգուսըն
պահա իթտիյի ազապ վէ իշքէնճէլէրին պէլլի տահա շիտ-
տէթիլիէրինի լլտրիէն տէ հըսս իթմիշ իտի . պինաէն ալէյհ
կիւզէլ տէլիգանլընըն էլէթիթիգ կիպի միւէսսիւր օլան
սէօզլէրինտէն ալթիւսթ օլարազ , ճէարէթ վէ մէթանէ-
թինին կէվշէտիլինի հըսս իթտի . մուգավէմէթի նազա-
պիլ պիր կէվշէքլիք՝ գուվլէթինի , աղլընը սէյպ իթմէք-
տէ իտի . ֆազաթ սօն պիր զալլէթ իճրա իտէրէք պիլ-
տէն պիրէ ալաղա գալգտըր վէ Մայեէօնիւն օտասընա ա-
լըլան պիր գաբույա տօղրու գօշարազ :

— Հէմշիրէճիյիմ . . . հէմշիրէճիյիմ . . . պէնի գուր-
թար . . . պիգի գուրթար . — տէյու հայգրուր :

Գիր իբի սանիյէ սօնրա , մատմուազէլ տը Գարտօվիլ
եիւզիւ եաշլարլա ըսլանմըշ օլտըղը հալտէ : Մայեէօյիւ
գուճաղընտա սրգմապտա իտի . Ճալմա իսէ գաբու էօ-
նիւնտէ սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ տիգ շէօյմիւշ
տուրույօյի վէ պու գաբուտան տըշարը շըգմաղա ճէսա-
րէթ իտէմէյօր ըտը :

լիւմաթ ալմագ պէնճէ միւմքին օլամատը . . . լաքին պէ-
խս եօգ . . . պու էսկի ասքէր մուհաքէմէ իտիւմիշ պիր ա-
տէմ տիր . . . անըն իշի թօրպատա տըր . . . պիր ազ սապր
իտէճէք օլուրսագ , իշ պիթէր :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , Բօտէնին մօրարմը տու-
տագլարընտա տէհշէթի պիր թէպէսսիւմ հուսուլէ կէլ-
տի քի , պու թէպէսսիւմ եիւզիւնէ շէյթանի պիր թափը
վէրմէքտէ իտի :

Մէրգոււմ ազաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , սէօզիւնիւ
շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Սէրպէսթիի էֆքեար թարաֆտարը վէ սէնաաթ-
քեարլարըն մուհիպպի օլան Ս . Հարտինին ճէնազէ ալայը
էվվէիսի կիւն Սէնթ-Էրէմտէ իճրա օլոււտու . . . Զրամ-
սուա Հարտի պիր սլուշուզլըգ էսնասընտա սէօնիւպ
կիթտի . . . Հէր նէ գատար հիպէնամէսի էլիմտէ իսէ
տէ , պու սուրէթլէ վէֆաթ իթմէսի տահա զիյատէ էմ-
նիյէթպախշ տըր . . . հէր շէյ տափա թահթընա կիրէպի-
լիւ . . . լաքին էօլիւլէր տափայա գալըշամաղլար . . .

Բօտէն պիր գաշ տագըգա միւլահաղա իտէրճէսինէ
տուրտըգտան սօնրա , էօֆքէլի պիր սէտա իլէ :

— Շիմտի մէյտանտա շու գըզըլ սաշըր գըզ իլէ ա-
շըզը գալտը . . . մայիսին եիկիրմի եէտիսինտէ պուլոււնը-
յօրըգ . . . հազիրանըն պիրի եագլաշըյօր . . . հալ պու քի
եէքաիկէրինէ աշըզ օլան պու իքի գումրոււնըն եարալան-
մասը միւմքինսիզ կիպի կէօրիւնիւյօր . . . Բրէնսէս տը
Սէն-Տիգիէ էյի պիր օիլահ պուլմուշ օլմագ զաննրնա տիւշ-
միւշ . . . պէն տէ քէնտիսի կիպի զանն իտէճէք իտիւմ . . .
Յիլ հազըգա Ակրիքու Պոտուէնին օ տէլի գըզըն օտասըն-
տա սագլը պուլոււնմուշ օլտըղընը իսթար իթմէք կիւզէլ
պիր վէսիյէ իտի . . . զիրա հինտլի գարլան վահշիյանէ պիր
սուրէթտէ կիւմիւրաէմիշ . լաքին կիւվէրճին գըլմըզը կա-
կասընըն ուճըլլա էօթէր էօթմէզ , պուտալա գարլան տէր :

հալ բէնշէլէրինի իշինէ շէքէրէք կիտիպ սնըն ալագլարը
ալթընտա պիւքիւմիւշ գալմըշ . պու քէյթիյէթ է-էֆէ
շայան պիր շէյ տիր . . . էյի պիր ֆըրսաթ պաշ կէօսթէր-
միշ իքէն , հիշ պիր սէմէրէսի կէօրիւլէմէմիշ . . .

Բօտէնին եիւրիւյիւշիւ կիթտիքէ հէյէճանլը պիր
թափը քէսպ իթմէքտէ իտի . մերգոււմ սէօզիւնիւ շու
վէճհլէ տէվամ իյլէտի :

— Էֆքեարըն պիրի պիրինի թաագլիպ իթմէսինտէն
տահա զարիպ պիր շէյ եօգ տըր : Պու տէլի գըզը պիր
կիւվէրճինէ թէշպիհ իթտիյիւմ սըրատա , Սէնթ-Գուլմագ
(մուգատտէն կիւվէրճին) նամընտաքի շու իսթիյար գա-
տըն պիլմէմ նէ իշոււն ֆիքրիմէ կէլիյօր . ումարմ քի
րահիւպ Գորպինէ պու գատընը նիհայէթ պիզիմ մէնֆա-
ալթըմըգա գուլլանաճագ տըր . էվվէթ , օ ճատը գարընըն
խաթըրէսի նիշոււն ֆիքրիմէ կէլիյօր : Պէն շօգ տէֆալար
տըգգաթ իթմիշիւմ քի , էն զիյատէ ինանըլմագ թէսաաթիւֆ-
լէր շիիր եարմագլա մէշղուլ օլանլարքն ֆիքրինէ զայէթ
կիւզէլ գաֆիյէլէր կէթիւթի կիպի : Սէնթ-Գուլմագ տէնթի-
լէն պու մուրտար ճատը իլէ Աարիէն տը Գարտօվիլ արա-
սընտաքի շու մուգայէսէտէ տախի զայէթ կիւզէլ ֆիքրլէր
վար տըր . . . Յիլ հազըգա պու իքի գատընը եէքտի-
կէրինէ պէնզէթմէք քէտիյէ եիւզիւք վէ պալըղա կէր-
տանլըգ թագմագ գապիլինտէն տիր : Հայտի . . . պուրա-
տա իշէ եարայաճագ պիր շէյ եօգ :

Բօտէն պու սէօզլէրի հէնուզ պիթիւմիշ իքէն , պիր-
տէն պիրէ սարսըլտը . շէհրէսինտէ էվվէլա զարիպ պիր
մէսէրրէթ շաշաասը բարլատը վէ պիր ալիւմ թէսաաթիւֆէն
մէմուլըն զայըր պիր քէշֆէ մուվաֆֆագ օլտըղը զէման
մէսրուր օլարագ նաւըլ միւթէֆէքքիրանէ պիր հալթէթէ
տիւշար օլուրսա , Բօտէնին սիմասընտա տախի այնը հալ
կէօրիւնտիւ :

Պիր ազ սօնրա պաշընը գալտըմըշ , կէօզլէրինի իրի

իբի աչմը՝ վե պաթըգ եանագլարը պիր նեվ մադրուրի-
յեթլէ շիշմիշ օլտըղը հալտէ տիքիլտի տուրտու վէ գօլլա-
րընը մուգաֆֆէրանէ պիր թավը իլէ պիրի պիրինէ գավուշ-
տըրարագ .

— Օ՛հ, ֆիքրին դարիպ դարիպ թէպէտտիւլաթը, էֆ-
քեարը պէշէրին անյաջըմազ թէսէլսիւլաթը նէ գատար
շայանը հայրէթ տիր . . . պուշլար չօգ քէրրէ **էհէմմէթ**-
սիզ պիր նօգթատան հարէթլէ բարլագ վէ դայէթ մու-
հիմմ պիր **ֆիքրէ** միւնճէր օլտըլար . . . Պու հայ քիւ-
շիւքիւք միւ տիւր, պէօյիւքիւք միւ տիւր . . . հէր նէ
օլտըսա օլտուն, պու հայ քէր դարիպ տիր : Օ գըղըլ սաշ-
լը գըղըլ պիր կիւվէրճինէ **թէշպիհ** իթտիմ . . . պու թէշպիհ
պիր **էսգ** մախլուգաթըն ճիսմի վէ բուհը եի գիւնտէն սուի
իսթիֆատէյէ ալըշմըշ օլան օ ճատը գարըլը իսթրըմա
պըրագաթ . . . պագըլ ատի տարպը մէսէլլէր ֆիքրիմէ կէլ-
տի . . . քէտիյէ եիւզիւք . . . պալըղա կէրտանլըգ . . . Պիր-
տէն պիրէ պու կէրՏԱՆԼԼԳ քէլիմէսինտէն կէօղիւմէ պիր
զըյա սըշրաթը վէ նագապիլի թէարրուզ օլան պու իբի
ալըզլարը տիւշիւնէրէր շիմտիյէ գատար իշինտէ գալտը-
ղըմ գարանլըգտա պիր այտընլըգ բէյտա օլտու : Էվվէթ,
եալընըղ պու կէրՏԱՆԼԼԳ քէլիմէսի պիւմէմ նէ գատար
զէմանտան պէրու գաբանմըշ օլան պէյնիմին մահֆագա-
սընը աշմագ իշուն ալթուն պիր անախթար օլտու . . .

Բօտէն աճէլէ աճէլէ եէնիտէն եիւրիւմէյէ պաշլայա-
րագ, սէօղիւնիւ շէօյլէճէ տէվամ իթտի .

— Էվվէթ . . . թէճրիւպէ իթմէլի տիր . . . նէ գա-
տար տիւշիւնիւյօրսամ, պու թէտպիր պանա օ գատար
գապիլի իճրա կէօրիւնիւյօր . . . Պագաթ օ իսթիլյար Սէնթ-
Գալոմպը քիմին վասթիմասըյլա էլտէ իթմէլի . . . հա՛, պի-
ղիմ շիշման ժագ Տիւմուլէն վար տըր . . . պուրասը էյի,
լաքին էօթէքի . . . էօթէքինի նէրէտէ պուլմալը . . . պու-
լունսա պիլէ նասըլ գանտըրմալը . . . իշին էն միւշքիլ

ճիհէթի պուրասը տըր . . . էօյլէ իսէ մուվաֆֆագ օլաճա-
ղըմըղը տահա իւմիտ իթմէյէլիմ :

Բօտէն միւլահագաքեարանէ պիր շէհրէ իլէ թըրնագ-
լարընը կէմիրէրէք եէնիտէն աշաղը եօգարը կէգինմէյէ
պաշլատը . պիր իքի տագըգա գատար ֆիքրի օ գատար
կէրկիլէնտի քի, ալընտա իրի իրի թէր տանէլէրի պի-
րիքտի . մէրգում կեահ սէմատան պիր իլհամ պուլմագ
իւզրէ կէօղլէրինի եօգարը գալտըրարագ վէ կեահ տախի
սալ էլիւնի թըրնագլարընը կէմիրէրէքն սօլ էլիլէ պաշը-
նը գաշըյարագ, օտանըն իշինտէ կիտիպ կէլիւր վէ տու-
րըր ըտը : արա սըրա տա այագլարընը եէրէ վուրուր վէ
պիրի պիրինի միւթէագըպ հասըլ օլան հիտտէթ վէ եա
իւմիտ սէտալարը ըզհար իտէր իտի :

Պու ատէմին մէշղուլիլէթի գիհիլէսինին սէպէպի
տէհէթլի օլմամըշ օլսայըտը, պու գուվվէթի ֆիքրին
վասըթալար իճատը իշուն նէ եօլտա ճէպրի նէֆա իթտի-
յինի խաֆիյէն սէյր իթմէք վէ զէքեալվէթի խարիգ իւլ
ատէսինին պիւթիւն մէնապիինի ճէմ իթմիշ օլտըղը **թէ-**
սալվուրըն հուսուլինի թէէմին իթմէք իւզրէ գիհիլէտէ
բէյտա օլան էյի վէ եա քէօթիւ թէպէտտիւլաթը պիրէր
պիրէր թէտգիգ իթմէք հագըգաթէն շայանը տըգգաթ
պիր մէնզարէ իտի :

Նիհայէթ իշ գարիպէն նէթիճէ պուլաճագ կիպի
կէօրիւնտիւ . գիրա Բօտէն քէնտի քէնտինէ .

— Էվվէթ . . . էվվէթ . . . պու թէտպիր թէհիլէլի
վէ գաղալը տըր, լաքին էն սիւրաթլը վասթիմա պու տըր,
նէթիճէսի տէ հատտ ու հիսապըն խարիճինտէ օլապիլիւր,
պիր լաղըմըն բաթլամասընտան հասըլ օլաճագ նէթիճէ-
լէրի էվվէլտէն քիմ կէօրէպիլիւր . - տէտի վէ պատէհու
քէնտիսինտէ նատիր կէօրիւլէն նէշէլի պիր թավը իլէ սէօ-
ղիւնիւ տէվամլա .

— Օ՛հ, հիտտէթ . . . հիտտէթ . . . իւզէրինտէ խաֆիթ

վե ֆազմի մահերանէ պիր սուրէթտէ հարեքէթ իթմէյի պիլէն ատէմլէր իչուն նէ՝ կիւզէյ պիր բիյանօ տրր . Լա- քին ֆիքրին գուզվէթի տէ նէ՝ ֆէյզ էլ ատէ տիր . . . Եա- րապաի . . . պուշտան սոնրա կէյսինլէր տէ բալամուտըն պէօյիք պիր մէշէ աղանը վէ պուշտայ տանէսինին տէ պաշադ օլմասընըն դարիպէլէրինտէն պահս իթսինլէր . պուշտայ տանէսի պէօյիւյիւննէյէ գատար այլար լազըմ տըր , բալամուտ օ ճէսամէթի պուշտունճայա տէյին ասըր- լար կէշէր . հալ պուքի տօդուզ հարֆտան միւրէքքէպ օ- լան շու կիւժՍԱՆԼԸԳ քէլիմէսի պիր գաշ տագըգա էվվէլ թօխում կիպի պէյնիմին իշինէ տիւշտիւ վէ պէօյիյէ պէօ- յիւյէ շիմտի մէշէ կիպի ճէսիմ պիր աղան օլտու . էվվէթ , պուքէլիմէ էօյլէ պիր ֆիքրին թօխումը օլտու քի , մէշէ աղանը կիպի Եէր ալթընտա պինլէրնէ տալլարը վար տըր . մէշէ կիպի օ տա կէօյէ տօյրու Եիւքսէլիր . . . զիրա պէն տէ ճէնապը Հագգըն շան ու շէրէֆի իչուն հարեքէթ ի- տիյօրմ . . . էվվէթ , էկէր մագսատըմա վասըլ օլաճագ օլուրսամ , պաշալարը կիպի պէն տէ տախմա ճէնա- պը Հագգըն շան ու շէրէֆի ուղուրընա յալըշաճալըմ . . . հէմ տէ մագսատըմա վասըլ օլաճալըմ . . . զիրա պու- սէֆիլ Բէնսըրսնլար կէօկէ կիպի կէշիպ կիտէճէք- լէր տիր . Ծիլ հագըգա րէիսի օլաճալըմ թարիգաթը մանէվիյէյէ պու ատէմլէրին Եաշամասընտան վէ Եա էօլ- մէսինտէն նէ՝ օլապիլիր . տիւննատարի պէօյիք պախթ- լար թէրազիսինտէ պու կիպի հայաթլարըն նէ՝ աղըրլըյը օլապիլիր . . . ֆագաթ քիւսթախանէ պիր սուրէթտէ թէ- րազիյէ աթաճաղըմ պու միրաս պէնի էօյլէ պիր տէրէ- ճէյէ Եիւքսէլտէճէք տիր քի , հէր նէ տէրլէրսէ տէսին- լէր , օ տէրէճէտէն ինսան տահա րէք շօգ հիւքմտարլա- րա , րէք շօգ էհալիյէ հիւքմֆէրմա օլապիլիր . . . Գու- տայալար պիղէ գապա պիր սէտա իլէ . օ ումուրը րու- հանիյէ սիգաէ գալըն . . . ումուրը ճիսմանիյէյի պիղ քէն .

տիմիղէ սագլայաճաղըղ . . . օ տէյէրէք , պիղիմ կիպի Գի- լիսէ էրպապընր էզմէք խայալընտա պուլուենըյօրլար . Պուշ- լարըն վիճտանլարը ումուրը րուհանիյէտէն հիշ պիր շէյ թալէպ իթմէմէյի , ումուրը րուհանիյէյի պիւս պիւթիւն պըրագմայը վէ անա նազարը հագարէթլէ պագմայը քէն- տիլէրինէ թավսիյէ իտէրէք նա սըլ տա էյի իլհամ իտի- յօր . . . պուշտան պաշգա պուշտարըն ումուրը րուհանիյէ իլէ հիշ պիր միւնասէպէթլէրի Եօգ տըր . . . Մհ , միւհ- թէրէմ հայվանլար . . . քէնտիլէրի նա սըլ տօղրուճա տէ- յիրմէնէ կիտէլլէրսէ , ինսան տախի ումուրը րուհանիյէ վասըթասըլլա տօղրուտան տօղրույա ումուրը ճիսմանի- յէյէ վասըլ օլուր . . . հալ պուքի քէնտիլէրի պուրալարընը տալա պիլմէյօրլար . . . կիւյա ճիսմէ հիւքմ իտէն րուհ տէ- յիլ իմիշ կիպի , ումուրը րուհանիյէյի պիղէ թէրք իտի- յօրլար . . . ումուրը րուհանիյէյէ նազարը հագարէթլէ պա- գըյօրլար . . . Եանի վիճտանլարա , րուհլարա , ֆիքրիլէրէ , գալպլէրէ հիւքմ իթմէք հագգընը . . . ճէնապը Հագգ նա- մընա ճէգա թային իյլէմէք , աֆվ իթմէք , միւքեաֆաթ վէրմէք , մաղֆէրէթ տաղըթմագ վէ պուշտարը տա պիր կէօնէ թէֆթիշ վէ մուայէնէ վուգու պուլմագ սըզըն վէ օ պուտալա ճիսմանիյէթ թարաֆտարընըն պիր շէյ կէօրմէ- սինէ մէյտան վէրիմէքսիգին Եարմագ իգթիտարընը պիղէ թէրք իտիյօրլար . . . Ահմագլար ումուրը ճիսմանիյէ վէ մատաիյէյէ միւթէալլիգ օլան շէյլէրի քէնտիլէրինէ սագ- լամըշ օլտըգլարը իչուն , մէսէրրէթլէրինտէն գարընլարը- նը օվալլարլար , Եայընըզ վագթ վագթ քէնտիլէրի ճիսմ- լէրի էլտէ իթմիշ իսէլէր , րուհլարըն տա պիղիմ էլիմիղ- տէ պուլուենտըզընը վէ րուհլար ճիսմլէրի իտարէ իթտիյի ճիհէթլէ , ճիսմլէրին տախի նիհայէթ պիղիմ իլէ պէրա- պէր կէլէճէյինի աղանըզ կէճ օլարագ ֆարգ իտէրլէր . պուշտըն իւզէրինէ օ պուտալա ճիսմանիյէթ թարաֆտար- լարը աղըզլարընը աչըպ էլլէրինի գարընլարը իւզէրինէ գօ-

յարագ վե կեօզլերինի իրի իրի աչարագ . « Անայի՛պ . . .
պուռ օլաճագ շէյ մի . . . » տէրլէր :

Պուռ սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Բօտէն վահշիյանէ
պիր հագարէթի հավի պիր գահգահա գօթարտը վէ պա.
տէհուռ աճէլէ աճէլէ եիւրիւյէրէք , սէօզիւնիւ շուռ սօռ.
րէթլէ տէվամ իյլէտի .

— Օհ , պէշինճի Ուքստոսըն նաիլ օլտըղը իգպալէ
պիր տէֆա պէն տէ նաիլ օլայըմ . . . ալէմ պիր կիւն ու.
յանտըղընտա գուվվէի բուհանիյէնին պէնիմ կիպի պիր
ատէմին էլլէրի իշինտէ նէ՛ տէմէք օլտըղընը կէօրէճէք
տիր , էվվէթ , էօյլէ պիր բահիպին քի էլլի եաշընա գատար
քիրլի , գանաաթքեար վէ պիքիր գալտը վէ բարա օլ.
տըգաան սօնրա տա եինէ քիրլի , գանաաթքեար վէ պի.
քիր օլարագ էօլէճէք տիր :

Բօտէն պուռ սէօզլերի սէօյլէտիյի սրրատա , տէհ-
շէթլի պիր թավը քէսպ իթմիշ իտի , Պաղը մէշհուր բա-
բալարտա նէ գատար գանլը վէ մէզմում պիր շան
ու շէօհրէթ արգուսը կէօրիւլմիւշ իսէ , անըն պիր այնը
տախի մէրգոււմըն եիւզիւնտէ բարլայօր ըտը . հիւքմ իթ-
մէք արգուսը մէրգոււմըն մուրտար գանընը հէյէճանա
կէթիրմէքտէ , եազըճը պիր թէր վիւճուտինի գարլա-
մագտա վէ էթրաֆընտա մուրտար պիր գօգու ինթիշար
իթմէքտէ իտի :

Նակէհան , խանէնին հավլիսինէ կիրէն պիր բօսթա
արապասընըն կիւրիւլթիւտիւ Բօտէնին նազարը տըգգաթը-
նը ճէլպ իթտի . մէրգոււմ պուռ տէրէճէ հէյէճանա գարըլ-
մըշ օլտըղընտան տօյայը միւթէէսսիֆ օլարագ , պէյագ
վէ գըրմըզը տամալը քիրլի մէնտիլինի ճէպինտէն չը-
գարտը վէ պոււնը պիր գատէհ սու իշինէ պաթըրտըգ-
տան սօնրա , կէլէն եօլճուընըն քի՛մ օլտըղընը անլամագ
իւզրէ բէնճէրէնին եանընա եազլաշմագլա պէրապէր , ալ-
նընը , եանագլարընը վէ գուլագ թօզլարընը ըսլաթտը :

Լաքին արապա գաբու իւզերինտէ պուլունան պիր սա-
չաղըն ալթընտա տուբմուչ օլտըղընտան . կէլէն եօլճունըն
քիմ օլտըղընը կէօրէմէտի :

Պուճըն իւզերինէ եաՎաշ եաՎաշ էվվէլքի ֆիւթուր-
օըղըղընը եէնիտէն պուլարագ :

— Չարար եօգ . . . կէլէն ստէմին քիմ օլտըղընը պիր
ազ սօնրա տնլարրմ . . . էվվէլա շու չաբղըն ժագ Տիւ-
մուլէնէ եազալրմ տա շար շաբուգ պուրայա կէլմէսինի
իշար իտէլիմ . ժագ Տիւմուլէն Գիւվիս սօգաղընտաքի խա-
նէտէ շու ճէհէննէմլիք Պէրանժէնին նաղմէլէրի իլէ սինիր-
լէրիմի այաղա գալտըրան օ սէֆիլ գըղըն մէսէլէսինտէ
պանա բէք կիւզէլ խըտմէթ իլլէտի . . . ամարըմ քի պու-
տէֆա տախի պանա խըտմէթ իտէպիլիր : Ճանը պէնիմ
էլիմտէ տիր . . . իսթէր իսթէմէզ իթաաթ իտէճէք տիր :

Պատէհու Ռօտէն եազը մասասընըն պաշընա կէշիպ
պիր մէքթուպ եազտը :

Պիր գաշ սանիյէ սօնրա գաբու պիրտէն պիրէ վու-
րուլտը . պու գաբու իշէրտէն իքի տէֆա քիլիտլէնմիշ ի-
տի . գաբունըն շու սուրէթլէ գաբանմըշ օլմասը լիէզիւթ
ճէմիյէթի նիզաճնամէսինէ մուղայիր իտի իսէ տէ . Ռօտէն
հաիզ օլտըղը նուֆուզ վէ էհէմիյէթտէն էմին օլտըղըն-
տան վէ ճէմիյէթին մէնաֆիինի պէհանէ իթթիխազ իտէ-
րէք տիկէր պիր քիմսէնին բէֆագաթընտան պիր միւտտէթ
գուրթուլմագ իւզրէ բէտէրի ումուսիտէն միւսաատէ ալմըշ
պուլընտըղընտան . չօգ տէֆա թարիգաթըն նիզաճնամէսի
ահքեամընա մուղայիր հարէքէթլէրտէ պուլունուր ըտը :

Գաբու աշըլընճա , պիր խըտմէթքեար իշէրի կիրէրէք ,
Ռօտէնէ պիր մէքթուպ վէրտի : Մէրգուլ տախի պու մէք-
թուպը ալտը վէ աշմագտան էվվէլ , խըտմէթքեարա խի-
թապէն :

— Կէլէն արապա քիմի՞ն արապասը տըր . — տէյու
սօրտու :

Խըտմէթքեար մագամը իհթիրամտա էյիւերէք .

— Բօմատան կէլիօր , բէտէրիմ . — տէյու ճէվապ վէրտի .

Բօտէն քէմալը կէրմի իյէ Ե Բօմատան մը . . . Ե տէյու թէքրարլատըգտան սօնրա , եիւզիւնտէ պիրտէն պիրէ միւպհէմ պիր Էնտիյէ ասարը կէօրիւլտիւ . պատէհու հէյէճանընը թէսքին իտէրէք , ալտըղը մէքթուպը էլինտէ թութմըլ օլտըղը հալտէ , իլավէի մէգալ իլէ .

— Արապանըն իչինտէ թիմ վար ըտը . — տէյու սիւալ իթտի .

Խըտմէթքեար . — Մուգատտէս ճէմիյէթիմիզ ազասընտան միւհթէրէմ պիր լահիպ վար ըտը .

Բօտէն՝ բօսթա արապասըլլա սէյահաթ իտէն պիր լահիպին մութլագա մուհիմմ վէ միւսթամէլ պիր մէմու . բէյէթի հաիզ օլաճաղընը պիւտիյի ճիհէթլէ , շիտտէթլի պիր մէրագա տիւշմիւշ օլմագլա պէրապէր , պու պապտէ զիյատէ պիր սիւալ սօրմաղա ճէսարէթ իտէմէյիպ , եաւընըլ էլինտէքի մէքթուպը կէօսթէրէրէք .

— Պու մէքթուպ նէրէտէն կէլիօր . — տէյու սօրտու .

Խըտմէթքեար . — Սէնթ-Էրէմտէքի մանասթըրըմըգտան կէլիօր , բէտէրիմ . — տէյու ճէվապ վէրտի .

Բօտէն քէմալը տըգգաթլա եազըյա պագտը վէ Մ . Հարտինին էսնաի վէֆաթընտա եանընտա հազըր պուլուռն . մաղա մէմուր իտիւմիշ օլան արբայ տ'էկրինեինին եազըսը պտըղընը տէրհալ անլատը . Պու մէքթուպ աթիտէքի սէօզլէրի հալի իտի .

Ե Զաթը ալիւէրինէ մուհիմմ օլմագտան զիյատէ զաւրիպ օլան պիր վագըլայը իխպար իթմէք իւզրէ խուսուսի պիր թաթար կէօնտէրիյօրըմ .

Ե Մ . Ֆրանսուա Հարտինին ճէնագէ ալայը իճրա օլըն . տըգտան սօնրա , նաչընը հալի օլան թապուլթ՝ ճիվար-

տաքի շէհրին գապրիսթանընա նագլ իտիլինճէյէ գատար մուվագգաթէն իպատէթխանէմիզին ալթընտաքի պօտու . բուժա վագ իտիլտի . պու սապահ ատէմէրիմիզ թապուլթըն նագլը իչուռն իճապ իտէն հազըրլըգլարը կէօրմէք իւզրէ պօտուրուժա էնտիքլէրի սըրտա , թապուլթ նապէտիտ օլմուշ ըտը

Բօտէն պու սէօզլէրի օգուլընճա թէաճհիւպի հալի պիր հարէքէթ ըզհար իտէրէք .

— Տօղրուսը պու բէք ղարիպ շէյ տիր . — տէտի վէ պատէհու եինէ օգուժասընը տէվամ իյլէտի .

Ե Ուժուրը մուգատտէսէյէ մուղայիր օլան պու խըրսըլըղըն ֆաթիլլէրինէ վէ եա իզինի պուլմագ իւզրէ իճրա օլուռնան հէր տիւրիւ թէհարրիյաթ պօշա չըգտը . մալիւմի . նիզ Ելտըլը վէճհլէ , իպատէթխանէ մանասթըրըմըգտան ալըր օլտըղընտան վէ պէքճիսի ֆէլտը տա պուլընմատը . ղընտան , խըրսըլար քիմսէյէ տուլուրմագսըղըն օրայա կիրէպիւմիշէր . եալընըլ եաղմուրտան ըսլանմըլ օլան թօր . լագ իւզէրինտէ տէօրթ թէքէրլէքի պիր աթագանըն իզլէրի կէօրիւլտիւ . լաքին իպատէթխանէտէն պիր ազ Ե ղագտա , պու իզլէր գուլար իչինտէ զալպ օլմուշ օլտըղընտան , հիշ պիր շէյ պուլմագ միւմքին օլամատը .

Բօտէն տէրին տէրին տիւշիւնմէյէ պաշլայարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Պու նաչը քիմ աչըրապիլիր . . . պու նաչը չալմուգտա քիմին մէնֆատթը օլապիլիր . — տէտի վէ եինէ օգուժասընը տէվամ իյլէտի .

Ե Պէրէքէթ վէյսին քի վէֆաթ իլմուխապէրի նիզամը տաիթէսինտէ թաստիզ իտիւմիշ տիր . պէնիմ տալէթիմ իւզէրինէ Էթամըտան պիր թապիպ կէլիպ նաչը մուայէնէ իյլէտի . շու հալտէ վէֆաթ քէյֆիյէթի միւքէմմէլ վէ մուլթագամ սուրէթտէ թահգիզ իտիւմիշ վէ պինաէն ալէյհ Մ . Հարտինին հիպէնամէսիլէ միրաստաքի հուզու .

գընըն պիգէ կէլմէսի հեր վէճհ իլէ միւթէպէր պուլոււնմըլ տըր : Պուլընլա պէրապէր , իճապընը իճրա իթմէնիզ իչուն խուսուսի պիր թաթար կէօնտէրէրէք պու վազըւայը սիգէ իթպար իթմէյի վազիֆէտէն ատտ իյլէտիմ : »

Բօտէն պիր տազըգա գատար տիւչիւնտիւքտէն սօն .
րա , քէնտի քէնտինէ .

— Տ'էկրինեինին հագգը վար տըր , պու վազըւա մուհիմ օլմագ տան զիյատէ դարիպ տիր . պուլընլա պէրապէր պէնի էնտիչէյէ տիւչիւրիւյօր . . . պուլըն իւզէրինէ սօնրատան տիւչիւնիւրիւզ . - տէտի :

Պատէհու մէքթուպը կէթիրմիչ օլան խըտմէթքեարա տէօնէրէք վէ նինի-Մուլէնէ եազտըղը մէքթուպը անա վէրէրէք .

— Պու մէքթուպը տէրհալ իւզէրինտէ եազըլմըլ օլան մահալէ կէօնտէրինիզ , ճէվապընա պէքլէսինլէր . - տէտի :

Խըտմէթքեար « Բէր էյի , բէտէրիմ » տէտիքտէն սօնրա , Բօտէնին օտասընտան տըչարը չըգտը . թամ պու սըրատա պիր րահիպ իչէրի կիրէրէք , Բօտէնէ խիթապէն .

— Միւհթէրէմ րահիպ Գապոչինի բէտէրի ումումիմիզ թարաֆընտան զաթը ալիլէրի իչուն պիր մէմուրիլէթի մախսուսէյի հաիզ օլարագ Բօմատան պուրայա կէլմիչ տիր . - տէտի :

Պու սէօզ իւզէրինէ Բօտէնին գանը գարըչտը վէ ֆագաթ եինէ ֆիւթուրսըզըղընը մուհաֆագա իտէրէք .

— Միւհթէրէմ րահիպ Գապոչինի նէրէտէ տիր . - տէյուս սօրտու :

Բահիպ . - Եանըմըզտաքի օտատա տըր , էֆէնտիմ :

Բօտէն . - Լուլթէն պուրայա կէլմէսինի ըճա իտինիզ վէ պիգի եալընըզ պըրագընըզ :

Պիր սանիյէ սօնրա Բօմայը րահիպ Գապոչինի իչէրի կիրաի վէ Բօտէն իլէ պէրապէր եալընըզ գալտը :

THE END OF THE WORLD

ԻՆԶՅՈՒՆ ԳԱՐՇԵՆԻ

57

ԺԵՂԻՒԹԵ ԳԱՐՇԵՆ ԺԵՂԻՒԹԵ

Բոմա Ժեղիւթիւթերինտէն ունի բահիւ Գապոչիւնի նի-
հայէթ օթուղ եաշնտա, զըսա պոյու, շիշման վէթըգ-
նազնա պիւր առէմ օլուպ, զարնը սիյահ ճիւղպէսի ալ-
թընտան տըշարը ֆըրլամըշ բտը:

Պու բահիւպին պիւր կէօղիւ քէօր իտի իսէ տէ, տիկէր
կէօղիւնտէն աթէշ սըշրամագտա իտի, զըրմիզը չէհրէօթ
կիւզէլ, պէշաշէթլի վէթէպէսսիւմիւ օլուպ, շազրէթի
Խանըն շոնուզլըզընը իշույէ իսէն պիւր պալ մօմու հէյ-
քէլին սաշարը կիպի քէսթանէ լէնկիւնտէ օլան զըվըրէր
սաշարը թէրէսիւնի թան կիպի գուշաթմըշ իտի, Թէք-
լիֆսիզլիք տէրէճէսինէ վարան աթվարը տօթանէ վէ
Խալիսանէսի մէրգուլըն չէհրէսիյլէ բէք կիւզէլ թէվա-
ֆուգ իթմէքտէ իտի:

Բօտէն պիւր սանիյէ զարֆընտա Բօմալը մուխպիրին
նա'սըլ առէմ օլտըղընը անլատը վէ մէնսուպ օլտըղը հէ-
միյէթին վէ Բօմանըն առէթիւթիւթ բէք էյի պիւտիլմանէն,
պու խօշ աթվարը բահիւպի կէօթիւնէ էվիլէլա գալպինտէ
ուզուրսըզ պիւր հըսա բէյտա օլտու:

Գարշըսընտաքի ուզուն պոյու, բէմիքլի վէ էօլիւ
չէհրէլի պիւր բահիւ օլմուշ օլսայըտը, պու գատար գօրգ-
մայաճագ իտի, զիրա Ժեղիւթ ճէմիյէթինին՝ կէօնտէրա-
յի մէմուրլարըն չէհրէսի վէ աթվարը իյէ երպապը մէրագը
միւմսին օլտըղը գատաւա շաշըրթմաշա շալըշտըղընը պիւր
իտի, էկէք Բօտէնին հըսսը տէրունի տօղրու իտի իսէ,
բահիւ Գապոչիւնինին աթվարը տօթանէսինէ նազարէն:

Ֆէնա պիր մէմուրիյէթի հաիզ օլտըղը տէրքեար ըտը :

Բօտէն՝ պիր հիւճիւմ վէ եա պիր տուղադ գօգուսը ալան իխթիյար պիր գուրտ կիպի վէսվէսէլի պիր չէհրէ ալարագ վէ կէօզիւնիւ վէ ֆիքրինի տաիւմա թէթիքտէ թութարագ , պու պէշաշէթլի վէ լէթաֆէթլի չէհրէ ալ-թընտա նէ՝ մէսթուր օլտըղընը էմիլիյէթլի պիր սուրէթ-տէ քէշֆ իթմէյէ մէյտան պուլմագ իւզրէ , միւթատը վէճհէ աղրը աղրը եիւրիւյէրէք Բօմալը րահիպէ եադ-լաշմը ըտը . լաքին գուրնազ Բօմալը պունա մէյտան վէրմէյէրէք , մուհապպէթի պիրատէրանէսինին չիտտէ-թինէ մաղուպ օլմը կիպի , թա գաթուրն եանընտան Բօմէնին պօյնընա սարըլտը վէ մէրգումը քէմալը մու-հապպէթլէ գօլարը արասընտա սըգարագ , իքի եանագ-լարընը թէքրար թէքրար էօրմէյէ պաշլատը . լաքին պու-սէլէրինին յագըրտըսը օտանըն պիր ուճընտան օ պիր ու-ճընա գատար էօթմէքտէ իտի :

Բօտէն միւտտէթի էօմրիւնտէ պէօյլէ պիր չէյէ թէսա-աիւֆ իթմէմիշ իտի . պու շամաթալը պուսէլէրին ալթընտա պիր հիյլէ տօլապը մէսթուր օլաճաղընտան կիթտիքճէ էնտիյէյէ տիւշէրէք վէ քէնտի ֆէնա ֆէնա հըսսիյաթը գալպինտէն հէյէճանա կէլէրէք , Բօմալը ժէզիւիթին լիւ-զումընտան ֆաղլա օլան շու ասարը մուհապպէթինտէն գուրթուլմագ իւզրէ , պիւթիւն սալ ու զայրէթինի սարֆ իյլէտի իսէ տէ , Բօմալը ժէզիւիթ քէնտիսինի սըգը սըգը-յա թութմը օլտըղընտան , վէ գօլարը գըսա օլմագլա պէր-պէր պէղայէթ գուվվէթլի իտուլինտէն , նէֆէսի քէսիլինճէ գատար Բօտէնին եանագլարընը թէքրար թէք-րար էօրտիւ :

Գու էօրիւշէր իյէ պէրապէր էն զիյատէ տօսթանէ վէ էն զիյատէ խալիսանէ սէօզլէր տէ պուլուրտըղընը սէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր . պու սէօզլէր էքէյիճէ տօղ-րու ֆրանսըղ լիսանըյա վէ ֆագաթ զայէթ գապա պիր

իթալեան շիյվէսիյլէ սէօյլէնիւմէքտէ իտի իսէ տէ , պունըն թարիֆինտէն սարֆը նագար իտէրիզ :

Խաթըրլարտա օլմալը տըր քի , Բօտէն շան ու չէօհ-րէթ արգուսընը իքմալ իթմէք իւզրէ գուրտըղը էքրի-գալարտան նէ՝ կիպի թէհլիքէլէր հուսուլէ կէլէպիլէճէ-յինի անլայսարագ վէ Բօմատա զէհր իսթիմալի շօգ րէրրէ լէվազըմը հիւքիւմէթ տէն ատտ իտիլտիլինի տէ թարիխ օ-գուլմասըյա էօյրէնմիշ օլտըղընտան , գարտինալ Սալի-բիէրինին մուվասէլէթինտէն շիւպհէլէնմիշ վէ պիրտէն պի-րէ քուլէրայա թութուլարագ վէ ֆագաթ հըսս իթտիյի 2—358

— զրբլարըն քոլերա ալաիմիտէն օլտըղընը էվվէլի էմրտէ անլայամայարագ, գարտինալ Սալիբիէրինին եիւղիւնէ հիտտէթլի պիր նազար աթֆըլա . . . Եւ հիւրլէնտիմ . . . տէյու հայգըլմըն ըտը :

Իշթէ մէրգում Բամալ րահիպին պուսէլէրինտէն եագայը գուրթարմագ իւղրէ պիհուտէ եէրէ շալըշըպ շապալաւըղը սրրատա, այնը շիւպհէլէր պիւա իթթիյար եէնիտէն ֆիթրինէ կէլտիյինտէն, քէնտի քէնտինէ .

— Պու թէք կէօղիւ պանու բէք ղիյատէ մուհապպէթ կէօսթէրիյօր . . . Եւ մայաքի պու ըլյաքեարանէ պուսէլէր ալթընտա զէհիր պուլունսուն . — տէմէքտէ իտի :

Նիհայէթ րահիպ Գապոչինի էօրմէքտէն եօրուլարագ, Բօտէնին պօյնունտան այրըլտը . Բօտէն իսէ պու էօրիւշ ֆուրթունասընտան պօղուլմուշ օլան քիրլի եագաւընը, գրավաթընը վէ էսկի եէլէյինի տիւղէլթտիքտէն սօնրա, թէլս պիր շէհրէ իլէ .

— Խըտմէթ քեարընըղըմ, էֆէնտիմ, խըտմէթ քեարընըղըմ . . . պէնի պու սուրէթլէ էօրմէյէ հիշ լիւղում եօգ տըր . — տէտի :

Լաքին գըսա պօլլու րահիպ պու թէքտիրէ գարշը ճէվապ վէրմէյէրէք, թէք կէօղիւնիւ Բօտէնին իւղէրինէ աթֆ իթտի վէ պատէհու քէնտի թէլաֆֆուղը մախսուսըլա .

— Մուգատտէս ճէմիյէթիմիզին շու բարլագ նուրընը նիհայէթ կէօրիւյօրըմ, անը կէօյսիւմէ պասապիլիրիմ . — տէտի :

Րահիպ Գապոչինի էբէյիճէ սօլուգ ալմըն օլտըղընտան, Բօտէնի եէնիտէն գուճագլամագ իւղրէ իւղէրինէ սալտըրմաղա հազըրլանտը իսէ տէ, Բօտէն գօլլարընը իլէրիյէ տօղրու ուգաթարագ հէման կէրի շէքիլտի վէ րահիպ Գապոչինին գուլլանտըղը ղայրը մաագուլ թէշպիհի անլաթմագ իսթէյէրէք .

— Բէք էյի, բէտէրիմ, բէք էյի, ֆագաթ էվվէլա ինսան պիր նուրը կէօյսիւնէ պասամագ . . . սանիյէն պէն պիր նուր տէյիլիմ . . . Ճէնապը Հազըն հագիր վէ էհէմիյէթսիզ ամէլէսինտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլիմ . — տէտի :

Բօմալը րահիպ իսէ ֆէվզ էլ ատէ պիր շէվզ իլէ .

— Հազընըղ վար, բէտէրիմ, ֆիլ հագըգա ինսան նուրը կէօյսիւնէ պասամագ, լաքին անըն կէօզ գամաշտըրաճագ տէրէճէտէ շաշաատար օլան բարլթըրնա հայրան օլմագ իւղրէ էօնիւնտէ սէճտէ գըլապիլի . — ճէվապընը վէրտի :

Հաթթա էկէր Բօտէն մէրգումըն գօլունտան թուլապ տա մէն իթմէմիշ օլսայըտը, րահիպ Գապոչինի սէօլլէտիյի սէօղիւ պիլ ֆիլի տախի իսպաթ իթմէք իւղրէ Բօտէնին էօնիւնտէ տիղ շէօքէճէք իտի . Բօտէն սապըրսըղըղըլա տէտի քի .

— Պու հարէքէթինիզ այնը պութբէրէսթիք տիր, բէտէրիմ, պէնիմ էվսաֆըմը պէրթարաֆ իտէլիմ տէ սէյահաթը վագըրանըղըն մագսատը նէ իսէ, օնու անլայալըմ :

Գապոչինի . — Պու մագսատ գալպիմի մէսէրրէթ վէ սաատէթ վէ մուհապպէթլէ տօլտուրույօր . օխշայըշլարըմ վէ էօրիւշէրիմլէ պու մուհապպէթիմի սիգէ իպրագ իթմէյէ շալըշտըմ . նէ՝ եաբայըմ, եիւրէյիմ թէհամիւլ իտէմէյիպ ճօշույօր . եօլհալըղըմ էսնասընտա գալպիմի անճագ զապթ իտէպիլտիմ . զիրա եիւրէյիմ տախմա սիգէ տօղրու թէվէճհիւհ իթմէքտէ իտի, ազիզ բէտէրիմ . սէյահաթըմըն մագսատը ագլըմը պաշըմտան ալըյօր, պէնի հայրան իտիյօր . պու մագսատ . . .

Բօտէն . — (Եու միւպալաղալարտան սապըր թիւքէնտիյինտէն, մէրգումըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Լաքին սիզի հայրան իտէն մագսատ նէ՝ տիր, օնու անլայալըմ :

Գապոչիների . — Հիւրմէթլու վէ ֆաղիլէթլու բէտէրի ումուսիմիզին շու էմրնամէսինի օգույաճագ օլուրսանըզ պու մագսատըն նէ օլտըղընը անլարօընըզ :

Պու սէօզիւ սէօլլէյէրէք , լահիպ Գապոչիների իւշ եէրինտէն մէօհիւրլէնմիշ պիր մէքթուպ չըզալտը վէ պունը սուրէթի իհթիրամքեարանէտէ էօրտիւքտէն սօնրա Ռօտէ . նէ ուզածտը . Ռօտէն տախի անը ալըպ այնը իհթիրամլա էօրտիւքտէն սօնրա աղիմ պիր էնտիշէ իլէ սչտը :

Մէքթուպը օգուտըղը սըրատա , Ռօտէնին չէհրէսի ասլա թէղայեիւր իթմէտի . լաքին գուլագ թօզլարընտաքի շահ տաւարլարընըն չաքուգ չաքուգ վուրմասը հէյէճանը գալպինի կէօսթէրիյօր ըտը : Մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա սուրէթի պարիտանէտէ ճէպինէ գօլտու վէ պատէհու Ռօմալընըն եիւզիւնէ պագարագ .

— Հիւրմէթլու բէտէրի ումուսիմիզին էմրի իճրա օլունաճագ տըր . — տէտի :

Լահիպ Գապոչիների էվվէլտէն տահա գիյատէ ասարը մէսէրրէթ վէ հայրէթ կէօսթէրէրէք .

— Տէմէք քի նուրընըզըն կէօլկէսի , նէֆսինիզին իքինճիսի պէն օլաճաղըմ , կիճէ կիւնտիւզ եանընըզտան ալըըլմամագ վէ սիզին ըէֆիգինիլ օլմագ սաատէթինէ նաիլ օլաճաղըմ . զիրա հիւրմէթլու բէտէրի ումուսիմիզ սիզին արգուընըզ վէճհ իլէ վէ մուգատտէս ճէմիյէթիմիզին մէնաֆիի իշուն պիր միւտտէթ ըէֆիգսիզ գալմագ միւսաատէսինի սիգէ վէլտիքտէն սօնրա , շիմտի պու մէմուրիյէթի իյֆա իթմէք իւզրէ պէնտէնիզի Ռօմատան պուրայա կէօնտէրմէյի միւնասիպ կէօրիւյօր . պու լութֆ մէմուլըն խարիճինտէ պիր շէյ օլտըղընտան , գալպիմի բէտէրի ումուսիմիզ հագգընտա շիւքրանիյէթ վէ սիզին հագգընըզտա տախի մուհապպէթլէ տօլտուրմըշ տըր , միւհթէրէմ բէտէրիմ :

Ռօտէն պու սէօզլէրի իշիտինճէ , քէնտի քէնտինէ .

— Պէնա օյուն տէյիլ, լաքին պէն տէ գօլայ թու-
թուլուր ատէմլէրտէն տէյիլիմ. թէք կէօզիւլէր անհագ
քէօրէր մէմլէքէթինտէ հիւքմտար օլապիլիրէր. — տէտի,
...

Րօտէն իլէ Րօմայը արասընտա պալէատէքի մէնզարէ
ճէրէյան իթտիյի կիւնիւն ագչամըսը, Նինի-Մուլէն՝ րա-
հիպ Գապոչինինին հուզուրընտա Րօտէնին թալիմաթընը
ալտըգտան սօնրա, մատամ Սէնթ-Գուոմպըն խանէսինէ
կիթտի:

58

ՄԱՏԱՄ ՍԷՆԹ-ԳՈՂՈՄՊ

Պու հիքեայէնին իպթիտալարընտա Գարաօվիլ գօ-
նաղընը իշթիրա իթմէք իւզրէ մէզքիւր գօնաղը վէ չիֆթ-
լիյի մուայէնէ իթմէյէ կիթմիշ օլան մատամ Սէնթ-Գու-
ոմպ, միւթթէֆիզլէրին Բարիսէ կիրտիյի էսնատէ Բալէ-
րուայալըն թախթա կէշիտլէրի ալթընտա պիր մօտա մա-
ղաղասը աչարագ օրատա պէօյիւք պիր «էրվէթ գաղան-
մըշ րտը, լաքին պու մաղաղատա շիւրշան իշնի գըզլար
հէր զէման եարտըզլարը շապգալարտան տահա կիւզէլ
վէ տահա թագէ իսիլէր:

Պու գատընըն պէօյլէ ճէսիմ պիր սէրվէթ իսթիհաս-
լի իշուն նէ՝ եօլտա վասըթալար գուլլանմըշ օլտըզընը
պուրատա գիքր իթմէք միւշքիլ օլուր, թէգիւթ րահիպլէ-
րի պու սէրվէթին նասըլ հուսուլէ կէլմիշ օլտըղընա ասլա
էհէմիլէթ վէրմէյէրէք, անը ճէնապը հագգըն էն պէօ-

յիւք շան ու շէրէֆի իշուն էլ տէ իծմէյէ չալըմագտա իւ
տիւնը . պու մագսատա մէպնի սէնաաթլարընըն ինապ իծ
տիյի վէնէն հարէքէթ իծմիշլէր իտի . Մատամ Սէնթ-
Գոլումպ զայրֆ ֆիթիթի , գապա վէ թէրպիյէսիզ պիր գա-
տըն ըտք . թէրպի թաքազլարը տախի մէրգ ու մէ իլէ միւ-
նասէպէթէ կիրիշլէրէք . սէվապըզը աշլարիւնէն տօլայը
քէնտիսինի բէք տէ թէքտիթ ու թէվպիս իծմէմիյ օլտըգ-
լարը կիպի . մէղհէպ վէ մէշրէպիւրի տէ գայէթ կէնիշ օլ-
տըղընտան . ուֆագ թէֆէք կիւնահլարընը խաֆիֆլէթ-
մէք թարիգինի տախի պուլմըշլար վէ ֆագաթ պիր տանա
պէօյիյէրէք պուղա օլտըղը կիպի . ուֆագ թէֆէք կիւ-
նահլար տախի թէօպէսիզլիք իշինտէ գալարագ պէօյիւ-
յէնէքլէրինի վէ իխթիյարըզլա պէրապէր չօղալարագ նի-
հայէթ պէօյիւք կիւնահլար սըրասընա կէշէնէքլէրինի վէ
• հալտէ պույնուզլու շէյթանլարըն ալէվլէրի վէ բէնշէ-
լէրի քէնտիսինէ կէօրիւնէնէյինի պէյան իծմիշլէր վէ
պիւաքս պու ուֆագ թէֆէք կիւնահլար վագթ ու զէմա-
նըյլա զապթ իտիլէնէք վէ պախուսուս ճէմիյէթլէրինէ
կիւզէլ պիր հիպէ իծմէք կիպի պիր հարէքէթի մէմտու-
հէտէ պուլուսըյաճագ օլսա . • հալտէ շէյթանը թէքրար
ճէհէննէմէ կէօնտէրէնէքլէրինի վէ մատամ Սէնթ-Գոլում-
պա էմվալը մէնգուլէ վէ զայրը մէնգուլէ մուգապիլինտէ
սէլամէթ պուլսնլար արասընտա կիւզէլ պիր մէվըր վէ-
րէնէքլէրինի թէահհիւտ իծմիշլէր իտի .

Գու կիպի թէտապիրին միւնսսիւ օլմասըյլա պէրա-
պէր . մէրգ ու մէյէ թէպտիլի մէպէք իծտիթմէք մատտէսի
բէք չօգ միւշքիլաթա թէսատիւֆ իծմիշ իտի . Մատամ
Սէնթ-Գոլումպ արա սըրա կէնճլիք հէվլէսաթընա գաքըլ-
տըղընտան . իքի իւշ միւտիլի բուհանի էսկիթմիշ վէ նի-
հայէթ մէրգ ու մէնին սէրվէթ վէ զէվճիյէթինի արզու ի-
տէն նինի-Մուլէն իւսթէ կիւէրէք . թէգիւթ թաքազլարը-
նըն թէսապթ թաքմընը ազաճըք թախնէտար իյլէմիշ իտի .

Նինի-Մուլէն Բօտէն թաքաֆընտան մատամ Սէնթ-
Գոլումպըն խաշէսինէ կիթտիլի զէման . մէրգ ու մէ Բիշլիէօ
օօգաղընտա պիր խաշէնին պիլիննի գաթընտա իգամէթ
իտէր իտի . զիրա մէրգ ու մէ եալընըղճա եաշամագա թէմա-
յիւլ կէօսթէրմէքլէ պէրապէր . էհալիսի չօգ վէ իշէք օ-
լան սօգաղլարըն շամաթա վէ վէլվէլէսինտէն բէք զիյատէ
մահզուզ օլուր ըտը . Սթուրտըղը տախի սուրէթի միւ-
քէլլէֆէտէ տէօշէնմիշ իտի իսէ տէ . իքի իւշ խրտմէթ-
քեարըն պազմասըյլա պէրապէր վէ եախօտ պազմասը
սէպէպիյէ տախի գարմագարըղը պիր հալտէ պուլուսըր
ըտը . մատամ Սէնթ-Գոլումպ իսէ պու խրտմէթքեարլարլա
կեահ սուրէթի տօսթանէտէ մուամէլէ վէ կեահ տախի
քէմալը շիտէթլէ մուարագա իտէր իտի .

Շիմտի օգ ույանլարըմըղը մէրգ ու մէնին պիր միւտէթ-
տէն պէրու Նինի-Մուլէն իլէ մուհավէրէ իծմէքտէ օլտը-
ղը օլտայա կիրտիթլիմ .

Մատամ Սէնթ-Գոլումպ՝ գրըմըղը իբէք գուճաշ իլէ
մէսթուր պիր մահօն գանաբէ ի զէրինտէ օթուրմիշ օլուպ .
տիզլէրի իւզէրինտէ իքի քէտի վէ ալագլարը ալթընտա
տա թիւյլիւ պիր ֆէն քէօրէյի պույունմագտա իտի . քիւլ
րէնկինտէ պէօյիւք պիր իխթիյար թաքաղան տախի գանա-
բէնին արգալըղը իւզէրինէ գօնմուշ օլտըղը հալտէ . միւ-
թէմաաիյէն եօգարը աշաղը կէգինմէքտէ իտի . եէշիլ պիր
տիշի թաքաղան տախի տիկէրի գատար ալթըղը վէ եա-
տէյէրլի օլմատըղը իշուն պիր բէննէրէ իշինտէ պիր տէյ-
նէյէ պաղլանմըշ օլտըղընտան . տրա սըրա աճը աճը պա-
ղըմագտա իտի . էրքէք թաքաղան պաղըրմայօր ըտը իսէ
տէ . վագթ վագթ մուհավէրէյէ միւտախէլէ իտէրէք .
եիւրսէք սէտա իլէ տէհէթլի քիւֆիւրլէր իտիյօլ վէ եա-
խօտ չօճու գլըղընը կէշիւմիշ օլտըղը թաղար եէրլէրինէ
մախսուս սէօղլէր եօյլէյօր ըտը . մատամ Սէնթ-Գոլումպըն
պու էսկի արգատաշը՝ անըն թէպտիլի մէսլէք իծմէսինտէն

Եվ վերջինս պիր թէրպիյէ կէօրփուշ վէ հաթթա մէրգուսէ թարաֆընտան էտէպէ մուղայիր պիր իսմ ալմըշ ըտը ըսա տա, Սէնթ-Գոլումպ մուախսարէն կէնճիք խաթալա. ընտան վազ կէչտիյինտէ, պու իսմի պիթ թէպտիլ հայ. վանա Պարնապէ նամընը վէրմիշ իտի:

Սէնթ-Գոլումպըն էքքեալը մախսուսէփնէ կէլինճէ, թախմինէն էլլի եաշընտա կիւճիւ գուվվէթի պիր գատըն օլուպ, եիւզիւ էնի, գըրմըզը վէ ազաճըգ սագալլը վէ սէտասը տա էրքէք սէտասընա միւշապիհ իտի: Օ ագշա. մը պաշընա բօրթուգալ ընկինտէ պիր նէվ սարըգ պաղ. լամըշ վէ վազթ մայիս այընըն խիթամը օլմագլա պէրա. պէր, սըրթընա տա մէնէքշէ ընկինտէ գատիֆէտէն մա. մուլ պիր ֆիսթան կիյինմիշ իտի. ֆազլա օլարագ տա հէր պիր բարմաղընա եիւզիւքլէր թագմըշ վէ ալնընա էլմաս պիր այընըգ եէրլէշտիրմիշ իտի:

Նինի-Մուլէն իսէ, էքսէրիյա կիյինտիյի չուվալ կիպի բալթօյը չըգարմըշ վէ եէրինէ պիր գաթ սիյահ էլպիսէ իլէ պէյազ կէնիշ պիր եէլէք կիյինմիշ իտի. սաշլարը. նը պաշընըն իքի եանընտա եասըլաթմըշ վէ քէնտիսի տէ ղայէթ տինտարանէ պիր շէհրէ ալմըշ ըտը քի, պու գը. յաֆէթ՝ իզտիվան հագգընտաքի թէսավվուրաթընա վէ պա խուսուս րահիպ Գորպինէնին նուֆուզընը թէզեիտ իթմէյէ էվվէլքի պէշաշէթի հալինտէն տահա զիյատէ խըամէթ իտէճէյինի զանն իթմէքտէ իտի:

Նինի-Մուլէն օ սըրառա քէնտի մէնաֆիինի պիր եա. նա պըրագարագ, Բօտէնին թէվտի իթմիշ օլտըզը նազիք մէմուրիյէթի մուվաֆֆագիյէթլէ պաշա չըգարմագտան պաշգա պիր շէյի տիւշիւնմէյօր ըտը. զիրա փէզիւիթ պու մէմուրիյէթի մահրանէ պիր սուրէթտէ վէ թէմամըլլա գապուլ իտիլէճէք շէրաիթ արասընտա արզ իթմիշ իտի:

Նինի-Մուլէն պիր միւտտէթտէն պէրու պաշլանմըշ օ. լան մուհավէրէյի տէվամ իտէրէք:

— Տէմէք քի պու գըզ եիկիրմի եաշընտա տըր, էօյլէ մի. — տէյուս սօրտուս:

Սէնթ-Գոլումպ. — (Շիտտէթլի պիր մէրագա տիւշ. միւշ կիպի կէօրիւնէրէք) Էվվէթ, անճագ եիկիրմի եաշընտա վար տըր. լաքին պանա սէօյլէտիյինիգ շէյ սըրֆ մասխարալըգտան իպարէթ տիր, սէվկիյի շիշմանըմ. (Մատամ Սէնթ-Գոլումպ Նինի-Մուլէն իլէ չօգտան թէք. լիֆսիզիք բէյառ իթմիշ իտի):

Նինի-Մուլէն. — (Վագարլը պիր շէհրէ իլէ.) Մաս. խարալըգ սէօղիւ բէք տէ օ գատար մուվաֆըգ տէյիլ տիր, միւհթէրէմ տօսթըմ. . . . զալիպա միւհսսիր, ֆաի. տէյի տէմէք իսթէյօրսընըգ. . . . զիրա օ գըզը եարընա գատար պուլապիլէճէք օլուրսանըգ. . . .

Սէնթ-Գոլումպ. — Եարընա գատար մը. . . . նէ՛ գա. տար աճէլէ իտիյօրսընըգ, սէվկիյի շիշմանըմ. . . . պիր օէ. նէտէն զիյատէ տիր քի քէնտի սէօղիւնիւ իշիթմէմիշիմ, Հա. . . . էյի խաթըրըմա կէլտի, պիր այ գատար Էվվէ. Անթոնիայա թէսատիւֆ իթտիմ, քէնտիսինին նէրէտէ պուլոււնաղընը Անթոնիա պանա սէօյլէտի:

Նինի-Մուլէն. — Օ հալտէ էվվէլէ տիւշիւնալիւ. նիւզ թէտպիր իլէ քէնտիսինի պուլամագլար մը:

Սէնթ-Գոլումպ. — Էվվէթ, պուլապիլիւրլէր, շիշմա. նըմ. լաքին ինսան էսկի առէթլէրինի պըրագմըշ օլտըյը հալտէ, պու կիպի թէշէպպիւսլէր սըգընթըլը տէյիլ մի տիր:

Նինի-Մուլէն. — Նէ՛ սէօյլէյօրսընըգ, կիւզէլ տօս. թըմ, սիզ սէլամէթի րուհընըզըն թէէմինի իշուս պու գատար չալըշըր իքէն, պու թէշէպպիւսին իճրասընտա թէրէտտիւտ մի իտիյօրսընըգ. . . . պու թէշէպպիւս հէր նէ գատար սըգընթըլը իսէ տէ, մօճիպի իպրէթ տիր. զիրա պու կէնճ գըզը շէյթանըն քէնշէսինտէն գուրթար. մագ լազըմ կէլիյօր:

Պու սըրատա բաբաղան Պարնապէ եիւքսէք սէտա
իլէ իքի տէհչէթիլի քիւֆիւր սէօյլէտի :

Սէնթ-Գոլումպ քէմալը հիտտէթլէ Պարնապէյէ տէօն-
տիւ վէ դազապնաք պիր շէհրէ իլէ :

— Պու... (Պարնապէնին սէօյլէտիլի քիւֆիւրտէն
տահա ֆէնա պիր քիւֆիւր իտէրէք :) ասլա չըրբըյա կէլ-
մէյէնէք տիր... : Սուսաճաճ մըսըն... (Երևէ Պարնա-
պէնին լուղէթ քիթապընտան ալընմա պիր թագըմ՝ էտէ-
պէ մուղայիր սէօզլէր սէօյլէյէրէք) Տահա տիւնքի կիւն
էօյլէ ապէս սէօզլէր սէօյլէտի քի : րահիպ Դորպինէ հի-
ճապընտան գուլագլարընա գատար գըզարտը... : Սու-
սաճաճ մըսըն տէյօրըմ :

Նինի-Մուլէն . - (Թէմքինինի պօզմայարագ .) Էկէր
Պարնապէյի եօսուզլըզլարընտան տօլայը տաիմա պէօյլէ
ազարլայաճազ օլուրսանըզ, Նիհայէթ քէնտիսինի չըրբըյա
կէթիրէպիլիրսինիզ : Լաքին պիզ եինէ քէնտի իշիմիզէ
պագալըմ, էվվէլքի լութֆքեարլըղընըղը էլտէն պըրագ-
մայընըզ, միւհթէրէմ տօսթըմ : Իքի ճիհէթլէ ֆաղիլէթ-
քեարանէ օլան պու իշէ սիզ տէ եարտըմ իտինիզ, էվվէ-
լա, նասըլ քի տէտիմ, կէնճ պիր գըզը շէթանըն էլին-
տէն գուրթարըպ անը նամուքեարանէ պիր հալէ գօյ-
մագ, եանի ֆաղիլէթ տաիրէսինէ ափտէթ իթմէսի վա-
սըթասընը պուլմագ վէ սանիյէն եիւրէյինին աճըսընտան
ազլընը դայպ իթմիշ օլան պիւարէ պիր վալիտէնին ագ-
լընը պու սուրէթլէ իյատէ իթմէք լազըմ կէլիյօր... :
Պուսըն իշուն նէ՝ եաբաճագսընըզ... պիր իքի թէշէպ-
պիւստէն պաշգա պիր եաբաճաղընըզ եօգ տըր :

Սէնթ-Գոլումպ . - Լաքին Նիշուն պաշգա պիր գըզ
տէյիլ տէ մութլագա պու գըզ գուրթարըլմագ իսթէնի-
լիյօր : քէնտիսի նատիր պուլունուր պիր շէյ ատտ իտիւ-
տիլի իշուն մը :

Նինի-Մուլէն . - Շիւպհէսիզ, միւհթէրէմ տօսթըմ...

եօգսա ազլընը իյատէ իթմէք իսթէնիլէն տիվանէ վալի-
տէսի անը կէօրտիւլիւնտէ բէք տէ օգատար միւթէէսսիր
օլմայաճազ տըր :

Սէնթ-Գոլումպ . - Օրասը տօղրու տըր :

Նինի-Մուլէն . - Հայտի, ազաճըգ ճահտ իտինիզ տէ
շու իշի եաբընըղ, միւհթէրէմ տօսթըմ :

Սէնթ-Գոլումպ . - (Կէվշէքլիքլէ .) Մասխարա... :
Իսթէտիլինիզի հէր հալտէ եաբմալը :

Նինի-Մուլէն . - Տէմէք քի վատ իտիյօրսընըզ, էօյլէ
մի :

Սէնթ-Գոլումպ . - Էվվէթ, վատ իտիյօրըմ... չար չա-
բուգ լաղըմ օլան եէրէ կիտէրիմ, պէօյլէնէ իշ տահա
էրքէն պիթէր : Պու ազլամ՝ նէ՝ տէօնիւպ տօլաշտըղընը
վէ պու իշին օլուպ օլմայաճաղընը անլարըմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, Սէնթ-Գոլումպ եափաշ եա-
վաշ այաղա գալգտը, տիզլէրի իւզէրինտէքի քէտիլէրի
գանաբէ իւզէրինէ գօյտու վէ այաղընըն ուճըյա ֆինօ
քէօթէյինի պիր եանա իթտիքտէն սօնրա, չանը շիտտէթ-
լէ չալտը :

Նինի-Մուլէն իսէ հալէա թէմքինինի պօզմայարագ :

— Հագըզաթէն չայանը հայրէթ պիր հալինիզ վար
տըր, մատամ... : միւտտէթի էօմրիւմտէ ասլա Եւնութ-
մայաճաղըմ...

Սէնթ-Գոլումպ . - (Նինի-Մուլէնին սէօզիւնիւ քէսէ-
րէք) Վէնտինիզի իւզմէյինիզ, սէվկիլի շիշմանըմ... : պու
իշի սիզին իշուն եաբըյօրըմ զանն իթմէյինիզ :

Նինի-Մուլէն . - Եա քիմին վէ եախօտ նէ՝ շէյ իշուն
եաբըյօրսընըզ :

Սէնթ-Գոլումպ & Օ տա պէնիմ սըրըմ տըր : տէտիք-
տէն սօնրա, օ սըրատա իշէրի կիրմիշ օլան օտա պէսլէմէ-
սինէ թիթապէն :

— Պէնիմ մինի մինի թափչանըմ, րաթիսպոնա սէօյլէ

տէ պաշտապիր մէյտան արապասը պուսուռն . ոէն տէ թիւյիւ գատիֆէ շապղամը պուրայա կէթիթ . - տէտի .

Պէսլէմէ հանըմընըն էմրինի իճրա իթմէք իւզրէ տը- շարը չըգտըղը սըրատա , Նինի-Մուլէն մատամ Սէնթ- Գոյումպըն ետըննա կիթտի վէ մահճուպանէ պիր թաւը վէ ալշագ պիր սէտա իլէ .

— Տիւպէր տօսթըմ , պու ազշամ սիզէ օլան աշգ ու մուհասպպէթիմ հագգընտա հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշ օլ- տըղըմը էլպէթթէ փարգ իթմիշսինիզ տիր . . . պու իհ- թիյաթ.քեարլըղըմը նազարը տըգգաթա ալաճագ մըսընըզ . - տէտի .

Պու սըրատա Սէնթ-Գոյումպ պաշընտաքի սարըղը չը- գարմըշ օլտըղընտան , պիրտէն պիրէ արգասընա տէօն- տիւ վէ գահգահա իլէ կիւլէրէք , մէզքիթ սարըղը Նինի- Մուլէնին տաղլագ գաֆասընա կէշիրտի .

Նինի-Մուլէն շու էսէրի էմնիյէթտէն մէմնուն օլմօւշ կիպի կէօրիւնէրէք , պէսլէմէ հանըմընըն շալ վէ շապգա- սընը կէթիթտիյի սըրատա , քէնտիսի տէ մէզքիթ սարըղը սուրէթի աշըգանէտէ էօրտիւ վէ խաֆիյէնՍ տէ էնթ-Գո- լումպըն եիւզիւնէ պագտը .

.

Պու վագըանըն իրթէսի կիւնիւ , Րօտէն՝ չէհրէսինտէ մուղաֆֆէրանէ պիր մէսէրրէթ կէօրիւլտիւյիւ հալտէ , քէնտի էլիյլէ բօսթայա պիր մէքթուպ պըրագմագտա իտի .

Պու մէքթուպըն իւզէրի շու եօլտա եազըլմըշ ըտը .

ՄՕՍԻԷՕ ԱԿՐԻՔՈԼ ՊՈՏՈՒԷՆԷ .

Պրիզ-Միշ սօգաղընտա , Նիւմբօ 2

ԲԱՐԻՍ

(Դայէթ միւսթաճէլ.)

59

ՖԱՐԵՆԿԱՆԸՆ ԱՇԳ ՈՒ ԾՈՒՀԱՊԱԵԹԻ

Խաթըրլարաւ օլմալը տըր քի, ճաւա Ուորէնաէն
 «Եփըմէրտէ օլտըղընը իւր տէֆա խապէր ալտըղը ղէման,
 մեւերրէթի ֆէվզ էլ ատէսի սաիգասըյլա, խըյանէթի
 վագըււընը հըսս իթմիշ օլտըղը ֆարէնկայա խիթապէն.
 — Սէն պէնիմ տիւլէնիերիմէ պիրլէշտին. հալ պաւ

քի պէն սանա հիշ պիր ֆէնալըգ իթմէմիշ իտիմ . . . -
Ոէն պէսպէլլի պէտպախթ օլմալըսըն քի , քէպթիւլիւք ի-
տիյօրսըն . . . էյիլիք եօլունա կիթմէքլիյին իշուն պէն սէ-
նի պախթիյար իտէճէյիմ . ալթուն մը իսթէրսին . . . ալ-
թուն ալաճագսըն . . . տօսթ մը իսթէրսին . . . սէն քէօլէ
վէ պէն հիւքմտար էվլատը օլտըղըմ հալտէ , իշթէ սանա
տօսթլըղըմը արզ իտիյօրըմ . - տէմիշ իտի :

Լաքին • զէման Ֆարէնկա ալթունը լէտտ իթմիշ
վէ սուրէթա Բաճա-Սինկին օղլունըն տօսթլըղընը գա-
պուլ իյլէմիշ իտի :

Մէրգուլմ պէօյիւք պիր զէքեալէթ սահիպի վէ էֆ-
քեարընը քէթմ իթմէք խուսուսընտա պէլայէթ մահիր
օլտըղընտան , նէտամէթի վագըասընըն վէ ֆէտաքեարլը-
ղընըն խալիսանէ օլտըղընա ճալմա կիպի ալիճէնապ պիր
ատէմի գօլայլըզլա գանտըրապիլմիշ իտի . պունտան
պաշգա բրէնս ճալմա պատէզին տօսթը օլմուշ օլան քէօ-
լէսինտէն նէ սէպէպլէ շիւպհէ իտէպիլիր իտի : Հէր կիւ-
նիւ նէզտինտէ կէշիրմէքտէ օլտըղը մատմուազէլ տը
Գարտօվիլին աշգ ու մուհապպէթինտէն արթըգ էմին օլ-
տըղընտան , կէնճ գըզըն նուֆուզը սէլամէթպախշասը
սայէսինտէ Ֆարէնկանըն խայընանէ նասիհաթլարընա վէ
իֆթիրայարընա գարշը քէնտիսինի մուհաֆազա իտէպիլիր
իտի . լաքին Ֆարէնկա Բօտէն վասըթասըլլա Ժէզիւիթ
ճէմիյէթի ազասը սըրասընա կէշմիշ օլմաղլա , մէրգուլմըն
սատըգ վէ կիզլի վասըթմի իճրաիյէսի պուլունտըղըն-
տան , էօյլէ խաֆիֆմէշրէպանէ հարէքէթ իթմէզ իտի :
Մէրգուլմ բրէնսէ ասլա մատմուազէլ տը Գարտօվիլին
պահս իթմէզ վէ անըն քէմալը մէսէրրէթինտէն արա սը-
րա տըշարը տէօքտիւյիւ էսլարա ալեհա օլմաղա չալըշըր
ըտը :

Աւրիէնին ճալմատա բէյտա օլան արզուի նէֆուանի-
նին քէնտիսինէ սիրայէթինտէն պիր զայրէթի ֆէվգ էլ ա-

տէ իլէ գուլթուլտըղը կիւնտէն պիր գաշ կիւն սօնրա ,
եանի Բօտէնին Նինի-Մուլէն թարաֆընտան Սէնթ-Գոյոմպ
նէզտինտէ իճրա իտիյէճէք մէմուրիյէթին հիւսնիւ նէթի-
ճէսինտէն էմին օլարագ , Ակրիքու Պոտուէնէ կէօնտէրիլ-
մէք իւզրէ բօսթայա պիր մէքթուպ պըրագտըղը կիւնիւն
իրթէսի կիւնիւ , Ֆարէնկա շիտտէթլի պիր քէտէր հըսս
իտիյօր կիպի կէօրիւնմիւշ իտի . պու քէտէր պիր ազ սօն-
րա օ' տէրէճէ արթմըշ ըտը քի , բրէնս ճալմա' մուհապ-
պէթ վէ սաատէթ թէէսիրիյլէ քէօթիւլիւք տամարընը
մահվ իթմէք իսթէտիյի պու ատէմին շու եէս ու քէտէ-
րինտէն միւթէէսսի օլարագ , պիր գաշ տէֆալար քէտէ-
րի աղիմինին սէպէպի նէ' օլտըղընը սիւալ իթմիշ վէլա-
քին Ֆարէնկա բրէնսին հագգընտա կէօսթէրաիյի հիւսնիւ
թէվէճճիւհտէն տօլայը արզը թէշէքքիւր իթմէքլէ պէրա-
պէր , հիշ պիր սէպէպ արզ իթմէմիշ իտի :

Շու թաֆսիլաթ վէրիյտիքտէն սօնրա , աթիտէքի վա-
զըա գօլայլըզլա անլաշըլապիլիր :

Գու վագըա' կէնճ Հինտլինին Գլիշի սօգաղընտաքի
քիւշիւք խանէսինտէ էօյլէ վագթընա տօղըու ճէրէյան
իթմէքտէ իտի :

Ճալմա միւթատը խիւաֆընա օլարագ օ կիւնիւ Ատ-
րիէն իլէ պէրապէր կէշիրմէմիշ իտի . զիրա մատմուազէլ
տը Գարտօվիլ իզտիվաճլարընը հէր իքիսինին տէ արզու
իթտիյի շէրաիթ տախիլինտէ թագտիս իթտիրմէք վէ ա-
լէմ նազարընտա մագպուլ գըլմագ իւզրէ իճապ իտէն
թէտապիրի իթթիսազ իթմէյէ գուլլանմագ իշուն օ կիւ-
նիւ քէնտիսինէ միւսաատէ վէրմէսինի պիր կիւն էվլէտէն
րէճա իթմիշ իտի : Մատմուազէլ տը Գարտօվիլին իթթի-
խազ իտէճէյի թէտապիր նասըլ շէյ իտույի վէ իզտի-
վաճլարընը թագտիս իթմէյէ մէմուր օլան միւհթէրէմ
զաթըն քի'մ օլտըղը խուսուսլարընա կէլլէճէ , պու «ըր-
լար եալընըզ քէնտիսինէ այիա օլմատըղը ճիհէթլէ հէնուզ

Ճալմայա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իտի :

Կէնճ Հինտլի , խալլը վազթտան պէրու պիւթիւն վազթընը Ռտրիէնին եանընտա կէշիրմէյէ ալըլմըշ օլտը-
ղընտան , մէրգուլէտէն ուզազ օլտրազ կէշէն շու կիւն
քէնտիսինէ բէք ուզուն կէօրիւնիւյօր ըտը : Մատմուազէլ
տը Գարաօվիլ իսէ՝ Ճալմանըն արզուի նէֆսանիսինէ
մաղլուպ օլտաղընա ազ գալմըշ օլան վազըլատան պէրու
արթըզ ճէսարէթինէ կիւվէնէմէյէրէք , օնտան սօնրա
եանընտան ապա այրըլմամասընը Մայեէօյէ բէճա իթմիշ
իտի . պու ճիհէթլէ Ճալմանըն սապըրսըզլըղը տէրէճէյի
նիհայէյէ վարմըշ ըտը :

Ճալմա կեան շիտտէթլի պիր հէյէճանա վէ կեան
տախի պիր նէվ ույուշըզլըղա տիւլար օլտրազ , պիր սէ-
տիր իւզէրինտէ եայըլմըշ եաթմըշ վէ կիւյա շայէթ ճաղի-
պէլի պիր խայալտան գուրթուլմազ իթմէյօր կիպի եիւ-
զիւնիւ տէ էլլէրի իշինէ ալմըշ ըտը :

Պու սըրատա Ֆարէնկա՝ միւթատը վէճհ իւզրէ դա-
բույը վուրմազսըզըն պիրուէն պիրէ Ճալմանըն օտասընա
կիրտի :

Ֆարէնկանըն իշէրի կիրմէսինտէն հասըլ օլան շամա-
թա իւզէրինէ Ճալմա սարսըլտը վէ պաշընը եօգարը գալ-
տըրըպ թէաճճիւպլէ էթրաֆընիւ պազընտը . լաքին Ֆա-
րէնկանըն սօլզուն չէհրէսինի կէօրիւնճէ պիրտէն պիրէ տ-
յաղա գալգտը վէ պիր գաշ ատըմ մէրգումա տօղրու ի-
լէրլէյէրէք :

— Նէն վար , Ֆարէնկա . — տէյու հայգըրտը :

Ֆարէնկա պիր տազըգաճըզ սիւքիւթտէն սօնրա ,
միւէլլիմ պիր թէրէտտիւտէ մաղլուպ օլմուշ կիպի Ճալ-
մանըն ալազլարընա դարանտը վէ ազլիմ պիր մէյուսի-
յէթ վէ ատէթա նիյազքնարանէ պիր օէտա իլէ :

— Օհ , պէն բէք պէտպախիթ ըմ . . . պանա մէրհա-
մէթ իտինիզ . — տէյու քէքէլէտի :

Մէրգումըն սուրէթի իֆատէսի օ գատար միւէսսիր
վէ եէս ու քէտէրի էքսէրիյա պիր թունճ մասքէ կիպի
ֆիւթուրսըզ օլան չէհրէսինէ էօյլէ ճիկէրսուզ պիր հալ
վէրմէքտէ իտիքի , Ճալմա բէք զիյատէ միւթէէսսիր օ-
լարազ , մէրգումըն այաղա գալտըրմազ իւզրէ էյիլտի վէ
տօսթանէ պիր թալր իլէ տէտիքի :

— Սէօյլէ . . . սէօյլէ . . . էթիյէթ տէնիլէն շէյ եիւ-
րէյին ըզտըրապլարընը թախֆիֆ ու թէսքին իտէր . . .
հազգըմտա էթիյէթ էթ , տօսթըմ . . . պանա իթիմատ
էթ . . . մէլէյիմ տահա պիր գաշ կիւն էվլէլ « Պախթի-
յարանէ պիր մուհապպէթէ մալիք օլանլար էթրաֆլարըն-
տա կէօզ եաշը տէօքիւլմէսինէ թէհամմիւլ իտէմէզլէր »
տէտի :

Ֆարէնկա . — (Աճը պիր մէյուսիյէթլէ .) Լաքին պէտ-
պախթանէ պիր մուհապպէթէ մալիք օլանլար իսէ դանլը
եաշլար տէօքէրլէր :

Ճալմա . — (Թէաճճիւպլէ .) Հանկը մուհապպէթտէն
պահս իտիյօրսըն :

Ֆարէնկա . — Գէնտի մուհապպէթիմտէն պահս իտի-
յօրըմ :

Ճալմա՝ հէնուզ կէնճ վէ կիւզէլ օլան Ֆարէնկայը
սէվտայա գարըլմաղա վէ եախօտ պաշգասընտա պէօյ-
լէ պիր տույղու հասըլ իթմէյէ դայըր մուզթէտիր
ատտ իթտիյինտէն տէյիլ , պու ատէմի պէօյլէ պիր քէ-
տէր հըսս իթմէյէ օ վազթա գատար մուզթէտիր զանն
իթմէմիշ օլտըղընտան , Ֆարէնկանըն « Գէնտի մուհապպէ-
թիմտէն պահս իտիյօրըմ » ճէվապը իւզէրինէ , կիթ կիտէ
թէաճճիւպլի արթարազ :

— Սէնին մուհապպէթինտէն մի . — տէյու թէքրար-
լատը :

Ֆարէնկա . — էֆէնտիմ , սիղ պանա « Պէտպախիթլըզ
սէնի քէօթիւ իթմիշ տիր . . . պախթիյար օլ , պազ նասըլ

էյի օլուրսըն . . . » տէմիշ իտինիզ : Պէն տէ պու սէօզլէրի . նիզտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիմ . զանն իտէրսին զալպիմէ նէճիպանէ պիր մուհապպէթ կիրէպիլմէք իչուն օրատան ատավէթ վէ խըյանէթին տըշարը չըգմասընա պէքլէյօրըտը : Օ զէմաննիմ վահշի օլտըղըմ հալտէ, կէնճ վէ կիւզէլ պիր գասըն պուլտուլմ քի , պէնիմ աչգ ու մուհապպէթիմէ օ տա մուգապէլէ կէօսթէրտի , եախօտ պէն էօյլէ զանն իյլէտիմ . . . Լաքին պէն սիզէ խըյանէթ իթմիշ իտիմ , վէ խայրնլար իչուն , հաթթա ըզհարը նէ . տամէթ իտէն խայրնլար իչուն պիլէ ապա պախթիյարըգ Եօգ տըր . . . պինաէն ալէյհ՝ շիմտի պէն տէ ալչագճասընա խըյանէթէ ուղրատըմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Ֆարէնկա ճալմա . նըն թէաճճիւպի հալի պիր հարէքէթտէ պուլընտըղընը կէօրէրէք , կիւյա մահճուպ օլմուշ կիպի իլավէթէն .

— Պանա մէրհամէթ իտինիզ , պէնի իսթիհզա իթմէյինիզ , էֆէնտիմ . . . էն տէհշէթլի իքէնճէլէր պիլէ պէնճ պու եօլտա իթիրաֆը էսրարա մէճպուր իտէմէզ իտի . . . Լաքին սիզ հիւքմտար էվլատը իքէն քէօլէնիզէ « Տօսթըմ օլ . . . » տէմէյէ թէնէզզիւլ իթաինիզ :

Ճալմա . - Պու տօսթ՝ կէօսթէրտիյին էսէրի էմիլյէթ . տէն տօլայը սանա թէշէքքիւր իտէր . . . « էնի իսթիհզայէ ալմագ շէօյլէ տուրսուն , պիլաքս սանա թէսէլլի վէրէճէք տիր . . . մութմէին օլ , պէն սէնի իսթիհզայա ալմամ :

Ֆարէնկա . - Խըյանէթէ ուղրայան աչգ ու մուհապպէթ տախմա հագարէթէ , իսթիհզայա տիւչար օլուր . . . : Լիչագլար պիլէ պէնի քէմալը հագարէթէ կէօսթէրիյօրլար . . . զիրա պու մէմլէքէթտէ բուհը , գաճը հագգընտա ալտանմըշ օլան պիր ատէմ հագարէթ վէ իսթիհզայը ճալիպ օլուր :

Ճալմա . - (Լաթիֆ պիր թալր իլէ -) Լաքին պու խըյանէթ սահիհ մի տիր , էմին մի սին , Պէնի տինլէ . . . կէշ .

միշ վագըլարտան պահա իթտիյիմտէն տօլայը պանա աֆվ էթ . . . : Սէօյլէյէճէլիմ սէօզ ալէյհինտէ հիշ պիր ֆէնա խաթըրէ սագլամամըշ օլտըղըմը վէ հէր կիւն պա . նա իպրագ իթտիյին էսէրի նէտամէթ վէ մուհապպէթէ ինանմագ տա պուլուտըղըմը նագարընտա պիր տէֆա տա . հա իսպաթ իտէճէք տիր : Խաթըրնա կէթիր քի պէն տէ բուհըմ վէ հայաթըմ օլան մէլէյիմին պէնի սէվմէտիյինի զանն իթմիշ իտիմ . . . հալպու քի պու գանըմ եանլըշ չըգտը : Սէնին տէ պէնիմ կիպի ալտանմամըշ օլտըղըն նէ . տէն մալիւմ :

Ֆարէնկա . - Էյվա հ , քեաշքի էօյլէ օլսա . . . Լաքին պունը իմիտ իտէմէյօրըմ . . . պու գարարսըղըգ իչինտէ ազլըմը զայպ իթտիմ , ալթըգ պիր գարար վէրմէյէ իգ . թիտարըմ գալմատը , պունըն իչուն սիզէ միւրաճաաթ իտիյօրըմ , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Պու շիւպհէլէրին նէտէն նէշէթ իթտի :

Ֆարէնկա . - Պագըր քէրրէ մուհապպէթի եէրինէ գաիմ օլան պիւրուտէթինտէն , վագիֆէ նամընա պանա կէօս . թէրտիյի բէտտլէրտէն . . . պիր տէ . . . :

Հինտլի սէօզիւնիւ տէվամ իթմէյիպ սիւքիւթ իթտի վէ պիր գաշ տագըգա տուրտըգտան սօնրա տէտի քի :

— Նիհայէթ , էֆէնտիմ , մուհապպէթի հիսապ իլէ տիր . . . պէնի սէվմէմէքտէ վէ եախօտ ալթըգ սէվմէմէք . տէ օլտըղընը պու տա իսպաթ իտէր :

Ճալմա . - Էկէր մուհապպէթինին մէնֆաաթ վէ հայ . սիյէթինի հիսապ իտիյօրսա , սէնի տահա զիյատէ սէվիյօր տէմէք օլուր :

Ֆարէնկա . - (Ճալմայա միւէսսիր պիր Նագար իթֆ իտէրէք .) Մուհապպէթի գայըֆ օլան գատըշար պէզընէ « էօյլէրլէր . . . Լաքին սատըգանէ պիր սուրէթտէ սէվէն գատընլար պէօյլէ հագարէթ քեարանէ պիր էմիլյէթսիզ . իք հիշ պիր վագթ կէօսթէրմէզլէր . . . պունլար նագա .

րընտա սէվտիքլերի ատէմին պիր սէօղիւ պիր էմրէ միւ.
 սավի տիր . . . աշըգլարընը մուհապպէթինի ճիննէթ տէ.
 րէճէսինէ վարտըրաճազ գատար թահրիք իթմէքլէ մահ.
 զուզ օլմազ վէ օ հալտէ քէնտիսինէ տահա էմնիյէթի
 պիր սուրէթտէ հիւքմ իթմէք մազսատըյլա , քէնտիլէրի.
 նի աղըրտան սաթմազլար . . . : Խա'յր , Խա'յր , աշըգլարը
 քէնտիլէրինտէն հէր նէ իսթէրսէ , հայաթլարընը վէ եա
 նամուսլարընը ֆէտա իթմէք լաղըմ կէլտէ պիլէ , վերմէք
 տէ թէրէտտիւտ իթմէզլէր . զիրա քէնտիլէրինազարընտա
 աշըգլարընը արզուսը հէր տիրյիւ . միւլահազաթը պէչէ.
 րիյէնին ֆէվգինտէ տիր . . . : Լաքին օ հիյլէքեար գա.
 տընլար . . . իլթէ պէնի պու հալէ գօյան գատըն տախի օ
 թազըմտան տըր . . . ինսանը թահթը իթաաթա ալմայը վէ
 էսիր իթմէյի սէպէպի ղուրուր ու իֆթիլսար ատտ իտէր.
 լէր . պու գատընլար պազը քէրրէ թէսլիմ օլաճազ կիպի
 կէօրիւնէրէք , ինսանըն շէվգ ու արզուսընը թահրիք իթ-
 մէքտէն մահզուզ օլուրլար . . . իլթէ պու գատընլար շէյ.
 թան իլէ հէմայար տըրլար . . . զիրա քէնտիլէրինի շօճուգ-
 լարա մախսուս պիր զաաֆ իլէ սէվէն գուվլէթի ատէմ
 լէրին տէօքտիւքլէրի կէօղ եաշլարըյլա վէ շէքտիքլէրի
 էշտէնէլէրէ էյլէնիլէր : Պէտպախթ ատէմ՝ չիտտէթի
 աշգ ու մուհապպէթինտէն անլէրին այաղլարը ալթընտա
 րուհընը թէսլիմ իթտիյի հալտէ , օ վէֆասըզ մախուգ-
 լար վուգու պուլան րէտտլէրինին տէրէնէթ թէէսիրինի
 հիսապ իտէրլէր : զիրա գուրպանլարը օլան ատէմլէրի
 պիւս պիւթիւն մէյուս իթմէք տէ իսթէմէզլէր . . . : Պու
 կիպի գատընլար օ ճէսուր վէ մուհապպէթի գատընլարա
 նիսպէթլէ բէք սօղուզ վէ ալչազ տըրլար . . . չուքի օ
 ճէսուր գատընլար աշգ ու մուհապպէթլէ մալամալ օլ-
 տըզլարընտան , սէվտիքլերի ատէմէ խիթապէն . e Պու
 կիւն արղու իթտիյին վէճհէ , սէնին . . . պիւս պիւթիւն
 սէնին օլաճաղըմ . . . եարըն մէթրուքիյէթ , մահճուպիյէթ ,

էօրիւմ կիպի շէյլէրէ տիւշար օլւամ սախի վագիֆէմտէ տէյիլ . սէն պախթիյար օ'լ . . . պէնիմ հայաթըմ սէնին պիր կէօզ եաշընա պիլէ տէյմէզ . . . » տէրլէր :

Ճալմա Պարէնկանըն սէօզլէրինի տինլէտիյի սըրաւա ալնը եաւլաշ եաւլաշ պուրուշմաղա պաշլատը : Դէնտիսի մատմուազէլ տը Դարտօվիլ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթինին մուխթէյիֆ հատիսէլէրինի Պարէնկատան քեամիլէն զիզլի սագլամըշ օլտըղընտան , պու սէօզլէրիլէ Ատրիէնին միւթէմատիյէն վագը օլան ըտտլէրի արասընտաքի միւշապէհէթի ԴԱՄԱՐ Իսթիյարի վէ թէսատիւֆի պիր շէյ ատտ իտիյօր ըտը . մա մաֆիհ Պարէնկանըն տէտիյի կիպի ֆիլ հագգըղա աշըղընը սէվէն պիր գատընըն մուհապպէթինտէն եիւքսէք ատտ իտէճէյի պիր թագըմ միւթայաալար վէ վագիֆէլէր պուլունտըղընը տիւշիւնէրէք , Ճալմանըն հայսիյէթի զաթիյէսի ազաճըգ ճէրիհատար օլտու . լաքին Ատրիէնին իսթըրէսի՝ պու աճը վէ միւէլլիմ տիւշիւնճէյի մէրգումըն ֆիքրինտէն չաբուգ իզալէ իթտի . ալնը եաւլաշ եաւլաշ էսկի պէշաշէթինի պուլտու վէ էյրի էյրի քէնտիսինէ սլագմագտա օլան Պարէնկայա խիթասպէն .

— Տիւշար օլտըղըն քէտէր սէնի եանըլտըյօր , տօսթըմ . . . էկէր սէվտիյին գատըն հագգընտա պու ըտլէրտէն պաշղա շիւպհէ իտէճէք պիր շէյին եօղ ըսա , գօրգմա , մաշուգէն սէնի սէվիյօր . . . հէմ տէ պէլքի զանն իթտիյինտէն տահա զիյատէ սէվիյօր . - տէտի :

Պարէնկա պիր տագըղգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , Ճալմանըն սէօզլէրինտէն միւթէէսսիր օլմուշ կիպի կէօրիւնէրէք , մէյուսանէ պիր թաւլը իլէ տէտի քի .

— Այլահ վէրէ տէ պու սէօզիւնիւզ տօղրու օլսա . պունընլա պէրապէր պէն քէնտի քէնտիմէ տէրիմ քի e Պու գատըն նագարընտա նէզաքէթ , էնտիշէ , հայսիյէթ , նամուս կիպի հագգըմտա օլան մուհապպէթինին ֆէվզինտէ

պիր շէյ վար տրր . . . լաքին ձեղաքէթինի , հայսիյէթինի , նամուսընը պանա ֆէտա իտէճէք տէրէճէտէ պէնի սէվ մէյօր . . . պուսըն զարարը եօգ . . . զիրա պուսլարտան սօնրա պէլքի մուհապպէթիմին սրրասը կէլիր : »

Ճալմա . - (Հինտլինին սէօղլէրինտէն տճը պիր թէէ սիր հըսս իթմէքլէ պէրապէր , լէթաֆէթլէ .) Ալտանը . յօրսըն , տօսթըմ . . . էվվէթ , ալտանըյօրսըն , պիր գա . տընըն մուհապպէթի նէ՝ գատար իհթիյաթքեարանէ օլ . սա , օ գատար հիւրմէթէ շայան տըր . . . պուսնէգա . քէթլէր , պուսնէտիշէլէր եալընըզ մուհապպէթտէն իլէրի կէլիր . . . մուհապպէթ իսէ հիշ պիր շէյին թահթը հիւք . միւնէ կիրմէզ ամմա , քէնտիսի հէր շէյի թահթը հիւք . միւնէ ալըր :

Փարէնկա . - Պուրասը տօղրու տըր , էֆէնտիմ . . . պուս գատըն սէվմէք հագգընտաքի միւլահազաթընը պա . նա գապուլ իթտիրմէք իթմէյօր , պէն տէ իթաաթ իթ . մէյէ մէճպուր ըմ . . . :

Փարէնկա պիրտէն պիրէ սէօղլինիւ քէսաի վէ եիւզիւ . չիւ էլլէրի իշինէ ալարագ ուզուսն պիր ահ իթտի . շէհրէ . սինտէ օ՝ գատար ատաւլէթ , հիտտէթ վէ մէյուսիյէթ ա . լամէթլէրի կէօրիւլիւյօր ըտը քի , ճալմա կիթտիքճէ հէ . յէճանա կէլէրէք վէ Փարէնկանըն էլինի թութարագ .

— Հիտտէթինի թէսքլին էթ , տօսթլուգ սէտասընը տինլէ . . . պուսուի թէէսիրի եալընըզ օ տէֆ իտէք . . . սէյլէ . . . սէյլէ . . . :

Փարէնկա . - Խալլ , խալլ , պուսրէք տէհշէթլի շէյ տիր :

Ճալմա . - Սանա սէյլէ տէյօրըմ . . . :

Փարէնկա . - Պէնի պրրաղընըզ . . . պըրագընըզ տա մէյուսիյէթիմէ դարգ օլայըմ :

Ճալմա . - Պէնի պէյլէ պիր շէյ եարմաղա մուգթէ . տիր զանն իտէր միսին :

Փարէնկա . - (Էլան թէրէտտիւտ իտէրէք .) Պէհէ . մէհալ իթթէր միսինիզ , էֆէնտիմ :

Ճալմա . - Էվվէթ , իսթէրիմ :

Փարէնկա . - Բէք էյի . . . պէն տահա հէր շէյի սիգէ սէյլէմէտիմ . . . զիրա մուճիպի իսթիհզա օլմագ . զօրգուսը հէր շէյի իթիրաֆ իթմէքլիյիմէ մանի օլտու . . . սէվտիյիմ գատընըն պանա խըյանէթ իթտիյինէ ինան . մագ իշուսն նէ՝ սէպէպլէրիմ պուլուստըղընը պիր ազ էվվէլ սօրտուսըզ . . . պէն տէ սիգէ միւպհէմ շիւպհէլէր . տէն . . . րէտտլէրտէն . . . սօղուգլըզլարտան պահա իթտիմ . . . լաքին հէքսի պուստան իպարէթ տէյիլ տիր . . . պուս ագչամ . . . օ գատըն . . . :

Ճալմա . - Սէյլէ . . . շաբուգ սէյլէ . . . :

Փարէնկա . - Պուս գատըն՝ պանա թէրճիհ իթտիյի ա . տէմէ պուս ագչամ պիր եէրտէ պուլուլմայը վատ իթմիշ տիր :

Ճալմա . - Պուսը սանա քիմ սէյլէտի :

Փարէնկա . - Գէօրլիւլիւմտէն տօլայը պանա տճըմըշ օլան պիր էճնէպի սէյլէտի :

Ճալմա . - Պուս ատէմ պէլքի սէնի ալտաթըյօր . . . պէլքի քէնտիսի ալտանըյօր :

Փարէնկա . - Խալլ , սէյլէտիյի սէօղլին իսպաթընը տա կէօսթէրէճէյինի վատ իթտի :

Ճալմա . - Նէ՝ իսպաթ կէօսթէրէճէք իմիշ :

Փարէնկա . - Պուս ագչամ անլէրին պուլուշաճագլա . ըլ մահալտէ պէնի հազըր պուլընտըրաճաղընը վատ իթ . տի : Պուստան պաշգա պանա տէտի քի . « Զահիրի հալ էյլէ կէօսթէրիյօր ամմա , իհթիմալ քի պուս միւլագաթըն մուճիպի իթհամ օլտճագ պիր մագսատը եօգ տըր : Պու . րասընը պիգզաթ քէնտինիզ մուհաքէմէ իտինիզ , էկէր պուս ճէսարէթտէ պուլուսանագ օլուրսանըզ , շիւպհէլէ . ըինիզ քեամիլէն պէրթարաֆ օլաճագ տըր : »

Ճալմա . - Սէն նէ՝ ճէվապ վերտին :

Ֆարէնկա . - Հիշ պիր ճէվապ վերմէտիմ, էֆէնտիմ .
օ վազթ տախի ագլըմ պաշլմտա տէյիլ իտի . իշթէ օ
զէման սիզտէն նասիհաթ թալէպ իթմէյի տիւշիւնտիւմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Հինտլի մէյուսանէ
պիր թալը քէսպ իտէրէք վէ վահշիյանէ պիր գահգահա
գօբարարագ .

— Նասիհաթ . . . Նասիհաթ . . . պու Նասիհաթը
խանչէրիմին ուճընտան իսթէմէլի իտիմ . . . օ պանա «Գան,
գան . . . » տէյու ճէվապ վերէճէք իտի . - տէտի վէ
էլինի պիւա իսթիյար գուշաղընտան ասըլը պուլունան
ուզուլ խանչէրէ կէօթիւրտիւ :

Պազը հիտտէթլէր տէհշէթլի պիր սուրէթտէ սիրայէթ
իտէրլէր : Ճալմա հասէտ վէ հիտտէթլէ Ֆարէնկանըն չէհ-
րէսի ալթիւսթ օլմուշ օլտըղընը կէօրիւնճէ , պիրտէն պի-
րէ թիթրէտի . բրէնսէս տը Սէն-Տիղիէ՝ Ակրիքու Պոտուէ-
նին քէնտի եաթագ օտասընտա սագլը պուլընմըշ օլտըղը-
նը ինքեար իթմէյէ Ատրիէնի տալէթ իթտիյի զէման ,
տիւշար օլտըղը հիտտէթ ու զազապ խաթըրընա կէլտի :

Լաքին օ սըրատա Ատրիէնին մաղրուրանէ վէ վազու-
րանէ թալըրընտան հէման էմնիյէթ հասըլ իտէրէք հիտ-
տէթի էնմիշ վէ կէնճ գըղըն ճէվապ վերմէյէ պիւլէ թէ-
նէզգիւլ իթմէտիյի պու ալշագճա իֆթիրա հագգընտա
պէօյիւք պիր նէֆրէթ հըսս իթմէյէ պաշլամըշ ըտը : Մա
մաֆիհ պազը քէրրէ էն սաֆ վէ էն պէրրագ սէմատա
թէսատիւֆէն պիր շիմէք հասըլ օլտըղը կիպի , պու ալշագ-
ճա իֆթիրանըն խաթըրէսի տախի իրի իւշ տէֆա աթէշտէն
օգ կիպի ճալմանըն ֆիքրիւնտէն կէշմիշ վէ ֆազաթ սաա-
տէթ վէ պէշաշէթի վէ Ատրիէնին սաուուգաթը գալպինէ
օլան էմնիյէթի իլէ պու խաթըրէ հէման տէրհալ մահվ
ու զալի օլմուշ ըտը :

Պու խաթըրէլէր վէ կէնճ գըղըն էվվէլճէ վուգու

պուլան ըտտէրինին խաթըրէսի հէր նէ գաաաթ ճալմայը
ազաճըգ մահգուլն իթտի իսէ տէ , Ֆարէնկա իլէ քէնտի
հալի արատընտա պուլունան շու կիզլի վէ զարիպ միւշա-
պէհէթ սէպէպիյլէ մէրգում հագգընտա տահա զիյատէ
թէվէճճիւհ հըսս իթմէյէ պաշլատը : Գէօր քէօրիւնէ պիր
հիտտէթլէ տիւշար օլմանըն ինսանը նէ՝ կիպի մէճնուանէ
հարէքէթլէրէ - էվգ իտէպիլէճէյինի քէնտի թէճրիւպէ-
սիյլէ պիւտիյինտէն , վէ պա խուսուս Հինտլիյի տալմա
մուհապպէթ վէ էյիլիք գուվվէթիլլէ զապթ իթմէք իս-
թէտիյինտէն , ճիյուտի վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ :

— Պէն սանա տօսթլըղըմը արղ իթմիշիմ տիր . . .
պինանէն ալէյհ սէնինլէ պու տօսթլըգ մուճիպինճէ հարէ-
քէթ իտէճէյիմ . - տէտի :

Լաքին Ֆարէնկա կիւյա տէրուլնի պիր հիտտէթլէ գա-
րըլմըշ կիպի , վահշէթտուտ կէօղլէրինի պիր նօգթայա
տիքմիշ օլտըղը հալտէ , ճալմանըն պու սէօզլէրինի իշիթ-
մէմիշ կիպի կէօրիւնտիւ :

Ճալմա իսէ էլինի մէրգուլըն ումուղընա տայաթա-
րագ .

— Ֆարէնկա . . . պէնի տինլէ . . . - տէյու թէքրար
իթտի :

Ֆարէնկա պիրտէն պիրէ ույգուտան ույանտըրըլմըշ
կիպի սարսըլարագ .

— Աֆվ իտէրսինիղ , էֆէնտիմ . . . ֆազաթ . . . :

Ճալմա . - Պազը միւլլիմ շիւպհէլէր սէպէպիյլէ տիւ-
շար օլտըղըն ըզտըրապլար արասընտա խանչէրինտէն տէ-
յիլ , տօսթընտան նասիհաթ թալէպ իթմէյիսին . . . պիր ազ
էվվէլ սէօյլէտիյիմ կիպի , իշթէ պէն - էմնի տաթըն ըմ :

Ֆարէնկա . - Էֆէնտիմ . . . :

Ճալմա . - Սանա սէօյլէնիլաթի վէճհէ , սէվտիյին գա-
տընըն մասսուլիյէթ վէ եա իրյանէթլի իտաթ իտէճէք
օլան օ մահալը միւշագաթ - կիթմէյիսին :

Ֆարէնկա . - (Գողուգ պիր սէտա վէ յիր յին պիր թէ պէսսիւմ իլէ .) Օհ , էվվէթ , էվվէթ . . . կիտէճէյիմ . . .

Ճալմա . - Ֆազաթ եալընը կիթմէյէճէքսին :

Ֆարէնկա . - Նէ տէմէք իսթէյօրսընըզ , էֆէնտիմ , պէնիմլէ պէրապէր քիմ կէլէճէք :

Ճալմա . - Պէն . . .

Ֆարէնկա . - Օի՛զ մի :

Ճալմա . - էվվէթ . . . սէնի իհթիմալ քի պիր ճինա . յէթ իլլէմէտքէն մէն՝ իթմէք իչուն պէն տէ կէլէճէյիմ . . . զիրա ինսանտա բէյտա օլան իլք հիտտէթին ինսանը չօգ տէֆա նէ՛ կիպի քէօր քէօրիւնէ վէ հազզսըզճա հարէ . քէթլէրէ սէվգ իթտիյինի պիլիրիմ :

Ֆարէնկա . - Լաքին պու իլք հարէքէթտէ ինթիգամ ալընըր :

Ճալմա . - (Գաթի պիր թավը իլէ .) Ֆարէնկա . . . պու . կիւն ագչամա գատար իշիմ եօգ . . . սէնին եագանը պր . րազմամ . . . եա՝ օ մահալը միւլագաթա կիթմէյէճէքսին վէ եաթօտ պէն տէ պէրապէր կէլէճէյիմ :

Ֆարէնկա՝ շու ալիճէնապանէ ըսրարա մաղլուպ օլ . մուշ կիպի կէօրիւնէրէք , Ճալմանըն այագլարընա գաբան . տը վէ էլինի թութուպ սուրէթի իհթիւրամբեարանէտէ ալընընա վէ տուտագլարընա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա , տէ . տի քի :

— Ահ , էֆէնտիմ . . . սօնունա գատար ալիճէնապ օլուպ պանա աֆվ իտինիզ :

Ճալմա . - Նէյի աֆվ իտէյիմ :

Ֆարէնկա . - Սիգին եանընըզա կէլմէզտէն էվվէլ , շիմ . տի պանա թէքլիֆ իթտիյինիզ շէյի սիզտէն րէճա իթմէ . յի տիւշիւնմիւշ իտիմ . . . էվվէթ , հիտտէթ ու զազապը . մըն պէնի նէ՛րէյէ կէօթիւրէպիլէճէյինի պիլմէյէրէք , պէլքի հէմայարընըզ օլան զաթլարա պիլէ իպրազ իթմէյէ . ճէյինիզ պու էսէրի լութֆ ու քէրէմի սիզտէն իսթիւրհամ

իթմէյի թէսավվուր իթմիշ իտիմ . . . լաքին սօնրատան պունա ճէսարէթ իտէմէտիմ . . . քէզալիք շիւպհէ իթտի . յի խըյանէթի տախի իգրար իթմէքտէն շէքինտիմ վէ եալընըզ բէք զիյատէ պէտպախթ օլտըղըմը սիզէ սէօյլէ . մէյէ կէյտիմ . . . զիրա պունը տիւնեատա եալընըզ սիզէ արզ իտէպիլիր իտիմ :

Ֆարէնկանըն պու սէօյլէրի նասըլ մասումանէ պիր սաֆտէրունըզլա սէօյլէմիշ օլտըղընըր վէ էվվէլքի հիտ . տէթի վահշիյանէսի եէրինէ նէ՛ տէրէճէ միւլէսսիր պիր սէտա գաիմ օլմուշ իտույինի թարիֆ իթմէք միւմքին օլմազ :

Ճալմա պու հալտէն բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլտու վէ էլլէթ մէրգումա ուզաթարագ վէ ալաղա գալտըրա . րագ :

— Սէնին պիր մու հապպէթի տօսթանէ կէօսթէրմէք . իյի պէնտէն թալէպ իթմէյէ հազզըն վարըար . ֆագաթ պէն սէնտէն էվվէլ տալրանտըղըմտան տօլայը բէք զի . յատէ մէմունըմ . . . : Հայտի . . . ճէսուր . . . իւ . միտ իթմէքտէն կէրի տուրմա . . . պու մահալը միւլագա . թա պէն տէ պէրապէր կէլէճէյիմ . . . էկէր պէնիմ հըս . սիյաթըմա ինանաճագ օլուրսամ , պիր թագըմ եալանըն հալլէր սէնի ալտաթըլօրլար . - տէտի :

.

Իիճէ օլունճա , Ֆարէնկա իլէ Ճալմա պիրէր մանթօ . յա պիւրիւնէրէք պիր մէյտան արապասընա պինտիլէր վէ Ֆարէնկա՝ մատամ Սէնթ-Գոլումպըն խանէսինէ կիտիլէճէ . յինի արապաճըյա պէյան իլլէտի :

60

ՍԷՆԹ-ԳՈՒՈՄՊԵՆ ԽԱՆԵՍԻՆՏԵ ՊԻՐ ԿԻՃԷ

Ճալմա վէ Գարէնկա պիր արապայա օթուրմըզ օւ-
տըզլարը հալտէ, մատամ Սէնթ-Գոլոմպըն խանէսինէ
կիթմէքտէ իտիլէր:

Պու վագընըն հիքեայէսինէ կիրիմէզտէն էվվէլ,
վուգուլաթը սապըզայա տաիր պազը մալիւմաթ վէրմէք
իճապ իտէր:

Նինի-Մուլէն, Բօտէնին թահրիքիյլէ վուգու պուլան
թէչէպպիւսաթընըն մագսատը նէ՝ օլտըզընը պիլմէքսի-
զին, իյք կիւնիւ եինէ մէրգոււմըն թալիւմաթը իւզէրինէ
Սէնթ-Գոլոմպըն խանէսինէ կիթմիշ վէ իգամէթ կեահընը
իրթէսի կիւնիւ ագչամա գատար քէնտիսինէ թախսիս իթ-
մէսինի րէճա իթտիքտէն սօնրա, պունա մուգապիլ մէր-
գուլմէյէ պէօյիւճէք պիր մէպլաղ թէրլիֆ իյլէմիշ իտի:
Սէնթ-Գոլոմպ տախի էլան թամաքեար վէ աճ կէօզլիւ
պիր գատըն օլտըզընտան, պու ֆախտէլի թէքլիֆի րէտտ
իթմէմիշ վէ իւրտմէթ քեարլարընըն հիւսնիւ խըտմէթ լէրինէ
միւքեաֆաթէն պիր քէօյ էյլէնճէսի վէրմէք արգուսըն-
տա պուլոււտըզընը պէհանէ իթթիխազ իտէրէք, իրթէ-
սի կիւնիւ տահա սապահլայըն անյերլէ պէլապէր խանէ-
տէն չըգմըշ կիթմիշ իտի:

Բօտէն՝ Սէնթ-Գոլոմպըն տաիրէսինի էլտէ իտինճէ,
ֆաչընա սիյահ սիր բէրուգա կէչիրմիշ, կէօզլէրինէ մի
կէօզլիւքլէր թագմըշ վէ եիւզիւնիւն աչաղը գըսմընը տա
պիր եիւն գրավաթ իչինտէ ղայպ իթմիշ օլտըզը վէլ-
հասըլ պիւս պիւթիւն թէպտիլի շէքլ ա սուրէթ իթմիշ

պուլոււտըզը հալտէ, օ սապահ Գարէնկա իյէ պերապէր
մէզքիւր խանէյէ կէլիպ տաիրէյի նազարը մուլայէնէտէն
կէչիրմիշ վէ թալիւմաթը լազըմէյի վէրմիշ իտի: Գարէն-
կա տախի Բօտէնին ագիմէթինտէն սօնրա, իքի սաաթ
զարֆընտա ղայթթ մուհիւմ օլան հազըլլըզլարը կէօրմիւշ
վէ պատէհու եօգարըտա նազլ իթտիլիմիզ վազիֆէի բի-
յաքեարանէյի իճրա իթմէք իւզրէ, պէլ աճէլէ ճալմա-
նըն նէզտինէ ավտէթ իթմիշ իտի:

Գլիշի սօգաղընտան Սէնթ-Գոլոմպըն իգամէթ իթտի-
յի Լիշլիէօ սօգաղընա գատար օլան մէսաֆէ զարֆընտա,
Գարէնկա քէտէրնաք պիր մէյուսիյէթէ տիւչար օլմուշ
կիպի կէօրիւնիւյոր իտի: Լարին պիրտէն պիրէ ճալմայա
տէօնէրէք պօղուգ վէ գըսա պիր սէտա իյէ:

— Լիֆէնտիւմ... էկէր խըյանէթէ օւղրամըշ ըսամ,
պէհմէհալ ինթիգամըմը ավալըյըմ. — տէտի:

Ճալմա. — Հագարէթ կէօսթէրմէք տիւնեատա տէհ-
շէթլի պիր ինթիգամ ավազ տըր:

Գարէնկա. — (Հիտտէթլի պիր սէտա իյէ.) Խալը,
խալը, հագարէթ կէօսթէրմէք քիֆայէթ իթմէզ... վագթ
եազլաչաղըճա, գան տէօքմէք լազըմ պուլըզը կէօրիւ-
յօրըմ:

Ճալմա. — Գէնի տինլէ:

Գարէնկա. — Պանա մէրհամէթ իտինիզ, էֆէնտիւմ...
պէն էվվէլէն ալչագլըգ իտիյօր ըտըմ... գօրգույօր ըտըմ,
ինթիգամ ավազտան կէրի տուրույօր ըտըմ. ֆագաթ
չիմտի հէր շէյի կէօզէ ալմըշըմ տըր... քէնտիսինի իչ-
քէնճէտէն իչքէնճէյէ տիւչար իտէճէյիմ: Սիւսաատէ ի-
տինիզ տէ սիզտէն ալըլալըմ... օ մահալը միւլազաթա
եալընըզ կիտէճէյիմ:

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք, Գարէնկա կիւլա արապա-
տան տըշալը սըշրամագ իսթէյօր ըմըշ կիպի պիր հարէ-
քէթտէ պուլոււտը:

Ճալմա տէրագապ գօլունտան թութարագ տէտի
քի .

— Տուր . . . եագանը սալրվերմէմ . . . էկէր պիր
խըյանէթէ ուղրամը ըսան , գան տէգրմէյէճէքսին , հա-
գարէթ կէօսթէրմէքլէ ինթիգամընր ալմըլ օլուսըն . . .
տօսթլուգ տախի սանա թէսէլլի վէրիր :

Ֆարէնկա . - (Պիր հէյէճանը վահշիյանէ իլէ .)
Խալը , էֆէնտիմ , խալը . . . պէն եաբաճաղրմը գա-
րարաշտըրմըշըմ տըր . . . օ գատընր էօլտիւրտիւքտէն
սօնրա , քէնտիմի տէ էօլտիւրէճէյիմ . . . (Լիինի գու-
շաշընտաքի ուզուն պիր խանշէր իւզէրինէ գօյարագ .)
Խալընյարա խանշէր . . . սանա տա զէհիր . . . պու զէհիր
տէ խանշէրիմին գապչէսի իշինտէ մահֆուգ տըր . . . :

Ճալմա . - Ֆարէնկա :

Ֆարէնկա . - Որդէ գարշը տուրտըղըմտան տօլալը
պէնի աֆվ իտինիզ , էֆէնտիմ . . . հիւքսիւ գատէր եէ-
րինի պուլմալը տըր :

Վագթ եագլաշըյօր տըր : Ճալմա՝ Ֆարէնկանըն հիտ-
տէթի վահշիյանէսինի թէսքին իթմէքտէն մէյուս օյարագ ,
հիյլէ իլէ հարէրէթ իթմէյէ գարար վէրտի : Պինաէն ա-
լէյհ պիր գուշ տաղըգա գատար սիւքիւթտէն սօնրա ,
ֆարէնկայա խիթապէն .

— Պէն սէնին եանընտան ալըրլմայաճաղրմ . . . սէնի
պիր ճինայէթ իշլէմէքտէն ալըգօյմագ իշուն էլիմտէն կէ-
լէնի սարֆ իտէճէյիմ . . . էկէր մուվաֆֆագ օյամազ-
սամ , էկէր պէնիմ սէօղիւմիւ տինյէմէզսէն . . . տէօրէ-
ճէյին գան սէնին իւզէրինէ ազսըն . . . միտտէթի էօմ-
րիւմտէ արթըղ էլիմ սէնին էլինէ տօգունմայաճաղ տըր .
- տէտի :

Պու սէօղլէր՝ Ֆարէնկա իւզէրինտէ պէօյիւք պիր թէ-
էսիր հասըլ իթմիշ կիպի կէօրիւնտիւ . մէրգում ուզսւն
պիր ահ իթտիքտէն սօնրա , պաշընը կէօյսիւ իւզէրինէ

սարգսը վէ տիւշիւնիւյօր կիպի պիր թաւր կէօսթէրտի .

Ճալմա ֆէնէրլէրին խաֆիֆ ըշըղը եարտըմըյլա ,
Ֆարէնկանրն սիւահընը ալմագ իւզրէ հիյլէ վէ եա ճէպր
իսթիմալինէ հազըրլանըյօր ըտը . լաքին Ֆարէնկա եան
պիր պագըշլա բրէնսին պու ֆիքրինի քէշֆ իթմիշ օլտը-
ղընտան , էլինի պիրտէն պիրէ խանչէրինէ կէօթիւրիւպ
զընըյլա պէրապէր գուշաղընտան չըգարտըգտան սօնրա ,
հիտտի վէ վահշիյանէ պիր սէտա իլէ .

— Պու խանչէր ճէսարէթլէ իսթիմալ իտիլէճէք օ-
լուրսա , բէք տէհչէթլի տիր . . . պու շիշէնին իշինտէ տէ
պիգիմ մէմլէքէթիմիզին զէհիրլէրի կիպի Ղայէթ թէէսիրլի
պիր զէհիր վար տըր . — տէտի .

Պատէհու խանչէրին գապզէսինտէրի կիզլի պիր եայը
օյնատարագ , ուճընտաքի թօքուզու գաքագ կիպի աշըլ-
տը վէ քիւշիւք պիր պիլլօր շիշէնին աղզը կէօրիւնտիւ .
պուներն իւզէրինէ Ֆարէնկա տէտի քի .

— Պու զէհիրտէն իքի իւշ տամլա իշիւէրէք , ինսան
ճան չէքիշմէքսիզին եաւաշ եաւաշ վէ թաթլը թաթլը
էօլիւմիւ գուճագլար . . . պիր դաշ սաաթ սօնրա էճէլէ
ալէամէթ օլարագ , թըրնագլարը մաիլէշմէյէ պաշլար ,
լաքին հէր քիմ պու շիշէյի պիր եուտուճտա իչէճէք օ-
լուրսա , երլտըրըմտան վուրուլմըշ կիպի պիրտէն պիրէ
տիւշիւպ էօլիւր .

Ճալմա . — էզլէթ , մէգէքէթիմիզտէ ինսանը եա-
վաշ եաւաշ էօլտիւրէն վէ եախօտ երլտըրըմ կիպի վու-
րան զէհիրլէր պուլունտըղընը պիլիրիմ . . . լաքին պու
տէհչէթլի սիլահ հագգընտա պէօյլէ ուզուն ուզատիյէ
մալիւմաթ վէրմէքտէ մանէա նէ .

Ֆարէնկա . — Պու խանչէր սալէսինտէ հէմ էֆիյէթլի
պիր սուրէթտէ ինթիգամ ալապիլէճէյիմի վէ հէմ տէ
ալտըղըմ ինթիգամըն ճէզասըզ գալաճագըշը սիզէ իս-
պաթ իթմէք իսթէյօրըմ , էֆէնտիմ . . . պու խանչէրլէ

էօլտիւրիւր վէ պու զէհիւր սոյն-իւտէ տէ առաւելթի պէ-
շերիյետէն գուրթուլուրմ Մա մաֆիհ պու խանչէ-
րի սիւղէ թէրք իտէրիմ, ալընըղ . . . էլիւրիւղ տօգուլմագ-
տան իլէլ էպէտ քէնտիմի մահրում իթմէքտէն իսէ, ին-
թիգ-մլմտան կէրի տուրմայը տահա զիյատէ թէրճիհ ի-
տէրիմ

Պու սէօգիւ միւթէագըպ Ծարէնկա խանչերի բրէնսէ
ուզաթտը :

Ճալմա իսէ՝ մէրգումըն չու գարալըր նակէհանիսին-
տէն հէմ՝ միւթէտճճիւղ վէ հէմ տէ մէմնուլն օլարագ, օ
միւտհիշ սիւտհը հէման ալըպ գուշաղընա սօգտու . Ծա-
րէնկա իսէ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ շու սէօզլէրի սէօյ-
լէտի :

— Պու խանչերի սագլալընըղ, էֆէնտիմ . . . կէօրէ-
ճէյիմիղ վէ իշիտէճէյիմիւղ շէյլէրի կէօրիւպ իշիտէճէր
օլուրսագ, եա խանչերի պանա վէրիւսինիղ վէ օ ալ-
լագ գատընը վուրուպ էօլտիւրիւրիւմ վէ եախտ զէհիւր
պանա վէրիւսինիղ վէ հիշ քիմսէյի վուրմագսըղըն քէն-
տիմի թէլէֆ իտէրիմ Սիւղ էմի իտինիղ . . . պէն տէ
իթաաթ իտէրիմ

Ճալմանըն ճէվագ վէրէճէյի սըրատա, արապա Սէնթ
-Գոլոմպըն խանէսի էօնիւնտէ տուրտու :

Բրէնս վէ Ծարէնկա, մանթօլարընա պիւրիւնմիւշ
տըգլարը հալտէ, գարանլըգ պիր հալլիյէ կիրտիւր վէ
սօգագ գաբուսը արգալարընտան գաբանտը : Ծարէնկա
գաբուճը իլէ պիր իքի սէօգ թէաթի իթտիքտէն սօնրա,
գաբուճը քէնտիսինէ պիր անախթար վէրտի :

Պու իքի Հինտլի պիր ազ սօնրա Սէնթ-Գոլոմպըն
տաիրէսինտէքի գաբուլարտան պիրի էօնիւնէ կէլտիյէր :
Պու տաիրէնին նէրտիւպան սահանլըղընտան իքի գաբու-
սը պուլունտըղը կիպի, հալլիյէ նաղըր պիր տէ կիզի
գաբուսը վարըտը :

Ծարէնկա անախթարը քիլիտէ սօգաճաղը սըրատա,
հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

— Չաաֆը գալպիմէ մէլհամէթ իտինիղ, էֆէնտիմ.
լաքին պու տէհչէթլի տագըգատա թիթլէյօրմ . . . թէ-
րէտտիւտ իտիյօրմ . . . պէլքի շիւպհէլէրիմ իլինտէ գալ-
մագ վէ եախտ ունութմագ տահա էյի օլաճագ տըր .
տէտի վէ ճալմա ճէվագ վէրմէյէ հաղըրանտըղը սըրատա :

— Խալր . . . խալր . . . ալլագլըգ լաղըմ տէյիլ .
տէյու հալլըրտը վէ պատէհու գաբուլը պիրտէն պիրէ
աշարագ իլէրի կիրտի : Ճալմա արգասը սըրա կիթտի :

Գաբու գաբանտըգտան սօնրա, Ծարէնկա վէ բրէնս
ղայէթ գարանլըգ պիր կէլիտտէ պուլունտըլար : Ծարէն-
կա ալլագ պիր սէտա իլէ :

— Էլիւրի վէրինիղ, էֆէնտիմ . . . սիզէ գըլալուզլըգ
իտէճէյիմ . . . սիզ եավաշ եավաշ արգամ սըրա կէլիւիղ-
տէտի :

Պատէհու էլիւրի բրէնսէ ուզաթտը վէ բրէնս տախի
պու էլի թուլթտըգտան սօնրա, իքիսի պիրլիքտէ քէմալը
սիւքիւթլէ եիւրիւմէյէ պաշլատըլար :

Ծարէնկա պիր չօգ գաբուլարը աշըպ գաբաաըգ-
տան վէ ճալմալը էրէյիճէ տէօնտիւրիւպ տօլաշտըրտըգ-
տան սօնրա, պիրտէն պիրէ տուրտու վէ բրէնսին էլիւի
պըրագարագ, զայէթ եավաշ սէտա իլէ :

— Սօն տագըգա եաղլաշըյօր, էֆէնտիմ . . . պուրա-
տա տգաճըգ պէքլէյէլիմ . . . տէտի :

Ծարէնկանըն պու սէօգիւնիւ միւթէագըպ տէրին պիր
սիւքիւթ հիւլմֆէրմա օլտու : Գաբանլըգ օ գատար ֆէվգ
էլ ատէ իտի քի, ճալմա հիշ պիր շէյ կէօրմէյէ մուվաֆ-
ֆագ օլամայօրըտը, պիր աղ սօնրա Ծարէնկանըն քէնտի
եանընտան սալուշուպ կիթտիլինի կէօրտիւ . պատէհու
պիրտէն պիրէ պիր գաբու աշըլտը վէ իքի տէֆա գաբաա-
տը :

Փարէնկանքն շու նակէհանի զայպուպէթի ճալմայա էնտիշէ վերմէ, Է պաշլաար : Ղայրը իիթիյարի պիր հարէ. քէթլէ էլինի խանշերինէ կէօթիւրտիւ վէ պիր եօլ պուլ-մագ իւմիտիլլէ իլէրիլլէ տօղրու եօզլայա եօգլայա պիր գաշ ատըմ աթտը :

Նակէհան Փարէնկանքն սէտասընը իշիթտի վէ մէր-գումըն նէրէտէ պուլունտըղընը պիլմէքսիզիս, գուլաղը-նա շու սէօզլէր կէլտի :

— Լֆէնտիմ . . . սիզ պանա « Տօսթըմ օլ » տէմիշ ի տինիզ պէն տէ տօսթ կիպի հարէքէթ իթտիմ. պէն սիզի պուրայա կէթիւրմէք իշուն հիլլէ գուլլանտըմ. մուհապ-պէթինիզին շիտաէթի՝ սէօզիւմիւ տինլէմէքտէն վէ պէ-նիմլէ պէրապէր կէլմէքտէն սիզի մէն՝ իտէճէյինի պիլիր իտիմ . . . : Իրէնսէս տը Սէն-Տիզիէ Ատրիէն տը Գարտօ-վիլին ալըգը օլան Ակրիքուլ Գոտուէնին իամինի սիզէ սէօլ-լէմիշ իտի . . . տէմլէյինիզ . . . կէօզիւնիւզ . . . մուհաքէմլէ իտինիզ . . . :

Պատէհու սէտա սուստու : Պու սէտա՝ ճալմանըն պուլընտըղը օտանըն պիր քէօշէսինտէն կէլիյօր կիպի կէօ-րիւնիւյօր ըտը :

Ճալմա գարանլըգտա գալմըշ օլտըղը ~~հիհէթլէ~~, շէ կիպի պիր տուգաղա տիւշմիւշ օլտըղընը բէք կէճ անլա-յարագ, հիտաէթ վէ պէլքի տէհշէթինտէն պիրտէն պիրէ սարսըլտը վէ եիւքսէք սէտա իլէ :

— Փարէնկա . . . պէն նէրէտէ իմ . . . սէն նէրէտէ սին . . . Ալլահը սէվէրսէն, գաքույը աշ . . . պուրատան շիմաի տըշարը չըգաճաղըմ. — տէյու հայգըրտը :

Պատէհու էլլէրինի էօնէ տօղրու ուզաթարագ, պիր գաշ ատըմ իլէրիլլէտի վէ գուլաշլարլա էօրթիւլիւ պիր տիվարըն եանընա վասըլ օլարագ, պիր գաքու պուլմագ իւմիտիլլէ թուլթունա թուլթունա տիվար պօյունճա եիւ-րիւտիւ. ֆիլ հագըրգա պու տիվարըն նիհայէթինտէն պիր

գաբու պուլտու իսէ տէ , գաբալը իտի . պուներն իւզէրինէ
գարունըն քիյիտինի սարստը վէ գըրմաղա շալըշտը . Լա-
քին պիւթիւն սայ ու ղայրէթի թէէսիրսիզ գալտը . Ս
հալտէ թէհարրիյաթընը տէվամ իտէրէք , աթէշի սէօն-
միւշ պիր օճաղըն եանընա կէլտի . սլատէհու իքինճի պիր
գաբու տահա պուլտու իսէ տէ , պու տա էօթէքի կիպի
գաբալը իտի . պիր գաշ տագըգա ղարֆընտա պու սու-
րէթլէ օտանըն էթրաֆընը տօյաշտը վէ եէնիտէն օճաղըն
եանընա կէլտի :

Ճալմանըն սապըրսըզլըղը կիթ կիտէ արթմագտա
իտի . Նիհայէթ հիտտէթինտէն թիթրէք պիր սէտա իլէ
Ֆարէնկայը շաղըրտը . Ֆագաթ քէնտիսինէ ճէվապ վէրէն
օլմատը :

Տըշարտա տէրին պիր սիւքիւթ վէ իշէրտէ տէ զիֆիրի
պիր գարանլըգ հիւքմ իտիյօր ըտը . Պիր ազ սօնրա ճալ-
մանըն պուլունտըղը օտա տէրունինէ ղայէթ թաթլը վէ
ֆագաթ ղայէթ քէսկին պիր գօգու հըսս օլունմայաճագ
սուրէթտէ եայըլմաղա պաշլատը . զանն իտէրսին քի պու
գօգու՝ օտանըն պիր գաբուսընտան կէշիրիմիշ օլան պիր
պօրու վասըթասըյլա օտայա տուխուլ իթմէքտէ իտի :

Ճալմա տէհշէթլի էնտիշէլէրէ տիւշար օլմուշ վէ հիտ-
տէթինտէն աթէշ քէսիւմիշ օլտըղը **հիհէթլէ** . պու գօ-
գույա տայա տըգգաթ իթմէտի . Ֆագաթ շօզ կէշմէտէն
գուլագ թօզլարլնտաքի շահ տամարլարը տահա զիյատէ
շիտտէթլէ վուրմաղա պաշլատը . տէրին վէ եագըճը պիր
հարարէթ տամարլարընը տօյաշտը վէ թարիֆի ճագապիշ
պիր նէշէ հըսս իթտի . քէնտիսինի հէյէճանա տիւշիւրէն
հիտտէթի շէտիտէ եալաշ եավաշ սէօնմէյէ պաշլատը վէ
լաթէմէյէրէք տիւշար օլտըղը շու **թէպէտտիւյի** մանէ-
վինին նէտէն նէշէթ իթտիյինի աշլայամայարապ , վիւճու-
տի լաթիֆ պիր ույուշըզլըգ իշինտէ գալտը :

Մա մաֆիհ Ճալմա սօն պիր ղայրէթ տահա իճրա ի-

տէրէք, գաբուլարտան պիտի չաճաղա չալըջմագ իւզրէ
րոսթ կէլէ իւլիւլէտի. ֆիլ հագըգա գաբուլը պուլտու
վէ ֆագաթ թաթլը դոգու օրատա օ տէրէնէ քէօկի ի-
տի քի, չոգ կէլմէտէն ձալմա արթըգ գըմըլտամաղա պի-
լէ գուլվէթ պուլամայարագ, տիվարա տայանտը (1):

Ո զէման զարիպ պիւր մէնպարէ վուգուա կէլտի. եա-
նընտա պուլուռնան պիւր օտա տէրուհինտէ թէտրիճէն թա-
ֆիֆ պիւր ըջըգ ինթիշար իթտիլինտէն, ձալմա պիւր պիւ-
թիւն ույուշուղըգ իշինտէ գալմըջ օլտըղը հալտէ, եու-
վարլագ պիւր բէնճէրէ կէօրտիւ քի, պուլուռնտըղը օտա-
տան ըջըգ ալմագ վէ եախօտ ըջըգ վէրմէք իւզրէ աչըլմըջ
ըտը:

Պու բէնճէրէ՝ բրէնսին պուլուռնտըղը թարաֆտան ին-
նէ վէ ֆագաթ միւհքէմ պիւր տէմիւր գաֆէս իլէ մահ-
տուտ օլուպ, պուր գաֆէս էօթէ թարաֆը պիւր էյիճէ
կէօրմէյէ մանի օլույօր ըտը. բէնճէրէնին տիկէր թարա-
ֆընտա իսէ գալըն պիւր ճամ պուլուռնուպ, պուր ճամ գա-
ֆէստէն իքի իւշ բարմագ գատար ուզաղտա իտի:

ձալմանըն լաթիֆ վէ պուլուլթու պիւր ըջըղա ալ-
տընլանմըջ օլտըղը հալտէ պուր բէնճէրէտէն կէօրտիւյիւ
օտա էրէյիճէ միւքէլլէֆ սուրէթտէ տէօշէնմիշ իտի. Գըր-
մըղը իբէք բէրտէլլէլլէ միւզէյիէն օլան իքի բէնճէրէ ա-
րասընտա ալնէլի պէօյիւք պիւր սօլապ պուլուռնտըղը կի-
պի, զան բէնկինտէ եանմըջ աթէլլէր իլէ տօլու օլան պիւր
օճաղըն գարչըսընտա տա եաստըղը ուղուռն պիւր սէտիւր
վար ըտը:

(1) Հիմալայա տաղարընտաքի քիւշիւք պիւր աղաճտան հա-
սըլ օլան վէ վլամպէյ նամը վէրիլլէն պիւր գամգըն թէէսիթի
պուր հալ վիւճուտէ կէլմէքտէ իտի. դիւրա պուր գամգըն պու-
ղուսը ույուշտըրըն պիւր խասսոյա մալիք օլուպ, աֆիյօն, հա-
շի ֆ, սաիրէտէն տահա զլյաւալ գուլվէթի տիւր:

Պիւր սանիլէ գատար օճուա, պուր օտայա կէնճտէն
պիւր գատըն կիրտի. պուր գատըն գօյու լէնկինտէ ուզուռն
վէ գաբուլէթալը պիւր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղըն-
տալ, նէ եիւզիւ վէ նէ տէ պօյու ֆարգ օլուռնամայօր
ըտը:

ձալմա պուր մանթօյու կէօրիւննէ, պիւրտէն պիւրէ
սարսըլտը. պիւր ազ էվվէլ հըսս իթտիլի շէվգ ու նէշէ
եէքինէ պիւր հէյէճանը շէտիտ հասըլ օլտու. ինճան տէ-
րին պիւր սոյա տալտըղը գէման գուլագլարը նասըլ վըգ.
լամաղա պաշլտըսա. ձալմանըն գուլագլարը տա էօլլէնէ
վըղլայօր ըտը:

ձալմա շաշըն շաշըն եանընտաքի օտաճա ճէրէյան
իտէն ահվալէ պագըլօր ըտը:

Օտայա կիրէն գատըն ինթիլթ վէ առէթա տէհէթ.
լէ կիրմիշ իտի. Մէրգուճէ էվվէլա կիրտիպ գաբալը բէր-
տէլլէրտէն պիւրինի գալտըրտը վէ բանճուլար արասըն-
տան օճաղա պագտը. պատէհու եալաշ եալաշ օճաղա
տօղրու եիւրիւյէլէք, էլան մանթօլ սըրթընտա օլ-
տըղը հալտէ. պիւր միւտտէթճիք միւթէֆէքքիսանէ պիւր
թափր իլէ օճաղա տայանտը:

ձալմա ույուշտըրընը գօգուռն թէէսիթինէ պիւ-
պիւթիւն մաղուպ օլարագ վէ ֆարէնկայը վէ քէնտիթինի
պուր խանէյէ օէվգ իտէն ահվալի քեալիլէն ունուտարագ,
պիւթիւն նազարը տըգգաթընը կէօգիւ էօնիւնտէքի մէն-
ղարէյէ աթիֆ իթմիշ օլտըղը հալտէ. կիւյա բույտա ի-
միշ կիպի պիւր սուիթէթտէ պուր գատընը թէմաշա իթմէք-
տէ իտի:

Լուկէհան գատըն օճաղ եանընտան ալըլարագ ալ-
նէլի աօլապա տօղրու կէլտի վէ պատէհու ալնէ էօնիւն-
տէ տուրարագ, վիւճուտինի գարայան մանթօյը տայագ-
լարընտ գատար սըյըրըպ ըրգարտը. Պուռն իւզէրինէ
ձալմա եըլտըրըմտան վուլուլմըջ կիպի տօնագալտը. Զի-

րա կէօզիւ Էսթրադայի գատըն Ատրիէն տը Գարտովիլ
իտի :

Էսթրադ , տահա Էսթրադի կիւնիւ կէօրմիւշ օլտըղը
սուրէթտէ վէ բրէնսէս տը Սէն-Տիդիէ իլէ վուգու պու-
լան միւլագաթը Էսնասընտաքի կիպի , կիւլ լէնկինտէ
չըգըլտըր հապի վէ պէյագ պուլնուգըլու շէրիտլէրլէ միւ-
ղէյեէն աչըղ եէշիլ պիր ֆիսթան կիյինմիշ օլտըղը հա-
տէ , Ատրիէն տը Գարտովիլի կէօրիւյօր ըտը . Էսթրադ
պէյագ պուլնուգ տան եարբիւրլէ պիր սաշ պաղը Էսնէ-
սինտէ պիւքիւմիւշ Գարտըլ օլտն սաշ Էօրկիւսիւնիւ գու-
նագլամագ տա վէ սաշարընըն ալթուլն լէնկիլէ հայրէթէ
շայան պիր սուրէթտէ թէվաֆուգ իթմէքտէ իտի : Էլ հա-
սըլ ազշամ ալտընլըղընա պէնղէյէն պիր ըշըգ վէ բէն-
նէրէնին գաֆէսի արասընտան մուհաքէմէ իտիլէպիլտիյի-
նէ կէօրէ , Ճալմա Ատրիէնին հիւրի պօյուլն , մէրմէր կի-
պի պէյագ ումուզլարընը վէ մաղրուր վէ Էտալը պօյնուլը
կէօրմէր գաննընտա պուլուլնըյօր ըտը . Էսթրադ , կէօրտիւ-
յիւ գատըն մատմուլագէլ տը Գարտովիլ քէնտիսի իտի . . .
պու պապտէ շիւպհէ իտէմէզ իտի :

Ճալմանըն եիւզիւնիւ սընագ պիր թէր գարլամագա
պաշլատը . պաշը տէօմէքլէ պէրապէր հէյէնսն վէ հիտ-
տէթի տէ կիթտիքնէ արթմագտա իտի . կէօզլէրինտէն
աթէշ բիւսկիւրմէքտէ օլուպ , սնէլէ աճէլէ սօլույարագ
հարէթէթսիղ պիր հալտէ տուրուպ պաղըյօր ըտը :

Կէնն գըղ արգասընը Ճալմայա շէվիրմիշ օլտըղը հալ-
տէ , Էտալը պիր թավը իլէ սաշարընը տիւղէլթտիքտէն
սօնրա , սէրբուշ մագամընտա պաշընտա պուլուլնան սաշ
պաղընը չըգարուպ օճաղըն իւզլիլնէ աթաը վէ պատէհու
ֆիսթանընըն տիւյմէլէրինի շէօզմէք իւզլիլէ պիր հարէթէթ-
տէ պուլուլնտու . ֆաղաթ արթըգ այնէնին Էօնիւնտէ
—ուրմայարագ , պիր տագըղա գատար Ճալմանըն կէօզի
Էօնիւնտէն շայպ օլտու :

Օ սըրատա բրէնսին պուլուլնտըղը օտանըն տիվարըն-
տան չըգըյօր կիպի կէօրիւնէն պիր սէտա . Է Աչըղը օլտն
Ակրիքու Պոտուէնի պէքլէյօր . . . Է սէօզլէրինի սէօլլէտի :

Ճալմանըն ֆիքրի ույուշմըշ օլմագլա պէրապէր . Է Ա-
չըղը օլտն Ակրիքու Պոտուէնի պէքլէյօր . . . Է սէօզլէրի ա-
թէշտէն պիր օգ կիպի պէյնինի վէ գալպինի տէլտի :
Կէօզլէրի Էօնիւնտէն պիր գան պուլուլթը կէշտի վէ տէրին
պիր ինիլթի —էտասը ըզհար իյլէտի իսէ տէ , ճալմըն գա-
լընլըղը պու ինիլթիինն եանընտաքի օտայա գատար աքս
իթմէսինէ մանի օլտու . պէտպալթ տէլիգանլը եուվար-
լագ բէննէրէնին տէմիր գաֆէսինի շէքիպ գօթարմագ իս-
թէտի իսէ տէ , մուվաֆֆագ օլմայարագ թըրնագլարընը
բարլայատը :

Բրէնս հիտտէթի մէննուլնէնին սօն տէրէնէսինէ
վարարագ , Է պիր օտատաքի գարարսըղ ըշըղըն պիր
գաթ տահա քէսպի գաաֆ իթտիյինի կէօրտիւ . պատէ-
հու եարը ալտընլըղ վէ եարը գարանլըղ օլտն պու զըյա
արասընտա , ուզուլն վէ պէյագ պիր կիճէլիք Էլպիսէսի
կիյինմիշ օլտըղը հալտէ կէնն գըղ եէնիտէն կէօրիւնտիւ .
գօլլարը վէ ումուզլարը չըպլագ օլուպ , ալթուլն լէնկին-
տէքի սաշարընըն ուզուլն պիւքիւլիլի ումուզլարը իւզէ-
րինտէ տալլալանմագ տա իտի : Սէրգումէ՝ Ճալմանըն կէօ-
րէմէտիյի պիր գաթույա տօղրու քէմալը իհթիյաթլա եիւ-
րիւմէքտէ իտի :

Պու սըրատա , բրէնսին պուլուլնտըղը օտանըն եու-
վարագ բէննէրէ իլէ պիր տիվար իւղէրինտէ աչըլմըշ օ-
լտն պիր գաթուսը կէօրիւմէզ պիր Էլ թարաֆընտան եա-
վաշնա աչըլտը : Պուլնըն իւղէրինէ օտայա զիյատէ ըշըգ
կիրմէտի իսէ տէ , Ճալմա քիլիտին խաֆիֆ հարէթէթինտէն
վէ եիւզիւնէ վօրան թաղէ հալմանըն ճէրէյանընտան գա-
րուլնըն աչըլտըղընը հըսս իթտի :

Պու գաթու՝ կէնն գըղըն պուլուլնտըղը օտանըն գա-

բուսը կիպի, ներտիւպանա միւնթեհի պիր թէնէֆֆիւս
օտասընա աշըլըր ըաք. պիր ազ սօնրա պիր ատէմին պու
նէրտիւպանաան եօգարը չըգարըր իշիտիլաթի. պու ատէմ
տըշարըրա տաւարադ. թէնէֆֆիւս օտասընըն խարիճտէ.
քի գաբուսընը իքի տէֆա չալտըր:

Պու սրրատա ճալմանըն էվվէլծէ իշիթմիշ օլտըղը
սէտա եէնիտէն իշիտիլէրէք:

— Կէլէն Ակրիքու Պոտուէն ախր... տինլէ վէ տըգ-
գաթ էթ... — տէտի:

Ճալմա սերխօշ կիպի պիր շէյ օլմաշ վէ քէնտիսինի
ղայպ իթմիշ օլտըղընտան, Թարէնկանըն քէնտիսինէ վէր-
միշ օլտըղը խանշերի չէքաթի վէ պատէհու օլտըղը եէրաէ
հարէքէթսիզէ տուրտու:

Խարիճտէքի գաբու անճագ իքի տէֆա վուրուլմըշ ի-
քէն, Կէնճ գըզ օտասընտան տըշարը չըգարադ ներտիւ-
պան գաբուսընա տօղրու սէյիլթաթի վէ օ հալաէ օ պիր
օտատան խաֆիֆ պիր ըշըգ հաթը օլարագ, Ճալմանըն
պուլընտըղը օտանըն արալըգ օլան գաբուսընա գատար
աքս իթաթի. Ճալմա իսէ խանշեր էլինաէ օլտըղը հալաէ
պու գաբու էօնիւնտէ չէօմէլմիշ տուրըյօր ըտը:

Կէնճ գըզ թէնէֆֆիւս օտասընը կէշտի վէ նէրտիւ-
պան գաբուսընըն եանընա կիտէրէք. զայէթ եաւաշ սէ-
տա իյէ « Դիմ օ... » տէյու սօրտու:

Միւթէագըպէն զայէթ գայրն պիր էրքէք սէտասըր:

— Պէն իմ, Ակրիքու Պոտուէն. — ճէվապընը վէրտի:

Պունտան սօնրա ճէրէյան իտէն մէնղաթէ օ գատար
սիւրաթլա վուգու պուլաու քի, պունը անճագ ֆիքիր
թէտաւվուր իտէպիլիր:

Կէնճ գըզ գաբուսընըն սիւրկիւսինիւ անճագ չէքմիշ
վէ Ակրիքու Պոտուէն տախի գաբու էշիյինի անճագ կէշ-
միշ իքէն. Ճալմա գաբուսըն կիպի սըշրալարագ, Կէնճ գը-
զը վէ Ակրիքու Պոտուէնի հէման պիր անաէ օ գատար

սիւրաթլա վուրտու քի, Կէնճ գըզ էօլիւ հայինտէ եէրէ
երգըլտը վէ Ակրիքու տախի էօլիւմ տէրէճէսինտէ եա-
րալանմըշ օլմամագլա պէրապէր, իքի եանընա տօղրու
ալլանըպ պէտպալսթ գըզըղազըն պիրուհ ճէսէտի եա-
նընա եուվարլանտը:

Շիմշէք կիպի սիւրաթլա իճրա օլունան շու ճինայէթ
եարը գարանլըգ իշինտէ վուգուա կէլմիշ իտի. Կէնճ գը-
զը չըգմըշ օլտըղը օտա տէրունինտէքի խաֆիֆ ըշըգ
տախի պիրաէն պիրէ սէօնտիւ վէ պիր սանիյէ գատար
սօնրա Ճալմա տէմիր կիպի գուվվէթլի պիր էլին քէնտի
գօլունը թուլմագտա օլտըղընը հըսս իթտի. պատէհու
Թարէնկանըն սէտասը « Իշթէ իթթիգամընը ալտըն... եի-
րիւ կիտէլիմ... կիտէճէք եօլըմըզ էմիյէթլի տիր... սէօգ-
լէրինի սէօյլէտի:

Ճալմա քէնտինտէն կէշմիշ վէ վուգուա կէլէն ֆիլիլի
գաթլ սէպէպիյլէ սէրսէմլէնմիշ օլտըղը ճիհէթլէ, Պա-
րէնկայա գարըն հիշ պիր մուգավէմէթտէ պուլունմատը
վէ մէրգում տախի քէնտիսինի տաիրէնին տիկէր պիր գա-
բուսընտան չէքիպ կէօթիւրտիւ:

... ..

Րօտէն՝ էֆքեարըն եէքտիկէրինի թաագիպ իթմէսինէ
հայրան օլարագ, ԿէրՏԱՆԼԼԳ քէլիմէսինին սուրէթի միւպ-
հէմէտէ թէսաւվուր իթտիյի էնթրիգանըն թօխումը օլմուշ
օլտըղընը սէօյլէտիյի զէման, թէսատիւֆէն հէր քէսին մա-
լիւմի օլան ԿէրՏԱՆԼԼԳ վագըաւսընը խաթըրլամըշ ըտը քի
մէզքիւր վագըատա պիր գատըն՝ Պրանսա իմքերաթօրու
պիրինճի Պրանսուանըն գըզը օլան գրալիշա Սարի-Ան-
թուանէթէ ազաճըգ պէնզէմէսի վէ միւշարիլէյհա կիպի
կիյինմիշ օլմասը սայէսինտէ, եարը գարանլըգ իշինտէ օ
պէտպալսթ գրալիշանըն րօլընը օ տէրէճէ մէհարէթլէ
իճրա իթմիշ իտի քի, սարայ էրքեանընտան օլան գարտի-
նալ բրէնս տը Րօհան պու խայալա ալտանմըշ ըտը:

Րօտէն նէ ետրանաղընր գարարաշարրտրգտան սօն-
րա, Ժագ Տիւմուլէնի շաղըրմըշ վէ մէմուրիյէթինին մագ-
սատը հագիգիսի նէ օլտըղընը պիւտիրմէքսիզին, եալընը
կիւզէլ, ուզուէն պօյլու վէ գըզըլ սաշլը պիր գըզ պիւիպ
պիւմէտիյինի սօրմագ իւզըէ մատամ Սէնթ-Գոյումըն խա-
նէսինէ կէօնտէրմիշ իտի. պու գըզ պուլունտըգտան սօն-
րա, բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ թարաֆընտան (բրէնսէսին
պու ֆէսատ տօլապընտան մալիւմաթը եօղըտը) Ատրիէ-
նին էլպիսէսի հագգընտա էվվէլէ Րօտէնէ վէրիլէն մա-
լիւմաթ մուճիպինճէ, մէրգումէնին էլպիսէսինէ թէմամըլ-
լա միւշապիհ պիր գաթ էլպիսէ եաքտրըրմըշ վէ պու
սայէտէ թէրթիպ իտիլէն խայալ հէր ճիհէթլէ իքմալ ի-
տիլմիշ իտի:

Իշին մապագըսը գօլայլըգլա քէշֆ օլունապիլիր.
պէտպախթ գըզըղազ իշ պիլի լսթիֆէտէն իպարէթ օլ-
տըղընա ինանարագ, Ատրիէնին գըլաֆէթինէ կիրմիշ վէ
քէնտիսինէ թէքիթ իտիլէն վազիֆէյի նօգթասը նօգթա-
սընա իճրա իթմիշ իտի:

Ակրիքուլա կէլինճէ, մէրգում տախի պիր մէքթուպ
ալմըշ վէ պու մէքթուպտա մատմուլազէլ տը Գարտօվիլ-
ճէ պէօյիւք պիր էհէմիլիթի պուլունման պիր մէսէլէ
հագգընտա միւղաքէրէ իթմէք իւզըէ կէօսթէրիլէն մա-
հալէ տալէթ իտիլմիշ իտի:

61

ԿԵԼԻՆ ԵԱԹԱՂԸ

Շարգ սու մէրմէրինտէն եաքըլմըշ եուվարազ պիր
լամպա՝ իւշ կիւմիւշ զէնճիլ իլէ թափանտան ասըլը օլտը-
ղը հալտէ, Ատրիէն տը Գարտօվիլին եաթագ օտասընա
լաթիֆ պիր զըլա նէշը իթմէքտէ իտի:

Պու օտանըն պիր թարաֆընտա սէտէֆ գաքըլ ֆիլ
տիշի պիր գարեօլա պուլունուպ, պու գարեօլա՝ պէլազ
թիւլտէն մամուլ պուլուլ կիպի ինճէ վէ շէֆֆաֆ բէրտէ-
լէր ալթընտա նըսֆէն դայպ օլմուշ իտի. լաքին իշինտէ
օլտըրատա հիշ քիմսէ պուլունմայօրը տը:

Պէլազ մէրմէրտէն մամուլ օճագ իշինտէքի աթէշ
եէրտէքի խալը իւզէրինէ գըրմըղը պիր այտընըգ նէշը
իթմէքտէ օլուպ, պու օճագ իւզէրինտէ իսէ պէօյիւք պիր
սէքէտ պուլունմագտա իտի քի, պունըն իշի բարլագ եէ-
լիլ եաքրագըլ պիր շօգ թագէ կիւլ գամէլեալարըլա
տօլու իտի:

Բայիհալը ըլըգ պիր սու իլէ տօլու օլան պիլըր պիր
պանեօ գապընտան թաթըլը պիր գօգու ինթիշար իտէրէք,
Ատրիէնին համմամ օտասընա մութթասըլ օլան պու օտա
իշինէ նուֆուզ իթմէքտէ իտի:

Խարիճաէ հէք շէյ տուրղուն վէ սիւքիւնէթլի իտի.
Վագթ իսէ անճագ ազշամըն սաաթ օն պիրի իտի:

Համմամ օտասընա այրլան գաքու գարշըսընտաքի
ֆիլ տիշի գաքու եափաշճա այրլտը վէ ճալմա կէօրիւն-
պիւ:

Մէրգում պիր հիտտէթի հասուտանէյէ տիւշար օ-

լարագ Ուտրիէնի էօտիւրիւյօր զաննըյա իքի ճինսյէթ իրթիքեապ իտէլիտէն սլէրու իքի սաաթ կէշմիշ իտի :

Մատմուագէլ տը Գարտօյիլին խրտմէթքեարլարը ճալմանըն հէր կիւն կէլէրէք վիւրուտինի իլուպար իթմէք-սիպին Ուտրիէնին եանընա չըգտըղըն կէօրմէյէ ալըշմըշ օլտըղլարընտան , վէ օ սըրատա խանէնին զէմին դաթըն-տաքի սալօնյարտան պիրինտէ մէշղուլ պուլունան հանըմ-լարընտան տա աքսի պիր էմք ալմամըշ օլտըղլարընտան , կէնճ Հինտլինին պու վագթսըղ զիյարէթինտէն տօլայը թէաճճիւպ իթմէտիլէր :

Ճալմա օ վագթա գատար կէնճ գըղըն եաթագ. օ-տասընա կիրմէմիշ իտի . լաքին մէրգ ումէնին տաիրէի մախ-սուաէսի խանէնին պիրինճի գաթընտա պուլունտըղըն պիրտիլինտէն , գօլայըղլա օրայա վասըլ օլմուշ ըտը :

Ճալմա եաթագ օտասընա կիրտիլի զէման . քէնտի-սինի սօն տէրէճէ ճէպր իթմէքտէ օլտըղընտան , չէհրէսի էքէյիճէ տուըղուն իտի . ֆագաթ խաֆիֆ պիր սօլղուն-լըղ եիւղիւնին քէհրուպա բէնկինի ազաճըղ տօնուգլաթ-մըշ ըտը : Մէրգում օ կիւնիւ կիւմիւշ չըղկըլը ալ գաշ-միրտէն պիր անթէրի կիլինմիշ օլտըղընտան , կէնճ գըղը վէ Ուկրիքոյ Պատուէնի վուրտըղը զէման իւղէրինէ սըչրա-մըշ օլան գան լէքէլէրի ֆարգ իտիլէմէղ իտի :

Ճալմա գաթուլը արգասընտան գաթատը վէ պաշըն-տաքի պէյաղ սարըղը ֆըրլաթըպ պիր եանա աթտը . զի-րա ալընը պիր թարաֆտան տիկէր թարաֆա աթէշտէն պիր չէմպէր սըղըյօր կիպի գանն իտիյօր ըտը . սիյահ սաշլարը սօլղուն վէ կիւղէլ չէհրէսինի չէրչիվէ կիպի գո-շաթմըշ ըտը : Մէրգում գօլարընը խաշվարի կէօյսիւնէ տայաթարաղ , էթրաֆընա պագընտը վէ կէօլլէրի Ա-րիէնին եաթաղընա թէսատիւ ֆ իտինճէ , պիր ատըմ գա-տար իլէրիլէյիպ պիրտէն պիրէ սարսըլտը վէ եիւղիւ գըպ գըրմըղը քէսիլտի . լաքին էլինի ալընա կէօթիւրէրէք

պաշընը էյտի վէ պիր գաշ տագըգա գատար միւթէֆէք-քիրանէ վէ բութ կիպի հարէքէթսիղ պիր հալտէ գալ-տը :

Պիր միւտտէթ պէօլլէ մահղուն մահղուն տիւշիւն-տիւքտէն սօնրա , կէօլլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրա-լագ եէրտէ տիղ չէօքտիւ :

Հինտլինին եաշլարա դարգ օլմուշ օլան չէհրէսինտէ հիշ պիր հիտտէթ էսէրի կէօրիւմէտիլի կիպի , ատալէ-թէ , մէյուսիլէթէ վէ ալղը ինթիգամտան միւթէվէլլիտ մէսէրրէթէ տէլալէթ իտէր պիր հալ աաթի մէվէուտ օլ-մայըպ , եալընըղ սատէ վէ ֆագաթ զայէթ պէօլլէք պիր քէտէր ալէամէթլէրի կէօրիւլիւյօր ըտը :

Պիր գաշ տագըգա գատար պօղուլաճագ տէրէճէտէ ահ ու ինին իթտի վէ կէօլ եաշլարը եանագլարընը գաթ-լատը : Պատէհու պօղուգ պիր սէտա իլէ չու սէօլլէրի սէօլլէտի :

— Էօլտիւ . . . էօլտիւ . . . տահա պու սապահ պու օտատա մէսուտանէ պիր սուրէթտէ իսթիրահաթ իթմէք-տէ իքէն , քէնտիսինի էօլտիւրտիւմ : Եիմտի արթըգ էօլ-միւշ տիւր , խըյանէթի վագըասընըն պէնճէ նէ էհէմմի-յէթի օլապիլիւր , ֆէնտիսինի էօլտիւրմէմէլի իտիմ . . . ֆիլ-հագըգա պէնի ալտաթմըշ ըտը . . . քէնտիսի կիպի էօլ-տիւրտիւլիւմ օ տէլիգանլըյը սէվիյօր ըտը . . . էվվէթ , սէվիյօր ըտը . . . չունքի պէն քէնտիմի անտէն տահա զի-սէվիյօր ըտը . . . Պէնիմ կիպի նիմ վահշի պիր պի-յատէ սէվտիրէմէտիմ : Պէնիմ կիպի նիմ վահշի պիր պի-յարէ նէ իլէ անըն գալպինի ճէլպ իտէպիլիւր իտի . . . նէ հագըղմ . . . նէ ճաղիպէմ վար ըտը : Պէնի սէվմէյօր ը-հագըղմ . . . նէ ճաղիպէմ վար ըտը : Պէնի սէվմէյօր ը-հագըղմ . . . ֆագաթ քէնտիսի տը . . . գապահաթ պէնտէ իտի . . . ֆագաթ քէնտիսի ուլուվիլը ճէնապ սահպի օլտըղընտան , պէնի տահա զի-յատէ պէտպալթ իթմէմէք իւղրէ գահրէն պէնի սէվի-յօր կիպի կէօրիւլիւր իտի . . . պէն իսէ պունըն իչուն քէն-տիսինի էօլտիւրտիւմ : Գապահաթը նէ իտի . . . հիւսնիւ

րիզասրյուպանա կէլմէմիշ մի իտի . . . խանէսինին գա.
բուսընը պանա աշմամըշ մը իտի . . . կիւնէրնէ քէնտի
եանընտա կէլիրմէ ըլիյիմէ միւսաատէ իթմէմիշ մի իտի .
Շիւպհէթիզ պէնի սէվմէք իսթէր իտի ֆագաթ սէվմէ-
մէտի . Պէն քէնտիսինի պիւթիւն դալպիւնէ սէվմէր իտիմ .
լաքին պէնիմ մուհապպէթիմ անըն գալպինէ յիֆայէթ
իտէն մուհապպէթիւրտէն տէյիլ իտի . . . քէնտիսինի պու-
նըն իշուն էօլտիւրմէմէլի իտիմ . ֆագաթ նաւըլ ըսա իւ-
զէրիմէ ճիննէթ կէլտի վէ ճինայէթի իյգա իթտիքտէն
սօնրա ըսլյատան ույանըր կիպի ույանտըմ . . . էյվա հքի
րույա տէյիլ իտի . . . քէնտիսինի էօլտիւրտիւմ . . .
հալ պու քի անըն եիւզիւնտէն նէ գատար սաատէթիւ-
րէ . Նէ գատար իւմիտէրէ . նէ գատար թէլէզզիւզաթա
նաիլ օլաւամ . . . քէնտիսի գալպիմի նէ գատար հըսսի-
յաթը ալիճէնապանէ իլէ տօլտուրմըշ ըտը . . . հիշ օլմազ-
սա պու եանըմտա քեար գալրըր ըտը . Ս . հ . պու խագինէ-
յի պէնտէն հիշ քիմէ ալամազ ըտը . . . պու հալ պանա
թէսէյիլ վէրմէլի իտի . . . լաքին պունլարը նիշուն տիւ-
շիւնիւյօրըմ . . . կէրէք քէնտիսինի վէ կէրէք օ աւէմի էօլ-
տիւրտիւմ . . . հէմ տէ ալազ ճատընա էօլտիւրտիւմ . . .
պիկիւնահ պիր հայվանը բարալայան գարլանա մախսուս
պիր վահշէթիւ հարէքէթ իթտիմ .

Պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք . Ճալմա եիւզիւնիւ քէտէրին-
տէն էրէրի իշինէ ալտը վէ կէպ կաշլարընը սիւէրէք .

— Քէնտիմի էօլտիւրէճէյիմի բէք ալէա պիւթիւրիմ . . .
ֆագաթ պէնիմ վէֆաթըմ անըն հայաթընը իյատէ իտէ-
մէյէճէք տիր . - տէտի .

Պատէհու քէմայը զահմէթիւ սյուդա գալգարագ .
Ֆարէնկանըն գանլը խանչէրինի գուշաղընտան չըգարտը
վէ գապգէսի իշինտէ պուլունտան զէհիր շիշէսինի չըգար-
տըգտան սօնրա . գանլը խանչէրի խալը իւզէրինէ աթտը-
ղընտան . խալընըն պազը պէյազ եէրլէրինտէ խաֆիֆ

գան լէքէլէրի բէյտա օտու . Պատէհու զէհիր շիշէսինի
թիթրէմէքտէ օլան էլինտէ սըգարագ .

— Էվվէթ . Էվվէթ . բէք էյի պիւթիւրիմ , քէնտիմի էօլ-
տիւրէճէյիմ . . . հէմ տէ էօլտիւրմէլիյիմ . . . գանա մու-
գապիլ գան լազըմ տըր . պէնիմ վէֆաթըմ անըն էօլիւ-
միւնիւն ինթիգամընը ալաճագ տըր . . . քէնտիսինի վուր-
տըղըմ զէման . . . նաւըլ օլտու տա խանչէրի ինթիգամ
պէնի տէ վուրմատը . . . պիւմէմ . . . ֆագաթ նիհայէթ
էօլտիւ . . . հէմ պէնիմ էթիւմ էօլտիւ . Պէրէքէթ վէրսին
քի գալպիմ նէտամէթ վէ քէնտիսի հագգընտա մուհապ-
պէթիւ մալամալ օլտըղըմտան . պուրայա կէլիպ էօլմէք
իսթէտիւմ . . . էվվէթ . պուրտտա . պու օտա տէրունինտէ
էօլմէյէ գարար վէրտիմ . - տէտի վէ եիւզիւնիւ էլլէրի
իշինէ ալարագ . եիւրէք բարալայաճագ պիր սէտա իլէ
էօլտիւ . . . էօլտիւ . . . տէյու հայզըրտը վէ պիր
գաշ քէրլէ - եր աճը ինլէտիքտէն սօնրա . մէթըն պիր
սէտա իլէ .

— Պէն տէ շար շարուգ էօլէճէյիմ . . . ֆագաթ իաւյը .
շար շարուգ տէյիլ . եապաշ եապաշ էօլմէք իսթէրիմ . Պու
զէհիրին թէէթիւրի երլտըրըմ կիպի սիւրաթըլը օլապիլիւր .
եապաշ եապաշ թէէսիր կէօթէրմէսի տէ գապիլ օլտըղը-
նը Ֆարէնկա պանա սէօյլէտի . Պունըն իւնն պիր գաշ
տամլա քիֆայէթ իտէր իմիշ . . . էօլէճէյիմտէն էմին օլ-
տըղըմ զէման . աղապը վիճտանիմին ազալաճազընը հըսս
իտիյօրըմ . Տիւն պէնտէն այրըլտըղը - ըրտտա էլիմի սըգ-
մըշ ըտը . . . հալ պու քի պու կիւն պէօյլէ պիր շէյ
մըշ ըտը . . . հալ պու քի պու կիւն պէօյլէ պիր շէյ
վուգու պուլաճազընը քիմ խաթըրա կէթիւրէպիլիւր ի-
տի .

Պու սէօզ իւզէրինէ Ճալմա շիշէյի տուտագլարընա
կէօթիւրտիւ վէ հապի օլտըղը սուտան պիր գաշ տամլա
իշտիքտէն սօնրա . Ապրիլէն գարեօլաւը եանընտաքի ֆիլ
տիշի մասա իւզէրինէ գօյարագ .

— Պու զէհիր աճը վէ եիւրէյի եագըճը տըր . . . չիմ տի էօլէճէյիմալն էմին իմ . . . Եհ շլմագսա պու օտանըն մէնգարէ վէ բայիհասըյլա պիր միւտտէթ տահա նէշէեապ օլապիլսէմ . . . էօլէճէյիմ սըրատա, պաշընը տա. յաթմըշ օլտըղը պու եաթագ իւզէրինէ պաշըմը գօյապիլսէմ . . . — տէտի վէ պատէհու գարեօլանըն եանընտա տիզ չէօքէրէք, շայըր շայըր եանմագտա օլան ալնընը եաթաղա տայաթտը :

Պու սըրատա համամ օտասընա աշըլան ֆիլ տիշի գարու եալմաշճա աշըլտը վէ Ատրիէն իշէրի կիրտի :

Կէնճ գըղ կիճէլիք թուալէթինի իքմալ իթտիքտէն սօնրա, խըտմէթճի գատընյարը պաշընտան սալմըշ ըտը :

Մէրգումէ՝ կէօղ գամաշտըրաճագ տէրէճէտէ պէ. յագ տիւլպէնտտէն մամուլ ուզուն պիր համամ էլպիսէ. սի կիյինմիշ իտի. ալթուն բէնկինտէքի սաշլարը, ալնընըն իքի եանընտան ուֆագ ուֆագ էօրկիւլէրէ այըրլմըշ վէ ճիւմլէսի պիրտէն պաշընըն արգասընտա իքի պէօյիք տէմէթ թէշքիլ իթմիշ օլտըղընտան, կիւզէլ չէհրէսինէ հայրէթէ շայան պիր թարալէթ պախշ իթմէքտէ իտի. գար կիպի պէյագ օլան թէնի՝ հէր ագշամ պիր գաշ տա. գըգա գատար կիրմէքտէ օլտըղը բայիհալը սու պանեօ. սընըն ըլըզըղընտան խաֆիֆճէ գըզարմըշ ըտը :

Ատրիէն ֆիլ տիշի գարույը աշարագ, պէյագ աթլաս բապուճ կիյինմիշ օլան շըպլագ վէ ուֆաճըգ այաղընը խալը իւզէրինէ գօյտըղը զէման, կէօղլէրի գամաշտըրա. ճագ տէրէճէտէ շաշալը պիր կիւզէլիք քէսպ իթմիշ իտի. կէօղլէրինտէ, ալնընտա վէ տուտաղընտա շաշաաի սաա. տէթ բարլայօր ըտը. զիրա սուրէթի իզտիվաճընա տաիր օլան պիլճիւմլէ միւշքիլաթ պէրթարաֆ օլմուշ վէ իքի կիւնէ գատար ճալմայա գալուշաճաղընը գարարաշտըր. մըշ ըտը. պինաէն ալէյհ կէլին օտասընըն մէնգարէսի

քէնտիսինի թարիֆի նագապիլ պիր կէվէթլիյէ տիւշար ի. տէր իտի :

Ֆիլ տիշի գարու աշըլտըգտան սօնրա, կէնճ գըղըն աթտըղը իլք ատըմլար խալընըն եուճուշագ թիւլիլ իւզէ. րինտէ օ պատար պէլլիսիզ օլմուշ ըտը ի, ճալմա ալնը. նը եաթաղա տայաթմըշ օլտըղը ճիհէթլէ, հիշ պիր շէյ տույմամըշ ըտը :

Լաքին պիրտէն պիրէ գուլաղընա պիր հայրէթ վէ տէհշէթ սէտասը կէլտիլինտէն, սաշընը գալտըրըպ ար. գասընա չէվիրտի :

Ատրիէն կէօղլէրի էօնիւնտէ տուրըյօր ըտը :

Կէնճ գըղ ճալմանըն պիր իմիտի չէհվէթճույանէ իլէ քէնտի օտասընա կիւմլ օլտըղը գաննընա զահիպ օլուպ, հիտտէթլէնմէքտէն զիյատէ միւքէտտէր օլարագ, պիր հա. րէքէթի մահճուպանէ իճրասըյլա շըպլագ կէօյսիւնիլ համ. մամ լիպասըյլա էօրթտիլ վէ ալէլ աճէլէ կէրի չէքիլ. տի :

Մէրգումէ շու հարէքէթի զայրը լայըգատան զիյա. տէսիլլէ ճէրիհատար օլարագ ճալմայը թէքտիլ իթմէյէ հաղըրլանըր իքէն, մէրգումըն խալը իւզէրինէ ֆըրլաթըպ աթմըշ օլտըղը խանշէր կէօղլէնէ իլիշտի : Մէրգումէ պու սիլահը կէօրիւնճէ վէ էլան տիզ չէօքմիւշ, էմէրինի իլէրիյէ տօյրու ուզաթմըշ վէ էթրաֆընտա պէյագ պիր տաիրէ կէօրիւլէն կէօղլէրինի շանագ շանագ աշմըշ օլտը. ղը հալտէ հարէքէթսիզ տուրմագտա օլան ճալմանըն չէհ. րէսինտէքի ասարը տէհշէթ վէ թէլայեիւրիլ ֆարգ ի. տինճէ, մէրգումըն պիր իմիտի չէհվէթլէ քէնտի օտա. սընա կէլմիշ օլտըղը զէհապը պիրտէն պիրէ մահվ ու զաիլ օլտու վէ ֆագաթ թարիֆի նագապիլ պիր խէվֆ ու տէհշէթ հըսս իտէրէք, բրէնսին եանընտան գաշաճագ եէրտէ, պիր գաշ ատըմ տահա եագլաշտը վէ էլիլէ խանշէրի կէօթթէրէրէք, հէյէճանը պիր սէտա իլէ :

— Նա'սըլ օլուպ տա պուրատա պուլունը յօրսընըզ, ազիդիմ . . . նէնի'զ վար . . . պու խանչէր նէ տիր . — տէյու սօրտու :

Ճալմա ճէվապ վերմէտի . Ատրիէնին օրատա պուլուն . մասընը էվվէլի էմլտէ զէհրին թէէսիրիյլէ ֆիքրինտէ հա . սըլ օլան բէրիշանըդ տան նէշէթ իթմիշ պիր խայալ զանն իթմիշ իտի . լաքին կէնճ զըղըն լաթիֆ սէտասը գուլա . զընա աքս իտինճէ . կէօզլէրի մէրգուճէնին կէօզլէրինէ թէսատի . ֆ իթտիյի զէման տաիմա հըսս իթտիյի էլէք . թրիգ սատէմէսի թէէսիրիյլէ եիւրէյի հօրայընճա վէ էնտիշէի ֆէվգ էլ ատէսիյլէ պէրապէր էլան սիւքիւնէթ . ի կէօրիւնէն օ կիւրէնկ վէ թարավէթի չէհրէյի թէմաշա իտինճէ . կէօրտիւյիւ չէյին խայալ տէյիլ . պիղզաթ մատ . մուազէլ տը Գսրտօվիլ օլտըղընը անլատը :

Պէտպախթ տէլիգանը Ատրիէնին նա'սըլ օլուպ տա տիրիլմիշ օլտըղընը անլայամամագլա պէրապէր . մէրգու . մէնին վէֆաթ իթմէմիշ օլտըղընա դաթիյէն գանաաթ հա . սըլ իտէրէք . չէհրէսի թէպէտտիւլ իթտի . եիւզիւնիւն սօլղուն ալթուլն ընկի եէնիտէն ճանլանտը վէ զըղարտը . կէօզլէրի ազապը վիճտանիսինտէն նաշի ագան եաշլար ի . լէ տօնուզլանմըշ իքէն . քէսկին պիր շաշաա իյէ զըյալան . տը . էլ հասըլ . պիր ազ էվվէլ մէյուտաւէ պիր սուրէթ . աէ պուրուշմուշ օլան չէհրէսի' մէճնունանէ պիր մէհր . ըթին պիւթիւն ալալմինի իրայէ իթմէյէ պաշլատը :

Մէրգուճ էլան տիղ չէհրէսի' օլտըղը հալտէ Ատրի . էնէ աօղուլ իլէրիյէյէրէք վէ թիթրէմէքտէ օլան էլլէրի . նի մէրգուճէյէ ուզաթարագ . պիր սէօղ սէօյլէյէմէյէ . ճէք տէրէճէտէ հէյէճանա կէլմիշ օլտըղը հալտէ . անը օ . գատար հայրէթ . օ . գատար մուհապպէթ վէ պէրհայաթ պուլունմասընտան տօլայը . օ . գատար էսէրի շիւքրան իյէ թէմաշա իթմէյէ պաշլատը բի . կէնճ զըզ պու թաթը պագըընն թէէսիրիյլէ քէնտիսի տէ հարէքէթսիզ պիր

հալտէ տուրարագ . եիւրէյինն աճէլէ աճէլէ շարբա . սընտան վէ վիւճուտինին տէրինտէն տէրինէ թիթրիմէսին . տէն մէյտանտա տէհշէթի պիր էսրար մէվճուտ օլտըղընը հըսս իթտի :

Նիհայէթ ճալմա էլլէրի' եէքտիկէրինէ գալուշտու . րուպ . թալրիֆի նազապիլ պիր սէտա իլէ .

— Սէն էօլմէմիշսին հա . . . — տէյու նիտա իթտի :

Ատրիէն . — (Տէհշէթլէ .) էպմիշ մի . . . նէ տէմէք իսթէյօրսընըզ . . .

Ճալմա . - Էօլտիւրտիւյիմ գատըն սէն տէյիլ իտին ,
սէն տէյիլ սին . . . Ալլահ քէրիմ վէ ատիլ տիր . . .

Պէտպախիմ տէլիգանլը մէճնուածէ պիր մէսէրրէթլէ
պու սէօղլէրի սէօղլէտիյի սըրատա, խաթաէն էօլտիւրմիւշ
օլտըղը պիշարէյի ունուտըյօր ըտը .

Մատմուաղէլ տը Գարտօվիլ իսէ կիթտիքճէ տահա
զիյատէ տիւշարը տէհշէթ օլարագ , խալը իւզէրինտէքի
խանշերէ եէնիտէն աթֆը նազար իյլէտի վէ ճալմանըն ի-
ֆատաթընը թէէեիտ իտէճէք սուրէթտէ գանլը օլտըղը-
նը եալլընը օ վագթ կէօրէրէք .

— Սիզ ատէմ մի էօլտիւրտիւնիւզ , Ճալմա . . սիզ
ատէմ էօլտիւրտիւնիւզ հա . . . ահ , եա Բապպի . .
նէ՛ սէօղլէյօր . . չըլտըրաճաղըմ կէլիյօր . - տէյու հայ-
գըրտը .

Ճալմա . - (Թիթրէք պիր սէտա իլէ .) Սէն հայաթ-
տա սըն . . . սէնի կէօրիյօրըմ . . իշթէ օրատա տուրու-
յօրսըն . . . սէնի եինէ էվլէլլի կիպի կիւզէլ վէ սատա-
գաթլը պուլույօրըմ . . . սէն տէյիլ իտին . . . օհ , խայր ,
սէն օլմուշ օլսայըտըն , պիր ազ էվլէլ սէօղլէտիյիմ վէճհ-
լէ , պու խանշերիմ սէնի էօլտիւրէճէք եէրտէ պէնի թէ-
լէթ իտէր իտի .

Ատրիէն . - (Ճալմանըն չու իֆատէի նակէհանիսինտէն
տօյայը ատէթա ազլընը զայպ իտէրէք վէ տէհշէթլէ էլ-
լէրինի պիր պիրինէ գափուշտըրարագ .) Էօլտիւրտիւնիւզ
հա . . . լաքին նիչուն էօլտիւրտիւնիւզ . . . քիմի էօլտիւր-
տիւնիւզ .

Ճալմա . - Պէն պիլիւր միյիմ . . . սանա պէնգէր պիր
գատըն իլէ աշըղըն զանն իթտիյիմ պիր տէլիգանլըյը . . .
լաքին օ պիր խայալ . . . տէհշէթլի պիր բույա իտի . . .
զիրա սէն հայաթտա սըն . . . իշթէ գարչըմտա տուրու-
յօրսըն .

Պիչարէ Հինտլի մէսէրրէթլինսէն հէօնքիւր հէօնքիւր

աղաքացի առաջատար : Ատրիէն իսկ պիտի թաղը տէճէթ-
լէ խանչերի կէսթէրէրէք :

— Գիր ըստ մի . . . լաքին պու պիր ըստ տէյիլ
տիր . . . պու խանչերին իւզերինտէ գան վար տըր . . . :

Ճալմա . - Էվվէթ . . . սէնի էօլտիւրտիւշ օլտըղըմը
գանն իտէրէք , ղէհիր իշկէք իւզրէ պու խանչերի պէն օ-
րայա աթտըմ . . . :

Ատրիէն . - (Թիթրէյէրէք .) Զէհիր մի . . . նաւըլ
զէհիր . . . :

Ճալմա . - Սէնի էօլտիւրտիւմ գանն իտիյօր ըտըմ . . .
սէպէպլէ պուրայա էօլմէյէ կէլտիմ :

Ատրիէն . - Էօլմէք մի . . . նաւըլ էօլմէք . . . Եա-
րապպի . . . նէ իշուն էօլմէյի . . . քիմ էօլէճէք . . . :

Ճալմա . - (Թարիֆի նագապիլ պիր լէթաֆէթլէ .)
Լաքին պէն էօլէճէյիմ . . . սէնի էօլտիւրտիւմ գանն իթ-
տիյիմ ճիհէթլէ , քէնտիմի ղէհիրլէտիմ :

Ատրիէն . - (Էօլիւ կիպի սաք սարը քէսիլէրէք) Սէն
մի . . . սէն մի . . . :

Ճալմա . - Էվվէթ . . . :

Ատրիէն . - Խալլը, տօղրու սէօյլէմէյօրսըն :

Ճալմա . - Ինանմագսան իշթէ պագ :

Գու սէօգիւ սէօյլէյէրէք , շինտի պաշընը գարեօլա
Եանընտաքի ֆիլ տիյի մասայա տօղրու չէվիրտի վէ իւզէ-
րինտէքի պիլլօր շիշէյի կէսթէրտի :

Ատրիէն ֆիրրտէն տահա սիւրաթլը պիր հարէքէթ-
լէ , մասանըն Եանընա գօշտու վէ շիշէյի ալլոք քէմայը
իշթիյաղլա տուտագյարընա կէսթիւրտիւ :

Ճալմա օվագթա գատար տիգ չէթթիւշ օլտըղը հալ-
տէ , Ատրիէնին շու հարէքէթի նակէհանէսինի կէօրիւնճէ
պիր ափագէի տէճէթ սալտրտը վէ պիր սրչրայըշտա կէնճ
զըղըն Եանընա վարարագ աղղընա տայաթմըշ օլտըղը ղէ-
հիր շիշէսինի չէթթի ալտը :

Ատրիէն իսկ մուշտֆէրանէ պիտի թափուի ինչ .

— Զարար եօզ . . . պէն տէ սէնին գատար ի տիմ .
տէտի :

Օտա տէրունին տէ պիտի տազըզ աճրգ տէհշէթի պիտի
սիքիթ հիւքմֆէրմա օյտու :

Ատրիէն վէ ճալմա հարէրէթսիզ վէ գօրդագճա պիտի
հալտէ եէքտիկէրինն պազըշտրլար :

Գու մաթէմնար սիւրիւթիւ եինէ իւք տէֆա Ատրիէն
զաթ իթտի վէ գըսըզ սէտասընա մէթսնէթ վէրմէյէ
շալըշարազ :

— Ուէր էյի . . . պուրատա իսթիզրապա շայան պիտի
շէյ եօզ . . . սէն ատէմ էօքոիւրսիւն . . . ճինայէթինին
ճէզասընը էօլիւմլէ շէքմէք իսթէտին . . . ատալէթ պէօյ.
լէ իճապ իտէր իտի . . . պէն տէ սէնտէն սօնրա եաշա.
մազ իսթէմլմ . . . պուշտան թապիթ պիտի շէյ եօզ տրր . . .
պանա նիշուն պէօլէ պազըյօրսըն . . . պու գէհիւրէք
աճր տրր . . . տուտազլարըմը եազըյօր . . . թէէ-իւր
շարուզ մը տրր . . . սէօլէ ազիզիմ ճալմա :

Քրէնս ճէվապ վէրմէտի վէ պիւթիւն վիւճուտըյա
թիթրէյէրէք , էլլէրիփաշէրիննէ պազար :

Ֆարէնկանըն սէօղիւ տօղրու չրգմիշ րտր . զիրա կէն
Հինտլինին ճիւտը թըրնազլարը մաիյէշմէյէ պաշլամիշ
րտր . . . Էօլիւմ ատէթա հըսս իտիյմէյէճէք տէրէճէտէ
վէ ֆագաթ էմնիյլթի պիտի սուրէթտէ եազլաշըյօր րտր :

Ճալմա Ատրիէնին տախի էօլմէք րատտէսինտէ պու.
լընտըղընը տիւշիւնէրէք մէյուս օյտու վէ ճէսարէթինին
մահվ աւազընը հըսս իթտի . ուզուն պիտի ահ չէյտիքտէն
սօնրա , եիւղիւնիւ էլլէրի իշինէ տլտը , տիզլէրինին պազը
շէօղիւլէրէք թիթրէտի վէ րէնտիսի տէ եանընտաքի եա.
թազ իւզէրինն տիւշիւպ գալտր :

Ատրիէն իսկ ճալմանըն ալազլարը ալթընտա տիզ
շէօղէրէք .

— Իհիւզիւնիւ պէնտէն սազլայօրսըն . էօլիւմի պու
գատար շարուգ մը գուճազլայօրսըն . . . — տէյիպ , Հինտ-
լինին էլլէրինի աշաղը շէրտի վէ հայրան հայրան եիւզիւ-
նէ պագմաղա պաշլատը :

Պիշարէ տէլիգանլը շէհրէսի եաշլարա պիւրիւնմիւշ
օլտըղը հալտէ :

— Խայր . . . տահա էօլիւմ եօզ տըր . . . պու զէ-
հիր եաւաշ եաւաշ էօլտիւրիւր . — տէտի :

Ատրիէն թարիֆի նագապիլ պիր մէսէրրէթլէ « Սա-
հի՛ն մի . . . » տէյու հայգըրտըգտան սօնրա , քէմալը
մուհապպէթլէ ճալմանըն Քլլէրինի էօրէրէք :

— Սատամ քի պու զէհիր եաւաշ ետաւաշ էօլտիւրիւ-
յօր , « հալտէ նիշուն աղլայօրսըն . — տէտի :

Ճալմա . — (Եիւրէք բարալայաճազ պիր սէտա իլէ .)
Եա սէ՛ն . . . եա սէ՛ն . . . :

Ատրիէն . — Պէնի տիւշիւնմէ . . . սէն ատէմ էօլտիւր-
տիւն . . . ճինայէթինին ճէզաւընը պիրլիքտէ շէրէճէյիզ . . .
վուգուը հալի պիլմէյօրըմ . . . լաքին մուհապպէթիմիզ
նամընա եէմին իտէրիմ քի , սէն ֆէնալըգ իթմէք իշուն
պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլոււնմալըշսըն տըր . . . պու
իշտէ մութլագ տէհշէթլի պիր էսրար վար տրր :

Ճալմա . — Հագրգաթընա ինանմաղա մէճպուր պու-
լընտըղըմ պիր պէհանէ իլէ , Ֆարէնկա պէնի պիր խանէ-
յէ կէօթիւրտիւ . օրատա սէնին պէնի ալտաթմագտա օլ-
տըղիւն « էօյլէտի . . . իպթիտա պէն ինանմատըմ , լաքին
պիլմէմ նէ կիպի պիր ճիննէթէ տիւշար օլարագ , պիր ազ
սօնրա եարը գարանլըգ արասընտա սէնի կէօրտիւմ . . . :

Ատրիէն . — Պէնի՛ մի . . . :

Ճալմա . — Խայր , սէն տէյիլ իտին . . . սէնին կիպի
կիլինմիշ պիր գատըն ըտը . . . պու գատըն սանա օ՛ գա-
տար պէնղէյօր ըտը քի , զի՛նիմին բէրիշանլըղը էսնասըն-
տա պու խայալա ինանտըմ . . . նիհայէթ պիր ատէմ կէլտի ,

սէն անըն իսթիգպայինէ գօշտուն... օ զէման պէն տէ հիտտէթիմտէն չըլտըրաճագ հայէ հէյերէք, էվիէլա գա. տընը վէ սօնրա տա օ ատէմի վուրտում... իքիսինին տէ եէրէ տիւշտիւքլէրինի կէօրտիւմ... սօնրա տա քէնտիմի էօլտիւրմէք իւզրէ պուրայա կէլտիմ... վէ սէնի հայաթ. տա պուլտում... ֆագաթ էօլիւմիւնէ սէպէպ օլտում... օհ, ֆէլաքէթ... ֆէլաքէթ... սէն պէնիմ էլիմէ էօլէ. ճէք իմիշսին հա... :

Ճալմա մէթանէթի գալպիյէ պէրապէր, քիւյիւ պիր չօճուզ կիպի եէնիտէն աճը աճը աղլամաղա պաշ. լատը :

Ատրիէն պու մէյուսիյէթի աշըգանէյի կէօրիւնճէ, աշգ ու մուհապպէթ խուսուսընտա եալընըզ գատընպա. րա մախսուս օլան պիր ճէսարէթի խարիգ. իւլ ատէ իյէ ճալմայա թէսէյի վէրմէքտէն պաշգա պիր շէյ տիւշիւն. մէտի, Բրէնսին պալէատէքի սէօզլէրի իւզէրինէ ալէյհ. լէրինտէ գուրուլըշ օլան ֆէսատ տօլապընը տէրհալ քէշֆի իտէրէք, եիւզիւնտէ էօյլէ պիր ճալմա մուհապպէթ վէ սաատէթ բարլատը քի, կէնճ Հինտլի հայրան հայրան մէրգումէյէ պագարագ, պիր սաղըգաճըզ չըլտըրաճագ օլտըղընտան գօրգտու, Ատրիէն իսէ շաշաատար պիր շէհրէ իյէ տէտի քի :

— Արթըզ աղլամա, սէվկիլի նիշանլըմ... արթըզ աղլամա, պիլաքս մէսէրրէթ վէ մուհապպէթլէ թէպէս. սիւմ էթ... խալը, խալը... պիզիմ ալազ տիւշմէնլէ. րիմիզ ղալէպէ իթմէյէնէլէր տիր :

Ճալմա. — Նէ սէօյլէյօրսըն, Ատրիէն :

Ատրիէն. — Տիւշմէնլէրիմիզ պիզի պէտպալթ կէօր. մէք իսթէրլէր իտի... քէնտիլէրինի աճըյալըմ... պի. զիմ սաատէթիմիզ պիւթիւն ալէմին նագարը հաստիմէ ճէլպ իտէճէք տիր :

Ճալմա. — Ատրիէն... ագլընը պաշընա թօրլա :

Ատրիէն. — Պէնիմ ագլըմ պաշըմտա տրր... էվիէթ. ագլըմ պաշըմտա տրր... պէնի տիւշլէ, մէյէյիմ... շիւմ. տի հէր շէյի անլայօրըմ, Օ ալազլար աւանտ տու ղազ գուրտուլար, սէն տէ պիյմէյէրէք պու տու զաղա տիւշ. տիւն վէ օ իքի պիշարէյի էօլտիւրտիւն, Պու մէմէքէթ. տէ իսէ ատամ էօլտիւրմէք եա պէտնամ օյմապ վէ եա. խօտ գաթլկեհա չըգմագ տէմէք տիր... վէ եարրն... պէլքի տէ պու կիճէ հապսխանէյէ աթրլաճագ տրն, Պի. նաէն ալէյհ տիւշմէնլէրիմիզ քէնտի քէնտիլէրինէ շէօյլէ սէօյլէմիշլէր տիր, Է Բրէնս ճալմա կիպի սլիր աւանտ պէտ. նամ օյմաղա վէ եա գաթլկեհա չըգմաղա պէքլէմէզ, քէնտիսինի թէլէֆ իտէր... Ատրիէն տր Գարտօվի կիպի պիր գատըն տալի սէվտիլինին պէտնամլըղընը վէ եա էօ. լիւմիւնիւ կէօրտիւքտէն սօնրա արթըզ եաշայամազ... եա քէնտիսինի թէլէֆ իտէր վէ եախօտ մէյուսիյէթին. տէն էօլիւր... վէյ հասրլ ճալմա տա, Ատրիէն տէ սէհ. շէթլի պիր սաւրէթտէ մահվ օլուսլ կիտէրլէր վէ էօթէ. տէն պէրու արզու իթտիլիմիզ օ ճէսիմ միրաս տալի պի. ղէ գալըր... :

Ճալմա. — Լաքին սէնին կիպի կիւզէլ վէ պիկիւնահ պիր գըզըղազ իշուն էօլիւմ բէք տէհէթլի տիր... տէ. մէք քի պու ճանավարլար ղալէպէ իտէճէքլէր... տէտիր. լէրի տօղրու չըգաճագ տրր :

Ատրիէն. — Խալը, եալան չըգաճագ տրր... պիզիմ էօլիւմիւմիւզ իլահի վէ աշըգանէ պիր շէյ օլաճագ տրր... զիրա պու զէհրին եալաշ եալաշ էօլտիւրէճէյինի թէէ. մին իտիյօրսըն... պէն իսէ սէնի րուհըմ կիպի սէվէրիմ, ազիզիմ ճալմա... :

Ատրիէն պու սէօզլէրի ալազ վէ թիթլէք պիր ճէտա իլէ սէօյլէյէրէք, ճալմանըն տիզլէրինէ աղլամազ եալը. նա օ՝ գատար եագլաշմըշ ըտը քի, ճալմա կէնճ գըզըն

հարարէթի նէֆէսինն եանագլարընը օխշատըղընը հըսս իթտի :

Կէնճ Հինտլի՝ արայրգ գալան տուտագլարը կիթտիք-
ճէ բարլագ պիր բէմպէլիք քէսպ իթմիշ օլան Ատրիէնին
աթէշնաք կէօզլէրինի կէօրիւնճէ պիրտէն պիրէ թիթրէ-
տի , գալպինտէ ազիմ պիր նէշէ հասըլ օլտու վէ կէնճիք
վէ մուհապպէթլէ գարըշըգ օլան գանը տամարլարընտա
ճէվէլանէ պաշլատր . կէրէք մէյուսիյէթինի վէ կէրէք
քէնտիսինտէ վէ Ատրիէնտէ հէնուզ պիր հարարէթլէ ա-
սարընը կէօսթէրէն էճէլին գարիպ օլտըղընը ունութտը ,
Քէնտիսինն տէ եիւզիւ Ատրիէնին եիւզիւ կիպի խայալի
պիր կիւզէլլիք քէսպ իթմիշ իտի : Ատրիէն իսէ պիր շէվզի
աշըգանէ իլէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի :

— Էյ պէնիմ սէվտիյիմ . . . Էյ զէվճի միւհթէրէմիմ ,
նէ գատար կիւզէլ սին . . . կէօզլէրինի . . . ալնընը . . . պօյ-
նընը . . . տուտագլարընը . . . նէ գատար սէվէրիմ : Տիլ-
րուպա շէհրէնին վէ լէթաֆէթի աթվարընըն խաթըրէսի
գաշ տէֆալար ազլըմը բէրիշան իթմիշ տիր . . . սէնին մա-
լին օլաճաղըմ , էվվէթ , պիւս պիւթիւն սէնին մալին օլա-
ճաղըմ . . . պու իլահի տագըգանըն վիւրուտինէ ինթիզա-
րէն , գաշ տէֆալար ճէսարէթիմին կէվշէտիյինի հըսս իթ-
միշիմ տիր . . . իշթէ կէօրիւյօրսըն եա . . . պիզիմ եէքտի-
կէրէ գավուշմամըզը վէ հուզուզաթը մանէվիյէմիզճէ հիշ
պիր շէյ էքսիք գալմամասընը ձէնապը Հագգ տախի ար-
զու իտիյօր . . . զիրա իքի կիւնէ գատար իզտիվաճըմըզը
թագտիս վէ թէէեիտ իտէճէք օլան միւհթէրէմ րուհա-
նի տահա պու սապահ իքիմիզ նամընա օլարագ պէնտէն
գրալլարա լայըգ պիր մէպլաղ ալտը քի , պու մէպլաղ
բէք չօգ պէտպախթլարըն գալպինի սէվինտիրէճէք տիր ,
Շու հալտէ թէէսսիւֆ իտէճէք նէ՞ վար , մէլէյիմ : Պիզիմ
րուհլարըմըզ պուսէլէրիմիզին շաշաասը արասընա գարը-
շաճագ վէ մէնպար մուհապպէթ օլան ձէնապը ազիմիւշ-

շան հազրէթլէրի հուզուրընա չըգաճագ տըր :

— Ատրիէ

— Ճալմա

.

Դարեօլանըն ինճէ վէ շէֆֆաֆ բէրտէլէրի աչաղը է-
նէրէք , շու կէլին վէ էճէլ եաթաղընը պուլութ կիպի
ետթըր իթտիլէր :

Էվվէթ , էճէլ եաթաղը տէտիք . զիրա իբի սաաթ
սունրա , Ատրիէն վէ Ճալմա հազըրգաթէն աչըգանէ պիր
ճան շէքիշմէսի արասընտա , թէսլիմի ըուհ իթտիլէր :

62

Պ Ի Ր Տ Ո Ւ Է Լ Լ Օ

Ատրիէն վէ Ճալմա մայիսին օթուզընտա էօլմիւշլէր
իտի :

Աթիտէյի վազըա իսէ՝ մայիսին օթուզ պիրինճի կիւ-
նիւ , եանի Մարիոս Րէննըբոնըն վարիսլէրինին սօն տէֆա
օլարագ իճթիմա իտէճէքլէրի կիւնտէն պիր կիւն էվվէլ
ճէրէյան իտիյօր ըտր :

Վաթիբար սօգաղընտաքի ժէզիլիթ բարազլարը միւ-
աաֆիրիսանէսինտէ էվվէլճէ Մ. Հարտինին իգամէթ իթմիշ
օլտըղը տաիրէնին շէքլ աւ սուրէթի հէնուզ խաթըրլարտա
օլմագ կէրէք տիր . պու գարանլըգ վէ թէնհա տաիրէնին
սօնընճը օտասը՝ բօրսուզ աղաճլարընը հավի վէ Էթրաֆը
եիւքսէք տիվարլար իլէ մուհաթ օլան քիւշիք վէ հիւզ-

նէնկիդ պիտի պաղչէյէ նաղար ըտը : Պու թէնհա օտայա վասըլ օյմագ իւղըէ իքի պէոյիւք օտատան կէշմէք լաղըմ կէլիր իտի յի : պուշլարըն գարուլարը գարանտըգտան սօնրա , խարիճլէ հէր տիւրլիւ իսթիլաթ քէսիլիր վէ սէս սէտա տախի արթըգ իշիտիլմէդ օյուր ըտը :

Շու թափսիլաթը վէրտիքտէն սօնրա , հիքեայէմիդի տէվամ իտէլիմ :

Իւշ տէօրթ կիւնտէն պէրու արքայ տ'էկրինեի պու տախիէտէ իպաւէթ իթմէքտէ իտի : պսւրասընը քէնտիսի ինթիխապ իթմէմիշ իտի : անճագ Բօտէնին թէշվիդի իւղէրինէ վէքիլսարճ ըահիպին քէնտիսինէ կէօսթէրմիշ օլտըղը պաղը մագպուլ պէհանէլէր իլէ օրասընը իգամէթ կեհան իթթիխաղ իթմէյէ մէճպուլ օլմուշ ըտը :

Վաղթ թախմինէն էօյլէ իտի :

Արքայ տ'էկրինեի պաղչէյէ նաղըր օլան ճամլը գարունըն եանընտա պիւր գօլթուլ սանտալիէսի իւղէրինտէ օթուլմուշ օյուպ , էլինէ տէ օ սապահի զաղէթալարտան պիլինի թութիշ օլտըղը հալտէ , Բարիս հավատիսի արասընտա աթիտէքի սաթըրլարը օգոյօր ըտը :

« Ոգշամըն սաաթ օն պիլի . - Տէհէթլի պիւր վագըա Բիշիէօ մահալլէսի սաքինլէրինի տէհէթէ տիւշար իյլէտի : կէնճ պիւր զըղ իլէ տէլիգանլը պիւր սէնսաթքեար հաղգընտա միւտհիշ պիւր ճինայէթ իյղ իտիլտի : կէնճ զըղ պիւր խանչէր տարպէսիլլէ տէրհալ վէֆաթ իթտի իսէ տէ , սէնսաթքեարըն հայտթը գուրթարըլաճաղը մէմուշ օյուշըյօր : Պու ճինայէթին զըոգանճըղտան իլէրի կէլմիշ օլտըղը զանն օյուշըյօր : Ոհմուրլինի ատլիլէ թահ-գիդաթը լաղըմէյէ իպթիտար իթտիլէր : Պու պապտէքի թափսիլաթ վէ թէֆէրրուաթ եարընքի նիւսխէմիդտէ տէրճ օյուշաճագ տըր :

Արքայ տ'էկրինեի պու էսպլէրի օգուտըգտան սօնրա , զաղէթայր մասանըն իւղէրինէ գօյտու վէ պատէհու

տէրին տէրին միւլահազայա պաշլատը : Մէրգում Բօտէնի տիւշիւնէրէք , աճը պիր հասէտլէ քէնտի քէնտինէ տէտի քի .

— Գա ինանըլմայաճագ շէյ տիր . . . իշթէ թէսավ-
ժուր իթտիյի մագսատա նաիլ օլտու . . . քէշֆիյաթընըն
հէման հիշ պիրիսի եալան չրգմատը . . . Բէննըբոն ֆա-
միլեասը ազասը էյի վէ եա քէօթի մէյլիյաթըյլա մահվ
օլուպ կիթտի . . . պուշարը քէնտիսի քէմայը մէհարէթ-
լէ իտարէ իտէպիլտի . . . նէ՛ տէմիշ իտի իսէ , էօյլէ տէ
օլտու : (Հասէտքեարանէ պիր թէպէսսիւմլէ .) Օհ , ի-
թիլաֆ իտէրիմ քի Բօտէն գուրնազ , սապըլըլը , զայրէթ-
լի վէ ինատճը պիր ատէմ տիր . . . նատիր պուլուշուր
պիր զէքեավէթի վար տըր . . . Գուշտան պիր գաշ այ
մուգատտէմ , պէնիմ էմիմ թահթընտա հագիր վէ աղ-
գը բէք պիր մէմուր կիպի սըրը քեաթիպլիք մէմուրիյէթի-
նի իյֆա իթտիյի սըրատա , անըն բէք չօգ զէմանտան
պէրու քիւսթախանէ վէ դայէթ պէօյիւք պիր չան ու
շէօհրէթ խայալլընտա պուլուշտըղընը , բաբալըգ քիւրսի-
նէ գատար կէօգ տիլմէյէ ճէսարէթ իթտիյինի վէ ա-
զըլտարա հայրէթ վէրէճէք պիր մէհարէթլէ թէրթիպ իթ-
տիյի էնթրիդալար վէ գարտինալլար մէճլիսի ազասընը
րիշվէթլէ գաշտըլմասը սայէսինտէ պու պապտէքի թէ-
սավվուրը ազլա զայրը մուվաֆըգ պիր շէյ օլմա-աղընը
վէ հաթթա պու թէշիքէլի ատէմին էլ ալթընտան գուր-
տըղը ֆէսատ տօլապլարը՝ պու քէրրէ խապէր ալտըղըմ
վէճհէ թէտգիգ վէ թէճէսսիւս իտիլմէմիշ օլսա , պու
արղուսը պէլքի տէ չօգ կէշմէտէն վիւճուտ պուլաճաղընը
պիրիսի պանա սէպլէմիշ օլսայըտը , քիմ ինանըր ըտը ,
(Իսթիհզաքեարանէ վէ մուգաֆֆէրանէ պիր թավը իլէ
կիւլիւմէյէրէք .) Ահ , մուրտար իսթիյար , պէշինճի
Սեքստոսըն օյնատըղը օյուներ օյնամագ իթէյօրսըն հա ,
հաթթա պու քիւսթախանէ խայալ իլէ տէ իքթիֆա իթ-

մէյերէք, բաբա օլտըղըն դէման, պիղիմ ճէմիյէթիմիզի
թարուամար իթմէք վէ պաթըրմագ իսթէյօրսըն հա՛, Ա՛հ,
պիզ սէնին իշուն վասըթատան պաշղա պիր շէյ տէյիւ
իմիյիզ, էօյլէ՛ մի . . . սէն պէնի գուվվէթսիզ պըրագ-
տըն, իթիպարտան տիւշիւրտիւն . . . լաքին սապը էթ,
սապը էթ, ինթիզամ կիւնիւ եագլաշըյօր . . . բէտէրի
ուսուլիմիզին ֆիքրի նէ՛ օլտըղընը եսլընըզ պէն պիլիրիմ,
սըրը քեաթիպին օլմագ իւզրէ Բօմատան կէօնտէրիւմիշ
օլան րահիպ Գապոշիին պիլէ պուշտան պիսապէր տիր,
Արթըզ Բօտէնին պաթըր պէնիմ էլիմտէ տիր, Գէնաթիսի
պաշընա նէ՛ կէլէճէյինի պիլմէզ, Յիւ հաղըգա ֆէվզ էլ
ատէ պիր մէհալ էթլէ իտարէ իթմիշ օլտըղը պու Բէննը-
բոն մէսէլէսինտէ պիղի պօշա չըգարտը վէ եալընըզ քէն-
տի մէնֆաաթը իշուն չալըշտը տէյու զանն իտիյօր, լա-
քըն եարըն . . .

Արքայ տ'էկրինեինին միւլահազաթը պիրտէն պիրէ
մուշգաթի օլտու, զիրա պուլընտըղը օտանըն խարիճին
տէքի օտալարըն արգա արգայա աշըլտըղընը իշիթտի,
Օտասընա քիմ կիրմէքտէ օլտըղընը կէօրմէք իւզրէ պա-
շըլ շէվիրտիյի սըրասա, գաբու պիրտէն պիրէ աշըլտը
վէ աբբայ տ'էկրինեի գըպ գըրմըղը քէսիտի,

Մարէշալ Սիմոն տիմ տիք գարշըսընտա տուրույօր
ըտը,

Մարէշալըն արգասընտա, նիմ գարանըզ իշինտէ
տախի Բօտէնին սօլղուն չէհրէսինի միւլահալտէ իշէտի,
Բօտէն իսէ աբբայ տ'էկրինեի իւզէրինէ շէյթանի պիր նա-
զար տիթ իթտիրտէն սօնրա, պիրտէն պիրէ զայպ օլ-
տու, գաբու գաբանտը վէ աբբայ տ'էկրինեի իլէ մարէ-
շալ Սիմոն եալընըզ գալտըլար,

Բօզ վէ Գլանշըն բէտէրի ատէթա թանըլմազ պիր
հալէ կէլմիշ իտի, քիւլ րէնկինտէքի սաշլարը պիւս պիւ-
թիւն պէյազլանմըշ ըտը, սօլղուն, տօնուզ վէ գուրու

եանագլարը պիր գաշ կիւնտէն պէրու թրաշ իտիլմէմիշ
օլտըղընտան, չէհրէսինին էթրաֆընտա սըգ պիր սագալ
հասըլ օլմուշ ըտը, չուգուրա պաթմըշ վէ գըղարմըշ օ-
լան կէօղլէրի սէրթ վէ վահշիյանէ պիր հալ քէսպ իթմիշ
իտի, Պիշարէ ատէմ էնլի պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օ-
լուպ, սիյահ գրավաթը անհագ պօյընըն էթրաֆընտա
պաղլանմըշ ըտը,

Բօտէն տըշարը չըգտըղը զէման, կիւյա տըգգաթ-
սըզլըգ սէմէրէսի օլարագ օտանըն գաբուսընը իքի տէֆա
քիլիտիւմիշ իտի,

Մարէշալ ժէղիւ իթ իլէ պէրապէր եալընըզ գալընճա,
մանթօսընը ուսուլարընտան աշաղը աթտը վէ օ հալտէ
աբբայ տ'էկրինեի գուշագ կիպի պէլինէ պաղլանմըշ օլան
պիր իբէք մէնտիլտէն իքի ատէտ չըպլագ գըլըճ ասըլմըշ
օլտըղընը կէօրտիւ,

Պուշըն իւզէրինէ մէրգու՛մ հէր շէյի անլատը, Խայ-
լը միւտտէթ էվվէլ մարէշալ Սիմոն եիւզիւնէ պիր թօգաթ
վուրաճագ օլուրսա նէ՛ եօլտա հարէքէթ իտէճէյինի Բօ-
տէնին քէնտիսինէ պիր գաշ տէֆալար սօրմըշ օլտըղընը
տէրխաթըր իլլէտի,

Արթըզ շիւպհէսի գալմատը, Բօտէնին պաթըր քէն-
տի էլինտէ զանն իթտիյի հալտէ, անըն եէնի պիր պու-
շընա հէտէֆ օլմուշ վէ տէհշէթլի պիր տուզազա տիւշ-
միւշ իտի, զիրա խարիճտէքի օտալարըն գաբուլարը գա-
բալը օլտըղընտան վէ պաղլէնին եիւքսէք տիվարլարը տա
պիր թագըմ պօշ արաալարա նագըր իտույինտէն, իմտա-
տընա ատէմ չաղըրսա տախի սէսինի իշիթտիրէմէյէճէյի-
նի պիլիր իտի, Մուվաֆըզը հագրգաթ օլարագ զիհննէ
պիր ֆիքլ կէլմէքլէ, Բօտէնին Բօմա իլէ օլան մալսապէ-
րաթը վէ ֆէրասէթի խարիգ իւլ ատէսի սալէսինտէ պախ-
թը պիւս պիւթիւն աբբայ տ'էկրինեինին էլինտէ օլտըղընը
անլայարագ անը մարէշալ Սիմոնըն բէնշէի ինթիգամընա

Մարէշալ. - (Ժեզիւիթին սէօղիւնիւ քէսէրէք.) Էվ-վէթ, պէնիմ տէ սիգի էօլտիւրմէքլիյիմ լազըմ կէլիօր... սիգ ատավէթինիզ սէպէպիյլէ զէվճէմին յէֆաթ իթտիյի մէնֆասընա գատար քէնտիսինի թաազիպ իթտինիզ. սիգ վէ բէֆիզլէրինիզ էվլատլարըմը մուհազգադ պիր էօլիւմէ սէվգ իթտինիզ... խայլը միւտտէթտէն պէրու սիգ պէնիմ շէյթանըմ սընըզ... արթըզ եէթէր օլտու... հայաթընըզ պանա լազըմ տըր... սիգի էօլտիւրէճէյիմ:

Աբբայ տ'էկրինեի. - (Տինտարանէ պիր թավը իլէ.) Պէնիմ հայաթըմ էվվէլա Ալլահա, սօրա տա անը ալմադ իսթէյէնէ ալիտ տիր:

Մարէշալ. - Պիզ շիմտի պու օտա իչինտէ տէօյիւյէ. ճէյիզ, զէվճէվէ վէ էվլատլարըմըն ինթիգամընը ալա-հաղըմ... պու ճիհէթլէ եիւրէյիմ բահաթ տըր:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Էֆէնտի, հաիզ օլտըղըմ սըֆա-թը բուհանիյէ պէնի սիլահ գուլլանմագտան մէն՝ իթտի-յինի ունուտըյօրսընըզ... վազթըլլա պանա թէքլիֆ իթ-տիյինիզ տու էլլօյը գապուլ իթտիմ... Լազլէ պու կիւն հալ ու վազիյէթիմ պիւս պիւթիւն տէյիշմիշ տիր:

Մարէշալ. - (Աճը աճը կիւյիւմսէյէրէք.) Նա... բա-բազ օլտըղընըզ իշուն շիմտի տէօյիւյմէքտէն իսթինքեաֆ իտիյօրսընըզ, էօյլէ՝ մի:

Աբբայ տ'էկրինեի. - Էվվէթ, բաբազ օլտըղըմ ի-շուն:

Մարէշալ. - Տէմէք քի սիգին կիպի խայըն պիր ա-տէմ՝ բաբազ օլտըղը իշուն ճէզասըզ գալաճագ տըր, իճ-րա իթտիյի ճինայէթլէրի սիլահ գաֆթանը ալթընաա կիզլէյէպիւիր, էօյլէ՝ մի:

Աբբայ տ'էկրինեի. - (Մարէշալըն իթտիյի թահգիր-տէն բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլարագ վէ հիտտէթինտէն տուտագլարընը ըսըրարագ.) Պու իթհամլարընըդտան պիր շէյ անլայամայօրըմ. հէր նէ աաթի օլտա, մէյտանտա

հավալէ իլէ քենտիսինի գուրթարմագ իւմիտինտէ օլտը. ղընը միւլահազա իյլէտի :

Մարէշալ էլան սիւքիւթ իտերէք գուշագ կիպի պէ. լինէ պաղլամըշ օլտըղը մէնտիլի շէօղտիւ, իքի գրլընը պիր մասա իւզերինէ գոյտու վէ պատէհու գոլլարընը կէօ. սիւնէ տայաթարագ, եավաշ եավաշ արբայ տ'էկրինեիյէ եագլաշտը :

Իյթէ աքէրլիք իթտիքլէրի միւտտէթնէ պիր աուա. վէթի ֆէվգ էլ ատէ իլէ եէքտիկերինի գովայամըշ վէ իքի մուխալիֆ օրտույարտա տէօյիւշտիւքտէն սօնրա տէհ. շէթլի պիր տուէլլօյա տախի կիրիշմիշ օլան պու իքի ա. տէմ՝ շու սուրէթլէ թէքրար եիւզ եիւզէ կէլմէքտէ իտի. լէր. պունլարտան պիրի գրղլարընըն վէֆաթը հագգընտա տիկերինտէն հիսապ իսթէմէյէ կէլմիշ իտի :

Մարէշալ եագլաշընճա, արբայ տ'էկրինեի այաղա գալգտը : Մէրգում օ կիւնիւ սիյահ պիր գաֆթան կիյին. միշ օլտըղընտան, եիւզիւնիւն գըզարթըսը եերինէ գաիմ օլան սօլղունլըղը պիր գաթ տահա կէօղէ շարբաճագ հա. լէ կէլմիշ իտի :

Պիր գաշ տագրգատան պէրու պու իքի աուէմ գար. ղը գարընյա տուրմագտա օլտըղլարը հալտէ, հէնուզ հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշլէր իտի :

Մարէշալ Սիմոն՝ մէյուսիյէթի բէտերանէ սաիգասըյ. լա տէհշէթլի պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի : Հիւքմի գաղա կիպի զալըմ օլան սիւքիւնէթի հալի էն պէօյիւք հիտ. տէթլէրտէն զիյատէ տէհշէթլի իտի :

Նիհայէթ մէրգում սիւքիւթիւ գաթ իտերէք ռըր վէ գըսըգ պիր սէտա իլէ :

— Էվլատլարըմ էօլմիւշ, պէնիմ տէ սիզի էօլտիւր. մէքլիյիմ լաղըմ կէլիյօր. - աէտի :

Արբայ տ'էկրինեի. - Պէնի տինլէյինիզ, էֆէնտիմ. . . ինանմայընըզ. . . :

պարզրժ սրճաթը ըուհանիյէ պէնի տուէլլօ իթմէքտէն մէն՝ իտէր . - տէտի .

Մարէշալ . - (Խանընա եագլաշարագ .) Տէմէքքի տուէլլօ իթմէյի ըէտտ խիյօրսընըգ , էօյլէ՝ մի .

Աբբայ տ'էկրինեի . - Էվվէթ .

Մարէշալ . - Գաթիյէ՝ն մի .

Աբբայ տ'էկրինեի . - Գաթիյէն . . . հիշ պիր շէյ պէնի ինպար իտէմէգ .

Մարէշալ . - Հի՛շ պիր շէյ մի .

Աբբայ տ'էկրինեի . - Խալը , հիշ պիր շէյ .

Մարէշալ « Շիմտի կէօրիւրիւզ » տէյերէք , աբբայ տ'էկրինեինն եիւզիւնէ շիտտէթի պիր թօգաթ աշգ իթտի .

Գուներն իւզէրինէ ժէգիւթի հիտտէթինտէն պիր նիտա սալըվէլտի վէ տամարլարընտաքի պիւթիւն գանը եանաղընա հիւհիւմ իթտի . քէնտիսի հագըգաթէն եիկիթ օլտըղընտան , մէրտլիք տույղուսը հարէքէթէ կէլտի . էսկի շալլէթի ճէնկեալէրանէսի պիւտ իխթիյար գապարտը վէ կէօզլէրի աթէշ սաշմաղա պաշլտտը . պատէհու տիշլէրինի սրգարագ վէ եումրուգլարընը պիւզէրէք մարէշալա տօղրու պիր ատըմ աթտը վէ « Գըլընյար . . . Գըլընյար . . . » տէյու հայցըրտը .

Ճագաթ պու սրրատա Ռօտէնին գաբուտան կէպրիւն . տիւլիւ վէ մէրգումըն պու տուէլլօյը ինրա իթտիրմէքտէնէ կիպի մէնճաաթը պուլընտըղը պիրտէն պիրէ խաթըրընա կէլէրէք , էսկի սըրր քեաթիպինին քէնտի ալէյհին . տէ գուրմըշ օլտըղը շէյթան տօլապընտան գուրթուլմագ իւզրէ հիտտէթի միւտհիշէսինի թէսքինէ մուվաթթագ օլտու . Պինաէն ալէյհ էվվէլքի հիտտէթի պիրտէն պիրէ նէտամէթ վէ սիւքիւնէթէ մունգալիպ օլարագ , վազիթէսինի « օնընա » գատար ինրա իթմէք իւզրէ տիւ շէօքտիւ վէ պաշընը էյերէք վէ քէմալը նէտամէթլէ կէօյսիւնի տէգյերէք .

գանուհի վար տըր . պէնտէն պիր շիրեայէթինիզ վար ըսա , գանուհի միւրաճաթ իտինիզ . . . գանուհի հէր քէս իշուհ միւսապի տիր :

Մարէշալ . - (Վահիյանէ պիր հագարէթլէ ումուզլարընը գալտըրարագ .) Սիզին ճինայէթլէրինիզ բէնչէի աւալէթտէն գուրթ ուլուր . . . գանուհի պու ճինայէթլէրինիզի ճէզալանտըրսա տախի , պանա իթտիյինիզ ֆէնալըզլարտան սօնրա , էվլատլարըմը էլիմտէն ալտըգտան սօնրա , պէն ինթիգամ ալմագ իշինի գանուհի էլինէ պըրագտամ :

Պու սէօզլէր սէվկիլի չօճուզլարընը իաթըրընա կէթիրմիշ օլտըղընտան , մարէշալըն սէտասը իաֆիֆճէ ալթ իւթ օլտու . լաքին պիր ազ սօնրա սի քիւնէթի հայինի թէքրար պուլարագ .

— Պէնիմ պուհտան սօնրա եայընըզ ինթիգամ ալմագ իշուհ եաչամագտա օլտըղըմը հըսա իտէրսինիզ . . . լաքին օ իսայըն գալպինիզին գըլըճըմըն ուճընտա չարքտըղըմը հըսա իթմէտիքճէ , ինթիգամ ալմըշ օլամայաճաղըմ : Պիզիմ սօն տէֆաքի տուէլլօմըզ պիր օյուհճագտան իպարէթ իտի . . . չիմաթի տուէլլօմըզըն նա'սըլ շէյ օլաճաղընը կէօրէճէքսինիզ . - տէտի :

Պատէհու մարէշալ գըլըճլարը գըմուշ օլտըղը մասայա տօղրու իլէրիլէտի :

Արայ տէկրինեի քէնտիսինի զապթ իտէպիլմէք իշուհ պէօյիւք պիր սապըր պուլուհմասը լազըմ կէլիյօր ըտը . էօթէտէն պէրու մարէշալ Սիմոն հագգընտա մէվճուտ օլան տտավէթի ֆէվզ էլատէսի վէ պու տէֆաքի հագարէթքեարանէ մէյտան օգույուչարը գալպինտէ պին տիւրլիւ վահիյանէ հիտաէթլէր ույանտըրմագտա իտի իսէտէ , եինէ քէնտիսինի թութարագ , տուրղուհ պիր սէտա իլէ :

— Սօն տէֆա օլարագ թէքրար իտէրիմ քի , հաիզ

— Ի՞նչ Բապպի, պէ՛տէ պիր հիտտէթէ թէսլիմի Նէֆս իթտիյիմտէն տօլայը պանա աֆվ էյլէ . . . պախուսուս պէնի թահգիր իտէնէ տէ աֆվ էթ . - տէտի :

Ժէզիւիթին շու թէսլիմիյէթի հայի իլէ պէրապէր, սէտասը բէք զիյատէ ալթիւթ օլմուշ ըտր : Եանաղընր գըզըն պիր տէմիր Եագըյօր կիպի զանն իտիյօր ըտր : զիրա կէրէք ասքէրլիյինտէ վէ կէրէր լահիպլիյինտէ իւք տէֆա օլարագ պէ՛տէ պիր հագարէթէ տիւշար օլույօր ըտր : քէնտիսի Եարը մուրայիլիք իշուշ վէ Եարը տա մա-րէշայըն կէօզլէրինէ թէսատիւֆ իթմէմէք իւզրէ տիզ չէօքմիւշ իտի : զիրա կէօզլէրի աւր կէօզլէրինէ թէսա-տիւֆ իտէճէք օլուրսա : արթըք քէնտիսինէ հիւքմ իտէ-մէյիպ հիտտէթ ու զազապընա մաղլուպ օլանաղընր հըսս իտիյօր ըտր :

Մարէշալ իսէ գըլընյարտան պիրիսինի էլինէ ալմըշ օլտըղընտան : Ժէզիւիթին Եէրտէ տիզ չէօքտիւյիւնիւ վէ ըիյաքԵարանէ պիր սուրէթտէ տուա իթտիյինի կէօրիւն-ճէ : հիտտէթինտէն թիթրէյէրէք « Այաղա գալիգ . . . խայըն . . . ալշագ . . . այաղա՛ գալիգ . . . » տէյու հայգըրմագյա պէրապէր : այապընտաքի չիզմէսիյլէ տէ Ժէզիւիթէ շիտտէթլէ վուրտու :

Շու Եէնի հագարէթ իւզէրինէ, արքայ տ'էկրինԵի տօղրուլտու վէ չէլիքտէն պիր Եայ իլէ թահրիք իտիւմիշ կիպի պիրտէն պիրէ Եէրինտէն սըշրատը : Եթըք իշ հատտը ալմըշ վէ թէհամմիւլ իտիլէճէք հուտուտը կէշմիշ իտի : պինաէն ալէյհ հիտտէթինտէն ալթէշ քէսիւմիշ օլ-տըղը հայտէ : գըլընյարըն պուլընտըղը մասայա տօղրու սէսթիթայ վէ օ պիր գըլընր զաքտըղտան սօնրա, տիշլէ-րինի կըճըրտաթարագ :

— Ա՛հ, սիզէ գան լաղըմ տըր, է՛յլէ՛ մի . . . բէք է-յի . . . իշթէ գան . . . հէ՛մ տէ էլիմտէն կէլիւսէ օֆգին գանընըղը ազըտաճաղըմ . . . - տէտի վէ պատէհու Եիւ :

զիւ գըպ գըրմըղը քէսիւմիշ օլտըղը վէ իրի էլա կէօզլէրի աթէշի ատալէթլէ բարլամագտա պուլընտըղը հալտէ : մահիր պիր գըլըն բէհլիվանը կիպի էմիյէթլի պիր թավը իլէ մարէշայըն գարշըսընտա տուրտու : Մարէշալ ըսէ « Նիհայէթ Եօլա կէլտինիզ, է՛յլէ՛ մի . . . » տէյէրէք : տուէլլոյա պաշլամագա հագըրլանտը :

Լաքին միւլահագա արքայ տ'էկրինԵինին աթէշի հիտտէթինի պիր տէֆա տահա սէօնտիւրտիւ : պէ՛տէ թէհլիքէլի պիր տուէլլոյա կիրիշմէք պախթը էլինտէ պուլոււնան վէ քէնտի թարաֆընտան մահվը միւմքին օլան Ռօտէնին թէսավվուրաթընա խայլըտան խայլը իըտմէթ իտէճէյինի Եէնիտէն տիւշիւնտիւ : պինաէն ալէյհ մա-րէշալ Սիմոն չէքտիյի քէտէրլէրլէ զայըֆլանմըշ վէ գուվ-վէթտէն տիւշմիւշ օլտըղը վէ քէնտի գուվլէթ վէ սըհ-հէթի պէրքէմալ պուլընտըղը հալտէ իշպու տուէլլօտա զալիպ չըգմագ խուսուսընտա մէվճուտ օլան իւմիտի խա-ֆիսիյլէ պէրապէր : քէնտիսինի զապթ ու թէսքինէ մու-վաֆֆագ օլտու վէ գըլընըն ուճըն Եէրէ էյէրէք :

— Պէն ծէնապը հագգըն խըտմէթքԵարըլըմ, գան տէօքմէք պէնի իշուշ մէմուլ տըր : Պու տէֆա տախի հիտտէթ իթտիյիմտէն տօլայը պանա աֆվ էթ, Եա Բապ-պի, վէ հիտտէթիմի թահրիք իտէնէ տէ աֆվ էյլէ . - տէտի :

Պատէհու գըլընըն տէմիրինի այաղընըն ալթընա գօ-յարագ, գապզէսինի շիտտէթլէ չէքտի վէ գըլըն իքի բարչա օլտու :

Պու սուրէթլէ տուէլլօ իմքեան խարիճինէ չըգըյօր ըտր : Արքայ տ'էկրինԵի իսէ քէնտիսինի Եէնի պիր մուա-մէլէի ճէպրիյէ իճրասընտան մէն իթմիշ օլույօր ըտր :

Մարէշալ Սիմոն թէհաճիւպ վէ հիտտէթինտէն պիր տագըգաճըգ սաքիթ վէ հարէքէթսիզ գալտը : զիրա տուէլլօնըն իմքեան խարիճինէ չըգտըղընը օ տախի հըսս

իտիօր ըտը . լաքին պիրտէն պիրէ քէնտիսի տէ գրլորճը-
նըն տէմիրինի այալը այթընա գօյտու վէ աբբայ տ'էկրին.
Եինին գըլըճը կիպի հէման օրթասընտան գըրտըգտան
սօնրա , թագրիպէն օն սէքիզ բարմագ ուզունըզընտա
օլան սիվլի բարչասընը Եէրտէն ալտը վէ սիյահ իբէքտէն
զրավաթընը չէօզիւպ մէգքիւր բարչանըն գըրըգ թարա-
ֆընա սարարագ պէօյլէճէ մուվագ գաթ պիր գապզէ վիւ-
ճուտէ կէթիրտիքտէն սօնրա , աբբայ տ'էկրինԵիյէ խիթա-
պէն .

— Հայտի , խանչէր իլէ տէօյիւչէլիմ . - տէտի ,

Ժէգիւիթ մարէշալըն պու տէրէճէ սօղուգ գանըն-
տան վէ պու գատար ըսրարընտան ատէթա գօրգարագ .

— Լաքին ճէհէնէմտէ միյիզ , նէրէտէ իզ . - տէյու
պաղըրտը :

Մարէշալ իսէ խանչէրի էլինտէ տօղրուտարագ , պօ-
ղուգ պիր սէտա իլէ .

— Խայր . . . Էվլատլարը թէլէֆ իտիւմիշ պիր բէ-
տէրին գարչըսընտա սընըզ . - տէտի վէ կէօզլէրի պիր
տամլա Եաշ իլէ ըսլանարագ , Եինէ հիտտէթլի վէ վահ-
շիյանէ պիր թավր քէսպ իթտի :

Ժէգիւիթ պու Եաշըն ֆարգընա վարտը , Պու առա-
վէթի ինթիգամճույանէտէ , պու քէտէրի բէտէրանէտէ
օ գատար տէհէթլի , օ գատար մուգատտէս վէ օ գա-
տար թէհտիտամիզ պիր հալ վար ըտը քի , աբբայ տ'էկ-
րինԵի միւտտէթի էօմրիւնտէ իլք տէֆա օլարագ էօլիւմ
հագգընտա ալչագճա պիր գօրգու հըսս իթտի : Իշ գը-
լըճ իլէ տուէլլօտան իպարէթ գալտըգճա , հիլլէ , էլ շա-
բուգըլըղը վէ թէճըրիւպէքեարլըզ կիպի շէյլէր տախի ճէ-
սարէթէ Եարտըմ իտէճէքլէրինտէն , հիտտէթ ու առա-
վէթինի թէսքինէ մէճպուր օլմուշ ըտը . լաքին կէօյիւս
կէօյիւսէ , Եիւզ Եիւզէ վէ Եիւրէք Եիւրէյէ վուգու պու-
լաճագ օլան պու գավղա զուհուր իտինճէ , պիր տագը-
գաճըզ թիթըյիպ պէնզի ուչտու վէ Ե Խանչէր իլէ տէօ-
յիւչմէք մի . . . սուլա ասլա . . . Ե տէյու հայգըրտը :

Մէրգուլըն սէտասը վէ շէհրէսի գալպինտէքի տէհ-
շէթի թէմամըյլա մէյտանա գօյտուղընտան , մարէշալ
պունտան տօլայը թէաճճիւպ իթտի վէ ինթիգամ ալ-
մագ ֆըրսաթը էլինտէն գաշաճաղընտան գօրգարագ .

— Լաքին հագըգաթէն ալչագ իմիշ . . . պու ալչա-
ղըն ճէսարէթի Եալընըզ գըլըճ թալիմինտէ վէ Եախօտ
քիպր ու ղուրուրտա իմիշ . . . պու վաթան խայընընը հէմ
թօգաթլատըմ . . . հէմ տէ շիզմէմլէ վուրտում . . . Էվ-

վէթ, սիգի թօգաթլատըմ... էսկի մարքի'... սիգէ չիգ-
մէմին ունըյլա վուրտոււմ... սիգ խանէտանընըզըն եիւզ
գարասը, էսկի վէ եա եէնի պիլնիւմէ ասըլգատէլէրին
այպը սընըզ... տուէլլօ իթմէքտէն կէրի տուրմանըզ
րիյաքեարլըգտան իլէրի կէլմէյօր ըմըշ... գօրգադլըգ-
տան իլէրի կէլիյօր ըմըշ... սիգէ ճէսարէթ վէրմէք իշուն
եա՝ մաւհարէպէ շամաթասը վէ եախօտ տուէլլօ շահիտ.
լէրի լազըմ տըր, էօյլէ՝ մի. - տէտի:

Աբբայ տ'էկրինեի շու թահգիրամիզ սէօզլէր իւզէրի-
նէ օ տէրէճէ հիտտէթլէնտի քի, պու հիտտէթ ու ա.
տապէթ սահգասըյլա էվվէլքի գօրգուսընը պիւս պիւթիւն
ուսութտու վէ տիշլէրինի սըգարագ.

— Սագընընըզ... էֆէնտի... սագընընըզ. - տէ-
յի քէքէլէտի:

Մարէշալ. - (Հիտտէթլէ.) Լաքին տամարլարընըզ.
տա գալմըշ օլան ազաճրգ գանը եիւզիւնիւզէ չըգարթ-
մագ իշուն, եիւզիւնիւզէ թիւքիւրմէլիյիմ, էօյլէ՝ մի:

Աբբայ տ'էկրինեի «Օհ, արթըզ քեաֆի տիր...
արթըզ թէհամիւլիւմ գալմատը՝ տէյու հայգըրտը վէ
պատէհու այաղը ալթընտա պուլընան գըլըճ բարչասընը
ալմաղա չիթապ իթտի:

Մարէշալ իսէ «Խալը, պու գատարը քեաֆի տէյիլ
տիր, խայըն... իշթէ սանա...» տէյէրէք, եիւզիւնէ
թիւքիւրտիւ վէ իլալէթէն:

— Շիմտի տէ տէօյիւլմէյէճէք օլուրսան, իսկէմէ
իլէ սէնի կէպէրթէճէյիմ, ալշագ էվլատ գաթիլի. - տէ-
տի:

Աբբայ տ'էկրինեի պու սօնընը հագարէթի տէ կէօ-
րիւնճէ, քէնտիսինի պիւս պիւթիւն զայպ իթտի, մէնֆա-
աթլարընը, գարարլարընը, գօրգուսընը վէ հաթթա Խօ.
տէնի տախի ունութտու. պիւր արգուի ինթիգամ պիւթիւն
էֆքեարընա զալէպէ իթտի վէ էվվէլքի ճէսարէթ վէ շէ-

ճաթը ալտէթ իտէրէք, պու գալղատան գօրգաճագ
եէրտէ, պիւաքս քէնտի սըրթընըն գալընըղընը՝ քէտէրին-
տէն թիւքէնմիշ օլան մարէշալըն զայըֆլըյըյլա մուգայէսէ
իտէրէք մէմնուն պիլէ օլտու. զիրա կէօյիւս կէօյիւսէ վու-
գուա կէլէճէք օլան պու միւճատէլէի վահիյանէտէ գուվ-
վէի պէտէլիյէնի պէօյիւք ֆաիտէ վէ թէէսիրի վարըտը:

Աբբայ տ'էկրինեի պիր ան զարֆընտա մէնտիլինի գը-
լըճ բարչասընըն էթրաֆընա սարտը վէ հէման մարէշալըն
իւզէրինէ հիւճիւմ իթտի. մարէշալ իսէ պու հիւճիւմի
քէմալը ճէսարէթլէ գարչըլատը:

Միւմաիլէյհ պիր գալ կիւնտէն պէրու շիտտէթլի
պիր հիւմալայա թութուլուպ գուվվէթի պիւս պիւթիւն
թիւքէնմիշ օլտըղընտան, թարաֆէյնին գուվվէթի միւ-
սավի օլմայան պու միւճատէլէնին տէվամ իթտիյի միւտ-
տէթճէ, իքի պու վահի ճէնկեալէրլէր հիշ պիր սէօզ
սէօյլէմէտիլէր, էտնա պիր սէս չըգարմատըլար:

Էկէր պիրիսի պու մէնգարէի միւտհիշէտէ հազըր
պուլունմըշ օլսայըտը, տարպէլէրին նէրէյէ վէ նասըլ
էնմէքտէ օլտըղընը սէօյլէյէմէյէճէք վէ եալընըզ գուր-
չուն ընկինի ալմըշ օլան իքի պաշարըն գալղանըն իճա-
պաթընա կէօրէ գալգըպ էնտիլինի վէ եախօտ արգայա
տօղըու երգըլուպ գալտըղընը վէ գօլլարըն տէմիր շու-
պուգլար կիպի կերիլիպ պատէհու երլան կիպի պիւքիւլ-
տիւյիւնիւ վէ պախուսուս մարէշալըն մաի ըտէնկոթը
իլէ ժէզիւթին սիյահ գաֆթանը արասընտան չէլիք բար-
չասընըն տրա սըրա շիմէք կիպի բարլատըղընը կէօրէճէք
վէ նիհայէթ պօղուգ պօղուգ այագ տէրրէնմէլէրի վէ
կիւրիւթիւլի սօլուգ ալըշլար իշիտէճէք իտի:

Իքի տագըգա սօնրա, պու իքի խասիմլէր եէրէ տիւ-
շիւպ պիրի պիրինին իւզէրինէ եուվարլանտըլար. Պուն-
լարտան պիրիսի, եանի աբբայ տ'էկրինեի սօն պիր զայ-
րէթ տահա իճրա իտէրէք, քէնտիսինի թութան գօլլար
9—367

արասընտան գուրթուլմաղա մուվաֆֆազ օլուպ տիզ չեօքտիւ . լաքին գօլլարը աղըլուաշմը օլտըղընտան, աշաղը տիւշտիւ . պիր ազ սօնրա մարէշալըն ճան չէքիչէնէրէ մախսուս պիր սէտա իլէ Էվլատլարը մ . . . Տակոպէ՛ր . . . » տէյու նիտա իթտիլի իշիտիլտի :

Պուշըն իւզէրինէ արբայ տ'էկրինեի պայղըն վէ թիթ-րէք պիր սէտա իլէ :

— Գէնտիսինի էօլտիւրտիւմ . . . լաքին . . . քէնտիմին տախի էօլիւմ տէրէճէսինտէ եարալանմը օլտըղըմը . . . հըսս իտիյօրըմ . — տէտի վէ պիր էլիյէ եէրէ տալանարագ , տիկէր էլինի տէ կէօյսիւնէ կէթիւրտիւ :

Սրրթընտաքի գաֆթան գըլըն տարպէլէրիյէ տէլիք տէլիք օլմուշ ըտը . հաթթա գալղա էսնասընտա գուլ-լանըմը օլան գըլըն տէմիրլէրի իւշ քէպէլի վէ զայէթ քէսկին օլտըղընտան , գանլար տըշարը ագաճագ եէրաէ իշէրի ագըյօր ըտը :

Նիհայէթ արբայ տ'էկրինեի տահա գըսըգ պիր սէ-տա իլէ :

— Ահ . . . էօլիւյօրըմ . . . պօղուլույօրըմ . — տէյու հայգըրտը :

Եիւզիւնտէքի թէղայեիւր՝ էօլիւմիւն եագլաշմագտա օլտըղընը իյմա իթմէքտէ իտի :

Պու սըրատա օտանըն գաբուսընտաքի անախթար ի-քի տէֆա տէօնտիւ վէ գաբու աշըլարագ Բօտէն կէօ-րիւնտիւ : Մէրգում պաշընը իշէրի ուզաթարագ , հազի-րանէ վէ իհթիյաթքեարանէ պիր թավր իլէ :

— Իշէրի կիրէպիլի՛ր միյիմ . — տէյու սօրտու :

Պու տէհչէթլի իսթիհզա իւզէրինէ , արբայ տ'էկրին-եի Բօտէնին իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէք իւզրէ պիր հարէ-քէթտէ պուլունտու . լաքին գան քէնտիսինի պօղմագտա օլտըղընտան , պօղուգ պիր ինիլթի սալըվէրէրէք եէնի-տէն պիր էլի իւզէրինէ տիւշտիւ վէ Բօտէնին իւզէրինէ

տէհչէթլի պիր նաղար աթֆ իտէրէք :

— Ահ , ճէհչէնէ՛մ քիւթիյիւ . . . էճէլիմին սէպէպի սէ՛ն սին . . . — տէյու հայգըրտը :

Բօտէն իսէ տէհչէթլի պիր թէպէսսիւմ ըզհարըլա ճէվապէն :

— Ազիզ բէտէրիմ , սիգտէքի էսկի ճէնկճիլիք խա-մուրընըն պաշընըգա պիր ֆէլաքէթ կէթիւրէճէլինի սիգէ տախիմա Էօյլէր իտիմ : Տահա պիր գաշ կիւն էվվէլ , պու ճէնկեալէր սիգէ թօգաթ վուրսա տախի սապըրքեարըգ-լա գաթլանմանըղը սիգէ թավսիյէ իթմիշ իտիմ . . . քէն-տիսի պուշտուսն պէօյլէ արթըգ գըլընըլա առէմ էօլ-տիւրէմէյէճէք տիր . . . պու իսէ բէք էյի օլտու : զիրա Գիթապը Մուգատտէօտէ Է Գիմ քի գըլըն չէքէրօն , գը-լընլա էօլիւր » տէնիլմիշ տիր : Պուշտան պաշգա մարէ-շալ Սիմոն գըզլարընըն վէֆաթը սէպէպիյլէ անլէրին վա-րիսի օլույօր ըտը : Սէօզ արամըզտա գալսըն եա . . . պաշ-գա տիւրլիւ հարէքէթ իտէպիլի՛ր մի իտիմ , ազիզ բէտէ-րիմ . . . մէնֆաաթը ումումիյէ ուղուրընա սիգի ֆէտա իթմէք լազըմ կէթիյօր ըտը , պա խուսուս քի եարըն պէ-նիմ իշուն նէ՝ տէհչէթլի պիր օյուն հազըրլամը օլտըղը-նըղը պիլիւր իտիմ : պէնիմ գօլայ գօլայ թուլթուլուր ա-տէմէրաէն օյմատըղըմը պիլմէզ տէյիւսինիզ :

Արբայ տ'էկրինեի . — (Սէօնիւք պիր սէտա իլէ .) Բու-հրմը թէսլիմ իթմէզտէն էվվէլ , եիւզիւնիւզտէքի ֆէսատ մասքէսինի աշաղթ ալաճաղըմ :

Բօտէն . — (Դուրնաղճա պիր թավր իլէ պաշընը Բալ-լայարագ .) Օհ , խա՛յր , խա՛յր . . . սիգին կիւնահլարընը-ղը եալընըզ պէն իսթիմա իտէճէյիմ . . . :

Արբայ տ'էկրինեի . — (Կէօզ գաբագլարը աղըրլաշ-մաղա պաշլայարագ .) Օհ . . . օ չէյտէն գօրգարըմ . . . հէնուզ վագթ կէշմէմիշ իքէն . . . ճէնապը Հագգ պանա մէրհամէթ իթսին . . . էյվահ , սոն սաաթըմտա օլտըղը-

մը հըսս իտիյօրըմ . . . պէն . . . պէօյիւք պիր . . . կիւնահ.
քեարըմ . . .

Բօտէն . - Պա խուսուս պէօյիւք պիր պուտալա քընըզ :

Մէրգուժ պարիտանէ պիր չէհրէ իլէ շէրիգի թեհ.
մէթինին ճան չէքիշմէսինի սէյր իտիյօր ըտը :

Արբայ տ'էկրինեինին անճագ պիր գաշ տագըզալըզ
էօմրիւ գալմըշ ըտը . Բօտէն պունըն ֆարգընա վարարագ,
քէնտի քէնտինէ « իմտատ չաղըրմագ վագթը կէլմիշ տիր :
տէյիպ , շաշըրմըշ պիր թավր իլէ խանէնին հավլիսինէ
գօչտու վէ աճը աճը հայգըրմաղա պաշլատը :

Մէրգուժըն հայգըրմալարը հէր թարաֆտան իշիտի.
լէրէք , հէր քէս գօչտու կէլտի :

Սէօյլէմիշ օլտըղը վէճհլէ , արբայ տ'էկրինեի ըսհը-
նը թէսլիմ իտինճէյէ գատար Բօտէն եանընտան այրըլ-
մատը :

.
.

Օ կիւնիւն ազշամըսը Բօտէն օտասընտա եալընըզ
պուլունուպ , քիւշիւք պիր լամբանըն ընըղըլա բարա
ՊէՇիւնճի ՍեֆՍՏՈՍըն թասվիրի էօնիւնտէ տուրմըշ օլ-
տըղը հալտէ պիր հայրէթի ազիմէյէ զարգ օլմուշ ըտը :

Խանէնին պէօյիւք սաաթը եավաշ եավաշ կիճէնին
սաաթ օն իքիսինի չալտը :

Սաաթըն սօնընճը տարպէսի էթէր էթմէզ , Բօտէն
մուզաֆֆէրիյէթի վահիյանէսինին օլանճա աղամէթիւն
տօղրուլարագ :

— Իշթէ հազիրանըն պիրինճի կիւնիւ պաշլատը . . .
Բէննըբօն ֆամիլեասընտան հիշ քիմսէ գալմատը . . . Բօ-
մատաքի Ս. Պետրոս քիլիսէսինին սաաթը տախի չալըյօր
զանն իտիյօրըմ . - տէտի :

63

ՊԻՐ ՄԵՄՈՒՐԻՑԵԹԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

Բօտէն պէշինճի Սեքստոսըն թասվիրինի թէմաշա իտէ-
րէք շէօհրէթճույանէ պիր հայրէթէ տալմըշ օլտըղը «ը-
րատա , ըահիպ Դապոչչինի տախի կիտիպ կիզլիճէ Ֆա-
րէնկայը պուլտու վէ քէնտիսինէ պիր ֆիլ տիշի խաշ բար-
չասը վէրէրէք , միւթատը օլան թավըր սաֆտիւնէ վէ
մէսրուրանէ իլէ :

— Բօմատան եօլա չըգտըղըմ զէման , հիւրմէթու
գարտինալ Մալիբիէրի պու խաշ բարչասընը պու կիւն ,
եանի մալիսին օթուզ պիրինճի կիւնիւ «իզէ վէրմէք իւզ-
րէ պանա թէսլիմ իյլէտի . - տէտի :

Ֆարէնկա իսէ՝ հէյէճանա կէլմէք պիլմէտիյի հալտէ
պու սէօզլէրի իշիտինճէ պիրտէն պիրէ սարսըլտը . եիւզիւ
պիր գաթ տահա գարարտը վէ ըահիպ Դապոչչինին
եիւզիւնէ քէսկին պիր նազար աթֆ իտէրէք :

— Պանա սէօյլէյէճէք պաշգա պիր սէօզիւնիւզ տէ
եօգ մը . - տէտի :

Դապոչչինի . - էվվէթ , վար տըր , իշթէ օ «էօզլէր
տէ շունլար տըր . « Չօգ տէֆա գատէհտէն տուտագլա-
րընա գատար ուզագլըզ վար տըր :

Ֆարէնկա « Բէք էյի » տէյէրէք վէ տէրինտէն պիր
ահ իտէրէք , ըահիպ Դապոչչինիտէն ալտըղը խաշ բարչա-
սընը քէնտիսինտէ էվվէլճէ պուլունան բարչայա եանաշ-
տըրտը վէ անըն բարչասը օլտըղընը կէօրտիւ :

Բահիպ Դապոչչինի մէրգուժըն շու հարէքէթինէ քէ-
մալը մէրագլա պագըյօր ըտը . զիրա գարտինալ Մալի-

բիւրի մէջբիւր խաչ բարչասընը Պարէնկայա վերմէսինի վէ մէմուրիյէթիին մէվսուգիյէթիին իսպաթ իթմէք իւզրէ տէ պալէատէքի սէօզլէրի սէօյլէմէսինի թէնպիհ իթմէք տէն պաշգա պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իտի :

Բահիպ Գապոչլինի էնտիշէյէ տիւշար օլարազ :

— Շիմտի թամամլանմըշ օլան պու խաչը նէ Էաբա. ճագսընըզ . - տէյու սօրտու :

Պարէնկա իսէ հալէա միւէլլիմ պիր միւլահագայա տալմըշ կիպի կէօրիւնէրէք շէլիշ . . . օ տէյու ճէվապ վերտի :

Բահիպ Գապոչլինի . - (Թէաճճիւպլէ .) Հիշմի . . . օ հալտէ սնը պու գատար ուզագ պիր եէրտէն սիզէ կէ. թիրմէյէ նէ իւզուլմ վար ըտը :

Պարէնկա պու սիւալէ տօղրուտան տօղրուլա ճէվապ վերմէյէրէք :

— Սիւհթէրէմ Մ. Բօտէն Էարըն Սէն-Պրանսուա . . . գաղընտաքի խանէյէ սաաթ գաշտա կիտէճէք տիր . - տէյու սօրտու :

Գապոչլինի . - Սապահայըն էրքէնտէն :

Պարէնկա . - Օրայա կիթմէզտէն էվվէլ, տուա իթ. մէք իւզրէ իպատէթխանէյէ կիտէճէք մի տիր :

Գապոչլինի . - Էվվէթ, պիւթիւն միւհթէրէմ բէտէր. լէրիմիդին միւթաալ օլտըզը վէճհլէ, կիտէճէք տիր :

Պարէնկա . - Սիզ անըն Էանընտա մը Էաթարսը. նըզ :

Գապոչլինի . - Սրիւր քեաթիպի օլտըզըմ ճիհէթլէ, անըն օտասը Էանընտաքի օտաստա Էաթարսըմ :

Պարէնկա . - (Պիր տագրգաճըզ սիւքիւթտէն սօն. րա .) Ոլապիլիւր քի միւհթէրէմ Մ. Բօտէն զիհնինի իշղալ իտէն մէնաֆիի ազիմէ սէպէպիյլէ, իպատէթխանէյէ կիթ. մէք ատէթիին ունուտուր . . . օ գէման պու վազիֆէի տինտարանէյի քէնտիօինէ իսթար իտինիզ :

Գապոչլինի . - Բէք էյի, իսթար իտէրիմ :

Պարէնկա . - Սագըն ունութմայընըզ :

Գապոչլինի . - Միւսթէրիհ օլուն, օղլուլմ, կէօրիւ. յօրըմ քի անըն սէլամէթի հագգընտա պէօյիւք պիր իհ. թիմամ կէօսթէրիյօրսընըզ :

Պարէնկա . - Բէք զիյատէ :

Գապոչլինի . - (Սահրէմանէ պիր թափը իլէ .) Պու իհթիմամընըզ շայանը մէտհ ու սէնա տրր . . . պու հալ. տէ տէվամ իտէճէք օլուրսանըզ, պիր կիւն ճէմիյէթիմի. զէ պիւա պիւթիւն իշթիրաք իտէպիլէճէքսինիզ :

Պարէնկա . - Պէն շիմտիլիք ճէմիյէթիին Էարտըմը ա. զասընտան պաշգա պիր շէյ տէյիլիմ. Լաքին հիշ քիմսէ րուհէն, ճիսմէն վէ ֆիքրէն պէնտէն զիյատէ ճէմիյէթի սատըգ տէյիլ տիր : Սէյէր Պոհվանի պիզիմ ճէմիյէթիին Էանընտա հիշ պիր շէյ տէյիլ իմիշ :

Գապոչլինի . - Պոհվանի մի . . . Պոհվանի նէ տիր, սէվկիլի օղլուլմ :

Պարէնկա . - Պոհվանինին վիւճուտէ կէթիրտիյի ճէ. օէտլէր գօգար . . . Ֆագաթ պու ճէմիյէթիին վիւճուտէ կէթիրտիյի ճէսէտլէր Էիւրիւր :

Գապոչլինի . - Ահ, էվվէթ . . . ճէմիյէթի պիրուհ պիր ճէսէտ կիպի իթաաթ իթմէյի տիր . . . ճէմիյէթիմի. զին միւհսսիսի օլան ազիզ ինԷաս Լոյաւանըն սօն սէօզիւ պու տրր : Լաքին Պոհվանի նէ տիր :

Պարէնկա . - (Կիթտիքճէ շէվգէ կէլէրէք) Չօճուգ պիր ատէմէ նիսպէթլէ նէ իսէ, Պոհվանի տէ պու մու. գատտէս ճէմիյէթի նիսպէթլէ օ տրր : Պու ճէմիյէթ տաի. մա պագի օլսուն, շան ու շէրէֆի արթօքն : Անըն տիւշմէնի բէտէրիմ օլսա տալսի, էօլտիւրիւրիւմ : Չէքեապէթի խա. րիգ իւլ ատէսի էն զիյատէ նագարը հայրէթ վէ հիւրմէ. թիմի ճէլպ իթմիշ օլան ատէմ տէ ճէմիյէթի տիւշմէնիք իթսէ, գալպիմտէ հասըլ իթմիշ օլտըզը հայրէթ, հիւր. մէթ վէ տէհշէթլէ պէրապէր անը տա էօլտիւրիւրիւմ :

(Պիր տագըգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , տիք տիք րահիպ Գապոչինինին եիւզիւնէ պագարագ .) Պու սէօզլէրիմի գարտինալ Մալիբիէրիյէ սէօյլէմէնիզ իշուն պու եօլտա ի. տարէի քէլամ իտիյօրըմ , պա խուսուս քէնտիսինէ րէճա իտինիզ քի պու սէօզլէրիմի թէպլիղէ . . . :

Պարէնկա պիրտէն պիրէ տուրտու , րահիպ Գապոչի. նի պիր գաթ տահա մէրագա տիւշէրէք .

— Գարտինալ սէօզլէրինիզի քիմէ՝ թէպլիղ իտէճէք տիր . - տէյու սօրտու :

Պարէնկա . - Գէնտիսի պիլիր , կիճէլէր խայր օլ. սուն :

Գապոչինի . - Կիճէլէր խայր օլսուն , օղլում , Սու. գատտէս ճէմիյէթիմիզ հագգընտաքի հըսսիյաթը սատը. գանէնիզտէն տօլայը մէտհ ու սէնայա շայան սընըզ , թէ. էսսիւֆ օլունուր քի , ճէմիյէթիմիզ հէնուզ զայրէթի հա. միլէրէ միւհթաճ տըր . . . զիրա մէսմուլթա կէօրէ ճէ. միյէթին պաղընա գատար տիւշմէնիէր կիրիյօր ըմըշ :

Պարէնկա . - Իշթէ պու կիպիլէր հագգընտա ինսաֆ. սըզճա մուամէլէ իթմէք լազըմ՝ տըր :

Գապոչինի . - Էվվէթ , պիր պիրիմիզին էֆքեարընը անշայօրըզ :

Պարէնկա . - Գապիլ տիր . . . ֆագաթ տըշարը չըգ. մազտան էվվէլ իպատէթխանէյէ կիթմէսինի միւհթէրէմ Մ. րօտէնէ իթթար իթմէյի ունութմայընըզ :

Գապոչինի . - Խայր , ունութմամ :

Պու սէօզտէն սօնրա Պարէնկա իլէ րահիպ Գապոչի. նի պիրի պիրլէրինտէն այրըտըլար :

Րահիպ Գապոչինի խանէյէ ավտէթինտէ , • կիճէ րօմաաան կէլէն պիր թաթարըն րօտէնէ պիր գալ մէք. թուպ կէթիրմիշ օլտըղընը խապէր ալտը :

ՀԱԶԻՐԱՆԸՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ԿԻՒՆԻԻ

Վոթիրար սօգաղընտաքի ժէզիւթ բարազլարընըն ի. պատէթխանէսի դայէթ կիւզէլ վէ միւզէյեէն պիր քիլիսէ իտի . րէնկլի ճամլար իլէ միւզէյեէն պէօյիւք րէնճէրէլէր իպատէթխանէ տէրունինէ խսիֆի պիր այտընըզ նէշր իթ. մէքտէ իտիլէր . միհրապը ալթուն եալտըզլար վէ եալտըզ. լը կիւմիւշէր իլէ բարըլտամագտա իտի : Պու քիւշիւք ի. պատէթխանէնին գաբուսը եանընտա , էրղանուն մահալի. նին ալթընտա , գարանըզ պիր շուգուր իշինտէ , մէրմէր. տէն եարըլմըշ վէ սուրէթի միւքէլէֆէտէ օյուլմըշ պիր մուգատտէս սու գապը վար ըտը :

Իշթէ հազիրանըն պիրինճի կիւնիւ , սապահայըն էր. քէնտէն իպատէթխանէ գաբուսը աշըլըր աշըլմազ , Պա. րէնկա մէզքիւր սու գապընըն եանընտա , գարանըզ պիր քէօլէտէ կիթտի օթուրտու :

Մէրգում բէք զիյատէ մահգուն կէօրիւնիւյօր ըտը : Արա սըրա վիւճուտինէ պիր թիթրէմէ արըզ օլուր վէ եիւ. րէյինտէ վուգու պուլան չիտտէթի պիր միւճատէլէնին հասըլ իթտիյի հէյէճանլարը զապթ իթմէք իւզրէ ահ ու ֆիղան իտէր իտի :

Պու վահշի վէ քէօթիւ ըուհ՝ քէնտիսինի գուվվէի սիհրիյէսինէ մահքիւմ իթմիշ օլան րօտէն հագգընտա պիր հայրէթի ֆէվգ էլատէ հըսս իթմէքտէ իտի . ինսան սուրէթ վէ զէքեավէթինտէ հագիգի պիր ճանավար օլան պու Հինտլի՝ րօտէնին ազլ ու զէքեասընտա իգթիտարը պէյէր ֆէվգինտէ պիր հալ կէօրմէքտէ իտի : րօտէն իսէ՝

պու հայտուտըն սատագաթը վահիյանէսինտէն էմին պու-
լընտըղընտան, Ատրիէն իւէ ճալմանըն աչգ ու մուհապ.
պէթինէ ֆէճի պիր սուրէթտէ խիթամ վէրմէք իւզրէ մէք-
գումը մագսատընա մուվաֆըգ սուրէթտէ գուլլանմըշ ը-
տը:

Պարէնկանըն պու գատար հայրէթինի ճէլպ իտէն
մատտէ Ժէզիւիթ ճէմիյէթի հագգընտա ալտըղը մալիւ-
մաթ վէ եախօտ անյայապիւտիյի շէյլէր իտի: Վէսթիթի
խաֆիյէսիյլէ պիւթիւն ալէմի իսթիւա իթմիշ օլան վէ թէ-
տապիրի շէյթանէթքեարանէ իւէ հուսուլը մագսատընա
խըտմէթ իտէն պու պէօյիւք գուվիլէթ: Պարէնկատա պիր
շէվգի վահիյանէ վիւճուտէ կէթիրմիշ իտի: Տիւնեատա
Բօտէն հագգընտաքի հայրէթի ազիմէօինէ զայէպէ իտէ-
ճէք պիր շէյ վար ըսա, օ տա ինեաս Լոյոլանըն ճէմիյէ-
թինէ օլան քէօր քէօրիւնէ ֆէտաքեարլըղը խուսուսը ի-
տի:

Պարէնկա իպատէթիւանէնին գարանլըգ պիր քէօլէ-
սինտէ կիզլէնմիշ տիւշիւնմէքտէ իքէն, պիրտէն պիրէ ա-
յագ սէտալարը իշիտիլտի վէ պիր աղ սօնրա Բօտէն րա-
հիպ Դապոչլինի իւէ պէրապէր զուհուր իյլէտի:

Բօտէն եա մէշղուլիյէթի զիհնիյէսինտէն վէ եախօտ
էրղանուն մահալինտէ մէվճուտ օլան գարանլըգտան նա-
շի, մուգատտէս սու գապը եանընտա օթուրմըշ օլան Պա-
րէնկայը կէօրէմէյէրէք բարմաղլարընը մէզքիւր գապտա
ըսլաթտը: Պարէնկա իսէ քէմալը հէյէճանընտան նաշի
այնընտան սօղուգ թէրլէր ազմագտա օլտըղընը հըսօ ի-
տէրէք, հէյքէյ կիպի պիր հալտէ տուրտու գալտը:

Բօտէնին տուասը պիթթապ զըսա օլտու, զիրա պիւ-
թիւն արգուսը պիր ան էվիլէյ Սէն-Պրանսուա սօգաղըն-
տաքի խանէտէ պուլունմագտան իպարէթ իտի: Մէրգում
րահիպ Դապոչլինի իւէ պէրապէր պիր միւտտէթ տիզ
շէօյտիւքտէն սօնրա, այագա գալգտը վէ միհրապ էօ.

նիւնտէ սուրէթի իհիթրամքեարանէտէ էյիլէրէք պիր գաշ
ատըմ կէրիտէն կէլէն րահիպ Դապոչլինի իւէ պէրապէր
գաթուլա տօղրու իլէրիլէտի:

Բօտէն մուգատտէս սու գապընա եագլաշտըղը սը-
րատա, նիւմ գարանլըգ իշինտէ ուզուն պօյու սէշիլմէքտէ
օլան Պարէնկայը միւշահէտէ իյլէտի: Պարէնկա ազաճըգ
իլէրիլէյէրէք, Բօտէնին էօնիւնտէ քէմալը իհիթրամա
էյիլտի: Ժէզիւիթ իսէ ալչագ պիր սէտա վէ միւլահազա-
քեարանէ պիր թավր իւէ, « Ողչամ իւսթիւ, սաաթ իքի
րատտէլէրինտէ խանէմտէ կէօրիւշիւրիւզ... » տէտի:

Պատէհու էլինի մուգատտէս սու գապընա սօգմագ
իւզրէ զօլուսը իլէրիյէ ուզաթտը իսէ տէ, Պարէնկա անը
պու զահմէթտէն գուրթարմագ իւզրէ, էքսէրիյա սու ի-
շինտէ տուրան ֆըրշայը ալըպ հէման քէնտիսինէ ուզաթ-
տը:

Բօտէն՝ Հինտլինին սաքընտան թուլմագտա օլտըղը
ֆըրշանըն ըսլագ թէլլէրինի մուրտար բարմաղլարընլա
սըգարագ, պաշ վէ շահատէթ բարմաղլարընը էքէյիճէ
ըսլաթտըգտան սօնրա ալնընա կէօթիւրտիւ վէ ատէթ
օլտըղը իւզրէ պիր խաշ իշօրէթի եարտը, պատէհու ար-
գասընա տէօնիւպ Պարէնկայա « Ոսաթ իքիտէ, խանէմ-
տէ » սէօզլէրինի թէքրարլասլըգտան սօնրա, իպատէթ-
խանէ գաթուսընը ալըպ տըշարը չըգտը:

Բահիպ Դապոչլինի իսէ Պարէնկանըն թիթրէմէքտէ
օլան էլիլլէ էլան թուլմագտա օլտըղը մուգատտէս սու
ֆըրշասընտան իսթիֆատէ իտէպիլիւր զաննըլա քէնտիսի
տէ բարմաղլարընը ուզաթտը, լաքին Պարէնկա նէզաքէ-
տէ վագըրասընը եալընըզ Բօտէնէ հասի իթմէք իսթէյօր
թի վագըրասընը եալընըզ Բօտէնէ հասի իթմէք իսթէյօր
կիպի, մէզքիւր ֆըրշայը պիրտէն պիրէ կէրի շէքտի: Դա-
պոչլինի իւմիտինին պօշա չըգտըղընը կէօրիւնճէ, օ կիւ-
նիւ կէօզիւ էօնիւնտէն պիր ան տուր իթմէմէյէ մէճպուր
պուլընտըղը Բօտէն իւէ պիրլէշմէք իւզրէ ալէլ աճէլէ

տըշարը չըգտը վէ անընչա պէրապէր պիր արապայա պինէրէք Սէն-Պրանսուա սօգաղընտարի խանէյէ կի-տիլտի :

Բօտէն իպատէթխանէտէն տըշարը չըգտըղը սըրա-տա , Պարէնկանրն իւղէրինէ աթֆի իթմիշ օլտըղը պագըըթ թարիֆ իթմէք միւմքին օլամազ :

Պարէնկա իպատէթխանէտէն եալընըզ գալընճա , եա-րը տիզ չէօթմիշ վէ եարը տա չէօմէլմիշ օլարագ տէօշմէ թաշարը իւղէրինէ տիւշտիւ վէ եիւղիւնիւ էլլէրի իշինէ ալտը :

Արապա Մարիոս տը Բէննըբոնըն խանէսի պուլունան Մարէ մահալլէսինէ եագլաշտըգճա , Բօտէնին չէհրէսինտէ ազիմ պիր սապըլսըզլըզ էսէրի կէօրիւլմէքտէ իտի : Իքի իւշ տէֆա էվրագ ճըզտանընը աշարագ , Բէննըբոն ֆա-միլեասը ազասընըն վէֆաթլարընը միւէյեիտ օլան իլմու-խապէրլէրի վէ իխպարնամէլէրի օգուլուպ սըրալատը : Արա սըրա տա արապանըն աղըր եիւրիւլիւշիւնիւ շաբուգ-լաթմագ իսթէյօր ըմըշ կիպի պաշընը քէմալը ըզտըրապ-լա արապա գաբուսընտան տըշարը ուզաթըր ըտը :

Նիհայէթ արապա Սէն-Պրանսուա սօգաղընա կիրէ-րէք , պիր պուշուգ ասըրտան պէրու գաբանմըշ օլան խա-նէնին տէմիր գաբուսը էօնիւնտէ տուրտու : Բօտէն տէլի-գանլըլարա մախսուս պիր չէվիքիլլէ արապատան աթլա-յըպ էնտիքտէն սօնրա , քէմալը շիտտէթլէ գաբուլը չալ-տը : Լաքին Գապոչլինի օ գատար չէվիք օլմատըղընտան , արապատան տահա զիյատէ իհթիյաթլա էնմէյէ մէնպուր օլտու :

Բօտէն սօգաղը սարսաճագ սուրէթտէ գաբուլը չալ-մագտա օլտըղը հալտէ , հիշ պիր ճէվապ ալամատը :

Մէրգուս ըզտըրապընտան թիթրէյէրէք գաբուլը պիր տէֆա տահա չալտը վէ պու տէֆա գուլագ վէրէ-րէք , պիրիսինին աղըր աղըր եագլաշմագտա օլտըղընը

իշիթտի : Լաքին աթըլան ատըմյար գաբուտան պիր ազ ուզագտա պիրտէն պիրէ տուրտու վէ գաբու եինէ աշըլ-մատը :

Բօտէն կէօյսիւնիւն աթէշի հէյէճան իլէ եանմագտա օլտըղը զաննընա զահիպ օլարագ :

— Լաքին պու հալ աթէշ իւղէրինտէ գաբուլմագ կիպի տիր . - տէտի վէ եէնիտէն գաբուլը շիտտէթլէ չա-լարագ , միւթատը վէճհլէ թըրնագլարընը կէմիրմէյէ պաշլատը :

Նակէհան գաբու եայլարը իւղէրինտէ հարէքէթլէ աշըլտը վէ խանէնին պէքճիսի եահուտի Սամուէլ կէօ-րիւնտի :

Իիթիյարըն չէհրէսինտէ աճը պիր քէտէր էսէրի մէշ-հուտ օլույօր ըտը : Բօտէնէ գաբուլը աշտըղը զէման , գու-րու վէ թիթրէք էքէրէք սիլմէքտէ օլտըղը կէօզ եաշ-լարընըն էսէրի հէնուզ եանագլարընտա կէօրիւլիւյօր ըտը :

Սամուէլ մէրգուլարը կէօրիւնճէ Բօտէնէ իիթա-պէն :

— Սիզ քէմ սինիզ , էֆէնտիլէր . - տէյու սօրտու :

Բօտէն . - Պէն Բէննըբոն ֆամիլեասընըն պէրհայաթ օլան եէկեանէ միրասխօրը բահիպ Գաբրիէլին վէթի մութլագըլըմ : (Բահիպ Գապոչլինի կէօթէրէք .) Պու էֆէնտի տէ պէնիմ սըրը քեաթիպիմ տիր :

Սամուէլ տըգգաթլըճա Բօտէնէն եիւղիւնէ պագ-տըգտան սօնրա :

— Յիլ հագըգու սիզի թանըրըմ , Արգամ սըրա կէ-լինիզ . - տէտի :

Պատէհու իքի ժէզիւթլէրէ արգասընտան կէլմէլէ-րինի իշարէթլէ տէ անլաթտըգտան սօնրա , պաղչէտէքի պինայա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը :

Բօտէն իիթիյար եահուտինին արգասը սըրա կիթ-

տիկների սրբատա, սրբի քեթիպինէ խիթապէն .

— Պու մէլուն իխթիյար պէնի դարու էօնիւնտէ պէք-
լէթտիւրէրէք օ տէրէճէ հիտտէթլէնտիւրտի թի, իւզէրիմէ
նէօպէթ կէլտի զանն իտէրիմ, Տուտազլարբմ վէ պօղա-
զըմ աթէշ իշինտէ գալմըշ կէօտէրի կիպի գուրույուպ
եանըյօր . — տէտի :

Գապոչչինի . — Պիր շէյ իշէ՞ր միսինիզ, ազիզ բէտէ-
րիմ . . . պու իխթիյարտան պիր գատէհ սու իսթէյէլիմ
մի :

Բօտէն . — Խալլ, խալլ, իւզու՞մք եօգ . . . սապըւ,
սըզլըղըմ պէնի պու հալէ գօյօր . . . պէսպէլլի շէյ :

Սամուէլին զէվճէսի Բերսաբէ, եիւզիւ սօլմուշ վէ
գալպինի ազիմ պիր մէյուսիյէթ գարլամըշ օլտըղը հալ-
տէ, սօգազ դաբուսընըն քէմէրի ալթընա աշըլան տաի-
րէլէրինին գաբուսընտա այագ իւսթիւ տուրմըշ ըտը :
Սամուէլ զէվճէսինին էօնիւնտէն կէշտիյի սրբատա, իպ-
րանի իսանըյա :

— Մաթէմ օտասընըն բէրտէլէրինի նէ՞ եարտըն . —
տէյու սօլտու :

Բերսաբէ . — Գաբալը տրր :

Սամուէլ . — Քիւշիւք տէմիր սանտըգ :

Բերսաբէ . — Հազրըլանմըշ տրր :

Բօտէն իլէ լահիպ Գապոչչինի իշուն յեամիլէն մէճ.
հուլ օլան պու սէօզլէրի թէաթի իթտիքտէն սօնրա, Սա-
մուէլ վէ Բերսաբէ զարիպ վէ մէշում պիր թէպէսթիւմ տէ
թէաթի իթտիլէր :

Սամուէլ Բօտէն իլէ Գապոչչինինին էօնլէրինտէն եիւ-
րիւյէրէք, պիր ազ սօնրա գաբու էօնիւնտէքի նէրտիւ-
պանտան եօգարը չըգտը վէ քիւշիւք պիր լամբա եան-
մագտա օլան տէհլիզէ կիրտի, Բօտէն միւքէմմէլ պիր
գուվլէի հաֆըղայա մալիք օլտըղընտան, Բէննըբոն ֆա-
միլեաթը վարիսլէրինին իլք տէֆա իճթիմա իթմիշ օլտըգ-

լարը գըրմըզը սալօնա տօղրու իլէրիլէմէքտէ իտի, Լաքին
Սամուէլ « Օրայա կիթմէյէճէյիզ . . . տէյէրէք, քէն-
տիսինի մէն իթտի վէ պատէհու լամբայը ալարագ գա-
րանլըգ պիր նէրտիւպանա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը .
զիրա խանէ բէնճէրէլէրինէ էօրիւմիւշ օլան տիվարլար
հէնուզ երգըլմամըշ իտի :

Բօտէն . — Լաքին կէշէն տէֆա զէմին գաթընտաքի
սալօնտա իճթիմա իտիլմիշ իտի . — տէտիքտէ, Սամուէլ .

— Էվվէթ, ֆագաթ պու կիւն տէ եօգարտա իճթի-
մա իտիլէճէք տիր . — ճէվապընը վէրտի :

Իխթիյար եահուտի նէրտիւպանտան եալաշ եալաշ
եօգարը չըգմագտա պաշլատը :

Բօտէն . — (Ուրգասը սըրա կիտէրէք .) Եօգարտա նէ՞
րէտէ իճթիմա իտիլէճէք :

Սամուէլ . — Մաթէմ օտասընտա :

Բօտէն . — (Թէաճճիւպլէ .) Մաթէմ օտասը նէ տիր :

Սամուէլ . — Էօլիւմ վէ կէօզ եաշը մահալի :

Եահուտի նէրտիւպանտան էլան եօգարը չըգմագտա
իտի, Գարանլըգ իսէ կիթտիքէ տահա զիյատէ գաթը-
լաշմագտա իտի, զիրա քիւշիւք լամբա էթրաֆա բէք իա-
ֆիֆ պիր զըյա նէշը իթմէքտէ իտի :

Բօտէն կիթ կիտէ թէաճճիւպլէ վարարագ վէ օլտը-
ղը եէրտէ տուրարագ :

— Լաքին . . . օրայա գատար կիթմէքտէ մանէա նէ :

Սամուէլ . — Բարալար օրատա սըր :

Բօտէն . — Բարալար օրատա մը տրր, օ պաշգա :

Պու սէօզիւ սէօլլէյէրէք, Բօտէն ազանըգ տուրաղը
իշուն կէրի գալմըշ օլտըղը պիր գաշ գատէմէլէրի ալէլ
աճէլէ չըգտը :

Սամուէլ միւթէմատիլէն եօգարը չըգմագտա օլուպ,
էրէյիճէ եիւքսէլտիքտէն սօնրա, նէրտիւպանըն պիր քէօ-
շէսի պուլունտըղընտան, արգատան կէլմէքտէ օլան Բօ-

տէն իլէ Գապոչինի տէմիր բարձագլըգ իլէ քէմէր արա. սընտաքի աւրգլըգ տա, լամբանըն խաֆիֆ ըշըղը. լա իւ. թիյար եահուտինին նիմ՝ շէհրէսինի կէօրտիւլէր քի, տէ. միր բարձագլըգլարը թուլթարաղ պին զահմէթլէ եօգա. ըը չըգմագ տա իտի:

Սամուէլին շէհրէսինտէքի ալայիմ՝ Բօտէնին նաղարը արգգաթընը ճէլալ իյլէտի. էքսէրլյա թաթլը վէ սէօնիւկ օլան սիյահ կէօզլէրի աթէշ կիպի բարլամագ տա իտի. տուտագլարընտա տախի զարիսլ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւ. լիւյօր ըտը:

Բօտէն եալաշնա բահիպ Գապոչինիյէ խիթապէն.

— Նէրտի պան բէք օ գատար եիւքսէք տէյիլ ամմա պանագլարըմ գրրըլտը . . . «օլուղըմ քէսիլիյօր . . . գուլագ թօզլարըմ տա չըն չըն էօթիւյօր. — տէտի:

Ֆիլ հագըգա Բօտէն բէք զիյատէ կիւնլիւքլէ սօլուգ ալմագ տա իտի. թէնէֆֆիւսիւ կիթտիքնէ աղըրլաշըյօր ըտը: Բահիպ Գապոչինի, բէֆիգինէ տաիմա էսէրի ի. թինա վէ թէվէճնիւհ կէօսթէրիր իքէն, անըն շու յիքեա. յէթի մահրէմանէսինէ հիշ պիր ճէվապ վէրմէտի, մէր. գուլմ զիհնէն ֆէվգ էլ ատէ մէշղուլ կէօրիւնիւյօր ըտը: Բօտէն սապրըսըզնա պիր թալըր իլէ Սամուէլէ խիթապէն.

— Տահա չըգանագ ճըշըշ. — տէյու սօրտու:

Սամուէլ. — Իշթէ կէլտիք:

Բօտէն. — Կէլտիք մի . . . նէ՝ պէօյիւք պախթիյարլըգ:

Սամուէլ. — Լվվէթ, բէք պէօյիւք պախթիյարլըգ:

Եահուտի պու սէօզիւ սէօյլէմէքլէ պէրապէր, տար պիր կէշիւ պօյուննա պիր թարաֆա շէքիւէրէք, տէրու. նինտէ խաֆիֆ պիր ըշըգ կէօրիւլէն պէօյիւք պիր օտա գաբուսը կէօսթէրտի:

Բօտէն՝ թէաճնիւպի կիթտիքնէ արթմագլա պէրա. պէր, քէմալը մէթանէթլէ իչէրի կիրտի վէ բահիպ Գա. պոչինի վէ Սամուէլ տախի արգաաընտան կիրտիւէր:

Պու օտա ղայէթ կէնիշ պիր եէր օլուպ , եալընըզ
թավան օրթասընտա պուլունան ֆէնէր շէքլինտէ տէօրթ
քէօշէ պիր քէօշկ վասըթասըյլա ըշըգ ալըր իտի իսէ տէ ,
պու քէօշկին տէօրթ ճիհէթինտէքի ճամլար գուրշուն
լէվհալար իլէ էօրթիւլմիւշ օլտըղը կիպի , պու գուրշուն
լէվհալարըն հէր պիրի իւղէրինտէ տէ խաշ շէքլինտէ եէտի

0 տէլիք ~~ալընըշ~~ օլտըղընտան , օտա տէրունինէ եա .

0 0 0 լընըզ ~~մէքթիւր~~ տէլիլիւրտէն ըշըգ ~~կիլմէքտէ~~ իտի .

0 Տիվարլարտան պիրիսինէ տայատըլմըշ օլան սիյահ

0 մէրմէրտէն պէօյիւք վէ եէքբարէ գօնսօլ իւղէրին .

0 տէ ~~քիւշիւք~~ պիր լամբա պուլունմամըշ օլսայըտը ,
օտա իշինտէքի գարանլըգ . էթրաֆը կէօլմէյէ պիւս պիւ-
թիւն մանի օլաճագ իտի .

Պու օտա էօյիւ էվինէ պէնզէյօր ըտը . հէր թարաֆ-
տա պէյազ սաշագլար վէ բիւսկիւլէր իլէ ~~միւզէյնէն~~
սիյահ բէրտէլէրտէն վէ սիյահ էօրթիւլէրտէն պաշգա պիր
շէյ կէօրիւլմէյօր ըտը . հաթթա եօգարտա պահս իթտի-
յիմիզ ~~մէրմէր~~ գօնսօլտան պաշգա էշեա տա եօղ ըտը .

Պու գօնսօլ իւղէրինտէ իսէ՝ օն եէտինճի ասրտա իշ-
լէնմիշ տէմիրտէն մամուլ քիւշիւք պիր սանտըգ պուլու-
նուպ , պու սանտըգ պիր սէնաաթը հիւնէրվէրանէ իլէ
եաբըլմըշ օլմասըյլա , շէլիքտէն պիր տանթէլայա պէնզէ-
մէքտէ իտի .

Բօտէն մուրտար մէնտիլիյլէ ալընը սիլէրէք քէմալը
հայրէթլէ էթրաֆընա պագընմագ տա իքէն , Սամուէլ մէր-
գումա խիթապէն .

— Վասիյէթ սահիպինին արզուլարը նէ գատար ղա-
րիպ կէօրիւնիւրսէ կէօրիւնսիւն , պէնիմ իշուն մուգատ-
տէս տիր . . . անլէրի թէմամըյլա իճրա իթմէյէ մէճպուր
ըմ . - տէտի .

Բօտէն . - Պունտան տահա տօղրու պիր շէյ օլամազ .
լաքին պիզ պուրատա նէ եաբաճաղըզ .

Սամուէլ. - Նէ՛ եւրաճադրեղը շիմոի կէօրէճէք «ինիզ» Ոիզ Բէննըբոն ֆամիլեաւորնն սլէրհայաթ գալան եկկեա- նէ միրասխօրընըն, ետնի րահիպ Դաւրիէլ Բէննըբոնըն վէքիլի մութլադը սընըզ, տէ.յի՛ւ մի:

Բօտէն. - Էվլէթ, իշթէ պու պապտէքի էվրազ շուշլար տըր:

Սամուէլ. - Վաղթ դայսլ իթմիշ օլմամազ իւղրէ, մուգալէլաթ մուհարրիբի կէլինճէյէ գատար, Բէննըբոն ֆամիլեաւօր միրասընը **թէշթի** իտէն պիւթիւն թահվիլա- թըն միւֆրէտաթընը «իշէ արզ իտէյիմ», պու թահվի- լաթը տիւնքի կիւն ֆրանսա Պանդասընտան ալըպ պու տէմիր գասա իշինտէ սագլատըմ:

Բօտէն. - (Դասանըն եանընա գօշարագ.) Վա՛յ, թահվիլէր պու գասանըն իշինտէ մի տիր:

Սամուէլ. - Էվլէթ, իշթէ միւֆրէտաթ բուսուլաթը շու տըր: Փեաթիսլինիզ էֆէնտի թահվիլաթըն նիւմէրօ- լարընը պիրէր պիրէր օգուսուն, պէն տէ անլէրին սէնէտ- լէրինի սըրա իլէ սիզէ թագաթիմ իտէյիմ, սիզ անլէրի մուայէնէ իտէրսինիզ վէ պատէհու եինէ պու գասա ի- շինէ գօյուպ մուգալէլաթ մուհարրիբի հուղուրընտա սի- զէ թէսլիմ իտէրիմ:

Բօտէն. - Բէք ալէա, բէք տօղրու:

Սամուէլ. րահիպ Դապոչչինիյէ պիր քեադրու վէրէ- րէք, քէնտիտի տէ տէմիր գասանըն եանընա կիթտի վէ կիզլի պիր **զէմպէրէք** օյնաթտը իսէ տէ, Բօտէն պու զէմպէրէյին նէրէտէ պուլունտըղընը ֆարգ իտէմէտի- պուներն իւզէրինէ գասանըն ադրը գաբադը եօգարը գալթ- տըր: Բահիպ Դապոչչինի միւֆրէտաթ բուսուլաթընտաթի թահվիլէրի զիքը իթտիքճէ, Սամուէլ տախի անըն սէնէ- տինի Բօտէնէ թագաթիմ իտէր վէ Բօտէն տախի քէմայը տըզգաթլա մուայէնէ իթտիքտէն սօնրա, թէքլար իս- թիյար եահուտիյէ թէսլիմ իլլէր իտի:

Պու թէտղիզ մուամէլէսի բէք շաբուզ իճրա օյուն- տը, զիրա մալիւմ օլտըղը վէճհլէ, պու սէրվէթի ճէսի- մէ՛ սէքիզ զրթա սէնէտ (1) իլէ պէշ եիւզ պին ֆրանգ- լըզ պանդա գաիմէսի, օթուզ պէշ պին ֆրանգլըզ ալ- թուն ադճէ վէ իրի եիւզ էլլի ֆրանգլըզ կիւմիւշ ադճէ կիպի ուֆադլըզ տան իպարէթ օլարագ, ճէման՝ իրի եիւզ օն իրի միլիոն եիւզ եէթմիշ պէշ պին ֆրանգա պալիզ իտի:

Բօտէն պի էր ֆրանգլըզ պէշ եիւզ պանդա գաիմէ- սինի սայըպ պիթիլտիքտէն սօնրա, Սամուէլէ թէսլիմ ի- տէրէք:

— **Բէք տօղրու...** ճէման՝ իրի եիւզ (Ո՛ն իֆի Մի. Լիմն եիւզ եէթմիշ Պէճ Պին Ֆիւնի. - աէաի:

Մէրզում պու սէսզլա սէյլէտիլի զէման, պէսպէլլի մէսէրլէթ վէ սաատէթինտէն պօղուլաճագ հալէ կէլմիշ օլմալը քի, պէք տաղըզա գատար նէֆէսի քէսլիպ կէօղ- լէրի գաբանտը վէ րահիպ Դապոչչինիյին գօլունա տայան- մաղա մէճպուր օլարագ, դըսրդ պէք սէտա իլէ:

— **Ոճայիպ...** պէն հէյէճանլարու գարշը քէնտիմի գուլվէթի զանն իտէր իտիմ... ֆագաթ պու տէֆա ֆէվզ էլատէ պիր շէյ հըսս իտիյօրըմ. - տէտի վէ մէր- գումըն զաթէն ընկսիզ օլան շէհրէտի օ տէրէճէ սօլտու վէ վիւճուտինէ էյլէ պիր թիթրէմէ արըզ օլտու քի, րա-

(1) Ետնի՝ համիլինէ օլարագ եիւզտէ պէշ Փայըզլը 2,000,000 ֆրանգլըզ ֆրանսըզ թահվիլի, քէզա համիլինէ օլարագ եիւզ- ալ իւշ Փայըզլը 900,000 ֆրանգլըզ ֆրանսըզ թահվիլի, համի- լինէ օլարագ 5,000 ֆրանսա Պանդասը հիսսէ սէնէտաթը, համի- լինէ օլարագ 3,000 Տէօրթ-Դանալլար հիսսէ սէնէտաթը, համի- լինէ օլարագ 125,000 տիւգալըզ Նարօլի թահվիլի, համիլինէ օ- լարագ 5,000 Ավոթրիա կիւմիւշ ադճէսի, համիլինէ օլարագ եիւզտէ իւշ Փայըզլը 75,000 ինկիլիզ լիրօլըզ թահվիլ, համիլի- նէ օլարագ 1,200,000 Հոլլանտա ֆիօրինի, քէզա համիլինէ օ- լարագ 28,860,000 Հոլլանտա ֆիօրինի:

հիպ Գապոչինի մերգումը թուխարագ .

— Ազիզ բեռերիմ . . . քենաթիգե կենիդ . . . քեն տինիգե կենիդ . . . մուվաֆիթագիյեթինիդտեն տուայը գալպինիդուե հասարյ օլան մեսերրեթ սիդի պու տերեճե հեյեճանա ուղրաթմամայը տրը . — տէտի .

Բահիպ Գապոչինի Բօտեն պու մուշֆիգանե սեօզլերի սեօլլետիյի սըրատա , Սամուէլ տախի սենէտլերի վեթահ վիլլերի տեմիր գասայա գոյմագլա մեչդուլ օլույօր ըտը .

Բօտեն գուվվեի մանէվլիյեսի սայեսինտե վե պիր տե օ վագթա գատար քեմայը դայրեթլե գովալամըչ օլտըղը պիր մագսատա վասըլ օլմագ իւզրե պուլունտըղը կեօր տիւլիւնտեն տուայը հըսս իթտիյի մեսերրեթի ազիմե սա . յեսինտե շու դաաֆը վիւճուտինե դալէպե իթտի վե եօ . գարը տօյրուլարագ մաղրուրանե պիր թավը իլե Գապոչինիյե իսթմապեն .

— Պիր շէյ եօգ տըր , դօրգ մայընը . . . պեն հազիրանըն պիրինճի կիւնի . եօլմէք իշուն մը քուերատան էօլմէք իսթմէտիմ . — տէտի .

Ֆիլ հազըգա Ժեզիւթին եիւզիւ տեհչեթ վերեճեք սուրեթտե սարարմըչ օլմագլա պերապեր , իֆթիխար վե դուրուր իլե բարլամագտա իտի .

Բահիպ Գապոչինի Բօտենին քենտիսինի պուլմըչ օլտըղըն կեօրիւնճե , դանն իտերսին քի էվլէլքի հալի թեպէտտիւլ իթտի վե պիր աղ էվլէլքի պեչաշէթլի չէհրեսի պիրտեն պիրե օ գատար գաթի վե օ գատար միթէհաքքիմանե պիր թավը տլտը քի , Բօտեն պուլը կեօրիւր կեօրմէղ պիր ատրմ գատար կերի չէքիլտի .

1) զէման Բահիպ Գապոչինի ճեպինտեն պիր քեաղըտ չըգարտը վե պուլը սուրեթի իհթիրամքեարանէտե էօրտիւքտեն սօնրա , Բօտենին եիւզիւնե դայեթ սերթ պիր պագըչ աթֆ իտերէք , մեթին պիր սէտա իլե պերվեճհի աթի օգուտը .

« Միւհթերէմ Մ . Բօտեն իշպու էմրնամէյի ախգ իտեր իթմէղ , օլանճա իգթիտարընը միւհթերէմ Բահիպ Գապոչինիյե թէսլիմ իտեճեք իլե ճէնապը Հազգատալեթի էպէտիյեսիյլե վագթըլա ճեմիյեթիմիդին էլինտեն դասպ իտիլմիշ օլան Բէնրըրոն միրասընըն եինտեն ճեմիյեթիմիդե ալտեթինի միւրատ պույուրաճագ օլուրսա , օ ճե . սիմ սերվեթի միւհթերէմ Բահիպ տէկրինեի իլե պերապեր եալընըգ Բահիպ Գապոչինի ախգ իթմէյե մեմուր օլաճագ տըր .

« Պունտան պաչգա , իշպու էմրնամէյի ախգ իտեր իթմէղ , միւհթերէմ Մ . Բօտեն , միւհթերէմ Բահիպ Գապոչինիին թային իտեճեյի Բահիպլերտեն պիրինին նաղարեթի թահթընտա օլարագ , Լավալ չէհրինտեքի մանասթըրըմըգա կիտեճեք իլե օրատա պիր օտայա գօնուլարագ , եենի պիր գարար վերիինճեյե գատար թէմամըլլա եալընըղըգ իշինտե գալաճագ տըր . »

Բահիպ Գապոչինի պու սաթըրլարը օգուտըտան սօնրա , Բօտեն ճեմիյեթին բեռերի ումուլիսի օլան գաթըն իմգասընը կեօրեպիլսին իշուն օգուտըղը էմրնամէյի Բօտենե ուղաթտը .

Պու մենգարե Սամուէլին բեք զիյատե մերագընը ճելպ իթմէքլե , տեմիր գասայը արալըգ պըրագտը վե պիր գաչ տուրմ գատար մերգուլարա հագլաշտը .

Բօտեն պիրտեն պիրե շիտտեթլի պիր գահգահա գօքարտը , լարին պու գահգահա մեսերրեթ , հաղարեթ վե մուգաֆիթերիյեթ գահգահասը իտի .

Բահիպ Գապոչինի պիր նագարը հիտտեթլե եիւզիւնե պագմագտա իքեն , Բօտեն պիր գաթ տահա շիշերէք վե էվլէլքինտեն տահա զիյատե մաղրուրանե վե հագա . լեթքեարանե պիր չէհրե ալարագ , Բահիպ Գապոչինիին քենտիսինե ուղաթտըղը քեաղըտը էլինին քերսիլլե կերի եթմէքլե .

— Պու է մընամենին թարիխի գա՛ն տըր . - տէյու սորտու :

Գապոչինի . - (թէաճճիւպլէ) Մայիս օն պիր :

Բօտէն . - Հալ պու քի պէնիմ եանրմտա տա բարանըն պիր նամէի մախսուսը վար տըր քի . Բօմատան պու կիճէ ալտըմ . պու նամէ օն սէքիզ մայիս թարիխինի համիլ տիր վէ ճէմիլէթին բէտէրի ումումիլիյինէ թային իտիլիլ օլտըղըմը իշար իտիյօր . . . օգուլընը :

Բահիպ Գապոչինի նամէյի ալըպ օգուտու վէ երլտըրմտան վուրուլըն կիպի տօնագալտը . Պատէհու Բօտէնին էօնիւնտէ սուրէթի իհթիրամբեարանէտէ տիզ գըրարագ , նամէյի քէմալը թէվազու իլէ Բօտէնէ վէրտի :

Իշթէ Բօտէնին իլը արզուի շէօհրէթնույանէսի շուսուրէթլէ հուսուլէ կէլիյօր ըտը :

Գարտինալ Մալիբիբիլի վէքիլ վէ բէիսի օլտըղը ֆըրգա տախիլինտէ մէյտանա գօյմուշ օլտըղը շիւղհէր իլէ պէրապէր , Բօտէն մէհարէթի հիյլէքեարլըղը վէ գուվլէի իզնաիլէսի սայէսինտէ վէ սլախուսուս քէիտի էհիլիլթ վէ տիրայէթի հագգընտա Բօմատաքի թարաֆտարլարընըն տէրքեար օյան հիւսնիւ էֆրեարլարը սէպէպիլլէ վէ սաիր ճասուսլարընըն մասրուֆ օյան իղտամաթ վէ էնթրիգալարը սայէսինտէ , ճէմիլէթին բէտէրի ումումիսի օյան զաթը ալլ վէ քէնտիսինի մէմուրիլլէթի մէզքիւրէյէ թալին իթաիրմէյէ մուվաֆիլադ օլմուշ ըտը . Պիւնաէն ալէյհի քէնտիսինին թէրթիպաթ վէ թէտապիրիսէ կէսրէ , էլինէ կէչէճէք միլիոնլարլա պու մէմուրիլլէթտէն բսբալըզ թաթթ թընա կէչմէք էլան եալընըզ պիր ատըմըզ մէսաֆէ դալըր ըտը :

Սամուէլ պու մէնզարէյէ աթֆիր նազար իտէրէք , եալընըզ բէնտիսինճէ մալիւմ օլան կիլլի զէմիզէրէք . Իլէ գաալըք դաբաալըք սրրատա , քէնտիսի տախի մուվաֆֆէրանէ պիր շէհրէ իլէ կիւլիւմէտի :

Տէմիրին սէտասը Բօտէնի իսայալաթ ալէմինտէն հազըզաթ ալէմինէ էնտիրտի . պինաէն ալէյհի գըսըզ պիր սէտա իլէ Սամուէլլէ խիթապէն . « Իշիթտինիլ մի . . . պու միլիոնլար եալընըզ պէնիմ տիր . . . պէնիմ . . . » տէտի վէ մուզալէլաթ մուհարրիլինին կէլմէսինտէն էվլէլ բարալարա գալուշմագ իսթէյօր ըմըշ կիպի էլլէրինի սապըրսըզնա պիր թավը իլէ տէմիր գասայա ուզաթտը :

Հարին օ զէման Սամուէլին տախի շէհրէսի թէպէտտիւլ իթտի . գօլլարընը կէօյսիւնտէ խաչվարի գալուշտըրարագ վէ իխթիյարլըղը սէպէպիլլէ էլիլմիշ օլան պէլինի տօղրուլթարագ , հէյպէթլի վէ թէհտիտքեարանէ պիր թավը ալտը . կէօղլէրի տախի կիթ կիտէ աշըլարագ , աթէշի հիտտէթ սաշմաղա պաշլատը . պատէհու աղըր վէ վազարլը պիր սէտա իլէ յու սէօղլէրի սէօյլէտի :

— Լոյուա էվլատլարընըն կիլլի էնթրիգալարը սէպէպիլլէ թէլէֆի նէֆսէ մէհպուր օլմուշ օլան միւհթէրէմ պիր զաթըն պագրլէի սէրվէթի օյան պու միրաս իւշ սիւլալէ սատըգ մուհաֆրղլարըն իսթիգամէթի մուզատտէսէսի սայէսինտէ գրալարա լայըդ պիր սէրվէթ հալինի ալմըշ օլտըղը հալտէ , եալանըրըղըն , լիյաքեարլըղըն վէ ճինայէթին միւրեաֆաթը օլամագ . . . խալը , խալը . . . Ճէնապը Հագգ տտալէթի էպէտիյէսիլլէ պունա հիշ պիր վազթ լիզա կէօսթէրէմէզ :

Բօտէն պու սէօղլէրի տինլէտիքտէն սօնրա , քէսթախանէ պիր թավը իլէ :

— Հանկը ճինայէթտէն պահա իտիյօրսընըզ . - տէյու սորտու :

Սամուէլ ճէվապ վերմէյիպ այաղընը եէրէ վուրտու վէ էլինի տէ եալաշ եալաշ օտանըն նիհաէթինէ տօղրու ուզաթտը :

Օ զէման Բօտէն վէ Գապոչինի տէհէթէնկիզ պիր մէնզարէ կէօրտիլէր :

Տիվարլարը գաբլայան բերտէլէր կիւյա կէօրիւնմէզ պիր էլ թարաֆընտան չէքիմիչլէր իմիչ. կիպի պիրտէն պիրէ աչըլտըլար: Պիր կիւմիւշ գանտիլին մաթէմնաք վէ մաթմթրազ րչըյլա այտընլանմըչ օլան պիր նէվ մէզար էթրաֆընտա, սիյան ուզուն լիպասլար կիյինմիչ օլարազ ալթը ճէսէտ սըրալանմըչ եաթմըչ ըտը քի, պու ալթը ճէսէտ՝ ժազ րէննըրոն, Ֆրանսուա Հարոտի, Բօղ վէ Պլանչ, Ատրիէն վէ Ճալմա Իսի:

Պունլար ույուլօր կիպի կէօրիւնիւյօրլար ըտը. կէօզ գաբազլարը գաբանմըչ վէ էլլէրի տէ կէօյիւպէրի իւզէրինտէ խաչվարի չաբուսթլանմըչ ըտը . . .

Բահիպ Գապոչչինի պու մէնզարէյի կէօրիւնճէ պիւ. թիւն վիւճուտիյլէ թիթըէյէրէք, եիւզիւնէ պիր խաչ իչարէթի եաբտը վէ զարչլտաքի տիվարա գատար կէրի կէրի չէքիլէրէք վէ օրայա տայանարազ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալտը:

Բօտէն իսէ պիլաքս պէնզի պէթի աթմըչ վէ սաչարր տիքիմիչ օլտըղը հալտէ, մուգալէմէթի նազապիլ պիր ճազիպէյէ մաղլուպ օլարազ, պու պիրուն ճէսէտլէրին եանընա կիթտի:

Բէննըրոն ֆամիլեասընըն շու սօնընճը էվլատլարը զանն իտէրսին քի օ անտէ էօրիւլլէր իտի. զիրա էպէտի ույգունըն հէնուզ պիրինճի սաաթընտա պուլունըյօրլար կիպի կէօրիւնիւյօրլար ըտը:

Ուամուէլ զըսըգ վէ բնչըրըրզլը պիր սէտա իլէ տէ տի քի:

— Իշթէ էօլտիւրտիւլիւնիւզ պիչարէլէր պունլար տըր . . . էվլէթ, սիզին տէհչէթի տուգազլարընըզ պունլարըն էճէլինէ սէպէպ օլտու . . . զիրա սիզ պունլարըն վէֆաթընա միւհթան ըտընըզ: Պու պէտպաթթ ֆամիլեա ազասընտան պիրի սիզին տարպէի խապասէթինիզէ ուղրայարազ տիւշտի քճէ, պէն անըն ճէսէտինի պիր իթինաի

տինտարանէ իւէ էլտէ իթմէյէ մուվաֆֆազ օլուր ըտըմ .
գիրա , էյվահ , պուշար հէք պիր մէղարտա րահաթ ի .
տէճէքլէր տիր . Օհ . . . պուշարը էօլտիրտիւյիւնիւզ
իշուն լանէթ սիզէ . . . լանէթ . . . լանէթ . . . լաքին
անլէրին սէրվէթլէրի սիզին էլլէրինիզէ կէշմէյէճէք տիր .

Բօտէն եաւաշ եաւաշ ճալմանըն էօլի եաթալընա
եագլաշմըշ ըտը . թէգիւթ իյք տէֆա հըսս իթտիյի տէհ-
շէթինէ զալէպէ իտէրէք , կէօրտիւյիւ շէյ խայալտան ի .
իպարէթ օլմատըղընը թահգիզ իթմէք իւզրէ , կէնճ շինտ .
լինին խաշվարի կէօյսիւ իւզէրինէ զավուշտըրըմըշ օլան էլ-
լէրինէ տօղոււտու . Պիշարէնին էլլէրի պուզ կիպի տօն .
մուշ իտի , լաքին տէրիսի եոււմուշագ վէ նէմնաք իտի .

Բօտէն տէհշէթինտէն կէրի շէքիտի վէ պիր գաշ սա-
նիյէ գատար սինիրլէրի շէքիլիւրճէսինէ թիթրէտի . լաքին
իյք հայրէթի կէշինճէ , ազլը պաշընս կէլտի վէ քէնտիսի-
նէ ճէսարէթ պախշ իտէն գուվլէի մանէվիյէյի եէնիտէն
պուլտու . օ հալտէ թիթրէմէքտէ օլան պաճագլարը իւ-
զէրինտէ գավիլէշէրէք , էլինի ալնընա կէօթիւրէրէք , պա-
շընը տօղրուլթարագ վէ սէպէպինի պիլմէքսիզին կէօյ-
սիւնիւն , պօղազընըն վէ աղզընըն աթէշլէր իշինտէ գալ-
մըշ օլտըղընը հըսս իթտիլինտէն , աէօզ սէօյլէմէզտէն էվ-
վէլ իքի իւշ տէֆա տուտագլարընը ըսլատարագ , սօլ-
ղուն շէհրէսինէ մաղուրանէ վէ իսթիհգաքեարանէ պիր
թավր վէրտի վէ պատէհու սէսսիզճէ աղլամագտա օլան
Սամուէլէ տէօնէրէք , պօղուգ պիր սէտա իլէ .

— Սիրասխօրլարըն վէֆաթընը իսպաթ իտէն իլմու-
խապէրլէրի սիզէ կէօսթէրմէյէ արթըզ հաճէթ գալմատը .
իշմէ պիզգաթ քէնտիլէրի պուշը իսպաթ իտիյօրլար . -
տէտի վէ զայլըֆ էլիլէ ալթը ճէսէտի կէօսթէրտի .

Բահպ Գապոչլինի Բօտէնին շու սէօզլէրինի իշիտինճէ ,
շէյթանը կէօրմիւշ կիպի տէհշէթինտէն թէքրար եիւզիւ-
նէ խաշ շըգարտը .

Սամուէլ. - Եւ Ռապայի . . . պու տաճմտէն պիւս
պիւթիւն էլինի չէքմի՞ յ մի սին . . . պագըն գուրպանլարընը
նա սրլ զարմանէ պիր նազարուա սէյր իտիյօր . - տէտի :

Բօտէն . - (Ձիւքին պիր թէպէսսիւմէ .) Հայտի ,
հայտի , պու մէնզարէ՝ մէնֆաւթը ումումիյէ ուղուրն .
տա ֆէտաի նէֆա իտէնլէր սէրկիսինտէն պաշգա պիր չէյ
տէյիլ տիր : Պէնիմ շու ֆիւթուրսըզ հայլիմ տէ մասումի-
յէթիմի իսպաթ իտէր : Պիղ քէնսի իշիմիղէ պագալըմ . . .
զիրա սաաթ իքիտէ էլիմէ աաէմ՝ կէյէճէք տիր . . . պու
գասայր էնտիրէլիմ՝ տէ կէթիւրէլիմ :

Պու սէօպիւ սէօյլէյէրէք : Բօտէն գօնսօյա տօղրու
պիր ատրմ աթտը :

Սամուէլ հիտտէթ վէ տէհչէթէ տիւշար օլարազ վէ
Բօտէնտէն էլվէլ տաւրանարազ :

— Սատամ քի սիզին ըուհընըզ ազապը վիճտանի
նէ տէմէք օլտըղընը պիւմէյօր : Իհիթիմալ քի իւմիտինի-
ղին պօշա չըգմասըյլա հըսս իտէճէյինիզ հիտտէթ ու
թէհէվիւր ըուհընըղը սարսաճազ տըր : - տէտի վէ պա-
տէհու գասա գարաղընըն օրթա եէրինսէ պույունան պիր
տիւյմէյէ գուվվէթիճէ պաստը :

Բօտէն . - Նէ՛ տէյօր . . . Նէ՛ եարըյօր . - տէյու
հայգըրտը :

Սամուէլ . - (Վահշիյանէ պիր մուղաֆֆէրիյէթլէ .)
Պիր ազ էլվէլ սիզէ սէօյլէտիմ , բէնչէի գահընըզա գուր-
պան կիթմիշ օլան պու պէտպաթթլարըն սէրվէթի սիզին
էլինիզէ կէչլէյէճէք տիր :

Սամուէլ պու սէօղլէրի հէնուզ սէօյլէմիշ իքէն , տէ-
միր գասանըն իշիթէլի տէլիքլէրի արաօրնտան տիւման-
լար չըգմաղա պաշլատը վէ օտա տէրուսինտէ խաֆիֆ պիր
քեաղըտ գօգուսու եայրլար :

Բօտէն իշի տէրհալ անյարազ « Եանըյօր . . . » տէյու
հայգըրտը վէ գասայը զալտըրմազ իւզրէ իւզէրինէ գօշ-

տու իսէ տէ , գասա մէրմէր գօնսօյա մըխանմըշ օլտըղըն-
տան , եէրինտէն պիւլէ գըմըլտամատը :

Սամուէլ . - Էլվէթ . . . եանըյօր . . . պիր գաշ տա-
գըզա սօնրա պու նիհայէթսիզ խազինէտէն մահզա պիր
ազաճըզ քիւլ երզընթըսը գալաճազ տըր . . . Էլվէթ ,
պու ճէսիմ՝ սէրվէթ սիզին վէ ալէնէնիզին էլինէ կէչմէք-
տէն իսէ շու սուրէթլէ եանըպ քիւլ օլմասր տահա խա-
յըրլը տըր : Պու խազինէ պէնիմ տէյիլ տիր . . . ֆազաթ
անը մահվ իթմէք հագգը պանա ալիտ տիր : զիրա Դաթ-
րիէլ Բէննըքօնըն վէրտիյի եէմինտէ սատըզ գալաճաղը վէ
պու սէրվէթ թէմաւըյլա ռէզիւիթ ճէմիյէթինին էլինէ
կէչէճէլի տէրքեար տըր . - տէտի :

Բօտէն իսէ գասանըն եանընա կիտէրէք « Եէթիշին ,
սու . . . սու . . . » տէյու հայգըրմազ տա վէ օտա իշին-
տէքի ճէրէյանը հալա իլէ քէսպի շիտտէթ իտիպ գասա-
նըն պինլէ ճէ տէլիքլէրինտէն տըշարը չըգան ալէվի
պաստըրմազ իւզրէ սանտըղը վիւճուտիյլէ էօրթմէքտէ ի-
տի :

Պիր ազ սօնրա աթէշին շիտտէթի եաւաշ եաւաշ ա-
զալտը , գասա իշինտէն պաղը մաիմսի վէ ինճէ տիւմանլար
տահա չըգարազ սէօնտիւ վէ հէր չէյ մահվ օլտու :

Պունըն իւզէրինէ Բօտէն քէնտիսինի զայպ իտէրէք
արղասընա տէօնտիւ վէ պիր էլիլէ գօնսօյա տայանմըշ
օլարգը հալտէ , միւտտէթի էօմիւնտէ իլք տէֆա օլա-
րազ աղլամաղա սլաշլատը : հիտտէթինտէն իրի իրի կէօզ
եաշարը եանաղլարընտան աշալը եուվարլանմազ տա իտի :

Լաքին էլվէլա եաւաշ եաւաշ պաշլամըշ իքէն ա-
զար ազար քէսպի շիտտէթ իւլէթիշ օլան պիր թաղըմ աղ-
րըշար « սըրուտա էօյլէ պիր վահշէթլէ իւզէրինէ հիւճիւմ
իթտի քի , մէրգու՝ իքի էլինի պիրտէն կէօյսիւնէ կէօ-
թիւրէրէք տիզլէրի իւզէրինէ տիւշտիւ վէ էլան կիւլիւմ
սէմլէ շալըշարազ տէտի քի :

— Պիր շէյ Եօգ . . . սէվինմէ յինիղ . . . պիր սինիր շէ-
քիւմէսինտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր : Խազինէ Եա-
նրպ մահվ օլտու . . . յարին պէն էլան . . . ճէմիյէթին րի-
յասէթինտէ դալըյօրըմ՝ վէ . . . օ ֆ , պու նէ տէհշէթի
աղրը . . . պու ճէ ամէշ տիր : Պու յանէթի էվէ կիրէլի-
տէն պէրու ճէ օլտրյըմը պիլմէմ . . . էկէր խայլը վագթ-
տան պէրու . . . քէնտի էլիմիէ սաթըն ալտըղըմ . . . բէօճ ,
սու վէ էքմէք կիպի շէյլէրիէ պէայէնմէմիշ օլտայըտըմ . . .
պէնի գէհիրյէտիլէր գանն իտէճէր իտիմ . . . գիրա դալէ-
պէ պէնտէ դալըյօր . . . վէ գարտինալ Մալիքիէրինին
դօլլարը . . . ուզուն աբր . . . Էվվէթ . . . դալէպէ իտիօ-
րըմ . . . իշթէ պու սէպէպլէ էօլմէյէճէյիմ . . . խա'յր . . .

պու տէֆա տախի էօլմէյէճէյիմ... պէն էօլմէք իսթէ-
մէմ... (Սինիրուերի շէքիլիօր ըմըշ կիպի օլտըղը եերտէն
սըշթայարազ վէ գօլլարընը պիքէրէք...) Լաքին պաղըր-
սազլարըմ աթէշ իշինտէ եանըյօր... արթըգ շիւպհէմ
զալմատր... պու կիւն... պէնի զէհիրլէմէք իսթէմիշ-
լէր... լաքին... նէրէտէ... քիմ...

Բօտէն պիրտէն պիրէ սուստու վէ ազաճըգ տուր-
տըգտան սօնրա, պօղուգ պիր սէտա իլէ.

— Իմտա տ... պանա իմտա տ իտինիգ... Խոնիշ տէ
խարթլազ կիպի գարշըմտա տուրուպ նէ պազըյօրսընըգ.
— տէյու հայգըրտր.

Սաւուել վէ Դապոշչինի պու տէհէթլի մէնզարէտէն
իւրքէրէք, եերլէրինտէն գըմրլտայամայօրլար ըտը.

Բօտէն իսէ տահա պօղուգ վէ տահա գըսըգ պիր սէ-
տա իլէ.

— Իէթիշին... պու նէ տէհէթլի զէհիր տիր...
լաքին պուներ պանա նաւըլ վէրտիշէր. — տէտի վէ պիր աշ
սօնրա զիհինէ պիրտէն պիրէ պիր ֆիքր լայիշ օլմուշ կի-
պի, հիտտէթինտէն աճը աճը հայգըրարազ.

— Ահ... Ֆարէնկա... պու սապահ... պանա մու-
գատտէս սու վէրմիշ իտի... քէնտիսի էն միւէսսիր զէ-
հիրլէրի թանըր... էվվէթ... Ֆարէնկա տըր... քէնտի-
սի գարտինալ Մալիբիէրի իլէ... պիր միւլազաթտա պու-
լունմըշ ըտը... օհ, շէյթան... էյի օյուն օյնատը...
Պորթիալար սիլսիլէտէն ~~պիլիլէյէ~~ տէվամ իտերլէր...
օհ, իշիմ պիթտի... էօլիւյօրըմ... պուտալար պէնի
աճըյաճագյար տըր... օֆ... ճէհէնէմ... ճէհէն-
նէմ... Գիլիսէ նէ զայպ իթտիլինի պիլմէզ... լաքին
եանըյօրըմ... իմտա տ.

Բօտէնին իսթիմտատը պօշա չըգմատը, ներտիւպան
իւզէրինտէ պիր թագըմ պագ սէտալարը իշիտիլտի վէ
պիր ազ սօնրա տօգթէօր Պալէնիէ վէ բրէնսէս տը Սէն-Տի-

զիւ մաթէմօ օտասընըն գարուսընտա կէօրիւնտիւլէր :

Ռրէնսէս՝ սապահյայրն աբրայ տ'էկրինեինն վէֆա-
թընը միւպհէմ սուրէթտէ խապէր ալմըչ օլտըղընտան ,
թահգիգի մատտէ իչուն Ռօտէնտէն մալիւմաթ ալմաղա
գօչմուչ ըտը :

Մէրգումէ օտատան իչէրի կիրիպ տէ նազարը տէհ-
չէթինէ շալթան մէնզարէյէ աթֆր նիկեահ խտինէ , Ռօ-
տէնին տէհչէթի պիր ճան շէքիշմէսէյլէ պիւքիյիւպ
գըվրըմագտա օլտըղընը կէօրիւնէ վէ պիր ազ իւրիտէ
տաթի մաիմաի պիր գանտիլ իլէ միւնէվվէր օյան ալթը
ճէնազէյի վէ պուսլար տրասընտա եէկէնի մատուաղէլ
տը Գարսօվիլ իլէ իրի էօքիւզ գըզըղաղըն պիւսիւն ճէ-
սէտլէրինի ֆարգ իտինէ , թաշ քէսիլմիշ կիպի գալտը
վէ գուվվէի ազլիյէսի պուսակէհգուհուր սատէմէյէ մու-
գալէմէթ իտէմէյէրէք , աղըր աղըր էթրաֆընա պաղըն-
տըղսան սօնրա , գօլլարընը սէմայա տօղրու գալտըրտը
վէ մէճնունանէ պիր գահգահա գօրալտը :

Քրէնսէս տը Ուէն-Տիգիէ չըլտըրմըչ ըտը :

Տօգթէօր Պալէնիէ իսէ նէ եաքահաղընը շաշըրարագ ,
գօլլարը արասընտա ճան վէրմէրտէ օյան Ռօտէնին պա-
շընը թուլթմըչ ըտը . պու սըրատա Ֆարէնկա գարուտա
կէօրիւնտիւ վէ գարանլըղտա տուրարագ Ռօտէնին իւզէ-
րինէ վահիյանէ պիր նազար աթֆի իթտիքտէն սօնրա :

— Գու առէմ ժէղիւիթ ճէմիյէթինի մահվ իթմէք
իչուն ճէմիյէթին ըէիսի օլմագ իսթէյօր ըտը . . . պէնիմ
ինտիմտէ ժէղիւիթ ճէմիյէթի Գոհվանինին ֆէվգիւնտէ
տիր . . . պէն գարտինայա իթտաթ իթտիմ . . . տէտի :

Խ Ա Թ Ի Մ Է

1

ՏԵՕՐԹ ՍԷՆԷ ՍՕՆՐԱ

Խօգարտա պէյան օլունան վուգուաթտաւ սօնրա տէօրթ սէնէ կէշմիշ իտի :

Գարրիէլ Րէննըթոն Սուլոնեը շէհրինին ֆագըր պիր գարիյէսի օլան Սէնթ-Օպէն գարիյէսի քիլիսէսինին պաշ բաբազը Յովսէփ Շարբանթիէյէ զիյրտէքի մէքթուպը եա- զըյօր ըտը :

« Վիվ-զՅ չիֆթլիյի , 2 հազիրան 1836 .

« Ազիզիմ Յովսէփ :

« Տիւն սիզէ պիր մէքթուպ եազմագ իսթէյէրէք , մալիւմինիգ օլան էսկի վէ սիյահ քիւչիւք մասամըն էօ- նիւնտէ օթուրմը ըտըմ . օտամըն բէնճէրէսի չիֆթլիյիմի- զին հալլիսինէ նազըր օլտըղընտան , եազը եազար իքէն մասամըն պաշընտան հալլիտէ ճէրէյան իտէն ահլալ վէ վուգուաթը կէօրէպիլիրիմ :

« Իշթէ սիզէ ղայէթ մուհիմմ պիր մուգատտէմէ , տօսթըմ . պու մուգատտէմէյէ կիւլէճէյինիզ տէրքեար տըր . վուգուը հալէ կէլէլիմ :

« Սէօյլէտիյիմ վէճհլէ , մասամըն էօնիւնտէ օթուր- մը ըտըմ . թէսատիւֆէն աշըգ բէնճէրէտէն պազար ի- քէն , աթիտէքի մէնզարէյի կէօրտիւմ . սիզ ըէսիմ եաբ- մազ տա մահիր օլտըղընըգտան , պու մէնզարէյի կէօրմիւշ

օլսայըտընը, չիւպհէմ եօգ քի միւէսսիր պիր սուրէթ. տէ թասվիր իտէճէք իտինիզ:

« Կիւնէշ զուրուպ իթմէք իւզրէ իտի. զուպպէի սէմա ֆէվզ էլ ատէ պէրրագ օլուպ, հաւա իլք պահար հաւասը կիպի սըճագ օլտըղը հալտէ, քիւչիւք ըրմագ թաւաֆընտան պիր շիթ թէշքիլ իտէրէք հալլիմիզ էթրաֆընը իհաթա իտէն շիշէքիլ տիքէնլէրին թաթլը գօգուլարը. լա րայիհատար պուլունը, յօր ըտը. Պուղտայ անպարընըն տիվարը եանընտա վագր պէօյիք արմուտ աղաճընըն ալթընտաքի թաշ գանաթէ իւզէրինտէ մանէվի բէտէրիմ ճակոպէր օթուրմը ըտը. պիշարէ ատէմ բէք զիյատէ տիւշիւնճէլի կէօրիւնի, յօր վէ այնընը կէօյսիւնէ սարգմըշ օլտըղը հալտէ, պաշընը տիղինէ տայաթմըշ օլան Բապաթուայը օխշայօր ըտը. ճակոպէրին եանընտա զէվճէսի օթուրմըշ տիքիշ տիքմէքիւ մէշղուլ օլու, յօր ըտը. անլէրին եանընտա տա արգալըզսրգ պիր իսկէմիէ իւզէրինտէ Ակրիքուլըն զէվճէսի Անժէլ օթուրմըշ օլուպ, օ տախի եէնի տօղան շօճուղընը էմգիրմէքտէ վէ Սայնէօ տախի Ակրիքուլըն իլք շօճուղընը տիղլէրի իւզէրինտէ օթուրթմըշ օլտըղը հալտէ, պիր էլիֆպա քիթապընտան եազըլարը հէճէլէմէյի էօյրէթմէքտէ իտի:

« Ակրիքուլ թարլատան հէնուզ ավտէթ իթմիշ օլուպ, էօքիւզլէրի պօյունտըրագլարընտան չըգարմագ տա իքէն, պէս պէլլի օ տա պէնիմ կիպի պու մէնզարէյէ հայրան օլարագ, պիր տագըզա գատար հարէքթիսիզ տուրտու վէ իշպու մէնզարէյի թէմաշայէ տալտը:

« Կիւնէշին եաբրագլար արասընտան կէշէրէք կէօնակէօն բէնկլէր քէսպ իթմէքտէ օլան սօնընճը զըյալարը արասընտա կէօրիւլէն պու մէնզարէնին սիւփիւնէթի հազիւանէսինի միւմըին տէյիլ սիղէ թարիֆ իտէմէմ, տօս. թըմ, իլթիլար ասքէրին միւհթէրէմ շէհրէսի, մանէվի վալիտէմին իսայրխահ վէ շէֆագաթլը սիմասը, քիւչիւք

շօճուղըն եիւզիւնէ կիւլիւմէմէքտէ օլան Անժէլին թագէ վէ լաթիֆ եանագլարը, տրա սըրա տուտագլարընը Ակրիքուլըն պէօյիք օղլունըն զումրուլ սաչարընա տայաթմագտա օլան Սայնէօնիւն մահզուիյէթի լաթիֆէսի վէ նիհայէթ Ակրիքուլըն մէրտանէ վէ կիւզէլ սըֆաթը նէ գատար միւէսսիր պիր մէնզարէ արգ իտիլօրար ըտը...

« Էյ տօսթըմ, պիգիմ Սոլունը մէմէքթիմիզին քիւչիւք պիր շիթ ինինտէ քէօշէլիլի ինչիւլա օլան պու սատագաթլը վէ մուհապպէթլի մախուզլարըն շու իճթիմա. ընը թէմաշայէ տալարագ, պալպիմ թարիֆի նագապիլ պիր հըսսը շիւքրան իյէ հուզուրը Հաղգա չըգտը. Պուխանէտանըն հայի, հալանըն կիւզէլլիլի, խաֆիֆ պիր ագչամ բիւզկեարընըն թէսիլլիլ հըս օլունան եապանի շիշէքիլ վէ աղաճլարըն թաթլը գօգուլարը վէ եալընըշ շիթ իլք ճիվարընտաքի քիւչիւք չաղայանըն սէտասըյլա խալէլբէգիլ օլան պու սիւփիւնէթի ֆէվզ էլ ատէ, գալպիմտէ միւպհէմ վէ ֆագաթ թաթլը պիր հէյէճան հասըլ իտիլօր ըտը քի, ինսան պու հալի հըսս իթտիլի հալտէ միւմքին տէյիլ թարիֆ իտէմէզ. սիզ պէօյիք չամ աղաճը օրմանլարըյլա մուհաթ օլան նիհայէթսիզ օվալարընըզտա եալընըզճա կէզտիլինիզ զէման նէ բէտէն կէլտիլինի վէ նէտէն նէշէթ իթտիլինի անլայամատըղընը պիր հէյէճանը լաթիֆէ գաբըլարագ կէօզլէլինիզին ըսլանտըղընը բէք շօգ տէֆալար հըսս իթմիշ օլտըղընըչսան, պու հալին նասըլ շէյ օլտըղընը պիլիրսինիզ. նասըլյի պէն տախի Ամէրիգանըն թէնհա սահրալարընտա կէչիլմիշ օլտըղըմ հայրէթպաիշ կիճէլէր էսնասընտա պու հէյէճանը բէք շօգ տէֆալար հըսս իթմիշիմ տիր:

« Լաքին, էյվիւհ, միւէլլիմ պիր հատիսէ զուհուրըյլա, պու թասվիրին բէլլագ վէ լէթաֆէթինի իխալ լիլէտի:

« Պիրտէն պիրէ մանէվի վալիտէմին սէտասընը իշիթ-

տիմ քի « Տօսթըմ, աղլայօրսըն հա՛. . . » տէյու նիտա իյլէտի :

« Պու նիտա իւղէրինէ, Ակրիբու, Անթէլ վէ Մայնէ հէման ալաղա գալգարար վէ իսթիյար ասքէրին էթրա-
ֆընր գուշաթտըլար, ճիւղէսինին շէհրէսինտէ տէ էնտի,
շէ վէ ըզտրրապ ալէամէթլէրի կէօրիւլիւյօր ըտը. . . օ գե-
ման իսթիյար ասքէր պաշընր պիրտէն պիրէ Էօգարը
գալարըտը վէ ֆիլ հազըգա իքի տամա կէօղ Եաշը պէ-
յաղ պըյըզլարը իւղէրինէ Էուվարանմագ տա օլտըղը կէօ-
րիւլտիւ. պատէհու հէյէճանը պիր սէտա իլէ :

« — Պիր շէյ տէյիլ. . . շօճուզլարըմ. . . պիր շէյ
տէյիլ. . . պու կիւն հաղիրանըն պիրի տիր. . . պուն-
տան տէօրթ սէնէ էվիլէլ. . . »

« Պիշարէ ատէմ սէօղիւնիւ իքմալ իտէմէտի վէ Եաշ-
լարընը իլմէք իւղրէ էլինի կէօղիւնէ կէօթիւրմէքտէ
օլտըղընտան, ուճընտա պիր միտալեա ասըյը օլարազ
թուճտան քիչիք պիր գէնճիր թութմըշ օլտըղը կէօ-
րիւլտիւ. Պու միտալեա մէրգուճըն էն գըյմէթտար վէ
էն սէվկիլի Եատիկեարը հիւքմինտէ իտի. գիրա պուն-
տան տէօրթ սէնէ մուգատտէմ, քէնտիլէրինտէն սիգէ
բէք չօգ տէֆալար պահա իթմիշ օլտըղըմ օ իքի մէլէյին
վէֆաթընտան տօլայը հըսս իթտիյի քէտէրի աղիւտէն Է-
լիւմ հալինէ կէլտիյի սըրատա, պիր տուէյլ օնէթիճէսինտէ
վէֆաթ իթմիշ օլտըղը հալտէ էվէ կէթիլիլմիշ օլան մա-
րէշալ Սիմոնըն պօյնընտան մէզքիւր միտալեայը պուլմըշ
ըտը քի, սու միտալեայը մարէշալըն գըզլարը շօճուզլըզ-
տան պէրու պօյուլարընտա թաշըմըշլար ըտը :

« Պու միւհթէրէմ ատէմին հէյէճան վէ խէլէճանընը
թէսքինէ չալլըմագ իւղրէ, հէման աշաղը էնտիմ. ֆիլ
հազըգա քէտէր վէ էլէմի Եալաշ Եալաշ սիւքիւնէթ
պուլտու վէ օ ազչամ տինտարանէ պիր մահգուսիյէթ ի-
շինտէ կէշիրիլտի, Օտամա ալտէթ իթտիյիմ գէման, էօ-

թէտէն պէրու իսթրոյամագ տան կէրի տուրմըշ օլտըղըմ
վուգուաթը մաղիյէյի տիւշիւնէրէք, գիհնիմէ նէ գատար
գալըմ իսթրէլէր կէլմիշ օլտըղընը թարիֆ իտէմէմ,
տօսթըմ :

« Ո գէման օ տէհշէթլի վուգուաթըն գուրպանլարը
կէօղիւմիւն էօնիւնէ կէլտի, թէէսսիւֆ օլուճուր քի,
պուճա ֆէլաքէթլէրին ֆաիլի օլան աքբայ տի. . . Էին վէ
ր. . . ին վէֆաթը վէ մատամ տը Սէն-Տ. . . նին տէ գա-
պիլի շիֆա օլմայաճազ սուրէթտէ չրտրոմատը սէպէպիլլէ
վուգուաթը մէզքիւրէնին քիւնճ ու հազըգաթը պիր միւմ-
քին թահգիդ իտիյէմէտի :

« Հազըգաթէն պու ֆէլաքէթլէր նազապիլի թամիր
տիր. զիրա տէհշէթլի պիր հըրս ու թամա արգոսընա
գուրպան իտիլէնիլէր՝ Եաքաճաղարը էլիլիլլէր սալէսին-
տէ ինսանիլէթին ճիտտէն մէտարը շէրէֆ ու իֆթիլարը
օլաճաղլար ըտը :

« Ս. հ, տօսթըմ, օ պիշարէլէրին նէ՛ գատար միւքէմ-
մէլ գալպէրէ մալիք օլտըղլարընը պիլսէ իտինիզ. . . ա-
լիճէնապ, ֆիքրի Եիւքսէք վէ վիճտանը պէշիւք օլան օ
կէնճ գըզըն (մատմուազէլ տը Գարտօվիլին) ֆուգարայա
տաիր նէ՛ դատար քալլագ թէտալվուլարը պուլուճուր-
ղընը պիլսէ իտինիզ, վէֆաթընտան պիր կիւն էվիլէլ, թէ-
սալվուրաթը ալիճէնապանէսինէ պիր մուգատտէմէ օլ-
մագ իւղրէ, սէպէպի վուգուսին սիգտէն պիլէ քէթմ իթ-
մէյէ մէճպուր պուլընտըղըմ պիր միւլագաթ նէթիճէսին-
տէ, պանա ճէսիմ պիր մէպաղ վէրմիշ վէ միւթատը օ-
լան լէթաֆէթ վէ նէզաթէթլէ :

« — Տիւշմէնիլիմ պէնի Եըզմաղա շալըշըյօրլար,
իհթիմալ քի պուճա մուվաֆֆազ օլուրլար, պարր սիգէ
վէրտիլիմ մէպաղ ֆէլաքէթլէտէլէր իշուճ մահֆուզ
գալսըն. . . վէրինիզ. . . պօլ պօլ վէրինիզ. . . միւմքին
օլտըղը գատար չօգ ատէմ սէվիտիրինիզ. . . պէն սաա-

տէթիմի գրաւլարա լայնդ պիր սուրէթտէ թագտիս իթ. մէր իսթէրիմ. - տէմիշ իտի :

« 0 վուգուաթը միւէլլիմէ նէթիճէսինտէ Տակոպէր իյէ մանէվի վալիտէմ սօն տէրէճէ սէֆուլէթ վէ զարու. բէթէ տիւշար օլմուշ , Սայնէօ աշճագ մէտարը թէա. Եիւշ օլապիլէճէր պիր իւճրէթ թէտարիքի իշուշ էօլէսիյէ շայրշմաղա մէճպուր Գալմըշ վէ Ակրի.բոլ տախի էվլատ սահպի օլմագ նօղթասընա կէլմիշ օլտըղընտան , վէ պէն տախի պիր բրօթէսթանա մէզհէպիւմիզ ալինինճէ պազը մուապէնէթտէ պուլուշմըշ վէ մէյուսիյէթինտէն քէնտի. սինի թէլէֆ իտէն պիր պէտպախթըն մէզարը իւզէրինտէ տուա օգոււմըշ օլտըղըմ ճիհէթիէ պաշ բարաղլըգ մէմու. բիյէթիմաէն ազլ վէ բիսդորոսըմ թարաֆընտան տախի վէզալիֆի բուհանիյէ իճրասընտան մէն իտիլմիշ օլտըղըմ. տան վէ հաիզ օլտըղըմ սըֆաթը բուհանիյէ հէր տիւրլիւ. էսպապը թէալիւշիւ Գապուլ իթմէքլիլիմէ միւսախտ օլմա. տըղը իշուշ պու ազլ ու մահրոււմիյէթ սէպէպիլլէ չօզ կէշմէտէն մէտարը թէալիւշտէն քիւլլիյէն մահրում Գա. լաճաղըմը կէօրալիլիւմտէն , մասմուապէլ տը Գարաօվի. լին վէֆաթընտան սօնրա , սւմուրը խալիլիյէ ուղուրնա սարֆ իտիլմէք իւզրէ պանա վէրմիշ օլտըղը մէպլաղըն ճիւզի պիր մրգտարընը ալլըրպ Տակոպէր նամընա պու քիւշիւք չիֆիլիլի իշթիրա իյլէտիմ. պու խուսու սլարը պիլ. մէմ քի սիզէ օլօլլէմիշ միյիմ , սէվկիլի տօսթըմ :

« Էվլէթ , Երֆիլիլի ապ ու էսասը պու սըր : Պու պիր Գաշ տէօնիւմ թօքուաղը Էվլէլճէ իշլէթմիշ օլան չիֆիթճի՝ պիլլէ ֆէննի գրաաթըն նազարիլաթընտ տախի պազը մալիւմաթ վէրմէյէ պաշլատը . ղէքեալէթիմիզ վէ պազը կիւզէլ ամէլլիլաթ քիթապարընըն միւթալաասը սայէսինտէ պու մալիւմաթը իքմուլ իյլէտիք . Ակրի.բոլ մա. հիւ պիր սէնաաթ քեար իքէն , միւ բէմմէլ պիր չիֆիթճի օլ. տու : Պէն տէ անըն հարէքէթինի թագլիտէն , սըֆաթը

ընդհանրյեմէ ասլա խալէլ վերմէքսիզին, սաբանը էլիմէ ալտըմ. զիրա ինսանը պէսլէյէն պու սայ ու ամէլ մուգատտէս վէ մուազզէզ տիր. ձէնապր Հագգըն եարաթարզը թօքրազը մահսուլտար իթմէք՝ ձէնապր Հագգա խատիմ օլմազ վէ աւըն շսն ու շէրէֆինի եիւքսէլթմէք տէմէք տիր:

« Տակոպէրին քէտէր ու էյէմի ազաճըզ միւնտէֆի օոււնճա, պու մայիշէթի շիֆապախշա թէէսիրիյէ էսկի գուվվէթինի պուլտու. քէնտիսի Սիպէրիատա պուլոււնտրզը գէման, զաթէն շիֆթճիլիքլէ մէշղուլ օլուր ըմըշ էլ հասրլ խայրիւահ վալիտէմ. Ակրիքուլը շէֆագաթլը ղէվճէսի վէ Մայէէ տախի էվ իշլէրինի արալարընտա թագսիմ իթտիւլը վէ ձէնապր Հագգ տախի՝ պոււնճա ֆէլաքթթլէր սէպէպիյէ թէճրիւպէկիւզար օլմուշ վէ րահաթճա եաշամայր վէ քէտէրլէրինի ունութմայր եալընըզըգտա վէ շիֆթճիլիք իշլէրինտէ տրամըշ օլան պու քիւշիւք էհալիյի թագտիս իյլէտի:

« Պազը տէֆա պէրապէր կէշիրտիյիմիզ գըշ կիճէլէրի էսնասընտա, Մայէէօնիւն նազիք վէ կիւզէլ ֆիքրինի, Ակրիքուլըն ղէրեալվէթի շաիրանէսինի, վալիտէսինին հայրէթէ շայան հըսսիյաթը մատէրանէսինի, քէտէրինին տիրայէթի քեամիլէսինի վէ Անժէլին նազիք վէ կիւզէլ թապիաթընը թագտիր իտէպիլմիշսինիզ տիր. սէօյլէյինիզ, տօսթըմ, պոււնճա կիւզէլ առասրըր մուհապպէթ հիշ պիր վագթ պիր եէրէ իճթիմա իտէպիլմիշ մի տիր:

« Տէրուսինտէ կիւզէլ պիր աթէշ եանմագտա օլան լճագ էթրաֆընտա օթուրարագ, գալպէ տախիմ հարարէթ վէրէն օ պիր գաշ եէնի վէ իլահի քիթապլարը նէօպէթ իլէ օգուլարագ վէ եախօտ շէրհ ու թէֆսիր իտէրէք նէ՝ գատար դըշ կիճէլէրի պու սուրէթլէ կէշիրմիշիզ տիր. նէ՝ գատար թաթլը մուհավէրէլէր պու սուրէթլէ եարը կիճէլէ գատար ուզանմըշ կիթմիշ տիր: Եւ Ակրիքուլըն

չիբրերի . . . եւ Մայրէջան գաւազն ալմըջ օլտըղը
իֆատաթը էտէպիյէ . . . եւ՝ Անժէլին լաթիֆ սէտասը
Ակրիքըն թիթրէք վէ մէրտանէ սէտասընա գարըշարագ
հասըլ իթաիյի սատէ վէ ֆադաթ րուհրէրվէր նաղմէ-
լէր . . . եւ՝ Տակոպէրին միւհասիր վէ ճալիպի մէրագ օ-
լան հիքեայէլէրի . . . եւ՝ չօճուգլարըն իխթիյար Բապա-
-թուա իյէ օլան էյլէնճէլէրի . . . պու հայվան չօճուգ-
լարըն օյուլարընա իշթիրաք իթմէքտէն զիյատէ անլէ-
րի էյլէնտիրմէյէ չալըշրր : Սատըղ վէ զէքի հայվան . . .
Տակոպէրին իֆատէսինէ կէօրէ , զանն իտէրսին քի տաի-
մա պիրիսինի արաշտըրըր : Տակոպէրին հագգը վար սըր ,
էվվէթ . . . վազթըյլա մուհաֆազասընա մէհուր օլտըղը
իքի մէլէյի (Բօզ վէ Պլանշը) արար , քէնտիսի տէ անլէրի
աճըր . . . :

« Սաատէթիմիզ սէպէպիյլէ ունութգան օլտըղըմըղը
սագըն հիւքմ իթմէյինիզ , տօսթըմ . կիւն կէչմէզ քի
ճիւմէմիզէ սէվկիյի օլան զէվաթըն իսիմլէրի տինտարա-
նէ պիր հիւրմէթլէ զիքր իտիմէսին : Իշթէ պու իսիմլէրին
ույանտըրտըղը խաթըրէլէր տաիմա էթրաֆըմըղտա տօլա-
շարագ , սաքինանէ վէ մէսուտանէ կէչէն էօմիւմիւզէ օ
թաթըլը ճիտալյէթ րէնկինի վէրմէքտէ տիր :

« Պու էօմիւ եալընըզ ֆամիլեա տաիրէի մահրէմիյէ-
թինէ մուհաթըր գալտըղընտան վէ սաիր պիրատէրլէրի-
միզին սաատէթ վէ ըպահը հալինէ եարտըմ իթմէտիյին-
տէն , պու սուրէթի մայիշէթ իհթիմալ քի ազաճըգ խօտ-
պինանէ կէօրիւնիւր . լաքին նէ ֆաիտէ քի վասըթալարը-
մըզ եօգ աըր . վազըա ֆուգարա հէր զէման սուֆլա-
մըղտա պիր եէր վէ էվիմիզտէ սըղընաճագ պիր մահալ
պուլապիյիսէ տէ , տահա պէօյիւք մուամէլաթը ֆուգա-
րարէրվէրանէ իճրասը ֆիքրինտէն կէրի տուրմաղա մէճ-
պուր պուլուշըյօրըզ . շիֆթիլիմիզին հասըլաթը ճիւզիյէ-
սի անճագ պիզիմ իհթիյաճաթըմըղա քիֆայէթ իտէր :

« Պու ֆիքրիւէր զիհնիմէ կէլաիյի զէման , մաճիպ օլ-
տըղալը թէհասիւֆլէրլէ պէրապէր , ազրապտմըն վէ-
ֆաթլարը սէպէպիյլէ ճէսամէթի պինիհայէյէ պալիզ օլ-
մուշ օլան հիսսէի միրաթըմտան ֆէրաղէթ իթմէք իւղրէ
վէրտիյիմ մուգատտէս եէմինի սուրէթի սատըղանէտէ
թուլտըղըմտան տօլալը եինէ քէնտիմի թագպիհ իտէմէմ .
Էվվէթ , օխազինէյի րէօթիւ մագսասլար ուղուրընա սարֆ
իտէճէք օլան ատէմլէրլին էլինէ կէչմիշ կէօրմէքտէն վէ
եախօտ հիւսնիւ րիպամա վէ խալիսանէ պիր սուրէթտէ
եաքմըշ օլտըղըմ պիր հիպէյի կէրի ալմագտան իսէ ,
մէզքիւր խաղինէնին մուհաֆազասընա մէմուր օլան ատէ-
մի անը եազըպ մահլ իթմէք իւղրէ թէչվիզ իտէրէք
պէօյիւք պիր վազիֆէ իյֆա իթմիշ օլտում :

« Սա մաֆիհ , ճէտտիմին պու սէրվէթի ճէսիմէ սա-
յէսինտէ գապիյի հուսուլ օլան բարլագ արզուլարընըն
գուվլէտէն ֆիլիէ կէլմէսինի վէ մատուուազէլ տը Դար-
տօլիլին օ միւտհիշ վագըալարըն գուհուրընտան էվվէլ ,
Ս . Ֆրանսուա Հարտի , րրէնս ճալմա , մարէչալ Սիմոն վէ
զըղալը իլէ պէնիմ մուամէնէթիմիզ մուհամմ օլարագ
մէզքիւր արզուլարը վիւճուտէ կէթիւրմէք էմէլինտէ պու-
լունտըղընը տիւշիւնէրէք վէ պէօյլէ պիր իշթիրագըն նէ՝
կիպի կէօզ գամաշտըրաճագ պիր գուվլէթ օճաղը թէչքիւ
իտէճէյինի վէ պու օճաղըն ումում ինսանիյէթին սաա-
տէթի իշուն նէ՝ կիպի թէհսիրաթը պէնիհայէ հուսուլէ
կէթիւրէճէյինի միւլահաղա իտէրէք , օ մէքրուհ ճէմի-
յէթ հագգընտաքի հիտտէթ , նէֆրէթ վէ ատապէթիմ
պիր գաթ տահա արթմագտա տըր . զիրա օ ճէմիյէթի
միւտհիշէնին գուրտըղը ֆէսատ տօլապլարը պէօյլէ կիւ-
ղէլ , բարլագ վէ մահսուլտար պիր իսթիգպալի հէնուզ
ֆիլիզլէնմէքտէ իքէն մահլ իյլէտի :

« Պունճա բարլագ թէսավվուրլարտան նէ՝ գալտը . . .
եէտի մէզար . . . զիրա Սամուէլին Սէն-Ֆրանսուա սօգա-

ղընտաքի իսանէ եւրինտէ ինչա իթախիմիչ օլալղը վէ էս-
լիւնէնէ զատար մուհաֆըղըղընը տէրէօհտէ իթմիչ
պուլընտըղը թիւրպէտէ պէնիմ տէ մէղարըմ գաղըմըն
տըր :

... ..

« Լամէնիգի ախղ իթտիյիմ զէման , մէքթուպըմըն
պուրասընա կէլմիչ իտիմ :

« Իշթէ բիսգորոսընըղ սիլի պէնիմիէ կէօրիւշմէքտէն
մէն՝ իթտիյիտէն սօնրա , շիմտի տէ մէքթուպընաղտան
մէն՝ իտիյօր :

« Պէյան իթտիյինիղ միւէսսիր վէ միւէլլիմ թէէս-
սիւֆլէր պէնի բէք զիյատէ միւթէէսիր իլլէտի . բիյիսէ
ինթիզամընտան վէ բիսգորոսարըն պիղիմ ի զէրիմիղտէ
օլան իգթիտարընտան չօղ տէֆալար պահա իթմիչիղ տիր .
սիղ վէ պէն կիպի ֆագըր բահիպլէր պիյա մուալէնէթ
վէ պիյա իսթիյատ անլէրին բէյֆինէ պրիաղըլընլար
տըր : Ֆիլ հագըգա շու հալ մուհիպի թէէսսիւֆ տիր ,
ֆագաթ նէ եաբայըմ , քիլիսէնին դանուըն պէօյէ տիր .
պու գանուէնա թիպլէթ իթմէյի եէմիյիէ վատ իթմիչի-
նիղ տիր . . . պէնիմ իթաաթ իթտիյիմ վէճհիէ , սիղ տէ
իթաաթ իթմէյի պօրնու սընըղ . զիրա նամուսու պիւա-
տէմ իչուէն հէր եէմին մուգատտէս տիր :

« Պիչարէ Սովսէվի , պէնիմ իչուէն օ գատար թաթը
օլան միւնասէպաթընըղն գաթընտան սօնրա , պանա
գալան թէսէլլիլէրէ սիղին տէ նաիլ օլմանըղը իսթէր ի-
տիմ . . . յաքին բէք զիյատէ հէյէճան իչինտէ իմ . . . պէ-
յիւք պիր քէտէր տույույօրըմ . . . զիրա նէ հըսս իտէ-
ճէյինիգի պիլիրիմ . . .

« Պու մէքթուպը տէվամ իթմէք պէնէն միւմքինսիղ
տիր . . . էմիրլէրինէ թիպլէթ իթմէյի մէճպուր պուլու-
տըղըմըղ ատէմլէրէ գալըն իթմիմիւլ քի աճը աճը սէօղ-
լէր եազանաղըմ :

« Սաուամ քի էօյլէ իճապ իտիյօր , պու մէքթուպ
սօնընճըսր օլաճաղ տրր . էլ վէտա , ազիղ տօսթըմ , էլ
վէտա , միւէպպէտէն էլ վէտա . . . եիւրէյիմ բարչա բար-
չա օլույօր . . . :

« ԳԱՐԻԻԼ ԲԵՆԵՐՐՈՆ »

2

Խ Է Լ Ա Ո

Շաֆաղ զուհուր իթմէք իւզէրէ իտի . . . :

Կիւլ բէնկինտէ վէ ատէթա կէօրիւշմէյէճէք տէրէ-
ճէտէ պիր զըյա շարգ թարաֆընտա բունուճուն պլաղա
պաշլույօր ըտր . յաքին երլտըղլար գուպպէի տսիւմանըն
լաճիվէրտ բէնկի արասընտա հէնուղ ընըլ ընըլ բարըլ-
տաալաղտա իտիլէր :

Գուշլար , օվանըն ճէսիմ աղաճլարընտաքի թաղէ
եարրաղլար ակթընտա սյգուտան սյանտուր , սապահ
ահէնկլէրինէ մուգատտէմէ օլմաղ իւղրէ եալընըղճա ճը-
վըլթըյա պաշլամըղլար ըտր :

Կիճէ նէմիլլէ ըսլանմըն օլան եիւքսէք օթլար իւզէ-
րինտէն պէյաղըմըն իտիլի պիր պուխար չըղմաղտա օլ-
տըղը կիլի , պէօյիւք պիր կէօլիւն տուրղուէն վէ պէրրապ
սուլարը տա՝ աղարմուղտա օլան շաֆաղը պլինէի միւճէլլա
միսալի աքս իթաիւմէքտէ իտիլէր :

Հէր շէյ իւր պահարըն կիւզէլ վէ սըճաղ կիւնլէրին-
տէն պիրի զուհուր իտէճէյիլի իթմէքտէ իտի :

Օվանըն շարգ թարաֆընտա միւթէվէճէհ օլան եօ-

գուշ օրթասընտա, Եսսուռն պաղլամըշ վէ միւրուրը դէման իլէ իւզէրինտէ օյուզլար բէյտա օրմուշ օլան պիր քիւմէ իխթիյար սէօյիւտ աղաճլարը պուլունուպ, պունւարըն էյլի պիւլլիւ գապուպլարը Եապանի հանրմ էլի վէ բէնկեարէնկ պօրու շիշէքլէրի ալթընտա ատէթա դապ օլմուշ ըտր: Պու իխթիյար սէօյիւտ աղաճլարը պիր նէվ թապի իլթիճակեան թէշքիլ իթմիշ օլուպ, Եսսուռն պաղլամըշ օլան գալըն քէօքլէրի իւզէրինտէ իսէ պիր էրքէք իլէ պիր գատըն օթուրմըշ ըտր: պունւարըն պիւս պիւթիւն պէյազլանմըշ օլան սաչլարը, իւզէրինտէրի պուլունուշուզլար վէ գամպուրլաշմըշ պէլլէրի բէք զիյատէ իխթիյար օլտըզլարընը իրայէ իտիյօր ըտը:

Հալ պու ըի պու պատըն տահա պիր գաշ սէնէ էվվէլ կէնն վէ կիւզէլ օլուպ, ուզուն սիյան սաչլարը շէրշիվէ կիպի այնընը գուշալթմադտա իտի: Եանընտաքի էրքէք տախի քէզա տահա պիր գաշ սէնէ էվվէլ կիւճիւ գուվվէթլի պիր ատէմ իտի:

Պու գատըն իլէ էրքէյին օթուրտըզլարը մահալտէն պիւթիւն օվա, օրմանյըզլար վէ օրմանյըզլար իւզէրինտէ տախի արգասընտան կիւնէշ տօղաճուպ օլան մախմախ վէ Եիւքսէք պիր տաղըն թէքէսի կէօրիւնիւյօր ըտը:

Իշպու մէնզարէ, շաֆադ վազթընըն նիմ՝ այտընյըզը արասընտա խաչալ մաչալ կէօրիւնտիւյիւնտէն, կիւզէլ վէ հիւզնէնկիգ պիր թէմաշա ալգ իտիյօր ըտը:

Իխթիյար ատէմ, սէօյիւտ աղաճլարընտան միւթէշէքքիլ իլթիճակեան ալթընտա քէնտիսի կիպի օթուրմըշ օլան գատընա իսթապէն:

— Հէմշիրէճիյիմ, պունճա ասըրլարտան պէրու ճէնապը Հագդըն էլի սիյի պիշիհայէ օվալար իշինէ սէվգ իթմիշ օլտըզընտան պիրի պիրիմիդտէն այրը օլարադ տիւնեսայը պիր գութ պտան տիկէլը գուլթապա գատար տօլաշմըշը արըպունճա ասըրլարտան պէրու գաշ տէֆալար թապիալթըն

չու. սուրկթիւն ու յառնմանաբնտա հաղորդ պոյութնմը շրդ տրբ :
Եւ յիւսիս , թուրուտուն զուրուպա գատտար պիւ կիւն տահա
կէչիրմէր յաղլմ կէչիւ իտի . . . հայ պու բի էօլիւմ տաի-
մա պիւտէն զաչմադ տա օլտըղընտան , պու կէչէճէր կիւն
տաիսի պիհաւտէ վէ պիֆատէ օլարազ կէչէն սաիւր կիւն .
Էրիմիզէ ինպիմամ իլէ անլէրին միգտարընը պօլ պօշունա
արթըրը յօր բտը :

Դատըն . - Լարին նէ պէօլիւք սաատէթ տիրքի ճէ-
նապը Հաղղ քէմալը մէրհամէթինտէն պիզի աճը յարազ ,
պիւ միւտտէթտէն պէրու սաիւր մաիւուգաթ կիպի պի-
զիւմ տաիսի կէչիրտիյիմիզ հէր կիւնիւն մէզարա եազլաչ-
մամըղա վէսիլէ օլմասընը միւրաս պոյութրտը : Համտ ու
սէնա օլսուն . . . համտ ու սէնա օլսուն . . .

— Էվլէթ , համտ ու սէնա օլսուն , հէմչիրէճիյիւմ . . .
զիրա տիւնտէն պէրու իրատէի բապպանիլէ պիզի եէր-
տիկէրիմիզէ եազլաչտըրտըղը հալտէ , էճէլին թէզարրու-
պընա տէլալէթ իտէն օ վասֆը նազապիլ կէվլէրիլի հըսս
իթմէյէ պաշլատըմ :

— Պէն տէ սիլլին կիպի զաթէն քէսպի զաաֆ իթմիչ
օլան զ ու վլէթիւմին եաւաշ եաւաշ վէ թաթլը թաթլը ա-
զալմադ տա օլտըղընը հըսս իտիյօրըմ . չի պհէ եօզ քի էօմ-
րի միւզիւն սօնը եազլաչը յօր . . . զազլապը իւահի արթըզ
սիւրիւնէթ եապ օլմուշ տըր :

— Էյիւսիս , հէմչիրէճիյիւմ , պէսպէլլի լանէթլի սիւսի-
լէմին սօն էվլատը էճէլի գարիպիլլէ խէլասըմը իսթիհասալ
իտէճէր տիր . . . զիրա ճէնապը Հաղղըն իրատէսինէ օլ-
տըղը աւաշլաչլտը . սիւսիլէմին սօն էվլատը տիւնեատան
կիթմէտիքճէ , մազհարը աֆիլ օլամայրաճաղըմ : Սէյէր խէ-
լասըմը իսթիհասալ իթմէր լուիթֆը պիրատէրլէրինին սէ-
լամէթի իչուն պունճա ֆէտաքեարլըզլար իճրա իթմիչ օ-
լան օ մուպատտէս վէ մուազզէղ զաթա մունհասըրը բ-
մըշ :

— Էվվէթ, դարտաշրմ, քէնտիտի պուռնճա իշքէնճէլէր չէքմիշ, ասլա շիրհայէթ իթ Թէրսիգին պուռնճա տճըրալա պաթմանմիշ, պուռնճա աղըր ըղտըրապլարա տիւշալ օրմուշ վէ ճէնապր շաղղըն խըտմէթինէ կիրէրէք եէր եիւզին, աէ Հաղըթթի իսանըն թարիպիտի թութմըշ օլտըղընտան, պու խէլաս մատաէսինինտէ սօնընճը վասըթասը քէնտիտի օլմաղ իգթիղա իտէր իտի . . .

— Էվվէթ, Նէմիթիճիյիմ . . . զիրա սիւսիլէմին սօնընճը աղտըր ըուհըր բարընը ճէնապր շաղղա թէսլիմ իթմէք իւզրէ պուրնտըղընը շու ահտէ հըսս իտիյօրըմ . . . իշթէ պէթիմ լանէթղէտէ սիւսիլէմէ սօնընա դատար ֆէլաքէթ, պաթշ օլմուշ օլույօրըմ, եա Բապալի . . . եա Բապալի, ի նայէթ վէ մէրհամէթին նէ դատար պէօլիք իսէ, հիա պէթ ու զաղտըրն աա օ մէրթէպէ պէօլիք օլտու .

— Ընտուր օլունուղ վէ իսմիտ իթմէրտէն կէրի տուրմալընըղ, դարտաշրմ . . . տիւշիւնիւնիւղ քի քէֆա-րէթտէն (տալալիտարանք) սօնրա աֆիլ վէ աֆիտան սօն-րա տա միւքեաֆաթ կէլիւր, ճէնապր շաղղ սիլի վէ սիւ-սիլէնիլի մահիլ իտէրէք պէտալաթիլըղ վէ հաղսըղըղ եիւզիւնտէն քէթիլ օրմուշ օլան սէնաաթքեարը տիւշարը միւճաղաթ իլլէտի, Սիղէ և եիւրիւ . . . եիւրիւ . . . տուր-մաղսըղըն եիւրիւ . . . հէմ տէ պու եիւրիւյիւշիւն հիւ պիր ֆաթիտէյի միւճիպ օլմալաճաղ տըր, հէր աղշամ սէրթ թօրրաղ իւզէրինէ տիւշտիւյիւն զէման, տալաշլա-յըն սէյահաթը էպէտիլէնէ պաշլատըղըն վաղթի կիպի հէտէֆի մաղսուտընա պիշ, ատըմ եաղլաշլըշ օլմալա-ճաղսըն . . . տէմիշ իտի, իշթէ տարրարտան պէրու մէրհամէթիլ ատէմէր տաթի սէնաաթքեարա տէտիլէր քի և Չալըշ . . . չալըշ . . . տուրմաղսըղըն չալըշ . . . հէմ տէ սէնին չալըշման հէր քէս իշուն մահսուլտար օլտըղը հալտէ, սէնին իշուն հիւ պիր ֆաթիտէյի միւճիպ օլմալաճաղ տըր, հէր աղշամ սէրթ թօրրաղ իւզէրինէ տիւշտիւյիւն

զէման, իւր աղշամ իշինին պաշլատան աթտէթ իթմէթի-վաղթի կիպի սաաաթէթ վէ իթթիտահաթ իսթիհապինէ եաղլաշլըշ օլմալաճաղսըն . . . Այարղըն իւճրէթ քէտէր, մահրուսիլէթ վէ սէֆալէթ իլէ տօլու օլան պու էօմիւ-նիւ տէվլամա ահճաղ քիֆայէթ իտէճէք տիւր . . .

— Էվվէթ . . . Էվվէթ . . . տաթիա պէօլլէ մի օլտճաղ տըր .

— Խալըր, դարտաշրմ, իսալըր, սիւսիլէնիլ հաղղըն-տա աղլալաճաղ եէրտէ, պիւաքս մէսրուր օլունուղ, զիրա ճէնապր շաղղ սիլին սէյաթթիլինիլ իշուն ահէրի էօլ-տիւրմէյէ իւզուլէ կէօրմիւշ իսէ, սիլին սէպէպինիլզէ լանէթղէտէ սէնաաթքեարը դուրթալապաղ, տիւնեա իւ-զէրինտէ լանէթէ ուղրամըշ վէ դօրղունճ օլմուշ օլան սէ-նաաթքեար կիւրուհընր աաթի զալըմլարըն կլինտէն դուր-թաթաճաղ տըր . . . եիւշայէթ վաղթիսըր եաղլաշլըր, դարտաշրմ . . . Ալլահըն մէրհամէթի եալընըղ պիլէ մուն-հասըր օլուպ դարմալաճաղ տըր . . . Էվվէթ, պիլիմ եիւ-զիւմիւզտէն կէրէք դատընլար վէ կէրէք զէմունըմլա-քի էսիլըլըր մաղշարը սէյաթթի վէ նէճաթ օլտճաղ տըր, Զէթիլիմիւշ իշէրէք տէհէթիլի օլտու, պու չիլէ օն սէ-քիլ տաթրտան պէրու տէվլամ իտիյօր, լարին պու դա-տարը տրթըղ էլլէրիւր, հաղընըղ, դարտաշրմ, շարդտա-քի շու դրըմըղա զըյա եաթաշ եաթաշ պիլիլին կէօլիւ-զիսըլալօր, իշթէ սէյաթթի կիւնէչի տէ շօղ կէլմէտէն պէօլլէճէ թույու իտէճէք տիւր, օ մուդատտէս վէ մահ-սուլտար սէլամէթ կիւնէչի, պիր աղ սօնրա դուպպէի տ-սիւմանը նուրլարա դարպ իտէճէք օլան շէմի միւնիւ կի-պի, հալաթպաթ զըյա վէ հարաթէթինի տիւնեա իւզէ-րինէ նէչի իտէճէք տիւր . . .

— Էվվէթ, Նէմիթիճիյիմ, Էվվէթ, սիլին սէօլլէրի-նիլ քէյլալալէրանէ տիւր . . . Էվվէթ, շիմաթի իսալաթի-տէճէք կիւն կիպի կիւզէլ վէ բալաղ օլան օ եէվմի սէ-

Լամբիւ շափաղընը կէտէրէք կէօղէրիմիղի գտաթաճա-
 ղըզ, Օ՛հ, խա՛յր, խա՛յր, պու խէլաս վէ սէլամէթի թէէ-
 մին իթմէք իւզրէ էօլմիւշ օլան սիյսիլէմ ազասը իչուն
 եայընըզ իֆթիխար վէ շէրէֆի հաշարը տէօքմէք իճապ
 իտէր. անկէր ինսանիյէթին տալիմի տիւշմէնիլի թարա-
 ֆընտան ֆէտա իտիլմիշ օլան պիրէր շէհիտ տիրլէր. զիրա
 Հաղրէթի Խսանըն նամը մուազզամընը ճէմիյէթիլէրինէ թա-
 գարազ պու իսմէ գարշը քիւֆը իթմէքտէ օլաւ օ տին
 խայընյարընըն էճտատը՝ վազթըյլա Հաղրէթի Խա թա-
 րաֆընտան լանէթ իտիլմիշ օլան սախթէ վէ զայլըր լայըզ
 բաբազլարտան տըր, Էվվէթ, սիլսիլէմ ազասընա համա
 ու սէնա օլսուն քի, հէր տիւրլիւ զուլմիւտընըն թա-
 րաֆտարը օլան պու ալշազլարըն տըթըզ րզտըրապ
 շէքմէք իսթէմէյէն վէ ճէնապը Հաղղըն մախուզը օլ-
 մազ հայսիյէթիլլէ անըն ինսանիյէթ աիլէի ազիմէսինէ
 պախշ իթմիշ օլտըզը խասսայիստէն իսթիֆատէ իթմէք
 իսթէյէն պիշարէլէրին աիւշմէնի սէլամէթի օլան պու խա-
 յընյարըն սօն գուրպանյարը օլտուլար, Էվվէթ, Էվվէթ,
 օ զէմանէ միւրայիլէրինին հիւքմիւ մահվ օլմազ իւզրէ
 տիր... օ եալանճը բաբազլարըն քի զայրֆի օլանյարա
 գարշը գուլլէթի օլանյարըն թուլթըզլարը հարէյիա-
 թըր խօսապինանէյէ մուալէնէթ իտէրլէր վէ Խալիպին կէօզ
 էօնիւնտէ պուշնճա պիթմէզ թիւքէնմէզ խապինէլէրի
 պույունմազլա պէրապէր, ճէնապը Հաղղըն ինսանը մահ-
 զա կէօզ եաշը տէօքմէք, տէրտ վէ սէֆալէթ շէքմէք իւզէրէ
 եարաթմըշ օլտըզընը իտտիսյա գալգըշըրլար... օ սախթէ
 բաբազլար հէր տիւրլիւ զուլմ ու թէստտինին համի վէ
 շէրիքի օլտըզլարընտան, մախուզըն ալնընը հէր գէման
 եէրէ տօղրու էյմէք իսթէրլէր, Խա՛յր, խա՛յր, օ մախ-
 լուզ ալնընը մաղրուրանէ եօգարը գալտըրսըն, ճէնապը
 Հաղղ անը զէրէ, սէրպէսթ վէ մէսուտ օլմազ իչուն եա-
 րաթմըշ տըր.

— Էյ գարտաշում... սիզին «էօղլէրինիզ տախի բէյ-
ղամպէրանէ տիր... էվվէթ, էվվէթ, ձէնապը Հագգըն
ինայէթ վէ մէրհամէթի սայէսինտէ հայաթըմըզըն սօնըն-
ճըսը օլանագ օլան պու կիւնիւն թուլուը նա'սըլ եագլա-
շըյօրսա, օ կիւզէլ կիւնիւն թուլուը տախի էօյլէճէ եագ-
լաշըյօր... :

— Էվվէթ, պու կիւն հայաթըմըզըն սօնընճը կիւնիւ
օլանագ տիր, հէմշիրէճիյիմ... զիրա վիճուտիմէ պիւ-
մէմ նէ կիպի պիր ույուշըզըլըդ արըզ օլույօր... պէնտէ
մատտիյաթ նամընա հէր նէ վար ըսա չէօղլիւյօր զանն
իտիյօրմ... ալէմի պալէայա չըզմագ իւղրէ գալպիմտէ
Ֆէվզ էլ ատէ պիր արզու հըսս իտիյօրմ:

— Գարտաշում... կէօղլէրիմ գարարըյօր... շարգ
թարաֆընտա պիր ազ էվլէլ օ գատար գըմըզը կէօղլիւ-
նէն ըշըղը գաբայը օլան կէօղլէրիմ տրասընտան անճագ
ֆարզ իտէպիլիյօրմ:

— Հէմշիրէճիյիմ... օվայը... կէօյիւ... օրմանլարը
գարըշըզ պիր տիման արասընտան կէօրիւյօրմ... գուզ-
վէթիմ քէսիլիյօր... :

— Գարտաշում... ձէնապը Հագգա չիւքը իտէլիմ...
իսթիրահաթը էպէալիյէ զէմանը եագլաշըյօր:

— Էվվէթ... եագլաշըյօր, հէմշիրէճիյիմ... էպէ-
պի ույուզ ունըն նէչէսի պիւթիւն վիճուտիմի իսթիլա ի-
տիյօր... :

— Նէ պէօյիւք սաատէթ... գարտաշում... ըուհը-
մը... թէսլիմ իտիյօրմ... :

— Հէմշիրէճիյիմ... կէօղլէրիմ գաբանըյօր... աֆ-
վա նաիլ լյարագ էօլիւյօրմ... :

— Օհ... գարտաշում... Ալլահ վէրէ տէ պու սէլա-
մէթ վէ իտէլա սըմըզ... պիւթիւն ըզտըրապ չէքէնլէր ի-
զէրինէ եայըլսա... :

— Եիրէ լազ ըահաթ օլարագ էօլիւնիւզ... հէմշի-

րէճիյիմ... օ պէօյիւք կիւնիւն... շափաղը... տօղտու...

կիւնէշ զուհուր իտիյօր... պաղընրդ:

— Եա՛ րապպի... մուպարէք օ՛լ...

— Իշահի... մուգատտէս օ՛լ...

.....

Պու իքի սէտալար միւէպպէտէն սիւքիւթ իթտիքլէրի սըրատա, կիւնէշ օլանճա պէշաշէթ վէ շաշաասըյլա ու-
ֆուգտա զուհուր իտէրէք, պիւթիւն օվայը նուրլարա
շարգ իյլէտի:

Ն Է Թ Ի Ա Է

Վաղիֆէմիշ պիթտի, քիթապըմը խիթամ պուլտու:
Պու էսէրին նէ՛ գատար էքսիք վէ նաթէմամ օյտը-
ղընր պիլիլիզ. կէրէք սուրէթի իֆատէճէ վէ կէրէք թար-
ղը հիքեայէճէ նէ՛ գատար նօգսանր պուլընտըղընը իթի-
րաֆիտէրիզ: Լարին պու էսէրիմիզին հազգանիյէթքեարա-
նէ վէ խալիսանէ օլտըղընը տա սէօյլէմէյէ հազգըմըզ վար
ղանն իտէրիզ:

Էսէրիմիզ նէշի օլունտըղը սըրատա, պիւր թաղըմ դա-
րաղքեարանէ վէ իւսսիմանէ թէարրուզաթա տիւշար օյ-
տու: քէզալիք բէք չօգ շէտիտ, սամիմանէ, պաղէն հա-
րարէթլի վէ ֆազաթ սատըգանէ թէնգիտաթ վէ մուա-
խազաթա տախի ուղրատը:

Ղարաղքեարանէ վէ խասիմանէ օյան թէարրուզաթ
պիզի հազըզաթէն էյլէնտիրտի: Պիւր քէմայը թէվազու
իյէ իթիրաֆ իտէրիզ քի, պու թէարրուզլար պազը բիսգո-
բուլըզ քիւրսիլէրինտէն ալէյհիմիզտէ թէնպիհաթ սուրէ-
թինտէ Խազըլմըշ շէյլէր իտի: Պիւր սէնէտէն միւթէնափիզ
միւտտէթտէն պէրու ելտըրըմ կիպի իզէրիմիզէ տիւշ-
մէքտէ օյան օ կիւլիւնճ հիտտէթլէր, օ թօհաֆ աֆօրօզ-
լար բէք զիյատէ էյլէնճէլի օլտըզլարը իշուն մէքրուհ տէ-
յիլ տիրէր: րուհսան ախլագընըն կիւզէլ վէ մահիրանէ
պիւր գօմէտեասը տըրլար:

Իշպու գօմէտեա իյէ բէք չօգ էյլէնտիք, բէք զիյա-
տէ մահզուզ վէ միւթէլլէզզիզ օլտուզ: Մոյիէր կիպի պու
գօմէտեանըն հէմ միւթիլիֆլէրի վէ հէմ տէ օյունճըլարը
օյան զաթլարա սուրէթի սամիմանէտէ արզը թէշէթթիւր-
տէն պաշգա պիւր պօրճումըզ գալմամըշ տըր:

Քիթապը մըղըն էտէպիյաթ զըսմընա միւթէալիդ. օւլան թէնդիտէրէ (քննադատութիւն) կէթնէն, պուռնաւորնէ դատար տնր վէ շիտտէթի օլուրյարսա օլսուռնար հիւանի, թէլագ զը իտէրիգ. զիրա պէլթի ազաճըղ գապաւըգլա վէրիլէն նասիհաթլարտան էլիմիդտէն կէլալիլի գաւտար իսթիֆատէյէ շալըշտըղ. Հագղըմըղտա թէվէճճիւհի պուռնմայան վէ ֆադաթ տահա աղիլ վէ տահա միւսթագիմ օլան էֆրեսար սուհիպլէրինին բէյինէ կէօսթէր. տիլիմիդ ինթիրամ ալնր էֆրեսար սուհիպլէրինի ազաճըղ կիւճէնտիրաթ. Պուռնաւոր տօլայր իրի ճիհէթլէ թէլէսաթի իտէրիգ. զիրա պիզ անլէրին թէնդիտէրինտէն իսթիֆատէ իթմիշ օլտըղըմըղ կիպի, պիզի կիւճէնտիրմէյի իւմիտ իտէր իքէն պիզի միւթէշէքրիթ պըրագմըշ օլան գաթլարա նախօշ կէօրիւնմէք արգուճըղա տախմա մուղայիր պուլուռմըշ տըր:

Պիր գաշ սէօզ տէ պաշգա տիւրյիւ վէ ֆադաթ տահա աղըր օլան թէարրուզաթ հագղընտա սէօլէյէլիմ:

Պաղըլարը՝ ումուճ ժէղիւթ ճէմիյէթի ազասընը խալըն էնղարը թագպիհինէ արզ իտէրէք հէր քէսի հիտտէթինի թահրիթ իթմիշ տէյա պիզի իթհամ իթտիլէր:

Պու պապտէ օլան ճէվապըմըղ շու տըր:

Բուսգալտան զէմանէմիդէ դատար էն զիյատէ միւթէնագըղ թէճրիւպէլէր վէ թէտղիպաթ իլէ իսայաթ իտիլմիշ վէ իթիրագ վէ շիւպհէտէն արի օլարագ մէղըր սուպուլէ չըղմըշ տըր քի. Ժէղիւթ ճէմիյէթինին էնմիւթէպէր ազասընըն իլմի իլահիյէ տաիր օլան էսէրլէրի ՍԸՐԴԱԹ, ԶԻՆԱ, ՃԷՊՐԷՆ ՖԻԻԼԻ ՇԷՆԻ, ԿԱԹԼ մատտէլէրինի մաաղուր վէ եախօտ մէշրու կէօսթէրլիյօրլար:

Քէգալիք շուրասը տա միւսսէթ տիր քի. Ժէղիւթ ճէմիյէթի ազասը թարաֆընտան իմղալանմիշ օլան մէրտուտ վէ թահրիթամիդ քիթապլար չօղ տէֆալար բահիպ մէթթէպլէրինտէքի կէնճ շակիրտանա օղու թտըրլիմագ տա տըր:

Պու սօնընճը մատտէ մէղըր քիթապլարն մուայէնէի մուսաղգիգ անէսիյէ իսայաթ իտիլմիշ օլտըղը կիպի, տահա եագըն վագթլարտա Սթրագպուրկլը ալիմ վէ միւհ:

թէրէմ Ս. Պիւշիւն տալտար էնասընտա վէքիլի ումուճի Ս. Տիւքաթի թարաֆընտան իրաւ օլուռնա նութը պէլիդ սալէսինտէ տախի թէէնիտ իտիլմիշտիր. իշ պաւ սուրէթլէ մէյսուռնա չըղտըղտան սօնրա, պիզ նէ եօլտա հարէքէթ իթտիր:

Իլմի իլահի իւլէմասընըն գալալի մէքրուհէսի իլէ իմալի ֆիրը իթմիշ օլան վէ քէնտիլէրինին ուսուլը ագալտի մէզհէպիլէլէրինի թէշքիլ իտէն օ մէյսուհ քիթապլարըն մանթուզ վէ մէֆհուճընճա հարէքէթ իտէն ժէղիւթ բաբաղարը թէսալվուր իտէրէք. օ գալալտի մէքրուհէյի թէճէսսիւմ իթտիրտիր. պուռնաւորնէ զիյատէ վէ նէ տէ էքսիք պիր շէյ եարմատըղ:

Ժէղիւթ ճէմիյէթի պէյնինտէ մահֆուզ պուռնաւոր օ թէհիլէլի սիլաշարը իսթիմալ իթմէք մէհարէթ, ճէսուրէթ վէ խապասէթի ժէղիւթ ճէմիյէթինին ումուճ աղասընտա պուռնաւոր մր տէտիր. Հաշա, Պիղիմ հիւճիւմ իթտիրմիշ մատտէ՝ Ժէղիւթ ճէմիյէթի քէսիքէ-... իթտիր վէ միւթէպէր տատ իթտիրլէրի իլմի իլահի իւլէմասընըն քիթապլարը իտիր:

Էյ հասըլ բաբալար, հիւքմտարար, միլլէթլէր վէ սօն զէմալարտա տախի Ֆրանսա պու ճէմիյէթին գալալտի միւսհիշէսինի այագլար ալթընա ալարագ ճէմիլէթ աղասընը թարտ իթտիրլէրի կիպի թարիգաթը բուհանլիլէրինի տէ տաղըթտըղլարընտան, պիզ տախի միւստէթի մէտիտէտէն պէրու ումուճըն մալիւմ օլան էֆրեսար վէ վուզուաթը պիր սուրէթի ճէտիտէտէ էնղարէ ամմէյէ արզ իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ եարմատըղըմըղը իլալէթէն պէյանէ լիւզուճ վար մը տըր:

Պու ճէվապը վէրտիրտէն սօնրա, պաշգա պիր խուսուսա նագլը քէլամ իտէլիմ:

Պիղի ֆուդարանըն զէնկիլէր ալէյհինտէքի քին ուղարագընը թահրիթ իթմէք վէ իհիլիտմ վէ սէրվէթի կէօրէրէք պէտպաթլարըն դալպինտէ բէյտա օլան հասէտի պիր գաթ տահա ալվէնտիրմէք խուսուսարընտա տա իթհամ իթտիր:

Պուռնաւոր շու ճէվապը վէրիլիդ քի. պիզ պիլաքս Ատրիէն տը Գարտօվիլին հալինի թասվիր իտէրէք, կէրէք:

այիճէնապանէ պիտի իշխայա իմ թիպաւն վէ կէրէք մողի. տէն իսրէթ ալարադ վէ իսթիդ պալի կէօրէրէք, սէֆալէթ իշինտէ սողրուլըդ մուհաֆազա իտէն վէ սայ ու. ամէլ իլէ հայսիլէթ դաղանան ֆէլաքէթդէտէլէրէ խալլիսահա. նէ վէ պիրաւտէրանէ պիր էլ սունան տարյգատէլէրի թէ. ճէսսիւմ իթտիրմէյէ չալըչտրգ. Ատրիէն տը Գարտօվի կիպի կիւզէլ վէ պէնկին պիր ասրյգատէնին Մայնէօյիւ հէմշիրէմ տէյու. Եատ իյէտիլինի վէ օ ֆաւգրր. սէֆիլ վէ սագաթ դրգա հէմշիրէ կիպի մուամէլէ իթտիրմէյէ կէօ. թէրմէք. ֆուգարա իլէ զէնկինէր տրասընտա ֆէսաս թօսումը մը էրմէր տիր.

Ս. Ֆրանսուա Հարտինին իշնիլէրէ մախսուս օլարադ ումու մի պիր խանէ թէէսիս իթտիրմէյէ կէօթէրմէք. իշնիլէրի էֆէնտիլէրինէ դարչը թահրիք մի իթմէք տիր.

Խալլը. մուղայիրի օլարադ ճէմիլէթի պէշէրիլէ տէրէճաթընն իքի ուճընտա պուլունան իքի սընրֆ արասընտա մուգարէնէթ վէ իթիլաֆի հուսուլէ կէթիրմէյէ չալըչտրգ. դիրա իւշ սէնէտէն պէրու Է.Կ.Է.Բ. Չէնկինէլէր. Գիւլմէ ԻՏԻԼԷ՛՛՛ Ե սէօգիւնիւ Եաղմըշը տրր.

Էվլէլէ սէօյլէտիլիմիդ վէճհլէ. պիր տէֆա տաշ. թէքրար իտէրիդ քի. էհալի արասընտա տէհէթի վէ հատուսըգ հիսասպըգ սէֆալէթլէր վար տրը. էհալինին ամէլէ վէ ֆուգարա դրամը հուգուդարը հաղգընտա կիթ կիտէ մալիւմաթ քէսպ իտիլոյարսա տա. հէնուդ սապրըր վէ թէսիլմիլէթիքար օլարադլարընտան. մէմէ. քէթի իտարէ իտէնիլէրին սէնաթթէարտար արասընտա հիւքմֆէրմա օլան րէղապէթի զալըմանէ Եիւզիւնտէն կիւնտէն կիւնէ տարրաշան հալը էսէֆիլթիմալլէրինէ տէ հասըլ նաղարը տըղգաթ իթմէլէրինի Թալէպ իտիլօր. Լար.

Էվլէլէ. էվլէլէ սէօյլէտիլիմիդ վէճհլէ Եինէ Թէքրար իտէրիլ քի. չալըչտան վէ սողրու պիր առէմին թէ. ալիիլինէ էվլէրիլի պիր իւճրէթ հասըլ իտէճէք պիր իշնիլէ վար տրը.

Գու. էսէրիմիդտէ Թարաֆըմըղտան մէյուանա գօնու. լան մէսէլէլէրի պիր դաշ սաթըր իլէ խալլաւա իտէլիմ.

Գիզ էվլէլէ. գատընլարա վէրիլէն իւճրէթլէրին թէ.

Ֆայէթ սիդիլիլի վէ պու քիֆայէթ սիդիլիլին մուհիպ օլտըղը նէթաիճի մի. էլլիմէյի իսպաթ իթմէյէ չալըչտրգ.

Սանիլէն. պիր քիմաէնին քէմալը սուհուլէթլէ պիր թիմարիսանէտէ թէվլիֆ իտիլմէսի հաղգընտա պաղը Թէլ. մինաթը ճէտիտէ իթթիլսաղընը թալէպ իյլէտիր.

Սալիսէն. քէֆալէթի նաղտիլէ իթասըյա մահպու. սիլէթտէն գուրթուլմադ հաղգընտաքի միւսասատէի գա. նուշիլէտէն իշնիլէրին տալսի իսթիֆատէ իտէպիլմէսինի Թալէպ իլէ. պու քէֆալէթի նաղտիլէ պէշ Եիւզ ֆրանգ. տան իպարէթ պուլունտըղը իշուն իշնիլէրէ թէտարիքի նաղապիլ օլտըղընը վէ հայ պու քի էքսէր ֆամիլեալար իշնիլին էլ էմէյի իլէ թէայնիւշ իթմէքտէ օլարադլարը. հալտէ պիլարէ առէմ. հապսխանէտէ իշիլլէ մէշղու օլա. մայաճաղընտան. անըն հէր քէստէն զիյատէ սէրպէսթ գալ. մաղա իհթիյաճը պուլունտըղընը պէյան վէ շու հալտէ քէֆալէթի նաղտիլէնին մըղտարը իշնիլին պիր այլըգ լա. լըշմասընըն պէտէլի օլան ԱԼԹՄԸՇՏԱՆ ՍԷՎՍԷՆ ՖՐԱՆԴԱ թէնզիլ իտիլմէսինի թէքիֆ իյլէտիր.

Բապիէն իշնիլէրին իղամէթինէ մախսուս ումու մի պիր խանէնին սուրէթի թէրթիպ վէ թէշքիլինի պիլ ֆիլիլ կէօթէրէրէք. իշնիլէրէ ճէմիլէթլէ վէ միւսաթաթ իւզրէ Եաշամադ վասըթալարը թէսհիլ վէ թէհվին իտիլինէ. շիմտիքի իւճրէթլէրին քիֆայէթ սիդիլիլլէ պէրապէր. իշնիլէրին պուլունան նէ պէօյիւք ֆալտէլէր իսթիլսալ իտէ. պիլէճէքլէրինի իսպաթ իթմէյէ չալըչտրգ.

Հաթթա պու Թէքիֆիմիդէ պիր խալլալը պաթըլ նաղարըյա պաղըլմամասը իշուն. զէնկին մուամէլէճիլէ. րին ումու մի խանէլէր թէէսիս իտէրէք. հէմ ինսանիլէթ. քեարանէ պիր իշ Եարաճաղարընը վէ հէմ տէվաղ իթ. տիքլէրի սէրմայէտէն Եիւզտէ պէշ ֆալիգ ալապիլէճէքլէ. րին պիր թաղըմ րագամլար իլէ իսպաթ վէ Բարիս խալ. գը հաղգընտա րէք զիյատէ խալլիսահալըգ Եսէրի կէօթէր. մէքտէ օլան իտարէի պէլէտիլէնին տէ իշպու մուամէլէի ինսանիլէթ քեարանէ հաղգընտա խասսէթէն նաղարը տըղ. գաթընը ճէլպ իյլէտիր.

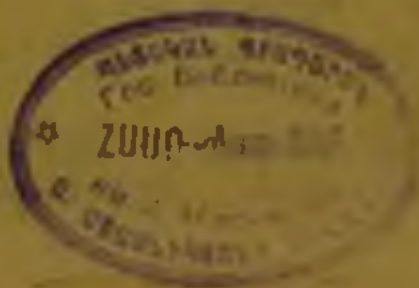
Բարիս շէհրի զէնկին տիր. նումունէ օլարադ հէր մահալլէտէ պիրէր ումու մի խանէ թէէսիս իտէրէք. աղ

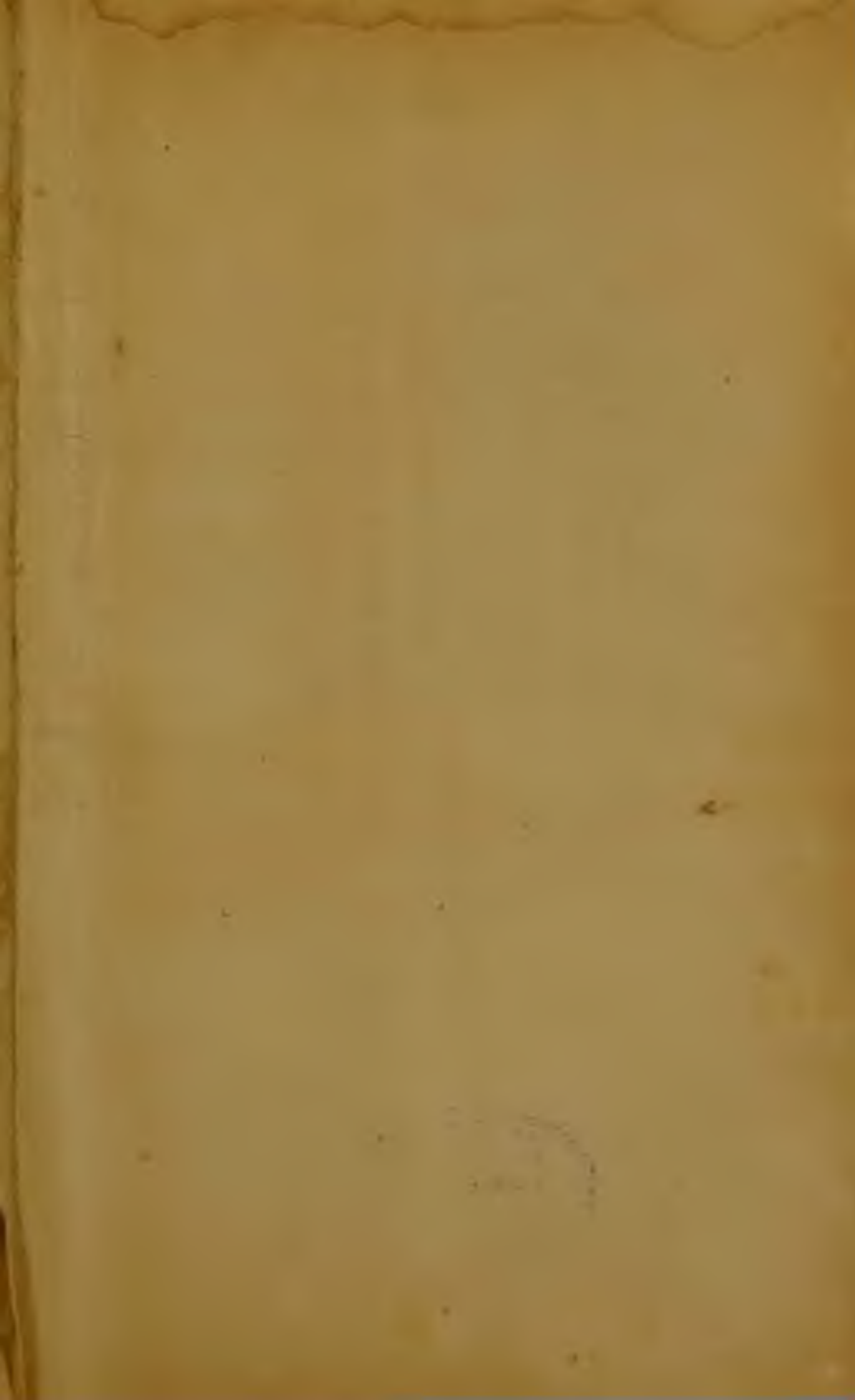
պիր սերմայէլի ֆատիտէլի պիր սուրէթ տէ իսթիմալ իտէ՞մէզ մի Լիվիէլա պիննիսպէ ադ պիր իւճրէթ վերէրէք օրատա դապուլ իտիլմէք իւմիտի իշճի սընրֆյարր արասընտա մէտհէ շայտն պիր րէզապէթ հսւսուլէ կէթիթիթ վէ սանիւլէն էանաֆ զէնկինլէրի շիրքէթլէր վիւճուտէ կէթիթմէք իւզրէ պու միսալլարտան հրսսէհապլր իպրէթ օլուրլար :

Խաթիմէի քէլամ օլմուգ իւզրէ , հագգըմըզտա թէշ վիզ վէ թէվէճճիւհ կէօսթէրմէքտէն կէրի տուրմամըշ վէ էսէրիմիզին էմլի նէշրինտէ պիպէ պու սուրէթլէ մուււ վէնէթտէ պուլընմըշ օլան թանըտըղըմըզ վէ թանրմատըղըմըզ տօսթլարա սուրէթի խալիսանէ վէ սամիմանէտէ պէյանը թէշէքքիլի տէրիզ :

Վէզալիք հագգըմըզտա օլան թէվէճճիւհլէրինին աւարը ալէնիյէսինի կէօսթէրմէյէ թէնէյզիւլ պուլուրմըշ օլան Պէլճիդալը վէ Զուլիցէրեալը տօսթլարըմըզ տախի թէշէքքիլարաթը իհթիրամքեարանէմիզի արդա միսարաւթ վէ հագգըմըզտա օլան թէվէճճիւհ հաթը ալիյէլէրթ պիզիմ իշուն իլէլ էպէտ մէտարր շէրէֆ ու իֆթիլսար օլաւադընը վէ էն թաթլը միւքեաֆաթլար սըլասընա կէշէճէյինի պէյանէ միւճասէրէթ իյլէրիզ :

Խ Ի Թ Ա Մ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007052

